Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

N. I. L: E.

Tractatus ſacerdotalis de ſacramē
tis deqȝ dignis officijs: ⁊ eoꝝ admi-
niſtrationibus valde vtilis ac perne
ceſſarius cunctis fidelibus ⁊ p̄ſertiȝ
oībus eccleſiaſticis editus a reueren
do ⁊ eximio Nicolao decretoꝛum do
ctoꝛe digniſſimo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sancta trinitas

unus deus

miſerere nobis

famulis tuis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

M Edice cura teipſuz. Luce.iiij. ca. Sicut ait Gregorius prima parte ſui paſtoralis. caplo ſcdo. Quis aūt cogitationū vulnera occultiora neſciat eſſe vulnerib⁹ viſcerū. Nimirum videt̃ medicū ſpiritualē multo ſubtiliorē debere fore medico corporali: q̇ vt bene curet vitia multa peritia opus habet: preſertim vt vim pigmētoꝝ ſpiritualiū ꝯſiderans priuſq̃ ceſos curare deſideret: circunq̃ꝫ regulas medicine cognoſcat. Alioq̄n ſi art⁊ ſpiritualis impitus et in ſeipſo ignorātie cōfoſſus vulnerib⁹ alios mederi ꝑperet: audire nō imerito merebit̃. medice cura teipſum. Magna q̇ppe ſtulticia eſt: vt idē ait Gregorius ſi aliq̇s alios mederi ꝑperat qui ⁊ ipē in facie vuln⁹ portat. Et maxima plane dementia eſt: vt inq̇t in paſtorali.cap.ij.dum hi qui nequaq̃ p̃cepta ſpūalia cognouerunt cordis ſe medicos ꝓfiteri nō metuūt: dū q̇ pigmētoꝝ vim neſciūt videri medici carnis erubeſcunt. Recte igit̃ cuilibet taliū dicit̃. Medice cura teipſuz. Quos igit̃ medicos cordiū appellare ad preſens melius cōuenit q̃ꝫ curatores aiarum. ipſos videlicet rectores eccleſiarū q̇b⁹ ille theſaurus eſt tradit⁹ ꝓ quo nō parcet de⁹ pater qui ꝓprio filio ſuo nō pepcit: vt dicit̃ ad Romanos.viij. Quibus etiaz ille vulnerat⁹ qui incidit in latrones curand⁹ fouenduſq̃ꝫ a ſamaritano relict⁹ eſt. Luce.x. Unicuiq̃ꝫ eñ ipſoꝝ dicitur. Curā illius habe. Et rurſus deus per ꝓphetam. Cuſtodi virū iſtum qui ſi lapſus fuerit anima tua erit pro aīa ipſi⁹. Porro dn̄s per Ezechielez.iij.⁊.xxxiij.c. cōminatur cuilibet curatori dicēs. Sanguinem eius de manu tua requirā. q̄ſi di. qꝛ vita et mors ſubditoꝝ poſita eſt in man⁹ prelatoꝝ. vnde dicit̃ Judith. viij. Ex nobis pendet anima illoꝝ. Hac itaq̃ꝫ ſententia cōmonitus q̇ſq̃ꝫ prelatorum et rectoꝝ penſet periculum ſui regiminis: ⁊ artē doctrināq̃ꝫ diſcat ſpiritualis curationis quatenus in ſe ignorātie curare poſſit vulnera: et in ſubditoꝝ cordibus per ſanā doctrinā ⁊ ſalubrem penitentiā ſciat ſanare cōtagia delictoꝝ Ne (quod abſit) dum ſanandi regulas neſciat ⁊ ad ſanādū cōmiſſos ſubditos ſuſtiet iuſte ſibi obijci audiat de eiſ-

dem. medice cura teipm. Recte nãqȝ prelato ignorãti dicitur vt prius in se sufficiẽtẽ artẽ curãdi spũaliũ morboꝝ habeat ꝙ̃ ẽplastrũ sanãdis vulnerib⁹ adhibeat. Nã vt ait gre. in regis. Uerecũdũ ẽ ⁊ dicere pudet ꝙ sacerdotes ducatũ arripiũt q̃ exordiũ religiose vite nõ nouerũt. Licȝ in q̃busdam catholicis mysterijs ignorantia tolerãda foret: eo ꝙ in plerisqȝ meli⁹ est nephare ꝙ̃ curare. In q̃busdã etiaȝ iuxta Augustinũ in lib. de ỽbis dñi meli⁹ ẽ fidelis ignorãtia ꝙ̃ temerata scientia. In ecclesiasticis tñ misterijs ordinandis disponẽdisqȝ oino dãnabilis est. De q̃b⁹ ẽ illud ỽbum apl̃i. j. ad Corin. xiiij. Si q̃s aũt ignorat ignorabit̃. Ordinis nãqȝ ignorãtia q̃ videlicȝ ordine q̃cq̃d agẽdũ est in eccl̃ia ꝯturbat negociorũȝ naturã formamqȝ meritorũ. Nã statut͂ facere iniuriã vel ꝯtraire nõ ẽ intelligere ẜ errare vt inq̃t Ambro. sup Beati imaculati. Hinc est ꝙ dñs requirit seruũ prudentẽ quem cõstituit super familiã suam. Math. xxiiij. Prudẽtẽ dixero vt sciat quo ordine: q̃ sensu: quo modo: quo fine q̃cq̃d gerendũ sit. Alioquin si cec⁹ ceco ducatũ p̃stet: nonne ambo in foueã cadunt: Math. xv. Nõ enĩ cecus cecũ ducere potest. Sic nec idiscretus prelatus subditũ indiscretuȝ potest per viã ducere salutis. Et qm̃ his piculosis temporibus in plurib⁹ ecclesijs ꝯ sancta instituta in administrandis sacris que sunt instrumẽta spiritualis curatiõis: plerosqȝ nõ tã errasse ꝙ̃ variasse circa eadẽ cognouim⁹: adeo vt vera sit illa rabanẽsis sententia. Cõmune ẽ medicorũ semp circa egritudines variari. Unde si tres vel q̃ttuor medici veniũt ad infirmũ nũꝙ̃ in assignatione vel exhibitione cure cõueniũt. Hec ille. Et h̃ idẽ ꝙ̃ verũ sit heu nr̃is tẽporib⁹ res fidelib⁹ subiecta pp̃lis q̃tidiana expientia clarius manifestat. Profecto siq̃dẽ cũ aliq̃d sacramẽtoꝝ admistrãdũ sit in eccl̃ia dei vix. dyocesis totius cler⁹ in ipso ritu ⁊ canonice tradendo cõcordat aut cõuenit. Sed nũc in hac eccl̃ia hic addit: in alia ille minuit. Ille p̃ponit postponenda. ille postponit preponẽda. Ille benedictionem psuadet. ille neqȝ ꝙ̃ asserit. Ille corrigit' librũ tanꝙ̃ deuiuȝ ⁊ erroneũ. Ille corrigit corrigentẽ tanꝙ̃ ignarũ. Sic plati mutua discrepatõe collidẽ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

teſ.nõ ſine graui ſcãdalo animos ſubditoꝝ in cõfuſionis labyrinthũ ꝑcipitãt ꝛ demergunt. Porro nos ſtaniſlaus dei ꝛ aplice ſedis gr̃a epus poſnonienſis paterna ſollicitudine paſtoral' officij excitati inter tot fluctiuagos excurſus viã cupiẽtes oñdere certiorẽ pñtẽ tractatũ de amminiſtrãdis rite eccliaſtic ſacramentis celebrãdiſq; miſſarũ ſolẽnijs ꝛ cẽſuris eccliaſticis canonice obſuãdis p venerabilẽ viꝝ magiſtꝝ Nicolaũ de ploue decretoꝝ doctorem capellanũ noſtꝝ deuotũ fideliter collectũ ꝛ plena diſcuſſione maſticatũ de fratrũ nr̃orum poſnoniẽſis capituli cõſilio ꝛ aſſenſu preuia deliberatione approbatũ oĩbus et ſingulis rectoribꝰ eccleſiaruꝫ parrochialiũ habendũ ꝛ tenẽdum ad vngueꝫ ꝑfecte ꝑcipimus ꝛ mandamus volentes ſm ipm in adminiſtrãdis ſacmentis.celebrãdis officijs cẽſuriſq; obſuãdis oẽs ꝛ ſingulos dirigi ꝛ gubnari.Statuẽtes q ſi(quod abſit)quiſpiam p archidiaconũ noſtrũ aut p teſtes noſtros ſinodales tp̃e viſitatiõis reptus fuerit qui ſm dicti tractatꝰ formam modum ꝛ diſpoſitionẽ ſe nõ geſſerit in oĩbus ſupradictis.aut qui eundẽ non habuerit pre manibꝰ penã ſinodalem irremiſſibiliter ꝑſoluẽdam ꝓ prima vice ſe nouerit incurſuruꝫ.ꝓ alijs vero vicibus ad arbitriuꝫ noſtrum de cetero puniendum.

De ſacramentis in genere

Quoniã natura humana pꝰ lapſũ ꝯſiderata ſb alligatiõe pctĩ maxie eget gr̃tia dei.p quã ab illa ĩfectiõe pctĩ purget. ꝛ ad ſtatũ originalis iuſticie reducat.iuxta illd.Oẽs peccauerũt et egẽt gr̃a dei.ad Ro.iij.ꝛ.v.c.Talis aũt gr̃a purgãs infectiõeꝫ in tribus ꝯſiſtit.que vnicuiq; ſunt neceſſaria ad ſalutem.q ſunt fides.bona operatio.et fidei ſacramenta.Hec autem tria ſm Hugonẽ de ſacmẽtis li.j.pte.x.ita ſibi coherent vt ſalutiſ effectũ hr̃e no poſſint ſi ſil' nõ fuerit:qꝛ fides nec habet meritũ ſi dũ põt opari negligit.Juxta illd Jaco.ij.Fides ſine operibus mortua ẽ Nec bonũ opꝰ aliqd eſt ſine fide.ſine q ĩpoſſibile ẽ placere deo.ad Heb.xj.Et rurſus fides operãs hoiem ſanctificare nõ ſufficit ſi eã q ĩ ſacramentis dei ꝯſiſtit ſctificatõeꝫ cõtempnit.Hec Hugo.Hinc

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eſt ꝙ virtus ſacramentoꝝ eccleſiaſticoꝝ ꝓ ſalutari ꝑfectu multū ē nobis neceſſaria. cū ipa ſint occaſio ⁊ auxiliū noſtrum a pctō reſurgendi: ⁊ in ipis tota medicina nr̄is vulneribus ſalutaris cōſiſtit. ſm Tho. in cōpēdio theologice veritatis. li. vi. c. i. nō ꝙ in eis gratia ſubiectiualiter cōtineatur. vel cauſaliter ꝑ ea efficiatur. cū i ſola aīa habeat collocari ⁊ a ſolo deo infundi. ſꝫ quia in illis ⁊ ꝑ illa illā gratiam curatiōis a ſummo medico ieſu xp̄o oportet haurire. eo ꝙ non alligauit ſuā potentiā deus ſacramētis qui etiā ꝑ aliā viam gratiā cōferre valeat: ſm magiſtrū ſentētiarū. li. iiij. diſt. j. ꝓpt̄ ꝙ deꝰ ſanās ⁊ iuſtificās pctōrē iuſtificat ipꝫ auctoritatiue. ſacramēta v̄o effectiue ꝑ grām in eis tanꝗ̄ in vaſis contentam.

Quid ſit ſacrm̄ ⁊ quot ſint.

Licet autē ſacrm̄ mlt̄ꝭ modis diffiniat̄ tū ſm doctoꝝ cōmunē ꝯcordiā ſic diffinitur in li. de doct. xp̄iana. Sacramētū eſt iuiſibilis gratie viſibil' forma: ita ꝙ eiꝰ ſilitudinē gerens et cauſa exiſtat. Ex q̄ diffinitōe habētur differētie ſacroꝝ veterꝭ ⁊ noue legis. Illa em̄ q̄ figurabāt nō efficiebāt: qꝛ grām ſignificabāt quā tū non efficiebāt. Sacra noue legis ſunt ſeptē Baptiſmꝰ: ꝯfirmatio. euchariſtia. extrema vnctio. penitētia. ſacer ordo: ⁊ matrimoniū Iſta aūt ſunt tanꝗ̄ ſufficientia ꝑ xp̄ꝫ ordinata i remediū eccl'ie militātis. Sed circa hoc ꝯſiderandū eſt primo ꝙ quedā data ſunt in remediū vniꝰ ꝑſone, q̄dā in remediū totiꝰ eccl'ie. Illa q̄ data ſunt in remediū vnius ꝑſone ſunt triplicia. Quedā ei data ſūt i remediū ad intrādū ecclīaꝫ ſcꝫ baptiſmus. Quedam ad egreſſum de ecclīa: vt ē extrema vnctio. Quedā ad ꝓgreſſum in ea. ⁊ hoc dupl'r. Uno mō ad executiōem v̄tutꝭ. videlicet vt nō a mal' ſupemur: ⁊ ꝗ̄tum ad h̄ eſt cōfirmatio. vel vt bonis adhereamꝰ. ⁊ ꝗ̄tuꝫ ad h̄ eſt euchariſtia. Alio modo i reꝑatione v̄tutis. qa ipſum hoiem in pugna ſpūali aliq̄ mō cōtigit ledi: ⁊ ſic ē penitentia. Si aūt in remediuꝫ totiꝰ eccl'ie. h̄ pōt eſſe duobꝰ modis: aut ad remediū mltiplicatiōis ſpūalis: ⁊ ſic eſt ordo. aut ad multiplicatiōeꝫ naturalē fideliū ⁊ ſic ē matrimoniū. Quidā aūt etiā recipiūt numerū ſacramētoꝝ ſm ad=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

aptationez virtutum vt fidei
correſpondeat baptiſm⁹ q̄ ē
ſacramentū fidei. Spei extre
ma vnctio p quaz p̄paramur
q̄dāmodo ad futurā gloriam
Charitati euchariſtia. Pru=
dentie ordo. Juſticie penitē=
tia. Tēperantie matrimoniū
Et fortitudini confirmatio.
Adaptant̄ etiā diuerſis gene
ribus culparū vicio℞ ⁊ pena
rū: vt baptiſmus ſit ꝯ culpaz
originalē. Penitētia ꝯ actua
lē ⁊ mortalē. Extrema vnctio
ꝯtra venialē. Ordo ꝯ ignorā
tiā. Matrimoniū ꝯ ꝯcupiſcē
tiā. Cōfirmatio ꝯ infirmitatē
Euchariſtia ꝯ maliciā: qꝛ eſt
ſacramentū charitatis que p
ſe opponit̄ malicie. Hec ſcūs
Tho. ſup. iiij. ſnia℞. di. ij. q. ij.
¶ Secundo credendū ⁊ con=
ſiderādū eſt ꝙ ſol⁹ de⁹ fuit in
ſtitutor ſacramēto℞. ⁊ q̄dam
ante aduētū vt matrimoniū
⁊ penitentiā: ſed hec duo con
firmauit in nouo teſtamento
dū penitentiā p̄dicauit ⁊ nu=
ptijs interfuit. Qð aūt dicit̄
ꝙ Jacobus inſtituit penitēti
am. Jac. v. Cōfitemini alter=
utrum pctā vr̄a: nō eſt veriſi
mile: qꝛ p illa v̓ba nō intēde=
bat aliqð ſacramētū inſtitue
re ſꝫ ꝓmulgare. cū nō fuiſſet
auctoritas iſtituēdi aliqð ſa=
cramētū apð iacobū. Itē ex=
trema vnctio iſtituta ē Mar.
vj. vbi legit̄ ꝙ apl'i vngebant
egros multos ⁊ ſanabantur.
Cōfirmat̄ aūt ꝙ h̄ nō fecerūt
v̓tute ꝓp̄a: ſꝫ auctoritate ie=
ſu xp̄i illam virtuoſam vncti
onem inſtituētis per illa v̓ba
Jaco. v. Infirmat̄ q̄s ex vob
inducat p̄ſbiteros ⁊c. Simi=
li modo intelligenduz ē ſic de
pnia dictū eſt. ſ. ꝙ p illa v̓ba
vnctionē ꝓmulgauit ⁊ docu=
it faciendā. non aūt inſtituit.
Itē ordo inſtitut⁹ eſt cū xp̄s
dixit. Math. xxvj. Hoc faci=
te in meam cōmemorationez
Et Joh. xx. Quo℞ remiſeri
tis pctā. Hec eñ duo ꝑtinent
ad ordinē ſacerdotalē. ſ. ꝑtās
dimittēdi pctā reſpectu cor=
poris xp̄i miſtici: ⁊ ꝑtās cōſe=
crādi reſpectu corꝑis xp̄i ve=
ri. Hec Scot⁹. Itē confirma=
tio inſtituta ē p h̄ ꝙ xp̄us im
poſuit manus paruulis. Itez
baptiſm⁹ inſtitut⁹ eſt per xp̄z
qñ ip̄e ſe baptizari fecit a io=
hāne. ⁊ apl'is formā dedit di=
cēs. Eūtes i mundū vniuer=
ſū p̄dicate euāgeliū baptizan
tes eos i no. p. ⁊ f. ⁊ ſ. ſ. Item
euchariſtiā iſtituit in cena vl
tima i q̄ apl'os cōicauit ¶ Ter
tio ꝯſiderādū eſt ꝙ ſm ſctm̄
Tho. ſup. iiij. ſentētiarū diſt.
j. q. iiij. ar. iij. efficacia ſacro℞
ē ex trib⁹. ſ. ex iſtitutiōe diui=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

na tā̄q3 ex cauſa p̄ncipali agē te.⁊ ex paſſione xp̄i ſicut ex cauſa primaria meritoria/et fide eccl'ie:ſicut ex cōtinuatione instrumēti p̄ncipalit' agē tis.⁊ h̄ eſt q̄d dicit glo.ſup illud ad Rom̄.v. In ſimilitudinē preuaricatōis ade. Q̄d a latere xp̄i pfluxerūt ſacr̄a p̄ q̄ ſaluata ē eccl'ia. Quarto ꝯſiderandū ē q̄ q̄dā ſacr̄a ſunt neceſſaria.q̄dā voluntaria.j.q.j.c.remiſſionē.§.ꝟ notandū. Nā ſacr̄a neceſſitatis ſunt iſta. Baptiſm⁹ ꝯfirmatō penitētia.vltima vnctio.corpus xp̄i Et dicunt' ſacramēta neceſſitatis ideo q2 ſine iſtis hō non poteſt ſaluari ſi ex cō temptu omittantur ⁊ haberi poſſunt. Sacr̄m v̄o baptiſmi in neceſſitate a q̄cunq3 p̄t recipi dūmō in forma eccl'ie cō ferat'.de ſū.tri.⁊ fide catho.c.j.in fine.⁊ de ꝯſe.di.iiij.a quodam.et etiā penitētia. Nam cōfiteri poſſu3 cuicūq3 in neceſſitate.iuxta illō. Cōfitemini alterutrū pctā v̄ra.nō tm̄ heretico vel excōicato. Sacr̄a v̄o voluntaria ſunt illa q̄ obmittere nō eſt pctm̄:q̄ dicunt' ſacr̄a dignitat̄.j.q.j.§.ꝟ notādum/vt ſunt ordines q̄ a dignioꝛib⁹ cōferunt'.i.ab ep̄is: vel q2 nō niſi digni ad ordines aſſumēdi ſunt. Itē matrimoniū ſine hm̄ōi ſacr̄is bene poſſum⁹ ſaluari.xxij.q.iiij.§.vltimo.ad finē. Hec oīa habē tur in glo.j.cap.veniens.de tranſactionibus.

Jac. 5

De ſacramēto baptiſmi.

Niſi quis renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſp̄ūſctō nō poteſt intrare regnū dei. Joh.iij.et de cōſe.diſt.iiij.filius dei. Sicut dicit Guido de baſ'.de ꝯſe.diſt.iij.placuit.poſt Auguſt. Corpus nō fecit aīam peccatricē ſed peccatrix aīa coꝛruptibilem carnē fecit. Peccauit q̄dem aīa primi hoīs:⁊ p̄ peccatū coꝛrupit carnē. Poſtea v̄o caro cū nō poſſet ſe vidicare ex toto in iſta aīa voluit vindictā ſumere.de q̄lib3 aīa cōſimili ſc3 vt q̄cito ſibi īfunderet' aīa:ex ipſa.i.ex ei⁹ coꝛruptione innaſcit' pctm̄ in ipſa aīa. hoc aūt eſt pctm̄ oꝛiginale q̄d q̄dem aīe imputatur cū quadā digna retributione īnaſcat' aīe. Qm̄ igit' ab hoc peccato nō potuim⁹ perfecte liberari niſi per baptiſmū in quo aīa noſtra quodāmodo renaſcitur ſp̄ūaliter.⁊ q̄ natura fuit filia ire dei fit filia adoptionis. Ideo ſaluatoꝛ veniens in mundū pclamans ne-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ceſſitatē hui⁹ ſacramēti bap-
tiſmi dixit. Niſi qs renat⁹ fu
erit ex aq̄. Glo. ſcꝫ exteri⁹ ab
luendo corp⁹: ⁊ interius ſpū-
ſctō mūdando aiam. nō po-
teſt intrare ⁊c̄. Ex quo patet
neceſſitas huius ſacramenti
Et qꝛ baptiſm⁹ eſt ianua om
niū ſacramētoꝝ: ideo de ip-
ſo p̄mo videndū eſt. Erit aūt
triplex cōſideratio circa iſtō
ſacramentū. Primo videbit
de ipſius ſubſtātialib⁹. Scdo
de ipſius accidentalib⁹. Ter
tio de ipſius cautelis. Quaꝫ
triplicē conſiderationē circa
qd̄libet ſacramētū in preſen-
ti tractatu ſeruabim⁹.

Baptiſm⁹ quō diffiniatur.

Diffinitur autēꝫ ſic. Baptiſ
mus eſt ablutio
corporis exteri⁹
facta ſub forma v̄borum pre
ſcripta. Quinqꝫ v̄o ſunt de
ſubſtantia baptiſmi. Primūꝫ
eſt intentio: ⁊ ſufficit genera
lis ſcꝫ q̄ baptiſans intendat
illō facere qd̄ facit eccl'ia. me
lius tamen eſt ſi fiat ſpecialis
intentio: ſcꝫ vt baptizans in-
tendat q̄ baptizandus mun-
det in aīa a pctō. Similit re-
quirit intentio illius q̄ bapti
zatur: ſi eſt adult⁹. qꝛ inuit⁹
nō recipet ſacramētū. vt dici
tur in ca. maiores. de baptiſ
mo et eius effectu circa fineꝫ
Scd̄m eſt fides ipſius bapti-
zandi: qꝛ in adultis reqritur
fides ꝓpria: ſed in paruulis
aliena. qꝛ paruuli baptizant
in fide eccl'ie. Tertiū eſt exp̄ſ
ſio vocalis forme a xp̄o inſti
tute. que eſt hec. Ego te bap
tizo in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpi
ritusſancti. Circa cui⁹ ꝓlatio
nem videat baptizans ne ali
quam dictionē obmittat: nec
etiam addat aliquā vltra: vel
ne tranſponat dictiones: vel
cōmutet aliqualiter noia per
ſonaꝝ. Unde ſi diceretur in
noie genitoris ⁊ geniti ⁊ ꝓce
dentis ab vtroqꝫ nō eſſet ba
ptiſmus. Itē non debet omit
ti illud ꝓnomē in p̄ncipio po
ſituꝫ ſcꝫ ego. qꝛ licet nō ſit de
forma q̄tū ad neceſſitatē ſa-
cramenti: ſed ex cōſtitutione
eccl'ie: pec caret tū omittens:
q̄uis ibi eſſet baptiſm⁹. Ita
notat de baptiſmo ⁊ ei⁹ effe
ctu. c. i. vbi etiā dicit immer-
gens puerū ⁊ dicens. In no-
mine pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti: et
pretermittēs ego te baptizo.
nō eſt baptiſm⁹. Greci aūt et
ruteni dicūt q̄ exp̄ſſio mini-
ſtri ſcꝫ ego nō ſit de neceſſi-
tate forme. q̄a ex eo baptiſ-
mus efficaciā non habet. Sꝫ
pſona recipiēs eſt de neceſſi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tate forme: q2 act9 ad recipiē
tem terminat. Ideo differūt
a nob in forma q̄tuȝ ad tria.
Pri° q2 pſonā miſtri non ex
primūt ad remouēdū dubiuȝ
p̄mitiue eccl'ie q̄ efficaciā at=
tribuebat baptizāti. vt ptȝ.j.
Coryn.iij. Scdo q2 ſignificāt
actū ſub tertia pſona cuȝ op=
tatiuo modo vl' ꝯiunctiuo vt
baptizet ſuus xp̄i. Tertio p
ſonā baptizati i noīatiuo ex=
primūt vt dictū eſt. Utrū ipi
hic mutent de ſubſtantia for=
me ita vt oporteat rebaptiza
re nō eſt determiatū: ſ3 certū
ē ꝙ nr̄a forma ē melior. Hec
ſctūs Tho. di.iij.q.ij.ar.j. Et
licet in p̄mitiua eccl'ia ex ſpe
ciali ꝯſilio ſpūſſcti baptizaue
runt in noīe xp̄i. ꝛ ꝑpter mo
dū ſignificādi: q2 q̄dāmō ſm
Amb. tota trinitas in h noīe
intelligit. ꝛ ꝑpt reuerētiā ſi=
gnificati vt illd nomē celebre
ꝛ vtuoſum redderet. Ceſſan
te tn̄ hac cā iā nō l3 ſic bapti=
zare ſm theologos. Si qs tn̄
eſſet baptizat9 in noīe xp̄i fa
ciēdū eſſet cū eo ſicut in alijs
dubijs. ex q̄ nō eſſet ſimplicit
determiatū p eccl'iam talē ba
ptiſmū nō valere: ita ꝙ talis
baptizaret his vbis. Si bap
tizat9 es ego te nō baptizo.
ſi nondū baptizat9 es ego te
baptizo in noīe p.ꝛ f.ꝛ ſ.ſ. Et
idē fiat qn̄ baptizant ruteni.
ꝛ greci: q2 nō ꝯſtat illoꝝ for=
mā ſimplr nō valere: preſtim
cū eccl'ia ſcit ꝛ tolerat eā. nec
expreſſe reprobat. Quar=
tū qd reqritur ad ſubſtantiā
baptiſmi eſt materia debita.
ſc3 ablutio p elemētū aq̄ i to
to corpore vel in parte digni
ori. Quintū ꝙ illa ablutio fi
at ab vno ꝛ eodē tp̄e qn̄ for=
ma verboꝝ exprimitur ita ꝙ
vn9 vba ꝑferat ꝛ eo tp̄e pue
rum imergat. Iſta aūt imer=
ſio debet fieri trina vice: niſi
neceſſitas magna ſuadeat ali
ud facere. vel ſi baptizandus
eſſet adult9 ꝙ p ſacerdotem
ter immergi nō poteſt. tunc
eñ ſufficit trina aſpſio aque.
qd eccl'ia in plibus locis ſer=
uat. Et in paruulis ꝑpter pe
ricula q̄ accidere poſſunt cir=
ca totalē imerſionē paruuli.
Unde grauiter peccaret q̄ ſe
mel tm̄ imergeret: q2 ꝯ̄ eccl'ie
ꝯ̄ſuetudinē faceret. Sciēdū
aūt eſt ꝙ ſm Iohem pariſiē=
ſem ſup.iiij.di.iij.c.iiij. aquā
baptiſmi nō op3 de neceſſita
te eē ſctificatā: q2 dn̄s ꝯtactu
ſue mūdiſſime carnis vim re
generatiuā aq̄s cōtulit. Sed
tn̄ aqua debet eſſe ſimplex ſic
ꝙ nō mutet ſpecies aq̄ q̄tū=
cunq3 fiat cōmixtio. Und po
teſt fieri baptiſm9 in lixiuio

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vel aqua mari vel ſulphurea vel i aq̄ expſſa mūde de lato Et dico mūde expſſa.i. liq̄de ⁊ apparenter ſic q̄ ibi appareat vera aq̄. q2 aq̄ imbibita ſpiſſo luto nō poteſt fieri cōueniēs materia hui9 ſacramēti. Et hui9 ratio ſm doctorez ſubtilē vbi ſupra eſt: q2 lotio eſt materia ꝓxima vel q̄ſi ꝑ ſe fundamētū vel pars fundamenti iſti9 ſctificationis. Aq̄ aūt ē materia remota. Unde aq̄ ibibita ſpōgie vel ſpiſſo luto etiā ſi tāgit carnē: tn̄ nō eſt cōueniēs materia ad baptiſmuz: q2 talis cōtact9 nō ē lotio. Et ſilr in glatie nō ē lotio et in niue. eo q̄ nō ē aq̄ fluida lotioni cōueniēs. Silr aq̄ roleacea vel aq̄ expſſa de florib9 vel brodiū nimis ſpiſſuz in q̄ pl9 eſt de pinguedine q̄ꝫ de aq̄: nec aq̄ mixta cum luto multo. Silr vinū ⁊ ſaliua aut etiā hoīs vrina nō ſunt cōueniens materia baptiſmi eo q̄ aq̄ ibi mutata ē in aliā ſpeciem. Ubi tn̄ nō tāta trāſmutatio eſſet aq̄ ſicut in brodio: medone: ceruiſia: ⁊ ſic de alijs liquorib9 dubitāt q̄dā doctores non eſſe materiā iſti9 ſacmēti. Ego tn̄ oīno reprobo i iſtis liquorib9 fieri ſacramēti ꝓpter defectū ſignificatōnis Aq̄ eīn baptiſmi ſignificat illaz aquā q̄ fluxit a latere xp̄i in cruce q̄ fuit vā aq̄ elementaris ⁊ nō miraculoſa ꝓpter ſignificatōez baptiſmi. ſic etiam ⁊ ſāguis ver9 ibi ꝓfluxit. Rō aūt inſtitutionis in iſto elemēto eſt ex ꝑte cōuenientie: q2 eſt frigida. fluida. lucida. neceſſaria ⁊ cōis. Et hec oēs ꝓprietates cōueniūt huiuſmodi aque in qua debet fieri baptiſmus. qui eſt ad rep̄mendū feruorē cōcupiſcētie. ad flectendū rigorē inobediētie. ad illuſtrandū charitatez fidei. ad introducendū viam ſalutis. Itē alia ratio q2 per baptiſmū ab his malis liberamur ſcꝫ ab immūdicia. ignorātia ⁊ cōcupiſcentia: vt patꝫ ex ꝓprietatibus aque. ſ. puriritate per quā mundamur. ꝑſpicuitate: ꝑ quā illumiamur ⁊ frigiditate ꝑ quā ab eſtu cōcupiſcētie tēperamur. Fit etiam baptiſm9 i aq̄ ne quē inopia alteri9 liq̄ris excuſaret. ⁊ ne ꝓpt defectū ꝑiculū ſalutis hoīes icurrerēt. Et vt iueniatur apud oēs cōmunis materia baptiſmi.

Quod triplex ē baptiſm9

Preterea ſciendū q̄ triplex eſt baptiſm9. ſ. fluminis qui fit i aqua cōmuniter.

Et talis libat a pena ⁊ a cul-
pa ⁊ grām infūdit ī habitu. ⁊
caracterē īprimit. Alius ē fla
mis. q̄ tūc fit qn̄ q̄s deſiderat
baptizari ſ3 n̄ hab3 p̄ quē ba-
ptizet̄. Tal' in fide ſaluabit̄ ꝑ
ut determinatū ē ī decretali:
Apl'icā. de p̄ſbitero nō baptī
zato. Et idē pat3 p̄ Aug. viij.
li. de ciui. dei. ⁊ li. iij. de vnico
baptiſmo. ⁊ p̄ btm̄ Ambroſi.
de obitu valentiniani. Et hic
delet culpā ⁊ grām habet in
vſu in quo meritum conſiſtit
Tertius eſt baptiſmꝰ ſangui
nis q̄ fit in martyrio pro xp̄i
nomine ſuſceptꝰ. vt patet de
innocētibus. Et q̄dam dicūt
etiā de latrone dextro. Sed
nō videt̄ eē ver: cū ille n̄ poſ
ſit dici martyr ex pena cruc̄.
eo ꝙ nō ꝑ ṽitate aut iuſticia
aut fide xp̄i: ſed pro ſuis ſce-
leribus paſſus ē. ſic ſolꝰ ꝯfitet̄
dicens. Nos q̄dē digna fact̄
recipimꝰ ⁊c̄. Videt̄ ğ potiꝰ ꝙ
baptizatꝰ ē baptiſmo flamis
ꝑꝑt̄ ꝯfeſſiōe3 fidei quā habu
it ad xp̄m credēs eū deum et
hoiem eſſe. Et iſte baptiſmꝰ
ab oī tēptatiōe liberat ⁊ con
fert ſtati3 p̄miū: q2 martyres
ſtatim euolāt ī celū ſine retar
datōe. ſic pt3 de ſctō ſtephāo
dicēte. Video celos apertos
Act̄. vij. Item in hoc ſacra-
mēto quoddā eſt ſacramētu3
tm̄: vt eſt ablutio exterior in
corpore. Quoddā res tm̄: vt
grā interior. Quoddā res et
ſacramentū vt caracter ī aīa
Et ſic qui ficte baptizatur cū
ꝓpoſito peccādi mortal'r nec
attritꝰ. vel q̄ errat ī articulis
fidei: vl' q̄ dicit ſacrā nō vale-
re tm̄ recipit ſacrm ⁊ nō ſal-
uat̄. Qui ṽo deſiderat bapti
zari ⁊ nō h3 p̄ quē recipit re3
tm̄ ⁊ ſaluabit̄. Qui ṽo recipi
unt rem ⁊ ſacramentū: vt per
uuli exteriꝰ ⁊ interiꝰ mūdan
tur: quia recipiunt exteriorē
ablutionē in corpore. ⁊ iṗſſio
ne3 caracteris in aīa. Eſt aūt
caracter diſtictio a caractere
et'no impſſus anie rōnali ſm
ymaginē ꝯfigurās trinitate3
creatā. i. hoiem: trinitati creā
ti. i. deo: ⁊ diſtiguēs a nō ꝯſi-
gnatis ſm ſtatū fidei. Et h̄ ē
tm̄ dicere ꝙ caracter eſt q̄dā
q̄litas ſeu ſignū ꝯſignatiuu3.
xp̄o diſtictiuū ab infidelibus
⁊ aſſimilatiuū fidelibꝰ ⁊ diſpo
ſitiuū ad grām. Et tal' carac̄
eſt idelebil' potētie cognitiue
intellectiue ī qua p̄ncipaliter
ꝯſiſtit ymago ex q̄ etiā hō ha
bet ꝙ ſit hō. ſicut ex appetiti
ua habet ꝙ ſit bonꝰ vel ma-
lus. Et rō ſm Tho. diſti. iiij.
q. iij. ar. iiij. q2 impreſſio cara
cteris ē p̄ quādā aīe rōnalis
ſctificatiōe3, ꝑut ſctificatio di

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

citur deputatio alicui⁹ ad ali qd ſacrū. Ad hāc aūt ſctifica= tionē nō magis actiue opat anima ſanctificāda ꝙ aq̄ ſan ctificanda vel oleū vel chriſ= ma ad ſui ſanctificationē. ni= ſi ꝙ hō ſe ſubijcit tali ſctifica= tioni per conſenſuꝫ. Res aūt ꝑdicte ſubijciunt qꝛ libero ar bitrio carent. Et ideo q̄liter= cunq꞉ aīa varief per ꝓprias operationes nunq̄ caracterē amittit. ſicut nec chriſma nec oleum nec panis cōſecratus vnq̄ ſanctificationē ꝑdunt. qualitercūq꞉ tranſmutentur: dūmō nō corrūpanf. Nullus autē poteſt bis baptizari: qꝛ dn̄s ꝯſtituit baptiſmū irreite rabilē. ꝛ hoc propter plenam remiſſionē tā pene ꝙ culpe q̄ fit in baptiſmo. al's daref oc= caſio ſepius delinq̄ndi. Hec Scot⁹ ſup. iij. ſentētiaꝝ. diſt. iiij. q. v.

De baptiſmi accidētibus

Conſequē⸗ ter de accidētib⁹ baptiſmi reſtat vi dere. Sūt aūt octo de ſolēni tate baptiſmi q̄ nō ſūt de ſub ſtātia. ꝟ. Sal oleū chriſma ce re⁹ chriſmale ſaliua. Flatus ꝟtutē baptiſmatꝭ iſta figurāt Hec cū patrinis nō mutant: ſꝫ bn̄ ornāt. Inūgif āt bapti= zandus in q̄ttuor locis: ſcꝫ in fronte vt fidē publice ꝑdicet Et hoc fit in cōfirmatione ꝑ epm. In ꝟtice. vt agēda faci= li⁹ cognoſcat. Inter ſcapulaſ vt iugum xp̄i ſuauiter portet In pectore vt deum dulcius diligat. Sed de iſtis oīb⁹ me lius videbitur infra in practi ca huius ſacramenti.

De cautelis circa hoc ſacra mentum ſeruandis.

Nunc de cau telis circa iſtō ſacra mentū adhibendis eſt videndū. Prīo caueat ſa= cerdos ne in ꝑuatis domib⁹ baptizet infantē vel adultuꝫ niſi eſſet puer regis vel ꝑnci= pis q̄b⁹ in h̄ deferf. Et h̄ in= tellige ꝑter caſum neceſſitatꝭ alioq̄n in neceſſitate ꝑt bapti zare vbiq꞉: vt ſi puer eſſet in mortis articulo. aut deferen= tes haberēt inimicicias capi tales. Prout hoc totū notaf in clementina vnica de bap= tiſmo ꝛ ei⁹ effectu. Secunda cautela. caueat ne quem coa cte baptizet vt iudeū vl' paga num. Et hoc ſi reclamat aut ꝓteſtaf aliquo ſigno exterio ri ſuū diſſenſum. nā talis non recipit ſacramentū nec cogif legem xp̄ianam tenere. Si autē metu mortis vult bapti

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

zari ne cremet̃ vel ſuſpendat̃
ꝑ ſuis exceſſib⁹ talis ſi nõ re
clamat:ꝗuis intus diſſentit:
vt ſacramẽtũ recipiat. tamẽ
tenet̃ legẽ xp̃ianam ſeruare.
Tertio caueat ne baptizet
amentẽ vel fatuũ ſeu furioſũ
verũtamẽ vt dic̃ ſctũs Tho.
Amentes a natiuitate recipi
unt ſacramẽtũ ſicut et pueri
Et illi qui incurrũt amentiaꝫ
ex ĩfirmitate poſtꝙ̃ habuerĩt
vſum rõnis ⁊ lucida ĩterualla
⁊ habuerũt tũc ꝓpoſitũ reci=
piendi baptiſma:tũc ſuſcipi=
unt ſacramentũ ⁊ rẽ.etiam ſi
actu ꝯtradicãt quãdo bapti=
zant̃ in amentia. al's non.Et
ſic ĩtelligendũ ẽ qꝺ dicit Au=
guſtin⁹.iiij.ꝯfeſſionũ.de ami
co ſuo q̃ dũ deſperaret bapti
zat⁹ eſt neſciẽs. Quarto ca
ueat ne iudeũ vl' paganũ ſta=
tim baptizet. niſi ṗus de fide
inſtruat̃.de cõſe. di.iiij.iudei
Et hoc ne eccl'ia in talib⁹ de=
cipiat̃.Et h̓ eſt veꝝ niſi neceſ
ſitas aliq̃ cis ĩmineret. Qui
to caueat qñ ſimul plures ba
ptizet ne dicat. Ego baptizo
vos:q⁊ grauiter peccaret ꝺm
Tho.⁊ tamẽ eſſent baptizati
Et ideo cum plures baptizat
ad quemlibet ſeorſum dicat.
Ego te baptizo ⁊c̃. hec ſctũs
Tho. Si tñ maxima neceſſi=
tas inſtaret: vt ſi portarẽtur
duo vl' tres pueri ſimul ꝺbileſ
⁊ infirmi quaſi agonizãtes: ⁊
tunc videt̃ mihi ꝙ poſſit dici
Ego vos baptizo ⁊c̃.ne pro=
pter dilationẽ vlteriorem pu
eri morerẽtur. Sexto caue=
at ne variet formã ꝑ aliquã ĩ
terpoſitionẽ magnã per quã
diſcõtinuaret actũ.hoc enim
multũ noceret ꝺm Petrũ de
tharãtaſia ſuꝑ.iiij. ſentẽtiaꝝ
di.iij.q.ij. Modica tñ ĩterpo
ſitio vel ĩterruptio nõ nocet.
vt ſi dicat̃. In noĩe patris et
tũc forte aliqꝺ impedimẽtuꝫ
ſacerdoti occurreret:vt ſi ma
didaret̃ ſibi manica ſuppelli
cij vel ſilr̃e:ita ꝙ diceret mini=
ſtro.vide ne madidet̃ ſuppel
liciũ vl' ſilr̃e.⁊ tũc vlteri⁹ ꝓſeq̃
ret̃.⁊ filij.⁊.ſ.ſ.nõ viciaret ba
ptiſmũ. Silr̃ ꝺ tuſſe ſi accide
ret tp̃e ꝓlatiõis dicẽdũ ẽ.aut
etiã de ſilẽtio lõgo int̃ v̓ba lõ
ga idẽ ĩtelligẽdũ eſt ꝺm Tho
mã ſuꝑ.iiij.diſti.iij. q.iij.ar.j.
Septio caueat ſacerdos ne
in peccato mortali exiſtẽs ba
ptizet cũ ſolẽnitate more ſo=
lito pueꝝ:q⁊ peccaret morta
liter ꝺm ſctm̃ Tho.⁊. Pe.de
tha.ſuꝑ.iiij.diſti.v.q.ij.ꝗuis
puer baptizet̃ in hoc caſu.Et
baptiſm⁹ cõfert̃ tã ꝑ malũ ꝙ̃
ꝑ bonũ miſtꝝ:q⁊ bonitas mi
ſtri nõ ẽ de neceſſitatẽ baptiſ
mi:ſꝫ ꝺ ꝯgruẽtia. Nec peccat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſuſcipiẽs baptiſmũ a malo ſacerdote tolerato ab eccleſia. Sec⁹ ẽ de ꝑciſo ab eccl'ia. vt ab heretico ſciſmatico excõicato. a qb⁹ nullo mõ recipiẽdus ẽ baptiſm⁹ niſi in caſu neceſſitatꝭ. tũc eñ etiã a nõ baptizato vt a iudeo vl' pagano poſſet recipi q̃tuncũq₃ malo dũmodo in forma eccl'ie redderet̃ cũ intentione videlicet faciẽdo illud qδ facit eccl'ia. Uerũtamen licet baptiſm⁹ a malo ſacerdote, tolerato ab eccl'ia nõ viciat̃ q̃tũ ad ſacramẽtales effect⁹: tñ a bono ſacerdote meli⁹ recipit̃ ſi haberi poteſt: q: ſm btm̃ Tho. cũ effectu pricipali poteſt aliqͩ addi plus ex merito baptizãtis. Ex hoc patet q̃ꝫ damnabile ⁊ periculoſum ſacerdoti eſt morari in pctõ mortali ad vnã horã. cũ ſp debeat eẽ parat⁹ ad miſtrãdũ ſacramẽta. Sꝫ circa h̃ nota ꝙ licet in caſu neceſſitatis iude⁹ vl' paganus poſſit baptizare: non tamen poſſit leuare de fõte ſm Tho. Ratio q: in primo caſu baptizando poteſt tenere vices dei: cuꝫ ſit ei⁹ creatura ꝟ in ſcδo nõ: q: nõ ẽ mẽbrum eccl'ie. nec etiã aliquã cognationẽ ſpũalẽ ꝯtrahit cũ ſit expers ſpũalis grẽ. Hec Tho. ſup. iiij. di. vj. q. iij. ar. ij. Octauo attendat vt habeat circa baptizãdũ actualẽ intẽtiõeꝫ baptizãdi: ⁊ maxime cũ dicit ꝟba eſſentialia. Tamẽ ſi tũc nõ habereꝫ eã ⁊ tñ pri⁹ habuit eundo ad baptizandum ſufficit. Ex quo patꝫ ꝙ furioſus aut ebrioſus nõ p̃t baptizare Et dico δ ebrioſo carẽte vſu ratiõis q̃ talẽ intẽtioneꝫ non habꝫ nec actualẽ nec habitualẽ q̃ ẽ neceſſaria iuxta illud Accedit ꝟbum ad elementũ ⁊ fit ſacramentũ. Nã ſm Bonauẽturã in. iiij. diſti. iiij. q. j. ar. j. in ſi. principalis. ad h̃ ꝙ ꝟba ordinentur ad effectũ aſſignatũ neceſſariũ eſt iteruenire intẽtionẽ miniſtri q̃ intẽdit in illo actu ⁊ verbo dare talem effectũ: vel ſaltẽ qδ eccleſia facere ordiauit. vl' ſaltẽ qδ xpus inſtituit diſpenſare alioquin verba ⁊ elementuꝫ vt ſic diſticta nõ faciũt ſacramentũ. Hoc aũt ꝓ regula habendũ eſt ꝙ ad oẽm ſacramẽtoꝝ diſpẽſationẽ neceſſariuꝫ eſt habere intẽtionẽ actu vel habitu. explicite vl' implicite ſm Tho. in. iiij. di. vi. q. ij. ar. j. Nono caueat q̃libꝫ ne puerũ ãteq̃ꝫ naſcat̃ de vtero mr̃is baptizet. Et hoc ſi puer ad omnes partes ei⁹ eſt i vtero matris integer ⁊ totaliter: q: ſic nõ poteſt aqua eũ attige=

re imediate: nec poteſt laua- ri ibi exiſtens. Si autē appa reret principalis pars. puta caput tūc ſimplicit' baptizari pōt q2 iā poteſt aqua aſpgi. Si aūt appareret pars min9 pricipalis ſicut man9 vel pes illa etiā eſſet baptizanda. qa in illa parte eſt tota anima li cet nō omnes ſenſus vt in ca pite. ꝛ poſtmodum poteſt ba ptizari ſi naſcat' viu9 ſub cō ditiōe. Talis tū puer ſi naſce ret' mortu9 ſepeliret' in cimi- terio ſm doctorē ſubtilez. di. iiij. q. j. ar. ij. Et idē tenet Jo- hannes pariſienſis' diſtin. iij. Similiter dicendū eſt de illo circa quem diminuta eſt for- ma ecclie neceſſaria ex neceſ ſitate inſtanti. Talis eñ ſepe liretur in cimiterio. quia pie creditur ꝙ ſumm9 ſacerdos ſuppleret ſm Petrū de tha- ran. diſt. iij. q. ij. ar. j. Decimo caueat ne matrem infirmam vel moriētem diuidat in qua puer viuit. q2 ſic homicidiuz cōmitteret quiſqs h faceret. nō ſūt eñ faciēda mala vtve niāt bona. ad Ro. iij. Jō cau tius dimittat pire infantē cū ea ꝙ ipa peat. ſm dñm petrū vbi ſupra. Si tū mr mortua eſſet iā pfecte. tūc pōt ꝛ deb3 eam facere diuidere. ꝛ puer inde extractū baptizare. al's nō. Undecio caueat ne mon ſtrū nō bene pus diiudicatū an ſit vnus homo vl' duo vel an habeat vnā animā vel du as baptizare feſtinet. Naz ſi ſint duo capita. duo colla et duo pectora ꝛ p conſequens erūt duo corda ꝛ ita baptizā di ſunt duo ꝛ quilibet ſeorſū Si aūt non eſt certum ꝙ ſint due aie tunc prio baptizād9 ē vn9 ꝛ poſtea alt' ſub ꝯditio ne: dicēdo. Si tu es baptiza- tus nō te rebaptizo: ſed ſi nō es baptizatus ego te baptizo in noie pris ꝛ filij ꝛ ſpūſſcti. Et tale monſtrum dicit' fuiſſe in francia: duo capita habēs quoꝝ vnū expreſſit velle de eo de quo alterum expreſſit nolle. vnū eñ voluit ꝯtinere ꝛ ſobrie viuere: ꝛ aliud laſci- uire ꝛ epulari ꝛ cum vnū per os ſuū excederet: aliō ſe gra uari clamabat. ita refert do- ctor ſubtilis. di. vj. q. j. ar. iiij. Duodecio caueat ne chriſ- mate ātiq baptizet. q2 punit' ſacerdos hoc faciens. de ꝯſe. diſt. iiij. ſi quis de alio. Et de ſen. excō. in ca. quoniā. li. vj. Ubi dicit glo. final' dādo ra- tionē: quia vetus chriſma nō debet ineſſe vſui. nec de illo debet quis chriſmari. Et de- ponit' ſacerdos q de illo anti quo chriſmate vngit baptiza

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tuz niſi in mortꝭ articulo. Vñ
omni anno nouū chriſma de
bet cōfici: ⁊ antiquū cremari
de ↄſe. di. iij. lris. Sit aūt dili
gens ſacerdos iter oia ne pu
er decedat ſine baptiſmo. vt ſi
iam incipit canonē miſſe ⁊ vi
derit puerū morientē ſine ba
ptiſmo pt eum baptizare. de
conſe. di. j. nullus eps in glo.
penul.

De cathecíſmo
et exorciſmo.

Estat nūc
r ponere practicaz
manualē circa hu
ius ſacramēti diſ
penſationē. Eſt aūt pmo ſciē
dum ꝙ cathecíſm⁹ ⁊ exorciſ
mus debēt precedere baptiſ
mum qñ ſolēniter confertur.
Exorciſm⁹ vo dicit illa ſona
tio orationū per quā expellit
dyabolus ⁊ adiurat vt rece
dat a puero de q̄ dicit Tho.
ꝙ valde cōueniens ſit ipꝫ pre
mitti ante baptiſmū. Vñ hoc
ſignāt ea q̄ ponūtur in baptiſ
mo. Recede ab eo ſathana.
⁊c. Ipe etiā exorciſm⁹ debili
tat poteſtatē demonis ne tā
tum poſſit in hoie ſicut ante.
ne baptiſmū ⁊ alia bona i ip
ſo impediat. Sꝫ poteſtas pre
dicta totaliter tollit in baptiſ
mo ſicut etiā Pharao pri⁹ eſt
flagellat⁹ pplo nondū de egi
pto egreſſo: et poſtea totalit
in mari rubro: qđ eſt figura
baptiſmi ſubmerſus. Et ſic be
ne dicit ꝙ exorciſmi ſunt iſti
tuti ꝓpter energuminos id ē
intus laborātes per infectio
nem fomitis videlꝫ ꝙ dyabo
lum in eis poteſtatē habētez.
Hec tho. diſt. vj. q. iij. ar. j. ⁊. ij
Eſt aūt cathecíſm⁹ ſm Tho.
inſtructio āte baptiſmū in il
lis q̄ ſunt cōmunia. Et dicun
tur fidei rudimenta ad q̄ cre
denda oēs explicite tenent: ſi
cut eſt fides trinitatꝭ. icarnati
onis: ⁊ paſſionis dñi: iudicij:
⁊ ꝓuidentie dei de factꝭ hoiꝫ
de alijs aūt debet iſtrui poſt
baptiſmū. Vñ etiā ſm Tho
mā in adulto reqrit vt p ſe ca
thecizet ⁊ xpianā religionez
ꝓfiteat. Cathecizat aūt ad h
adultus qui ad fidē vocat. vt
ad quā vocat ꝓprio moueat
voluntatis arbitrio. Hinc eſt
ꝙ cū baptizat ruten⁹ vel pa
ganus adult⁹ nō patrini ſed
ipemet ꝓ ſe ad iterrogata re
ſpondeat ſacerdoti. Hui⁹ cō
trariū ſeruat in mazonia i po
lonia. ⁊ ſatis male.

De mō baptizandi.

Oſtq̄ igi
p tur puer debeat ba
ptizari ſacdos nō

b

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝑmittat niſi vnū vel vnā femi
nā in patrinos ꝑut determīa
tū eſt de cognatōne ſpūali ꝙ
uis.li.vj.de ꝯſe.di.iiij.nō plu
res. Alicubi tn̄ ꝯſuetudo ob=
tinet ꝙ ſi puer maſculꝰ d͛beat
baptizari.tūc duo viri et vna
mulier ī patrinos admittant̄
Si v͛o femina tūc due mulie=
res ⁊ vnꝰ vir in patrinos ad=
mittantur. Et illa eſt ſatis tol
lerabilis.cū honeſtatē q̄ndaʒ
⁊ vrbanitatē cōtineat. Dein=
de aūt ante fores eccl'ie ſacer
dos ſtatuat patrinos:vt ſi pu
er eſt maſculꝰ teneat euʒ vir.
ſi vero femina teneat eū mu=
lier. Et iſti duo ſtant iuxta ſe.
Alij v͛o poſſunt ſtare ī eccl'ia
vel iuxta qui puerum condu
xerūt.nec ꝑ ipo r̄ndeāt ſʒ poſ
ſūt oīa attēdere dūmō nō tā=
gant pueꝝ. Statuat autē ſa=
cerdos pueꝝ ad occaſum ſol'
ſolꝰ aūt ſtet ad orientē. Quo
facto ſufflet in faciē eiꝰ: ⁊ di=
cat illū exorciſmū. Exi imun=
de ſpūs:⁊ da'honorē deo vi=
uo ⁊ vero ⁊c̄.q̄ ꝑtinent̄ in agē
da. Iteꝝ ſtatim dicat. Rece=
de ab eo diabole ⁊c̄. Flatus
aūt ille ſiue exufflatio dʒ fieri
ad occidētē.vt ptʒ ſm̄ Tho.
Et ſignificat ſpūs maligni ex
pulſionē ⁊ boni itroductionē
Poſt h̄ faciat crucē in fronte
eiꝰ dicens. Signū ſaluatoris
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i in frontē tuaʒ
pono.ſimiliter in pectore ali=
am faciet crucem dicens. Si
gnum ſaluatoris domini no=
ſtri ieſu xp̄i in pectus tuū po=
no. Et demū cōiunctim ſub=
vna ꝑlatiōe faciet vnā crucē
in frōte ⁊ aliā ī pectore dicēs
Accipe ſignaculū ſc̄tē crucis
tā in fronte ꝙ in corde ⁊c̄. Et
q̄d iſta ſignatio ſignificet ſta
tim in ꝓdicta oñdit̄ orone cū
dicit̄. Sume celeſtiuʒ ꝓcepto
rū fidē ⁊c̄.ꝑ qd̄ denotat̄ ꝙ ad
h̄ ī pectore ſignat̄ ꝙ ī ꝓceptis
dei ſuſcipiēdis acceptꝰ effici=
atur. Et in frōte vt leta facie
dei culture exiſtat aptꝰ. De=
mū ſeqtur orō. Preces nr̄as
⁊c̄.ī q̄ tūc dr̄. Et hūc electū tu
um cruc' dn̄ice cuiꝰ impſſiōe
eū ſignamꝰ in v͛tute cuſtodi.
Et fiat crucis ſignatio ſup to
tū pueꝝ. Inde ſequit̄ oratio
Oipotēs ſempiterne deꝰ ⁊c̄.
Circa quā querat ꝑus ſacer=
dos de noīe infantis dicēdo.
Quis debʒ vocari. Et poſtꝙ
illi dixerūt. N. ille ſtatim ꝓſe
quat̄ incipiēdo orōneʒ dicēs
Oipotens ſempiterne deus
pater dn̄i noſtri ieſu xp̄i reſpi
cē dignare ſup hunc famuluʒ
tuum ⁊c̄. Non eſt autē opus
cum venerit ad locū ꝓprij no
minis in aliqua orone ꝙ req̄
rat patrinos dicens. quomo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

do vocat̃ ⁊ hoc ꝓpter incon=
gruitatē que ibi cōtingeret ⁊
impropꝛietatē locutiōis. Nā
orō qn̄qꝫ requirit dici ꝓpꝛiuꝫ
nomē i accuſatiuo caſu. et pa
trini reſpondent in noīatiuo
quod eſt magna aſſurditas.
ſicut patet cū dicitur. reſpice=
re dignare ſuper hunc famu=
lum tuū. N. ⁊ ſi patrini reſpō
derent in nominatiuo dicen=
do. N. magna eſſet incōgrui
tas. dicat aūt ſacerdos ſolus
variādo nomē vſqꝫ ad fontē
ſm exigentiā orationū prout
viderit expedire: nec totiens
quotiens occurrit nominis
noīatio reqrat patrinos: ſed
ſolus noīet i latīno ꝓpter ab
ſurditatē p̄dictā. Orationes
autē iſte fiūt ꝓ puero: vt gra
tia ꝑueniat: ⁊ ſubſequat̃ que
vires p̄beat libero arbitrio. ⁊
qꝫ ꝓcul fiat vniuerſa maligni
ſpūs illuſio. Signat̃ puer in
fronte. in pectore. in oculis. i
naribus. in ore ſigno crucis.
cuius vͣtute victus eſt dyabo
lus ⁊ exaltatus eſt xp̄us. Vn̄
Abacuc. iij. Cornua in mani
bus eius ſunt. ibi abſcondita
eſt fortitudo eius. Hoc ſigno
muniūtur totiꝰ corporis ſen=
ſus cuius vͣtute ⁊ oīa ſacra
menta cōplentur ⁊ oīa dya
boli figmenta fruſtrātur. Si=
cut eñ cum p̄mogenita dele=
rentur egypti ppl's hebreorū
ſignatis poſtibꝰ domoꝝ ſua=
rū ſanguine agni paſchalis i
typo dñice paſſiōis ſaluatus
eſt. ppl's vͦ egyptioꝝ q̄ hoc
caruit ſigno in ſuis p̄mogeni
tis grauiter ꝑcuſſus ē ſic apō
Ezechielē hirl'm ab imminen
te clade liberāda eſſe ꝓmittit̃
ſi thau q̄ figurā cruc' exp̄mit
in frontibꝰ gemētiū atqꝫ dolē
tiū ſignaret̃. Deinde anteq̄
ſal ponit in os pueri recepto
ſale ſimplici ⁊ mūdo bn̄dicat
ipſum ſpecialiter ꝑ illā orati=
onē. Exorcizo te creatura ſa
lis in noīe dei patris oīpotē=
tis. ⁊ i charitate dñi noſtri ie=
ſu xp̄i ⁊ in vͣtute ſpūſſcti ⁊c.
faciendo ſigna crucis ad iuo
cationē cuiuſlibet ꝑſone ſctē
trinitatis ⁊ compleat vſqꝫ ad
finē. Nec credat q̄s poſſe ſuf
ficere ſal illud ad exorcizādū
puerū qd̄ bn̄dicitur die dñico
ad benedicendū aquā. cū illd̄
ſpeciale officiū habeat ⁊ diſti
ctū ab iſto. Et ideo caueat ſa
cerdos ne cū illo ſale cū quo
die dñico aquā exorcizat ad
baptiſmū vadat ſed ipſo die
dñico i alio cipho bn̄dicat ſal
pro benedicēda equa ⁊ i alio
pro exorcizandis infantibus
ante baptiſmum. Cum autē
cōpleuerit orōnē dictā. ⁊ ſal
bn̄dixerit recipiat ſal ⁊ ponat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ad os pueri dicẽs. Accipe ſa
lẽ ſapiẽ ⁊ ſit tibi dñs ꝓpici⁹ i
vitã eternã amen. Ponat tñ
ſal in os pueri pulchre ⁊ mo=
deſte nõ cũ vehemẽtia ſicut q̃
dam ſolẽt ponere: ita ꝙ puer
cogit̃ flere ꝓpt̃ durã ĩpſſionẽ
ſalis qđ ẽ abhoĩabilẽ. Seruã
da ẽ nãqꝫ maxima vrbanitas
⁊ honeſtas in ſacramentoꝝ
collatiõe ꝓpt̃ deuotionẽ po=
puli excitãdã ⁊ reuerentiã ſa
cramẽtoꝝ a ppl'o impenden=
dã ⁊ exhibẽdã. ſignificat eniꝫ
ſalis imiſſio gratiã ⁊ ſapiẽtiã
⁊ a pctõꝝ putredie preſerua
tionẽ. Cõſequẽter ꝓſequant̃
orones ſolite q̃ habent̃ i agẽ
da. Et ꝓuideat ſacerdos eas
correcte dicere. Et q꞉ ſpãles
ſunt orones ſup femias ⁊ ſpe
ciales ſup viros. iõ ſingu l'ſin
gulas adaptet. Que aũt ſũt
ſup vtroſqꝫ illas ꝓferat ſup
vtroſqꝫ indifferẽter Deide ſe
q̃tur euãgeliũ ſm matheum.
Oblati ſunt ieſu paruuli ⁊c.
qđ ſacerdos dictur⁹ deponat
mitrã. ſilr̃ patrinos ꝺponere
faciat. In legẽdo aũt ĩponat
manus infanti. vt ꝓcludat dy
abolo expulſo viã ne redeat:
Et h̄ idẽ ſignãt bñdictiones
⁊ crucis ſignatiões ſupius p̄
miſſe. legat autẽ ꝑtermittẽdo
dñs vobiſcũ. Quo facto faci
at orare Pater nr̃ et Credo
ipos patrinos. demũ dicat il=
lã oronẽ. Nec te lateat ſatha
na ⁊c. Quo facto r̃cipiat mũ
dos pulueres terre ⁊ miſcẽs
ſputo faciat ide lutuꝫ i manu
ſiniſtra. recepto eo duob⁹ di=
gitiſ. ſ. pollice ⁊ indice dextre
manus tangat aurẽ pueri di
cẽs. Effeta qđ eſt adaperire.
Et cũ ſubiũxerit i odorẽ ſua=
uitatis. tunc tãgat nares. Ca
ueat ãt ne faciat lutũ groſſuꝫ
⁊ aſtãtib⁹ abhoĩabile. ſic̃ q̃dã
facere cõſueuerũt. emittẽtes
ꝑ ſputo qñqꝫ flegma ſpumo
ſũ ex ore iducẽtes horrorem
aſtãtib⁹. Deſigãt aũt ſputi ⁊
ſaliue imiſſio ſenſus tact⁹ au=
dit⁹ ⁊ alioꝝ ſenſuũ ſpũalium
aptõem: vl' ſigt ĩpedimẽti re=
motionẽ ipi⁹ demonis reſpe=
ctu fidei docẽdo vel diſcẽdo.

Poſt hoc ſacerdos itroducat
pueꝝ i eccl'iaꝫ di=
cens. Dñs cuſtodiat itroituꝫ
⁊c. dãs ei p hoc ptãtẽ intrãdi
eccl'iam ⁊ annumerãdo eũ cõ
ſortio fideliũ. q̃ ad h̄ videlꝫ vt
poſſit orare cũ fidelib⁹ i eccle
ſia ſi eſt adultus. Etiã i miſſa
dũ tamẽ talis ſit exorcizatus
etiã ſi nõ eſſet vlteri⁹ secuꝫ ꝓ
ceſſuꝫ. nõ tñ poſſet audire to
tã miſſam: ſꝫ niſi vſqꝫ ad ſur=
ſum corda. ſic̃ ⁊ cathecumin⁹

Tūc ſacerdos accedēs ad fōtē querat a patrinis nominādo puer um dicens. N. abrenūcias ſathane. Et illi rñdēt abrenūcio: ⁊ iterū dicit. Et oībus pompis eius. Illi reſpōdent: abrenūcio. Hoc aūt fit ideo vt prius abrenunciet errorē: ⁊ ſic approximet ad vitatē. iuxta illō aplī. Deponite veterē hoiem ſm ↄuerſationē pſtinā abnegātes omnē ipietatē ⁊ ſecularia deſideria deinde q̄rat iterū. Credis i deum patrē omīpotentē. ⁊c. Et ter rñdent patrini. credo. Et ſic de ſingulis articulis fidei ſpecificādo diſtīcte ⁊ interrogando. Et licet duodecim ſūt articuli fidei in ſymbolo d̄ q̄bus omnibus deberet q̄rere ⁊ interrogare ſigillatim ſufficit tñ ſi pl'es articulos ſil' cōiungat ⁊ de ipis ſil' q̄rat. ⁊ ita ſufficit ſi totū ſymbolū ſex vicibꝰ vl' octo pcurret iterrogādo. Interrogatio aūt iſta debet eſſe in vulgari ⁊ nō in latino: quia tūc patrini laici fidem ↄfitenꝛ p baptizādo puero. Eſt aūt ſciendū ꝙ ſi adultus baptizaꝛ. licꝫ patrini ipm teneant. tamen ipſe ſolus debet reſpondere ⁊ non patrini ad interrogationem fidei ⁊ abrenūciationem ſupradictā cum habeat vſum liberi arbitrij. Hoc aūt ſimbolum traditur baptizādis tanq̄ noue vite auditoribus. p quā ↄfeſſionem incipit in eis mori vetꝰ homo. ⁊ per fidē nouꝰ viuere qui ſm deū creatus eſt in iuſticia ⁊ ſctitate veritatis. Tādē ſacerdos accepto oleo ſācto ad hoc diſpoſito quod vocatur oleū cathecuminoꝝ. referens puerum ex velamine ſuo. ⁊ denudans eū vngat eū prius in pectore. deide in ſcapulis dicēs Ego te linio oleo ſalutis in chriſto ieſu dño noſtro. Et tandē ſubiūgat Pax tecū. Et clericus aſſiſtens reſpondeat. Et cuꝫ ſpiritu tuo Iſta aūt inunctio olei ſignificat hoīs expeditionē quaꝫ ſuſcepit aduerſus dyabolū i pugna. fit eī in ſignū pugne ↄtra inimicū. ſicut athlete inunguntur ſm Tho. Vel ſm Petrū de tharā. ſignat legis dei amorē p h̄ ꝙ fit in pectore vbi eſt locus cordis. Per hoc autē ꝙ fit inter ſcapulas deſignat deuotā ſubiectionē Vngitur auteꝫ in pectore ne hoſtis ei immunda ↄſuadeat deſideria. Inter ſcapulas vbi eſt vigor portādi onus. ꝙ fortitudinem accipiat ad portādum pōdus diei ⁊ eſtus. Vngitur etiam in pectore vt vigeat in eo ſapientia. Vngitur etiā in humero dextro qđ exercitijs bonorum operum

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

indeficiens ſeruetur patiẽtia Neqꝫ eñ nouerit ſiniſtra qd fecerit dextra vr̃a. Math. vj. Sed qꝛ in humeris vigoꝛ cõſtat poꝛtãdi onera huiꝰ partẜ vnctione xp̃i athlete dedicantur. vt ſciant ſe eſſe ad certamen vocatos ꝑ totũ vite ſue curſum cõtra antiquũ hoſtēꝫ publicis ac priuatis cõgreſſibus pugnaturos. Uel ẜm rabanũ in libꝛo de inſtitutione clericoꝝ. Pectus vngitur ꝙ nulle reliquie latentis hoſtis in eo reſideant. ſꝫ in fide trinitatis mẽs eius cõfoꝛtet̃. Itēꝫ inter ſcapulas: vt vndiqꝫ muniatur: ⁊ ad bona opa facienda ꝑ dei gratiã roboꝛet̃. Deinde oĩbus his rite peractis q̃rat ſacerdos a patrinis infantẽ tenẽtibꝰ ⁊ ſi fuerit adultus tũc ab ipſomet adulto q̃rat dicẽs. Quis vocaris. Et ille reſpondeat. N. Tandem ſacerdos q̃rat. Uis baptizari. Et ille reſpondeat. Uolo. Hoc aũt faciat ter ꝓpt̃ hoc vt ꝯſtet de ipſius volũtario pꝛopoſito baptizãdi: ⁊ ne coactꝰ baptizari videatur. Et tũc ſacerdos recepto puero ad manũ ſiniſtrã: denudato eo toto ſi eſt in eſtate. ſi ṽo in hyeme denudetur tm̃ ipiꝰ caput patenter ⁊ manifeſte vſqꝫ ad ipſius ſcapulas. tenendo eum ſupꝛa fontẽ ſi eſt infans. ſi vero adultus: tunc ſolum inclinato capite in fontem ter dicat diſtincte ⁊ expꝛeſſe habẽdo intentionẽ ipſum baptizãdi. Et ego te baptizo. in noĩe p̃ris. Et tũc faciat manu dextera ꝓmã aque in capite pueri ꝑfuſionem. Statim qꝫ ꝓſequatur dicens. ⁊ filij: faciẽdo ſcdam ꝑfuſionẽ in capite pueri ſicut pꝛius. Et deinde ſubiungat. ⁊ ſp̃ũſcti. faciendo ſimiliter tertiã ꝑfuſionẽ ſeu ablutionem. Quaꝫ quidem immerſionem recipiens homo a ſoꝛdibus vetuſtatis ipſius exutus: ⁊ alium nouuꝫ hominem indutus triduane chꝛiſti ſepulture cõſepellitur Unde ait apoſtolus. Quicunqꝫ baptizati ſumus ⁊c̃. Ambꝛoſius autem in libꝛo de ſacramentis dicit ꝙ trina interrogatio ante baptiſmum ⁊ trina immerſio in baptiſmo ſignificãt triplicem lapſum peccati qui ibi abluitur ſcilicet cogitationis: locutionis ⁊ operis. ideo etiam fit trina confeſſio. Iſta etiã foꝛma obſeruãda ẽ a vetulis in neceſſitate baptizantibus: ⁊ per curatoꝛes ſepius pꝛedicanda. Nam comperi ⁊ inueni i parrochia mea quãdoqꝫ multa ſupſtitioſa ⁊ vana his verbis addi ⁊ ea mira

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

biliter variari. Quidam eniꝫ proferunt ſolum iſta verba ſine aſperſione aque: credētes ſufficere ſolā prolationē verboꝝ. Quidā autem ſolo ſale puerū cuꝫ his vbis tangūt Quidā vero formam verborum mutant dicētes. N. Ego te baptizo in noīe dei amen. Quidam aūt dicunt in nomine omnipotentis dei amen. q̄ omnes forme enormes ſunt. nec aliquid operantur. Sed hic queritur cuius ſunt iſta vba cum dicūt patrini interrogati. abrenuncias ſathane. reſpondēdo. abrenūcio. vl' credis in deū ⁊ illi reſpondēt credo. videt ei cuiuſcūqꝫ ſint ꝙ mētiri videat ille q̄ reſpōdet. Si eñ ſunt ex pſona patrini mentit: qꝛ nō habet in cōſciētia ꝙ ipe baptizetur. Si autē ꝓ puero dicūtur nihilominꝰ mentitur patrinus cum puer ſit nullius voluntatis cōpos vt patet ex eo ꝙ dum immergitur recalcitrat. Ad quod dicendum eſt ꝙ patrinus in pſona ſui loquitur. Qñ aūt reſpōdet credo ⁊c. tantū eſt ac ſi diceret. talem fidē habeo p quā hic ſaluari poteſt. Cum ſimpliciter reſpōdet. volo baptizari. ſenſus eſt in fide mea quā ego teneo baptizet. Seruantur tñ verba ipſius pueri ex idētitate vboꝝ patrini vt idētitas vboꝝ ad pueꝝ notetur. Unde dicit bonauētura ꝙ quādo reſpondet in perſona paruuli. Credo. non eſt falſus ſermo vel inconſuetus qꝛ ſm Auguſtinū frequenter ſignuꝫ accipitur ꝓ re. ſicut dicimus. Cras erit reſurrectio domini. Et videns fumum dicit ſe videre ignem. Uñ ſenſus eſt. credo. id eſt ſacramētum fidei recipio: vel recipere paratꝰ ſum. id eſt ad credēdum me obligo. Dicit etiam iſte doctor: ꝙ patrini poſtea tenentur pueꝝ docere in his que ſunt de fide vel de bonis moribꝰ ſi non habet alios doctores vel parētes. nūc auteꝫ ex quo habēt parētes catholicos ⁊ viſitāt eccľias ibi potiꝰ doceant. ⁊ ſic patrini excuſant. Notandū etiaꝫ ꝙ qui vult eſſe verꝰ patrinus: nō ſolū debꝫ reſpōdere vba ſolita ſꝫ etiā tāgere pueꝝ. vñ reſpōſio nō eſt de neceſſitate ſeu eſſentia compaternitatis ſpiritualis ſed tentio ſeu leuatio. Poteſt etiā cōpaternitas cōtrahi p pcuratoreꝫ q̄tum ad amiciciā. ſed nō q̄tū ad cōpaternitatis ſpiritualis vinculum. vnde ſolus procurator ē verus compater ⁊ non cōſtituens ꝓcuratorē. vt habetur

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

de pcuratoribus. ca.fi.li.vj.
Deinde ſacerdos accepto ſã
cto chriſmate vngit puerũ in
vertice id ẽ in ſũmitate capi=
tis dicens orõnẽ q̃ ſeq̃tur ſcʒ
Deꝰ omps pater dñi nr̃i ieſu
xp̄i q̃ te regenerauit ex aq̃ et
ſpũſctõ ꝛc. Circa hoc tñ cauẽ
dum eſt ſacerdoti ne pueruʒ
vngat in fronte ſicut iã plu=
res feciſſe cognoui: ꝛ eos de
cetero facere ꝓhibui ꝛ inter
dixi. Nã ſolus ep̄s habet vn=
gere in fronte in ꝯfirmatione
Unde ꝓhibituʒ eſt inferiori=
bus ſacerdotibꝰ vt nunq̃ tã=
gant frontẽ hoīs aliqua vn=
ctione: qm̄ eis non competit
De hoc expreſſe habet̃ i glo.
ij.c.qm̄ in baptiſmo. de ſentẽ
excõ. lib. vj. vbi dr̄ manifeſte
ꝙ poſt baptiſmũ ſacerdos in
ungat in v̾tice chriſmate. nõ
aũt in fronte: qꝛ hoc eſt ſoliꝰ
epiſcopi. vt notatur de cõſue
tudine. c. q̃to. Prohibitio au
teʒ ne ſacerdotes inferiores
inungant in fronte habet̃ in
pluribꝰ iuribꝰ. vt ptʒ de cõſe.
di. v. cap. noniſſime. Erroris
autẽ cauſã illoꝝ ſic errantiuʒ
comperi: qꝛ libros viaticoſq̃
ſuos ipſos ſic grauiter deci=
pere vidi. Nã fere oẽs agen=
de et libelli baptiſmales in hↄ
loco ſic habent. Hic faciat ſa
cerdos crucẽ in fronte. Cor=
rigãt igit̃ de cetero libros ſu=
os erroneos ne a dño corri=
gant̃: ꝛ agãt penitentiã de er
rore p̄terito. Adeant aũt au=
ctoritatẽ ordinariã ꝑ quã cũ
eis ſup huiuſmodi errore cõ=
miſſo diſpẽſetur. Et fit etiaʒ
iſta vnctio in capite: vt chari
tas que per ſpiritusſanctũ da
tur abundet ſemper in cordi
bus noſtris. ſm illud ſapiẽtis
Oleũ de capite tuo nunq̃ de
ficiat. Uñ ꝛ apl̄s. Charitas
dei diffuſa eſt in cordibꝰ nr̄is
ꝑ ſpiritũſanctũ q̃ datus ẽ no=
bis. Uel fit ideo i v̾tice vt co
gnoſcat ſe ꝓmotũ eſſe i rega
le genꝰ ꝛ ſacerdotale: vt a xp̄i
conſortio vocet̃ xp̄ianus. et
et̃ni regni ſit coheres. Et eti=
am ſtatim tegit̃ veſte vel mi=
tra: vt intelligat ſe dyadema
te regni ꝛ ſacerdotali: ſicut di
ctum eſt potiri. Sed dubitat̃
Nõne iam ſpũſſctũs datus ẽ
baptizato in ipa aq̃ baptiſmi
Reſpõdeo ꝙ ſic: ſʒ differunt̃
hic ꝛ ibi. Nã ibi dat̃ ad pctõꝝ
p̄teritoꝝ remiſſiõeʒ qꝛ ꝑ ipaʒ
aſperſionẽ aque in baptiſmo
omnia p̄terita pctã purgata
ſunt. Sʒ hic dat̃ in iſta vncti=
one ad edificanduʒ in corde
nr̄o dei ꝛ ꝓximi dilectionem
Conſeq̃nt̃ dat̃ baptizato ve=
ſtis cãdida que debet ita diſ=
poni vt cooperiat totũ caput

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

⁊ oia loca vnctionū.ſcilʒ ſcapulas ⁊ pect⁹ ſm Hugonem q̄ cādore ſuo figuram prefert accepte nouitatis ⁊ reſtitutionem innocētie: ⁊ ſpem future immortalitatis. Hec ē em̄ veſtis in qua ad nuptias regis intrare quelibet eſt neceſſe. Unde ſacerdos imponendo eam dicit. Accipe veſtem candidā ſctām et immaculatam.i.vite innocentiā q̄ tunc reſtituit ei: quā pferas ad tribunal xp̄i: vt habeas vitam eternā amen. Poteſt tn̄ iſte panniculus etiā ſeruari pro alijs pueris baptizandis i eccleſia: vt d̄r de ɔſe.diſt.iiij.ca. ſi q̄s vbi d̄r. Si q̄s voluerit chriſmate iterū pannū linire ⁊ ſup aliū baptizandū mittere nō eſt abſurdū. Et vltimo ſacerdos tradit puero in manus lampadē ſeu cereū incēſum qd̄ ſignificat fidei ⁊ amoris longitudinē. Lumen em̄ ſignificat fidem: ſed incenſuʒ ſignificat fidē informatā charitatis feruore. In manibus autē acceptū ſignificat bonorum operū exhibitionē: ⁊ cū tali xp̄o om̄s occurrere debemus ad iudiciū veniente. Et ideo dicit ſacerdos. Accipe lampadē ardētem ⁊ irreph̄ēſibilem: ⁊ cuſtodi baptiſmuʒ tuū: vt cū dn̄s ad nuptias venerit poſſis ei occurrere vna cū ſanctis ⁊ electis dei in aula celeſti vt habeas vitā eternam: ⁊ viuas in ſecula ſeculorum.amen.

De ſacramento confirmationis.

Confirma hoc de⁹ qd̄ operatus es i nob. Pſal lxvij. Poſt ſacramentū baptiſmi ſeq̄tur aliud qd̄ maius eſt q̄tū ad miſtrorum dignitatē. Hoc em̄ a ſūmis pōtificib⁹ id eſt ep̄is vel ſuffraganeis tm̄modo traditur ſicut ⁊ a ſolis ap̄lis tradebatur: vt d̄r de ɔſe.di.v. Manus. Prius ei vnctio poſtea ſeq̄tur cōfirmatio: ibi peccatum dimittit̄. hic gratie donant̄. Datur aūt hic illa gr̄a q̄ ɔtra ſingula vitia ⁊ ſi nō ſēper q̄nq̧ tn̄ pugnat̄. Eſt autē gr̄a q̄ſi armatura q̄dam q̄ in hoc deſerto poſt tranſitū maris baptiſmi contra vitia pugnamus. Sicut em̄ ſubmerſis egyptijs a tergo ſeq̄ntib⁹ filios iſrael.filios iſrael olim hoſtes oppugnauerūt p̱ deſertuʒ.ſic ſubmerſo dyabolo in baptiſmo q̄ primū nos inſeq̄bat̄ multa nobis p̱ huius vite deſtum vitia cōſtituit cōtra q̄ vitia gratia in hoc ſac-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mento eſt data qua q̄ſi arma
tura q̄dam ⁊ munitione qua
dam muniamur. Vn̄ poſt ba
ptiſmi ſuſceptionē in quo eſt
grā collata q̄tū ad innocen=
tie ⁊ noue vite reſtitutionem
ↄgrue petit eccl̄ia ſibi dari ſa
cramētū a deo p̄ qđ i illa gra
tia cōfirmet̄ dicens v̄ba pre=
miſſa. Cōfirma hoc de⁹ ſcʒ p̄
ſacramentū ↄfirmationis qđ
operatus eſt in nob̄ ſcʒ p̄ gra
tiam baptiſmalis renouatio
nis. Iſta duo ſacramēta ita
ſunt cōiuncta q̄ ab inuicē ni
ſi morte p̄ueniēte nullaten⁹
poſſunt ſegregari. ⁊ vnū ſine
altero rite p̄fici nō pōt. Ita
dicit melchiades papa ſcri=
bens hyſpaniarū ep̄is: cuius
v̄ba ponūtur: de ↄſec. diſt. v.
De his vero. Diffinit̄ aūt
iſtud ſacramētū ſm̄ doctorē
ſubtilē ſup̄. iiij. ſentēciaꝝ. di.
vij. q. j. ſic. Cōfirmatio eſt vn
ctio hōis viatoris aliq̄lit̄ con
ſentientis. vel libero arbitrio
nōnunq̄ vſi facta in fronte fi
gura crucis cū chriſmate ſan
ctificato ⁊ a miniſtro ydoneo
ſimul cū intentione debita in
ungente ⁊ v̄ba debite ↄferē=
te ſignans efficaciā ex inſtitu
tione diuina vnctionē aīe p̄
grām roborans ad cōfitendū
cū ↄſtantia fidem xp̄i. Et ſm̄
beatū Thomā ſup̄. iiij. ſentē=
ciarū. Cōfirmatio in re ē ip̄a
linitio chriſmatis ſub forma
v̄boꝝ preſcripta.

Que ſint de ſubſtātia hui⁹
ſacramenti.

Circa quod ſciendū eſt ſm̄ Pe
trū de tharan. ſup̄
iiij. di. xvij. ⁊ Arch.
de ↄſe. di. v. nouiſſime. Qui/
q̄ dicunt̄ de ſubſtantia hui⁹
ſacramēti. duo ex parte ſacra
mēti in ſe. ſ. materia chriſma=
tis. id ē oleū cum balſamo ab
ep̄o ſanctificatū. vt habet̄ de
ↄſe. di. iiij. Preſbiter. Nec p̄t
ſine tali oleo cōferri h̄ ſacra=
mentū: eo q̄ ſm̄ Tho. ſup̄. iiij
diſt. vij. q. ij. arg. iij. illa ſacra=
menta q̄ ſibi miniſtrū deter=
minant etiam materiā ſancti
ficatā req̄runt ⁊ exigunt. Sʒ
ſacramētū qđ nō determinat
ſibi miniſtrū niſi q̄tum ad ſo
lennitatē: nō habet materiaʒ
ſctificatā q̄tū ad neceſſitateʒ
ſed q̄tum ad ſolennitatē: vt
baptiſm⁹. Et qꝛ hoc ſacramē
tum determinat ſibi miniſtrū
ideo etiā req̄rit materiā ſan=
ctificatā ab eo q̄ eſt miniſter
huius ſacramēti. ſcʒ ab ep̄o.
Quare aūt materia eſt chriſ
ma oſtendit arti. ij. dicēs q̄ h̄
ſacramentū ſumpſit initiū ab
aduētu ſp̄ūſſancti in diſcipu=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

los q̄ apparuit in linguis ig=
neis:ſed igni nihil cōuenien
tius accipi poteſt loco ei⁹ ꝓ
materia in ↄfirmatiōe q̄ ole=
um.q꞉ lucet ⁊ nutrit ignem.
Figuram aūt lingue cōueniē
ter accipit balſamus ꝓpter
odorem. q꞉ ꝓpter confeſſio=
nem lingue odor bone noti=
cie dei diffundit in omni loco
Ideo ſicut viſibilis appa itō
ſpūſſancti fuit in igne figura=
ta in figura lingue. ita mate=
ria ↄfirmatōis eſt in oleo bal
ſamato vt oleum ꝑtineat ad
ↄſcientiā quā oportet habe
re nitidam eos q̄ confeſſores
diuine fidei ↄſtituunt.Et bal
ſamus ad bonā famā ꝑtinet
quā oportet diffundere et v̾=
bis ⁊ factis in cōfeſſione fidei
Hec ſanctus Tho. Et lȝ xp̄s
circa inſtitutionē hui⁹ ſacra=
menti nō fuit vſus tali mate=
ria:nec apl̄i poſt eum.tn̄ ideo
hodie eccl̄ia nō vtitur incon=
grue tali materia:eo ꝙ xp̄us
nō alligauit potentiā ſuā ſa=
cramentis.potuit em̄ ſine ta=
li materia cōferre ꝑ aliuȝ mo
dum gratiā hui⁹ ſacramenti.
Sil̄r ẜm doctorē ſubtilem po
tuit cū diſcipulis diſpenſare i
ꝓmitiua eccl̄ia:vt ꝑ aliuȝ mo
dum ↄferrent hoc ſacramen=
tum.maxime cū tunc erāt ali
qua ſigna ſenſibilia . vtputa
deſcenſus ſanctiſpūs deſup.
et donū linguarū.que oīa ac
cipiebant ↄfirmati per apl̄os
Unde nō fuit neceſſaria eis
materia hui⁹ ſacramēti in ſi
gno tā occulto.ex quo in ma
gis viſibili et euidentiori illō
conferebant. Credit tn̄ idem
doctor ꝙ hec materia ab apo
ſtolis ſit inſtituta. licet nō le=
gatur.Scōm qd̄ eſt de ſubſtā
tia huius ſacramenti eſt for=
ma v̾borum q̄ eſt hec.Conſi=
gno te ſigno ſancte crucis.et
ↄfirmo te chriſmate ſalutis in
noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſci
amen.Refert tn̄ archidiaco/
nus de ↄſe.di.v.c.nouiſſime.
et ẜm Hugonē ibidem tenuiſ
ſe.ꝙ nec forma predicta nec
alia eſt neceſſaria ⁊ de ſubſtā
tia hui⁹ ſacramenti.imo cre=
dit ꝙ ſacr̄m olei ⁊ ſacr̄m chriſ
matis poteſt ↄferri ſine v̾bo.
dūmodo fiat vnctio de oleo:
vel de balſamo ↄſecrato.Idē
etiam notat.xcv.diſt.ca . per
uenit . Illud tamen ibi dixit
ſub dubio . Ego tamen iſtud
dictum min⁹ recipio.nec ad=
mitto eo ꝙ nec iure nec ratio
ne conſiſtit. et omnibus theo
logie magiſtris aduerſatur.
Tertiū quod ē de ſubſtantia
hui⁹ſacramenti quod requi=
ritur ex parte miniſtri eſt di=
gnitas pōtificalis ſeu ep̄alis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝛ intentio debita. Intantum em̄ requiriť miniſteriū ponti ficis in collatõe hui⁹ ſacramē ti. vt ſi ꝑ alium ſimplicē ſacer dotē fieret etiā de cõmiſſione nõ valeret licꝫ ſm̄ quoſdā pa pa põt ſimplici ſacerdoti cõ= mittere vt poſſet hoc ſacra = mentū cõferre. Et hoc tenet glo. c. iiij. de ꝯſuetudine. Hoc etiā tenet ibi. Hoſti. Hoc eti= am tenet. Archid. xcv. diſtin. ꝑuenit. Hoc etiaꝫ idē appro= bat ſctūs Tho. ſup. iiij. diſti. vij. q. vj. ar. iij. vbi aſſignat ra tionem dicens ꝙ papa ꝑ hoc ꝙ eſt epiſcopoꝝ ſummus nõ diciť hr̄e plenitudinē ꝑtātꝭ ꝑ relationē ad corpus dñi veꝝ ſꝫ ꝑ relatõꝫ ad corp⁹ myſticū Et q2 gr̄a ſacr̄alis deſcēdit in corp⁹ myſticuꝫ a capite ideo oīs opatio in corp⁹ myſticuꝫ ſacramētalʼ ꝑ quā gr̄a dať de pendet ab opatõe ſacramēta li ſup corp⁹ dñi veꝝ. Et ideo ſolus ſacerdos p̄t abſoluere ī foro penitentiali ꝛ baptizare ex officio. Et iõ dicēdū ꝙ pro mouere ad illas ꝑfectiões q̄ nõ reſpiciūt corp⁹ dñi verum ſed ſolū corp⁹ myſticū põt a papa q̄ habꝫ plenitudinē põ tificalis ꝑtātis cõmitti ſacer/ doti q̄ hꝫ actū ſūmū ſup cor= pus dñi verū: nõ autē dyaco no vel alicui inferiori q̄ nõ hꝫ ꝑficere corp⁹ dñi veꝝ: ſic nec abſoluere ī foro penitentiali Nõ aūt põt ſimplici ſacerdo ti cõmittere ꝓmouere ad ꝑfe ctionē q̄ reſpicit aliq̄ mõ cor/ pus dñi veruꝫ. Et iõ ſimplex ſacerdos ex mādato pape nõ põt cõferre ordinē ſacerdo= tij. q2 ordies ſacri habēt actū ſupra corp⁹ dñi veꝝ vľ ſupra materiā ei⁹. Põt tñ cõcedere ſacerdoti ꝙ ꝯfirmet: q2 cõfir= matio ꝑficit eū in actu corpiſ xp̄i myſtici. non aūt habet ali quā relationē ad corpus dñi verū. Et h̄ dictū approbat in toto petr⁹ de tharan. ſup. iiij. ſñiaꝝ diſt. iiij. ſcḋo principali. q. j. ar. ij. Hoc idem approbat Scot⁹. Et licet Bonauentu= ra videatur ꝑmiſſis ꝯdicere. tñ aſſiſtēdū eſt maiori ꝑti do ctoꝝ ꝑdictorū. q̄ cū deťmina tione eccľie h̄ approbātes cõ ſētiūt ī toto ꝛ ꝯcordāt. Quar tū qḋ ē de ſubſtantia hui⁹ ſa= cramēti eſt ex parte ſuſcipiē= tis ſcꝫ locus ſuſcipiens: qui ē frons. Unctio em̄ fit ad cõſi= gnificandū id quod ꝯfertur ī ſacramēto. Unde in cõfirma tiõe ꝯferť audacia ꝯfeſſionis cui⁹ oppoſitum. ſ. timor ꝛ eru beſcētia principali⁹ ꝛ euiden tius in fronte manifeſtanť iõ fit vnctio frontis. Hec eſt rõ Archid. de ꝯſe. di. v. Nouiſſi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

me.Alia aūt rō ſm Petr̄ ſu=
p.iiij.di.vij.q.iiij.quia etiam
robur in fronte ſignaẗ. iuxta
illud.Eze.iij.Ecce dedi fron=
tē tuā duriorē frontib⁹ eorū.
Vñ in trib⁹ ſacris fit triplex
vnctio ſancti chriſmatis. ſed
tñ diuerſificātur ex fine.qꝛ in
baptiſmo vt dictū eſt fit i ver
tice.ad ſignificādū fidei ſuſce
ptionē:qꝛ vertex ē loc⁹ rōna
lis.In ꝯfirmatōne i fronte fit
vnctio ad ſignificandā auda
ciā ꝯfeſſiōis.cui⁹ ipedimētuꝫ
ſcꝫ timor vł vecundia i pallo
re vel rubore frōtis oñdiẗ ex
ꝓpinqtate cellule memorati
ue ꝛ ymaginatiue. In ordie
vo in manib⁹ fit vnctio ad ſi=
gnificandū ptātē ꝯſecrādi cor
pus dñicū.Hec Petr⁹.Aliaꝫ
rōnē ponit canō dicēs. Spi
ritusſctūs i baptiſmo tribuit
plenitudinē ad innocētiaꝫ.in
ꝯfirmatiōe augmētū ad grāꝫ
pſtat.In baptiſmo regenera
mur ad vitā poſt baptiſmum
ꝯfirmamur ad pugnā. In ba
ptiſmo abluimur.poſt baptiſ
mū roboramur Regeneratō
per ſe ſaluat.confirmatio ar=
mat ꝛ inſtruit ad agones hu=
ius mūdi et ꝑlia.de ꝯſe.di.v.
ſpūſſctūs.His oībus conſo=
nans Rabanus de īſtitutiōe
cle.li.j.c.xxx.dic. Signaẗ in
baptiſmo baptizat⁹ cū chriſ=
mate i capitis ſūmitate.id ē i
vertice ꝑ ſacerdotē ſimplicēꝫ
ꝑ pontificeꝫ vo i fronte.vt in
ꝑori vnctōe.ſ.i ſummitate ca
pitis in baptiſmo ſignificetur
ſup ipm ſpūſſcti deſcenſio ad
inhabitatiōeꝫ deo ꝯſecrādā i
ſcōa qꝫ.ſ.i ꝯfirmatiōe vt eiuſ
dem ſpūſſcti ſeptiformis grā
cum omni plenitudine ſctita
tis ſciētie vtutis ꝛ veritatis
venire in hominē declaretur
Habētur iſta verba de cōſe.
diſti.v.nouiſſime.Datur aūt
hec gratia nō ſolum cōmuni
ter ſicut in alijs ſacramentis
ſꝫ etiā ſpecialiter.ꝑ quā quis
deputaẗ ad effectum ſctitatis
ꝛ ydone⁹ efficiẗ ad chriſtū cō
fitēdū.Et hec eſt maxima vti
litas.Vñ h̄ debēt pēſare ho=
mines ꝛ iſtud ſacramētū non
obmittere.nā obmiſſio ipius
augmentuꝫ gratie ſubtrahit.

De accidētibus circa ſacra
mētum confirmationis.

c Onſequēt
videndū ē de ac=
cidētib⁹ hui⁹ ſacr=
mēti q̄ ſūt qttuor. Primo qꝛ
iſtō ſacr̄m eſt ꝯferendū a ieiu
no epō:vt dicit canon de con
ſecra.diſt.v.vt epiſcopi.Hoc
autē eſt ꝓpter venerabilitatē
huius ſacramenti:qꝛ venera
bili⁹ eſt vt a ieiuno ꝯferatur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

In neceſſitate tñ cōfert' poſt prandiū: preſertim qñ eſt multitudo cōfirmandoꝝ: q̄ ante prādiū cōmode expediri nō poteſt. Uel qñ aliq̄ veniunt de longinquo nō volētes expectare in craſtinū. Uel quā do ep̄us nō poteſt expectare in craſtinū. Uñ melius eſt vt tunc ꝯfirment̄ ꝙ̄ ſi ep̄o recedente ſic dimitterent̄. Secundo ꝙ iſtō ſacr̄m ſit a ieiunis hominibus ſumendū propter reuerentiā ꝛ honeſtatē hui⁹ ſacramēti: vt dꝛ i ca. vt ieiuni de conſe. diſt. v. Tamen vt dictum eſt in neceſſitate etiam poſt prandiū poteſt ſuſcipi. Tertio ꝙ in ſuſceptione hui⁹ ſacramenti debet alter cōfirmatus tenere ꝯfirmandū: eo ꝙ ille q̄ accedit ad illud ſacramentū nō habet robur per ſe ſtandi. nec p̄ſumit ꝑ ſe ſtare: niſi adiutus ab alio. Licet autem de ratione hui⁹ ſacramēti ꝯfirmatus debeat eſſe q̄ illum debet tenere: tñ ſi nō eſt confirmatus ꝓpter hoc nō ē minutū hoc ſacramētum. licet grauit' peccet. de ꝯſe. diſt. v. nouiſſime. Quarto req̄rit̄ ꝙ locus vnctionis liget̄ panno quouſq; ſiccet̄. Et poſtmodum etiā ſm̄ Hugonē debet homo eſſe ſub quadā diſciplina in cuſtodiendo chriſma. ſ. ne caput lauet vſq; ad ſepte dies ꝓpter ſeptē dona ſpiritusſcti q̄ tūc recipit. Hoc tamen hodie nō bñ ſuat̄. Bonum tamen eſſet ſuare ꝓpt̄ reuerētiā ſacramēti ꝛ ſignificationē predictā. Cōſuetudo autē noſtra eſt ꝙ ligatura illa portet̄ vſq; ad tertiū diem ꝛ tūc tertia die cōburet̄ pāniculus. ꝛ locus frōtis bene cū ſale ꝛ aq̄ lauetur. ꝛ aqua i focum vel in fornacē fundat̄.

Cautele hui⁹ ſacm̄ēti.

Primo caueat ſacdos ne aliquē pri⁹ ꝯfirmatū ꝯfirmet: qꝛ hoc ſacramentum eſt irreiterabile cū imprimet characterē indelebilē ſicut et baptiſmus. Et etiā qꝛ magnā iniuriā faceret ſacr̄o qui iſtō reiteraret: cū per hoc prima cōfirmatio iudicaret̄ nihil eē. Scd̄o caueat cōfirmand⁹ ne bis ꝓcurare ſcienter ſe faciat. Nā talis ꝑ penitentia debet ingredi monaſteriū. ꝛ ibi ſub habitu regulari deo famulari: vt dꝛ de ꝯſe. diſt. v. dictum eſt nobis. Tertio caueat ne vxor teneat in ꝯfirmatiōe virum vel maritū ſuū: vel econuerſo ꝓpter cōtrahendā cognationē ſpiritualē q̄ impedit matrimoniū ꝯhendum. et

ꝯiũgalem actũ. Nã tales de-
bent abſtinere ab inuicē vſqꝫ
ad mortē ipſoꝝ. ⁊ ſic ſepara-
ri debent a thoro licet nõ ab
ſoluantur a vinculo matrimo
nij. vſqꝫ ad mortē. Siĺr ca
ueat ne qs filium ꝓpriũ tene
at: qꝛ etiam ꝯhitur cognatio
ſpiritualis inter cõiuges: nõ
tñ matrimoniũ dirimēs. ſed
tñ grauiter puniunť cõiuges
Siĺiter caueat ne ſoror fra
trem vel ecõuerſo teneat: qꝛ
ſufficit inter tales vinculũ co
gnationis carnalis. Si tñ fie-
ret nihil impedit. ſed tñ hone
ſtius eſt abſtinere. Nã turpe
eſt audire ſi frater vocaret ſo
rorē in hoc caſu cõmatrē. vel
econuerſo. Alij tñ cognati vt
patrueles fratrueles auũcu
li patrini ⁊c. bene poſſunt te-
nere cõfirmãdos nepotes et
alios. Quarto cauèat cõfir
mandus vt nõ accedat iſtud
ſacrm̃ niſi cõfeſſus ſi eſt con-
ſcius alicuiꝰ mortalis pctī ne
ponat obicē gratie quã ſuſce
pturus eſt in hoc ſacramēto.
Quãtũ tamē eſt ex vi ſacra-
menti ſuſcipit ipſum ſacramē
tum: nõ tamen eſſe ſacramēti
ſcꝫ gratiã.

De ſacro euchariſtie.

a Ccipite et
comedite. Math
xxvj. ⁊ de ꝯſe. di. ij. panis. Qꝛ
ſuſcitati a pctis p baptiſmũ ⁊
confirmati in grã per ꝯfirma
tionē ne laborãtes in via pre
ſentis vite in certamine ſpũa
li deficiant. Opus eñ habēt
refici cibo ſpirituali alioquin
ſaluatore teſtante. Si dimiſſi
ieiuni fuerint deficient in via
Math. xv. Ideo poſt duo ſa
cramēta ſeqtur tertiũ. ſ. vene
rabilis euchariſtia. qđ eſt ci-
bus aĩarum noſtrarũ iuxta il
lud Joh. vj. Niſi mãducaue-
ritis carnē ⁊c. Ne igiť omit-
tať ſed freqntiꝰ ſumať a fide-
libꝰ hortať ſaluator in ṽbis
ꝑmiſſis dicens. Accipite ⁊ co
medite. Et rectꝰ ordo eſt vt
poſt baptiſmũ ⁊ poſt ꝯfirma-
tionē ſumať hoc venerabile
ſacrm̃ ab adultis. Legimus
ſiqdē ꝙ ſubmerſis egyptijs ĩ
mari rubro: trãſitoqꝫ mari ꝑ-
dicto filij iſrľ nouũ paſcha in
azimo pane fecerť ĩ deſerto. ſic
nos ſubmerſis demonibꝰ in
baptiſmo cũ pctis noſtris in
deſerto huiꝰ mũdi paſcha no
uũ ĩ azimis ſinceritatis ⁊ ve-
ritatis huiꝰ ſanctiſſimi panis
facere debemus. Circa ṽo
hoc ſacramētũ excellētiſſimũ
tria ſunt ꝯſideranda. Primo
quidē ſubſtãtia ipſius. Scđo
credēda ipiꝰ. Tertio cautele
De primo ſciēdũ ē circa hoc

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſacramētū ꝙ q̄ttuoꝛ ſunt de ſubſtātia ſui neceſſaria. Primū ē oꝛdo ſacerdotalis. Nullus eñ poteſt hoc ſacramentū ꝯficere niſi ſacerdos. vnd̄ nec laic⁹ nec angel⁹ bon⁹ p̄t hoc ꝯficere: q2 non habet q̄s poteſtatē ſup actū ꝯſecrationis hui⁹ ſacramēti niſi oꝛdinatus in ſacerdotē. nō ei meritis ſanctitatꝭ: ſed auctoꝛitate officij ⁊ miniſterij ſacerdotalis hoc ſacr̄m ꝯficit. iuxta illud. Nō in meritis ꝯſecrātis ſed in v̄bis cōficit ſacerdos. Ex quo ptꝫ erroꝛ illoꝝ q̄ dicunt ꝙ ſi laicus ꝓferret v̄ba canonis ſup panē triticeū cōficeret ſacr̄m: qđ omnino eſt falſuꝫ. Nec debet quē mouere illa hyſtoꝛia q̄ refert de q̄buſdā paſtoꝛibus laicis q̄ addiſcentes v̄ba canonis ⁊ cōſecrationis in ecc̄lia a ſacerdote tp̄e ꝯſecrationis ꝓlata: ip̄i etiā venientes ad greges ſuos ſup pane ꝓtulerunt eadem v̄ba: ⁊ ſtatim apparuit puer pulcherrim⁹ Jbi eñ nō fuit caro xp̄i ſicut eſt in h̄ ſacramēto a ſacerdote ꝯfecto. ſed ibi fuit miraculoſe ex permiſſione diuina q̄dā figura ⁊ ſpecies carnis diuinit⁹ foꝛmata. nec ille puer erat ver⁹ xp̄s de⁹ ⁊ hō habens aiam ſicut ē in ſacramēto iſto p ſacerdotem cōfecto vbi realit̄ ē xp̄s. cum diuinitate ⁊ humanitate ⁊ aīa ſua ſicut nūc eſt in celo. Nec etiā illa caro illi⁹ pueri adoꝛāda fuit ſicut xp̄s. nec ſumēda ꝓ coꝛpoꝛe xp̄i: ſed ꝓ quodā miraculoſo coꝛpoꝛe ⁊ ope diuino veneranda ſicut alia miracula diuina. Sicut etiā dicim⁹ de ſanguine illo q̄ dr̄ exiuiſſe de imagine lignea paſſionis xp̄i quā cuꝫ q̄dam iudei in celario cōfodiſſent i ꝯtumeliā xp̄i ſubito emanauit q̄dam humoꝛ ſanguineus in maxima q̄ntitate. quo viſo iudei illi fuerūt cōuerſi. Jlle eñ humoꝛ non fuit ſanguis xp̄i ver⁹ ſicut eſt in hoc ſacramēto. nec dign⁹ tali adoꝛatione ſicut q̄ eſt in calice. ſ mō ſuo venerand⁹ tanq̄ miraculoſum op⁹ dei. Et de tali humoꝛe ſanguineo collecto i loco p̄dicti celarij fuit p diuerſas partes mūdi diſtributuꝫ. Ex quo ꝓuenerat erroꝛ fidelium q̄ putantes verū xp̄i ſāguinē eſſe adoꝛabāt eū adoratione latrie. ⁊ ſic ydolatrabant. imo dato ꝙ fuiſſet ver⁹ ſanguis xp̄i ſub cruce xp̄i collect⁹. adhuc min⁹ eſſet adoꝛādus q̄ iſte qui eſt in calice p ſacerdotē cōſecrat⁹. Nō huius eſt q2 ille diuiſus ē a diuinitate q̄cito defluxit ad ter-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ram de xp̄o.nō potuit dici fi=
lius dei amplius niſi xp̄o reu
nitus ⁊ reintegratus.Iſte au
tē qui eſt in calice cōiunct⁹ ē
diuinitati q̄ꝛ de ip̄o ſanguine
verū eſt dicere.Hic eſt ver⁹ fi
lius dei.Cū ibi rōe cōcomitā
tie ſit etiā xp̄a caro xp̄i ⁊ anīa
eius et diuinitas.Archid.de
conſe.diſt.ij.qui mādūcāt.te
net ꝙ non remāſit aliq̄s ſan=
guis ſub cruce dn̄i:nec etiam
de carne pꝛepucij.ſicut rome
monſtrat̄ ⁊ in hildesheym.ſꝫ
erronee:q̄ꝛ tūc habuiſſet duo
p̄pucia:quod tamen eſt falſū
⁊ nō tenēdū Magne itaq̄ꝫ di
gnitatis ſunt ſacerdotes q̄ h̄
pn̄t q̄d null⁹ citra deū facere
pōt.Sed ꝓhdolor dignita=
tē ſuā minime attēdūt nulli⁹
pene reputantes eſtimatōis
Scd̄m q̄d eſt de ſubſtantia
hui⁹ ſacramenti eſt materia
debita.ſcꝫ panis triticeus.Et
h̄ ideo:q̄ꝛ dn̄s ſe grano triti=
ci cōparauit.Ioh.xij.Cū eti
am q̄ꝛ xp̄s credit̄ ſic ꝯſecraſſe
Vinū vitis eſt materia debi=
ta ⁊ neceſſaria:q̄ꝛ xp̄us ſe vi=
ti ꝯpauit.Ioh.xv.Iſta autē
duo.ſ.panis ⁊ vinuꝫ ita ſunt
cōiūcta in ꝯſecratiōe vt neq̄ꝫ
q̄ꝫ vnū ſine alio debet ꝯſecra=
ri aut a celebrāte ſuſcipi.Iu=
xta illud Gelaſij.Sacerdos
corpus xp̄i ſine eius ſanguie
nunq̄ꝫ debꝫ ſuſcipere.aut em̄
integre ſumat.aut ab integri
abſtineat.q̄ꝛ vni⁹ eiuſdemq̄ꝫ
myſterij diuiſio ſine grādi ſa=
crilegio nō pōt peruenire.de
ꝯſe.di.ij.Comperimus.Nō
putet tn̄ q̄s ex h̄ ꝙ ſacerdos
q̄tuꝫ eſt de rōne ſacramenti
nō poſſꝫ ꝯſecrare hoſtiā ꝑ ſe
ſine calicis ꝯſecratiōe:q̄ꝛ for=
ma cōſecratiōis panis ⁊ cali
cis nō ſe expectant:q̄ꝛ altera
ſine altera totū effectū opera
tur q̄cito ꝓfert̄.Sed tn̄ dico
ꝙ hoc ſacerdos nō p̄t facere
ſine graui peccato Addenda
eſt etiā vino modica aqua q̄
ſignificat coniūctionē popu=
li ad xp̄m in hoc ſacramento.
Et licet ſine aqua in ſolo vi=
no poteſt confici.nō tamen ſi
ne graui peccato.Econuerſo
xp̄o ſine vino i ſola aqua nihil
conficit̄.⁊ h̄ tunc grauius eſt
peccatuꝫ q̄ꝫ p̄mū ꝓter ydola
triā quā cōmittit ppl̄s tp̄e ce
lebꝛatōis ⁊ eleuatōis.quoꝝ
omniū ē reus celebrās.Ter=
ciū q̄d eſt de ſubſtātia hu⁹ſa
cramēti eſt debita forma ver
boꝝ que eſt hec ſuper hoſtiā
Hoc eſt em̄ coꝛp⁹ meum.Et
ſup ſanguinē.ſ.Hic eſt em̄ ca=
lix ſanguis mei noui ⁊ eterni
teſtamenti.myſterium fidei
q̄ ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis effun/
det̄ in remiſſionē peccatoꝝ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Circa quod ſciēdū eſt ꝙ lꝫ il-
la coniunctio enī poſita ī am
babꝰ formis nō ſit de ſubſtan
tia forme ſimplicit̄ neceſſaria
debet tñ apponi ſꝫm vſum ec
cleſie qui vſus a beato petro
initiū ſumpſit: ⁊ grauiter pec
cant omittētes eā. Qđ autē
ꝑmittit̄. accipite ⁊ mādu cate
ex hoc oēs. pertinet ad vſum
ſacramenti ⁊ non eſt de ſub-
ſtantia forme. Sꝫ ſi queritur
quomodo iſta locutio eſt ve-
ra cum ſacerdos dicit. Hoc ē
enī corpus meum. Hoc enim
videtur falſum ſi ex perſona
ſacerdotis illa verba dicant̄
cum ſacerdos nō intēdat cō-
ficere ibi ſuum proprium cor
pus ſed xp̄i. Ad hoc reſpōde
tur breuiter ꝙ iſta v̄ba ſacer-
dos nō ꝓfert ex ꝑſona ſua ſꝫ
xp̄i. Demonſtrat aūt illđ ꝓno
men hoc verum corpus xp̄i ī
ordine ad totam compoſitio
nem huius forme. Hoc eſt enī
corpus meum. Non ꝙ ꝓlato
iſto ſolum ꝓnomine hoc ſta-
tim ſit corpus chriſti: ſed pro
lata tota forma a chriſto inſti
tuta: qꝛ in vltima ꝓlatōe iſto
rum verboꝝ fit trāſſubſtātia
tio ad quā ordinant̄ ꝑcedē-
tia. Et pro iſto vlterius ſcien
dū ē ꝙ ſꝫm beatū Tho. ſuper
iiij. diſtin. viij. q. v. ar. ij. For-
ma huius ſacramēti differt a
formis alioꝝ ſacramētorū in
duobꝰ. Primo qꝛ forma alio
rū iportat vſum materie. for
ma aūt iſtiꝰ iportat conſecra
tionē tm̄: q̄ cōſiſtit in trāſſub-
ſtantiatiōe materie. Vñ mi-
ſter vł ſacerdos in ꝯficiēdo h̄
ſacramētū nō habꝫ aliū actū
niſi ꝓlatōem v̄boꝝ ex ꝑſona
chriſti. Secundo quia aliorū
ſacramētoꝝ forme ex ꝑſona
miniſtri ꝓferunt̄. forma autē
iſtius ſacr̄i a miniſtro in ꝑſo-
na ꝓfertur chriſti. Ad intelli-
gendū aūt quodlibet verbuꝫ
poſitum in hac forma eſt ſciē
duꝫ ꝙ hec forma ē ſufficiētiſ-
ſima. Prio q̄ꝫtū ad oꝑatiuam
potētiā: qꝛ cuꝫ factio habeat
ſuā cōpletōeꝫ. iđ cōuenieter
ponit̄ iſtđ ꝓnomē h̄ đmoſtrāſ
panē qui ē trāſſubſtantiatus
in panem chriſti: ⁊ ē idem cū
corpore chriſti. Scđo eſt ſuffi
ciēs q̄ꝫtū ad modū operandi
qꝛ hic terminꝰ ad quem eſt ſi
ne oīni immutatōe ex ꝑte ſui
Jdeo bñ ponit̄ ly eſt deſig̃ns
ꝑmanentiā: ⁊ nō ponit̄ v̄buꝫ
fiendi. ſ. erit deſignās mutati
onem. Tertio ē ſufficiens ex
ꝑte oꝑis: qꝛ hic corpus xp̄i ve
rū deſignat corpus xp̄i myſti
cum qđ habet diuerſas ꝑtes
⁊ forte diuerſaꝝ rōnū ꝓpter
differentē gr̄am gratis dataꝫ
Jdeo meliꝰ dicit̄ corpꝰ q̄ꝫ ca-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ro. Quarto ē ſufficiēs ex par te opant̄. Vñ q2 corp⁹ xpi nō tm̄ ſignat corp⁹ xpi verū: ſed etiā ſignificat corp⁹ xpi myſticū: ⁊ cū h̄ nō poſſit facere ſm ſe ꝑ inq̄tū ē vnū vel vnitū cū diuinitate. iō ꝯgrue ponit̄ ibi ly meū. Quito eſt ſufficiēſ ex pte effect⁹ pncipij. vñ q2 iſte effectus. ſ. corp⁹ xpi ē tāte nobilitatis ꝙ nō fit in ſacramento niſi a deo imediate: nec miſter h3 aliquē actū ſpecialē in iſto ſacramēto ſicut i alijs. iō cōuenieter factū ē ꝙ iſta forma nō ꝓfert̄ in pſona alicui⁹ ſed dei abſolute. ſicut vox hominis p turbā. ita dei per homines. Quartū qđ eſt de ſubſtantia hui⁹ ſacramenti eſt intentio cōſecrantis. ſ. vt in ſpeciali vl' i generali h̄ facere velit qđ facit eccl'ia. vel qđ fecit chriſtus ⁊ ſtatuit faciendum. Licet tamē intentio ſemp eſt neceſſaria. de ſubſtantia non tamen attentio Vnđ ſi mens rapitur ad alia ex infirmitate vel negligētia vel incuria nō ideo eſt minus cōſecratu3 ꝙ ſi affuiſſet attētio. Peccat tamen ille qui conſecrat ⁊ non intelligit: ⁊ ſe non recolligit quāto attētius poteſt ad conſecrationē. Nā debet attent⁹ eſſe ad h̄ vt ꝯſideret qđ facit. ⁊ tūc maxime qñ plures hoſtias cōſecrat ꝓ cōmunicātibus. vnde deb3 habere reſpectū ſpecialē ad alias hoſtias omnes que ſunt cora3 eo. al's em̄ ſi haberet generalē intētionē ad oēs hoſtias q̄ ſūt i altari. ſtaret qñq3 ꝙ etiā illas q̄ ſunt i pixide reſidue cōſecraret ſm quoſdā. Mihi aūt nō apparet hoc. q2 ex quo nō intēdit ꝯſecrare alias niſi q̄ ſūt corā ipo de ꝓpinquo cumulate ad vnū locū quātūcūq3 generaliter intēdat ſup eas nō conſecrabit niſi illas. Similit̄ dico ꝙ ſi hoſtia aliqua iaceret ſub palla nō cōſecrata. abſconſa in tp̄e cōſecratiōis forte p obliuionē clerici dimiſſa ex quo ſacerdos de ea nō itēdit nō eſt conſecrata. Secus dico ſi hab3 intētionē ad oēs que ſunt ante eū. tunc ⁊ illam hoſtiā abſconſam cōſecrabit Tamen dicit Johānes caldinenſis in ſupplicatōnib⁹ ſuis de officio ordinarij. Si ſacerdos. ꝙ ſi ſacerdos credēs ponere. xvj. hoſtias ponit. x. ſi i intētione ſua eſt tantū conſecrare quātū hab3 ante ſe oēs ſunt cōſecrate. Et ideo dicendū eſt ꝙ ſufficit ſacerdoti habere itētionē determinatā faciendi vt facit eccleſia ſup totam materiā preordinatam ſine ſpecificatiōe nūeri ſm ma

giſtrū Franciſcū de braga in
q̄daȝ q̄ſtione diſputata. Idē
dico de vino ꝯfuſo ſup altari
per negligentiā ꝯfuſionis tē
pore in calicē3.q2 illud nō cō
ſecratur dum ſacerdos nō in
tendat ſup illud. Et ideo di=
xi ꝙ maxime req̄ritur inten=
tio ſup illa que ſunt corā ſa=
cerdote poſita in tali loco tm̄
et nō in alio. Ex illo ſoluitur
dubiū. an ſciſmatic9 vel here
ticus ꝯficiat hoc ſacramētuȝ.
Patet em̄ ꝙ ſic cum talis pt
habere intentionē eccl'ie i cō
ficiendo. ⁊ hoc maxime vni=
uerſalē.ſcȝ intēdendo facere
qđ xp̄s fecit ⁊ inſtituit facien
dum: ⁊ qđ eccleſia facit licet
etiam nō intendat in ſpecia=
li:q2 ex quo eſt in hereſi vel i
ſciſmate ipſe certus eſt ⁊ cre
dit nil valere vel facere ꝓpt
pctm̄ i quo eſt:nec obſtat ca/
pitulū ſciſma.xxiiij.q.j.vbi di
citur ꝙ ſciſmaticus execrare
poteſt.non autē conſecrare.
quod intelligit q̄tum ad effi
caciā ſacramenti: q2 nō opat
effectum ſalutis in illo ſic cō=
ſecrante illā vel cōficiente ꝓ=
pter ſciſma vel hereſim.ſȝ ta=
mē eſt verꝫ corp9 xp̄i. Siľr eti
am illđ intelligit. ſ. vbi dicit.
Nō ē corp9 xp̄i qđ ſciſmatic9
cōficit. i.ꝙ nō eſt verum cor
pus xp̄i q̄tū ad ꝯficiētē i ſciſ=
mate vel hereſi.q2 ſibi nō ꝓfi
cit ſed officit.i.nocet. Nihilo
minus tm̄ q̄tū eſt ad vitatē ſa
cramenti eſt verū corp9 xp̄i.
Siľr in.c.audiuim9. vbi dr ꝙ
ſciſmatic9 execrare pōt. non
autē ꝯſecrare intelligit vt di=
ctum eſt. Vn̄ pȝ illos idiſcre
te facere qui ſacrm̄ p grecos
aut rutenos ꝯſecrū in forma
eccl'ie blaſphemāt ⁊ derident
cum ibi ſit verū corp9 xp̄i. Cō
ſultius tm̄ iſti facerent vt illuc
nō intrarent nec inſpicerent
i ipoꝝ eccl'ias q̄ vt veniētes
illuc derideant. Cōcludendo
ergo dico ꝙ ad hoc ſacramē=
tum ꝯficiendū ſufficit triplex
ꝯditio ex parte conficientis.
Primo ꝙ ſit ſacerdos rite or
dinatus. Scđo ꝙ poſſit vba
ꝓferre cōſecrationis. Tertio
ꝙ poſſit habere debitam itē=
tionē faciendi qđ facit eccl'ia
Propter defectū p̄me cōditi
onis nullus laic9 q̄tuncunqȝ
ſctūs nec ſacerdos gētilis vt
tartaroꝝ ꝯficiunt: q2 nō ſunt
rite in forma eccl'ie ordinati.
Propter defectū ſcđe condi=
tionis mutus nō pōt ꝯficere:
q2 nō pōt vba ꝯſecratiōis ꝓ
ferre. Propter defectū tertie
cōditionis carēs vſu ratiōis
⁊ ebrioſus nondū digeſt9 nō
poſſunt cōficere cū nō habe=
ant intentionem debitā. Sȝ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

prima ꝯditio ē ꝓpa q̃ꝛ ſol⁹ ſacerdos ⁊ q̃libꝫ pōt cui poſſūt cōpetere iſte cōditōes. ſ.ꝓlatio ⁊ intētio. Nec obſtat ſi inſtatur de degradato ꝙ nō ſit ſacerdos. quod tamen nō eſt verū quia caracterē ſacerdotalē ſibi ſemel ī ordinibus ſuſceptis collatū nullus poteſt delere. Quāuis taliter ꝺgradatus ꝑdat priuilegiuꝫ clericale. ⁊ tradiṫ curie ſeculari tamen ſi celebraret cōficeret q̃ꝛ auctoritas ſubſtātifica nō eſt ſibi ablata q̄ꝝtum ad veritatē ſacramenti: ſed tm̄ q̄ꝝtū ad executōeꝫ legitimā qua caret q̄ ad ſe ⁊ ad alios ⁊ quo ad totam eccleſiam. Quando aūt diciṫ ꝙ ſciſmatic⁹. excōmunicatus: heretic⁹ ⁊ degradatus nō conficiāt. intelligendū eſt ꝙ nō conficiunt rite ⁊ ordinate nec legitime q̄ꝝtum ad efficaciam ſacramenti. vt ſcilicet ſit vtilis illa cōfectio ad ſalutem eis: ſed tm̄ cōficiunt q̄ꝝtuꝫ ad veritatē ſacramēti. Et hoc catholice ſentiēdū eſt de iſto ſacro omiſſis opinionib⁹ multoꝝ. Et ſi quis ꝯtra predicta obijciat magiſtrū ſententiaꝝ libro. iiij. diſtin. viij. vbi dicit tales nō poſſe ꝯficere. Salua pace magiſtri dico ꝙ in h̄ nō teneṫ. tamen ꝓpter ſui reuerentiā vt eius dictū poti⁹ valeat ꝙ pereat intelligendū ē ꝙ tales nō poſſunt conficere de iure ⁊ ſine ꝑctō ſeu ordinate: ſed de facto bene poſſunt. Nec moueat aliquē rō magiſtri ibi poſita ꝑ quā dicit ideo non poſſe predictos ꝯficere: q̃ꝛ nemo in iſta ꝯſecratiōe dicit. Offero: ſed offerim⁹ hoc ſacrificiū. Nemo igiṫ niſi fuerit mēbrum eccl̄ie poteſt dicere cum alijs offerimus quaſi eſſet vna de ꝑſonis eccleſie. Unde cū heretici ⁊ ſciſmatici nō ſint membra eccleſie nō poſſunt dicere offerim⁹. ergo nec ꝯficere. Ad qḋ dicim⁹ ꝙ oblatio nō pertinet ad rationem ꝯſecrationis. vnde non neceſſario req̄ritur vt offeratur. Ita ſoluit doctor ſubtilis ſup. iiij. diſt. viij. q. ij. ⁊ Thomas eadē diſtin. q. j. arg. j. iij. et. iiij.

De credendis circa hoc ſacramentum.

Ante omnia credēdū eſt ꝙ in h̄ ſacramēto idē xp̄s qui de ꝟgine natus eſt et pro nobis paſſus eſt continetur. Et ſicut ibi verus eſt chriſtus ita etiam eſt ibi ſub vna quātitate ſed non quantificatiue hoc eſt tantū dicere ꝙ nō vtitur illa quantitate occupādo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

locū. Sic etiam non vtitˀ clari tate ſua illuminando aerem. Scḋo credendū eſt ꝙ corpus xp̄i poteſt eſſe in plurib9 locis q̄ntūcūqꝫ plures panes trāſſubſtantianť in ip̄m. Vn̄ in celo eſt localiter. in verbo diuino perſonaliter. in altari ſacramētaliter. Scḋm naturale eius eſſe eſt in celo i vno tm̄ loco. ſm eſſe ſacramentale eius poteſt eſſe in diuerſis locis. Eſt ergo hic ſm ꝙ multa in ip̄ꝫ trāſmutari poſſunt. Sed ſm eſſe perſonale nō ē in loco. Unde dicit Petr9 de tharantaſia: ſm ꝙ vnum ē et indiuiduū in ſe nō poteſt eſſe niſi i vno loco: ſicut nec angelus nec aliud corp9: ꝟ ſm ꝙ i ipſum multa trāſmutari poſſunt indiuidua. ſic poteſt eſſe in diuerſis locis. di. x. q. iij. ar ij. ſup. iiij. ſententiarū. Tertio credendū eſt ſm Thomā ꝙ cū corp9 xp̄i apparet i ſpecie carnis vel pueri. vtrū ibi appareat verū corp9 chriſti: vel an ille ſpecies ſint ꝑprie corporis xp̄i: nō omnino deťminatū eſt a doctoribus. Tamen ſecure dicıť ꝙ ille dimēſiones panis manēt. et in eis alia accidentia ſenſibilia ſupducuntur diuina v̄tute q̄ ſpeciem carnis p̄tendāt: ſicut accidentia que prius erāt pretendebāt ſpeciē panis. Quā do tn̄ appareret ſb forma carnis vel pueri nō debet ſumi: ꝟ pro reliquijs ſuari. Quarto credendū eſt ꝙ illa accidētia manent ſine ſubiecto poſt conſecrationē virtute diuina retinent tn̄ ibi modum agendi vel patiendi i corpore xp̄i quē prius habuerūt. Quinto credendū eſt ꝙ facta cōſecratione vlteri9 nō manet in hoſtia ꝯſecrata ſubſtantia panis. nec in vino ſubſtantia vini: ꝟ ſtatim corp9 xp̄i fit in hoſtia ⁊ ſanguis xp̄i i calice. Et ratio ſm beatū thomā eſt q̄a oppoſitū huius dicere repugnat v̄bis xp̄i. Non eīm eſſet veruꝫ dicere. Hoc eſt eīm corpus meū. ꝟ hic eſt corp9 meū Item ſi remaneret ſubſtātia panis tolleretˀ reuerētia xp̄o debita vt cōtinetur in hoſtia Nā xp̄o vt continetˀ in hoſtia debetˀ cult9 latrie. ꝟ ſi ibi maneret ſubſtantia panis nō deberet talis cultus latrie exhiberi propter ydolatriā adorando creaturā. Et licet multi doctores huic cōtradicant ſententie: iam tamē ꝓ catholica concluſa eſt ſub Alexandro quarto papa ⁊ martino quinto. Sexto credenduꝫ eſt ꝙ fractio que fit in hoſtia nō fit in corpore xp̄i. ſed tantum in ſpecieb9 hoſtie. Vnḋ ibi accidentia manentia ſine

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſubiecto dicūt frāgi ſm Pe. diſt.xij.ar. pricipali.q.j. quia aľs fractio eſt quedā diuiſio. diuiſio vero eſt paſſio q̄ti vt q̄tum. In ſacramento vero aliquid eſt q̄tum per moduz quāti vt ſpecies. aliquid ē q̄tum ſed non p modū quanti. vt corpus xpi. Ideo dicēduz eſt q̄ fractio vel diuiſio fit in ſpecieb⁹ ⁊ nō in corpore xpi.

Septimo credēdum eſt q̄ corpus xpi in hoc ſacramēto proprie nō videtur: nec ſanguis corporalis. Ratio Gre. quia tunc ibi non eſſet aliud viſum ⁊ aliud creditū. Item alia ratio naturalis: q̄z nullū corpus videri poteſt niſi habeat accidentia ineſſentia. vť niſi ſit coloratū formaliter. vt patet de pariete. ſ; color alb⁹ non eſt in hoſtia formaliter. ḡ non poteſt videri ꝓpe. Nec tamen errant layci qui dicūt ſe videre corpus xpi. ſicut illi non errauerunt qui dicebant ſe videre angelos in aſſumpto corpore quos tn̄ non viderunt inq̄tum fuerunt ſpirit⁹. Et ſimile eſt de hoīe armato quē dicis te videre. cuz tamē nec faciē nec membruz aliqđ nudū ei⁹ videas. imo vt dicit Uarro di.x.q.ix. Nulla creatura naturali cognitione nec angel⁹ poteſt cognoſcere ibi eſſe corp⁹ xpi. licet tn̄ viſione glorioſa et itellectuali pōt cognoſci. ocul⁹ tn̄ glorificatus illud videre nō pōt corporaliter ſm Tho. Uñ glificati vident corpus xpi in ſacramento viſione intellectuali ⁊ non corporali.

Octauo credendum eſt q̄ in hoſtia ſunt q̄tuor. ⁊ quattuor v̄aciter i calice credenda cōtinenť. Primo eñ in hoſtia v̄tute verborum ē corp⁹ xpi. Ratio quia illud veraciter cōtineť in hoſtia de quo v̄ba faciunt mentionem. ſ; hoc ſolū eſt de corpore chriſti. quia ibi dicitur. Hoc eſt eñ corpus meū. vbi nihil dicit̄ de aīa nec de deitate nec de ſanguine. Scđo ibi eſt ſanguis xpi nō principaliter. ſ; ex concomitantia quadam neceſſaria. q̄z corpus verum ⁊ viuū nō eſt ſine ſanguine. vnde dicitur aīa eſſe i ſanguine. Tertio ibi eſt aīa xpi ex concomitantia mediata. quia impoſſibile eſt animam informare ⁊ pficere corp⁹ niſi corpus ſit diſpoſituz. ſ; ſine ſanguine nō eſt ibi corp⁹ bene diſpoſitū nec etiam organizatum. Ibi ex cōſequenti etiam eſt anima. cū ibi ſit corpus diſpoſitum per ſanguinem. ⁊ hoc eſt dicere mediāte ſanguine. Quarto eſt ibi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

deitas ex quadā cōcomitan=
tia remota. qꝛ corp⁹ ⁊ deitas
ſunt diſparia. tñ ex quo xp̄us
nat⁹ fuit ex maria v̄gine ver⁹
homo ⁊ de⁹ ideo etiā hic eſt
verus homo ⁊ deus. Silr̄ dꝛ
de calice ꝙ ibi p̄mo ē ſanguiſ
qꝛ de illo verba faciunt men=
tionem. Secundo ex conco=
mitantia imediata ibi eſt cor
pus chriſti. Tercio ex conco=
mitantia mediata ibi eſt ani=
ma chriſti. Quarto ex conco
mitātia quadā remota ibi eſt
deitas. Nono credendū ē
ꝙ in hoc ſacramēto aliquod
eſt ſacramentū ⁊ nō res ſacra
menti. ſicut ſpecies ſenſibilis
panis ⁊ vini. ⁊ ille ſpecies ſūt
creature. Unde adorator vi
dens hoſtiā nō debet ferre in
tentioneꝫ principaliter ad id
quod videt: ſꝫ ad id qđ credit
ibi eſſe ſcꝫ xp̄m. Secundo in=
uenit̄ ibi ſacramentū ⁊ res ſa
cramenti. ⁊ hoc eſt veruꝫ cor
pus xp̄i ⁊ ſanguis eius. Iſta
autem dicuntur ſacramentuꝫ
⁊ res ſacramenti ꝑ reſpectuꝫ
ad miniſtrū vł ſacerdotē ſub
debita forma ꝓficiētē. Unde
dicit̄ ſacramentū q̄ſi ſacre rei
ſignū qꝛ ſignificat ſpiritualeꝫ
refectionē aīe. Et dꝛ res quia
hoc ip̄m facit ꝑ grām qđ cōti=
net. Tertio eſt ibi aliq̄d qđ ē
res ſacramenti ⁊ nō ſacramē
tum. ſicut ē grā data digne ſu
ſcipiēti. ⁊ hec grā ē res ſignifi
cata. nihil tamen ſignificati.
Quartū ibi eſt qđ nec eſt res
ſacramenti nec ſacramentuꝫ
vt ſunt illa oīa que ſunt cō
comitantia hoc ſacramentuꝫ
ſiue ſint accidentia ꝓpria ſiue
cōmunia. Et illa dicuntur po
tius forme accidentales ſiue
ſpecies Decimo credenduꝫ
ꝙ licꝫ ſac̄dos debeat ſub vtra
ꝗ ſpecie ſumere h̄ ſacramen
tum cum celebrat tamen po=
pulo ſufficit ſumere ſub ſpe=
cie panis tm̄. Et ratio eſt. q̄a
ſm̄ Archidyaconū de conſe.
diſt. ij. Comperim⁹. in hoc ſa
cramento nō ſolū attenditur
efficacia: ſed etiā ſignificātia.
Significatur eñ per iſtas du
as ſpecies ſcilicet corporis et
ſanguinis ſeorſum ſumptas
per ſacerdotē tēpore celebra
tionis ꝙ ſanguis xp̄i in cruce
fuit diuiſus a corpore ſuo: vt
dicit Gorra ſuper Matheuꝫ
Cum autem ſacerdos tantuꝫ
et non populus habet huius
facti ſignificationē ex ordine
ſuo exprimere tantū ip̄e ⁊ nō
populus tūc ſub vtraqꝫ ſpe=
cie debꝫ ſumere. eo ꝙ ip̄e tūc
gerit vices chriſti popul⁹ au=
tem non. Et ideo populo nō
eſt opus de ſignificātia ſꝫ de
efficacia. Et quia efficacia eſt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

equalis ſub vtraq; ſpecie . iõ
pplo tradit ſub altera ſpecie
in qua tradi põt cũ reuerẽtia
⁊ cautela. A pſbiteris aũt tm̃
ſumit ſub vtraq; ſpecie. Et p
iſto ſciendũ ſm Thomã i ter
tia parte. q. lxxxij. ar. vij. ⁊ vl
timo q circa vſum hui⁹ ſacra
menti poſſunt duo conſidera
ri. vnũ ex parte ipi⁹ ſacramẽ
ti. ⁊ aliud ex parte ipoꝝ ſumẽ-
tiũ. Ex pte ipius ſacramenti
ꝯuenit q vtrũq; ſumat. ſ. cor
pus ⁊ ſanguis quia in vtroq;
cõſiſtit pfectio ſacramẽti. ⁊ iõ
quia ad ſacerdotẽ ptinet hoc
ſacramẽtũ conſiderare ⁊ con
ſecrare ⁊ pficere. nullomõ de
bet recipere corpus xp̃i ſine
ſanguĩe. Ex pte aũt ſumẽtiũ
reqrit ſũma reuerẽtia ⁊ cau-
tela. ne aliqd accidat qd ver-
gat in iniuriã tãti myſterij qd
pcipue poſſ; accidere i ſãgui
nis ſumptõe. q̃ qdem ſi icau-
te ſumeret d facili poſſet effũ
di. Et q2 creſcẽte multitudie
populi xp̃iani in qua cõtinẽ
tur ſenes ⁊ iuuenes. q̃ꝝ qdã;
nõ ſunt tãte diſcretõis vt cau
telã debitã circa vſũ hui⁹ ſa-
cramẽti adhiberent. iõ puide
ordinatũ ẽ vt pplo ſub altera
tm̃ ſpecie det. Hoc idem tenet
tho. ſup illd Joh. vj. Niſi mã
ducaueritis dicẽs. Nõ eſt de
neceſſitate ſalutis pceptio ſan
guinis ſicut corporis xp̃i. cum
xp̃us totus ſub altera ſpecie
tm̃ ſumit. In h ipſum ſeqtur
lyra ibidẽ dicens. Nõ eſt in-
telligendum q ſub vtraq; ſpe
cie ſit fidelibus exhibendũ. ſ;
tantũ ſacerdotib⁹ ſumendum

De cautelis ſeruandis cir
ca hoc ſacramentum ex par-
te ſumentium.

Et quia du
plex ſtat⁹ vtit hoc
ſacramento ad ſa
lutẽ. ſ. ſeclaris ⁊ ſpũalis. iõ qli
bet h; ſuas cautelas. Unas
igit oẽs tã ſpãlis cuilibet eo-
rũ q̃ cõis vtriſq; ſimul. Et p-
mo cauẽdũ eſt oib⁹ ne i pctõ
mortali ſumãt h ſacrm. Nam
ſic peccaret grauit. Juxta il-
lud. j. ad Chor. xj. Qui autẽ
mãducat indigne iudiciũ ſibi
mãducat ⁊c. Sunt aũt qdam
q ſufficiẽter ſe ppant ſm veri
tatẽ. ſ. q expellũt dyabolũ de
corde ſuo pverã examinatõꝫ
cõſcientie ⁊ p cõtritionẽ ſiue
iudiciũ penitẽtie. ⁊ hi conſe-
quunt gratiã; ⁊ manducant
digne. Alij ſunt qui pparant
ſe ſufficiẽter. nõ tamẽ ſm ve
ritatem ſed ſm pbabilitatem.
ita q eſtimãt ſe carere pecca-
to. q tñ ſi facerẽt maiorẽ pſcie
inqſitõꝫ iuenirẽt ſe reos: l; tñ
ſunt pati q2 ſi ſcirent pctm̃ in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſe vellent ↄfiteri: nõ tñ appo-
nũt ad hoc oĩmodã diligenti
am. Et hi ꝗuis gratiã non ꝑ-
cipiant. non tamen incurrũt
offenſam: qꝛ nec ſumũt digne
nec idigne ꝗuis ſint indigni.
Tertij ſunt q̃ neutro mõ ſe ꝑ
parant. imo ↄtẽpnũt. ⁊ hi pec
cãt mortaliť ⁊ ſumũt idigne.
Unde indigne accedũt tripli
ces hoĩes. Primi q̃ cũ ↄſcien
tia mortalis pcti ⁊ ſine ꝓpoſi
to penitẽdi accedunt. Scđi q̃
aliť q̃ȝ eccĩa ſtatuit accedũt.
vel extra eccĩam: vt ſciſmati
ci vł heretici. Tercij q̃ ſine re
uerẽtia accedunt ſicut faciũt
multi q̃ ꝑmunt ſe ad altare: ⁊
vnus in aliũ q̃nq̃ ꝓuocatur.
Uel vt q̃dã ſacdotes ꝑparã-
tes ſe ad celebrandũ diſtracti
accedũt ⁊ feſtinãt. ita ꝙ q̃nq̃
obliuiſcũtur q̃d faciũt. Et licȝ
q̃s nõ poſſit habere certitudi
neȝ an ſit imunis a pctĩs. põt
tñ h̃ ꝑpẽdere ꝑ q̃ttuor ſigna.
Primũ eſt. cum q̃s verba dei
deuote audit. Joh̃. viij. Qui
ex deo eſt v̑ba dei audit. Se
cũdũ cũ q̃s ad bene operãdũ
ꝓ̃ptũ ſe inuenerit. Qꝛ ꝓba
tio dilectõis ẽ exhibitio opis
ſm̃ Gregoriuȝ. Tertiũ cũ q̃s
ꝓpoſitũ abſtinendi a pctĩs in
futurũ h̃ȝ. Quartũ ẽ cũ quis
de p̃terit̃ cõmiſſis dolet. Uñ
ſi q̃s ꝑ hmõi ſigna facta dili-
gentĩ diſcuſſione ſue ↄſciẽtie
ꝗuis forte nõ ſufficiẽti ad ſa-
cram cõione ̃ accedat. aliquo
peccato mortali in eo rema-
nẽte. q̃d eius cognitionẽ ſub-
terfugiat nõ peccat. imo ma-
gis ex vi ſacramenti peccato
rũ remiſſionẽ conſequitur: qꝛ
iſtud ſacramentũ venialia de
let ⁊ mortalia oblita. Secũ
da cautela ẽ oĩbus cõmunis
ne q̃s pollut⁹ in corpore acce
dat eodẽ die. Et nõ ſolũ req̃-
ritur mũdicia mẽtis (ꝙ ſcȝ ſit
ſine pctõ) ſed etiam corporis
Pro q̃ ſciẽdũ ꝙ pollutio põt
ↄtigẽ ex ſola diſpoſitõe natu
re: ⁊ nõ ex p̃cedẽti cogitatiõe
⁊ tũc nõ ẽ ſignũ alicui⁹ pcti ꝫ
põt ebetudinẽ mẽtis iducere
ſi ſimul cũ imaginatõe ↄtigat
imundiciã tñ corporis h̃ȝ. Et
iđo ſi neceſſitas imineat ⁊ de
uotio expoſcat nõ ipedit p̃ci
pue q̃ñ ſine imaginatõe acci-
dit. Tamen ſi ꝓpter reuerẽti
am tũc abſtineat laudãdus ẽ
maxime quãdo talis diſpoſi-
tio nature nõ eſt ꝑpetua ſiue
diuturna. Scđo mõ põt con-
tingere ex p̃cedẽti cogitatõe
tunc ſi nõ fuit cõſenſus ad co
gitationẽ. ⁊ neceſſitas vrgeat
poteſt accedere ⁊ celebrare. ſi
aũt nõ vrgeat neceſſitas acce
dendo non peccat mortaliť ꝫ
venialiter maxime q̃ñ cogita

tio eſt cū delectatōe.licet ſine conſenſu. Dicit tñ btūs Tho. ꝙ pōt cōtingere ꝙ in ipſa cogitatiōe pollutio oriaṫ:que ſi placet ꝓpter delectationē ex ſurreptiōe eſt peccatū veniale. Si aūt deliberāte cōſenſu ⁊ ꝑcipue cū ꝯplacētia futura eſt peccatū mortale. Iſta aūt cōplacētia nō facit dictā pollutionē eſſe peccatū:q2 non ē eius cauſa ſed in ſe eſt pctm̄. Si autē placeat vt alleuiatio nature peccatū eſſe nō crediṫ Tertio cōtingit ex cibo ⁊ potu.tūc idē eſt iudiciū ſicut de illa pollutiōe que cōtingit cū ymaginatōe turpi.vt dicit canon.vj.di.teſtamētū vbi dicitur. Cū appetitus gule vltra modū in ſumēdis alimētiſ rapitur. atq3 idcirco humoꝝ receptacula.i.virilia membra grauanṫ.h3 exinde anim9 aliquem reatu3.i. veniale pctm̄ Et hoc non ꝓhibet ab eucharistie ſumptōe ſ3 a cōfectione niſi ſit neceſſitas. Vñ ibidem ſequitur.nō tñ vſq3 ad ꝓhibitionē ſacri myſterij ꝑcipiendi vł miſſaꝝ ſolēnia celebrandi. cū forte aut dies feſtus exigit.aut exhibere myſteriū ꝓ eo ꝙ ali9 ſacdos deeſt.ipa neceſſitas cōpellit.Hec ibidem. Et nota ſm Archid.in canone.teſtamentū diſt.vj. ꝙ licet pollutio ex crapula i ſummo eſt veniale.tamē ipa crapula ꝓcedēs ē mortale.Ex quo p3 ꝙ licet pollutio ex crapula q̄ eſt veniale pctm̄ ꝓhibeat nihilominus ꝓter caſum neceſſitatis a cōfectōe.tamē laicū a ſumptōe nō ꝓhibet qđ pl9 eſt:q2 maior mūdicia reqriṫ i ſacrificio q̄3 in ſumptiōe. Vñ Archid. vbi ſup elicit efficax argumētū ꝙ minus eſt audire diuina q̄3 celebrare. eo ꝙ ſm Thomā pctōr in mortali pctō exiſtēs videndo corpus xpi in miſſa non peccat. licet tūc debeat hūiliari. Quarto cōtingit pollutio ex illuſione dyabolica.de qua dicitiſ. Johannes pariſienſis ſuper.iiij. ſententiaꝝ diſt.x.q.ij.ꝙ talis illuſio habet quādoq3 cauſa3 intrinſecam: ſicut quādo dormiens non fecit quod debuit ſc3 ſe non ſignādo vł aliquid aliud:⁊ ſic eſt pctm̄. Aliquando non eſt peccatū.ſ.qñ hab3 cauſam extrinſecā. ſicut narratur in vitaſpatrū de quodā ſancto viro.qui quotiēs celebrare volebat ꝓcurabat ei diabolus pollutōnes. quod patres ꝑcipiētes dederūt ei cōſilium ꝙ audacter celebraret Quocūq3 tñ modo accidat ex quadā ꝯgruētia ſemꝑ ipedit ſumptionē ſacramēti pro

pter duo. Primo qꝛ ibi ſemꝑ
accidit feditas corporalis cū
q̄ null⁹ ꝓpter reuerentiā ſa=
cramēti dꝫ accedere. Vñ ac=
cedentes lauāt man⁹ ⁊c̄. niſi
forte talis eſſet imundicia q̄
eſſet ꝑpetua ⁊ diuturna: vt ſi
eſſet lepra vel flux⁹ ſanguis:
vel ſeminis. Scḋo qꝛ ibi ſeq̄=
tur pollutio in euagatiōe mē
tis p̄cipue ex turpi cogitatio
ne: q̄ etiā nō ſine culpa cōtin
git. Tenendū tñ eſt ſm Tho.
ꝙ in oībus iſtis ꝓpter neceſ=
ſitatē vel ſolennitatē diei vel
vbi vnus eſt ſacerdos tantū
poſtponēda eſt talis ꝯgruen
tia. et cōmittendo ſe deo cuꝫ
dolore ⁊ cordis cōpunctione
p̄miſſa cōfeſſione ſi haberi p̄t
al's cū bono ꝓpoſito cōfitēdi
accedat in noīe dn̄i. Dicit eti
am doctor pariſienſis vbi ſu
pra: ⁊ ꝯcordat cū ſcō Thoma
de mēſtruo ⁊ alijs imūdicijs
ꝙ q̄diu durant ex quo ſūt tē
porales imundicie ⁊ nō ꝑpe=
tue in talib⁹ eſt abſtinenduꝫ:
ꝓpter reuerentiā ſacramēti.
Si tñ mulier habꝫ deuotio=
nem vel forte poſtea nō habe
bit tēp⁹ cōpetens ad hoc ad
mittat̄. ne ſm Gregoriū pe=
na corporalis ei mutet̄ in cul
pam. Dicit tñ Gregori⁹ ꝙ ſi
mulier eo tp̄e accedat nō eſt
iudicāda: qꝛ paſſio ſua nō eſt
culpa. Si aūt abſtineat lau=
danda eſt. v. di. ad ei⁹ vero.
Valde igit̄ eſſent arguēdi ſa
cerdotes ydiote grauātes ta
les ꝑſonas grauib⁹ peniten=
cijs eo ꝙ ad eccl'iam tp̄e men
ſtrui ingrediūtur aut ad ſac=
mētū altaris accedūt. Et au=
diui de quodā ꝙ ꝓ vna leui
pollutione cuidā pie femine
⁊ multū deuote dedit multa
pſalteria ꝓ penitētia cōparā
da. puto tñ ꝙ ꝓuiderat i hac
parte de ſymonia ſibiipſi per
eādē facienda: ſꝫ tñ mentita ē
iniq̄tas ſibi. Illa eñ ſtati diſ=
cretiorē acceſſit q̄ cū ea meli⁹
⁊ minus egit: ⁊ ita ille pauꝑ
fuit fruſtratus ⁊ in ſua ſpe ſy
moniaca confuſus. Tertia
cautela ꝙ nullus die illo in q̄
cōmunicet debitū petat a cō
iuge vel ecōuerſo vxor a ma
rito. ſm Tho. in. iij. parte. q.
lxxx. nec etiā nocte ſequenti
aut precedenti. qḋ ſi fiat cau=
ſa ꝓlis generande: vel cauſa
reddendi debitū iudicandū ē
ſicut de pollutione nocturna
li q̄ accidit non ſine pctō ꝓpt̄
imundiciā corporalē ⁊ men=
tis diſtractionē. Vñ in conci
lio libertino de cōſe. diſt. ij. c.
oīs homo. dicit̄. Oīs homo
ante cōmunionē ſacrā a ꝓpa
vxore abſtinere debet tribus
aut q̄ttuor aut q̄nq3 aut ſep=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tem dieb⁹ Glo. abſtinere debet q̄tū in ſe eſt vt nō exigat exactus tñ reddere debet q̄libet tp̄e. vt ptz. xxxiij. q. v. Si dicat. Dicit tñ glo. ꝙ hoc non ē p̄ceptū. ꝓ illo notaꝶ. xxxiij. q. iiij. Uir cū ꝓp̄a. Johes etiam i nouella ſua de ꝯſe. eccleſie vel altaris c. j. l. i. vj. ſuper glo. in ꝟ. ſeminis in fine dicit ꝙ q̄ñ maritus accepit eucha riſtiam nō debꝫ exigere: tenetur aūt reddere. de h̄. lxxxij. diſt. ꝓpoſuiſti. ⁊. xxxiij. q. iiij. chriſtiano. In tali ergo caſu vt dicit Gre. ſūt hoies ſuo arbitrio ſeu iudicio relinq̄ndi. ⁊ eoꝝ conſciētia eſt req̄rēda cum veniāt ad cōfeſſionem. Uñ ſi quis voluptate dñante cōiugi miſceꝶ ꝓhiberi debet ab hoc ſacro. xxxiij. q. iiij. vir cum ꝓp̄ia. Albert⁹ aūt dicit ꝙ etiā poſt ſacrā coionez nō licet illo die debitū exigere. nec exactū reddere niſi cum difficultate. Puto tñ ꝙ reddens illo die debitū non peccat mortalr̄ ſ; venialiꝶ. Sꝫ diceres. tñ hyeronim⁹ i quodaꝫ ſmone ſilr̄ ꝓhibet dicēs. Quicūq; vxori reddit debitum nō pōt carnes agni edere. xxxiij. q. iiij. Sciatiſ. Dico ſm doctorē ſubtilē ꝙ nō pōt oino cum tāta reuerentia. et ideo ꝯſiliū eſt vt tūc abſtineat: lꝫ nō ſit p̄ceptū neceſſitatiſ q2 nō video quō ꝑpter h̄ ſolum peccaret mortaliꝶ q2 p̄cipit corp⁹ xp̄i. Uñ glo. ſup dicto c. ſciatis. dicit ꝙ talis nō debet edere de carnib⁹ agni. id ē corpore xp̄i ꝑpter reuerentiā ſacri cū cauſa libidiniſ cōmiſceꝶ vxori al's ꝟo teneꝶ debitū reddere. vt dr. xxxiij. q. v. c. j. Nō video q̄re punietur cū tm̄ ꝓ mortali abſtinē dꝫ eſt a corpore xp̄i. de ꝯſe. diſt. ij. Quotidie. Ex q̄b⁹ infero ꝙ dogma beghardoruꝫ docēs hoiem ꝓ oni tp̄e quo ydone⁹ eſt māducare ſp̄ualiter eſſe ydoneū ad māducandum ſacramētaliꝶ: totaliꝶ eſt peſtiferū ⁊ ſcripturis ſc̄tis cōtrariū. ptꝫ hoc ex ſupradictiſ. Nam multi ſunt ſine mortali pctō q̄ ſunt ydonei ad māducandū ſp̄ualiter cū ſint in gr̄a ⁊ tñ ꝑpter reuerentiā ſacramenti nō ſūt ydonei ad manducandū ſacramētaliter ſicut ptꝫ de ꝯiugib⁹ actualr̄ cōmiſcentib⁹. vt dictū eſt. Item apparet ex his q̄tus error ē dicere ꝙ hō ex reuerētia nō debꝫ moueri ad abſtinentiā: imo magis ad ſacramentaliꝶ p̄cipiēdū. Silr̄ dicere ꝙ virgines ⁊ vidue deuote negocia ſeculi abdicātes ſi ſe in defectib⁹ ⁊ in imp̄fectionib⁹ ſpi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ritualib⁹ inueniant periculo-ſe ab h ſacramēto abſtineāt. Vñ eis ꝯſulēdū eſt ꝙ qtidie al's freqnter. al's aliquotiens in ſeptimana h venerabile ꝑcipiāt ſacrm. q oia errore ſapiunt ⁊ vulpinā calliditatem Vñ dico ſm doctore ſubtilez ꝙ exiſtans in grā actualr ide uot⁹ laudabilit' abſtineat ab hoc ſacro. Nec eſt ꝯſiliū eccleſie ⁊ ſctoꝝ patrū per ſumptionem ſacramenti excitare actualē deuotionē: ſ ꝑ ieiuniū: elemoſinas: orones: ⁊ meditationes deuotas ꝑmuz in ſe deuotionez excitare auxilio dei. ⁊ demū ex ſumptione eucariſtie feruore ⁊ grē expectare fideliter cōplementum.

Quarta cautela ne qs ꝗtuncūqꝫ cōtrit⁹ de ſuis pctis ſine ꝯfeſſione facta ſacerdoti accedat ad cōmunionē. Naz ſic accedens peccat grauiter: ex h qñ hꝫ copiā ſacerdotum Sacerdos tñ volēs celebrare nō ſecū habēs copiā ſacerdotū ſi iminet ſcandalū popli ⁊ iam icepit canonē vel forte qꝛ infirmus amiſit loqlā. ⁊ ipſe pro eo cōmunicādo vult cōficere eucariſtiā ⁊ celebrare miſſam ſi talis eſt in ꝓpoſito cōfitendi ꝗto citius poterit nō peccat cōicando. Licꝫ aūt in pctō exiſtens nō debeat ſine ꝯfeſſiōe cōicare. tñ pōt videre corp⁹ xpi ſine pctō. Si tñ abſtineat ꝓpter humilitatem melius facit ſm Tho. in iiij. diſt. ix. Dicit tñ albert⁹ ꝙ pctoꝛ poteſt videre corp⁹ xpi ſed nō multo aſpectu: ſed eo viſo debet ꝑcutere pect⁹ ſuū quaſi non ſit dignus aſpectu.

Quinta cautela eſt ne qs nō ieiunus accedat ad cōmunionē ꝓpter reuerētiā ſacramēti. vij. q. j. nihil. ⁊ de ꝯſe. di. ij. liqdo. Et h ꝓpter honorez tanti ſacri. vt dicit Aug⁹ in libro reſpōſionū ad Januariū Nō te moueat ꝙ dñs poſt cenam cōicauit aplos: qꝛ hoc fecit ꝓpter impſſionē memorie aploꝝ meliorē. Si tñ iminet neceſſitas mort. tunc poteſt cōicare etiaꝫ poſt cibū vel potum. Sicut ſi qs vulnerat⁹ in taberna hora veſptina tēdit ad mortē talis poteſt expediri ſtatim ne recedat ſine viatico. Unde nō lꝫ aliquā medicinā ante cōmunionē recipere nec etiā potare. Si tñ lauando os aliqd aq: vel ſi reliquias cibi inter dentes remanentes trāglutiret nō impeditur cōicare: qꝛ nō ſumpſit illud ꝑ modū cibi vel pot⁹. ſ ꝑ modū ſaliue q vitari nō poteſt. Si qs etiam poſt mediū noctis aliqd ꝑ modū cibi vel

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

potius recipit impedit a cõio ne illo die. Si aũt ante medi am noctem ſiue dormiat ſiue nõ q̃tum ad rõnẽ p̃cepti nõ videt impedire. tñ ſine cauſa neceſſaria melius eſt differre cõionẽ. z hoc ꝓpter turbatio nem mẽtis q̃ ꝓuenit ex indi geſtione z inſõnitate ſm quã hõ reddit ineptus ad cõionẽ Ita dicit Thomas in .iij. par te. q. xxx. Sexta cautela ẽ vt oẽs xp̃iani habentes an nos diſcretionis. ſ. a decẽ ſm tñ ſub z ſupra annis ſemel in anno in paſcha nõ omittant communicare niſi de conſilio ſui ſacerdotis: z propter ali quam rationabilem cauſam ad tempus abſtineant. vt di citur de penitentia z remiſſi one. Omnis vtriuſqꝫ ſexus. Si tñ ſepiꝰ poſſint cõicare cõ mendabiles ſunt. Et maxime ad feſta xp̃i aploꝝ z patrono rum eccl'ie in q̃bus maior de uotio excitat ꝓpter feſtũ diẽ Unde antiq̃ cõſuetudo iure approbata habꝫ ꝙ ſeculares in natali dñi paſcha z penthe coſtes de ꝯſilio debent cõica re. de ꝯſe. di. iij. c. z ſi non fre quẽtius. Seculares tñ perſo ne cõtẽplatiue z femine deuo te ſingulis menſibꝰ poſſũt cõ municare. Unde ſm Auguſti nuꝫ in libro de eccl'iaſtic dog

matibꝰ. Singulis diebus dñi cis ſi non ſint in ꝓpoſito pec candi amplius. Singulis aũt diebus non laudat neqꝫ vitu perat cõmunicãtes. Nõ lau dat qꝛ difficile eſt ſecularibꝰ ſe preparare ad hoc ſingulis diebus. ſaltem digne. Cir ca hoc tñ ſciendum ſm Tho. ſuper. iiij. diſt. xij. ꝙ ſi quis ex perimẽtaliter cognoſcit ex q̃ tidiana ſumptione feruorem amoris ad deũ augeri: z ſac menti reuerentiã non minui. talis poſſet quotidie ſumere ſiue cõmunicare. Si autẽ ſẽ tiat reuerẽtiã minui z feruo rem nõ augeri multũ debꝫ in terdum abſtinere: vt cũ ma iori reuerentia et deuotione poſtmodũ accedat. Uñ q̃tũ ad hoc vnuſquiſqꝫ relinquẽ dus ẽ ſuo iudicio: vt dic Au guſtinus libro primo ad Ja nuariũ. Nec te moueat in cõ trariũ illud dictum Ambroſij primo libro de ſacramentis. quod etiam ponitur de ꝯſec. diſtinc. ij. Si quotienſcunqꝫ. quod etiam allegant huſſite heretici dantes preſumptio nem communicandi ſeculari bus quotidie. vbi dicit. Qui ſemper pecco ſemper debeo accipere medicinam. Hoc tñ eſt intelligendũ q̃tum ad pre paratione animi et conſcien-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tie. Unde dicit ibideꝫ gloſa. debeo ſemꝑ accipere. i. debeo ſemꝑ me pſtare ſeu preparare habilē ⁊ dignū ad accipiēdum. Sic etiam intelligendū eſt illud Ambroſij. quod ponitur de cōſe. diſt. ij. non iſte. vbi dicit. Accipe quotidie tibi illud quod quotidie tibi ꝓſit. ⁊ ſic viue vt q̄tidie mereāris accipe. vbi gloſa exponit Accipe q̄tidie. i. ꝑpa te quotidie habilē ad recipiendū. Et ex his patet ꝙ xpianus ſemꝑ habilē ſe pſtās ad recipiendū hoc ſacramentū dicit ſemꝑ cōmunicare. ⁊ ſi nō ſacmentaliter tñ ſpūaliter. ſ. ꝑ fidem deuotionē ⁊ charitatē. Iuxta illud Augu. Ut quid paras dentem ⁊ ventrem ⁊ non mētē. crede ⁊ mādcaſti de conſe. di. ij. Ut quid. Patet etiā ſcdo ex hoc ꝙ periculoſe errāt illi q̄ dicunt. ſufficit ꝙ ego ante cōmunionē paſchaleꝫ q̄dragita dieb⁹ quadrageſime me reddā habilē ad cōmunionē: nō curādo totū tpus anni inutiliter expendere. imo credentes ſe dignos tunc ad cōmunionē currūt intrepidi. q̄bus tunc meli⁹ eſſꝫ ſi quotidie digni exiſtētes accipent ſpūaliter ſiue mētaliter ⁊ vtiliter. ꝗ̄ ſemel i anno ſacramētaliter ⁊ damnabiliter. Unde Criſoſt. ſuper epiſtola ad hebreos. ſmone. xvij. circa mediū omnes ꝑdictos tangit dicens. Quos magis acceptamus. id ē approbam⁹ an eos q̄ ſemel in anno. an eos q̄ ſepius. an illos q̄ raro accipiūt Et reſpondet Neqꝫ illos q̄ ſemel: neqꝫ illos qui ſepius. neqꝫ illos qui raro: ſed eos qui cū mūda cōſcientia: ⁊ q̄ cum mūdo corde. qui cū vita irreꝓhenſibili iſti ſemꝑ accedunt Qui vero tales nō ſunt neqꝫ ſemel accedāt: qꝛ iudiciū ſibi accipiūt ⁊ dānationem. ⁊ ſuppliciū. hec Criſo. Ad h̄ ſonat illō de pſe. di. ij. Accipe quotidie. vbi dr̄. Qui nō meret q̄tidie accipe nō meret p⁹ annū accipe. Et eſt dictū Aug. tractās illō Math. vj. Panē noſtrū quotidianū ⁊c. Septimo caueat cōmunicādus ne poſt cōmunionē cibis lubricis aut potib⁹ qui poſſunt vomitū ꝓuocare vtatur. ſicut fieri ſolet in paſcha. vbi tūc vtunt lardo cocto infrigidato. ouis infrigidatis: ⁊ alijs cibis ex q̄bus frequenter ſequit vomitus. Tales aūt q̄ ex huiuſmodi cauſis die ſacre cōmunionis hn̄t vomitū. ex ipoꝝ culpa qualicūqꝫ: penitentia dura ſūt puniendi. Et ne ſacerdos talē qualē voluerit peni

tentiā ꝑ tali peccato iniūgat audiat penitentiā districtam diu ꝑ ſctōs taxatā ⁊ a iure approbatā. Sicut enī dicit Beda in ſuo penitētionali. ⁊ ponuut verba in decreto. de cōſe. di. ij. vbi dicit. Si qs ꝑ ebrietatem vel voracitatē euchariſtiā euomuerit. xl. dies peniteat. Clerici vl' monachi. lxx. dieb⁹. Epi. xc. Si vo ꝑ īfirmitatis cauſaʒ euomuerit ſeptē dieb⁹ peniteat. Et h qd dicit de infirmo cui iniungit penitentia ꝑ vomitu. intelligēdū eſt ꝙ hoc fit ad cautelā: qꝛ cū eſſet īfirm⁹ nō debuit ſumere ⁊ ita fuit in culpa. Unde ⁊ ſacerdos ſit circa h caut⁹ ꝙ ſi viderit infirmū talē ad vomitū ꝓnū ſiue ꝓ̄ptū: tm̄ oſtēdat ſibi corpus xpi: ⁊ ſuadeat ſibi pie credendum ⁊ ſentienduʒ de ipſo ⁊ ſufficit ſibi ꝓ cōmunione ſacramētali. Quia nihilominus cōmunicat ipe ſpiritualiter ⁊ ſi nō ſacramētaliter ſi eſt ſine peccato mortali

De cautelis ſuādis ex parte ſacerdotis hoc ſacramētuʒ conferentis vel conficientis.

Primo ſacerdos caueat ne cōicet alienū parrochianū abſq licētia ſui plebani. qꝛ grauit peccarʒ mittēdo falcem in meſſeʒ alienā. Religioſus tamē hoc faciens eſt excōmunicatus de facto: ⁊ per ſolum papam eſt abſoluend⁹ vt dicitur in ca. Religioſi. de ꝑuilegijs in clementina. Et nota ꝙ plebanus cōmunicās alienū parrochianum non incurrit hanc penam excōmunicatōis. vt dic Johānes andree in glo. dicti cap. Et Stephan⁹ polon⁹ hoc ideʒ ſentit Si tamen religioſus ꝑfectus ecclie parrochiali hoc faceret dubitat ibidē Johes andree an incideret illā penaʒ. videt tn̄ dicere ꝙ ſic in cap. ꝑmo de decimis. in ꝑma glo. i clementina vt in c. j. de reb⁹ ecclie nō alienādis. in glo. v. in fi. penā cōſimilem non extēdit ad religioſum q ꝑeſt ecclie ſeculari vt clericus ſecularis. Secūda cautela. caueat ſacerdos ne peccatorē occultū ab h ſacramento publice petentē cōmunionē abijciat vel ꝓhibeat. ſicut qdam indiſcreti feciſſe inuenti ſunt. Un dicit Auguſtinus. Nō ꝓhibeat diſpēſator. i. ſacerdos pingues terre. i. peccatores mēſaʒ domini māducare. ſ exactorē moneat timere. de cōſe. di. ij. nō ꝓhibeat. Pro quo ſciendū ꝙ ſm Thomā in. iiij. ſentētiarum diſt. ix. q. v. Si peccatuʒ

eſt occultū ꝑ cōfeſſorē ſolum ſcitū. ꝛ ille in occulto petit debet ei denegare: ꝛ monere eū in occulto ne petat i publico. Si autē nihilominus petit in manifeſto debꝫ ei dare exemplo xp̄i q̄ iude traditori ddit corp⁹ ſuū. j. q. j. Chriſtus. de cōſe. diſti. ij. Sicut iudas. Si vero peccatum eſt manifeſtū tūc ſiue in occulto ſiue in manifeſto petat dꝫ ei denegari. Quare aūt pctōri in occulto nō eſt denegāda eucharistia Guido de baſ. in roſario decretoꝝ i dicto c. Nō ꝓhibeat dicit ꝙ hoc ē. idō ne ꝓdat peccatorē ſuſpectū eſſe d crimie qd faceret ſi eum ꝓhiberet. Sed diceres videt̄ in hoc ſacerdos eſſe reus dānatōis ſic cōmunicantis qꝛ dat medicinam ꝑ quā moritur egrotus ꝛ dat gladiū furioſo q̄ te trāſuerberat. imo videt̄ talis ſacdos ꝓijcere i lutū peſſimū cōſcientie immūde illi⁹ peccatoris corpus chriſti Reſpōdeo ꝙ hec oīa nō dbēt aliquē mouere in cōtrariū: qꝛ nihil concludūt. Iſte aūt ſacerdos nō dat medicinā mortiferam illi pctōri. ſed ille peccator ſolus rapit violēter a quo non poteſt ꝓhiberi de iure per ſacerdotem. Nec dat ei gladiuꝫ ſacerdos: ſꝫ ipe ſolus violenter rapit cui ſacdos reſiſtere non poteſt ex quo ſibi ius ꝓhibuit. Nec proijcit corpus chriſti in hoc caſu in lutū: ſꝫ ille peccator hoc facit. Sacerdos autem inuitus hoc facit: ꝛ cum dolore maximo. quia monet eum in ſecreto deum timere. quod cū fecerit nō habet amplius qd faciat. Sicut de btō gregorio legitur ꝙ cuꝫ fratri petenti peccatori occulto eucharistiaꝫ dedit publice dixit Judicet deus inter me et te. Eligat ergo peccator occult⁹ ſm conſilium guidonis ſupradicti vt potius ſe prodat ſuſpectū de pctō abſtinendo a cōmunione q̄ꝫ in pctō ſumat indigne. Tertia cautela eſt ne ſacerdos det alicui hoſtiā non conſecratā loco cōſecrate: qꝛ ſm Thomā in ſacramēto veritatis non debet eſſe fictio aliqua. Et hoc idō. quia manducās hoſtiā adorat eaꝫ ꝛ ſic cōmitteret̄ ydolatria. qd crimen in ſacerdotē retorqretur qui daret actus ꝛ cauſam ydolatrādi. ſm Tho. i ſuo qdlibeto. li. vj. q. vj. Nec etiā ſolus ſumat in miſſa ꝓpter qdcunq; peccatū ſibi occurrens hoſtiā nō conſecrataꝫ. Sicut de quodam intellexi: qui ſentiens ſe grauib⁹ peccatis fornicationū irretitū ꝑſertim cū

nocte illa habuiſſet cõcubinã timens offendere diuinã maieſtatem. in miſſa eodem die p ipm̃ celebrata: ad quam nõ ꝯfeſſus pudore ſocioꝝ alioꝝ ne de eo illud ſciretur ꝯfuſus acceſſit ꝛ hoſtiã nõ cõſecratã eleuauit populo adorandã. quã ſolus poſtea ſumpſit qd ſe ſepiſſime facere aſſeruit coram cõcubina predicta. cum p eam ipa retẽta irreuerẽtioꝛ ſicuti ad qd ita indignus accederet fuiſſet rephẽſus. Hoc aũt eſt maximũ peccatũ ꝛ maius illo quo qs ĩ pctõ mortali cõmunicat. Sicut dicit decretalis de celebratione miſſarũ de homine vbi dicit ꝙ talis illudit deo ꝛ populo. quia facit populum ydolatrare. Faciat autẽ talis ſacerdos iuxta cõſilium iuris. l. diſti. De his in fine vltime gloſe. vbi dicitur. ꝙ talis dũmodo ſit contritus ꝗuis nõ confeſſus neceſſitate vrgẽte põt licite celebrare. ꝛ in tali caſu nõ fingat ſe celebrare: ſed veraciter in nomie dñi cõſecret. ꝛ hoc eſt dignũ.

Quarta cautela caueat ſacerdos ne det corpus xp̃i hiſtrionibus ꝛ alijs qui hoies p uocãt ad luxuriã vel laſciuiã ꝛ diſſolutionẽ qꝛ hoc nec diuine maieſtati nec euãgelice diſcipline cõpetit. de cõſe. diſt. ij. p dilectione. Et hoc intellige de iſtis hiſtriõibus q vtuntur ṽbis impudicis vel factis illicitis vel adhibẽt ludum negocijs ſicut illi qui induunt laruas ꝛ fingunt ſe ceruos vł eqs induentes ſaccos ꝛ q h faciũt tpib9 indebitĳ ſic dieb9 feſtiuis diſtrahẽtes populũ a deuotõe. Als aũt illis poteſt dari cõmunio q licite ꝛ ornate interdũ corã hominibus faciunt iocoſam collationem ṽbis honeſtis ꝛ nõ ſcandaloſis. Naꝫ ioculatores audire cauſa recreatõis non eſt pctm̃ mortale. lxxxvj. di. dõare. in prima glo. Nam et talibus põt dari aliqd p mercede ſm̃ Tho. ſcða ſcðe. q. lxviij. ar. iij. Similiter amẽtibus et fatuis naturaliter non dꝫ dari. Si aũt omino non ſunt debiles in mẽte: ſed aliquo mõ ſunt dociles: ꝛ habẽt reuerẽtiã ad ſacramentũ: nõ dꝫ eis denegari. Silr pueris qui nõ habent diſcretionẽ non debꝫ hoc ſacramentum porrigi.

Quinta cautela. caueat ſacerdos ne habeat euaporatã aut corruptam hoſtiã. Unde notãt doctores ꝙ vltra vnaꝫ ſeptimanaꝫ ſeu ebdomadam ſacerdos nõ debꝫ ſeruare hoſtiã ne putreſcat. vt habet de ſentẽ. excõ. vt pmittimus ſu-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

per glo.ꝑma.Similiter ne ſit
vinū acetoſum. qꝛ in talibus
nihil ꝯficeret.Si tñ hoſtia nō
dum totaliter eſſet euapora
ta:ſed tēderet ad corruptōēꝫ
ſi vinū etiā inciperet aceteſce
re pōt qͥdem ꝯfici. ſed peccat
ꝯficiens mortalit̄ ꝑpter reue
rentiā ſacramēti.Siīr ne ꝯfici
at in vino agreſto.ſ.nondum
maturo.qꝛ nondū eſt vinū.ſꝫ
in via generationis. In mu-
ſto tamen bene ꝯficit̄. qꝛ ha-
bet plenā rationē vini. tñ nō
eſt ꝯficiendū de multū recen-
ti muſto ꝑpter impuritatem
ipſi⁹ ſm Tho .in.iiij.di.xj.q.
iij.ar.j.ij.ꝛ.iij. Uideat etiam
ſacerdos ꝙ apponat tantum
de aq̄ ꝙ totaliter pōt conuer
ti in vinū. Sexta cautela.
caueat ſacerdos ne cū eſt de-
bilis ita ꝙ non poteſt ꝑficere
miſſaꝫ audeat celebrare ſicut
contingit patientib⁹ tertianā
febrē ꝛ quartanā.vel q̊s iter-
dum dimiſit febris q̄ vt ſepi⁹
deficiunt in celebrando.ita ꝙ
vix ab altari domū languen-
tes deportant̄. Uerūtamē li
cet ſic debilis nō poteſt cele-
brare. pōt tñ ſeipm̄ cōmuni-
care ſi nō habet aliū ſacerdo
tem q̄ ipm̄ cōmunicaret. ſed
tūc dꝫ habere ſtolā.xxiij.diſ.
Eccl̄iaſtica in glo.ꝑma. In hͦ
tñ caſu ſi ſacerdos incipiens
miſſam debilitat̄ intātū ꝙ nō
poſſit eā ꝑficere ſi eſt ante cō
ſecratōēꝫ corporis xp̄i vel an
te ꝯſecrationē ſanguinis.vel
etiam ſanguine ꝯſecrato dꝫ
reliq̄ pars miſſe ſuppleri per
aliū.vt ptꝫ vij.q.j.nihil. Et hͦ
idem tenet Tho in iij.parte.
q.xciij.Si aūt ſacerdos poſt
ꝯſecrationē corporis xp̄i āte
tñ ꝯſecrationē ſanguis ꝑcipi
at vinū aut aquā deeſſe in ca
lice tūc dꝫ ſtatim apponere ꝛ
cōſecrare. Si v̄o poſt oīa cō
ſecrationis v̄ba ꝑcipit ꝙ aq̄
deſit dꝫ nihilomin⁹ ꝑcedere
qꝛ appoſitio aq̄ nō eſt de ne-
ceſſitate ſacramēti. Nullo au
tem mō aq̄ dꝫ vino iam ꝯſec-
to miſceri.Si aūt poſt ipſam
ꝯſecrationē ſanguinis ꝑcipit
ꝙ vinū nō fuit appoſitū in ca
licē ſꝫ ſolū aq̄ ſi hoc ꝑcipit āte
ſumptionē corporis xp̄i debꝫ
depoſita aq̄ ſi ibi fuerit aquā
cū vino ponere ꝛ reſumere a
v̄bis cōſecrationis ſanguis.
Si v̄o hoc ꝑcipit poſt ſūptio
nem corporis xp̄i: debet ap-
ponere aliā hoſtiā cū ſangui-
ne ꝯſecrandā.ꝛ in fine ſume-
re hoſtiā iterū ꝯſecratā ꝛ ſan
guinē.nō obſtante ſi pri⁹ etiā
ſumpſit aquā q̄ erat in calice
qꝛ preceptū de ꝑfectione ſac
menti maioris eſt pōderis q̄
preceptū ꝙ hoc ſacramētum

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

a ieiunis ſumat ſm Thomã Alijs tñ videt ꝙ ſolũ dꝫ apponere vinũ in calicẽ ⁊ aquam ſine noua hoſtia. ⁊ repetere v̾ba cõſecrationis calicis tm̃ ab illo loco. Simili modo. Et ſi timet ꝓlõgationẽ miſſe ſufficit dicere v̾ba eſſentialia cõſecrationis calic. Nec eſt neceſſe repetere or̃ones ſeq̄ntes. Et hoc totũ intelligũt ipi ſi guſtauit tm̃ ⁊ nõ tranſglutiuit. Quid aũt faciat ſi habeat aquã i ore ⁊ vere ſentit ꝙ eſt aq̃ tm̃ dicit Innoc. ꝙ non dꝫ eã emittere. q꞉ ꝓpter corpus xp̄i qḋ eſt in ea cauendũ eſt ne viliter tractaret. Et q̄a eſt timendũ ne generaret ſcãdalũ his q̄ viderent. Dicit etiam ipe Innoc. Si eã trãſglutit nõ eſt ieiun⁹. nec dꝫ poſtea ꝯficere. vij. q. j. nihil. Hoſtienſis v̾o dic̄ ꝙ dꝫ eã ſuare et ponere in ſacrario. ⁊ ſm hoc dꝫ ſe fingere eã trãſglutire. ⁊ hoc ideo q꞉ als tãq̄ non ieiunus nõ dꝫ ꝯficere. Ego tñ teneo cũ Thoma ꝙ poſt ꝯſecrationẽ iſtius aq̃ poſſet in h̾ caſu ꝯſecrari corpus xp̄i ⁊ ſumi ne ſacrificiũ maneat ipfectũ qḋ eſt graui⁹ pctm̃. Itẽ ſi percipit hoſtiã corruptã poſt ſũptionẽ dꝫ altã accipere ⁊ iterũ ꝯſecrare ⁊ ſumere ſm Tho. i iij. parte. q. lxxxiiij. ar. vl. Similiter ſi recordaret ſe omiſiſſe aliq̄ v̾ba q̄ ſunt de neceſſitate forme. reſumat formam iterũ ꝑ ordinẽ. Si aũt eſſent v̾ba nõ de neceſſitate forme ꝓcedat ne turbet ordinẽ officij diuini. ſm Tho. in. iij. parte. q. lxxxiij. ar. vl. Septia cautela caueat ſacdos ne aliquid de corpore xp̄i vel ſanguine in terrã vel in veſtẽ ornat⁹ ſui cadere vel ſtillare ꝑmittat. q꞉ grauiter puniretur Nã ſi ceciderit aliqḋ ſup tabulã ligneã. lingua lambatur ⁊ tabula radat. Si aũt nõ eſt tabula loc⁹ radat ⁊ cõburat. ⁊ cinis in ſacrario recõdatur ⁊ ſacerdos quadragita dieb⁹ peniteat. Si v̾o ſup lapidem altar ceciderit ſorbeat ſacerdos ſtillã. ⁊ trib⁹ dieb⁹ peniteat. Si v̾o ſup lintheũ altar vel ſup caſulã ſacerdotis ceciderit ſi peruenerit ſtilla ad aliud lintheũ q̄ttuor dieb⁹ peniteat. Si vero ꝑuenerit ad tertiũ nouẽ diebus peniteat. Si vſq̄ ad q̄rtũ. xx. dieb⁹ peniteat ⁊ lauet lintheamĩa tribus vicibus q̄ ſtilla tetigerit ſuppoſito calice ⁊ aq̃ ablutionis iuxta altare cõdatur. de ꝯſe. di. ij. Si ꝑ negligentiam. Poſſet etiã ſumi a ſacerdote niſi timeretur abhominatio. Cauti⁹ tñ eſt illã partẽ linthe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

aminis vł corporalis excide-re ⁊ cōburere. cinerē aūt ponere i ſacrario ꝑm Tho. i. iiij. diſt. xiij. ⁊ i. iij. pte. q. lxxxiij. ar. vi. Habent̄ hec oia de ↄſe. di. ij. Si p negligētiā. Octauo caueat ſacerdos ne aliq̄d cadat i calicē ⁊ maxie i eſtate vt ē v̄mis. aranea. muſca. ſimus paſſeris. puluis et ſilia. Qđ ſi añ ↄſecratōēȝ calicꝭ cōtigerit. calix dȝ ablui ⁊ de nouo vinū infundi cū aq̄. Si vero poſt conſecratiōem debet caute capi ⁊ diligēter lauari ⁊ cōburi et ablutio in ſacrario mitti. Et ſi venenū ibi eſſe depbēderit nullo mō ſumere dȝ nec alteri dare: ne calix vite i mortē v̄tatur: ſed debet diligenter ſeruari in vaſculo. Et ne ſacramētū maneat impfectū dȝ idē deponi: ⁊ ſacerdos denuo incipe ↄſecratōēȝ calicis vt ſacramentuȝ pficiatur. Nihil eniȝ abhoīabile debet ſumi occaſione huius ſacramēti ꝑm gloſam finalē. ca. ſi p negligētiā. de ↄſe. diſt. ij. Hec Hugo. Nono caueat ne corpus xp̄i ponat in caute. ita ꝙ a murib⁹ cōmedat̄. Quia de hoc quadragita dieb⁹ dȝ penitere. de cōſe. diſ. ij. q̄ nō bñ. Sed di. tamē ibi mus non comedit corp⁹ xp̄i. quare ergo ſacerdos ſic tunc punit̄. Reſpondeo. licȝ multi doctores nō concedant ibi rodi corp⁹ xp̄i ſed ſolū ſpeciē ſacramēti eo ꝙ vt dicunt q̄cito ſumitur a mure vel ab alio animali deſinit eſſe ſacramētū nō eſt tamen incōueniēs ſi dicatur ꝙ mus ſumat corpus xp̄i cū ſceleratiſſimi hoīes illō ſumant. ꝑm glo. de conſe. diſt. ij. Qui non bene. Poteſt tamen dici ꝙ licet homo malus ſumat ſacramentū iſtud ſacramentaliter ⁊ nō ſpiritualiter: mus tamen vel brutū aīal nec ſpūaliter nec ſacramētaliter recipit q2 non vtit̄ eo vt ſacr̄o. eo ꝙ nō credit ibi eſſe deū ⁊ hoīeȝ ꝫ ſumit p modū alteri⁹ cuiuſcūq̄ cibi. ⁊ ita ſumit bñ accidētia ⁊ ſpecies ſacramētales ꝫ nō ſacramētū. imo dicūt doctores vt notatur in glo. dicti capituli. Non iſti. de cōſe. di. ij. ꝙ etiā i bono hoīe q̄diu ſentiūtur ſpecies. tādiu ē ibi corpus xp̄i ⁊ q̄cito deglutit̄ ſtatim deſinit eſſe ſacramentum. et corpus chriſti deſinit eſſe in ſumēte Ita ſentit Hugo cardinalis. Sed Hugo de ſancto victore vt recitat Archid. in capitu. predicto. Nō iſti. dicit ꝙ q̄diu ibi manent ſpecies ſub illis eſt chriſtus integer. vnde ſi intrāt ſtomachū ſub illis manet q̄diu ſint

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ibi ſicut ſub ipſa ſpecie eſt in pixide. Et verũ eſt ſm Petr⁊ de tharantha. ꝙ non vadit in corpus noſtrũ vt illud nutriat ſicut ceteri cibi. itrat tamẽ ⁊ eſt ibi ſub ſpecie ſacramẽtali q̃diu illa durat ſm Petrũ ⁊ hoc etiã tenẽt theologi. Dicit etiã gloſa. de conſe. diſtin. ij. Tanta ſup verbo cõmiſceri. ꝙ ſpecies ille nec cibis aliis cõmiſcẽtur nec in ſtomachũ deſcẽdunt ⁊ ꝓpter hoc neqꝫ per ſeceſſum emittũtur. Et licet aliquis ex ipis reficiat̃ nõ tamẽ incorporãtur: nec i ſtomachum deſcẽdunt: nec per ſeceſſum emittũtur. Interdũ tamẽ etiã homo odore recreatur. q̃ tñ nec ꝑ ſeceſſum nec in ſtomachũ dirigitur. Tamẽ Bartholomeus brixienſ. ibidem dicit ꝙ bñ dicere poteſt ꝙ in ſtomachũ deſcendãt nã alʼs quõ euomerentur. Vñ ꝙ dicit Aug⁹ Nõ iſte eſt panis q̃ trãſit in ventrẽ. exponit archi. in ca. Si q̃s ꝑ ebrietatẽ. de cõſe. di. ij. ꝙ hoc ꝓ tanto dr̃ ꝙ nõ eſt iſte panis q̃ vadit in corp⁹ ſicut cib⁹ naturalis. ſic ꝙ nutriat: ſʒ eſt ibi ſub ſpecie ſacramentali. Et ꝓ tãto punitur ſacerdos: qꝛ ꝑmiſit irreuerenter a murib⁹ ꝯtractari ſacramentum tam venerabile.

De ſacramento penitẽtie.

Penitentiã

P agite appropiquabit eñi regnũ celorũ. Math. iiij. ⁊ iij. Et de pe. di. j. ex his Quia reſtituta in baptiſmo innocẽtia hõ fragilis illeſa⁊ incõtaminatã cõtinue ſuare nõ ꝑtvitã q̃n ſepi⁹ cadat. iõ diuina maieſtas ꝯ caſum hmõi ꝓ reſtauratõe innocentie p̃dicte de ſacramento penitẽtie ꝓuidit. ꝑ quã hõ a deo ꝑ pctm̃ elõgat⁹ ad ipſum appropinquat. Hinc ẽ ꝙ ſaluator veniẽs in mundũ quaſi bonus medicus egrotis cõſulens dicit. Penitẽtiã agite. Agite inq̃ ſm Gorraʒ ſuper Mat. tãq̃ medicinã ad ſanãduʒ morbũ. q̃ſi armaturã ad inẽdũ bellũ. q̃ſi clauẽ ad reſerãdũ celũ. Tria ei ꝯſeq̃t p̃nie actor. ſ. ſanatõeʒ vulneꝝ cordis. armatõeʒ īſidiaꝝ hoſtis ⁊ aptõem regni celeſtis. Vñ dr̃ appropiquabit eñi vob regnum celoꝝ. Diffinit̃ aũt ſic ſm mgr̃m ſniaꝝ. li. iiij. diſtin. xiiij. Penitẽtia ẽ vtus q̃ ꝯmiſſa mala plãgimus cũ emẽdatõis ꝓpoſito. Amb. aũt ſic diffinit penitẽtiaʒ. Penitẽtia eſt vtus cordis amaritudo anĩe ꝓ malis q̃ q̃s ꝯmiſit Alibi etiam idẽ Amb. dicit Penitẽtia eſt mala preterita plangere ⁊

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

plangēda iterū nō cōmittere. Circa qđ ſciendū ꝙ duplex eſt penitētia. ſ. interior tm̄. et eſt dolor ꝑ pctō. Et hec ē de iure nature. Alia exterior q̄ fit arbitrio hoīs. ſ. impoſita p ſacerdotē. Pria nō ē ſacrm̄ proprie ſed ſcđa ſcȝ per miſtros eccleſie impoſita. Eſt aūt materia hui⁹ ſacramenti actus miſtri. ſ. ſacerdotis quē exercet circa peccatorē abſoluēdo ipſum. Forma aūt iſtius ſacramenti lȝ a xp̄o nō ſit inſtituta certa. tn̄ ſm doctores ē hec ꝙ p̄mo p̄mittatur oratio. ſ. illa. Dn̄s te abſoluat. vel miſereatur tui om̄ipotens deus. ⁊ dimittat tibi om̄ia peccata tua ⁊ pducat te in vitā eternā. Et tūc ſequaꝛ forma eſſentialꝛ. ſ. Et ego auctoritate q̄ fungor abſoluo te a peccatis tuis. In noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti Ita ponit Albert⁹ in ſcripto q̄rti ſniaꝝ. diſti. xvij. Dicit āt Tho. in. iij. pte. q. lxxxiiij. ar. iij. ꝙ de ſubſtantia forme eſt. Ego te abſoluo. ſꜫ h̄ qđ premittiꝛ. ſ. orō nō ē de ſubſtātia forme: ſȝ tn̄ ne ſacramēti effectus impediaꝛ ex parte penitentis. Fit aūt manus impoſitio ſup caput cōfitentis. qđ nō eſt de eſſentia ſm Tho. qꝛ hoc ſacramētū nō ordinatur ad aliquā excellentiā gr̄e ꝯſequēdā ſꜫ ad remiſſiōez pctōꝝ. Vn̄ magis in hoc ſacro competeret ſignū crucis q̄ manꝰ impoſitio. i ſignū ꝙ p ſanguinē xp̄i remittunꝛ pctā non tamē eſt de neceſſitate ſacm̄ēti. Hoc tn̄ quod dicit ſacerdos. Ego te abſoluo valet tantuȝ id ē ſacramentū abſolutōnis tibi cōmitto. Sicut cū queriꝛ ab aliquo baptizādo. credis i deū. rn̄de t. credo. qđ valȝ tātū ſic ſacramentū fidei cōmittere volo. ſm doctorē pariſiē ſem diſt. xiiij. q. iij. Plures tn̄ docti ſic abſoluūt Auctoritate dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: ⁊ auctoritate beatoꝝ petri ⁊ pauli ⁊ auctoritate mihi i hac pte ꝯceſſa ab oīb⁹ pctis tuis p te deo et mihi cōfeſſis ego te abſoluo. In noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti. Et iſta forma mihi magis placet. Cū erḡ certa forma nō ē ab eccl̄ia p̄ſcripta in h̄ ſacramento eligat ſibi quis quam vult ex iſtis. Vn̄ ex hoc pōt patere ꝙ cū iſtud ſacramētū nō habet certā formā a xp̄o iſtitutā vel p eccliam p̄ſcriptā videꝛ ꝯſonū ꝙ illi q̄ abſoluebant p v̄tutem paſſionis dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. vel aliter nō ſint damnādi tanq̄ erronei. imo videꝛ ꝙ p̄dicta forma abſolutionis p doctores iuēta ⁊ approbata ſit ſuſtinēda nec op⁹

ſuit repetere ꝓfeſſiões talibꝰ factas q2 i nullo ꝯ determinatione eccłie venerunt ꝑdicti. nec cauſa īducēdi errorē ꝑ illā formā:ſꝫ tāꝗ pie ꝓuataz eadē vſi ſunt. Alterius ſciēduz ꝙ tres ſunt ſpēs pnie. q̄dā eſt ſolēnis. q̄dā publica. q̄dā priuata ſeu ſecreta. Solēnis penitētia ē q̄ ipoīt ab epo i capite ieiunij ꝓ crimīe publico ⁊ manifeſto ſicꝫ ꝓ homicidio. icēdio ⁊ ſacrilegio ⁊c̄. Et talis nō pt reiterari ne vileſcat:nec imponit clerico niſi depoſito Et agēs talē pniaz de cetero nō pōt ꝓmoueri ad ſacros ordines. Forma aūt imponendi eā ponit. l.di. in capite. vbi dicit ꝙ oēs penitentes q̄ talē penitentiā publicā ſuſcipiunt ꝑſentent ſe epiſcopo i capite quadrageſime aū fores eccleſie nudis pedibꝰ:vultibꝰ i terram demiſſis ⁊c̄. Ibi debent adeſſe decani: archiꝑſbyteri: parrochiani ⁊ ꝑſbyteri penitētiū q̄ debēt iniūgere talibꝰ penitētias. Poſt h̄ eos i eccłiaz introducant. ⁊ cū omni clero ſeptē pſalmos penitētiāles ipis in terrā ꝓſtratiſ cū lachrymis ꝓ eoꝝ abſolutione decātent. poſtea ſurgēs ab oratione manus eis imponat aquā bn̄dictā ſup eos aſpgat cinerem tn̄ prius imittat. Deinde cilicio capita eoꝝ cooperiat. Poſt h̄ ꝑ miniſtros eccłie de eccłia eos expellat cū reſponſorio. In ſudore vultus tui. Iſte tn̄ modꝰ nō ſeruat apud nos:ſꝫ trāſlatꝰ eſt in cenā dn̄i ⁊ ibi expedit. Sciendū tamē ſm vvilhelmū ꝙ ingreſſus eccleſie q̄ iniungit ſolēniter penitentibꝰ pēdet ex arbitrio ſacerdotis. tamē poſtꝗ itroducuntur tales in eccleſiā ꝑ epiſcopum feria quinta magna ſolum intrabūt eccłiam vſꝗ ad octauam paſche. ⁊ poſtea exibūt ꝑ totū ānū:vt dicꝫ glo. l. di. In capite. Et erūt extra eccłiam vſꝗ ad eādē feriā ſequentis anni. nec cōicabunt aliqn̄ vſꝗ ad mortē. Quādoꝗ tamē minꝰ ſm arbitriū epi xij. q. ij. de viro. xxxiij. q. ij. admonere. xxvj. q. vj. Si quis de corpore ⁊ de penitētia di. v. Si qui vero. Si tamen penitet poteſt ei ſcd̄o vel tertio anno reddi ingreſſus eccleſie vt patet. xij. q. ij. de viro. Penitentia publica ē q̄ fit in publico nō tamē cum ꝑdicta ſolēnitate vt cū iniūgitur alicui pegrinatio ꝑ mūdū cū baculo cubitali ⁊ cum ſcapulari: ⁊ cū huiuſmodi. Et hāc poteſt imponere quilibet ſuo parrochiano. Et fit publice ideo: vt publicum peccatum publi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cam habeat medicinā. Sicut ſi q̄s in fornicatione eſſet deꝑhenſus publice. vñ q2 talis eſt magna ꝯfuſione dign⁹ ꝑpter alioꝝ ſcandalū. Et vt ſit alijs in terrorē et in exemplū penitendi et nō deſperādi publice agat penitētiā. Nō opꝫ autē ꝓ q̄libet manifeſto pctō manifeſtā agere penitentiaꝫ. ſm Albertū. ſ; ſolū qñ ſcandalizauit alios. Et hoc eſt cōtra multos q̄ iniūgunt ſuis parrochianis publicā penitentiā ante fores eccl'ie vel in circuitu cimiterij ambulare ante ꝓceſſionē in die feſtiuo. vel iacere ad faciē infra oſtiū eccleſie ꝓ leui pctō ſicut ꝓ vna potatione vel ꝓ alio pctō quod tamē non ſcandalizauit totā eccleſiam. Et iſti precludunt viam penitendi ſeu cōfitendi alijs ſimilib⁹ pctīs inuolutis: ne ſimiliter cōfundant̄. Penitentia aūt priuata ſeu ſecreta eſt quā quis imponit ꝓ pctō occulto. Ut autē ordinate ꝓcedam⁹ circa huiuſmodi penitentias tam publicas q̄ꝫ priuatas tria cōſiderari oportet circa iſtud ſacramētum. Habet eni penitētia tres partes ſcꝫ contritionē. confeſſionem et ſatiſfactionem.

De cōtritione q̄ eſt prima pars penitentie.

Contritio eſt dolor ꝓ pctīs volūtarie aſſumptus cū ꝓpoſito cōfitendi et ſatiſfaciēdi. Circa quod ſciēdū q̄ dolor ē duplex. vn⁹ eſt voluntatiſ q̄ nō eſt aliud niſi pcti diſplicentia et iſte eſt de neceſſitate et eſſentia contritionis. Alius eſt dolor ſenſibilis q̄ apparet in lachrymis et ſuſpirijs. et iſte non eſt de eſſentia ꝯtritionis ſ; de ꝑfectione: q2 nō ē in nr̄a poteſtate eā habere qñ volum⁹. Poteſt aūt fieri tanta ꝯtritio q̄ nō ſolū culpa ſ; etiā tota pena dimittat̄. pōt eñ tm̄ incendi charitas in cōtrito et tant⁹ eſſe dolor ſenſibilis q̄ ꝯtritio inde ꝓcedens merebit̄ ſolutionē ab omni pena. Sciendum tñ eſt q̄ aliq̄ putāt ſatis indiſcrete tūc eſſe cōtritionē qñ hn̄t quādā diſplicentiā de pctis. vel qñ hn̄t ꝓpoſitū dolēdi de eis et tales paupes decipiūtur. hoc eni nō eſt cōtritio ſ; attritio. Sꝫ qñ hō habꝫ ꝑfectā diſplicentiā et hꝫ nō ſolum dolendi ꝓpoſitū. ſ; etiaꝫ verū cordis dolorem ꝓ ipis. tūc hꝫ ꝯtritionē ſm Tho. in. iiij. diſt. xvij. q. vj. ar. iij. Debꝫ aūt pctōr de omni pctō mortali dolere et ꝯtritionē habere

ꝛ de q̃libet ſpecialit̃. De obli-
tis tñ ſufficit ꝯtritio generaľ
cũ conaẽ ad recordandũ ꝛ ad
dolendũ. Et dʒ dolere de obli
uione pctõꝝ q̃ ex negligẽtia
ſua ꝓceſſit. Nõ itellige ꝙ q̃s
neceſſario dʒ habere doloreʒ
ſpecialẽ de q̃libet pctõ morta
li talẽ videlʒ dolorẽ q̃ eſt gr̃a
informat⁹. ſ liquet ꝙ dʒ h̃ ha
bere circa ꝑncipiũ ꝯfeſſionis
cũ q̃s recogitat pctã ꝛ dolet.
Et bñ faceret pctõr q̃ ꝓ ma-
iori pctõ pl⁹ doleret. q2 mag̃
ꝑ h̃ deũ offẽdit ꝛ maiorẽ pe-
nã ꝓmeruit. Nec dʒ cõtritio
ſaltẽ in habitu ceſſare in pctõ
re etiã poſt ꝯfeſſionẽ ſ ſemp
manẽ. vt dic̃ tho. i. iiij. di. xvij
De ꝯfeſſione nũc ſeq̃tur.

C Onfeſſio
aũt ſm Augu. ſic
diffinit̃. eſt ꝑ quã
morbus latẽs ſpe venie ape-
rit̃. Uel ſm Ray. Confeſſio ẽ
legitima corã deo ꝛ ſacdote
pctõꝝ declaratio. Tenentur
aũt habẽtes ãnos diſcretõis
ad eã faciẽdã ſemel in ãno vt
ptʒ de pe. ꝛ re. c. Oĩs vtriuſq3
ĩmo q̃liſcũq3 eſſʒ ꝯtritio ſi q̃s
ꝯtẽneret ꝯfiteri dãnaret̃. Unñ
falſũ ẽ ꝛ hereticũ dicere ſuffi-
cit ſoli deo ꝯfiteri. Nã dic̃ ca-
non de pe. di. j. Taciturnitas.
Ubi ẽ taciturnitas ꝯfeſſiõis
nõ eſt ſperãda venia crimĩs:
Ptʒ h̃ exẽplo xp̃i q̃ lazarũ ſu
ſcitauit. ſ tñ diſcipulis tradi-
dit abſoluẽdũ. Joh. xj. Et. xj.
q. iij. tũc vera. Itẽ decẽ lepro
ſos ad ſacerdotes miſit q̃ in
via eũdo fuerũt mũdati vt dr
Lu. xvij. ꝑ qd̃ ſignificat̃ ꝙ pec
cator licet in via eũdo ad cõ-
feſſionẽ rõne ꝯtritionis quã
hʒ ꝯſeq̃tur veniã ꝛ remiſſio-
nẽ pctõꝝ tñ tenet̃ venire ꝛ cõ
fiteri ſacdoti. Sʒ diceres q̃re
pctõr dʒ ire ad cõfeſſionẽ vel
ſacdotẽ ex quo remiſſa ſũt ei
pctã ꝑ contritiõeʒ. Rñſio ſm
Hoſti. in ſũma de pe. ꝛ re. ca.
Tu dic ꝙ pctõr duplici vincu
lo ad ſatiſfaciẽdũ aſtringitur
vno quo ligat̃ ad deũ. ꝛ illud
in ꝯtritiõe dimittit̃. Alio quo
ligat̃ ad eccl̃iam. ꝛ h̃ ꝑ ꝯfeſſio
nem ꝛ ſatiſfactioneʒ dimittit̃
ꝛ ꝑ abſolutionẽ ſacdot̃ rela-
xat̃. Ad h̃ facit de ſen. excõ.
a nob. c. j. de pnia diſti. j. mul
tiplex. ꝛ c. quẽ penitet in fine
ꝛ di. v. Cõſideret. Licʒ igitur
pctm̃ dimittat̃ quo ad reatũ
per cõtritionẽ. manet tamen
obligatio ad penã tẽporaleʒ
ꝑ ſacdotẽ infligendã. Et pro-
bat Archid̃. de pe. di. iij. Pro
ductior. Q2 ſicut oẽs creatu
re oſtendũt ꝛ ꝯfitent̃ defect⁹
ſuos tꝑales ꝛ naturales hoĩ-
bus eo mõ q̃ poſſũt vt dic̃ glo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſa ſup illo vͦſu. Cōfeſſio ꝛ magnificentia opꝰ eiꝰ ꝛc. ita hō dꝫ oſtendere defectꝰ ſuos voluntarios ꝛ ꝯfiteri vͦbo vocali in quo abundat. Et etiā dꝫ ꝯfiteri hoī: eo ꝙ vͦbū diuinū humiliatū eſt ꝑ pctis nr̄is delendis. qꝺ vͦbū vnitū humanitati obligat nos ꝙ humiliemus vͦbū nr̄m loq̄ndo nō ſolum hoī. ſꝫ etiā deo. ꝛ nō ſolū deo: ſꝫ etiā hoī qꝺ fit in ꝯfeſſione vocali. Preterea cū hodie peccamus corā deo ꝛ homi ne debemꝰ ꝯfiteri nō ſoluꝫ corā deo ſicut in veteri teſtamento fuit: ſꝫ homini loco dei conſtituto. Nec ꝑpter hͦ ꝙ in ꝯtritione hoī dimittit̄ reatus culpe ſupflua eſſet ꝯfeſſio vocalis q̄ ſm hugonē cardinaleꝫ ad hͦ neceſſaria eſt ad humilitatē ꝛ iuſticiā exercendā Itē ad hͦ ꝙ eccl̄ie ſatiſfaciat q̄ leſa eſt ex pctō. Valꝫ etiaꝫ ſm Joh. and. ꝑpter fidē quā pctōꝛ hꝫ credēs auctoꝛitateꝫ clauiū i eccl̄ia. Siīr valꝫ ꝑpt obedictiā quā exhibet miſtr̄ eccl̄ie vl̄ deo. ꝺ pe. di. j. multiplex. ꝛ. c. nōnulli. Qn̄ ḡ legi i ſcripturis ſctis ꝙ ſola ꝯtritio ſufficit ad remiſſiōeꝫ pctōꝝ itelligas i neceſſitate qn̄ ꝯfeſſio nō pōt haberi. Nā tūc nō eſt p̄ceptū. Juxta illꝺ. Cōfitemini alterutrū ꝛc. Qꝛ neceſſitas legē nō hꝫ. Nā tūc volūtas pro facto reputat̄. ſufficit eni tūc ſoli deo ꝯfiteri in coꝛde. Si tn̄ ibi eſſet aliq̄s laycꝰ bonū eſſet ſibi ꝯfiteri ꝑpter hͦ vt poſtea eccl̄iam informaret q̄bus remedijs ꝑ aīa ſua eēt ſubueniēdū. Doctoꝛ tn̄ ſubtilis dicit: ex quo accuſatio in cōfeſſione nō fit ad aliud niſi vt ꝯſequat̄ ſententia. ꝛ laycꝰ nō hꝫ auctoꝛitatē ſententiēdi in iſto foꝛo: ſeq̄t̄ ꝙ nullū p̄ceptū eſt ad accuſandū ſe corā layco. Forte aūt meliꝰ eſſet hoc dimittere ſi pctōꝛ poſſet aliq̄ſ̄ē vecundiā corā ſe habere recogitādo eadeꝫ. ꝛ ſic eq̄ puniri. Etiā lꝫ ſimplicibꝰ laycis ſit vtilis talis ꝯfeſſio corā layco in neceſſitate nō tn̄ viris diſcretis q̄ ſciūt ad quid iſtituta eſt confeſſio. Hinc ē ꝙ dicit Jo̅hes andree in ca. Si epiſcopꝰ. de peni. ꝛ remiſ. li. vj. in vltima glo. ꝙ lꝫ layco in neceſſitate poſſumꝰ ꝯfiteri tn̄ ipſe non poteſt abſoluere. qꝛ non habꝫ claues. de peni. di. j. Quem penitet. Et notatur de officio cure paſtoꝛalis vbi Hugo dicit ꝙ licet in neceſſitate audit non tamen ad hoc vt ſit vera abſolutio. ſed quo ad ſigna penitentie declaranda. Sed Raymūdus contradicit. Item archiꝺ. xxv. diſt.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

audire.dicit quoſdã dixiſſe ꝙ
nullus etiã in neceſſitate te=
netur ꝯfiteri ruſtico vel layco
ꝑſbitero abſente maxime pec
cata mortalia. Et dicit ꝙ illð
Jacobi. Confitemini alteru=
trũ pctã vr̃a tm̃ de venialibꝰ
intelligit̃ q̃ poſſunt talibꝰ lay
cis cõfiteri in neceſſitate: vel
loq̇tur de ꝯfeſſione in genera
li q̃ fit in eccl̃ia. vel loq̇tur tm̃
de ſacerdotibꝰ. Hugo v̉o dic̃
ꝙ layco tenet̃ q̇s ꝯfiteri pctã
ſua cũ nõ p̃t habere ſacerdo=
tem. Nec videt̃ vere penitẽs
qui i articulo mortꝭ pctã ſua
nõ ꝯfitet̃ cuicũq̃ poteſt ſi ſa=
cerdotẽ habere nõ poteſt. Q̃=
uis laycus nõ habꝫ auctorita
tem abſoluẽdi. Dicit aũt glo.
xxx.q.ij. Dẽs. ꝙ ſi laycꝰ i ne=
ceſſitate audiat pctã mulierꝭ
nõ poteſt cũ ea poſtea ꝯtra=
here. ſi tñ ꝯtrahat forte tenet
matrimoniũ. Videt̃ tñ h̉ tm̃=
modo ſacerdoti ꝓhiberi cuꝫ
tm̃ eius officiũ eſt audire pec
cata. Tu dic ſecure ꝙ talis p̃t
cũ tali muliere ꝯtrahere quã
audiuit in neceſſitate: q2 per
hoc ſacr̃m nulla cõpaternitaſ
ꝯtrahitur: vt d̉r in canone. Q̃=
uis ⁊c̃. de cognatione ſpũali.
lib. vj. Item ſciendũ ꝙ cõfeſ=
ſio ſedecim cõditiones habe
re debet q̃ habẽtur in his v̉ſi
bus. Sit ſimplex. humilis. cõ

feſſio pura. fidelis. Atq̃ fre=
quens. nuda. diſcreta. libens
verecunda. Integra. ſecreta
lacrymablis. accelerata. For
tis. ⁊ accuſans. ⁊ ſit parere pa
rata. Quãtũcunq̃ aũt nota
ſint ſacerdoti pctã. adhuc ta=
men debent narrari in cõfeſ=
ſione. q2 nõ ſufficit ꝙ ea cog̃=
ſcit ſacerdos vt homo tm̃ ſcꝫ
in publico. ſꝫ etiam vt deus. ſ.
in ſecreto cordis. de pe. diſ. j.
Impfecta. in glo. p̃ma. Tene
tur etiã pctõr nõ ſolũ morta=
lia: ſꝫ etiã venialia ꝯfiteri licet
nõ ita neceſſitate abſoluta te
neatur ad ꝯfeſſionẽ venialiũ
ſicut mortaliũ. Tamẽ ex quo
nõ poſſumus vitã eternã cõ=
ſequi ſine remiſſione veniali
um: tenemur ad eoꝝ confeſſi
onem. vt dicit Thomas i. iiij.
diſt. xvj.

De modo audiendi con=feſſiones.

e

Et quia ex=
perientia docẽte
multos vidimꝰ in
practica huiꝰ ſacramẽti erra
re. idõ vtile videt̃ ponere mo=
dũ ⁊ formã circa audiẽdas cõ
feſſiones. Circa qð vidẽdũ ẽ
de pluribꝰ: ⁊ p̃mo de diſpoſi=
tione pſone. Scðo quõ ſacer
dos debeat inq̇rere a ꝯfiten=
te. Tertio qui ſint caſus in q̃

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bus poteſt abſoluere. De p̄=
mo itaq; ſciendū ꝙ ꝯfeſſionē
audiēs ſacerdos dꝫ ſedere in
loco omni ſuſpitione carente
vbi ab omnib⁹ videri poſſit
a nullo vō audiri:nō ſicut q̄=
dam in camerꝭ ante lectū ꝓp
um audiūt: vel in ſacriſtia.q̄
cōpti ſunt multa mala cū ſpū
alib⁹ filiab⁹ cōmiſiſſe. Nō dꝫ
etiā ſacerdos vel ꝯfeſſor īſpi=
cere vultū ꝯfitentis.ne duct⁹
terrore ſacerdoti min⁹ aude=
at cōfiteri:vel ne q̄d occultet
vel alleuiet. Maxie tñ a mu=
lierib⁹ caueat.qꝛ ſm ſapiētē
Facies mulieris ſicut ventus
vrens. Nec dꝫ ſedere ex op=
poſito:ſ; ad lat⁹. Nec etiā dꝫ
ꝓferre vba iocoſa ne alter ip
ſoꝝ ad riſum ꝓuocet̄ ſicut eti
am cōptū ē de aliq̄b⁹. ſ; vbis
blandis ⁊ benignis cōfeſſor
vtat̄:n̄ ſic q̄dā faciūt maledi=
cētes ꝯfitēti.dicētes diabol⁹
te mihi miſerat cū his pctis.
eos vel eas diabolo cōmēdā
tes vt q̄dā ydiote faciūt Nec
dꝫ ſacerdos mouere caput vl'
ſputū ſepi⁹ ꝓijcere ne videat̄
a circūſtantib⁹ prodere pctā
cōfitentis. Ubi ḡ ſunt illi qui
pede trudūt ꝯfitentes vel fa=
ciunt q̄ſdam vociferationes
ſuſpicioſas.vel ſuſpiria ſuſpi
cioſa.ex q̄b⁹ ꝓdit̄ ꝯfeſſio pec
catoris. Cū ergo icipit ꝯfiteri
attēdat vba ſua cōfeſſor vſq;
ad finē.nec iterrūpat.niſi cuꝫ
fuerit ꝯfeſſor ꝑ ꝯfitentē de ali
quo exquiſit⁹:vel niſi ꝯfeſſor
habuerit neceſſe inq̄rere de
aliq̄ circūſtātia pctī. Si vero
ꝯfitens corā ſacerdote pre ti=
more erubeſcēs obmuteſcit.
tūc ſacerdos eū dulciter allo
quēs informet ⁊ det ſibi cor ⁊
audaciā his vbis.vt dic̄ Hu=
go. Fili cariſſime ex abundā=
cia gr̄e diuīe habem⁹ magnū
donū h̄ et ſalutis remediū ꝙ
ꝑ nr̄am verā ꝯfeſſionē poſſu
mus ꝯſeq̄ indulgentiā pctōꝝ
Nō aūt verearꝭ ꝓ aīa tua di=
cere verū corā me q̄ ſuꝫ pctōr
ſicut ⁊ tu. Nō auteꝫ te audio
vt hō ſ; vt de⁹. Qđ ſi forte cō
fitens neſcit modū ꝯfitēdi cō
feſſor dicat ei modū dicens.
Cariſſime fili ita debes ꝯfite=
ri. Cōfiteor oīpotēti deo ⁊ ti=
bi prī ꝙ ego pctōr peccaui in
multiplicib⁹ pctis. Et primo
in mortalib⁹ pctis.trāſgrediē
do diuina p̄cepta n̄ diligēdo
deū nec ꝓximū. Et tūc vide
at cōfitēs dicē pctā. Et p̄mo
de mortalib⁹ pctis ſm ꝙ diſ=
poſuit in mēte ſua. Si aūt ig
rat q̄ ſūt pctā mortalia dicat
ſibi. Ecce fili mi iſta ſunt pctā
mortalia. Supbia. auaricia.
luxuria.ira.gula. inuidia. et
accidia. Recordare ſi cōmiſi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sti aliqđ istoꝝ. Qui cũ de eis
expedit⁹ fuerit, descendat ad
opa pietat; si ea neglexit adi
plere. Siſr de alienis pctis vt
statim patebit. Scđo vidẽ
dum ẽ q̃liter sacerdos dꝫ q̃re
re a ꝯfitẽte. Pro q̃ sciendũ ꝙ
si est discret⁹ ꝯfitẽs nõ dꝫ ab
eo aliqd q̃ri. ƀ si est rudis tũc
q̃rat ab eo sacerdos. Et pmo
de mortalib⁹ pctis in genere
nũq̃ tñ in specie vbi gra sic di
cẽs. Ecce fili nonne peccasti
istis pctis. s. supbia. auaricia.
ꝛc. Si ḡ ꝯtigit te aliq̃n super-
bisse de vestib⁹. de pulchritu-
dine corporis. de sapia. de di-
uitijs. ƀ recogites ꝛ ƀ doleas
Itẽ si aliq̃n excessisti modum
comedẽdi vel bibẽdi. vel ha-
buisti diuturnũ odiũ ꝯ pxi-
muꝫ tuũ. vel appetitũ vltio-
nis iiuste ꝯ pximũ. vel iuidi-
sti sibi bona spũalia vel tẽpo-
ralia. aut etiã fuisti accidios⁹
et piger in diuino officio vel
ƀmone q̃ꝛ forte nõ diligenter
attẽdebas in missa: ƀ dormi-
tabas vel ƀmones inutiles mis
cuisti. Istis modis ꝛ ꝯsimilib⁹
ꝯfessor dicat in genere. Et vt
meli⁹ cognoscas modũ in gene-
re q̃rendi sic q̃ras. Fili carissi
me fecisti furtũ: Si dicat. sic.
dicas. vbi. q̃n. q̃ tpe. q̃ ductus
necessitate. a q̃. q̃tiẽs Nõ aũt
q̃rat fecisti hoi tali i tali loco
ƀ eñ esset suspectũ negociũ
Siſr de luxuria q̃rat: vtꝝ fuit
aliq̃n pollut⁹ in corpore. si di
cat. sic. q̃ras an nocte vel die
Si dicat in nocte vel in sõno.
nõ q̃ras vltra. Si dicat nõ in
sõno q̃ras p quẽ modũ. cũ q̃.
vel quõ. ꝛ expectes ei⁹ rñsio-
nem. nec determines aliqd si
cut q̃dã idiscreti faciũt dicen
do. fecisti cũ boue vel cũ pe-
core vt eq̃ descẽdẽdo ad sodo
mitica pctã: de q̃b⁹ forte cõfi-
tẽs ignorat. Et in ƀ grauissime
peccat ꝯfessor. Nec dicat ƀm
Guil. Audio ꝙ tu habitas cũ
tali muliere. ƀ ẽ eñ se ponere
testẽ vel iudicẽ. qđ nõ dꝫ fieri
in ꝯfessione. ƀ ea pacta dꝫ iu-
dicare ꝛc. Veruntñ si sacdos
forte pbauit ꝙ ille forte obli
tus ẽ aliqđ pctm̃ qđ ꝯfessori
ꝯstat eũ cõmisisse pt sibi i me
moriã reducẽ dicẽs. Accidit
ne tibi aliq̃n iebriari vel forni
cari in isto ãno. ꝛ si dixerit sic
q̃rat pmo de psona cũ q̃ pec-
cauit. an ne sibi attinebat. et
in quo ḡdu cõsanguinitatis
vel affinitat;. nec est ƀ pdere
aliã psonã. vel aliũ accusare.
ƀ se liberare ꝛ mũdare vacit
cũ alio mõ expedire nõ põt:
sine expssione illi⁹ circũstan-
tie. Multũ tñ caute circa hoc
pctm̃ luxurie ẽ pcedendũ ne
q̃d curiose inq̃rat de ipo ꝯfi-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tente. Unde ꝯſulo vt ꝯfeſſor circa h̄ dicat ſibi. Fili mi chariſſime ego q̄dem verecūdor ⁊ erubeſco de talibꝰ materijs īpudicis inq̄rere: nec putes ꝙ iſta ex curioſitate faciā cū de eis fuiſſem libentius ſupportatus. oportet tamē ꝙ de neceſſitate ꝓcedā more ⁊ officio medici debētis curare occultū morbū infirmi. Itē ad uertat ꝯfeſſor ⁊ diligēter ꝯſideret ꝑſone ꝯfitētis q̄litatē. cuiꝰ ſtatus ⁊ ꝯditōnis exiſtat Nā ſi eſt princeps. baro. miles. nobilis vl̄ q̄cūq̄ dn̄s tp̄alis q̄rat ab eo vtrū oppreſſit paupes ſubditos ⁊ aggrauauit eos laboribꝰ. vl̄ iuſticiā facere neglexit. vl̄ aliq̄s impēſiones iiuſtas īpoſuit. Si vero eſt p̄latus ſpūalis nō ē opꝰ q̄rere de negligētia aiarū ſubditoꝝ. q̄r p̄ſumitur ſi hoc faceret ſolus diceret eo ꝙ h̄ȝ ſufficientē cognitionē ⁊ ſciētiā q̄ꝫ tum ad hoc. Si aūt nō ꝯfitet̄ de officio in q̄ eſt dicat ⁊ hortet̄ eū ꝓprio motu dicēs. Pater venerabilis ⁊ fili in hac ꝑte velitis attēdere dignitatē officij veſtri in quo eſtis: ⁊ in remediū pctōꝝ veſtroꝝ vob iniūgo vt habeatis diligētiā de animabus vobis cōmiſſis Si aūt eſt mechanicus querat ab eo vtrū in ſuo ope debitū equitatis modū ſeruet. aut ſi eſt mercator an aliquē defraudet in pondere vel mēſura. an rē viliorē chariꝰ vēdidit vl̄ ad vſuras pecūias mutuauit. vel ad p̄ſtitā chariꝰ vēdidit. vl̄ cauſam rei vēdite nō dixit emptori ſic circa equū defectū aliquē vl̄ ipā rē ſic viciatā nō remiſſiori p̄cio vēdidit. Aut diebꝰ feſtiuis ⁊ dn̄icis res ſuas venales expōit. Iurauit tm̄ valere cū tm̄ non valuiſſet. vel iurauit ſolꝰ emiſſe ꝓ tāto ſi eſt tabernator q̄rat ab eo vtrū aliquādo braſiū miſcuit diuerſis granis. Sic apponendo aliquot choros tritici. aliq̄t ſaliginis. aliq̄t ordei ⁊ vendens nihilominꝰ ceruiſiā ꝓ totali triticea. vel ſi diebus feſtiuis circa eā laborauit. cū h̄ ante vl̄ poſt bn̄ poſſȝ expediri. Uel mēſurā miorē dedit ī domo q̄ꝫ extra domū bibētibus cōmiſerat. Sic etiam q̄rat de vino ⁊ alijs liq̄ribus. Itē a iudicibꝰ q̄rat ⁊ cōſulibꝰ vtꝝ aliq̄n ex gr̄a: odio timore: amore: vel p̄uato mō iuſticiā ꝑuerterūt vl̄ ſentētiā tulerūt ex q̄ q̄s dānificatꝰ eſt in rebꝰ vl̄ ī corpore. Uel ſi ad penā fuerunt nimis proni cōtra ſimplices ſentētiando penā ſtatim ꝓ vno leui v̄bo i iudicio. Itē a patribuſfamilias

q̃rat q̃ habẽt ſeruos vel filios vtrũ angariauerĩt familiã die bus feſtiuis. vł eoꝝ detinent mercedẽ. aut eoꝝ mala diſſimulauerũt. Similiter q̃rat a ſeruis an fideliter ſeruierunt ⁊ nõ ſubtraxerũt bona dñoꝝ ſuoꝝ. Itẽ ſi ẽ ꝟgo q̃rat ab ea de cuſtodia ꝟginitatꝭ. de pudicicia ꝟboꝝ ⁊ honeſtate cõuerſatiõis. quõ ⁊ cũ q̃bꝰ ſolet cõuerſari. Si eſt vidua q̃rat de deuotõe ipiꝰ ⁊ opibꝰ pietatis. an libẽter ſeruiuit pauperibꝰ. vł eos viſitauit. vł tp̃a lia ꝑ ſuo poſſe impẽdit ⁊ exhibet. ⁊ an diſſolute viuit ſeu delicate. Et iſti ſunt morbi viduarũ ẜm apoſtolũ. Itẽ ſi eſt ꝯiugata q̃rat ab ea an ſeruet cum viro caſtitatẽ diebꝰ feſtiuis ieiunij ⁊ aliaꝝ vigiliaruꝫ ⁊ tp̃e impregnationis. vel etiam partꝰ. Similiter an a marito exigat debitũ diebus feſtiuis. aut tẽpoꝛe mẽſtrui vel imp̃gnatõnis. vel tẽpoꝛe partus. an etiaꝫ aliter q̃ȝ modus nature eſt vir eam cognouit. Et ẜm hoc ꝓcedat cũ qualibet. Circa tamẽ viciũ luxurie cautius q̃ȝ circa quodlibꝫ aliud ſe regat ꝙ circũſtãtias neceſſarias non inutiles ⁊ curioſas inquirat. De quibꝰ ſciendũ hic eſt ẜm Tho. Circũſtãtiarũ quedã ſunt trahẽtes in aliud genus pc̃ti: vt coire cũ coniugata ⁊c. ⁊ has homo tenetur confiteri. Quedã vero aggrauãtes ſunt in eadẽ ſpecie: ⁊ eaꝝ quedã ſunt non aggrauãtes moꝛtalił. ſic ſcia et hm̃õi. ⁊ has nõ teneł cõfiteri q̃ ſunt q̃ſi venialia. Quedã ꝟo ſunt aggrauãtes moꝛtaliter. ⁊ has opꝫ cõfiteri: vt furari in ſacro loco: foꝛnicari i die feſto. Vñ ꝟſus. Aggrauat oꝛdo locus pc̃tã ſcientia tẽpus. Lucta puſilla metꝰ culpe genus ⁊ ſtatus altus. Conditio numerus etas ⁊ ſcãdala ſexꝰ. Iteꝫ q̃rat ſacerdos a cõfitẽte de alienis pc̃tis q̃ ſunt noueꝫ ꝟ. Juſſio ꝯſiliũ cõſenſus palpo recurſus. Participãs mutus nõ obſtãs nõ manifeſtãs. Juſſio. i. ſi p̃cipit facere malũ: licet ſolꝰ nõ itereſt vł ꝯſuluit alteri ſine cuiꝰ ꝯſilio non feciſſet tale factũ vł ꝯſenſit facientibꝰ malũ. vel ipis adulatꝰ ẽ laudãdo eoꝝ factũ. Vel q̃ malefactoꝛes habuerĩt ad euꝫ recurſuꝫ. vł ipis participauit in maleficio. vł tacuit nõ icrepãdo eos vel non deferendo ſuperioꝛi: vel nõ reſiſtebat cũ poſſet. vel tenetur ex officio vel non manifeſtauit cum debuit manifeſtare.

De caſibus ad papaꝫ pertinentibus.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

p Onēdi ſunt etiā hic caſuſ ad ſolū papā ꝑtinētes. Primus eſt de eo q̄ verberat clericum ordinatū ſi eſt leſio enormis cū effuſiōe ſanguis atroci.xvij.q.iiij.Si q̄s ſuadente dyabolo. Scd̄s eſt de eo qui incēdit vel frangit eccl̄iam.et talis anteq̄ȝ denūciat̄ pōt abſolui ab epō.ſ; poſt denūciationē p ſolū papā. de ſen.excō c.conq̄ſti. Et idē de quolibet incēdiario poſtq̄ȝ publice excōicatus eſt. de ſen. excō.ca. tua. Terti⁹ qn̄ papa ſol⁹ aliquē noīat vel noīatim excōmunicat.tūc ſol⁹ papa abſoluit eū.de ſen.excō.c.ſignificaſti.Quart⁹. falſari⁹ litterarū pape. vel eis vtēs ſciēter: vt ptȝ de falſarijs.c.dura.Quitus q̄ inſeq̄tur cardinaleȝ de penis.c.felicis.li.vj.Sextus. qui ḡuat iudicē ſpūalē in pſona vel in bonis vel dat licentiam ḡuandi ꝓpter h̄ q̄ ſentētiā excōicatōnis tulit.de ſen. excō.q̄cunq̄ȝ lib.vj.Septim⁹ ſi q̄s corp⁹ defuncti ſcinderet vel coq̄ret ꝓ oſſib⁹ trāfferendis De h̄ habet̄ in quadā extrauagāti Bonifacij pape octaui q̄ incipit.Deteſtāte. Octauus.ſi q̄s inq̄ſitor hereticorū odio vel grā:amore vel lucro ꝯ iuſticiā vel cōſcientiam omiſit ꝯ quēpiā ꝓcedere. vt de hereticis.multoꝝ. in fine. in cle. Non⁹ ſi religioſus abſq̄ȝ licentia ſui ꝓprij ſacerdotiſ ſolēnizaret matrimoniū.aut miniſtraret eucbariſtie ꝛ vnctionis ſacra. Silr̄ etiā excoicati ſunt religioſi q̄ excoīcatos a canone abſoluūt in caſibus nō ꝯceſſis vel ꝯtra ſtatuta ꝓuincialia vel ſynodalia. vel a pena ꝛa culpa.Decim⁹ ſi q̄s inſequitur epm̄ de penis.Si quis li.vj.Undecim⁹ ſi qui religioſi inducūt aliquē ad vouēdū iurādū vel ꝓmittendū apd̄ eos eligere ſepulturā:vel vt iam electā vteri⁹ nō īmutet.de penis.cupiētes in cle. Duodecim⁹.de his q̄ ſacerdotē cogūt celebrare in loco interdicto.vel ad audiādum excoīcatos vocāt vel interdictos.vel ꝓhibent ne moniti exeāt.de ſē.excō .grauis in cle. Tredecim⁹ qui ſaracenis arma ad expugnādū xp̄ianos deferūt.vel ꝯſiliū vel auxiliū dant in diſpendiū terre ſctē.de iudeis.Ita quorūdā.

Caſus epiſcopales nūc ſequūtur.

c Aſus vero epi qui notant̄ p Jo.an.in.iij.glo.

ſi epſ.de pe.ꝛ re.li.vj.ſũt iſti.
Prim⁹ abſoluere excoicato s
maiori excoicatione. vt ď ſe.
excõ.nup. Scđus.imponere
penitentias blaſphemãtibus
nomẽ dei ꝛ ſctõꝝ ei⁹. de cleri
cis maledicis c.ij. Terti⁹ ab=
ſoluere ſacrilegos.de ſacrile
giis.c.ij. Quart⁹.cõmutatio
quoꝛũlibet votoꝝ.de voto ꝛ
voti redẽptiõe.c.j.Excipitur
tñ votũ terre ſctẽ. Quit⁹ de=
poſitio male ablatoꝝ icerto=
rũ vel etiã certoꝝ qñ nõ exi=
ſtunt iſti qbus facienda ẽ re=
ſtitutio.de iudeis.cũ ſit.Sex
tus. penitentiã iponere illis
q̄ matrimoniũ clãdeſtine con
traxerũt. vel ꝯ interdictũ ec/
cleſie.vt de matrimonio ꝯtra
iterdictũ eccĺie ꝯtracto.i cle.
c.j.ꝛ vlti. Solẽt etiã reſuari
ẽpis penitẽtie oim publicano
rum ꝛ oppſſoꝝ pueroꝝ ex ꝓ
poſito vel caſu.Itẽ homicidi
um vel falſũ teſtimoniũ.falſa
rij inſtrumẽtoꝝ. Itẽ piurus.
iceſt⁹.coꝛruptoꝛ monialiũ.vl'
coeũtes cũ brutis.ꝛ his ſimi=
lia.Et breuit' intelligas ꝙ qt=
tuoꝛ ſũt caſus de iure epiſco
pales.ꝓut determiat bñdict⁹
xj. Prim⁹ eſt.occiſoꝛ clerici.
ꝓpter qđ incurrit irregulari=
tatẽ. Uñ epũs põt abſoluere
clericũ ab homicidio:ſ; nõ ab
irregularitate.vel põt abſol=
uere clericũ a pctõ qꝛ celebꝛa
uit in eccĺia iterdicta: ſ; nõ pt
abſoluere ab irregularitate i
de ꝯcta. Scđs de incẽdiariis
qđ tñ itellige ãteq̄ ſint publi=
cati.Terti⁹.vbi ẽ idicẽda ſo=
lẽnis pnia.Quart⁹ vbi qs i=
currit maioꝛẽ excoicationem
Idẽ aũt papa declarat qnq̄
caſus eẽ epales de ꝯſuetudie
appꝛobatos.Prim⁹ ẽ homi=
cidij volũtarij. Scđs falſarij.
Terti⁹ violatoꝛ eccĺiaſtice li
btatꝭ.Quart⁹ violatoꝛ eccĺi
aſtice emunitatꝭ. Quit⁹ ſoꝛ=
tilegi ꝛ dinatoꝝ. vt.xxvj.q.j
c.j.ꝛ icipit ſua bulla i q̄ ꝓdicta
declarãt. Int' cũctas ꝛ reno=
uata eſt iteꝝ ꝑ ꝯciliũ viẽnẽſe
in cle.dudũ de ſepulturꝭ.Ul=
tra aũt hos caſus pñt epi re=
ſuare ſibi alios ꝓut videbit'
eis expedire. Sed vt oïs tol
lat' ãbiguitas ponã caſ⁹ tã ď
iure ꝙ de ꝯſuetudie ad epm
ptinẽtes.vt ſunt iſti homici=
diũ.ſacrilegiũ. iceſt⁹. filioꝛu;
oppſſio.coit⁹ cũ moniali.Itẽ
mulier coiẽs cũ religioſo vel
ſacerdote. Itẽ vulnerãs pa=
trẽ vel matrẽ. Itẽ defloꝛans
virginẽ vi oppſſam. Itẽ bap
tizans ꝓpriã filiã ſine neceſſi
tate.vel tenens eã ad ꝯfirma
tionẽ.Item fractoꝛ voti ſim=
plicis.Itẽ ꝯhẽs votũ ſimplex
caſtitatis. Item intrans re=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ligionē inuita vxore poſt co-
pulā carnis. Itē hereticā pra
uitatē tenēs quo ad pctm̄ tm̄
Silr ſymoniac⁹ quo ad pctm̄
tm̄: qz irregularitas hmōi p/
tinet ad papā. Itē celebrans
corā excōicatis ſolēniter in ec
cleſia q̄ ad pctm̄ tm̄. ſ; quo ad
irreglaritatē ptinet ad papā.
Itē pmot⁹ p ſaltū ad ſacros
ordines. Itē ordinat⁹ ab alie
no epō ſine licentia proprij.
Itē luxuriās i ecclīa ɔſecrata
Itē coiens cū iudea vł paga
na. Itē ɔcipiēs a nō viro ſuo
quē vir credendo filiū ſuum
ɔſtituit eū in heredē in p̄iudi
cium alioꝝ. Itē pcurās abor
ſum vel ſterilitatē in ſe vel in
alio. Itē ɔ̄hens ſpōſalia pter
matrimoniū cnz aliq̄ marito
interpoſito ɔ̄cto. Itē ſcienter
celebrās in ecclīa iterdicta q̄
ad abſolutionē pcti. ſed q̄ ad
irregularitatē ad papā. Itez
ſortileg⁹. incātator. necromā
tic⁹. experimētator: Itē ſcien
ter excōicatos ꝛ manifeſtos
interdictos: vel etiā vſurari/
os ſepeliēs. Item clādeſtine
matrimoniū ɔ̄hens. Itē blaſ=
phem⁹ dei ꝛ ſctōꝝ. Itē incen
diarius. Itē piur⁹. ſodomita
adulter. Itē fornicās cū filia
quā baptizauit vel ad ɔfirma
tionē tenuit. vel audiuit ɔfeſ
ſionē ei⁹. Itē celebrās in alta
ri nō ɔſecrato. Itē celebrans
ſine ſacris indumētis. vel omit
tens aliquod idumētoꝝ: vt
ſtollā vel manipulū. Itē cele
brans nō ieiunus. Hoꝝ autē
penitentie ponūtur taxate i=
ferius particulatim. Alij vero
caſus pter iſtos ſūt de aucto=
ritate plebanoꝝ.

De ſatiſfactione q̄ eſt tertia pars penitētie.

ESt autem ſatiſfactio ſm be=
atū Tho. ſup. iiij
di. xv. q. j. ar. iij. i=
iurie illate recōpēſatio ſm iu
ſticie equalitatē vel q̄titatez
Et intellige eq̄litatē pporcio
nis ꝛ nō q̄titatis. Silr Anſ. in
lib. Cur de⁹ hō diffinit ſatiſſa
ctionē dicēs. Satiſfactio eſt
deo debitū put eſt honorem
impēdere. ſ. rōne culpe com=
miſſe. Et iſte diffinitiōes ſunt
ſatiſfactionis put eſt medici=
na pteritoꝝ pctōꝝ ꝛ pſerua=
tio futuroꝝ. ſ; put eſt pſerua
tio a culpa diffinit ſic ſm Au=
guſtinū. Satiſfactio ē cauſas
abſcidere pctōꝝ ꝛ eoꝝ ſugge
ſtionib⁹ aditū nō indulgere.
Circa qd̄ ſciēdū ꝙ lꝫ ſm Bo=
nauentu. vbi ē ſine charitate
nō poſſet ſe hō preparare ad
habendā charitatē ꝛ faciēdā
ſatiſfactionē. ex q̄ impoſſibi=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

le ē ſine ea deo placere ꝛ opa ei⁹ acceptari a deo. ideo nec ſatiſfactio ſine tali gr̄a eſt poſſibilis. Itē ꝯſulendū eſt penitentib⁹ ꝙ eoꝝ penitentiā ipſis iniunctā ſine mortali pctō cōpleant: qꝛ als de⁹ ab eis exigit penā. Nā ſatiſfactio fctā in pctō mortali ꝛ ſi ſoluit penam debitā. nō tn̄ meref gratiā vt dicit doctor ſubtilis vbi ſupra. q. j. ſcdo pncipali arg. iiij. Sꝫ ſi qras vtrū hō pagēs pniaꝫ in pctō mortali iterū facta ꝯfeſſione de illo peccato mortali dꝫ pagere de nouo vel denuo iſtā pniam iam pactā. vel an reuiuiſcat ꝛ valere icipiat illa pnia ſic pacta in pctō mortali. ex q̄ iaꝫ poſt ꝯfeſſionē ſcdām erit in charitate ꝛ gr̄a. In h̄ ſūt doctores diuerſi. Nā ſctūs Tho. pma facie dicit ꝙ nō viuificantur. nec valēt ad ſatiſfactionē illoꝝ pctōꝝ ꝓ qb⁹ agūtur. nec etiā ad meritū vite etn̄e. Dic̄ tn̄ ꝙ ſatiſfactiones ille q̄ reliquūt poſt ſe effectū poſtꝙ actus trāſit nō opꝫ ꝙ reiterenf vt ieiuniū dimittit poſt ſe debilitationē corporis. Elemoſina relinqt poſt ſe diminutionē ſbſtātie. Ille vo q̄ nō relinquūt poſt ſe effectū opꝫ vt reiterenf. vt eſt orō. Ex his pꝫ ꝙ q̄ ieiunāt ꝓ pctis exiſtētes in mortali pctō nō debēt vltra ieiunaie vel elemoſynā dare ſi q̄ orāt in pctō exiſtentes tenenf repetere horas et ſupplere eas. Et iſtā opinioneꝫ approbāt doctores. Doctor tn̄ ſubtilis fauorizat peccatorib⁹ dicēs. ꝙ q̄ vē penitꝫ ꝛ recipit ſatiſfactionem cōdignā ſibi ab eccl̄ia ipoſitā caue nō errāte ꝗtūcūqꝫ peccet poſtea ꝛ recidiuet nūqꝫ tenebitur niſi ad illā vnicā ſatiſfactiōeꝫ adimplēdā. Et ſi eā impleat in charitate meli⁹ eſt. qꝛ nō tm̄ ſoluit penā: ſ etiam meref gr̄am. Sꝫ ſi ipleat penitētiā volūtarie extra charitatē: ſoluit qdē penā. ſ nō merer gr̄am: qꝛ nō eſt ſatiſfactio recōſiliās neqꝫ placās. Unde ſubdit ꝙ ſi hō magnā parteꝫ ſatiſfactiōis adipleuit i mortali pctō ꝛ poſtea iterū penīteat de pctō nouo nō eſt iterato iponēda penitentia pro pctō pmo de q̄ ſatiſfecit. licet extra charitatē. ſ tm̄ d̄ nouis pctis q̄ fuerūt cauſa ꝙ iſta ſatiſfactio fuit mortua. Et hāc determiatione ſeqtur Johs pariſienſ ibidē. q. v. dicens ꝛ dās hui⁹ dicti rōneꝫ ſatꝭ pulchram. Qꝛ ex quo extra charitatē ſufficit ſatiſfactio iuolūtaria ad penitentiā pcti multomagꝭ ſatiſfactio volūtaria

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dȝ ſufficere. Exẽplificat ipſe.
Si alicui offendẽti regẽ offẽ=
ſe regiſ correſpõdeat pciſe ƒȝ
legẽ man⁹ abſciſio. ſi iſti inui
to abſcidereť man⁹ ſatis pa=
titur. ⁊ intantũ ſufficit regi ꝙ
ƒȝ iuſticiã nõ dȝ vlteriorẽ pe
nam exigere. et tñ nõ recipit
eũ in grãȝ vel amiciciã. Mul
to aũt magis ſufficeret ꝓ pu
nitionẽ culpe ſi aliqs ſibi de=
bitã penã infligeret. licet non
eſſet in grã vel amicicia illi⁹
iudicis offenſi. Ex ꝗ ſequiť ꝙ
ſi talis ꝓpter nouũ pctm̃ dã=
nareť anteꝙ̃ cõpleuiſſet totã
penitentiã ſibi impoſitã puni
reť in inferno tẽporaliter: pe
na ſibi correſpõdẽte q̃ nõ fu=
it hic ſoluta. ⁊ poſt tẽp⁹ ali/
quod nõ puniret ampli⁹ tali
pena: ſicut dicim⁹ de veniali:
qꝛ moriẽs in veniali ſimul cũ
mortali nõ puniret eternaliť
ꝓ veniali: ſ; tẽporaliť. ꝓ mor
tali vͦo eternaliť. Hec doctor
ſubtilis. Sũt aũt tria opa ſa=
tiſfactoria. ſ. elemoſynã. ieiu=
nium. ⁊ orõ. Per ieiuniũ in=
telligũtur oĩa carnẽ affligen=
tia. vt ſũt maceratiões. affli=
ctiones. flagellatiões ⁊ pere=
grinationes. Per elemoſynã
oĩa opa miſericordie corpo=
ralia. p orõnẽ oĩa opa ſpũa=
lia miſericordie. per ieiunia hõ
reuocať a ↄcupiſcẽtia carnis
per elemoſynã a ↄcupiſcẽtia
oculorum ⁊ per orationem a
ſuperbia vite. per ieiuniũ or
dinatur homo ad ſeipm̃. per
elemoſynaȝ ad proximum. ⁊
per orationeȝ ad deum. Per
ieiuniũ fit ſatiſfactio de bõis
corporalib⁹. per elemoſynaȝ
de bonis tẽporalib⁹. et p orõ
nem de ſpũalib⁹. Licet auteȝ
ſingula iſtoꝝ cũ ſingulis pec=
catis approprietur ꝓpter cõ
uenientiã. tñ qõlibet illoꝝ ꝓ
quolibȝ pctõ ſatiſfacere põt
ſm Tho. Dicit enĩ doctor ſu
btilis. q. i. ſcdo pncipali arg.
xxx. ꝙ talis correſpondentia
nec ẽ de ↄgruo: nec de neceſ=
ſitate in ſingulis caſib⁹ ſicut
ptȝ in paupib⁹. Nec paupi ẽ
ↄgruũ nec neceſſariũ iiunge/
re aliqđ iſtoꝝ ſi eſt inſufficiẽs
ad ea. vt ſi eſt paup qui nutri
tur labore ⁊ q̃ die nõ laborat
caret victu. ⁊ ſi ieiunaret ipo
tens reddereť ad laborẽ. nec
orationi vacare pt labore laſ
ſat⁹. vel a fortiori. nec elemo=
ſynis. iſti iniũgẽdũ eſt vt iſtũ
laborẽ ſubeat in remiſſioneȝ
pctoꝝ itẽdẽs illũ ad hũc finẽ
referre ſaltẽ quouſqȝ occur=
rat ſibi oportunitas aliquam
aliã ſatiſfactionẽ ſoluẽdi. Ex
hͦ dicto habes ꝙ hõ pctõr li=
bẽter ſuſtinẽs defect⁹ tpales
⁊ labores a deo in eũ pmiſſoſ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vel tribulationes ſatiſfacit ꝑ illa ꝓ pctis. ex q̄ eis cōſentit: ꝛ aliter ſatiſfacere vel penitere nō pt. Ita dicit Tho. vbi ſ̄ di. xv. q. iij. ar. ij. Et h̄ etiam ſepius eſſet p̄dicandū paupibus ꝛ defectuoſis. ne deficerēt ꝛ deſperarēt de pctis vidētes ſe impotentes ad pagendū pniam eis iniunctā. Similiter diues q̄ lapſus eſt pctō carnis ſi adeo delicat⁹ ē ꝙ nō velit ieiunare nec macerationē carnis ſubire. vl̄ p̄ſumptio eſt ꝙ ſi ſibi iponeret̄ abijceret eā ꝛ ita iam nouo pctō peccaret iudicand⁹ eſt ad orōnem vel elemoſynā: ꝛ imponēduꝫ eſt ei qđ libenter accipit. ꝛ qđ credit̄ pſeueranti⁹ adiplere. imo ſi nullā vellet accipe penitentiā ꝛ haberet diſplicētiā de pctō ꝛ firmū ꝓpoſitū non peccādi vel abſtinēdi. nō eſt remittend⁹ vacu⁹ ſ̄ abſoluēdus: ne cadat in deſperatōēꝫ ſ̄ intimēda eſt pnia ei q̄ eſt ꝓ pctis illis iponēda: ꝛ ꝙ eā in ſe vel in equalēte ſtudeat adimplere. alioq̄n ſoluet ad plenum in purgatorio. Hec ſententia ſatis ꝯſonat dicto xp̄i. Math. xij. ꝛ Iſa. xlij. vbi dic̄. Arūdinē q̄ſſatā nō ꝯfringet: ꝛ lignū fumigās nō extiguet Arūdo q̄ſſata eſt pctōꝛ q̄ſſatus tēntationib⁹ ꝛ pctis. ꝛ lignū fumigās eſt lignū nimis humidū: tñ habens aliq̄d de igne charitat̄. hoc extinguit̄ per duriciā ſacerdotis: ſ̄ cum ad aliqđ minus difficile obligatur tūc nō extinguit̄ ſ̄ dicatur ſibi ꝙ opoꝛtet euꝫ hic vel ibi penā ꝑſoluere. ꝛ ꝙ faciat tantā penitentiā q̄taꝫ hic debet ꝓ pctis reddere. q̄ꝛ acrioꝛ alibi ab eo exigetur. Hec Scotus. Dicit Pe. de tharā. di. x v. et Tho. ibidē. q. iij. ꝙ alter pꝛo altero pōt ſatiſfacere ſi eſt in charitate quādo ille cui iniuncta eſt penitentia eā explere cōmode non pōt. ꝛ hoc q̄tum ad abſolutioneꝫ debiti: ſ̄ q̄tum ad exciſioneꝫ cauſarū p̄cedentiū: ꝛ inq̄tuꝫ penitentia eſt medicina pꝛo pctis vnus nō pōt ſatiſfacere pꝛo altero. Dicit tamen Thomas ꝙ nullus debet ꝓmittere ſatiſfacere per aliū: niſi appareat defect⁹ coꝛpoꝛalis vl̄ ſpūalis. ꝑ quē non ſit ꝓmpt⁹ ad poꝛtādū on⁹ pnie. Dicēdū ē q̄ his q̄ ſatiſfactionē ꝑ ſe alijs iponūt. ꝙ ſi ābo negligentes fuerit ambo punietur vn⁹ ꝓ peccato pꝛopꝛio. alter ꝓ obmiſſa ſatiſfactione ad quam ſe obligauit

De penitencijs iniungendis ſecundū canones.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Eſtat nũc
r de penitētijs iniũ
gendis ſm cano=
nes taxatis. Circa qđ pncipa
liter ē videdũ φ licz pñie ſint
arbitrarie vt dicet infra. tñ in
publicis pctis ſeruande ſunt
taxate p canones licz debeat
haberi reſpect⁹ ad circũſtan=
tias criminis ⁊ ad quãtitatez
⁊ qualitatē pſone: dignitatez
officiũ: paupratē: debilitatez:
⁊c. Ut tamē nō ignorem⁹ pe
nitētias taxatas cũ tpſ icur=
rerit iponēdas: notande ſunt
alique regule q canones pe=
nitētiales ab alijs appellant.
Prim⁹ canon φ p quolibet
mortali pctō pnia ſeptē ãno=
rum eſt iniungēda. vt. xxxiij.
q. ij. H ipm. ⁊. c. ſeqnti. ⁊. xxij.
q. j. c. pdicãdũ. i glo. ⁊. lxxxij.
diſt. pſbiter. Et rō eſt qꝛ ſic p
pctm̃ mortale ſeptiformē gra
tiã ſpũſcti amiſimus. ſic etiã
eas p ſeptē ãnos requiram⁹.
Hoc tamē verū eſt p publico
⁊ graui pctō pēſatis circũſtã=
tijs. Secũdus ſi preſbiter fue
rit publicus fornicator decez
annis peniteat iclusus: ſacco
indutus trib⁹ menſib⁹ ptinu=
is a veſpera adveſperã pane
⁊ aqua vtat: exceptis diebus
dñicis ⁊ feſtiuis. qbus annis
expletis pt eũ eps ad pſtinuz
reuocare ſtatũ de qֹo multa
habet. lxxxij. di. c. pſbiter. qđ
nō ſcripſi ppt tediũ eꝓrum
q in hoc ſunt remiſſi ⁊ potius
ad penã pni. Terti⁹. ſacdos
cognoſcens filiã ſpũalez. ſcilz
quã baptizauit vl pfeſſionez
audiuit: duodecim annis pe=
niteat. epus vo. xv. annis pe
niteat. Mulier vo ſi ē ſoluta
tradenda eſt religioni rebus
ſuis pauperib⁹ erogatis. xxx
q. j. Si quis ſacerdos. Et ſic
ptz vt dicit glosa in capitulo
pdicto φ magis peccat ſacer
dos cognoſcēs filiam ſpũalē
ꝙ alterius vxorem: qꝛ p hoc
imponitur penitentia. xij. an
norum. Quartus ſi quis cō=
tra naturã peccat: ſi cleric⁹ ē
deponit vel ad religionem re
cluditur. ſi laicus excōmuni=
catur donec peniteat. Peni=
tētia aũt ſua eſt ſeptē annoꝝ
Et idē eſt p inceſtu. xxxiij. q.
ij. hoc ipm. ⁊. c. ſeqnti. Quit⁹
ſacerdos q intereſt clãdeſtinis
nuptijs ſiue bannis trib⁹ an=
nis ſuſpēditur. de clãdeſtina
deſpōſatiōe. Cum inhibitio.
c. j. Sext⁹. Si qs votum ſim=
plex violauerit ſcz qꝛ promi=
ſit in ſecreto vxorē nō ducere
vel coram aliquibus ſocijs. ⁊
poſtea duxit: tribus ãnis pe=
niteat. xxvij. di. ſi vir. Septi=
mus. ſi quis excōmunicatus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

celebrat tribus annis feria ſe
cunda quarta ⁊ ſexta a potu
al's vino ⁊ a carnib⁹ debꝫ ab
ſtinere.xj.q.iij.de illis. Octa
uus. Qui aliū iniuſte accuſat
ad mortē ſeptem annis peni
teat ſi vitā pdiderit. Si vero
membruꝫ per tres annos pe=
niteat:vt de accuſationibus
ca.accuſaſti. Nonus. Qui fi
liam ſuam ſpūalem vel com=
matreꝫ cognoſcit per ſeptem
annos peniteat.xxx.q.iij.nō
oportet. Decimus. Si quis
deſponſatam alij duxerit eaꝫ
dimittat ⁊.xl.diebus i pane ⁊
aq̄ ieiunet ⁊ peniteat p.vij.ſe
quētes annos de ſpō .duorū
accepiſti. Undecimus Qui
cognoſcit duas cōmatres vel
ſorores ſeptem annis penite
at.xxx.q.iiij. Si pater. Duo=
decim⁹. Homicida volūtari⁹
ſine ſpe reſtitutiōis deponat
⁊ ſeptē annis peniteat.l.diſt.
miror. Si eſt caſualis p quin
qꝫ annos peniteat.l.di. c.ſi q̄
⁊.c.ſi qs.⁊.c.eos. Et hec oīa
itelligas ſi potuit euadere ho
micidiū ⁊ nō euaſit. Naꝫ qui
ſe ⁊ ſuas res liberando fures
q̄ capi nō poterant occiderit:
penitētiā agere nō tenet niſi
voluerit. Si tamen hoc facit
in neceſſitate euitabili: duos
annos peniteat di.l.de his .li
cet ſi eēt ieuitabilis i nullo ei

imputaret.l.di. Quia te: qđ
tn̄ eſt verū quo ad peccatū: ſ
quo ad cautelā ⁊ innocentiā
ſuā eccl'ie oñdēdā bonū ē pe=
nitere de homicidio. c.ij.§.fi.
xxxiij.q.ij. In lectū.xxxiij.q
iij.excōicatoꝝ. Si qs tn̄ i ſtul
ticia vl' ifirmitate vl' furioſita
tate occidit:nō iputat ei.iij.q
ix. Indicas.xv.q.j.aliqs.⁊.c.
illa.⁊.c.ſi qs. Si aūt cā diſci=
pline ſicͭ mgr ſcolariū incaute
occidit iputat ei ⁊ deponitur
ſi ē ſacerdos. de homicidio p̄
ſbiteroꝝ.xv.q.v. ſi qs nō ira
tus. Sꝫ ⁊ qs ligatū latronem
interficit deponit. de homici=
dio ſuſcepim⁹. Tredecimus.
Matrē occidēs decē annos
peniteat ſm formā ſatis aſpe
ram q̄ ponit.xxxiij.q.ij.lato=
rem vbi dr ꝙ pmo āno eccliā
non intret ſ ante fores eccl'ie
oret. Poſt ānū 2o itret eccle
ſiā ſtās inter audiētes. ⁊ non
cōicet niſi completo termino
oblatiōes eius nō volūtarie
accipiant niſi poſt ſeptē ānos
Et per hos decem annos nō
ꝯmedat carnes:nec potū al's
vinū bibat.exceptis dieb⁹ do
minicis ⁊ feſtiuis diebus a fe
ſto paſche vſqꝫ ad feſtū pēthe
coſtes. Et nō vadat alicubi
niſi pedeſter feria ſcda quar=
ta ⁊ ſexta ieiunet: ſed tn̄ non
ſeparat ab vxore ꝑpter picu

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

lum adulterij. Decimuſqrtꝰ. Vxoricida oibꝰ diebꝰ qbꝰ penitet non debet vti carnibus nec potu al's vino. niſi in paſcha ⁊ natali domini. in pane ⁊ aqua ⁊ ſale: vigilijs' oronibus ⁊ elemoſinis pniaꝫ agat arma non ſumat. vxorem nō ducat. balneo non vtatur. cōuiuiū letantiū nō intret. in eccleſia poſt oſtiū ſtet. nō cōmunicet in vita ſed in morte tm̄: vt ptꝫ. xxxiij. q. ij. admonere. Et intellige ꝙ maior penitentia eſt vxoricide ꝙ̄ matricide nō qꝛ maius eſt pctm̄ vxoreꝫ occidere ꝙ̄ matrē: ſed quia ꝓniores ſunt hoīes ad occidēdū vxores ꝙ̄ matres: ⁊ iō vt retrahant̄ ḡuior eis pena iiū giſt. ar. xxiiij. q. j. Non afferamus. Decimuſquintꝰ. Jugulans volūtarie puer̄ ſuuꝫ dic Ray. ꝙ talis dꝫ i monaſteriū induci. ſi nō hꝫ alios pueros ⁊ vxorē grauior ei dꝫ imponi pnia. ſ. ſeptē annor̄. Cū autē ex negligētia iugulant eū parētes: ita ꝙ ponūt eū in lectū ſuū ſanū. ⁊ poſtea inueniunt eū mortuū tribꝰ ānis peniteant quor̄ vnꝰ annꝰ eſt i pane ⁊ aq̄ oibus ferijs quartis ſextis ⁊ ſabbatis. alij duo ieiunādo feriā quartā et ſabbatum ſed ſextā in pane ⁊ aq̄. de his q̄ occidūt filios. c. j. ⁊ ij. Decimuſſextꝰ. Periurꝰ. xl. dies ieiunādo in pane ⁊ aq̄ ꝑ ſeptē annos peniteat. vj. q. j. q̄cūq; Decimuſſeptimꝰ falſaꝫ menſurā habēs. xxx. diebꝰ peniteat in pane ⁊ aqua. de emptōe ⁊ vēditiōe: vt menſure. Decimuſoctauꝰ q̄ deuotā vel monialē coḡuit. x. annis peniteat: ⁊ ipa ſilr. xxvij. q. j. cap. de filia. ⁊ ca. d̄uotā. Decimuſnonus. Preſbiter cantās miſſaꝫ ⁊ nō cōmunicās āno vno penitere dꝫ: ⁊ interim a celebratōe miſſe ceſſabit. de ↄſe. diſt. ij. relatū. Vigeſimus. Sacerdos q̄ laicū mortuū cuꝫ palla altaris inuoluit decē annis ⁊ quinq; mēſibus peniteat. dyaconus vō triēnio et dimidio ſiue ſex mēſibus peniteat de ↄſe. di. j. nemo. Vigeſimuſꝑmus. Sacrilegꝰ violās eccliā ſeptē annis peniteat. xij. q. ij. de viro. Et pmo anno āte cimiteriū qḋ violauit conſiſtat Scḋo āno ante fores ecclie. Tertio āno i ecclia. Et ꝑ hos tres annos carnes nō comedat: ⁊ potū al's vinū nō bibat niſi i paſcha ⁊ i natali dn̄i. nec coionē accipiat. Jn q̄rto āno coicabit: ⁊ tunc q̄nto et ſexto vſq; ad ſeptimū ānū feria ſecūda q̄rta ⁊ ſexta a carnibꝰ ⁊ a potu abſtineat. Vigeſimuſſcḋs. Parētes frāgētes ſpon

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſalia filioꝝ ꝑ triēniū ſeparent̄
a coīone ⁊ filij ſūr ſi in culpa
ſunt.xxxj.q.iij.ſi q̄ parentes
Uigeſimuſterti⁹ Qui ducit
illā ad mr̄imoniū quā pꝰ pol
luit ꝑ adulteriū qnqꝫ ānis pe
niteat. xxxj. q. j. Si q̄ vidua
Uigeſimuſqrt⁹ Blaſphemāſ
dꝫ ꝑ ſeptē ebdomadas agere
pniam ſm formā q̄ tradit̄ de
maledicꝭ.c.ſtatuim⁹. Uigeſi=
muſquit⁹ ſacerdos denudās
ꝯfeſſionē alicuius v̾bo vel fa
cto vel ſigno ⁊c̄.de quo infra
dicet̄:⁊ habet̄ de pe.di.vj.ſa=
cerdos. Uigeſimuſſext⁹ Per
iurus ſi liber eſt.xl. dieb⁹ per
ſeptē ānos ī pane ⁊ aqua pe=
niteat. Si ſeru⁹ tribus annis
xxij.q.v.qui cōpulſus. Uige
ſimuſſeptim⁹. Qui ꝑiurat in
manus epiſcopi ꝑ tres ānos
peniteat. Qui v̾o ī manu cō
ſecrata vno anno peniteat.
Qui vero coacte neſciēs eē
tam graue peccatū trib⁹ qua
drageſimis peniteat ħ ē trib⁹
annis quolibet anno q̄dragi
ta dies.xxij.q.v.q̄ cōpulſus.
Sed q̄ ſcienter iurat vel aliū
iurare ꝑmittit quadragita di
es peniteat in pane ⁊ aq̄:⁊ ſe
ptē ſeq̄ntes annos ⁊ ſimiliter
cōſocij ſui.xxij.q.v. Si q̄s ꝑ
iurauerit.⁊.c.ſi q̄s cōuictus.
Uigeſimuſoctau⁹ Diſcrepāſ
a ꝯſuetudine metropolitane
eccl̄ie in horis canonicis ſe=
ptem menſib⁹ cōmunione ꝑ=
uetur ſi ex cōtēptu hoc faciat
diſt.xij.c.de his. Uigeſimuſ=
nonus. Sortilegus q̄dragin
ta dieb⁹ pēiteat. de ſortilegijſ
c.j.⁊.c.ex tuaꝝ. Qui āt aſpi=
cit aſtrolabium vno peniteat
anno.ibidē. Trigeſimus. In
terfector preſbiteri duodeciꝫ
annis peniteat. vt.c.ij.de pe.
⁊ re. Trigeſimuſpmus. Incē
dens domū totū damnū reſti
tuat.⁊ tribus annis peniteat
eodē ti.c.ij.⁊ de iniurijs ⁊ dā
no dato.c.ſi q̄s domū. Trige
ſimuſſcd̄us. Cōmunicans he
reticum neſciēter annū peni=
teat ſcienter quīqꝫ ānis. Per
mittens autē hereticū canta
re neſcienter miſſam: q̄dragi
ta diebus. Si autē in ſubuer
ſionem fidei tanq̄ꝫ hereticus
damnat̄ niſi decē annis peni
teat. Si quis receſſerit ab ec
cleſia ad hereticos fugiēs.xij
annis peniteat ſm formā.xx
iiij.q.j.Si q̄s dederit. Trige=
ſimuſterti⁹: Qui neſciēter co
gnoſcit duas ſorores.vł ma=
trē ⁊ filiā .vel amicā ⁊ nepteꝫ
ſeptē annis peniteat. Si ſciē=
ter perpetuo carebit ꝯiugio.
xxxiiij.q.vnica.ſi q̄s. Trigeſi
muſquart⁹.cuꝫ bruto coiens
pluſq̄ꝫ ſeptē ānis peniteat:et
idē ꝑ inceſtu.xxxiij.q. ij.hoc

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ipm.ꝛ c.seqnti. Trigeſimus qntus. Patron⁹ res eccłie di lapidans vno ãno peniteat. xvj.q.vij.fili⁹ Trigeſimuſſextus. Qui iurat pacē nō facere cū ꝓximo.vno anno peniteat ꝛ ad pacē redeat.xxij.q. iiij.q̃ ſacro. Trigeſimuſſeptimus. Bis baptizatus vel bis ꝯfirmat⁹ ſeptē ãnis peniteat q̃rtã ꝛ ſextã feriã i pane ꝛ aq̃ ꝛ coget̄ fieri regular̄.de ꝯſe. di.iiij.q̃ bis.ꝛ ca.dictū ē.Sūt plures alij caſus q̃ apud nos nō currūt. Et iō de illis nihil poſui. Hi aūt intelligēdi ſunt de penitētia publica ꝛ.ꝑ pctō publico. Circa qᵭ ſciēdū ꝙ licet illa pnīa ſit taxata a canonib⁹ ꝑ manifeſtis pctīs ita ꝙ nullomō licet aliã iponere vel variare tñ epſ de his diſpenſare pōt ex cauſa ratiōabili inſpect̄ circūſtancijs ꝑſonarū.vt dicit Leo papa. Penitudinis tpa ꝯſtituēda ſunt tuo iudicio ſm ꝙ ꝑſpexeris aīos ꝯfitentiū eſſe deuotos. xxvj.q.vij.Tpa.ꝛ c.ſi h.Idē dicit Hyero.de pe.di.j.mēſurã.Et iō dico de occultis peccat̄ q̃ ꝑtinēt ad ſimplices ſacerdotes ꝙ vbicūqꝫ iueniant taxatã pnīam ꝑ canōnes nō mutent eã ſine cauſa ita tñ ꝙ nō ꝑdãt ꝑ eã pctōꝛē. ſm hoc itellige illᵭ qᵭ cōiter dꝛ.ꝙ male intelligit ꝙ penitētie ſūt arbitrarie,de pe.ꝛ re.de⁹qui.ꝛ de ſoꝛtilegijs.ca.ij.glo.ij. vbi dꝛ ꝙ penitētie tp̄s arbitrariū eſt.qᵭ intelligit glo.vltra illᵭ qᵭ iaꝫ ius taxat.ꝛ ſi ius taxauit vnū annū pnīe ꝛ delictuꝫ exigit pl⁹ hoc eſt ad ſacerdotis arbitriū cōceſſum. Idē dꝛ de cle.excō. latoꝛes . Et dixi notãter ꝙ ſine cauſa nō dꝫ ꝑ quēcūqꝫ ſacdotē mutari penitētia taxata.qꝛ ex cã pt bñ moderari ꝑ ſimplicē ſacerdotē q̃ diſpēſare pt ꝯ canōes taxãtes talē pnīam.vt de iudicijs. At ſi clerici.in glo.ſuper v̾bo de adulterijs vt ibidem notãt doctoꝛes. Pro iſto tñ ſciēdū ꝙ hodie multi ſūpſeꝛt occaſionē erroꝛis ex iſto dicto q̃ dꝛ.penitētie ſūt arbitrarie ꝛ ſm arbitriū ſacerdotis iponēde. Et iō ꝑ melioꝛi iſti⁹ dicti itelligētia aduertēdū ē ꝙ ſicut dicit ſctūs Tho.ſuper iiij.di.xix.q.iij.ar.iiij. Si q̃s ꝑter motū ꝑncipalis agentis vti ſua ptãte ꝑſumſerit nō cōſequitur effectū ſm Dyoniſium.ꝛ ꝓptea talis ab oꝛdine ꝛ officio diuino auerteret̄ ꝛ culpã incurreret . v̾bigrã ſi miniſter medici aliter adhiberet medicinã egroto q̃ ꝑcepit medic⁹ grauiter talis offenderet medicū:ꝛ etiã egtū.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et qꝛ penitentie ſatiſfactorie ſunt medicine ꝓ pctis inflige̅de. Uñ ſicut medicine in arte determinate nõ oib⁹ cõpetũt ſ variãde ſunt ſm arbitrium medici nõ ꝓpriã voluntatez ſeqntis. ſ artez medicine. ita pene ſatiſfactorie determinate in canone nõ cõpetũt omnib⁹. ſ variãde ſunt ſm arbitriũ ſacerdotis diuino inſtinctu regulatũ. Hec Tho. Uide ỹ quicũq₃ iudicas ſm caput tuũ iniũgendo penitencias nõ taxatꝭ debitis circũſtãtijs. qꝛ in magno periculo es decipiẽs te ⁊ ꝯfitentẽ ſi arbitraris aliter penitẽtiã q̃ ſpũſ ſctũs eã dictauit illi ꝯfitenti iponendã. Uñ dic̃ ſctũs Tho di.xx.q.ij.ar.ij. ꝙ q̃litercunq₃ habeat ſe ſacerdos vel diuertat ſe in officio ſacrorꝫ nihilomin⁹ pctõr pmanet re⁹ ad q̃titatẽ eiuſdẽ pene. Et iõ ſi eã hic nõ explet exigetur ab eo in purgatorio. Sacerdos tamen diſcret⁹ vt dicit idẽ penam iponẽs minorẽ etiaz ex induſtria plus ꝓdeſt ꝯfitenti q̃ nocet: qꝛ forte a magnitudine pene poſſet a penitẽtia agenda impediri. qꝛ diuinus amor q̃ in eo incipit ⁊ paulatim ꝯfortat̃ excitabit eũ poſt ea ſpõte ⁊ ꝓpa volũtate ad plura opa miſericordie q̃ ſacerdos ipoſuit. Sꝫ circa hoc ſit ſacerdos caut⁹ vt tũc hoc faciat qñ p̃ſumit de confitente vt hoc faciat. Uideat ergo ſacerdos ⁊ caute ꝓſpciat ꝙ vbicunq₃ pena a iure expreſſa ẽ nõ omittat eã imponere: niſi neceſſitas vel alia cauſa rationabilis aliõ ſuaderet vbi autem nõ eſt pena a iure impoſita ⁊ exp̃ſſa ibi arbitrio ſuo eã ſtatuat ſm ꝙ viderit expedire. nã ex cauſa p̃t eã aggrauare vel mitigare. vt dic̃ glo. de pe. di. j. mẽſurã. Ad idẽ facit Arch. l. di. de his. Sꝫ forte q̃reres q̃d ſi nũq₃ arbitrat⁹ ẽ ⁊ minorẽ penã iponat q̃ debeat. nũq̃d ille ꝯfitens ſecur⁹ eſt: vel an reſiduuꝫ exiget̃ ab eo in purgatorio. Ad qõ rñdeo ſm glo. iij. de peni. diſt. j. menſurã. ꝙ ſi eſt eius ordinarius iudex ſiue ſacerdos parrochialis. ⁊ facit h̃ aĩo diſpẽſãdi ſufficit illa penitẽtia modica ad delendũ pctm̃. Si autem per errorẽ eſt impoſita ⁊ tñ ab illo penitẽte credebat̃ perit⁹ ſufficit illa minor penitentia ad pctm̃ delendũ: dũmõ penitẽs q̃ eã recipit maiorem ſuſcipere eſt parat⁹ ſi ſibi iponeret̃. de pe. di. j. Quẽ penitet ꝟ. ſ qui. Si aũt credebat eũ iperitũ in culpa eſt penitẽs aut ꝯfitẽs: qꝛ peritiorez

nō reqſiuit. Et h̄ ē cōtra illos q̄ impetrāt licētiā ꝯfitēdi alibi a ſuis plebanis: ⁊ ꝯfitentur imperitis ſacerdotibꝰ vł monachis ad hoc nō electis nec approbatis: ⁊ tales ſe decipiunt. Nam dicit Augꝰ. de penitētia. Qui vult ꝯfiteri pctā ſua vt iueniat grāз q̄rat ſacerdotem ſciētē ligare ⁊ ſoluere ne cū negligēs circa ſe ſit negligat̄ ab illo q̄ eū miſericorditer monet ⁊ petit ne ambo in foueā cadant: qm̄ ſtultus errare voluit. Et ſubdit. Qui ḡ ꝯfiteri vult oīno ꝯfiteat̄ ſacerdoti meliori quē iuenire pōt Audiat aūt vnuſq̄ſq; ꝯfeſſor taliter q̄lr ſibi placuerit penitentiā iponēs q̄d ſibi dicat̄ p btm̄ Hiero. ⁊ ponūtur hec v̄ba. xxiiij. q. j. nō afferamꝰ vbi dicit̄. Non afferamꝰ ſtateras doloſas vbi appēdamus q̄d volumꝰ dicētes. h̄ ḡue ē h̄ leue ē: ſ; afferamꝰ diuinaз ſtateraз ex ſcripturiſ ſctis tanq̄ȝ de theſauriſ dn̄icis: ⁊ in illa q̄d ſit ḡuius attēdamꝰ. hec Hiero. Ex q̄bꝰ v̄bis vides ꝙ ille penitētie q̄ iponūtur erronee ⁊ alit̄ q̄ȝ ſint ipoſite i iure dicuntur doloſe ⁊ temerarie. h̄ ē q̄d dicit Greg. de pe. di. v. falſas pn̄ias vbi dicit. Falſas penitētias eſſe dicimꝰ q̄ nō ſ̄m auctoritatē ſcrōꝝ patrū ꝓ q̄lita

te criminū iponūtur. Vn̄ dic̄ glo. ꝙ ſi certa pena ſtatuit̄. et tamē minor imponit̄ falſa eſt penitētia niſi ex cauſa tēperetur: vt dicit̄. xxvj. q. vij. Tempora: vbi dicit Leo papa. ꝙ tēpora penitētie habita moderatōe cōſtituēda ſunt iudicio ſacerdotis ꝓut ꝯfeſſores penitētiū animos ꝑſpexerint eſſe deuotos. Hoc eſt q̄d concludunt doctores finaliter ꝙ tūc tm̄ ex cauſa. ſ. neceſſaria penitētie eodē modo quo dictū eſt arbitrarie poſſunt dici. ſ. cōſideratis circūſtantijs ꝑſonaꝝ: tēpoꝝ: locoꝝ: etatuз qualitatū criminis ⁊ aliorūз. ꝓut dicit̄ de pe. diſtin. v. Cōſideret. Circunſtantie autem ille notant̄ in illo v̄ſu. Quis quid. vbi. quibꝰ auxilijs. cur. quomō. quādo. Hoc eſt dicere ꝙ licet pro aliquo crimine a iure taxat̄ pn̄ia ſeptēnis. ſi tn̄ ſacerdos videt ꝑſonā pauperē debilē vł nimis ſenē vel nimis iuuenē vel multū nobilē vł locū in quo morat̄ ſicut caſtrū vel curiā ꝑncipis nō eſſe aptum ad pn̄iam agendaз ſic a iure exꝑſſam. vł videt tēpus nō eſſe cōueniēs ꝑpt̄ nimios labores tunc inſtantes in his caſibꝰ pōt cōfeſſor moderare penitētiā in toto vł in parte ꝓut notat̄ in glo. xxiij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

q.iiij. Si is. Et hoc intellige quãdo contritũ ſufficienter viderit peccatorẽ. Sed diceres.tñ Gregorius in omel. dicit.⁊ ponit in ca.pdicto. Si is qui prelatus eſt dñico debitori culpas impune dimittit.nõ mediocriter pfecto offendit q̃ debita celeſtis regis ⁊ dñi ſua pſumptõne reſoluit Silr.j.glo.xxvj.q.vij. hoc ſit poſitum.dicit ꝙ nõ poteſt ſacerdoſ totũ dimittere ſine aliqua penitẽtia. Et idez de pe. di.j.c.mẽſuraz.⁊.c.ſi peccatũ ⁊.xxvj.q.vij. Tẽpera.⁊.xv.q vij.hi qui. Tu dic ꝙ omia illa loquũtur de illo q̃ nõ ẽ ↄtrit⁹ ſufficiẽter vel de illo qui põt agere penitẽtiã cõmode. Talib⁹ eñi ſacerdos ex toto nõ põt dimittere ⁊ grauiter peccaret remittẽs quia ſic ſe onerarer peccatis alienis.

De reſtitutione ablatoruz in ſatiſfactione.

Et quia vt dicit ſctũs Tho. reſtitutõ male ablatoꝝ lz nõ ſit ſatiſfactio nec ps ei⁹.ẽ tamẽ pambulũ ad ſatiſfactionẽ:qꝛ nõ eſt aliud niſi ceſſare ab offenſa.idõ de ipſa aliqua ſubiungam. Sciendum aũt ꝙ homo nec deo ſatiſfacere nec recõſiliari põt q̃ rem detinet alienã. Ideo ante oĩa qui alienũ recipit ⁊ detinet ſi vult digne penitere pmo debꝫ oĩa illa reſtituere ſi pt. Si aũt nõ põt ſufficit voluntas reſtituẽdi,cũ tãta reſtitutione q̃ta poſſibilis eſt ſm cõditionẽ vtriuſqꝫ ad arbitrium bonoꝝ. Uñ nota ꝙ ſi qs aufert alicui famã intẽtione i famãdi eũ tenet ad reſtitutionem fame.dicẽdo ſe falſuz dixiſſe ſi falſũ dixit. Si vo verꝫ dixit ⁊ nõ ſeruauit modũ fraterne correctionis:dicat ꝙ h dixit nõ itẽdẽs ei⁹ bonũ. Itẽ ablationẽ vginitatis reſtituat ad arbitriũ bonoꝝ.vel ſi ẽ pena ſtatuta in ciuitate illam ſoluat. Similiter ad ablationẽ mẽbri vl' puatõez vite alicui fiet reſtitutio ſm cõſuetudinẽ vel ſtatutũ cõmunitatis vl' terre. Tenet etiã ſatiſfacere pueris ⁊ vxori iterfecti. qꝛ abſtulit pueris patrẽ ⁊ vxori maritũ q̃ eos nutriebat. Uñ illud dãnuz ide pueniens debet eiſ tũc reſtituere ſm ſtatutũ. Et qꝛ vt dicit doctor ſubtilis.xv.di.q.iij. Ex q̃ oĩa illa vix aliqs põt recõpẽſare ↄdigne expediret ſilr anĩe cuiuſlibet homicide vt ſolueret p paſſionẽ volũtariã: vt.ſ.occideret p homicidio. Unde dicit ꝙ oportune puiſum eſt in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

multis cōmunitatibꝰ vbi eſt ſtatutū lex talionis in cauſa homicidij nec ſeruatur vt lex moſayca ſed vt euāgelica de qua Math.xxvj. Oēs q̄ acceperint gladiū gladio peribūt. Itē ſi aliqs aliū impedit de p̄benda cōſequēda.ſi facit aīo ledendi ipm teneť ad reſtitutionē.nō q̄tū valebat p̄benda:q2 nondū eandē fuit cōſecutus:ſ; p̄ēſatis cōditionibus vtriuſq; ad arbitrium bonoꝝ. Nā ſi fecit quia indignꝰ erat ille quē impediebat vel vt de meliori ꝓuideretur iuſte fecit nec teneť reſtituere. Non ſolū autem qui accipit ſed etiā q̄ fauet accipienti teneť ad reſtitutionē:vt illi q̄ nouē pctis alienis ꝯſentiūt. Nā q̄ iuuat facere teneť ad reſtitutionē totiꝰ. Similiť q̄ cōſulit facere. ita q̄ ſine eius cōſilio nō fuiſſet factū totum reſtituat.alr̄ reſtituat q̄tum nocuit p ſe. Similiter adulator laudāſ raptorē quare ipe rapit.alr̄ nō rapturus teneť inſolidū.i.in toto ſicut princi palis. Similiter participās i crimine furti vel rapine tenetur inſolidū ſicut p̄ncipalis. Similiter participās in re furata vel rapta teneť reſtituere eā ⁊ etiā q̄ eā ſcienter emit vel recipit. Silr̄ q̄ videt furtū fieri ⁊ tacet.cū ex officio teneatur reuelare teneť ad reſtitutionē alr̄ nō. Silr̄ q̄ nō ꝓhibet cū tamē teneať ex officio Similiter q̄ ſcit rem vbi iacet ⁊ nō vult reuelare.ſi tamē p̄ncipaľ ſatiſfecit alij nō teneńť ſm Ray.⁊ ſ; Tho.ij.ij.q.lxij ar.v. Cū aūt ſpoliati ignorātur tūc diſtribuētur res in pios vſus ꝓ paupibus illius loci vbi rapina ē facta.vel ꝓ eccleſijs eiuſdē loci:⁊ hoc ſi nō apparet heres ſuus:q2 ſi apparet illi fiet reſtitutio. Si etiam ſit abſens cui fieri debet reſtitutio debet ei trāſmitti ſi cōmode fieri pt. alioquī i loco tuto dz reponi et ꝯſeruari ꝓ eo ſm Tho.vbi ſupra.

Cautele ex parte confitentis ſeruande.

P Rimo caueat confitens ne diuidat cōfeſſionem. vt puta dicēdo vnā partē pctōꝝ corā vno ſacerdote:⁊ aliā coram alio.ſ; integraliter ꝯfiteatur oīa vni ð pe.di. v.c.j. Nā alr̄ cōfeſſio eſſet falſa ⁊ ficta. ⁊ in ea nihil dimittiť Iuxta illud. Larga dei pietas veniā nō dimidiabit. Aut totū aut nihil ꝓpiciando dabit. Si tñ ꝯfitens qs corā vno ſacerdote nō recordabať aliq̄ pctā q̄

poſtea reducēs mēorie vadit ⁊ ꝯfitet̄ corā alio: nō ē diuiſio ꝯfeſſiōis: nec oportet vt reiterret cōfeſſionem ꝑus factaꝫ: ſ dicat in generali ꝙ cum alia multa ſit cōfeſſus hoc fuit oblitus. Jta dicit ſctūs Tho. in iiij. diſtin. xvij. q. xiiij. arg. iij. Multi āt idiſcrete arguūt alios ꝙ tūc nec iſti nec illi ꝯfitentur qđ fieri oīno nō dꝫ Nam ſic corā pluribꝰ confitentes ſi faciāt eo ꝓpoſito vt multiplicent eis interceſſores ⁊ oratores ad deum: aut vt ſic coraꝫ pluribꝰ ꝯfitētes eadē pctā maiorē ruborē habeāt cōmēdabiles ſunt. Utile namqꝫ ē taliter ꝯfiteri pluribꝰ ꝓpter maiorē verecundiā habēdā q̄ ē maxia ps ſatiſfactōis Et pōt eſſe tā frequēs ꝯfeſſio ꝙ etiā tota pena tolleret̄. Naꝫ dicit ſctūs Tho. di. xviij. q. iij. arg. iij. ꝙ ꝑ abſolutōem ſacdotis nō ſolū culpa dimittit̄ ſ etiā ꝺ illa pena q̄ in purgatorio deberet̄ aliqđ dimittit̄ vt minꝰ in purgatorio puniatur abſolutus decedens ante ſatiſfactionē ꝙ̄ ſi ante abſolutionē decederet ⁊ ſic virtute paſſionis xpi ſine preiudicio dīne iuſticie de penis ſingulorum ꝓportionabiliter aliqđ dimittitur. Et ſubdit. Non eſt incōueniens ſi ꝑ frequentē confeſſionē etiā tota pena tollatur: vt pctm̄ oīno maneat impunitū ꝓ quo pena xpi ſatiſfecit hec ſctūs Tho. vbi ſupra. ar iiij. Utile ē etiā ſic ꝯfiteri pluribus: quia quilibet cōfeſſor tenetur orare ꝓ ſuis cōfeſſis ⁊ eoꝝ memoriā ī miſſa facere ſaltē generalē. Uerūtn̄ reprehēdendi ſunt cōfitentes: qui nūc iſti iſta peccata poſtea alteri de nouo iterū cōmiſſa ꝯfitent̄ verecundātes priorē ꝯfeſſorē ꝓ eo ꝙ iterum eadē ꝑus ꝯfeſſa poſtea cōmiſerint. Uñ inducendi ſunt ne hoc faciāt: quia cōfeſſor nouit eoꝝ fragilitatem: vnde nō debet imputare. Secūdo caueat confitēs ne mentiat̄. ne ſcꝫ plꝰ dicat ꝙ̄ res ſe habet vel minus quia ſm ſanctū Auguſtinuꝫ ⁊ ſanctū Thomā ſi nō eſt peccator mentiēdo fit peccator. xxij. q. ij. Cū humilitatis cauſa. Et hoc multū arguit illos q̄ cauſa humilitatis deꝰ ſe plꝰ fingunt vel cauſa hypocriſis minus dicūt. Tertio caueat confitens ne aliqđ obmittat. lꝫ dubitet illud eſſe pctm̄ mortale ſ dicat cōfeſſori totū q̄rendo an ſit peccatū mortale al's peccaret mortalit̄ obmittendo in tali dubitatiōe ꝯfiteri. Quarto caueat ne obmittat iterar[illegible] confeſſionē ſi con=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

feſſus fuit ſacerdoti q̄ eū ab= ſoluere nō potuit. vel ſi potu it neſciuit diſcernere. vel ſi cō feſſio nō fuit integra. vt q2 ta cuit aliq̄d pctm̄ mortale. vel neglexit aut oblitus eſt ſatiſ= factionē iniunctā in peniten= tia. Silr ſi cōfeſſus eſt ſine cō tritione. puta habendo ꝓpo ſitū in idem pctm̄ reuertendi In his enī caſib9 tenet reite= rare ꝯfeſſionē ſm Petrū. Sz an recidiuās tenet ꝯfiteri pec cata pora. Tho in. iiij. di. xxij q. iiij. dicit ꝙ directe nō tenet nec in generali: nec in ſpeciali ſ bene indirecte. ſ. tanq̄ illud ſine quo ſciri nō poteſt debi= tus modus ſatiſfactiōis. Uñ tenet ꝯfiteri τ notificare pctā dimiſſa q̄tū ſufficit vt ſciatur q̄ ſatiſfactio ſit ei imponēda vt ſi ipe frequēter lapſuz car nis paſſus ē ex aliq̄ occaſiōe: ita ꝙ occaſio p ſatiſfactionez p̄ſcindat. τ ſimilit̄ de aliis pec catis. Quito caueat ꝯfitens ne ꝯfiteat alieno ſacerdoti. h eſt nō ꝓꝓo. q2 alien9 nō pt eū abſoluere vel ligare. de. pe. τ re. Ois. Et de pe. di. vj. Pla= cuit. Licz enī oēs ſacerdotes claues ligādi atq3 ſoluēdi ac= cipiāt in ordinatōe ſua. nō tn̄ equaliter laxata eſt illa pote ſtas ad quoſlibet ſacerdotes Et illa poteſtas ita ꝯceſſa eis eſt ligata q̄tum ad exercitiū ita ꝙ nō poſſunt eā exercere niſi det eis ptās iuriſdictōnis ordinaria vel delegata ab epi ſcopo vl' a ſede aplica ſm Jo hā. an. in cap. Ois. Poteſt at̄ ꝓpri9 ſacerdos q̄drupliciter accipi. Uno mō p eo q̄ p̄eſt parrochie. vt pleban9 q̄ habz poteſtatē ſ mō iferiori. Alio modo q̄ p̄eſt modo ſuperiori τ ſic epus eſt ꝓpri9 ſacerdos omni hoi ſue dyoceſis. τ ime diatus. vt in ca. cū eps. de of. or. li. vj. τ in ca. vlti. de of. ar chi. ſm hoſti. Uel q̄ p̄eſt mo do principaliſſimo. vt papa. Nā papa eſt ꝓpri9 ſacerdos oīm xp̄ianoꝝ. τ hz plenitudi= nē poteſtatis. de auct. τ vſu pal. ad honorē. τ de foro com pe. ca. vlt. τ. ix. q. iij. Cūcta p mūdū. Tertio ꝓp9 ſacerdos dr habens iuriſdictionē dele= gatā ab aliq̄ p̄dictoꝝ. vel a le gato pape. de of. lega. capi. j. Quarto habens iuriſdictio= nē a cōmuni ꝯceſſione vel p miſſiōe iuris. Et ſic ꝓprij ſūt illi q̄s epi τ abbates exēpti eli gunt in confeſſores. vt de pe. τ re. Ne p dilatione. Sic eti= am in articulo mortis q̄libet ē ꝓpri9 ſacerdos illi quē audit ſi ꝓpriū habere nō pōt. xxvj. q. vj. Si preſbiter. τ ca. ſeq̄nti hoc etiā modo vagabundo=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rum hoim eſt ꝗlibet ꝓpri⁹ ſacerdos ad quē deueniūt. Similiť ꝓpus ſacerdos pegrinoꝝ eſt ad queċūqꝫ deueniūt Concordāt Jo.an. Innocē. Hoſti. Frať iohānes henric⁹ Johes de lignano. ꝺ pe. ꝛ re. Dis. Sciendū tñ circa predicta ꝙ eps pōt cōmittere audientiā cōfeſſionis fratribus ꝑdicatoꝛib⁹ vel minoꝛib⁹ per ipm electſ ꝛ ꝓbatis: ꝭ illi non habent auctoꝛitatē totalē ſicͭ plebani. niſi eis ſpecialiť committať. vt notať de ſepulturſ. Dudū. in cle. Nec ꝯfeſſus talibus teneť iterū ꝯfiteri ꝓpo ſacerdoti vt ꝗdā erronee putant. quoꝝ auctoꝛ fuit Johs de pollicratſ: quē reꝓbauit Johs vigeſimuſſecund⁹ in ꝗdam extrauaganti ꝗ incipit. Vas electionis. Sciēdum etiā circa ꝑdicta ꝙ ꝗs pōt cōfiteri alteri ꝗ̄ ꝓpꝛio ſacerdoti in pl̃ib⁹ caſib⁹. Pꝛio ſi ſubditus ſcit ꝓpum plebanū hereticuꝫ: aut ſollicitatoꝛem ad malū: aut fragilem ad pctm̄. aut ad reuelādū pꝛonū. ꝛ generaliter vbicunqꝫ ꝯfitens ꝓbabiliter timet ſibi vel ſacerdoti periculū. tūc em̄ dꝫ concurrere ad ſuperioꝛē. ꝛ petere licentiā alteri ꝯfitēdi. Hec Tho. i. iiij. di. xvij. Hoſti. etiā enumerat octo caſus. Pꝛim⁹ eſt qñ pꝛopꝛi⁹ ſacdos ē oīno indiſcret⁹. de pe. di. vj. ca. iij. placuit. Sꝫ in h̃ ſubdit⁹ dꝫ petere licentiā a ſacerdote pꝛopꝛio. quā ſi non vult dare petat ab epo. Scd̃us qñ parrochian⁹ trāſtulit domiciliū ad aliā parrochiā. Terti⁹ qñ ꝗs eſt vagabundus. Quart⁹ qñ ꝗs ꝗrit domiciliū ꝗ ſe conferat. nec dū ꝗetat⁹ ē aut limitat⁹ ad vnū locū. Quit⁹ cuꝫ ꝗs delíꝗt in aliena parrochia ꝛ cōmiſit rapinā. tunc em̄ ibi punitur. de rap. c. j. Et h̃ ſi eſt publicū. ita ꝙ ꝓ eo eſſet excōmunicat⁹ a p̃lato ipſius loci. al's ſi eſſet occultū pōt abſolui a ꝓpo ſacerdote vbicūqꝫ furtū vel rapinā acceperit Sextus rōe ſtudij: vt cū clerici accedūt de licētia p̃latoꝛuꝫ ad ſtudiū. Septimus tpe neceſſitatſ: vt qꝛ iſirmať ad moꝛtem: vel dꝫ intrare bellum vel mare. Octau⁹ ſi nō ponat ſpē in peritiā pꝛopꝛij ſacerdotis. Sed hoc vltimū coiter nō tenetur. In talibus em̄ caſibus vbi quis ꝯfitetur alieno dꝫ ei iniūgi vt ſe pſentet ꝓpꝛio ſacerdoti. nec ꝓpꝛius ſacerdoſ debet ei credere: ne diceret ſe eſſe abſolutum ab aliqua excommunicatione: qꝛ tūc non teneť credere ſine litteris abſolutionis. Ego tamē cōſulo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſm Rich. in. iiij. di. xvij. q. j. ar iij. ꝙ ſine cauſa multū neceſſaria vel legitima nō q̄rat quis aliū ſacerdotē p̄ter ꝓpriū. ſic multi ꝯſueuerūt facere dubitantes temere de vita ꝓpriorum ſacerdotū: ⁊ dicentes ꝙ non ꝯfitentur illi inebriato: ſ; q̄runt alienū ꝯtra ſtatutū eccleſie. Sed ſi alter diſcretior nō pōt haberi: vel p̄latus nō vult dare licentiā ſubdito cōfitendi p̄ter ſe q̄d erit agēdū. Dicit Richar. ꝙ in tali caſu propt̄ bonū obedientie facit magis ſubdit⁹ vtilitatem aīe ſue ꝯfitendo ꝓpō ſacerdoti minus bono dū tñ ſit ſufficiēſ ꝙ̄ ꝯfitendo alteri meliori. Et dico de minus bono: non de minus diſcreto: q2 al's ſemꝑ q̄rend⁹ eſſet min⁹ diſcretus. qđ nō ē verū: ſ; ſemꝑ q̄redus eſt magis diſcret⁹ ſi pōt haberi. Nec excuſat̄ ſubditus idiſcreto plebano ꝯfitens ſi euȝ male iudicat. q2 nō tenet̄ cecus cecum ducere ne ambo ī foueā cadant. Et nota ꝙ i caſu quo q̄s veniens de aliena parrochia caueat imperitiā proprij ſacerdotſ petens audiri ꝯfeſſionē ſuā ꝑ alienū plebanū: dicēs ſe habere licētiam a ꝓpō ſacerdote. nūq̄d tenet̄ ei credere ille quē petit pro audiēda ꝯfeſſione. Rñdeo ꝙ ſic prout notauit Joh. an. in glo. iiij. ca. j. de priuilegijs in cle. ꝑ quo allegauit. ḋ pe. di. vj. Placuit. q2 nō ē immemor ꝑſumend⁹ ſue ſalutſ. j. q. vij. Scimus. et de homicidio. ſignificaſti. Poteſt aūt hāc licentiā parrochialis dare etiā ſi nondū h3 ordinē ſacerdotij aut eius vicarius vices ſuas gerens. vt dicit Jo. an. in. v. glo. ibidem.

De cautelis fuandis ex parte cōfeſſoris.

Primo caueat cōfeſſor ne ſuū parrochianū habentē caſum epī nōduȝ expeditū in q̄ ip̄e non pōt diſpenſare aliquo modo audeat abſoluere ad cautelā. ſicut ſtulti q̄dam ꝯſueuerunt facere. q̄ nō ꝯfeſſores ſ; deceptores potius appellādi ſūt ⁊ ꝯfuſores q̄ cū nō poſſunt abſoluere in caſib⁹ epī dicūt parrochiano Ecce ego te abſoluo ab iſto pctō ad cautelā vt poſſis iſtſ diebus cōicare: ne de te ſcandalū orīat̄ ſi nō cōicares iſto feſto paſche. Tu aūt poſt iſta feſta accedēs auctoritatē epī ꝯfiteberis de iſto pctō. O nō ſic impie nō ſic ne decipias te ⁊ ip̄z. Sic em̄ facias ⁊ dicas. O bone fili. ego nō habeo in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iſto caſu auctoritatē. ergo accedas ſtatim ad epm vel eius auctoritatē habentē. nec te p̄ us ꝓcures ſacramēto eucharistie niſi fueris abſolutꝰ. Si eñ non poſſes accedere epm ante iſta feſta nullomō accedas. Et ſi aliqui de te ſuſpicabūtur dicētes. Iſte nō gratis nō cōmunicauit iſtis feſtiſ vel ſi a te q̄rat vicinꝰ tuꝰ: q̄re nō es cōmunicatus in iſto feſto. dicas ꝙ h̄ feci de ꝯſilio ſacerdotis mei: vl ꝯfeſſoris: vel quia habeo g̃ues inimicicias cū hoſtibꝰ q̄buſdā quos non dum euaſi. Et veruꝫ dicit: q̄a hꝫ inimicicias cū dyabolo: et eius laq̄os diſrūpere ⁊ ipꝫ expugnare de corde ſuo: nec in hoc mētitur Non tamē dicat in hoc habeo inimicicias cuꝫ quibuſdā hoibus: ſed cū quibuſdā hoſtibꝰ. niſi etiā haberet inimicicias cū hoibꝰ. Sacerdos aūt hoc caſu qñ ſubditus ꝯfiteꝛ ſibi totaliter inueniens caſum epī iter alios audacter abſoluat ab illis ⁊ iniūgat pniam ꝓ illis que ſunt de auctoritate ſua. caſum vero reſeruatū remittat ad epiſcopū. Nō ſicut q̄dam faciunt: q̄ poſtꝙ audiūt inꝰ confeſſione caſum epī ſtatim dicūt ꝯfitēti Uade nō habeo tecū quicꝙ diſponere niſi accedaſ ad epiſcopū. Et tales exponūt pſonas hmōi magno p̄iculo, q̄a ſepe ꝯtigit ꝙ tales obliti fuerunt de pctis prius confeſſis Uerūtñ ſi ſacerdos iuenit cōfitentē excoicatū a iure vl ab hoie. Uel ſi forte dicat ꝯfitēs Bone pater ego ſemel ꝑcuſſi clericū ordinatū ex ira. vel ſum in excōmunicatōe maiori: tūc ſtatim ſacerdos nō audiat eius ꝯfeſſionē: nec abſoluat eū ab aliq̄ etiam minimo pctō donec fuerit p ſupiorem a ſnia excoicatōis abſolutꝰ. ⁊ ſe docuerit p lr̄as abſolutū ſm Tho. in. iiij. di. xviij. Secūdo caueat ſacerdos ne aliquo mō reuelet vl ꝓdat ꝯfeſſionē ſigno nutu vel facto. ſ̄ oino debꝫ celare exterius ſic̄ deus tegit interiꝰ. Per h̄ eñ vt dicit Tho. in. iiij. diſti. xxj. hoies magiſ attrahūtur ⁊ ſimplicꝰ ꝯfitenꝛ. Si aūt p̄iculū iмineret ⁊ h̄ ſolū ſciret p ꝯfeſſiōem: vt q̄ ſcit aliquē hereticū. ſiſr ſcit incēdiariū. nō ꝓpt̄ h̄ dꝫ reuelare eos ſed potius monere dꝫ tales vt deſiſtāt. ⁊ p̄lato dicere ꝙ vigilet ſup gregem ſine oīm reuelatiōe ꝯfeſſionis. Si etiā ſacerdos conpelleret ad dicendū p epiſcopū talis bñ p̄t dicere. Reuerende pater ego nihil ſcio: intelligēdo vt hō q̄ ſcit vt de-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tis. No ſolū aūt caueat reue
lare illa q̄ cadūt ſub confeſſio
ne ſacramentali vt pctā. ſ; eti
az alia geſta ⁊ facta p q̄ poſſz
qs dep̄hēdi pctōr: imo etiā il
la q̄ oino nō ptinēt ad ꝯfeſſi=
onē. Et idē dico ſi aliq̄ dicunt
alicui nō p modū cōfeſſionis
q2 forte non ſit abſolutio nec
pnie iniūctio: ſ; tamē ſit ſub
ſpecie ꝯfeſſiōis. Nā in tali ca
ſu licz nō claudat tale dictuz
ſigillo ꝯfeſſionis ſm Tho. in
cōpendio. tñ talia oino ſunt
ſuāda ex honeſtate ac ſi i cō=
feſſione ſuſcepta fuiſſent. ſm
Tho. in. iiij. di. xxi. Si aūt ſa=
cerdos ſcit peccatum p̄ter cō
feſſionem poteſt illud dicere:
ſed non debet dicere ꝙ ſciat
hoc ex ꝯfeſſiōe ⁊ nihilominꝰ
debet abſtinere ab hoc q̄tuz
pt ppt ꝯnitatis ꝯſuetudinez
Nā ſacerdos pctā reuelās q̄
ſcit extra ꝯfeſſionez: ⁊ ſepius
hoc faciēs aſſueſcit ex h̄ poſt
ea etiāz reuelare ea q̄ ſunt in
ꝯfeſſiōe ſibi dicta. ideo habe=
at linguā refrenatā dentibus
ꝓpter penā depoſitōis et re=
truſiōis i artū monaſteriū ad
agēdā pniaz. de pe. ⁊ re. Oīs
⁊ dō pe. di. vj. Sacerdos. Qū
g̃ vis ſecurꝰ eſſe cū opꝰ habes
de aliquo pctō tibi ꝯfeſſo req̄
rere doctiorez aliquē ſup ꝯſi
lio dādo nō dicas ſic. Ecce q̄
dam pſona ē mihi ꝯfeſſa de ci
uitate vel villa de hoc q̄d cō=
ſulitis cū ea facere: ſed potiꝰ
dimittas vt ipā ſola conſulat
vl q̄rat auctoritatē. Qd ſi for
te veret. dicas ſic. Ecce q̄daz
caſus accidit ſub hac forma.
vel ꝑuenit ad me caſus talis.
q̄d ꝯſulitiſ ſup eo. Et lz eſſz de
licētia ꝯfitentis ꝙ poſſit reue
lari. vt dicit Tho. vbi ſupra.
hoc tamē fiat ſine ſcandalo ⁊
abſtineat ab h̄ ſacerdos q̄tō
magis poteſt vbi ſcandalum
timet. Ille etiā cui reuelatur
de licētia ꝯfitētis tenetur illd
ſeruare ⁊ celare ſicut cōfeſſor
principalis: niſi daret ſibi li=
centia a cōfitente ꝙ ille abſo=
lute ac libere faciat ac ſi eſſet
publice factū. Caueat aūt cō
feſſor ne ſic reuelādo de licen
tia cōfitētis dicat narrādo. di
ctū eſt mihi in ꝯfeſſione h̄ q̄a
in nullo caſu debz nec pt hoc
facere q̄tūcūq; haberet licen
tiā a cōfitēte: q2 iſta ſola v̄ba
includūt pctm̄ mortale: q2 in
cludunt reuelationez huiꝰ vt
cogniti eo mō q̄ nō licet reue
lare ſm Scotuz. Dicit tñ ſub
tilis doctor in. iiij. di. xxi. q. ij.
ꝙ ad celationē pcti in ꝯfeſſio
ne detecti tenet homo de le=
ge nature. Iuxta illd. Nō fa=
cias aliis ⁊c. Math. vij. Qr
quiſq; tenet cōſeruare famā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

alterius ſicut ꝓpriã. Mr fideli tatem debet ſeruare quã pe ne vult ſibi ſeruari. Item de lege poſitiua que eſt. De ↄfeſ ſione aliqua nullꝰ te tradẽ oꝫ Talis etiã dat occaſionẽ ficte cõfitẽdi. Tertio caueat ſacer dos ne audiat mulierẽ illã cũ qua peccauit .ſ. cõcubinã vel adulterã ſuã. Naꝫ lꝫ ſm dñm archi. xxx. q. j. in. c. oẽs ſuper glo. ij. talis ſacerdos põt tali mulieri iniũgere pniam cum ſit parrochiana eiꝰ ſm Hug. q̃ hoc notat. iij. q. vij. cap. vlt. Quicqd tñ ẽ de h ego video aliꝰ .ſ. ꝙ clerici nõ debẽt ſuis cõcubinis pniam iniũgere. ſ magiſ eas inducãt vt ab alijs pniam accipiãt: vt in glo. xxx iij. q. ij. Placuit. Et hoc totuꝫ eſt ꝓpt̃ honeſtatẽ ſꝫ Bartho lomeũ brixiẽ. ꝛ ꝓpt̃ ordinem ſm Hug. Quãtũ tñ eſt de iu ris rigore ſi pſbiter dat peni tentiã cõcubine ſue ꝓ delicto cõmiſſo valebit penitẽtia ſm archi. q̃ ita notat. xxxiij. q. ij. vbi hoc idẽ ſentit. Laurẽtius polonus dicẽs cũ glo. xxx. q. j. oẽs. ꝙ pſbiter orietal' ſic ru tenꝰ vel grecꝰ nõ audit pecca ta ſue vxoris. q2 nec ipa libe re ↄfitetur ſi adulteriuꝫ cõmi ſit. Ergo in oibus iſtis meliꝰ ẽ pſonas hmõi remittẽ ad ſu priores. ꝛ ego miror de tãtis i hoc magnã difficultatẽ faciẽ tibꝰ an pſbit' poſſꝫ audire ſue cõcubine ↄfeſſionẽ. Ego aũt video ꝙ iſte caſus ẽ epalis vt dictũ ẽ ſupra de caſibꝰ epali bus. Quarto caueat ſacer dos ne exiſtẽs in crimiẽ audi at ↄfeſſiones alioꝝ naꝫ talis grauiter peccat. nã ſacerdos bñ docẽdo pplm ꝛ male viuẽ do inſtruit deũ quõ eũ dbeat ↄdẽpnare. xl. di. c. multi. ꝛ de pe. di. vj. qui vult. ꝟ. ſacerdoſ vbi dicit Aug. Sacerdos cui oĩs offert̃ pctõr: ante quẽ ſta tuitur oĩs lãgor in nullo coꝝ ſit iudicãdus q̃ in alio ẽ iudi care ꝓ̄ptus. Ubi dicit glo. ꝙ peccat ſacerdos in crimine iniũgẽs pniam ꝛ veruꝫ eſt: vt iij. q. vij. Itẽ in euãgelio. vbi dicit glo. ꝙ ſi in neceſſitate ſu us parrochianuſ petat ab eo pniam ↄterat ipe ſacerdos et ſtatim iniungere põt vt dicit glo. Qñ ergo tu ſimplex ſic ꝛ ego legis auctoritates ꝙ nõ ſoli ſancti exiſtentes ſoluunt peccatores: ſ etiã mali qñq3 iudicabant aliorum exceſſus ꝛ peccata ſicut ſaul cũ a dño eſſet reprobatus pplm dei iu dicabat: ꝛ eiꝰ iudiciũ vniuer ſus populus expectabat. Itẽ dauid cũ eſſet adulter et ho micida iterrogatꝰ a ꝓpha ſen tentiã in diuitẽ dedit q̃ ouem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

paupis rapuit dicens. Filius mortis eſt vir q̃ fecit h.ij. Regũ.xij. Itẽ ſalomõ cũ amore muliercularũ deos gentiliũ coleret. tñ vniuerſa plebs iſraelitica ad eius iudiciũ ꝯfluebat. Sic ⁊ achab q̃uis coleret baal. tñ decẽ trib⁹ iudicabat.iij. Regũ.xxij. Nõ te decipias q̃ſq; iſta legens. q̃ nihilomin⁹ grauiť peccas.licet abſolutio quã facis in ſubditos teneat apđ deũ q̃tum ex officio nõ ex iuris merito.q̃a vtiq; meli⁹ faceres ſi ex vtroq; abſolueres:q̃ ⁊ tibi meriti grãm mereréris.⁊ ꝯfitenti veniã adaugeres. Quito caueat ſacerdos ne audiat ſacdotẽ ſine licentia ſpeciali vel generali epi ſui:niſi eps ſciret vel approbaret tacite vel expreſſe. Et hoc eſt ꝯtra mltos plebanos quoꝝ vnuſq̃ſq; audit aliũ. ⁊ pręſertim in caſibus fornicationũ q̃ ſunt caſus epiſcopales vt multotiẽs clamaui ⁊ adhuc clamo more lupi ĩ celũ ⁊ terrã ꝙ iſti decipiũt ſe.

Sexto caueat cõfeſſor ne ꝯfitentẽ q̃ nõ vult vel nõ põt ſufferre on⁹ penitẽtie remittat a ſe vacuũ. Caueat etiam ne exigat iuramẽtũ a ꝯfitente de pctõ illo de quo ꝯfeſſus eſt ampli⁹ nõ faciẽdi neq; cõmittendi. hoc eñ repprobať xj.q.iij.vbi glo.ij. dicit ꝙ ab hereticis reuertẽtib⁹. ⁊ ab incẽdiarijs. vel in horrẽdis criminib⁹ ſiſib⁹ tñ iuramẽtum exigeť vt iuret ꝯfitens de cetero ſe nũq̃ ſimile cõmiſſurũ Et expſſe ꝓhibet glo.ibidem hoc nõ fieri in quolibꝫ peccato mortali. Ego tñ cõperi q̃ſdam ſciolos apud ſe a mulieribus cõiugatis extorſiſſe iuramenta ſuꝑ fornicationẽ de cetero nõ faciendã q̃tũ periculi ſit q̃libet aduertere põt. Qñ ḡ venit ad te hõ qui non vult ſubire onus penitẽtie dicas. ſibi iuxta tenorẽ ca. ꝙ q̃dem.de pe.⁊ re. Qđ ſi ꝯfiteť ꝓ ſe dič abſtinere nõ poſſe nihilomin⁹ ei⁹cõfeſſionẽ audias:⁊ dicas ei ꝙ nõ ẽ v̾a pnia talis:ꝓ ꝙ diſponat ſe q̃to citiꝰ ꝑt ad ꝓpoſitũ abſtinẽdi a pctis hmõi. Cũ aũt hꝫ ꝓpoſitũ abſtinẽdi a pctis ꝓ nõ vult ſubire on⁹ pnie tã magnũ ſicꝰ ſua pctã reqrũt.dicẽdũ eſt ei Chariſſime fili tu debuiſti ꝓ iſtis pctis pniam agere tantã vl̓ tantã.ꝓ exq̃ nõ vis ſufferre eã ſcias ꝙ exigeť a te ĩ purgatorio ⁊ nihilomin⁹ex q̃ habes ꝯtritõem ego te abſoluã. In ꝓ eñ caſu meli⁹ ẽ de mĩa facẽ rõem q̃ꝫ de iuſticia.ſi tñ eẽt ſuſpect⁹ aliq̃s đ q̃ ꝓſumiť ꝙ nõ faciat qđ ei ꝑcipit dicẽdũ ẽ ei

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝙ ſi nõ facias h̄ puto ꝙ nõ re
ſtituat talẽ rẽ de q̃ ꝯfitet̃ ꝙ ca
rebit fructu ꝯfeſſiõis. Et iſte
eſt modꝰ optimus ⁊ ſecurus.

De penitentijs infirmoꝝ ⁊ decedentiũ de hac vita

Habitis cau
telis modis ⁊ diſpoſi
tionibꝰ penitẽtiũ in
bona ſanitate. Uidẽduꝫ ẽ de
penitẽcijs ĩfirmoꝝ ⁊ decedẽ
tiũ de hac vita. Eſt igit̃ ſcien
dũ ꝙ ſacerdos circa quẽlibet
moritꝰ pmo ad eũ veniens
ita q̃rat ſm ꝯſiliũ Anſelmi. di
cẽs. Chariſſime fili habes ne
forte itẽtõeꝫ abſtinẽdi a pec
cat̃ ſi ſupuixer̃ ⁊ de eis ſatiſ
faciẽdi. Et ille dicat ꝙ ſic. Itẽ
letar̃ ꝙ i fide xpiana decedis
⁊ ille rñdeat Etiã. Itẽ fateris
te nõ ita bñ vixiſſe ſic debuiſ
ſes. reſpõdeat. fateor. Itẽ cre
dis ꝙ ppt̃ te ẽ mortuꝰ filiꝰ dei
viui ieſus xps. rñdeat. Etiaꝫ
Itẽ credis reſurrectõeꝫ mor
tuoꝝ. rñdeat etiã. Tũc horta
re ĩfirmũ dicẽs. Age ḡ pniam
dũ ẽ aĩa i te habẽdo verã cõ
tritõem. ⁊ i morte xpi verã fi
duciã ꝯſtitue huic morti te to
tũ cõmitte: hac morte te totũ
ꝯtege ⁊ ĩuolue. Et cũ dñs deꝰ
tuꝰ voluerit te iudicare. i. iux
ta pctã tua. dic. dñe mortem
dñi nr̃i ihu xpi obijcio iter me
et iudiciũ tuũ. aliter tecuꝫ nõ
cõtẽdo. Si dixerit deꝰ ꝙ me
reris dãnationẽ. dic attendo
crucẽ dñi nr̃i ieſu xpi ⁊ nulla
merita mea ĩpiuſqꝫ meritũ of
fero ꝓ merito meo modo qd
ego habere debuiſſem nõ ha
beo. Iſtis ſic habit̃ audiat eũ
ꝯfeſſionẽ: q̃ cũ ꝯfeſſus fuerit
nõ eſt ei ĩponẽda q̃titas pe
nitẽtie ſ; innoteſcẽda. xxvj. q
vij. Ab ĩfirmis. q̃ poſtq̃ cõua
luerit illã penitentiã ſeruare
debebit. Dicat ḡ ei confeſſor
Bone fili. ecce tu ꝓ iſtis pec
catis tm̃ deberes pati ſi ſup
uiueres. Uñ ex q̃ iã nõ potes
ſatiſfacere ꝓ eis in pſenti vi
ta doleas ſaltẽ q̃tũ potes. ro
ga tñ amicos ad faciendũ ꝓ
te orõnes et elemoſynas. ſi
aũt ꝯualueris accedas iteruꝫ
ad me. ⁊ ego ĩiungã tibi peni
tentiã ſalutarẽ. Quare aũt
innoteſcenda eſt penitẽtia ta
liter decedẽti Archid. i dicto
ca. Ab infirmis. dicit ꝙ ppter
duo. ſ. vt ſciãt amici quã recõ
penſationẽ facere debeant. ⁊
vt iſte ſciat q̃liter penitere de
beat ſi ſupuixerit. Et idẽ po
nit vba q̃liter tales ſunt am
monẽdi dicẽs. Talia pctã q̃
lia tu perpetraſti tot annoꝝ a
nobis penitẽtiã accipiũt. ſ; te
interim q̃uſqꝫ cualeris forte
expectamꝰ. vt tũc tibi ꝯgruã

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pniā3 iponā.ſi āt dñs nr̄ vite terminū tibi dare voluerit p auctoritatē Petri ⁊ pauli pn cipis cui date ſunt claues regni celoꝝ abſoluo te a pctis tuis pdictis. ⁊ ſacrificia ⁊ preces. necnō elemoſynas ⁊ ieiunia: necnō ⁊ cetera opa pietatis q̄ p te fiāt tibi pfutura in redēptionē aie iudico ⁊c.

Quō ſacerdos ſe habere debeat erga infirmos.

Vt autē practicam habeat ſacerdos circa pdicta ſic pcedat. veniēs ad īfirmū pmiſſis iſtis interrogationibus ſupradictis: audita pfeſſione: nō iniūgēdo ſ; inoteſcēdo pniā3 eo modo q̄ ſupra dictū eſt ſic eū abſoluat. Miſereat tui deus omps ⁊ dimittat tibi pctā tua ⁊ pducat te in vita3 eternā. Dñs nr̄ ieſus xpūs te abſoluat ab oib⁹ pctis tuis q̄ cōmiſiſti cogitatiōe: locutiōe ope: ⁊ omiſſione. et auctoritate dñi nr̄i ieſu xpi q̄ fungor in hac parte ego te abſoluo ab oib⁹ ſentētijs excoicationis minoris ⁊ maioris ab hoie vl̄ a canone in te latis. ⁊ ab oibus pctis tuis deo ⁊ mihi ꝯtritis ⁊ pfeſſis aut oblitis. ⁊ reſtituo te in gremiū ſcē matris eccl̄ie ⁊ participatiōi ſacroꝝ. In nomine pr̄is ⁊ fi. ⁊ ſ. ſ. amen. Si vo decedēs h3 bullā papale3 a pena ⁊ a culpa in agone tn̄ tūc obſuet forma bulle ⁊ abſoluat ſic. Et pmo tā i iſto caſu ꝙ in oib⁹ ſupradictis pmittat decedēs ſatiſfactōe3 oib⁹ qbus tenet. vel a quib⁹ illicite aliqd recepit p vſuras: vel alit iniuſte Et h faciat p ſe ſi ſupuixerit ifra certū tps ſibi aſſignādū. vel p ſuos heredes: qs tūc obliget: ⁊ tūc deide abſoluat pmittēdo ſic pus. Miſereat tui ⁊c. ⁊ aucte dñi nr̄i ieſu xpi ⁊ ſctoꝝ petri ⁊ pauli. ⁊ aucte dñi. N. pape mihi in hac parte vigore gr̄e tibi facte pmiſſa. ego te abſoluo ab oib⁹ ſentētijs excoicationis maioris vel minoris ab hoie vel a canone in te latis. ꝯcedo ꝙ tibi omniū pctōꝝ tuoꝝ de qbus ꝯtrit⁹ es et pfeſſus plenam remiſſionē. In noie. p. ⁊ f. ⁊ ſ. ſ. Circa pdicta tn̄ ē ſciendū ꝙ qlib3 ſacdos ſimplex in mortis articlo h3 plenā auctoritatē abſoluēdi decedētē ab oib⁹ excoicationib⁹ et pctis: ſuata tn̄ forma eccl̄ie. Vn̄ ꝙtūcūꝗ vn⁹ ſit excoicat⁹ a iure vel ab hoie: dūmō fuerit i forma eccl̄ie abſolut⁹ ſepeliet in cimiterio: niſi ius ſibi ſpecialit denegaſſet ſepulturā ⁊ inhibuiſſet. vt pt3 de torneamē

tis p totū. ⁊ ſic de alijs. Forma
aūt eccle circa iſtos ſuāda ē
hec. Pmo ſi ē excoīcat⁹ p cō-
tumaciā pmittat ſtare ⁊ pa-
rere iuri. ſi aūt ē excoīcat⁹ p
debito pmittat ꝙ q̄cito con-
ualeat ſatiſfaciat creditori. ſi
ue ſint vſure ſiue rapine ſiue
ſpolia ſiue qdcūqꝫ aliud debi
tū. Qd ſi cōtigerit eū dece-
dere tūc ponat heredes ſuos
vel alios habētes ibi bonos
fideiuſſores ſuos q̄ p ipo ſa-
tiſfaciāt cū effectu. ⁊ h ipſi fi-
deiuſſores debēt facere et p
mittē anteq̄ abſolua r. Dicē-
dū ē etiā ei ꝙ ſi ſupuixerit ⁊ i
fra tps ſibi aſſigtū poſtq̄ ua
luerit nō ſatiſfecerit reincidit
in ſentētiā eandē excoīcatio-
nis. vt in ca. eos q̄. de ſen. ex-
cō. li. vj. Si aūt eēt paup qui
nō poſſet facere vel hre fide-
iuſſores ſaltim promittat ꝙ
poſtq̄ ad pīguiorē fortunam
veniet vult ſatiſfacere. ⁊ ſuffi
cit. de ſolutionib⁹. Odoard⁹
Dibus aūt pmiſſis ſacerdos
corā teſtib⁹ pōt eū ſepelire in
cimiterio vel in eccia eo mō
q̄ dictū eſt ſupra. Vñ ſic dicit
Greg. papa. ix. c. vl. de ſepul.
cuilibꝫ curato. Parrochiano
tuo q̄ excoīcat⁹ ē p manife-
ſtis exceſſib⁹. videlꝫ p homi
cidio. icēdio. violēta manuū
iniectione in pſonas eccliaſti
cas: vel eccliarum violatione
vel iceſtu. dū ageret in extre
mis p pſbiterū ſuū iuxta for-
maꝫ eccle abſolut⁹ nō debēt
cimiteriū ⁊ alia eccliaſtica ſuf
fragia denegari: ſ ei⁹ heredes
⁊ ppinq̄ ad q̄s bona puene-
runt ipſi⁹: vt p eodē ſatiſfaci
ant cēſura eccliaſtica ſūt com
pellēdi. Hec ibi. Et qꝛ multi
dubitāt vtrū talit abſoluti in
agone poſtea debent abſolui
p iudicē ſupiorē: ex q̄ fuerunt
excoicati ē ſciēdū ꝙ ſi pdicti
ifirmi cōualeſcūt ⁊ faciunt ea
q̄ eis iiūgunt nō debēt vlteri
us querere vlteriorē abſoluti
oneꝫ ab aliq̄ iudice a q̄ fuert
excoicati. ſ cōtenti erūt abſo
lutione ſimplicſ ſacerdotſ per
quē fuerūt in agone abſoluti
alſ ei ad q̄d valet illa forma
circa eos obſuata. Illa ei ab
ſolutio circa eos facta dū tra
debat in agone lꝫ nō deceſſe-
rit ē valida intātū acſi p illuꝫ
iudicē p quē fuerūt excoīcati
fuiſſet facta. qꝛ in tali articlo
q̄libꝫ ſacdos ē papa. de pe.
di. j. Quē penitet. ⁊ de ſen. ex
cō. non dubites. ⁊ eo. ti. eos
qui. li. vj. Sciat aūt ſacerdos
qui abſoluit vſurariū vel ra-
ptorē vel incendiariū. ſacrile
gum. homicidā. percuſſorem
clerici. vel ſilem in agone ſine
forma ſupradicta. puta nō acce

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pta ab eo ꝓmiſſiõe vel cauti one fideiuſſoria ſufficienti ꝙ ipe ſol⁹ ſoluat illos q̃s nego= cium tãgit. Tenet em̃ ex q̃. nõ ſatiſfecit forme ſtatute ab ec= cleſia ⁊ illis ſubtraxit pſonaꝫ contra quã reſtabat eis actio Ad hoc facit clem̃. eos q̃ de ſe pulturis. in fi. nec puta ipſuꝫ abſolutũ fuiſſe quo ad actio= nem: q: eccl'ia nõ habebit eũ ꝓ abſoluto niſi al's ſacerdos ſatiſfaceret ꝓ eo.

Regule qb⁹ pctã mortalia atq; venialia ſũt cognoſcẽda

Expeditis e modis cõgruis qb⁹ ſe ꝯfeſſores circa audiẽdas ꝯfeſſiões regẽ debẽt. vtile iudicaui ꝯfeſſori bus occaſionẽ dare aliquam cogſcẽdi. ⁊ ſi nõ certitudinal'r cõiecturatiue tñ pctã morta= lia ⁊ venialia. Pro quo pmo eſt ſciẽdũ ꝙ pctm̃ mortale ſic diffinit. eſt ꝯmiſſio ſiue omiſ= ſio volũtaria recte rõni ꝯria. rõe cui⁹ ⁊ de p ſe pditur gr̃a. Vñ. ex h̃ non plus accipe niſi ꝙ pctm̃ mortale ẽ ꝯuerſio in= ordiata p delectatõeꝫ ad cre aturã ſup̃ deũ vl' eq̃lit' cũ deo Veniale ãt fit p delectatõem in creatura citra deũ vel ſub deo. Et d' mortale q̃ſi magis dignũ morte: q: infert mortẽ culpe ⁊ aufert vitam gratie. Veniale aũt q: venia dignũ. Et cõmittit veniale ex impo= tentia ⁊ inaduertẽtia ⁊ igno rantia. Et cũ nullũ iſtoꝝ ꝓce dat ex malo ꝓpoſito ſiue ma licia. ergo dicit venia dignuꝫ Ponaꝫ igit aliquas regulas de noticia pctõꝝ mortalium. Prima eſt q̃ñcũq; hõ prefert creaturã creatori vt puta ma gis ei itẽdẽdo. ſibi plus credẽ do. de ipa plus ꝯfidẽdo q̃ȝ de deo. aut ei maiorẽ honorẽ ex hibẽdo q̃ȝ deo. ſimilit' ei plus placendo q̃ȝ deo. ⁊ mandatis eius promptius obediẽdo. aut ei ſubijciendo. aut difficiliora ꝓ ea q̃ȝ ꝓ deo ſuſtinẽdo plus in ea q̃ȝ in deo delectãdo. aut ꝓ ea dĩna mãdata trãſgredi= endo. aut i ea ſufficiẽtiã ſuã ponendo. tũc ſemp p̃ſumitur mortale peccatũ. Ex hoc col= lige hoc notabile dictũ ꝙ qñ amor vl' affectio ad creaturã ſiue ad ſe ſiue ad aliũ tãtũ cre ſcit in hoie vl' ẽ tã magna ꝙ i ea ꝯſtituit vltimus finis: ſic ꝙ aliq̃s nec actu nec habitu or= dinat illã creaturã nec ei⁹ di= lectionẽ. aut etiã ſeipm̃ ſ; de um: ſ vellet cuꝫ tali creatura cõtentari ⁊ nõ curat deũ offẽ dere aut p̃cepta ei⁹ trãſgredi ꝓpter illã creaturã. vl' nõ cu= raret de btitudine dũmõ poſ

ſet hic manere cū tali creatu=ra.oia iſta ſunt mortalia. qꝛ icludūt ꝯtēptū dei lȝ non formalē tñ interpꝛtatiuū ⁊ ē fruitio creature q̄ ꝑponitur deo. Hoc ē contra illos curienſes q̄ amore amaſiaꝝ ſuaꝝ debachati dicūt. O ſi tecū poſſez i ꝑpetuū manere nō curarē ſi deus i celo reſideret ⁊ me hic tecū dimitteret. O miſer oīm miſeroꝝ infeliciſſime: qui nō guſtaſti q̄ꝫ ſuauis eſt domin⁹ ſperātibus in ſe: ⁊ quāta preparauit diligētib⁹ ſe. Si tñ aliquis diligit creaturam pluſq̄ꝫ dꝫ: ꝟ tñ ꝓpꝛ hoc deū nollet offendere: aut eius amiciciā ꝑdere nec trāſgredi eius preceptū. aut eū ꝓpter hoc deſerere tūc nō opꝫ q̄ ſit mortale Scda regula qñ aliq̄d cōmittitur ꝯ dilectionē dei vel ꝓximi notabiliter tunc eſt mortale. Illud aūt eſt ꝯ dilectionem dei: ⁊ qđ violat amicicia inter deū ⁊ hoiez: vt cū fit aliq̄d ꝯtra ei⁹ ꝓhibitionē vel qđ ſibi diſplicet. Illđ ꝟo fit ꝯtra dilectionē ꝓximi qđ hō facit ꝓximo. ⁊ tñ ſibi nollet hoc fieri iuxta illud. Nō facias aliiſ ⁊c. ⁊ qđ tibi rōnabiliter ⁊ ex debito vis fieri ⁊c. Et poteſt etiā attendi penes ſcandalū actiuū qđ ego infero ꝓximo meo ꝑ mala exēpla. Sꝫ q̄ꝫtuz importat ꝯ dilectionē: vel q̄ꝫtum ſit illud ſcādalum ad hꝯ q̄ ſit mortale nō ꝑcile determinatū eſt qꝛ in modico facere ꝯtra ꝓximū aut in paruo ſcādalizare nō eſt mortale. Unūq̄libet attendat ſeipm q̄d ſibi vellet fieri ⁊ q̄d ſibi nollet fieri. ⁊ ꝑ qđ factū ⁊ nō factū inť ſe ⁊ ꝓximū amiciciā quam ſimul habēt ſolueret. Tertia regula qñ aliq̄s cōmittit vel omittit ꝯ ꝑceptū dei vel eccľe vel legis nature. vel ſupioꝝ. et pꝛeſtiꝫ ſi ſunt pꝛecepta de neceſſitate ſaluťſ. vel facit cōtra votū publicum vel ꝯ iuramentū licitū: tale eſt mortale

Quarta regula qñ aliquid fit vel omittiť ꝯtra ꝯſciam vere vel falſe dictantē aliq̄d eē mortale vel ꝯtra ꝯſciam formidantē ꝓbabiliter ⁊ dubitatiue an ſit mortale ſi cōſcientia nō ſit ſufficienter iſtructa

Quita regula eſt de actib⁹ itus manētib⁹ qñ q̄dē q̄s habet ſolā cogitationez de aliq̄ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ turpē vel malā abſq̄ꝫ tñ cōplacētia ſeu delectatione vel cōſenſu: nūc nūq̄ꝫ eſt pctm̄ mortale: ꝟ vľ veniale vľ nullū. Qñ ꝟo e ſt ꝯſenſus in actū q̄ eſſet pctm̄ mortale tūc ſemꝑ eſt mortale. qꝛ de⁹ volūtatē ꝓ facto acceptat. Qñ autē cū cogitatiōe aut cōpla

centia eſt delectatio moroſa in aliquod turpe ꝛ ſpecialiter in libidinoſis. tūc eſt mortale ſm dictū Aug. eſto ꝙ non ſit cōſenſus in actū ſed in ſolam moroſam delectationē. ꝛ hoc bene ē attendēdū. plures em̄ hic decipiūt. Ex his ergo iaꝫ ponamꝰ practicā de ſingulis pctīs mortalibꝰ. Et primo de ſupbia que tūc eſt pctm̄ mortale ſm primā regulā quādo quis ſubtrahit ſe a ſubiectōe ꝛ obediētia diuina. ꝛ totā vitam ſuā ordinat ad laudē humanā ꝛ ad vanā gl'iam. Talis em̄ ex quo nō curat hoc facē ad laudē dei ſ; potiꝰ humanā videt hoies plus diligere ꝙ̄ deū: qꝛ illis plꝰ vult ꝯplacere ꝙ̄ deo. Siīr eſt mortale ꝑ regulam ſcdaꝫ cū qs pro ſua ſupbia faciēda faciat extorqre paupes ꝓximos ꝓ ſuis tunicis pompoſe faciēdis. Similiter cū quis nō curat ſcādalizare ꝓximos. ſic ſūt mulieres ornantes ſe q̄ pbent occaſionē vidētibꝰ ad cōcupiſcēduꝫ eaſ Uel cū qs pſūptuoſe trāſgredit pcepta dei: vel pcepta legis nature vt faciens alteri qđ ſibi diſplicet tūc ē mortale ꝑ tertiā regulā. Qn̄ vo qs appeteret humanā laudē vl' vanā gl'iam alijs modis: tūc eſt veniale. Itē auaricia eſt mortale peccatū ꝑ ſecundā regulam qn̄ aliquis appetit diuitias habere nō curādo an per fraudē: mēdacia: vſuras: piuria. ꝑ ludos illicitos: vel emptiones: vel vēditiōes exercēs illicitas: vel detinēdo debita alioꝝ: vl' mercedē ſuoꝝ ſuoꝝ peccat mortalit̄. Similiter per primā regulā eſt peccatū mortale ſi nimis magna ſpes in eis ꝯſtituitur. Eſt etiā per terciā regulā pctm̄ mortale quando pro eis acquirēdis negliguntur precepta ſalutis: vt forizando die dominico vel feſtiuo. Itē ꝑ qrtā regulā ſit pctm̄ mortale quādo dubitat de ꝯtractu an ſit licitus: ꝛ tn̄ exercet. Quādo vo appetūtur diuicie pluſꝙ̄ ſunt neceſſe ſ; tn̄ nollet eas acquirere malo ꝛ iniuſto mō veniale ē pctm̄ ſm Aug. i li. de purgatorio. vl' qn̄ nollet offēdere deū nec i eis ꝯfidere tūc etiā ē veniale ꝛc. Itē gula eſt pctm̄ mortale ꝑ pmam regulā quādo qs tātā delectationē i comeſſatōe vel potatōe habꝫ ꝙ ꝓpter ipaꝫ nō curat deū offēdere aut miſſas negligere vel ieiunia frangere. Itē quādo hō ſuat ſe potu intm̄ ꝙ vſuꝫ rōis obmittat obliuiſcēs vbi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſit ꝛ reddit vt beſtia:vl' cū ali um ſtudioſe inebriat.ꝛ hoc ē pctm̄ moꝛtale ꝑ ſcdaꝫ regulā Et h̄ ē veꝝ ſi ſcit foꝛtitudineꝫ pot⁹ qꝛ ſi neſcit ꝛ bibit exceſ= ſiue cauſa ſeſſiōis vl' collatio nis amicoꝝ ꝛ ſocioꝝ eſt veni ale Jtē ꝑ quartā regulam eſt moꝛtale ſi q̄s ꝯ ꝯſciam ſibi di= ctātē qꝛ talē potū bibere im= moderate eſt deſtructio capi tis:vl' qꝛ h̄ ē pctm̄ tali die:vel qꝛ inde ſcādalū oꝛit' eſt pctm̄ moꝛtale.Hoc attēdat p̄ſbiter viſitās tabernas ex cui⁹ viſi= tatōe ſcandalizātur laici:ſi ta lis peccat moꝛtalit' iudicet ſe ip̄m.Si aūt q̄s cōmedit vl' bi bit ex delectatōe vel vltra mē ſuram:vel p̄cioſos cibos ſu= mit ꝫ tn̄ nollet ip̄e ſibi ꝑ h̄ oꝛ/ dinare aliq̄d ipedimētū ſani tatis vel ſalutis lꝫ ei eueniat doloꝛ capit̄ vel iſirmitas alia eſt veniale.Jtē ira qn̄ ꝓcedit vſqꝫ ad odiū ꝓximi ita ꝙ vult notabiliter nocere ꝓxio i re= b⁹ coꝛpoꝛe vel honoꝛe ē moꝛ tale ꝑ ſcdam regulā. Si autē ex ꝯmotōe ſubita vult maluꝫ ꝓxio nō bn̄ deliberat⁹ q̄d tn̄ delibat⁹ nō faceret ē n̄ moꝛta le Jtē iuidia q̄ ē triſticia d̄ bo no ꝓximi ſi ꝓcedit ex odio ꝑ ſōali ē pctm̄ moꝛtale ꝑ ſcdaꝫ regulā vl' ſi gaudet de malo ꝓ ximi ꝛ triſtat' de ip̄i⁹ bono et tn̄ ex h̄ nullā hꝫ vtilitatē ſꝑ ē moꝛtale.Sed ſi iō gaudet de malo ne ſit ei nociuus. puta gaudet de ſui inimici deꝑſſio one vt ꝑ h̄ ſit ſibi ad nocēduꝫ min⁹ potēs h̄ nō ē peccatum moꝛtale:Silr̄ detrahēs ꝛ i fa mās ex iuidia ē moꝛtale.Jtē luxuria q̄ eſt coit⁹ oīs extra thoꝝ m̄rimonialē ſēꝑ ē pctm̄ moꝛtale.Silr̄ concupiſcentia cū delectatōe moꝛoſa:vel cō ſenſus in talem actū.Et oīn̄ſ actus turpis in locis ipudic̄ vt oſcula ꝛ alia q̄ verecūdare tur hō facere coꝛā hoīb⁹ ſunt peccata moꝛtalia. Similiter dicēdū eſt de amicicia ꝛ fauo re viri ꝛ mulieris.q̄dā dicunt ꝙ ē moꝛtale pctm̄ eo mō vide licet dū vn⁹ vult ꝯplacere al= teri i actib⁹ p̄ſcript̄.ſ.oſculis motib⁹ ꝛ tactib⁹ inoꝛdinatis dans ſibi poteſtatē in ſe exer cendi:vel habēs animū patū ad h̄ dum alter nollet exerce re.Et tales ſtantes i tali peri= culo vl' ꝓpoſito nō ſūt in via ſalutis.Jtē accidia eſt tediū de diuinis reb⁹ ꝛ de reb⁹ ſp̄ū= alib⁹:vel tarditas ꝛ pigricia ad audiēdū de deo ꝛ faciēdū ea q̄ ad deū ſpectāt ꝛ ē moꝛta le.Vn̄ pꝫ ꝙ diſtractio cogita tio vel occupatio exterioꝛ in fra diuinū officiū eſt peccatū accidie.Et ſi ē ſtudioſa appli

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

catio ad talia imptinētia. ita ꝙ non curet hō a ſe repellere hmōi cogitationes et dimittere occupatōes eſt mortale peccatū. Et nota circa predicta ꝙ aliđ eſt mortale. aliđ veniale ⁊ aliđ crimiale. vñ inter mortalia ⁊ criminalia ē differentia ſicut iter gen⁹ ⁊ ſpēm: nā oīe criminale eſt mortale ſ; nō ecōuerſo: mlta eīn mortalia ſunt q̄ nō ſunt crimialia id ē capitalia q̄ nō iducūt de capitationē ſiue depoſitōem vl' exiliū vel intruſionē carceris. lic; q̄dāmodo oīe pctm̄ vocet̄ crimē. di. xxv. vnū orariū. §. crimis appellatio. Primū pctm̄ crimiale eſt peccatū hereſis: vt errare i fide trinitatis. xxij. q. ij. pmū: Secūdū eſt inceſtus: vt habet̄. xxxij. q. vij. ca. Adulteriū. ⁊. c. flagicia. Tertiū eſt homicidium l. di. Placuit. Quartū crimē leſe maieſtatis. vj. q. j. ſi quis iij. q. v. accuſatorib⁹. Quītū crimē ſacrilegij. ij. q. j. In primis requirēdū eſt. xvij. q. iiij. Si quis in atria: ⁊. cap. frater Sextū inceſtus. iij. q. iiij. con ſanguineoꝝ. xxxv. q. iij. đ ice ſtis: ⁊ eadē. q. viij. hec ſalubriter. Septimū ꝯſpiratio. xj. q. j. Cōſpirationū: ⁊. c. ſi q̄s clericoꝝ. Octauu; adulterium. xxij. q. vij. quid i oīb⁹ ⁊ eadē

cauſa. q. iiij. Nonū falſum teſtimoniū. xxij. q. iiij. nō piurabis. vj. q. j. q̄cūq;. Decimū eſt crimē ſymonie reſpectu cui⁹ omnia crimina ꝓ nihilo reputantur: vt de ſymonia ſicut ſymoniaca. j. q. vij. c. vlt. Undecimū eſt vſura. iiij. q. i ij. plerique. Alia aūt pctā nō vocātur crimialia q2 nō ſunt capitalia lic; mortalia ſint: ſūt ei diſpēſabilia ſine decoloratōe ſtat⁹ ecclīe. j. q. xij. diſpenſatores. ⁊. c. et ſi illa. ſm archi. xxv. di. audire. Itē pctā mortalia ſūt oīa ꝯ decē p̄cepta ꝯmiſſa que enumerat aplūs ad Ro. j. vt ydolatria. auaricia. iuidia. cōtentio. dol⁹. ſuſurratio. detractio. ꝯtumelia. ſupbia. elatio. inuentio maloꝝ. inobediētia Nā qui talia agunt digni ſūt morte. Itē ad Gal'. v. enumerat alia dicēs. Manifeſta ſūt opera carnis que ſunt fornicatio immūdicia: ipudicicia: luxuria: auaricia: veneficia: i imicicias: ꝯtētōeſ: emulatōeſ rixe: diſſenſiōes: ſecte: iuidie. homicidia: ebrietates: comeſatōes. Et ſequit̄. Qui talia agunt regnū dei nō cōſequētur. Ad iſta autē reducuntur oīa alia mortalia. Sed peccata venialia enumerat Aug⁹. xxv. di. vt cū aliq̄s plus accipit i cibo vel potū ꝙ ſit neceſ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſe.plus loquitꝫ ꝙ oportet.pl⁹ placet ꝙ expedit q̄tiens pauperem importune petentē exaſperat vel ſi ſan⁹ alijs ieiunātibus prādere voluit Aut ſōno dedit⁹ tardi⁹ ad eccleſiam ſurgit: aut vxorē excepto deſiderio filioꝝ cognoſcit qđ tamen ſepe eſt mortale q̄tiēs incarceratos tardi⁹ req̄ſierit vł īfirmos nō viſitauerit. Si diſcordes nō ꝯcordare curauit Si plus filiū vxorē vel ſeruū exaſpauerit ſeu increpauerit aut correxerit. Si fuerit plus blādit⁹.i. adulat⁹ alicui ꝙ expedit. Si paupib⁹ eſuriētib⁹ nimiſ delicatū cibū ꝑparauit Si in eccl'ia aut extra eccleſiam iocoſis vel fabuloſis vel ocioſis verbis inſtiterit. Si aliquid iurat icaute qđ poſtea implere non poteſt. Vel cū ex facilitate vł temeritate maledicit. Hec oīa ꝓ tanto diutius ꝓtraximus putātes multum eſſe vtile circa hoc ſacramentū penitētie cognoſcere particulariter ⁊ ad oculū illa ſine quoꝝ cognitione nō bene pōt expediri illud ſacr̄m.

De ſacramento extreme vnctionis.

Infirmatur quis ex vobis iducat pr̄ſbiteros eccl'ie vt orent ſup eū vngentes eum oleo in noīe dn̄i. Iaco.v.ca. Quia vt dicit glo. de appel. ca. qua fronte. homo ꝓpt̄ peccatū citius mori ꝓſumit̄.xj.q.iij. Epi. ⁊.xij.q.j.ca.ij. ⁊.xxiij.q.iiij. Ea vi dicta. Et gloſa ordinaria ſup verbo thematis dicit ꝙ multi ꝓpter pctā plectūtur morte corporis. Hinc eſt ꝙ ſaluator ꝓuidens de remedio contra pctā hominū ſanoꝝ: vt de pn̄ia prouidere etiam eſt dignatus de remedijs contra pctā hominū infirmoꝝ: vt de extrema vnctione.ꝑ quā quidē peccata venialia dimittūtur. ⁊ etiā infirmitas corporis interdū alleuiatur. Vn̄ ſequit̄ in themate. Et oratio fidei ſaluabit infirmum ⁊ alleuiabit eum dn̄s Glo. interlinearis id eſt ſi eū contigerit mori ſic dimittentur. Et bene hoc expreſſū ē in apoſtolis. De quibus dicitur. Mar.vj. ꝙ vngebāt oleo multos infirmos ⁊ ſanabant quod vtiq̄ fit virtute hui⁹ ſacramēti. ⁊ nō alia ſimplici vnctione. Nā apoſtoli tunc vngentes conferebāt hoc ſacramentū a xp̄o eis ꝑceptū. Vn̄ dicit lyra ſup. Mar. vbi ſup. ꝙ ex eo ꝙ apl'i ſic vngebant patet ꝙ vnctio extrema q̄ eſt infirmoꝝ fuit inſtituta a chri

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſto .qđ eſt cōtra multos dicē tes ꝙ Jacobꝰ apl's in verbis ꝑmiſſis eā inſtituiſſet qđ falſum eſt cū nullꝰ apl's aliquod ſacramētū inſtituere potuit. ꝭ bñ publicare potuit inſtitutū. Et hoc fecit iacobꝰ i ꝟbis ꝑmiſſis nr̄i thematis dicens. Infirmaꝛ quis ex vobis. ⁊c. Vñ dic̄ Tho. in. iiij. diſt. xxij. q. j. argu. iij. ꝙ oīa ſacr̄a xp̄us inſtituit p ſe: ꝭ q̄ ſunt difficilio2a ad credēdū illa p ſe promulgauit. alia āt ꝓuauit apoſtolis ꝓmulgāda ſicut extremā vnctionē ⁊ cōfirmationē. Vñ p iſta ꝟba thematis nr̄i a iacobo fuit iſtđ ſacr̄m ꝓmulgatū ⁊ non inſtitutū. Diffiniꝛ autem extrema vnctio ſic ſc̄m Scotū vbi ſup2a ē vnctio infirmi hoīs facta in partibꝰ determinatis co2po2is cuꝫ oleo ꝯſecrato ab ep̄o miſtrata a ſacerdote certa ꝟba cū intētōe debita ꝓferēte ex inſtitutiōe diuina efficaciter ſignificans curationē venaliū. Ex q̄ diffinitōe ſatis pꝫ euidēter a quo debeat iſtud ſacr̄m ꝯferri. ex qua materia ⁊ ſub q̄ fo2ma de q̄bus p o2dinem eſt videndū Et p̄mo ſciendū ē ꝙ materia huius ſacramenti eſt oleum oliue ab ep̄o ꝯſecratū. Et nō eſt oleū balſami ſicut in cōfirmatōe. Cuiꝰ rō eſt q2 q̄ habꝫ exire de via nō opo2tet ꝙ habeat odo2ē bone fame q̄ per balſamū deſignaꝛ: ſed ſufficit ip̄m habere bonā conſcietiā: Nec pōt aliq̄s ꝭ ſacramētuꝫ conferre niſi ſacerdos. Et ſi alius confert nihil facit. Vñ in diffinitōe dicitur a ſacerdote miniſtrata. Secūdo ſciendūꝫ eſt de fo2ma huiꝰ ſacramenti q̄ eſt ſeptuplex ad ſeptē vncti ones p2icipales. Circa qđ ſciendū ꝙ in quibuſā ecclijs dicitur iſta fo2ma in collatione huius ſacramēti. Ungo oculos tuos oleo ſacrificato. In noīe. pa. ⁊. fi. ⁊. ſ. ſ. Siīr. vngo nares ⁊c. ⁊ conſequēter labia manꝰ ⁊ pedes. Sꝫ i rei veritate iſta ꝟba nō ſunt ꝟa fo2ma huiꝰ ſacramēti: ꝭ bñ ſūt diſpoſitio ad fo2mā. Fo2ma āt huius ſacramēti ꝟa ē hec. Per iſtā ſacrā vnctionē ⁊ per iſtaꝫ ſacratiſſimā bn̄dictionē idulgeat tibi dñs q̄cquid deliq̄ſti per viſuꝫ. ſiīr reſumēdo ſuper aures. nares. labia. manus ⁊ pedes Licet aūt in hoc ſacr̄o fiant multe vnctōnes. vltima tn̄ vnctio. ſ. in pedibus eſt fo2ma reſpectu oīm ꝑcedentiuꝫ ⁊ agit in virtute oīm. Et ideo in vltima gr̄a infundiꝛ q̄ effectū ſacr̄i ꝓbet. Vñ ſc̄m Tho. in. iiij. di. xxiij. Si iam aliquę partes eſſent inūcte ⁊ p̄ſbiter

deficeret ſicut contingit in peſtilentia. qd factum eſt nō debet iterari: ſ vnctiones q̄ reſtant per aliū ſacerdotem debent cōpleri. Sint ergo pſbiteri cauti vt de cetero corrigant libros ſuos ꝛ agēdas. in quib⁹ cōmuniter habent formam ſacramēti hui⁹ p illa vba. Ungo oculos tuos vl' nares tuas ꝛc. Iſtud em̄ ſacramentū cōfert p modū ſuffragii ſm Tho. ꝛ ideo dat p ſolam orōnē: ꝛ p vba optatiui modi. Un̄ dixit Jacob⁹ i verbis thematis. Inducant pſbiteros vt orent p eo. illa vero vba. Ungo oculos tuos ꝛc. nō ſunt de ſubſtātia ſacramēti ſ de bn̄ eſſe ſm Pe. de tharan. diſt. xviij. ꝛ Tho. in iiij. q iiij. arg. ij. Quib⁹ autem cōferendum ſit hoc ſacramētuꝫ Reſpōdeo ꝙ ſolū eſt dandū īfirmis ꝛ nūq̄ ſanis. nihil em̄ efficit in eis. Et hoc patet ex diffinitōne prius data in qua dicitur ꝙ hoc ſacramentū eſt infirmi hoīs. Nec debet dari infirmis iſtud ſacramentū ex periculo exterioris violentie puta armoꝝ vel ſubmerſiōis ſm doctorē ſubtilē in. iiij. diſt xxiij. Et ex hoc ſoluo vnū dubiū de quo cū audirē ſentētiarū libros dubitabat a lectorib⁹ ꝛ a formatis baccalarijs ſacre theologie an valeat vulneratis vel ſubmergēdis hoc ſacramentū. Patet em̄ ꝙ nō dico em̄ pbabiliter ꝙ ſi quis eſt vulnerat⁹ ꝛ ex vulneribus inflictis incidit i infirmitateꝫ longaꝫ ex qua deſperatur de vita ſua: puto ꝙ ei ſit dandū ſed al's recenter vulnerato iā decedenti non eſt dandū. Similiter ſuſpendendo vel ſubmergēdo nō eſt dandū. quia illi nō dicūtur infirmi: nec moriūtur ex defectu nature: ſed ex euentu fortune ſm Petrū Itē non debet dari pueris furioſis ꝛ amētibus q̄ pus non petierūt hoc ſacramentū. Si quis tn̄ ſenio deficeret ſubito in articulo mortis pōt ei dari hoc ſacramētū. Sed tn̄ adultis vſum rōis habētib⁹ nō datur niſi petāt ſpāliter: ſ tn̄ q̄ i vita ſua habuit bonū ꝓpoſitū oia ſacramēta ſuſcipiēdi ſibi neceſſaria vel vtilia: etiā ſi amitteret loqlā vngat i noīe xpi. Non debꝫ etiā q̄s inungi ſepius i eadē infirmitate niſi eadē infirmitas vltra annū ꝓtrahat. ita ꝙ vno anno in eadem infirmitate nullus bis inungatur. ne ſacramētū iſtud vileſcat. Iterat tn̄ h̄ ſacrm̄ in diuerſis infirmitatib⁹ vel i eadem recidiua: q2 nō habꝫ effectū ꝑpetuū. eo ꝙ ſanitas cor

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

poris et mẽtis q̃ ſunt eius ef=
fect⁹ reiterari poſſunt. ꝛ amit
ti et recuperari. Debet autẽ
fieri vnctio ſuꝑ organis qui=
cꝫ ſenſuū q̃ ſunt quaſi prime
radices peccandi. Vnde oculi
vngunt̃ ꝓpter viſum q̃ pecca
mus. Aures ꝓpter auditū.
Nares ꝓpt̃ odoratū. Labia
ꝓpter guſtū. Manus ꝓpt̃ ta=
ctum. Pedes vero ꝓpter vi
motiuā. qđ nō eſt de neceſſi=
tate. Cor aūt non vngat̃. q2 ē
ꝑncipiū imediatū vite: et re=
motum actionis: nec genita=
lia ꝓpter immūdiciā ꝛ reue=
rentiā ſacramenti. nec lingua
ꝓpter abhominationē. Item
ſm Tho. mutilati inungi de=
bent quāto ꝓpinqui⁹ poſſūt
circa partes q̃ inungi debue=
rant. q2 q̄uis nō habēt mem
bra tñ habent potentias q̃ il
lis mēbris debent̃ ſaltē in ra=
dice. ꝛ ideo interius peccare
poſſunt ꝑ ea q̃ ad eos ꝑtinēt
Et effectus extreme vnctio=
nis ſm Tho. eſt q̄dam ſana=
tio ſpūalis q̃ dat̃ ꝯtra quādā
debilitatē vel ineptitudinē q̃
in nobis relinquit̃ ex pctō ac
tuali vel originali. ꝯtra quā
debilitatē homo roborat̃ ꝑ h̄
ſacrm̄. Et q2 h̄ robur ſeu forti
tudo grām facit ſecū nō com
patit̃ pctm̄. ideo ex ꝯſeq̄nti ſi
īuenit pctm̄ aliqđ veniale vel
mortale oblitū q̃ ad culpā tol
lit: dūmodo non ponat̃ obex
ex parte recipiētis. Scđari⁹
aūt effect⁹ ei⁹ eſt corporalis
ſanitas. Sz diceres q̄re non
ſemꝑ hō infirm⁹ vnct⁹ ſurgit
de infirmitate ſꝫ ſepi⁹ morit̃:
Rñdeo ꝙ cū in iſto ſacro ſa=
nitas eſt effect⁹ ſcđari⁹: ꝛ ideo
nō dat̃ niſi ſm ꝙ expedit ad
ſanitatē ſpūalē: q2 tunc ſemꝑ
eā inducit dūmodo nō ſit ipe
dimentū ex parte recipiētis.
Vñ ptꝫ ꝙ vnct⁹ in extremis
ſi nō ſurgit ab infirmitate illa
per illā vnctionē ſignū eſt ꝙ
ſanitas corporalis eſt ſibi no
ciua: ꝛ vult de⁹ poti⁹ eum ſic
habere infirmū q̄ ſanū. vel ſi
gnum eſt ꝙ infirm⁹ nō bñ diſ
poſitus eſt in cōſciētia. ita ꝙ
adhuc aliquid hꝫ qđ impedit
ne ſanitas corporalis ſibi re=
ſtituat̃. al's raro fallit. In hoc
eñ ſacro vnctio exterior ē ſa
cramētū: ſꝫ res ſacri eſt ſani=
tas corporis ꝛ aīe. res aūt et
ſacrm̄ eſt vnctio ſpūalis inte
rior. i. mentis iocunditas vel
ſolaciū. Poteſt aūt hoc ſacra
mentū ſacerdos cōferre cum
vno clerico q̃ ſibi reſpōdeat
ad orōnes ꝛ ad pſalmos qui
ibi dicūtur. Si tñ caret cleri=
co poteſt ſolus expedire to=
tum ſm wilhelmū ꝛ hoſtiē.
Si autē vngitur ſacerdos nō

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eſt opus clerico q̄ reſpondeat ad pſalmos et ad orōnes. ſ ipſemet reſpōdeat ſolus dicens cū oꝛ in letania. Sancta maria. ora ꝓ me. Sancte petre: ora pro me. ⁊c. Similiter cum dicit. A morte ꝑpetua: reſpondeat. libera nos domine. Nec vngant ſacdoti manus in palmis interioribus: qꝛ ibi vncte ſunt ꝑ epm in ordinib9: ſ exterius vngant in ſupficie. De hoc tñ non ē magna vis qualitercunqꝫ faciat ſ tñ illud ſecurius eſt et tutius. Practica hui9 ſacramēti eſt facilis. Nā ꝑmittit ſacerdos ꝑmo veniens in domuz infirmi ſeptem pſalmos penitentiales cū letania. Demuz q̄rat ab infirmo ſi poſtulat ſacram vnctionē. Tertio dicit orōnes poſitas in libello ad hoc cōgruas. Quarto vngit eum forma ſupradicta. Quinto tergit cum ſtupa canapi. vel lini loca vncta ⁊ ꝓijcit in ignē. Sexto lauat manus ſale ⁊ aqua: ⁊ ſimiliter ꝓijcit ad ignem. Septimo alligat loca illa mūdo panniculo vſqꝫ ad tertiam diem: que tertia die cōburent. Octauo relinquit ſignū paſſionis xp̄i. in cuius vtute iſtd ſacrm ſic ⁊ alia hꝫ vtutē ſanatiuā aie ⁊ corporis

De ſacramēto ordinis.

r Egale ſacerdotiū: gēs ſctā ꝑplſ acq̄ſitionis j. Pe. ij. Et ſi xp̄s deſcendēs de celo ad terras humanum gen9 nō ſolū a ſuitute diabolica redemit ⁊ libertati ac dignitati reſtituit. iuxta illud. Non ſum9 eñ filij ancille ſed libere qua libertate liberauit nos xp̄us ad Gal. iiij. ⁊ Joh. viij. Si filius vos liberauerit ve liberi eritis. multo tamen meliori modo ſtatuz ſacerdotalem in illa libertate extulit ⁊ dignificauit. ita vt non ſolū ipſi ſacerdotes ſint liberi modo cōmuni vt ceteri homīes in cōmunione vnius fidei et participatione ſacramentoꝝ ſed etiam q̄ ſint quaſi duces ꝑſides ⁊ reges diſpenſatores ⁊ rectores diuinoꝝ myſteriorum. vnde dicuntur ſacerdotes quaſi ſacri duces vl ſacra dātes. vel ſacramēta ſacrificātes ſeu ꝯſecrātes qđ vtiqꝫ maximū eſt ⁊ excedēs cōmunez ſtatū fideliū. Vñ merito Petrus neſciēs eos ꝯparare alijs q̄ excellētiſſimis perſonis in ꝯgregatōe fideliū. ſ. regib9 dicit. Regale ſacerdotiū. Ne ergo ſacerdotes putarent eē tñ nobiliores vt reges additur gēs ſctā. ſ. ſpecialiter ſcti-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ficata dño ihu xpo. ⁊ ne leuis reputationis in ſctitate eſti=marentur vt ceteri ſubiūxit. pp̄ls acq̄ſitionis.i.ſpecialiter acq̄ſitus ⁊ deo appropriatus Nō em̄ ſacerdotes ſolū ſunt pp̄ls dei: ⁊ oues paſcue eius iure creationis: vt oēs hoies nec redemptiōis ſolū. vt oēs xpiani. ꝫ iure ſpecialiſſimo et peculiari q̄ vocauit eos vt vir tutes ei⁹ nūciēt. vt dr̄.j. Pe. ij. Quib⁹ nō ſupra hoies ſo=lum: ꝫ ſup ſeipſum quodāmō dedit poteſtatē. dādo videli/cet eis ptātem ꝯſecrandi ⁊ cō ficiendi corp⁹ ſuū ⁊ ſanguinē vt dr̄ Math. xxvj. Circa igi tur ſacr̄m ordinis ſacerdota/lis videndū eſt p̄mo de ſub=ſtantialib⁹. Scdō de acciden talibus. Tertio de cautelis.

Quātū ad p̄mū ſciendū ꝙ ordo ſic diffinit̄ p magiſtrum ſententiarū. li. iiij. di. xxiiij. eſt ſignaculū quoddā eccl̄ie per quod ſp̄ūalis ptās tradit̄ or=dinato. Ita etiā diffinit Hu=go de ſctō victore. Ordo aūt ſacerdotalis ſm doctorem ſic diffinit̄ in ſpecie. Ordo ē iſti=tutio in ḡdu eccl̄ie ſimpliciter p̄eminēte diſponēs habētem ad ꝯficiēdū euchariſtie ſacr̄m facta ab epō p certa v̄ba cū intētione debita ꝓferēte. Et in ipſa ordinatiōe q̄ddā ē ſa=cramētū tm̄. vt ptās q̄ tradit̄. quoddā res tm̄. vt gr̄a q̄ con fert̄. quoddā res ⁊ ſacr̄m. vt caracter q̄ imp̄mit̄ in ſingulis ordinib⁹ vt ſtati patebit. Sūt aūt ſex de ſubſtātia hui⁹ ſacr̄i Primū eſt ptās ordinātis: q2 op₃ vt ſit ep̄s. Scdm̄ ē mate=ria. ſ. vnctio in ſacerdotib⁹: ⁊ tact⁹ illoꝝ que ſunt tāgenda. Tertiū ē forma v̄boꝝ. Quar tum eſt ſex⁹ virilis. q2 feia or dinari nō pōt: nec recipit ca=racterē ordinis ſi millesies or dinaret̄. Cui⁹ rō eſt ſm Tho. q2 cum in ſacerdotio debeat ſignificari eminentia ḡdus. ⁊ feia tenet ſtatū ſubiectionis: ideo nō eſt apta ad ſuſcipien dū hoc ſacr̄m. Quītū eſt intē tio debita: vt ep̄s intēdat cō=ferre: ⁊ cleric⁹ ſuſcipere. Sex tum eſt: ꝙ ordinand⁹ ſit p̄us baptizatus. al̄s nō ſuſcipet h̄ ſacr̄m: q2 fundamētū omniū ſacroꝝ ⁊ ianua eſt baptiſm⁹. Ubi aūt fundamētū deeſt ni hil deſup edificari pōt. de p̄ſ=bitero nō baptizato. c. miſerā te. ⁊ c. veniēs. Caracter autē ꝯfirmatiōis nō p̄exigit̄ de ne ceſſitate: ꝫ de ꝯgruo. Ulteri⁹ eſt ſciendū ꝙ ſeptē ſunt ordi=nes. Primus eſt oſtiariatus: cui⁹ ē cuſtodire locū cōfectio nis ſacroꝝ ab imundis. ſ. infi delibus ⁊ excoicatis. Scdus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eſt lectorat⁹:cui⁹ eſt legere ꝓ
phetias ad inſtruēdū illos q̄
volūt credere. Et ideo ſꝫ Tho
mā ꝓphetie q̄ſi p̄ma rudimē
ta eis legēda cōmittunt. Ter
tius eſt exorciſtarū qꝛ eſt ar-
ctare demones ꝑ adiuratio-
nem ne dn̄ent in corpore nō-
dum baptizato. Quart⁹ ē ac
colitoꝝ:qꝛ eſt p̄ſentare mate
riam:vrceolū cū aq̄ ⁊ vino. ⁊
lumen accēdere. Alij vo enu
merant adhuc alios duos or
dines.ſ.pſalmiſtarū ⁊ cātoꝝ.
q̄ tn̄ ſm Tho.in.iiij.di.xxiiij.
q.iiij.arg.ij.nō ſunt ordines:
nec ſunt illa noīa ordinū ſ; of
ficioꝝ.tn̄ inter ordines large
acceptos cōputant. Et iſti vo
cant minores ordines q̄s poſ
ſunt abbates bn̄dicti cōferre
incluſiue vſq; ad lectoratum.
vt.lxix.diſti.qm̄ videm⁹. vbi
glo.dicit q̄ poſſūt facere pſal
miſtā:oſtiariū ⁊ lectorē.⁊ hoc
lꝫ abbati in ſuo monaſterio.
Exorciſtā vo aut accolitū fa
cere nō licet:qꝛ iſti duo ꝑ ſo-
lum epm̄ fiūt.vt dr̄ ibidē in c.
nō opꝫ. Hec fuit ſn̄ia Hugo-
nis ⁊ Laurētij q̄s ſeq̄t archi.
ibidē. Idē tenēt Raymund⁹
⁊ Goffred⁹ in ſentētijs eoꝝ.
de epo q̄ renūciauit epatui.⁊
p̄t abbas taliter ordinare ſu-
pradictos non ſolū in q̄ttuor
tꝑibus: ſ; etiā dieb⁹ dn̄icis: ſ;
tm̄ in ſuo monaſterio.al's al-
teri faceret preiudiciū. Iſtaꝫ
aūt hꝫ ptātem abbas nō ſolū
ex ordine: ſ; ex ptāte bn̄dictō
nis. Vn̄ lꝫ abbas nō ꝯſecrat⁹
manū iponere nō pōt ordina
to.vt in.c.qm̄ videm⁹.⁊ c.nō
opꝫ.⁊ c.cū ꝯtingat. de eta. et
qua.or.tn̄ manū bn̄dictionis
pōt iponere.de ſupplēda ne-
gligētia p̄latoꝝ.c.j.ſ.recipiē-
do ꝓfeſſos.⁊ ſic nō pōt ordi-
nē ꝯferre:niſi ſit bn̄dict⁹. De
h̄ iā deteriatū ē de ꝑuilegijs.
c.abbates.li.vj. ⁊ de collatio
nib⁹.ibidē.imo pſalmiſtā ⁊ ca
torē p̄t ordinare ſimplex ſac-
dos.vt.xxiij.di.vbi dr̄. Pſal-
miſta ⁊ cantor p̄nt abſq; ſcia
epi ſola iuſſione pbr̄i officiuꝫ
ſuſcipe cātādi.dicēte ſibi p̄ſbi
tero.vide vt qd̄ ore cātes cor
de credas. ⁊ qd̄ corde credis
opib⁹ approbes. Laurētius
etiā.xcij.di.nō licꝫ.exponit h̄
c.cū dr̄ i eo offm̄ cātādi ſuſci-
pere.i.ſuſcepti officij executi
onē. Qd̄ etiā ꝓbat Hoſt.i ſū
ma de ordinat̄ ab epo q̄ re-
nūciauit epatui circa p̄ncipiū
Ray.vo i ſūma eodē titu.no
tauit h̄ itelligēdū de ſacdoti-
bus curā h̄ntib⁹.q̄ ſoli h̄ p̄nt.
videt tn̄ q̄ cū nec alios ordi-
nes poſſꝫ q̄s exeq̄ ſine licētia
ei⁹ ita nec aliq̄d ſpecialitat̄ i
pſalmiſta hic itroducat. Sed

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Inno. Bern̄. ⁊ Petr⁹ de ſam pꝛana dicūt h̄ poſſe quēlʒ ſacerdotē. Et hāc vltimā ſniam approbat archi. in p̄dicto ca. pſalmiſta. Utrū āt infigat̄ caracter aīe p h̄moī ordinē dic̄ ibideʒ archidiacon⁹ ꝙ nemo ſcit ⁊ iō ꝑcutiēs talē nō incidit canonē. Q̄ ⁊ vt dicit Uincētius. hic ordo nō eſt de p̄ncipalibus: nec d̄r ordo ꝓp̄e h̄ large ⁊ iſtā ſentētiā tenēt theologi q̄ dicūt pſalmiſtatū cantoꝛiatū ⁊ ep̄atū nō eē ordīes Credit tn̄ archidiaconus vbi ſupra ꝙ ꝑcutiens pſalmiſtaʒ īcidit canonē: nec ſup eū ſeculare iudiciū pōt habere poteſtatē: ⁊ dicit ꝙ ſi obmittat̄ ordo iſte ⁊ conferat̄ lectoꝛat⁹ et accolitat⁹ nō eſt repetendus Hoſtiē. tamē in. ca. contingit de etate ⁊ q̄litate oꝛdi. dicit ꝙ ſit repetendus. Hec de iſtis. Deinde ſequūtur ſacri oꝛdines q̄ dicuntur maioꝛes. Primus ē ſubdiaconat⁹. ad quē ꝑtinet oblatōes recip̄e ab offerētib⁹: ⁊ eas diacono offerre. itē legere ep̄lam ⁊c̄. Sc̄ds ē diaconat⁹ ad quē ꝑtinet hoſtias oꝛdinare ī altari. ſil'r legere euāgeliū. Terti⁹ ē p̄ſbiterat⁹. ad quē ꝑtinet ꝯſecrare coꝛpus xp̄i ⁊ ſanguineʒ: ⁊ hic eſt actus principalis. ali⁹ aūt ꝯſequēs. ſ. ſoluere ⁊ ligare ꝑ quē actū p̄paratur coꝛp⁹ xp̄i miſticum. ſ. fideles xp̄iani. vt ſint apti ad coꝛpus xp̄i veruʒ De ep̄atu aūt an ſit oꝛdo ē diuerſitas inter theologos ⁊ iuriſtas. Nā theologi dicūt eū nō eſſe oꝛdinē. Juriſte vō cōmuniter tenēt ꝙ ſit oꝛdo de q̄ Joh̄. and. in nouella ſixti notat pulchꝛe circa ꝓhemiū. Et hoc idē tenet doctoꝛ ſubtilis in. iiij. ſentētiaꝝ. di. xxiiij. arg ij. Jn q̄lʒ aūt oꝛdine caract̄ īpꝛimitur cum eis ꝑ epiſcopū poꝛrigitur liber cū foꝛma verboꝛū. accolito cū datur cādelabꝛū: ſubdiacono cū dat̄ calix vacuus cū alijs vaſis quorū vſus ē in ꝯfectōe eucharīſtie. Diacono ⁊ pꝛeſbitero q̄n ep̄s imponit manū capiti. et hec impoſitio ꝯfert plenitudinē grē. Tho. tn̄ dic̄ diſt. xxiiij. q. v. ar. ij. ꝙ' ſubdiacono imp̄mitur caracter in datione calicis tm̄ cui⁹ actus p̄ncipalis eſt circa vaſa tm̄ ⁊ nō circa cōtenta in vaſis. Un̄ nō pōt tāgere coꝛp⁹ xp̄i ſine neceſſitate magna. Sʒ actus diaconi nec eſt ſup vaſa tm̄ nec ſuper ꝯtenta in vaſis: q̄ ille ē ſacerdotis: ſed ē ſup coꝛp⁹ ꝯtētū ī vaſe tm̄. Unde eius eſt diſpēſare coꝛp⁹ xp̄i in patena ⁊ ſanguinem in calice. ideo poteſtas ei⁹ ad actū nō potuit ex

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pmi p dationez vaſis tm̄ nec materie tm̄: ſ; exp̄mit̄ p actuz in h̄ q̄ dat̄ ſibi liber euāgelio rū ⁊ in hac datōe imp̄mit̄ caracter ſm Tho. vbi ſupra dicēs q̄ ptact⁹ iſte iſtrumētorū taliū ē de eſſentia ſacri: q̄ dr̄ accipe h̄ aut illud. Impoſitio aūt man⁹ nō eſt de neceſſitate ⁊ ſubſtātia hui⁹ ſacramēti. vt ō ſacramēt; iterādis. c. vlt. Et licet iſti caracteres i eſſentia diſtingātur. tū in fine vniuntur: q̄ ad vltimū caracterē p̄ſbiteratus. ſm Pe. in. iiij. di. xxiiij. q. ij. ar. j.. ⁊ Joh. pariſienſ. nō eſt credēdū q̄ caract̄ vnius ordinis p̄ſupponat caracterē alteri⁹ ordis. Nā vt dicit Tho. vbi ſupra in p̄mitiua eccleſia aliqui ordinabāt̄ ad p̄ſbiteros: qui tū p̄us inferiores ordines nō accepeīt ⁊ tū poterāt q̄ inferiores: ſ; hodie ſtatuit ecclia vt non ingerat ſe quis ad maiores q̄ p̄us in minorib⁹ officijs ſe nō humiliauit. ideo hoc eſt de congruitate ⁊ nō de neceſſitate. Et nota ſm Tho. in. iiij. diſt. xxiiij. q. ij. ar. ij. q̄ ep̄us p̄mo pparat ordinādos p tria. ſc; p bn̄dictionē p quaz diuinis officijs mancipātur. per manus impoſitionē: per quā datur plenitudo gratie p quam ad magna ſunt idonei ⁊ ſolis diaconis ⁊ p̄ſbiteris fit man⁹ impoſitio. tercio p vnctionez ad aliquod ſacramentū tangenduz qđ fit ſolis ſacerdotibus qui pprijs manibus tangunt copus xp̄i. Unde etiaz calix ⁊ patena vnguntur.

De accidētib⁹ huius ſacri.

Et autem ſciēdū q̄ illa dicūtur accidētalia ſacramēti q̄ reqrūtur de ɔgruitate ⁊ nō de neceſſitate ſacri. Cōgruū ē ḡ p̄mū vt nō ordietur q̄s ad ſacros ordines niſi habeat etatem legitimam. Etas aūt p ſubdiacono ē. xx annoꝝ. p p̄ſbitero. xxv. ⁊ ponitur in clemētina de etate ⁊ qualitate p̄ficiēdoꝝ. ca. generalē. Et vt notat Joh. anđ. in ca. ⁊ tui. de p̄bendis. lib. vj. in glo. iiij. non eſt opus ſeruare interſticia longa temporū in ordinibus ſuſcipiendis ſicut prius. vnde habens etatem legitimaz laicus in carniſpriuio poteſt cantare miſſaz i ſacerdotio ɔſtitut⁹ in feſto paſche. Si tamen quis in minori etate recipit hoc ſacramētū: tenet ſ; peccat ⁊ debet ſuſpēdi ab executōe ip̄i⁹ ⁊ ordinator a collatōe ordinū ⁊ cuz hoc p̄t ɔpelli vt ſibi puideat de aliq̄ bn̄ficio: vt de tēp. or.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ta.vel nō ē.Hoc eīm ꝙ quis i
pfectis annis diſcretiōis reci
piat ſacramentū ordinis. licʒ
ſm Thomā ſit ꝑter honeſta=
tem ſacramenti inſtitutuʒ.ita
vt iā ſit ex neceſſitate pcepti
non tamen eſt ex neceſſitate
ſacramenti. Unde ſi ordo ſa=
cer confert puero carenti vſu
ratōnis tenet ꝙtū ex vi ſacra
menti. Dicit tamē Tho. ꝙ in
illis ſacramētis vbi actꝰ ſuſci=
pientis reqritur:ibi vſus rō=
nis eſt de neceſſitate ſacramē
ti.ſicut iu penitentia ⁊ matri=
monio. Sʒ in quibꝰ actus ſu=
ſcipientis non requirit vſus
etiā rōnis non eſt de neceſſi=
tate ſacri ſicut eſt i ordine ſa/
cro vbi ſolū ſpūalis poteſtas
dat:⁊ iō vſus rōnis nō requi
ritur. Sciendū ꝙ licet laicus
ignarꝰ nihil ſciēs de lrā ordi=
nem poſſet ſacrū ſuſcipe ꝙtū
eſt ex vi ſacramēti.peccat ta=
mē grauiter epūs ꝯferēs tali
ordinē ſacrū: Nā dicit Tho.
ꝙ tenet ordinandꝰ ſcire qō p
tinet ad eiꝰ officiū.ſm magis
⁊ minus. Unī ſacerdos religi
oſus exq̄ recipit ptātē tm̄ ſup
corpus xpi verū cōſecrandi.
ideo ſufficit ꝙ ſolū ſciat illa q̄
requirūtur ad conſecrationē
corporis xpi. Curatus autē
vt plebanꝰ tenet plꝰ ſcire qr
ꝑmouetur ſuper corpus xpi
myſticum:qō eſt eccleſia. Unī
debet ſcire ea que ſpectāt ad
populū. Ad epm vō pertinet
ſcire etiā difficiles q̄ſtiones ſa
cre ſcripture Qō ꝗ dicit ꝙ de
ſubſtātia ſacri ordis ſunt elo=
q̄a dīna.vt dr. xxxviij. diſtin:
Oēs pſallentes.exponēdū ē
nō de ſubſtātia ordis ſꝫ de ſb=
ſtātia executōis.qr.ſ.tal' exeq̄
nō pt ſacrū ordinē niſi ſciat il
lud qō ad illū ordinē ſpectat
exequendū. Itē licet ſex tpa
anni ſunt deputata ad ꝯferē=
dū ordies.tñ hō nō ē de ſubſtā
tia ſm Ray .⁊ hō exp̄ſſuʒ.ē de
tēpo.or. Sane. Congruuʒ tñ
valde ē vt nō alijs niſi p̄dictꝭ
ſex tpibꝰ ꝯferant.ſ.q̄ttuor tpi
bus ſingulis.ſabbo ſitiētes.⁊
ſabbo paſche:vt dr di'.lxxv.c
vlti. Poteſt tñ epūs conferre
minores ordies diebꝰ dñicis
ſed non multis ne videat ge=
neralē ordinatōem facere:vt
de tempo.or.de eo. Ideo au
tem ſabbato ꝯferunt ſacri;or
dines:qr ſabbatum ſignificat
requiem p quod ſignificat ꝙ
qui ordinat ad ſacros ordies
irreuocabiliter tranſit de la=
bore in requiem. puta de la=
bore ſeculariuʒ negocioꝝ ad
requiem:ad vacandū ſpūali=
bus.vt dicitur.lxxxviij. diſti.
fornicari. Poſſunt etiā ꝯferri
ordines ſacri i die dominico

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mane. ita tamen ꝙ ordinād⁹ ꝛ ordinatoꝛ continuent ieiunium pcedentis ſabbati quia tūc mane dñice diei trahitur ad ſabbatū ꝑpter continuationē ieiunij: ſed hoc non faciat epus ſine neceſſitate: vt ſi forte infirmaret̄ ſabbato pōt differre in craſtinū. Et intellige de vno ꝛ eodeꝫ ordine nō de diuerſis. Nā nullus debet ſuſcipe duos ordies. vel miorem ꝛ vnum ſacrum in eiſdeꝫ quattuoꝛ tꝑibus. Pena autē ordinatoꝝ extra dicta tēpora eſt ſuſpēſio ab executione illius ordinis quē ſuſcepit vt de tēpo. oꝛ. c. ij. Poteſt tamē cū eis diſpenſari vt miniſtrēt impoſita eis penitentia vt in ca. Conſultationi. ibideꝫ. Ordinatoꝛ vero debet ꝓuari auctoritate ordinandi: vt ibidē patet.

De cautelis hic obſuādis

Primo caueat epiſcop⁹ ne ordinet alienū clericū vel laicū: vt de tempo. oꝛ. cuꝫ nullus lib. vj. Quod ſi fecerit ꝑ annū a collatione ordinum eſt ſuſpended⁹. Et iteꝝ clerici ſui abſq̧ licentia ſua a vicinis epis poſſunt ordinari: vt patet de tēpo. oꝛ. li. vj. Clerici vō q̄ ſine ꝓprij epi licentia ordinātur ab executiōne ordinū ſuſpendant̄. tñ eps poteſt cū eis diſpenſare. ix. q. ij. lugduneñ. de tempo. ordi. ꝙ trāſlationē. Secūdo caueat epiſcopus ne ordinet aliquē ad ſacros ordies ſine titulo: alꝰ ſolus ei ꝓuidere tenebitur de beneficio. Tertio caueat ne ordiet ꝑ ſymoniā: vt de ſymonia. ꝑ totū. nec ſol⁹ epus ſꝫ etiam notarius nō debet formatas vendere. de ſymonia. c. j. Quarto caueat ordinād⁹ ne recipiat ordinē aliquē ab epiſcopo queꝫ ſcit ſymoniace in ordine ſuſceptum: ſiue ſit occultū ſiue manifeſtū: qꝛ nō recipit executionē. ꝛ indiget diſpenſatione. j. q. j. qui a ſymoniacis. Dicit tamen Tho. ij. ꝺ q. viij. ꝙ ſi eſſet ſymoniacus alia ex cauſa poſſꝫ ab eo recipe ordies dūmō ſit occultum qꝛ talis eps nō ē ſuſpēſus ad alios ſed ad ſe tantū. Quito caueat ordinād⁹ ne tpe ordinationis ſit i pctō mortali. nā mortalit̄ peccaret. di. xl. multi. Et idem ſctūs Tho. in. iiij. di. xxiiij. Nec talis poteſt vti ordine ſic ſuſcepto ſꝫm ipſum qꝛ facit ꝯtra pceptū illō. Deutero. xvj. Juſte qō iuſtū ē exequaris. Unde talis quotiēs talem actū exercet ſemꝑ peccat mortaliter. Dicit tñ Tho

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mas ibidẽ ꝙ ſubdit⁹ hmõi or dinati ĩ pctõ mortali tenetur ab eo recipere ſacr̃m ſi eſt oc cultuȝ: ⁊ hoc q̃diu toleraẽ ab eccl̃ia. Tñ dicit idẽ. Nõ eſt tu tum talem ad aliquẽ actũ ſui ordinis exeq̃ndũ ĩducere du rante ꝯſcientia ꝙ iſte ſit ĩ pec cato mortali: quã tñ depone re poſſet: q: in inſtãti hõ poſ ſet a diuina gr̃a emendari. Sexto caueat cleric⁹ ne ordi netur ſine examine. al's dr̃ fur tiue ordinat⁹ ẽm Hoſtien. vt lxiiij. di. extra conſciam: nec ꝓſunt ei formatorie. ſi tñ ẽ di gnus ⁊ notus nihil obeſt: q̃a tales nõ ſũt examinãdi. Ar chid. xxiiij. diſt. c. nullus. Sȝ ſi eſt indign⁹ deponi dȝ. de cor pore viciatis. Expoſuiſti. Si etiã ſit ignot⁹ q̃uis dign⁹ de poni dȝ. xxiiij. di. ca. vl. ⁊ mul to forti⁹ ſi eſt indign⁹. l. di. ex penitentib⁹. Debȝ etiã cõ fiteri publice epõ ſuo crimĩa ſeu notoria impedimẽta iur͡ vel facti. vt ibidẽ dr̃. Si autẽ ſubticet talia etiã poſt pn̄iaȝ ĩpediũt executionẽ. Nec eti am ſuſcipiat aliquẽ ordinem ſupiorẽ obmiſſo inferiori: q: hoc eſt ꝑ ſaltuȝ ꝓmoueri. Et talis dȝ deponi: ſi hoc faceret ex malicia: ſec⁹ ſi ex ĩg̃rantia vel negligẽtia. di. xlviij. ſicut olim. Ex diſpẽſatione tñ epi. ad obmiſſũ ordinẽ p̃t ꝓmo ueri. ẽ in ſuſcepto p̃us nõ mi niſtrabit. Daẽ aũt gr̃a gratuȝ faciẽs in hoc ſacr̃o q̃ neceſſa ria ẽ nõ ſolũ ad digne ſuſcipi endũ ſacr̃m: ẽ etiaȝ ad digne miniſtrandũ ẽm Tho. ⁊ Pe trum in. iiij. di. xxiiij.

De ſacr̃o matrimonij.

PRopter for nicationem habeat quiſqꜫ vxorem ſuaȝ j. ad Chorin. vij. ⁊. xxxij. q. ij. ca. his ita. Licet matrimoniũ in ſtatu innocẽtie ſit inſtitutũ in officiũ nature. ħ ẽ in ꝓpa gationẽ ⁊ multiplicationẽ ꝓ lis ad dei cultũ: q: tñ natura lapſa viciata eſt ex originali pctõ. adeo vt falceȝ ꝓpriã in meſſeȝ nõ vereaẽ mittere alie nã. q̃rẽs ĩdifferẽter quãcũqꜫ feminã cũ q̃ fornicatõnis ex pleat pctm̃. Jdeo magn⁹ do ctor gẽtiũ p̃dicator ⁊ rector ꝓ uidẽs de remedio dicit: vt ꝓ pter fornicatõem euitandam vnuſqꜫ habeat vxorẽ ſuaȝ ꝑ q̃d dãnat pctm̃ fornicatõis ⁊ cõmẽdat ſtatũ m̃rimonij cõ iugal. Jn q̃b⁹ v̇bis p̃mo apo ſtol⁹ ſuadet vitare fornica ti onẽ. ibi ꝓpẽ fornicatõeȝ. ſc̃do ꝯſulit remediũ adhibitõeȝ: q: habeat vxorẽ ſuã. Per p̃mũ damnatur error illoꝝ qui di

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cunt ſimplicē fornicationem nō eſſe pctm̄ allegātes ſctōs pr̄es ſcʒ Abrahā Jacob Dauid ꝛ alios qui habebāt ↄcubinas: nec tamē illa fornicatio iputata eſt ad pctm̄. Quibus reſpōdetur ſm Tho.in. iiij.ſentētiarū.di.xxxiij.q.iiij qꝛ q̄libet fornicatio extra matrimoniū q̄ tollit debitā ordinationē parētis ad ꝓlem quā natura ex cōcubitu intendit eſt pctm̄.ideo ſm ipm̄ ſine dubio ſimplex fornicatio ē peccatum mortale.etiā ſi lex ſcripta non eſſet. qd̄ eſt multum notabile. Ubicunq̧ aūt legimus aliquos pr̄es habuiſſe cōcubinas illud fuit ꝑ ſpeciali diſpenſatione ſpūſſancti. ꝛ ad deſignandū aliqd. Hoc ei qꝫ filij Jacob ex liberis ꝛ ancillis fuerꝫ heredes deſignat qꝫ xp̄o in baptiſmo naſcūtur filij ꝛ heredes ꝑ bonos ꝛ malos miniſtros. Sic etiam alia oīa in predictis pr̄ib⁹ ad myſteriū ꝑtinent.vt habeꝫ lati⁹ xxxij.q.iiij.c.j.ij.ꝛ.iij. De quo cui placet ſufficienter informari videat notata mea ſup vj. precepto.ſ. Nō mechaberis. Per ſcd̄m damnaꝫ bigamia cū dꝛ habeat vxorem ſuam.ſi ſic vnā tm̄. nō plures ſimul Un̄ ſaluatoꝛ repetēs illō Geneſ.ij. Erūt duo in carne vna. Math.xix.dicit. Itaq̧ iam nō ſūt duo:ſ vna caro

De ſponſalibus hic prius agitur.

Circa iſtud ſacrm̄ ꝑmo videndum ē de ſubſtantialib⁹.ſcd̄o de accidentalib⁹ tertio de cautelis. Quātuʒ ad primū ſciendū qꝫ q̄dā ſunt accidentalia matrimonij. ſcʒ ſponſalia.ꝛ ideo de ipſis primo videndū eſt.ſcd̄o quid ſit matrimoniū. tertio q̄ requiruntur ad matrimoniū: quarto q̄ impediūt ipm̄. Quātuʒ ad ꝑmum ſpōſalia ſm Franciſcū de ſarabellis ſup rubrica de ſponſalib⁹ ſic diffiniunꝫ ſūt futurarū nuptiarū ſeu matrimonij ꝓmiſſio. Et diffinitio illa trahiꝫ ex canone. xxx q.v.noſtrates. Dicunꝫ a ſpōdeo.des.qꝛ vt dic̄ Gaſpar de caldarijs.qꝫ olim ſponſus et ſponſa mittebāt cautiones q̄bus ſpondebāt ſe in iura matrimonij conſentire. ꝛ fideiuſſores dabant q̄bus id ſe obſuaturos obligabant. Ūnq̧ etiam ſponſalia dicuntur matrimoniū.ſ tunc debent intelligi ſi ſunt ſponſalia de p̄ſenti. Et fiunt ſponſalia quattuoꝛ modis. Primo nuda ꝓmiſſione.vt cū dꝛ: ꝓmitto te du-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cere in vxoꝛē. Scđo datis ar ris ſponſalicijs: vt pecunie vł alteriꝰ rei. Tertio annli ſub= arratione. Quarto interue= niente iuramēto: vt cuꝫ alter alteri iurat dicēs. Juro ꝙ te in vxoꝛē ducere volo. Quo= modocūꝙ ǧ quis iſtoꝝ quat tuoꝛ modoꝝ ꝓmittit ducere aliquā ⁊ poſtea nō curat pec cat moꝛtalr: niſi legitimū im/ pedimentū interueniat. Sciē dum tñ ꝙ ſi ſponſi ſibiīnuiceꝫ diſplicent ⁊ diſſentiūt ſi ſpon ſalia nō fuerint iurata poſſūt ſe mutuo abſoluere. Un̄ no= tant doctoꝛes in c. ꝑterea. de ſponſalibꝰ. vbi inter ceteros Jacobus de alberga notat ꝙ qñ eccłia videt ꝙ ſpōſi ſibiīn= uicē diſplicēt dꝫ diſſimulare: id eſt nō dꝫ cogere ſponſum ⁊ ſponſaꝫ ad ꝑficiendū matri moniū ꝓpter malū qđ poſſet inde ꝑuenire. ſ. vxoꝛicidiū vł mutua adulteria ꝯtrahentiū. Et h̄ placet Caſpar. Si autē tñ alter diſſentit dicit Goffre dus ꝙ ex q̄ alter diſſentit diſ/ ſentiens ꝑciſe cōpellit̄ donec in eodē ſtatu ꝑmanet. ſ ſi cuꝫ alio ꝯ̄erit ꝑ v̄ba de preſenti ceſſabit coactio Idē vult In nocē. ti. de ſponſalibꝰ. An au tem ſponſalia iurata poſſunt mutuo partiū diſſenſu diſſol- ui: licet antiq̄ doctoꝛes dubi= tent de h̄: moderni v̄o expe= dierūt iſtum caſum. Un̄ Uin centiꝰ in ca. ꝑterea de ſpōſali bus. ponit diſtiguēdo an iu= ramētū dirigat̄ in deū an i ho minem. Primo caſu nullꝰ p̄t abſoluere: niſi deꝰ. Scđo ca= ſu: hō cui iurat̄ pōt abſolue= re. Tūc aūt dirigit̄ in deū ſm Jo. an. qñ is q̄ iurat magis i/ tendit placere deo ꝙ̄ hoībus ſiue ſit i faciēdo aliq̄d merito rium ſiue in abſtinēdo ab ali quo illicito. Exemplū ꝑmi iu raui abbati intrare monaſte= rium. h̄ em̄ tm̄ deum cōcernit nō abbatē. Un̄ abbas nō po teſt me abſoluere a iuramen to. Similiter iuraui nō occi= dere hoīem ⁊c. Ad hoīem au tem tunc dirigit̄. ſi iuraui tibi ſcribere libꝛum. ab hoc em̄ tu potes me abſoluere: quia te ſoluꝫ ꝯcernit hoc opus. Licꝫ em̄ oē iuramentum cōcernat deū ꝑncipaliter qꝛ ꝑ religio= nem ꝓmittit̄: tñ qꝛ ꝯcernit cō modū eius cui iuratur p̄t ab eo dimitti. de iureiurādo. c. j. Idem etiam tenet Caſpar di cens. ꝙ ſponſalia etiam iura ta mutuo diſſenſu tollunt̄. qꝛ ſublata obligatione ſublatuꝫ eſt iuramentuꝫ. ſicut dicit̄ de ſtatuto ⁊iurato. ⁊ notatur de prebendis. dilecto. Facit ad hoc regula. qđ fauoꝛe. lib. vj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et notat̃.xxxj. q.iij.c.j.i glo. penultima. vbi dicitur ꝙ parentes ſicut poſſunt frangere ſponſalia filioꝝ:ſic ⁊ iuramẽta remittere. Concludo ergo ⁊ dico ſm Franciſcũ de ſarabellis ꝙ ſi aliqs iurat ſponſe eius intuitu põt ſponſa ipm abſoluere. ſecꝰ ſi intuitu dei ſeu ob pietatẽ:vt cum ſpõſus eſſet diues ⁊ ſponſa pauperrima. Tamẽ dicit Franciſcus ꝙ etiã in hoc caſu poteſt euz ſponſa abſoluere. qꝛ licet iurauit intuitu dei.tñ exquo cõmodũ cõcernit ſponſam ipſa põt remittere ꝑdicta. ⁊ ſic generaliter obſeruat̃. Nã eccleſia ſe non intromittit de ſpõſalibus de futuro. nec ad inſtantiã alteriꝰ partis. Ambobus ergo diſſentiẽtibꝰ etiã ſi iuraſſent mutuo ſe poſſũt abſoluere. Et nota ꝙ etas ſeu tempꝰ ꝯtrahẽdi ſpõſalia vtrobiqꝫ eſt ſeptẽnium. Vnd̃ ſpõſatio q̃ fit in quiqꝫ vel ſex annis nulla eſt:vt de deſponſatione impuberũ.litteras. Nã ex talibus ſponſalibꝰ inducit̃ publice honeſtatis iuſticia. Eſt aũt publica honeſtas ſm Franciſcum in ca.iuuenis de ſpõſalibꝰ impedimẽtũ quod nec ex ꝯſanguinitate: nec ex affinitate ꝓcedit. ſ ex q̃dam honeſtate q̃ in matrimonijs ꝯſideranda eſt: vt ille q̃ ꝓus ꝯ̃xit ſpõſalia cũ aliq̃:ipa mortua nõ ducat aliã conſanguineam ipſius infra q̃rtum gradum. vt in c.ad audientiam vt deſponſalibꝰ.c.j.li.vj. Ratio aũt huius cõſtitutionis ẽ qꝛ experiẽtia docuit graues rixas ⁊ inimicicias inter conſanguineos oriri: qñ vni deſponſatã aliquis de cõſanguinitate ſponſi ꝓcurat habere. Similiter qñ quis cõſanguineam ſponſe ſue ipa mortua cũ qua nondũ ꝑfecerat matrimoniũ vult ducere non eſt honeſtũ.cũ ꝑ hoc q̃ſi duo cõſanguinei vident̃ vni mulieri copulari.qđ honeſtas ꝓhibꝫ. Verũtñ ius cõmune eſt ꝙ ſi quis deſponſat puellam ante ſeptez annos ſi interim ipe moritur poteſt eã frater ſuus ducere. Similiter ſi moreret̃ illa puella ante ſeptimuz annum vir duceret eius ſororẽ aut matrem. Et hoc totũ habes de deſponſatione impuberũ.litteras. Sunt aũt octo caſus in q̃bus ſoluuntur ſpõſalia. Primꝰ ſi alter ſponſoꝝ poſt deſponſationem trãſeat ad religionem:qđ etiam poteſt facere ꝯtracto matrimonio ante copulã carnalẽ: tũc eniꝫ mulier poteſt alteri nubere quaſi poſt mortem viri:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quia religio eſt quedā mors ſm Tho. in. iiij. di. xxvij. q. iij Scd'us quādo ſponſus ſe abſentat ꝑ lōgū tp̄s ſponſa cū alio pōt contrahere. Tertius ſi alter eoꝝ incurrat lepram vel paraliſim. Quart⁹ ſi ſupuenerit affinitas vel q2 ſponſus cognouit cōſanguineam ſponſe. Quintus ſi mutuo ſe abſoluūt. Sextus ſi alter eorum fuerit medio tēpore fornicatus q2 tunc redditur alteri ſuſpect⁹ de fide poſtea ſeruanda. Septimus ſi ſponſus cū alia cōtrahit ꝑ verba de p̄ſenti vel etiā de futuro cū copula carnali. Si tn̄ contrahit cū p̄ma ſine iuramento. cū ſecunda cū iuramento dꝫ adherere p̄me: ⁊ penitere de ꝑiurio. Octau⁹ qn̄ q̄s ipubes cōtraxit ſpōſalia ⁊ venit ad etatem adultaꝫ ⁊ petit abſolui a vinculo ſpōſalium: ⁊ ſibi dari licentiā nubēdi. In oīb⁹ autē iſtis caſib⁹ debēt ſpōſalia auctoritate eccl'ie abſolui p̄terq̄ꝫ in p̄mo quito ⁊ ſexto. in q̄bus ſoluuntur ip̄o iure. Addit etiam nouū caſum. Hoſti. ſ. ſi fama eſt ꝙ inter eos eſt canonicum impedimentum.

De diffinitiōe matrimonij.

Conſequēter de m̄rimonio ſciendum ꝙ ipſum ſic diffinit̄ Matrimoniū eſt viri ⁊ mulieris coniunctio indiuiduā cōſuetudinē vite retinens. Iſta diffinitio tradit̄. xxvij. q. ij. ca j. Per hoc qd̄ dr̄ viri ⁊ mulieris excludit̄ vir cum viro. vel mulier cū muliere. vel vni⁹ viri cū multꝭ mulierib⁹: q2 talis ꝯiūctio nō cauſat m̄rimoniū ſed peccatū. Dicit̄ etiā cōiunctio. ſ. amoris ⁊ matrimonialis. Dicit̄ etiā indiuiduam vite conſuetudinē retinens qd̄ eſt tantū dicere ꝙ neuter eorum abſqꝫ alterius conſenſu poteſt cōtinentiaꝫ ꝓfiteri vel orationi vacare: nec ſe alteri copulare: ſed ſibijnuicē ſeruare fidem ⁊ debiti redditioneꝫ mutuā. Similiter debent eis mutuo ī neceſſitatib⁹ ꝓuidere ⁊ ſubuenire inuicē. Et hoc intelligendū eſt totū de m̄rimonio copula carnali ꝯſūmato. q2 nō ꝯſummatū tali copula poteſt ſeparari ꝑ ingreſſuꝫ religionis. vt de ſpōſalib⁹ cōmiſſum. Intelligitur etiā hoc de matrimonio fideliū: q2 matrimoniū ifideliū poteſt ſeparari altero trāſeunte ad fideꝫ Ratio aūt beati Tho. in. iiij diſt. xxiiij. q. j. Quare cōiunctio matrimonij eſt inſeparabilis vſqꝫ ad mortē inter homines ⁊ nō inter alia aīalia ē

hec. Quia alioꝝ animaliū fi
lij poſſunt ſibi victū ſtatī ha
bere vel ſaltē ad eoꝝ ſuſten=
tationē vnū ſufficit ſicut ē de
vacca equa aſina ⁊ ſimilibus
⁊ ideo ibi nō eſt certa ꝯiūctio
certi maſculi ad certā feminā
nec etiā neceſſaria diuturna
cōiunctio. eo ꝙ femina i eis
ſufficit ad educandū fetū ſine
maſculo. In his aūt quoꝝ fi=
lij indigent vtriuſqꝫ.ſ.taꝫ pa=
tris ꝙ̄ matris ſuſtētatione a=
liud eſt. Similiter vbi inueni
tur aliqua determinatio ꝙ̄tū
ad tp̄us ſuſtentationis ⁊ edu
cationis ſicut in auibus. Un
de paſſeres turtures ⁊ colū=
be habēt determinatas femi
nas qꝛ habēt educare pullos
⁊ alter eoꝝ nō ſufficeret ad q̄
rendū victū cū ⁊ ſe equaliter
nutrire debeant. Non aūt ſic
eſt in hoībus vbi filius indi=
get cura parentū ad magnuꝫ
tēpus. Et ergo mr̄imonialis
ꝯiūctio inter ſolos hoīes di=
citur indiuiſibilis ſm totā vi=
taꝫ alteri⁹ cōiugis. Oportet
eīn filiū generari. educari. nu
triri. ⁊ doceri. ⁊ ſibi d̄ neceſſa
rijs vite a parētibus ꝓuideri
eo ꝙ iuxta aplm oportet pa=
tres filijs theſaurizare. ij. ad
Choꝝ. xij. Iſta āt reqrūt ma
gnū tp̄s. Et quo ad hoc dicit
Lyra ſup Math. xix. c. ꝙ ma
trimoniū non ſolū eſt de iure
diuino ſ etiā de iure natura=
li: qꝛ natura dictat ꝙ vir ⁊ mu
lier cohabitēt ſimul ꝑ totam
vitā ad educādū ⁊ ꝓmouen=
dū ꝓlem vſqꝫ ad pfectum ſta
tum virtutis. Dicit autē ma=
trimoniū potius ꝙ̄ patrimo=
niū: qꝛ maxima onera ſunt in
matre ꝙ̄ in viro. Et dicitur a
matre quaſi matris munium
qꝛ munit a matre: ⁊ dat muli
erib⁹ eſſe matres. Et qꝛ etiaꝫ
finis pͥcipalis matrimonij ē
bonū ꝓlis: in cui⁹ ꝓcuratiōe
mater magis laborat. ⁊ iō ab
ipa denoiat. Fuit aūt mr̄imo
nium inſtitutū a deo in ſtatu
innocētie: vt dꝛ de voto. c. i. li
vj. Et hoc per illa verba. Hoc
nūc os ex oſſib⁹ meis q̄ vba
adā ſpūſctō illuſtratus dixit.
Gene. ij. in fi. ⁊. xxvij. q. ij. lex
diuina. Et ꝑ hoc reprobatur
illa opinio que dicit ꝙ matri=
moniū ſit inſtitutū a deo illis
verbis. Creſcite ⁊ multiplica
mini: quod videt incōueniēs
cū etiaꝫ illa vba pus dixerat
deus non ſolum ad homines
ſ etiā ad beſtias. Geñ. j. Et ꝙ̄
uis matrimoniū etiā ſit inſti=
tutum tp̄e moyſi. ⁊ tp̄e xp̄i.
hoc fuit tamē diuerſis reſpe=
ctibus. Nā vt dicit Tho. diſt
xxvj. in. iiij. ſm ꝙ ordinat ad
generationeꝫ ꝓlis q̄ erat ne=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ceſſaria etiã ante pctm̃ inſti= tutũ eſt a deo in ſtatu innocẽ tie. in h̄ ꝙ de⁹ formauit muli= rem in adiutoriũ viri. ⁊ h̄ mo do dr̃ in officiũ fuiſſe inſtitu= tum. Sz ꝙtũ eſt in remediuz pcti fuit iſtitutũ poſt pctm̃ tẽ pore legis nature. Scd̃m aũt determinationẽ pſonarũ ha= buit inſtitutionẽ in lege moy ſi: vbi nõ niſi de certis tribu= bus copulabant̃. Sz ſm ꝙ re preſentat ꝯiunctionẽ xpi ⁊ ec cleſie ſic habuit inſtitutionez in lege noua. Et ſm hoc dicit̃ ſacrm̃ noue legis. Et ex hoc habet̃ ꝙ due p̄ncipales ſunt cauſe inſtitutionis matrimo= nij. ſ. educatio ꝓlis ad cultuz diuinũ: ⁊ vitande fornicatio= nis cauſa. Alie ſũt multe cau ſe min⁹ p̄ncipales. ſ. pulchri= tudo vxoris: diuitie: reforma tio pacis. Et ꝑpter iſtas cau ſas ſi etiã ducat̃ vxor ſeruat̄ verbis de preſenti tenet ma= trimoniũ. Sciẽdũ aũt ex q̄ vt dr̃. vij. ethicoꝝ in actu car= nali priuat̃ homo magno bo no. ſ. vſu rõnis. q2 vt dicit phi loſophus. Talis act⁹ furatur intellectũ ſapiẽtis. Et vt dicit Aug. xvj. li. de trini. ipſa vo= luptas carnalis q̄ maiori vo luptatib⁹ carnalib⁹ neqt iue= niri momento ipſo tp̄is q̄ ad eius peruenit̃ extremũ: pene oĩs acies ⁊ vis rõnis obruit̃. Null⁹ aũt ſm rectã rõnez dz ſe obligare ad aliqd̃ in q̄ tan tum malũ patit̃: niſi ſit aliqd̃ bonũ recõpenſans iſtud dã= num. Vñ a ſctis patrib⁹ po nunt̃ excuſantia illũ actũ taz dãnoſum. ſ. bonũ fidei. ꝓlis. ⁊ ſacri. Fides hic ſumpta: eſt fidelitas ſiue iuſticia ad actũ ad quẽ obligat ſe. ſ. vt ille nõ q̄rat aliã: nec ecõuerſo. Siſr bonũ ꝓlis obligat q̄ ad cultũ diuinũ. ſ. vt religioſe. i. ſancte ⁊ deuote educat̃. Bonũ autẽ ſacri eſt illa idiſſolubilitas in ter virũ ⁊ mulierẽ. ⁊ ſignat i diſſolubilitatẽ ꝯiunctõis xpi et eccl̃ie: ⁊ hoc ẽ bonũ intrin= ſecum matrimonij: q2 pfectio p̄ma eſt formalis. Prima aũt duo bona. ſ. fides ⁊ ꝓles ſunt bona extrinſeca matrimonij Ex his ptz ꝙ ex quo vt dictũ eſt ſacrm̃ eſt bonũ excuſans iſtũ actũ videtur ꝙ actus iſte matrimonialis nõ ſolũ eſt bo nus: ꝟ etiam ſanctus. quã ſan ctitatẽ habet ex indiuiſibilita te cõiunctionis: ſm quã ſigni ficat cõiunctionẽ xpi ⁊ eccl̃ie. Ita etiã dicit Tho. in diſtin. xxxi. in q̄rto. q. iiij. Ex quib⁹ oibus infertur ſm Bonauẽ. ibidẽ. ij p̄ncipali. q ij. ꝙ q̄ co= it cauſa fornicationis vitãde in vxore. ne ſcz vxor fornicet̃

ſic reddēdo debitū nullo modo peccat: ſ magis meret: qa exercet opus iuſticie hoc eſt fidei ad quam tenetur. ⁊ ideo omīs culpa excuſatur. Si vero coit cauſa fornicationis vitande in ſeipſo. ſcꝫ ne ipſe ſolus fornicet in hoc peccat venialiter: ⁊ hoc ſi nō pulſatur a carne. Nā ex quo nō pōt procreare ꝓlem. nec ꝓpter eam ꝓcreandū coit nec cōpellitur ab vxore ad reddendū debitum. aliqua ſupfluitas eſt ibi ⁊ ideo peccat: ſ venialiter. immo dici pōt ſm Pe. de tharā in. iiij. diſt. xxx. q. iiij. ꝑncipali q. ij. ar. j. ꝙ qͥrens delectationem in ꝯiuge ſiſtēdo tñ intra fines matrimonij. ſ. qñ cum altera muliere id nō faceret veniale eſt pctm̄. licet etiam fiat cauſa explende libidinis. Sꝫ ſi qͥrat delectationeꝫ in ea nō vt in ꝯiuge ſ vt in alia muliere qͣcunqꝫ tunc eſt pctm̄ mortale hoc eſt ꝯtra Hugonem. xxxj. q. j. Quō. vbi dicit vſuꝫ matrimonij nō poſſe impleri ſine pctō ſaltem veniali: quia pōt etiā eſſe matrimoniū cuꝫ fit bono intuitu, ſicut fuiſſet i ſtatu innocētie ſm Frācīſcuꝫ in rubrica de ſponſalibꝰ. Hoc idem inuit Jo. an. in glo. ſup ca. alma. de ſen. ex li. vj. ſuper verbo ſacramētis. vbi dicit ꝙ datur gr̄a per iſtud ſacr̄m. ſꝫ non ſicut per alia ſacramēta Confert aūt in hoc ſacro gr̄a adiuuās ad illa opa q̄ in matrimonio reqͥrunt. Ratio ſm Tho. in. iiij. di. xxvj. q. iiij. qa vbicunqꝫ diuinitus dat facultas aliqͩ faciendi. dant etiāꝫ auxilia ſine qͣbus nō pōt conuenienter vti illa facultate: ſ in matrimonio datur diuīt9 facultas vtēdi vxore. ⁊ ꝑ cōſeqͣns dat gr̄a q̄ idem cōuenienter fieri poſſit. Hec ſanctꝰ Tho. Et ꝑ hͦ reprobat glo. j. q. j. Quicqͩ. Etiam dicit doctor ſubtilis ꝙ effectus iſtius ſacramēti ſunt due gr̄e in aīabus ꝯtrahentiū. et hoc niſi ſit obex mortalis pcti. Etēm nō ſufficit ad gr̄am ꝑcipiendā ꝙ ꝯtrahēs nō ſit fictus reſpectu ſacramēti. i. ꝙ nō ficte recipere intendit: ſ opꝫ ꝙ prius penituerit: qa illō ſacr̄m nō dat penitentiā. Eſt ergo vnꝰ ⁊ totalis effectus iſtius ſacri ſcilꝫ gratioſa coitio animorum. Hec doctor ſubtilis. Pro iſto dicto eſt c. vnicū de ſacra vnctione. Ulterius eſt ſciendum de illis q̄ requirunt ad matrimoniū vt ſit verū. Primo requiritur etas debita ꝑſonarnm cōtrahentiū. Nam vir debet eſſe. xiiij. annorū. ⁊ feīa. xij. agnorꝫ. Uñ ſicut ſpō

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſalia infra ſeptimū annū non
tenēt. ſic matrimoniū etiā nō
tenet infra. xiiij. annū. Quā-
tūcūq; eñi fuerit matrimoniū
de v̄bo de p̄ſenti īfra. xiiij. an
nū. nihilominꝰ nō eſt aliud ni-
ſi ſponſalia de futuro uſq; ad
xiiij. annū. Et iſta poſſunt rū
pi poſtq; ſponſi vl' alter illoꝝ
venerit ad debitā etatē. Se-
cūdo requirit̄ ꝯſenſus mutu-
us contrahentiū ꝑſonaꝝ per
v̄ba de p̄ſenti. Cōſenſus aūt
ille ſm Bona. in. iiij. di. xxviij
debet eſſe in mutuā corporis
poteſtatē. Uerba aūt de pre
ſenti ſūt iſta ex parte viri. Ac
cipio ego te in meā vxorem.
Uerba aūt mulieris ſunt iſta
Ego te accipio i meū viꝝ. Et
ſunt iſta v̄ba neceſſaria q2 ſa
cramētū ē res ſenſibilis. ⁊ iō i
eo reqrit̄ ſignū expſſiuū q̄ ex
pſſio couenietiꝰ fit ꝑ v̄ba de p̄
ſenti. vñ ⁊ iſte ꝯſenſus pōt bñ
ꝑ alia v̄ba expediri vel expꝑ-
mi inter hoīes vſitata q̄ iſtis
eq̄pollent dicēdo. Cōſentio i
te tanq; in vxorē. Siłr ſi pre-
ceſſit īterrogatio inter aliq̄s
de ꝯhēdo. Si alter eoꝝ dicat.
volo te de cetero hr̄e i vxorē
Et illa rñdet. Et ergo te volo
hr̄e in virum. Uel volo ꝙ tu
ſis vxor mea. ⁊ illa. ⁊ ego ha-
beo te ꝓ viro. In omnibꝰ tali
bus cōtrahitur matrimoniū.

Sȝ ſi diceres. volo te accipe i
vxorē vel volo in te cōſentire
tanq; in vxorē nō eēt mr̄imoni
um. Siłr ſi dicat vir. ꝓmitto
ꝙ te nō dimittā ꝓ meliori vel
ꝓ peiori. etiā iudicandū eſt ꝓ
matrimonio. Itē ſi poſt datā
fidē dicāt aliq̄ bibamus noīe
mr̄imonij et oſculemur nos.
vvilhelmꝰ dicit ꝙ nō eſt mr̄i-
moniū niſi vellent ꝑ h̄ recedē
a ſponſalibꝰ ⁊ ꝯhere de p̄ſen-
ti quia illud dictū ſignificat fu-
turū matrimoniū. S; ſi diceres
bibamus ꝓ matrimonio con
tracto eſſet mr̄imoniū. Frāci
ſcus tñ dicit ꝙ illa v̄ba, biba-
mus noīe mr̄imonij ſunt ꝯfeſ
ſio veri mr̄imonij: ⁊ ḡ ē mr̄i-
moniū. In oībus autem iſtis
vbi v̄ba dubia ſunt recurren
dum ē ad intentōez ꝯhentiū
⁊ ad cōmunē v̄boꝝ vulgariū
intelligentiā. Unde credo ꝙ
per illa v̄ba ſponſi interroga
ti ſcȝ in polonia dicendo. N.
placet tibi habere. K. in vxo
rem. illo reſpondente. placet.
⁊ mulier interrogata reſpon-
deat ſimiliter. contrahat̄ veꝝ
mr̄imoniū. ar. c. ex lr̄is de ſpō
ſalibꝰ. Nam ꝑ illa v̄ba oēs
in polonia intelligunt cōtra-
hi mr̄imoniū. Ergo ſi ſic vici-
ni cōmuniter intelligunt de-
bent etiā ꝯhentibꝰ illa v̄ba fa
cere eundē ſenſum. Nā vt di

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cunt doctores in.c.ex lris.de ſponſalib⁹.in talib⁹ recurrendum eſt ad intellectū vicinorū. Hoc approbat Frāciſcus ibidē. Et dicit Hoſti. ꝙ ꝗuis alter nō intellexit ad litteraꝫ vel linguā.ſi tñ intellexit affectū vel ſenſuꝫ nutu vel ſigno ſufficit. Et nō refert an nutu vel ligua itelligat̄.ar.de trāſlatōe iter corporalia. xliij.di. ſi rector. Unde ſi ſpōſus dat anulū dicendꝗ in theutonico p ỽba de p̄ſenti.ꝛ ſponſa poſona recipit anulū. annuēdo ꝺꝫ ꝯſentire in dicto.c.ex lris. Dicit etiā Franciſcus de ſarabellis in ca.ex pte.de ſponſalib⁹ꝙ ſi dicat vir.ꝓmitto ꝙ te ducā ī vxorē.ꝛ de cetero te nebo te vt vxorē. Si talis cōtrahit cū alia p ỽba de p̄ſenti adherebit ſcōe ꝓpter verba illa ducā te q̄ ſunt de futuro. q̄ etiā verba reſtringūtur per ſequētia cū dixit tenebo te vt vxorē. Et dicit Innocentius ꝙ hec verba ducā nō ſonant tm̄ actuꝫ:ſ etiā ius:vt ſit ſenſus.ꝓmitto ꝙ tūc ſiā tua legitima vxor. Et h̄ ē ſi ſunt ỽba mulieris. Illa aūt ỽba ꝓmitto ꝙ tenebo te pro vxore hn̄t ſenſum ac ſi dicat vir. habeo tecū matrimoniū.vel accipio te in meā vxorē. ꝛ ꝓmitto ꝙ de facto tenebo te pro vxore

Si autē dicat.ꝓmitto ꝙ nunꝗ̄ habebo aliam niſi te. licet iſtam nō tenet̄ ſimpliciter accipere ſi nullā vxorem in vita ſua vult ducere tñ ſi vellet ducere aliā nō poteſt: qꝛ de cōmuni vſu loquēdi ſenſus eſt. Recipiā te ꝛ nō aliā ſi vxorē voluero ducere. Iteꝫ ſi cōcubina dicat alicui: nolo ꝙ me cognoſcas niſi tanꝗ̄ vxorem ꝛ vir taceat ꝛ cognoſcat Dicit Johannes de lignano ꝙ ē p̄ſumptū matrimoniuꝫ. Sed tamen Caſpar dicit ꝙ non qꝛ nō exp̄sſerunt.ꝛ etiā qꝛ tacēs habet̄ ꝓ ꝯdicente in hoc caſu cū agat̄ de obligatōe ipius.ſ. ſub ꝯditōne vel ſub mō. Sub ꝯditōe fit vt ꝯ̄ho tecū ſi patri meo placuerit.vel ſi īuenero te habere centū marcas. ꝛ ſic de ſimilib⁹ ꝛ talis contractus ſuſpendit matrimoniuꝫ vſꝗ ad exiſtentiā cōditōis. i.non prius tale matrimoniū tenebit niſi ipleat̄ illa cōditio. Si tñ interī ꝯſenſus de p̄ſenti vł copula carnalis fuerit ſbſecuta tenebit matrimoniū.eo ꝙ tales vident̄ receſſiſſe a ꝯditione vt ꝺ ꝯditōib⁹ appoſitſ.de illis.ꝛ.c.ſup eos.ꝛ.c. p tuas: Et h̄ itelligēdū ē de ꝯditione honeſta q̄les ſunt due ille ſup poſite. Nā ſi eēt ꝯditio ꝯ̄ ſubſtantiā mr̄imonij vt ꝯ̄ho tecū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſi nõ ꝓlificabis:vel donec mihi aliã inueniã.vel ſi te exponas ꝑ queſtu ꝓſtituendi oẽs tales nihil agunt.Si tñ q̃s dicat.ↄtraho tecũ ſi te ꝟginẽ inuenero:ꝛ poſtea ſeq̃tur coit⁹ nec iuenitur ꝟgo.dic̃ Berñ.ꝛ Hoſt.ꝙ iudicabit̃ ꝑ matrimonio:ꝛ hoc in foꝛo iudicij.tñ in foꝛo aie non ſic iudicabit̃.q̃a dignũ eſt vt mulier q̃ mentita eſt ſe eſſe ꝟginem maneat decepta:ꝛ vt viro ſubueniatur qui foꝛte vult vitare bigamiã Sed ſub mõ ↄtrahitur ſic.do tibi tunicã vel cigulũ vel anulũ:vt ↄtrahas mecũ alioquin reuoco qđ donaui.talis contractus ſtatim tenet.Sꝫ ſi nõ ſuetur mod⁹ poterit reuocari.Dicunt tñ doctoꝛes ꝙ licet poſſet ↄhi mr̃imoniũ ſub ↄditiõe:nõ tñ ſub mõ:ꝛ h̾ ẽ tenendũ.Matrimoniũ tñ ex cauſa contractũ tenet ſiue cauſa ſit vera ſiue falſa:vt ↄtraho tecũ q꞉ pulchꝛa es ſiue diues.niſi cauſa eſſꝫ ita falſa ꝙ ↄtineret in ſe aliqđ impedimentuꝫ:vt cõtraho tecũ q꞉ libera es.nã ſi nõ eẽt libera nõ teneret matrimoniũ ꝛc̃.Et ſciendũ etiaꝫ ꝙ ſi q̃s ↄhit cũ aliq̃ cũ ↄditione.deinde tñ ante aduẽtũ cõditionis contrahit cũ alia pure debet manere cũ ſcđa.etiã ſi ſit conſanguinea pꝛime

De impedimẽtis mr̃imonij

Nunc vidẽdum eſt de ĩpedimẽtis matrimonij Sunt aũtẽ.xij.impedimenta que impediunt matrimoniuꝫ ↄtrahendũ ꝛ dirimũt iam cõtractũ ſm̃ Inno.ĩ.c.iuuenis.de ſponſalib⁹.Pꝛimũ ẽ furoꝛ xxxij.q.viij.c.neqꝫ furioſus.vbi dicit neqꝫ furioſus:neqꝫ furioſa ↄhere poſſunt matrimoniũ:ſed ſi cõtractũ fuerit:ſcꝫ ante furoꝛẽ non ſeparent̃ ſcꝫ ꝓpt̃ furoꝛẽ.Et rõ q꞉ tales nõ poſſunt ↄſentire:ſi tamen hñt lucida interualla tunc bñ pñt.vt dicit glo.ibidẽ.Scđm ſi eſſet vtroqꝫ articulo.ĩ.teſticulo carẽs vel ĩpotens coire.xxxj.q.vij.Illi.Tertiũ ẽ affinitas:vt ſi q̃s ſponſam de pꝛeſenti ↄſanguinei ſui recepit in vxoꝛẽ ꝛ eam cognouit impedit̃ ↄhendũ ꝛ dirimit̃ ↄtractũ ita ꝙ pͥma reſtituit̃:ꝫ mulier nõ põt induci ad abſtinentiã ꝓpt̃ publice honeſtatis iuſticiã:vt de eo q̃ cog̃uit conſanguineã vxoꝛis ſue.c.diſcretõnem.Quartũ ẽ erroꝛ ĩ ꝑſona vt cũ q̃s putãs ↄtrahere cum R.ↄtrahit cũ v꞉ſula.Quintũ eſt erroꝛ ĩ ↄditõe ſuili:vt ſi q̃ſ ↄhit cũ aliqua putãs eã eẽ liberã cũ tñ eſt illibera.vt ꝺ cõ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iugio ſeruoꝝ.c.ij. Sed quid
dicendum eſt de iacob q̇ dece
ptus eſt in ꝑſona.ſ.q̇ putans
rachelem cū q̃ ꝯtraxerat iue
nit lyam: ⁊ tamē tenuit matri
moniū. Reſpōſio ſm̄ gratia=
nū.xxix.q.j.c.j.ꝙ illud matri
moniū non tenuit ex ꝓceden
ti cōſenſu ſed ſubſequenti qꝛ
poſt copulā carnalez in eadē
conſenſit de nouo. Erroꝛ ta=
men qualitatis non excludit
vt ſi putat̄ bon⁹ q̇ tn̄ ē malus
cōſenſuz matrimonij: vt ſi pu
tatur ꝟgo que tamē inuenit̄
coꝛrupta. Similiter erroꝛ foꝛ
tune: vt ſi putatur ſponſa di=
ues q̇ tamen eſt paup. In oi=
bus iſtis caſibus non dirimit̄
mr̄imoniū ꝯtractū. Sextū eſt
votū ſolenne vt ſacri oꝛdinis
vl̄ ꝓfeſſiōis. vn̄ ſi q̇s ꝓfeſſiōe
facta ī religiōe vl̄ ī ſacro oꝛdi
ne vxoꝛē duxit dirimit̄ matri
moniū: vt q̇ clerici vel vouen
tes.c.inſinuāte. ⁊ de voto.ca.
vnico.li.vj. Alia aūt vota ſim
plicia lꝫ īpediāt ꝯtrahendum
nō tn̄ dirimūt iā ꝯtractū: vn̄ ſi
q̇s vouet ſimpliciter nō velle
ducere vxoꝛē ⁊ poſtea duxe=
rit tenet mr̄imoniū. Sed ille
peccat moꝛtaliter ſic ꝯtrahēs
⁊ non debet petere debitū ab
vxoꝛe: ſ tn̄ tenet̄ reddere qn̄
petit̄ ab eo: vt notāt doctoꝛeſ
in ca. rurſus. q̇ clerici vl̄ vouē
tes de q̇bus vide ibi materiā
iſtā. Sꝫ tn̄ ſi q̇s hn̄s votū ſim
plex q̃rat a ſac̄dote an poſſet
ꝯtrahere dat conſilium Hoſti. ꝙ
poteſt dicere ꝙ ſic. Si autem
querat vlterius an tale ma=
trimonium tenebit debet di=
cere ꝙ nō. al̄s peccaret. quia
daret occaſionem moꝛtaliter
peccandi. Septimuz ſi machi
natus eſt in moꝛtem pꝛioꝛis
coniugis ſeu vxoꝛis. vel eam
ducere pꝛomiſit. de eo qui du
xit in matrimoniū quam pol
luit per adulterium cap. ſigni
ficaſti. Et dicit Johan. and. ī
cap. laudabilem de cōuer. in=
fideliū ꝙ quādo machinatio
eſt ab vtroqꝫ. ſ. a viro ⁊ a mu
liere in moꝛtez mariti tūc ſuf=
ficit ad dirimendū matrimo=
niuz ſine adulterio. Qn̄ vero
machinatio eſt ab altero tm̄
tūc nō ſufficit ſine adulterio:
vt đ diuoꝛtijs.c.j. ⁊ iſtđ īꝑmē=
dū ē mēti qꝛ raro iſte pūctus
bn̄ ītelligit̄. Octauū ſi ē alt̄ius
cult⁹ vt ſarracen⁹ vl̄ iudeus.
xxviij.q.j.caue. Nonū ſi ꝑ vi
coact⁹ ē ꝯhere. vt de ſpōſali=
bus cū locū. Et ītellige de vi
vl̄ metu q̇ cadit in ꝯſtātē virū
vt dicit glo.j.ibidem q̇ etiam
dicit ꝙ minoꝛ metus excuſat
feminā q̃ viruz. qđ ſiſr nota.
Decimū ē ſacer oꝛdo vt q̇ cle
rici vel vouētes.c.j. ⁊ de voto

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ca.vno.lib.vj. Undecimū ſi ē alteri nupta de ſpōſa duoꝝ.c ij. Duodecimū eſt publice honeſtatis iuſticia.de ſpōſalib9 c.iuuenis.ꝛ.c.ad audientiā. Sūt alia duo impedimēta q̄ impediūt ꝛ nō dirimūt.ſ.tps feriaꝝ:vt de ferijs.c.capellanus. Et interdictum ecclie vt de deſponſatōe impubeꝝ.c. ad diſſoluēdū de oibus iſtis dātur ꝟſus.ꝑ Johē an.i ſū. quarti ſub hac forma. Error ꝯditio votū cognatio crimen Cult9 diſparitas vis ordo ligamē honeſtas. Si ſis affinis vl' ſi coire neqbis. Hec ſocianda vetāt cōnubia iūcta retractāt. Et de vltimis duob9 dātur ꝟſus. Ecclie vetitū necnō tempus feriarum. Impediūt fieri ꝑmittunt facta teneri.

De cautelis huius ſacri.

Primo caueat vir ne volens a muliere extorquere carnalē cōmixtionē fingat ſe eam ducere velle non habēs tamen intentionē ꝛ ꝓpoſitū eam ducendi. Nā talis ſi eā non ducat grauiter peccat.licet in foro penitētiali nō iudicatur ꝓ matrimonio. Et licet mulier q̄ ſimplici aīo ſibi ꝯſentit a pctō excuſatur. tn̄ deceptor talis ſi vult verā penitētiam agere neceſſe habet eā ſine fictione ducere quātū in eo eſt vel dare ſibi virū cōuenientem vel aliter ſatiſfacere Et hoc ſm Tho. Et hoc ſi vir eſt equalis ꝯditionis cum illa Nā ſi vir eſſet melioris cōditionis puta nobilis ꝛ mulier ruſtica vel ribalda poteſt ꝓbabiliter ꝓſumi ꝙ non fuit decepta ſ; ſe decipi finxit: ꝛ tunc in tali caſu ſi ille nō aīo ducēdi cohabitauit cū ea nō tenet eā ducere. nec ei ſatiſfacere: vt dicunt doctores. Secūdo caueat ne quis ſponſam ſuā contractis ſponſalibus anteq̄ ſolēnitates mr̄imonij fiant ſcꝫ anteq̄ i facie ecclie copulent audeat cogſcere nā talis peccat ſm vvilhelmū. Et h̄ intellige in illis partibus vbi ꝓme nuptie benedicūtur. Unde cum iſte non ſunt ꝟgines: nec alter illoꝝ poſt illam occultam cōmixtionē ſi accipiunt benedictionē quā ſoli ꝟgines vel alter ipſoꝝ accipere ꝯſueuit peccāt. cū ſcōe nuptie non ſunt bn̄dicende. ſi tn̄ nō eſſꝫ ꝯſuetudo i aliqb9 partibus ꝓmas nuptias bn̄dicēdi ſicut ē i polonia credo ꝙ ſpōſus cognoſcēs ſponſam anīo ꝯſummādi mr̄imoniū anq̄ in facie ecclie copulent non peccent niſi venialr. hec Tho.in

iiij.ſniaꝝ.diſti.xxviij. Tertio caueat vir ne cū illa cōtrahat ꝑ verba de pſenti cuꝫ qua alter cōtraxit per verba de futuro ꝛ copula carnali conſūmauit: qꝛ nec verū nec aliqͦd cenſeť matrimoniuꝫ qͦd poſtmodū de facto eſt ſubſecutū vt de ſpōſalib⁹.is qui. Quarto caueāt parentes ne cōtrahant ꝓ filijs aut ꝓ filiab⁹ ſpōſalia vel matrimoniū cū additione pene.nā talis adiectio pene nō valet de iure: vt dꝛ in ca.gēma: de ſpō.eo ꝙ mrimonia debēt eſſe libera. Et h̄ eſt cōtra noſtrates q̄ ſtipulāt penas niſi impleāt filij eoꝝ volūtatē. Dicit tn̄ Frāciſcus de ſarabellis. Joh.an. Vincētius ꝛ abbas in dicto c.gēma.ꝛ archid.xxx.q.ij.c.vno ꝙ bn̄ poſſunt ſtipulari vel dari pignora inter cōtrahentes: ſed non pene. Nō qꝛ pena ſolū ꝓmittitur. arre vͦo danť. faciliores aūt ſumus ad ꝓmittēdum ꝙ̄ ad dādū. Jtē arre fiunt ī modica quātitate.pene vͦo ī magna: ꝛ idͦ timore magne quātitatis poſſet quis cōpelli ad matrimoniū. Vincē.tamē dicit ꝙ ſi ſint extranei omnino qui non habēt cōtrahētes ꝑſonas ī ſua ptāte. iſti pn̄t ſtipulare penas inter ſe ꝛ pdūt eas. vł acqrūt ſi ſpōſi nō ſtāt in eoꝝ ꝓmiſſiōib⁹. Jnter vͦo parētes vł alios q̄ hn̄t ſpōſos in ptāte non habꝫ hic locū de pignoribus. Etiā teneas ꝙ ſi dať pign⁹ loco arre tūc tenet ſi aūt ꝓ pena tūc nō. Jtē ſi datur ꝑ ꝯuētionē nō tenet. ſi āt ꝑ traditionē tenet. Hoc autē dꝛ ſm Jacobuꝫ de arra ꝙ rō pignoris tenet. ſi tradiť. ſecus ſi ꝯſtituiť tm̄: qꝛ qn̄ ꝯſtituitur tm̄ tūc cedit loco arre ſ; ſi ꝯſtituiť cedit loco pene. Quinto caueāt ꝑentes ne in cognatione carnali ſpūali vel legali ꝯtrahāt. Nā ꝓhibetur ꝑhere conſanguinei vſqꝫ ad quartū gradū incluſiue in collateralibus. in aſcendētibus autē ꝛ ī deſcēdentib⁹ ꝑpetuo. Jn cognatōe aūt ſpūali ꝓhibeť hi. ſcꝫ baptizat⁹ ꝛ leuās. Baptizatus ꝛ filij leuātꝭ. Jtē baptizat⁹ ꝛ ꝓlꝰ leuātꝭ ꝑus cognita. Jtē leuās ꝛ parētes leuati Et eodē mō dico de baptizato ꝛ baptizāte. Silr inter ꝯfirmatū ꝛ tenētē ꝛ inter ꝯfirmātē ꝛ ꝯfirmatū. Jn alijs autem ſacramētꝭ nō ꝯtrahiť talis cognatio. ſ. in penitētia. qꝛ penitentia nō eſt ſacramētū collatū ꝑ modū generatōis ſed ſanatōis. ideo ꝑ ipꝫ nō ꝯtrahiť ſpūalis cognatio. alꝭ em̄ fili⁹ pſbiteri nō poſſꝫ iuenire vxorē ī tota parrochia ſm Tho.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in.iiij.ſententiarū di.xxij.q.j.
ar.ij.lꝫ inter ſacerdotes ⁊ cō
ſitētē ꝯtrahit͂ fedus:nō tn̄ de=
riuat͂ ad alios eoꝝ cognatio.
tn̄ cathecifm⁹ licꝫ impedit cō
trahendū nō tn̄ dirimit ꝯtra=
ctum. vt de cognatione ſpūa
li p cathecifmū.lib.vj. Jtē co
gnatio legalis īpedit vſqꝫ ad
emācipationē.Eſt aūt cogna
tio legalis illa qn̄ q̄s adoptat
in filiū aliquē extraneū coraꝫ
iudice.⁊ dico corā iudice. q̄a
al's facta in ꝓuato nihil valet
ſm̄ Hoſti.de cognatōe legali
ca.vnico.⁊c.Et qꝛ iſta cogna
tio apd̄ nos hodie n̄ viget.iō
de ip̄a ſupſedeo. Sexto ca
ueat vir ne dimittat vxorem
ſuā ꝑpter quācūqꝫ cauſā:niſi
ꝑpt͂ fornicationē. vt dꝛ i glo.
ca.j.q̄ſiuit de diuortijs.Et in
tellige tā de fornicatione car
nali q̄ꝫ etiā ſpūali: ſicut ē ydo
latria vel hereſis. Siſr ſi mor
tem viro machinat͂. Jn iſtis
tn̄ caſib⁹ nō ducet aliā q̄diu
viuit quā dimiſit.xxxij.q.iiij.
oēs cauſationes. Nō qꝛ lꝫ q̄
ad cōiugalē thoꝝ ſit diuiſio ⁊
diuortiū nō tn̄ quo ad vincu
lum qd̄ ē indiſſolubile ⁊ ꝑpe=
tuum.Ex h̄ ptꝫ ꝙ mulier a vi
ro nō ſeparat͂ ꝑ furto vel pro
alio crimie vel ꝑ alio impedi
mento .vt dꝛ in c.q̄ſiuit. de di
uortijs.Nec etiā ꝑ aliq̄ defe=
ctu corporali.ſ.pro ſurditate ⁊
cecitate.ꝑ fetore oris ⁊c. Et
intellige etiā ꝙ q̄tūcūqꝫ eſſet
notoriū crimē fornicationis i
vxore nō pōt vir ſine iudicio
eccl'ie ꝑp̄a auctoritate eā di=
mittere.lꝫ bn̄ pōt debitū ſibi i
ꝓuato denegare.Arch.in ca.
porro.⁊ c.ſignificaſti.de adul
terijs.Jn hoc tn̄ caſu qn̄ alter
fornicat͂ ſpūaliter.ſ.ſi labatur
in hereſim nō pōt is q̄ rema=
net in fide aliā ducere illa vi=
uente heretica. Secus ſi ali=
quis infidelis vel pagan⁹ cō=
uertit͂ cui⁹ vxor nō vult con=
uerti:vel nō vult cohabitare
ſine contumelia creatoris.q̄a
talis pōt ꝯtrahere etiā viuen
te tali vxore.vt de diuor.c.v.

Septio caueat vir ne vxo
rem i adulterio dephenſam i
terficiat:qꝛ licꝫ ſm̄ leges ciui
les n̄ puniat͂ talis occiſor aliq̄
pena. tn̄ ſm̄ ius diuinū punit͂
xxxiij.q.ij.inter hec. vbi exp̄ſ
ſe prohibet͂ tale vxoricidium
Debet em̄ poti⁹ eā corrigere
⁊ ſibi recōciliare cū de⁹ para
tus ſit accipere ipſius pniam
exēplo mulier͂ adultere.Joh.
viij.vt dicit Bonauen.in.iiij.
diſt.xxiij.q.j.⁊ Tho.q.j.Qui
etiā addit ꝙ occidēs vxorem
ꝑpter adulteriū vel odiū ex
ſtatuto eccl'ie cōtrahere cum
alia non dꝫ.⁊ maxime ſi occi=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dat eam vt ꝯtrahat cũ alia.ſecus ē ſi nō eo aio.q2 tūc lz nō debeat cōtrahere:ſi tñ cōtrahit tenet. Octauo ne aliqs habēs aliquē ſacrū ordinem ꝯtrahat matrimoniū: q2 tale matrimoniū non tenet. vt de voto c.vno li.vj.Silr ecōuerſo caueat ne ꝯtrahens ꝑ ꝟba de ꝑſenti cum aliq̄ ſacrū ordinem accipiat.q2 talis d3 reſtitui vxori.ꝛ ſi pōt eſſe ſine ſcādalo vxoris d3 deferre habitum ꝛ corona clericalē. Nec pōt cōtrahere poſt mortē illius vxoris.Et ſi ꝯxerit nō tenet mrīmoniū ſ3 Inno. Nec etiā poſt mortē vxoris poterit ī ſuſcepto ordine miniſtrare.vt in extrauaganti Jōhis pape vigeſimiſcdi q̄ incipit.Antiq̄.Talis eñ reſtitut⁹ vxori tenebiť reddere debitū:ſ₃non poterit petere. Nono caueant cōiuges ne poſt bñdictionem acceptā ꝑma nocte commiſceāť.vt.xxiij.di. ſponſus. Alibi etiā d2 ꝙ biduo vel triduo debēt ꝯtinere.vt in.xxx. q.v.aliter.S3 hoc eſt ꝯſilium nō ꝑceptū.ꝛ ideo ne q̄s obliget ſub ꝑcepto ſponſos ad talia hoc pono ꝑ auiſamento. q2 multi faciunt indiſcrete cō ſcientiā de talib⁹ ipſis cōiugibus ꝑ modū precepti.qđ fieri nō d3: ſ₃ ꝑ modū ꝯſilij tm̄ ꝛc.

Decimo caueat vir vel femina ne ſine parentū conſilio vel cōſenſu nubat. quia dicit Amb. in lib. de patriarchis. Nō eſt ꝟginalis pudoris eligere maritū. Unde ꝛ Euariſtus papa dicit: q2 aliter non eſt legitimum coniugiū niſi a parentib⁹ tradať.Et Euripidion in ꝑſona cuiuſdā femine legitur dixiſſe. Sponſaliū meorum pater meus curam ſubijt.maritum eligere non eſt meum. Hec omnia habentur xxxij.q.ij. Non omnis.§. Cū ergo dicitur.ꝛ.§. honorantur Si tamen fecerit tenet matrimoniū.q2 hoc ſolu3 eſt de honeſtate:ꝛ non de neceſſitate. maxime ſi habet annos legitimos ſc3 vir quattuordecim ꝛ femina duodecim Dicūt tamen leges ꝙ femīa poſt.xxv. inuitis parentib⁹ nubit. ꝛ verum eſt. Undecimo caueat ſacerdos ne clādeſtine aliq̄s copulet. hoc eſt ne pretermiſſis bannis in ecclīa aliquos ītroducat ſiue copulet. Nam talis ſacerdos ſuſpēdiť ꝑ triēnium.vt notať de clandeſtina deſponſatione.c. Cū inhibitio. Duodecimo caueat ſacerdos ne benedicat ſcd̄as nuptias:q2 irregularitatē incurreret.pōt tñ ꝑ epm̄ ſupeo diſpenſari.vt in extrauagan-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ti Jo͡his.xxij.q̄ incipit. cōcer tationi. Tredecimo caueat vir ne ſemꝑ exigat vł reddat debitū vxori:q2 hoc p̄ceptuꝫ de redditione debiti cū affir= matione nō obligat: niſi ꝑ lo co ⁊ tꝑe ſm Joh.pariſiē. Q2 obligat ſemꝑ.ꝫ nō ad ſemper nec ꝑ ſemꝑ.ꝫ qñ pōt eſſe de= bite circūſtantionat⁹ ſm do= ctorē ſubtilē.in.iiij. di. xxiiij. q2 fortiori vinculo obligatur ad nō reddendū:vt in h̄ caſu q2 tenet nō occidere fetuꝫ in vtero p̄gnātꝭ:vel nō eē cauſa aborſus Siſr ſi redditio debi ti vergit in detrimētū ſanita= tis nō tenet reddere:q2 tenet poti⁹ ꝓpam incolumitatē q̄ʒ iſtō detrimētū vitare i ꝯiuge. Siſr nō tenet ſatiſfacere vo= luntati mulieris tꝑe mēſtrui ne ꝓles naſcat leproſa q̄ ałs pōt ꝓcreari ſana: ⁊ etiā q2 ta lis coitus inducit ꝑpetuā ſte= rilitatē in muliere ſm Aug.ꝓ pter cōmixtionē ſemis cū ſan guine.vñ ſi cōtigeret naſci fe tum ſit leproſus ſcabioſus ce cutiens:vel iterdū caducus. vel obſeſſioni demonū tanq̄ʒ vas imunde cōpoſitū aptus. Et ideo in lege moſayca acce dens ad mēſtruatā morte mo riebat: q̄ mors nō infligebāt niſi ꝓ mortali.Et ſi dicit tñ le proſo viro tenet mulier red/ dere debitū. licet nō tenet ſe cum cohabitare:vbi tñ certiſ ſimū eſt ꝙ ꝓles naſcet lepro= ſa.ꝫ ſimile eſt in menſtruata. Rñdeo ſm doctorē ſubtilem vbi ſupra:q2 in mēſtruo pōt expectari tēpus ꝯgruū vt na ſcatur ꝓles ſana.in lepra vo nō. Vñ meli⁹ eſt ꝙ naſcatur leproſa vel aliq̄lis q̄ʒ omnino nulla:q2 melius eſt ſic eſſe q̄ʒ non eſſe. Verūtñ dicit Tho. vbi ſupra.q.ij.argu.ij. Si eſt fluxus inaturalis ⁊ diuturn⁹ pōt vir ad talem accedere.q2 ałs oporteret virū ꝑpetualit abſtinere. Dicit etiā ꝙ mlier menſtruata pōt reddere de/ bitū viro petenti.dꝫ tñ eū ad uertere ꝑcib⁹ vt ſufferat.non tñ ita efficaciter dꝫ auertere ꝙ poſſit eſſe occaſio ſibi inci= dendi in aliq̄s peſſimas cor= ruptiōes ſicut ad id pronus credit.Si autē credit ꝙ petit ignoranter dꝫ mulier aliquā occaſionē p̄tendere:vel infir mitatē allegare : ne debitum reddat:niſi ꝑiculū viro time= atur. Dicit aūt Tho.ꝙ acce= dens ad p̄gnatā non ſemper peccat mortaliter.niſi timea= tur aborſus.Dicit etiā ipe ꝙ ſi tunc vir preter conſuetudi nem ⁊ modū a natura inſtitu tum q̄tū ad ſitū exigit debi= tum a ꝯiuge puta a parte po

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſteriori vel ad latus nõ ſemp est pctm̃ mortale: ꝫ qñqꝫ põt eſſe ſine pctõ. Dimittere aũt ꝓpriũ vas ſemp ẽ pctm̃ mortale ⁊ ſodomiticũ: qꝛ hoc eſt ↄtra naturã cõiugij. Hec ſanctus Thomas.

De expoſitione miſſe.

Hoc facite i

meã cõmemorationẽ. Luc. xxij. de ↄſe. di. ij. item ꝫ. Qꝛ ſm beatũ Tho. in tertia parte ſumme ſue. q. lxxxiij. ar. iiij. myſteriũ nr̃e ſalutis totũ cõprehendiꝫ in ſacro euchariſtie. ideo tale ſacrm̃ pre ceteris agiꝫ cum maiori ſolẽnitate. que qdem ſolennitas in miſſe officio cõſiſtit. vbi recolitur ſingularis memoria dñice paſſionis: iuxta qđ ipſe iturus ad paſſionẽ fieri pcepit dicens. Hoc facite i meã cõmemorationẽ glo ſa. id eſt in memoriaꝫ mortis mee Et qꝛ ſingule partes miſſe inenarrabilẽ dulcedinẽ redundant diuinoꝝ myſterioꝝ Deſignant em̃ geſta facta et opa xp̄i qui operatus eſt ſalutẽ in medio terre. ⁊ pcipue circa myſteriũ ſue paſſionis. reſurrectionis. ⁊ aſcenſionis idõ de ſingulis particulis huius ſacri officij breuiter intendamus. Circa qđ ſciendũ ꝙ miſſa đꝛ pmo a mittendo: qꝛ ãgeli ibi mittunꝫ. vt diĉ Gre. de ↄſe. di. ij. ꝙ ſi ſanguis. Secundo rõne filij q̃ ibi mittiꝫ a deo patre. Tertio ratiõe noſtri qui mittimꝰ vota noſtra ad deũ per ſacerdotẽ: vt nob deus mittat benedictionẽ et grãm. Quarto rõe. ſ. cathecuminoꝝ: q̃ vt dicit Hugo antiquitꝰ admittebanꝫ vſqꝫ ad offertoriũ: ⁊ ab offertorio foras mittebanꝫ. Cathecumini aũt erant nouiter credentes nõdũ baptizati. Habet auteꝫ multa noia iſtud officiũ miſſe ſeu ſacramẽtũ. Diciꝫ em̃ miſſa ꝓpter rõnes pdictas. Iteꝫ đꝛ euchariſtia ab eu qđ ẽ bonum. ⁊ charis grã quaſi bona grã. Diciꝫ hoſtia ab hoſtibꝰ vincendis: qꝛ per eam noſtri hoſtes vincunꝫ. Immolatio đꝛ ſm Iſi. vj. ethimo. ab in et moles qꝛ in mole. i. in cumulo altaris ſacrificaꝫ. Communio đꝛ qꝛ eſt eſca omniũ fideliuꝫ. Iuxta illud. Oẽs de vno pane ⁊ de vno calice participamus. Diciꝫ viaticꝰ: qꝛ daꝫ in hac via pſentis vite ad ſuſtentationẽ. Diciꝫ ſacrificiuꝫ: quaſi ſacrũ faciẽs: qꝛ myſtica pce ↄſecraꝫ. in pſalmiſta. Immola deo ſacrificium laudis. ⁊c. Diciꝫ etiã actio ſm Leonem papã: qꝛ hic q̃ſi i quodã

iudicio agim⁹. Nã loc⁹ eſt ec clesia. iudex de⁹. actor dyabolus. reus ppl's. ɔſcie̅tia teſtis. ſacerdos defenſor. Sic dicit Aug. de ſe in oro̅ne quadam Sūme ſacerdos qui me iterte et meum ppl'm eſſe voluiſti ⁊c. Scd̄o vid ed̄ū ē q̄s inſtituit miſſam. R̄n̄deo ꝙ Petrus Jacob⁹ et baſilius ceſarie̅ſis ep̄s. De petro d̄r in cronic' ꝙ p̄mus antiochie p̄mā miſſam celebrauit ſub trib⁹ oro̅nibus vt dicit Hugo de ſc̄to victore li. ij. de ſacrame̅tis. c. viij. De iacobo et Baſilio habet̄ de cō ſe. di. ij. Jacob⁹. Dic̄ aūt Archid. i dicto. c. Jacob⁹ ꝙ iacobus inſtituit dicere ſecretam. Baſili⁹ aūt alia addidit. Pro quo ſcie̅dū ꝙ miſſa quo̅dam nō cū tanto apparatu nec cū tanta ſole̅nitate dicebat̄ Primo eñ ab ap̄lis dicebātur tm̄ illa v̄ba in celebratōe miſſe q̄ dn̄s dixit. Hoc ē eñ corp⁹ meum: ſ; poſtea ap̄li addiderunt dn̄icā oro̅nē. Et adhuc etiam ap̄loꝝ ɔſuetudo p̄ſentat̄ ſingulis annis ſc̄tō die veneris. excepto ꝙ illo die nō ɔſecrat̄ Poſtea ap̄li vel eoꝝ ſucceſſores inſtituerūt ꝙ ep̄la et euangeliū legeret̄ ante ſacrificiu; Primo aūt legebat̄ epiſtola. Secūdo euāgeliū. Tertio dominica oro. Quarto diceban tur v̄ba dn̄i: et tūc offertoriu; inchoabat̄ a lectore. qui mos ſabbato ſc̄tō pe̅thecoſtes adhuc ſeruat̄. Poſtea v̄o ſc̄ti patres et ap̄li illas ſole̅nitates q̄ nūc ſunt in miſſa addiderunt vt Alexāder Gelaſius Greg Leo. Celeſtin⁹ Damaſus ⁊c. Canone̅ aūt dicit Greg. fuiſſe ɔpoſitū a quodā ſcolaſtico Ap̄lici tñ ibi multa addidert ſicut īfra patebit in ſuis locis de q̄l; iſtoꝝ ſp̄ā̄r. Tertio videndū ē de p̄patōe ſacerdot' Et q2 ſacerdos ē q̄ſi pugil q̄ dimicare habet cum diabolo p̄ delictis ppl'i in miſſa. id̄ armat ſe p̄mo oro̅nib⁹. ſecūdo veſtib⁹ ſacris. tertio cerimonijs debit'. P̄rio igit̄ dicit p̄s Quā dilecta. B̄n̄dixiſti. Inclina. Credidi. et Deprofūdis Et hoc ɔ̄trū ad illos q̄ dicunt officiū romanū q̄d Linus inſtituit. Dicunt̄ autē iſti quiq; pſalmi ſ̄m Inno. ꝓpter tranſgreſſione̅ q̄nq; ſenſuū. Et etiam q2 in q̄lib; eoꝝ fit commemoratio de hiſ q̄ ſpectāt ad illud ſacr̄m et ad remiſſione̅ peccatoꝝ In p̄mo d̄r de altarib⁹ Altaria tua dn̄e v̄tutū. In ſecundo de mīa dei. ibi. Oſtende nobis dn̄e ⁊c. In tertio de oro̅ne. ibi veniēt ad te et adorabūt corā te. In q̄rto de oblatōne. ibi. calice̅ ſa. ac. ⁊c. In

qnto de finali redẽptõne ibi. Quia apud dñm miſicordia rc. Secũdo ſacerdos ornat ſe pectendo pilos et purgando euulſos: p qđ deſignat cogitationũ malaꝶ mundatio. Tertio lauat man⁹ iuxta illđ Iſa. Lauami ꝛ mũdi eſtote Quarto induit ſacris veſtib⁹ Circa quod ſciendum ꝙ aliter iduitur eps. ꝙ ſimplex ſacerdos Nam epiſcopus ſm Johem beleth. pmo induit ſandales vel ſotulares. qđ deſigt ocreas pugilloꝝ. Ipe eñ tunc debet pugnare cum diabolo. vñ accipit ſpũalia arma. Alba p lorica operitur. cingulũ p arcu. ſubcingulum p pharetra: ꝛ dicitur ſubcingulũ quo ſtola ligatur. Stola circũdat collum. quaſi haſtã cõtra hoſtẽ vibret Manipulo proclamat Caſula quaſi clipeo ptegitur Libro p gladio vtit. Mitra quaſi galea caput ptegit. Sꝫ ſimplex ſacerdos pmo habet calceos ſine quib⁹ nullus debet celebrare. etiã q̃ hꝫ ex voto pfeſſionis incedere diſcalciatus ſm Berñ. de paratinis Et hoc ſignificat humanitatẽ xpi quaꝫ Johannes baptiſta calceum appellauit. vnde in ſignum deſponſationis xpi ꝛ eccleſie incedimus diſcalciati. Et demum ſacerdos ponit humerale quod deſignat velamen xpi quod habuit cuꝫ ſibi dicebatur velato capite. pphetiza nobis xpe. Alba ſigt veſtimentum quo herodes illuſit xpm. Luce. xxij. Cingulum ſignificat flagellum quo ceſus eſt circa colunnã. Joh. xix. Manipulus funem quo ligatus fuit. Joh. xviij. Cõphenderunt ꝛ ligauerũt eum Stola ſignificat ligamen quo ligatus fuit ad colunnaꝫ. Caſula ſignificat purpureũ veſtimentũ. Iſta ſpũalr ſignt vtutes in ſacdote. Nã humerale ſigt fidẽ quã aplus appellat galeã. Eph. vj. Alba ſpẽ q̃ totũ ptegit. Roma. viij. Spe ſalui ſumus. Cingulus iuſticiaꝫ Iſa. xj. Erit iuſticia cinguluꝫ lumborum eius. Manipul⁹ ſignificat fortitudinem cõtra impedimentum diaboli. Stola ab vtroqꝫ humero ſignificat prudentiam ꝛ temperantiam. Caſula que totum operit ſignificat charitatem. Habet ergo ſacdos ſimplex ſex indumẽta: quia habet ſex officia ſcilicet baptizare. pdicare cathecizare. ligare. abſoluere ꝛ conſecrare. Epiſcopus vo habet nouẽ. ſ. caligas. ſandalia. ſuccitoriũ. mitrã. dalmaticam. tunicaꝫ. cirothecas anulum ꝛ baculum: qꝛ eps habet

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

plura officia q̄ ſacerdos. ſcꝫ v̾gines cōſecrare. eccl'ias dedicare. clericos ordiare. ſynodum celebrare. chriſma conficere. veſtes. vaſa. ⁊ alia ſacra eccl'ie ornamenta cōſecrare: ⁊ cōfirmare. Conſecrationeꝫ aūt veſtimētoꝝ predictorum Stephan⁹ inſtituit anno dn̄i cclvij. Deinde ſacerdos accedens altare dicit. Aufer a nobis dn̄e cūctas iniq̄tates noſtras ⁊c. ſignādo ſe in facie. p quod petit oīa impedimenta a ſe auferri ſeu remoueri. Tādem oſculat̄ reliquias in medio altaris dicēs. Oro te dn̄e p merita oīm ſanctoꝝ tuorūꝫ ⁊ eoꝝ quoꝝ hic oſſa recondita ſunt vt eoꝝ itercesſione nobis digneris īdulgere vniuerſa d'licta noſtra p quod petit ſctōꝝ ſuffragiū quaſi ex ſe ſit indignus. Deinde oſculat̄ librū dicens. Dign⁹ ſim dn̄e accipere librū ⁊ apperire ſignacula eius: qm̄ occiſus es pro nobis ⁊ redemiſti nos deo in ſanguie tuo. Oſculū illud qđ facit in medio altaris ſignificat iudaicū populū. Euangeliū v̾o gentilē q̄ p euangeliūꝫ credidit. Vn̄ q2 xp̄us vtriq3 populo veniēs in mundū dedit pacē. ideo vtrūq3 oſculat̄ Qđ aūt p̄us ſacerdos accedit ad dextrū cornu altaris ſignificat q̄ prius xp̄us predicauit iudeis. deinde gētibus. His expeditis vidēdū eſt de ipſo officio qđ habet ſex partes. quaꝝ p̄ma vocatur p̄paratio ⁊ durat ad epiſtolā. Secunda inſtructio: ⁊ durat ad offertoriū. Tertia oblatio: et durat ad p̄fationeꝫ. Quarta ꝯſecratio: ⁊ durat vſq3 ad oremus p̄cept'. Quita ſacramēti ꝑceptio: ⁊ durat vſq3 ad cōmunionē. Sexta grāꝝ actio: ⁊ durat vſq3 ad finem

De prima parte miſſe.

Et quia populus debet p̄mo venire cū mentis deuotōe ad eccleſiā. idō miſſa p̄mo icipit̄ ab introitu. Pro quo ſciendū q̄ olim miſſa inchoabat̄ a lectionib⁹ ſicut adhuc fit in ſabbato paſche ⁊ pēthecoſtes. Vn̄ celeſtinus primus natiōe romanus. Anno dn̄i. ccccxxvij. inſtituit vt ab introitu inciperet̄. Poſt quē Gregorius p̄mus anno dn̄i. cccccix. cantualē introitū conpoſuit ⁊ ſignificat deſideriūꝫ ſctōꝝ patrū q̄ incarnationeꝫ chriſti deſiderabāt clamātes deuote. Emitte agnū dn̄e dominatorē terre ⁊c. Et iterum Vtinā diſrūperes celoſ. Per v̾ſum aūt deſignat̄ deſiderij

numeroſitas: q2 diuerſi diuer
ſimode clamabāt. Ideo autē
vt coīter introitus ſumit de
pſalmis: q2 olim cātabant in
pncipio miſſe. cl. pſalmi: ſ3 qa
tedioſum pplo erat. ideo Pe
lagius ſtatuit vt ſolū aliquid
de ipſis ſumeret. ſ. introit9 cū
vſu. Aliq tn̄ ſancti habēt ſpe
ciales introitus in ſuis feſtis
ppter reuerentiā eoꝝ. Addi
tur etiā glia patri: q2 lz ſolus
filius ſit incarnat9 tn̄ tota tri
nitas operata eſt incarnatio
nem: qđ damaſcen9 papa in=
ſtituit. Obmittit tn̄ i miſſa de
functoꝝ: q2 illi nō ſunt in ſta=
tu glorie ſ3 pene. Simile i dn̄i
ca paſſionis dn̄i. q2 tunc non
recolit gloria ſ3 pfuſio in pſo=
na filij dei facta. Reſumit au
tem introit9 ideo q2 tam pce=
dentes q̄3 ſeqntes ſancti in fi
de xpi ſunt pcordes. vn̄ 7 qui
pcedebant 7 qui ſeqbant cla
mabant oſanna. Sciendū
aūt ꝙ ſacerdos dz pmo egre/
di de ſacriſtia qn̄ introit9 in=
choat. Signat aūt egreſſus il
le xpi egreſſum de vtero vir=
ginis glorioſe: de quo pceſſit
tanq̄3 ſpōſus de thalamo ſuo
Scđo ppl's dz venire cū mē
tis humilitate. qđ deſigt Ky=
rie eleyſon. qđ etiā Greg. pa
pa cātare nonies iſtituit. Et
ē grecū ſignificās tm̄ ſic; dn̄e
miſerere. Fit aūt in greco vt
innuat xpi titulus ſcript9 fuiſ
ſe grece. hebraice. 7 latine. vn̄
oſāna 7 ſabaoth hebraica ſūt
reliqua vo latina. vel vt om=
nis lingua pfiteat xpi paſſio=
nem. Et fit nonies vt ad no/
uem ordinū angeloꝝ cōtem=
platione poſſim9 peruenire.
Triplicat aūt ad laudē trini=
tatis. Et recte ſeqtur poſt in=
troitū. Introitus em̄ ſignifi=
cat aduentū xpi in carnē. Ky
rieleyſon vo in mentē. qđ ſi/
gnat p hoc qđ dr miſere nob
Tertio dz popul9 venire cū
mentiſ erectione qđ ſignat cā=
tus angeloꝝ. ſ. Glia in excel=
ſis deo. Et recte ſequit poſt il
la duo. ad ſignđū ꝙ hō ad ad
uentū xpi in carne 7 mēte de
bet gaudere gaudio ſpūali et
vocaliter exp̄mere. Et primo
icipit a ſacerdote. ſcđo a cho
ro cōplet per qđ deſignat ꝙ
pmo vnus chor9. i. vnus an=
gelus in natiuitate dn̄i ince=
pit iſtu3 hymnū. poſt hoc alij
multi ipm pſequebant. vt dr
Lu. ij. Et q2 iſte hymn9 dict9
eſt ad laudē dei in natiuitate
qui eſt mediator dei 7 hoim.
ideo in medio altaris dr: vel
q2 in media nocte nat9 ē. Et
q2 etiā iſte hymn9 in ortu xpi
in mundū dict9 eſt. ideo facie
verſa ad orientē ipſe incipit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et q2 iſtud cãticũ ẽ leticie. iõ in aduẽtu nõ canit̃: q2 ſcti pa tres nõ in re ꝫ in ſpe habuerũt pmiũ. Spes aũt q̃ differt̃ affligit aiam. Prouer. xiij. Silr in. xl. ꝛ. lxx. vbi recolit̃ lapſus pmi hominis flebilis nõ dicit̃ Unde nouẽ ſeptimanis tacetur ꝑpter nouẽ choꝛoꝝ ãgeloꝝ cõſoꝛtij puationẽ. Jtẽ in die inocentũ nõ cantat̃: q2 fuerunt nõ in gloꝛiã ꝫ in vitupeꝛiũ xp̄i occiſi. Generaliter tñ dr iſte hymnus qñ dr Te deũ laudamus. excepto ſabbato paſche ꝛ cena dñi ꝑpter ſpeciales rõnes. Jn cena autem dñi non dicit̃ niſi ab ep̄o Sed ſabbato paſche ab oibus: q̃a illa miſſa ẽ quodãmodo diei ſequẽtis. ſ. reſurrectionis xp̄i vñ in nocte deberet celebꝛari de ꝑle. di. ij. nocte. Deinde ſacerdos v̉tit ſe ad populũ dicens: Dñs vobiſcũ. qḋ valet tm̃. i. dñs tribuat pctõꝛib9 affectum ꝛ volũtatẽ bonã. Sꝫ ep̄us dicit pax vobis: quia ẽ vicarius xp̄i. q̃ dixit aplis ſuis poſt reſurrectionẽ ſuã: pax vobis. q̃ſi diceret in p̄ſenti detur vobis pax pectoꝛis. et in futuro pax eternitatis ꝛ choꝛus rñdet. Et cũ ſpũ tuo. id ẽ dñs q̃ eſt in coꝛde tuo ſit etiaꝫ nobiſcũ in coꝛde noſtro. Et h̄ v̉bũ dñs vobiſcũ ſumptũ eſt de libꝛo Ruth. c. ij. Sic em̃ legitur booꝫ ſalutaſſe meſſoꝛes ſuos ꝛ ꝑpheta in Paral̃. aſa regẽ ꝛ qui cũ eo erant ꝛ angelus ſalutãs gedeonem dixit. dñs tecũ. Sꝫ hoc v̉bum. ꝛ cuꝫ ſpũ tuo ſumptum eſt ab ap̄lo ad Thimo. vlti. Sciendũ tamen ꝙ ſacerdos v̉tit ſe ĩ miſſa quinquies ad deſignandũ ꝙ xp̄us poſt reſurrectionẽ ſuam ipſo die reſurrectõis q̃nquies apparuit ſuis electis. Primo marie magdalene. ſecundo mulierib9 tertio petro q̃rto duob9 diſciplis ĩ emaus euntibus. quito oibus diſcipulis abſẽte thoma. Et quia popul9 cõuenit ad oꝛandum cũ intentione impetrandi. iõ ſtatim ſequitur collecta. Uñ dicit ſacerdos. oꝛemus ſignificans illud qḋ xp̄us dixit apoſtolis. Oꝛate ne intretis in tẽtationẽ: per quod etiam reddit ſe indignũ. vnde quaſi cõuocans ad ſe fideles dicit oꝛemus. i. omnes oꝛate vt quod petimus facilius impetrem9. Et tunc dr collecta ſeu oꝛatio que deſignat ꝙ xp̄s dans nobis exemplũ oꝛauit. Et dicit̃ collecta: q2 fit ſuper populuꝫ collectũ vel quia in ea colligitur populi oꝛatio ſeu dep̄catio. Et fit ĩ dextera parte altaris. per quã deſignantur bo=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

na eterna ⁊ ſpūalia .q̄ primo ſunt petenda iuxta illud. Pri mū q̄rite regnū dei. Fit etiaȝ verſus orienteȝ iuxta Dama ſcenuȝ.li.iiij.ca.xj.vt paradi= ſum affectare monſtraremus que eſt in partib⁹ orīētis. Se cundo vt xp̄m crucifixuȝ qui verſus orientē ſtans in cruce reſpiciebat attendam⁹. Ter= cio vt ip̄m iudicem indeven= turum ſignificemus. Quādo ꝙ aūt dr̄ vna or̄o rōne ſolēni tatis. Aliqn̄ due vel tres vſqꝫ ad ſeptenariū ⁊ non vltra q̄a ſm̄ Inno. dn̄s ſeptē petioni= bus docuit orare. Et etiā q̄a vltra in tediū verterer̄. de cō ſe.di.ij.cum omnia. Qn̄ aūt iponūtur plures collecte tūc p̄mo imponātur due poſtea tres vel p̄mo vna vel poſtmo duȝ due ita ꝙ maior numer⁹ ſequar̄. Et ſemp̄ fiāt i nume= ro ipari: q2 pſone diuine ſunt ipares in numero. Et dirigū= tur oēs or̄ones patri ⁊ filio ⁊ nō ſpūiſctō: q2 cū ipſe ſit do= nū a dono nō petit̄ donū ſm̄ Berū. de parantinis. De mō aūt cōcludēdi collectas dant̄ vſus. Per dn̄m dicas cū pa= trē p̄ſbiter oras. Cū xp̄m me= mores p̱ eundē dicere debes Cū xp̄o loq̄ris. p̱ eundē dice= re queras. Qui tecū ſi ſit col lecta finis in illo. Si ſpiritus almus eiuſdeȝ dicere debes. Hoc ē. vbicūqꝫ ad deū patreȝ dirigitur or̄o. ⁊ nō ē mētio de filio dicar̄ p̱ dn̄m ꝛc. Si auteȝ ibi eſt mētio filij dicar̄ p̱ eūdē dn̄m ꝛc. Si autē ibi ē mentio de ſpūſctō dicar̄ p̱ dn̄m ꝛc. q̄ tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdē ſpūſcti deus p̱ oīa ſe= cula ſeculoꝝ amē. i. p̱ oīa p̄n= tia ⁊ futura. Null⁹ aūt debet ſibi facere nouas collectas q̄ nō ſunt ab eccl'ia p̱bate. q2 h̄ p̱hibuit ꝯſiliū affricanū cui i= terfuit. Aug⁹. Sciēdū etiā ꝙ ſi iponir̄ collecta defunctorū in miſſa viuoꝝ ꝙ illa debꝫ eē penultima ⁊ nō vltima: q̄a fi= nis dꝫ ſuo p̄ncipio conuenire Nullo aūt mō in miſſa defun ctoꝝ collecta p̱ viuis dꝫ im= poni: q2 mortui viuos iuua= re nō p̄n̄t. Iteȝ collectas dici precepit Symachus natione ſardus anno. cccc xciiij.

De ſecunda parte miſſe

Expedita pri ma parte miſſe que eſt ad populi p̄para tionem dicendū eſt de ſecun= da q̄ eſt ad populi inſtructio nem ⁊ incipit ab epiſtola in q̄ docer̄ pp̄ls in diuinis mādatiſ Et habet ſex partes ſcilꝫ my ſterialem informationē. de q̄ in ep̄la penitētionaleȝ op̱ati=

ōnē de q̄ i graduali.ſalutareʒ
lamētatōnē.de qua in tractu
ſpūalem exultationē. de qua
in all'a.principalē inſtructōeʒ
de qua in euāgelio.ꝛ ſpecialē
fidei inſtructionē.de q̄ in ſym
bolo.Scōm aūt Inno.epiſto
la ſignificat officiū p̄curſoris:
qui preibat ante faciē dn̄i.Et
qꝛ predixit.penitentiā agite.
ideo ſequitur graduale.Sed
quia poſt penitētiā ſequitur
gaudiū.qꝛ ipſe dixit.Appro=
pinquabit em̄ regnū celoruʒ.
ideo ſequit̄ alleluia qḋ ē can
tus gaudij. Et qꝛ poſt Iohis
doctrinaʒ ſecuta eſt doctrina
xp̄i . ideo ſequitur euangeliū
que eſt doctrina xp̄i poſt quā
ſecuta eſt fides apoſtoloꝝ.iō
ſequitur ſymbolū.Quare āt
epiſtole nō fiūt de libris moy
ſi:qꝛ in illis ꝓmittūtur tempo
ralia.In epiſtolis vero pauli
eternalia.Et hac rōne lectio=
nes de libris moyſi terminan
tur in grauem accentuʒ.Sed
lectōes epiſtolarū in acutum
quia ſurſum tendūt.Gradua
le ſm Inno.dꝛ a gradibus in
quibus cantabat̄.ꝛ ſignificat
conuerſionem fideliū penitē=
tiuʒ.Et interponitur v̄ſus ad
deſignanduʒ ꝙ nullus veraʒ
penitentiā facit niſi plene cō=
uerſus ſit ad deum.Et obmit
titur graduale i feſtis paſcha
libus:ꝛ loco eius dꝛ.Hec di/
es.Quia illi dies ſtatū eccle=
ſie futurum felicem inſinuant
ſcʒ ſtatum poſt reſurrectionē
vbi non erit pena ſed gaudiū
Alleluia vox leticie ſignificat
gaudium penitentium quod
habent ex promiſſo p̄mio.Et
canitur etiā in aduentu.quia
licet ſancti patres habuerunt
ſpem de incarnatione chriſti.
tamen quia certi de hoc erāt
ideo exultabant.Sed in ſep/
tuageſima obmittit̄:quia tūc
caſus primi hominis defletur
loco cuius canitur tractus cū
ꝓlixitate ꝛ aſperitate vocis.
ſignificans ꝓlixitateʒ miſerie
p̄ſentis incolatus Et hoc Sy
machus papa inſtituit ſicut ꝛ
collectas.Addit̄ etiā quādo/
ꝙ ꝓſa poſt alleluya.ſcilʒ que
eſt vox exultatōnis.ad ſignā
dum gaudium corporis ꝛ aīe
Et eſt inſtituta a Nicolao pa
pa.Prius em̄ cātabatur neu
ma quoddam longū poſt al=
leluia. loco cuius Nicolaus
papa in feſtiuitatibus p̄cipu=
is proſam cātare inſtituit Si
gnificat etiam diutina ꝓtra=
ctio notarum ipſius alleluia
gaudiuʒ celeſtis patrie quod
eſt abſqʒ fine:ꝛ fit ſine voce ſi
gnificatiua.quia tale gaudiū
nulla lingua exp̄mere poteſt
ꝛc.Euangeliuʒ quod legitur

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in ſiniſtra parte altaris deſi- gnat ꝙ ꝑ ipſum pctõꝛes ſunt vocati. Et dr̃ verſus aq̃lonez ad euitationẽ maloꝝ ⁊ imita tionem bonoꝝ. Mali eñi per aquilonẽ ſignificant. Nam ꝑ aq̃lonẽ dyabolus frequẽter deſignat cõtra quẽ eſt euan- geliũ. Et dr̃ in loco alto ſcꝫ in pulpito: qđ nõ fit in ep̃la: q̃a altus locus datur ẽuantibus euãgeliũ q̃ celũ. Et ꝑpter h̃ etiam terminat in altũ. Pre- mittitur aũt ante euãgelium dñs vobiſcũ. ſalutatio popu- li ꝑ qđ diſponit ppl̃m ad au- diendũ deuote. Et choꝛus re ſpondet. ⁊ cuꝫ ſpũ tuo. i. ſicut tecum eſt deus ad dicendum v̾bum dei. ita nobiſcuꝫ ſit ad audiendũ. Deinde ſignat ſe in ꝑncipio ⁊ in fine. Primo ĩ libꝛo facit ſignũ crucis q̃ſi di cat crucifixũ ꝑdico. Scđo in pectoꝛe q̃ſi dicat crucifixum credo. Deĩde in facie: ac ſi di cat crucifixũ ꝑdicare nõ eru- beſco. Sil̾r popul⁹ faciat ne dyabol⁹ v̾tat facies ac mẽtes eoꝝ ab auditione v̾bi dei in ꝑncipio. ⁊ in fine: ne v̾bũ tol- lat de coꝛdib⁹ eoꝝ. Debet eti am ppl̾s ſtare ⁊ non ſedere in ſignũ ꝙ ſunt parati pugnare ꝓ euangelio ⁊ caput eleuare in ſignũ reuerentie Et h̃ ſta- tuit Anaſtaſius papa prim⁹ anno dñi. cccc. ⁊. iiij. habet eti am de cõſe. di. j. ap̃lica. Item arma vel baculos ponere in ſignum ꝙ iuxta doctrinã euã gelicã parati ſunt non armis ẽ patientia ſe defendere iux- ta illud. Si q̃s te percuſſerit ad vnã maxillã ꝑbe ei ⁊ alte- ram. Aliq̃n aũt thurificat cir ca euãgeliũ per qđ ſignificat odoꝛ bone operatõnis iuxta illud. Sic luceat lux v̾ra ⁊c. Dat etiã oſculum libꝛi tm̃ ſa- cerdotibus poſt euãgeliũ et clericis. ad deſignandũ ꝙ ip- ſis debent eſſe manifeſta di- uina ſecreta. ceteris aũt ĩ pa rabolis Luc. viij. Poſt hoc canit̃ ſymbolũ vicenũ: quod Marcian⁹ roman⁹ poſt Sil ueſtrũ inſtituit anno dñi ccc. xxxix. Et dr̃ a ſim ꝙ eſt con ⁊ bolos moꝛſus q̃ſi cõpoſitum ꝑ moꝛſellos paruos. i. articu los. Eſt eñi collectũ ex diuer ſis locis ſacre ſcripture ĩ quo eſt tota fides. Compoſitũ eſt tñ ꝑpter maioꝛẽ cautelã. ſ. ꝓ pter hereticos: ne ſit difficile q̃rere articulos fidei in ſcri- pturis multis. Et eſt triplex ſymbolũ. Primũ apoſtoloꝛũ ſcꝫ credo. qđ cõmuniter dici tur in ꝑma ⁊ in completoꝛio. Scđm Athanaſij. ſ. Quicun ꝗ vult ſaluus eſſe. Et terciuꝫ nicenũ quod in ſynodo nice

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

na fuit compoſitū. Iſtud aūt poti⁹ canit̄ in miſſa q̄ʒ aliud: q̄ conditum eſt tp̄e veritatis ꝓpalate contra hereticos inſurgentes: ⁊ clarius eſt determinatiuū fidei q̄ʒ ſymbolum aploꝝ. ideo poti⁹ canit̄ iſtud q̄ʒ illud. Uñ licet eadē ſit veritas vtrobiq̄ʒ. magis tñ clare ī vno q̄ʒ alio. Canit̄ autē alte ⁊ expreſſe vt omnes illud diſcant ⁊ ſciant.

De tercia parte miſſe

C Onſequēter videndū ē de tertia p̄te miſſe q̄ d͛ oblatio q̄ ꝑtinet ſub ſe ſex p̄tes. P̄ria ē ppli exultatio ꝓ q̄b⁹ offerre dʒ. ⁊ hec ſignatur per offertoriū. Secunda eſt oblationis p̄ſentatio ibi. Suſcipe ſctā trinitas. Tertia eſt altaris thurificatio. Quarta cordis humiliatio. cū dicitur in ſpū humiliationis. Quīta ſequens orationem. ſ. ſecretū Sexta manuū ablutio. Circa quod ſciēdū q̄ ſacerdos poſt ſymbolū dicit dñs vobiſcū. ad ſignificandū q̄ exquo debet ad oblationē accedere. ⁊ nulla oblatio poteſt eſſe accepta ſine deo. iō dicit dñs vobiſcū Et quia tam ſacerdos q̄ʒ populus debēt eſſe valde attēti circa oblatōēʒ hoſtie ſalutar vnde tunc quaſi excitādo populū ſacerdos dicit. Oremus Non tñ vlterius ꝓſeq̄tur voce alta: ſ ſub ſilētio dicit offertoriū. per quod denotat ſuaʒ intentionē maxīe recollectaʒ ad deū. Significat etiaʒ illud ſilentiū latibulū xp̄i ante paſſionē. qñ iudei ꝯſpirauerūt ꝯ eū vt ſi quis eū ꝯfiteret̄ extra ſynagogā fieret. cātat tñ tunc chorus valde letabūde ad deſignādū hylaritatē offerētiuʒ q̄ datorē hylarē diligit deus Et q̄ legit̄ etiā ꝺ dauid q̄ cytharā cū cantorib⁹ percutiebat. Tenētur autē fideles ad oblatōēs ſm ꝯſuetudineʒ approbatā in aliquib⁹ feſtiuitatibus: vt de ꝯſe. di. .iij. ois xp̄ianus. quia dictum eſt a dño. Non apparebis in cōſpectu meo vacuus. Liceat aūt hoc ſit p̄ceptū tñ q̄tū ad q̄titatē. vt tm̄ vel tantū offeratur nō eſt p̄ceptū ſ ꝯſiliuʒ. iuxta illꝺ Exo. xxv. Ab omni homine q̄ offert vltroneus accipietis eas ſcilicet oblationes.

S Equitur ſecūda p̄s tertie p̄tis. ſcʒ oblatōis p̄ſētatio Circa qꝺ ſciēduʒ q̄ ſacerdos volēs p̄ſentare oblatōeʒ deo parat p̄mo materiā. Et p̄mo ꝓ hoſtia accipit panē triticeū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

azimū mundū ⁊ purū ⁊ p ſan
guinis cōfectiōe accipit vinū
bonū ⁊ ſapidū admixta mo=
dica aqua que poſſꝫ abſorbe
ri a vino. quo facto dicit. Fi=
at hec cōmixtio vini pariter ⁊
aque In noīe p. ⁊ fi. ⁊ ſſ. De=
inde accipit calicem tenendo
vna manu ī medio. ⁊ reliqua
ſuſtentando pedē calicis: ⁊ al
te ſubleuando dicit. Suſcipe
ſctā trinitas hanc oblationeꝫ
q̄ oratio de ſe indicat quid vł
ꝑ quo tūc oraẜ. tunc eī orat
eccleſia deū ⁊c. Dicta autem
iſta oratione debet calicē de=
ponere deorſum ⁊ patenā de
ſup tollat. ⁊ panem ad pedes
calicis collocare videlꝫ inter
ſe ⁊ calicē ſꝫ modū magis cō
munē. Calix ſignificat xp̄i di=
uinitatē. patena hūanitatem
q̄ diuinitatē ſicut patena cali
cem cōtexit. Sꝫ tunc patena
ſub corporali obſeruaẜ. q̄r di
ſcipuli relicto xp̄o om̄es fuge
runt. Calix aūt corporali opi
tur qđ ſigat ſepulturā xp̄i. de
bet aūt corporale eſſe de lino
mūdo ⁊ cādido ſm Hugoneꝫ
⁊ ſm cōciliū lugdunē. vt etiā
habeẜ ī bocardo. li. iij. Hoc in
ſtituit ſilueſter pm⁹ anno dn̄i
cccxv. Nec debet in eo alteri
us rei materia p̄cioſior aut vi
lior miſceri. vñ dicebat Joh.
de deo ſm ꝙ refert archid: de
ꝯſe. di. j. ꝯſultu. ꝙ illi grauiter
peccant ⁊ offendūt q̄ mittūt
corporale ꝓfici cū farina ad h
ꝙ ſtet rigidū ſupˢ calicē. Nec
tale corporale dꝫ p mulieres
lauari niſi p ſacerdotē pri⁹ la
ueẜ in vaſe ſpecialiter ad hoc
deputato. ī q̄ nihil ē poſtmo=
dū lauādū. vt dr̄ de ꝯſe. diſt. j.
nemo. Significat aūt hoc cor
porale ſꝫ arch. vbi ſup eccl'iā
Quod aūt ſuprapoiẜ calici
ſignificat ꝙ xp̄i paſſiōeꝫ eccle
ſia nō deſinit imitari. Corpo=
rale aūt mlto labore cādidaẜ
⁊ eccl'ia mlto labore xp̄o con
formaẜ. Itē ſigt ſyndonem in
qua xp̄us fuit inuolut⁹: ⁊ ideo
fit corporale de lino: q̄a ſicut
linū multis pulſionib⁹ ⁊ tunſi
onib⁹ ad cādorē deduciẜ. ita
eccl'ia p illđ ſignificatuꝫ q̄ per
corp⁹ xp̄i intelligiẜ mltis p̄ſſio=
nib⁹ ⁊ paſſionib⁹ ad candorē
vite eẜne pduciẜ. Et ita etiaꝫ
corp⁹ xp̄i p illud ſignificatū p
multas tribulatōes venit ad
glīam: vt dicꝰ glo. j. c. conſultu.
de ꝯſe. di. j. Et q̄r dictuꝫ eſt ꝙ
calix coopt⁹ ſignificat xp̄i ſe=
pulturā hinc eſt ꝙ tūc maria
mag. venit vngere ieſum. ⁊c.

t **Ertia pars**
eſt altarꝭ thurificatō
maria ei magdalēa
accepit librā vnguenti nardi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

piſtici precioſi ⁊ vnxit pedes ieſu. ⁊ dom⁹ impleta ē ex odore vnguēti. Et ſacerdos ī modū crucis ſupducit ⁊ circūducit incenſum ſupra ſacrificiuꝫ ⁊ altare vt ⁊ crucis ſignaculo ⁊ thuris icēſo diabolice fraudis malignitas extricet̄ ⁊ effugiat. Quod ꝟo tertio ſupducit ⁊ circūducit incēſuꝫ deſignat ꝙ maria ter exhibuit ⁊ adhibuit vnguentū circa corpus ieſu. Primo cū vnxit pedes ipſius in domo ſymonis pharisei. Scđo ī domo ſymonis leproſi ſup caput eius vnguentuꝫ effudit. Tertio cum emit aromata vt veniens vngeret ieſum ⁊c. voluntas eīn reputat̄ ꝓ facto. cū ⁊ ꝑ ſeipſam nō ſteterit q̄ min⁹ expleſſet qđ icepit. Qđ ꝟo poſtmodū vndiqꝫ totū incēſat̄ altare deſigt ꝙ factū illđ totā reſperſit ecclīam. ſicut dn̄s ip̄e teſtatur dicens. Amen dico vobis vbicunqꝫ ⁊c. Math. xxvj. Et Leo papa ſtatuit incenſuꝫ ſuper oblatā fieri: qđ ⁊ cōciliuꝫ rothomageñ. fieri ſtatuit. De alijs etiā thurificatōis ſignificationibus plura vide in rationali diuinorum.

ſ **Equit̄ quar**ta pars tertie ptis de hūiliatōne. vbi ſacerdos dicit inclinato capite. In ſpū hūilitatis. ⁊c. ⁊ eſt oratio Dan̄. iij. cap. vbi ſacerdos ꝓfunde inclinatur habēs manus ante pectus. ⁊ circa h̄ oſculatur altare in ſignū crucis: qꝛ per paſſionē crucis reconciliati ſumus deo ⁊ ī eius amiciciaꝫ admiſſi. ad Eph. ij. Alij tñ non oſculantur hic altare. Deīde ſeqtur orō. Ubi ſcienduꝫ ꝙ ſacerdos vertit ſe tūc ad populū eos ſalutando dicēs hec ꝟba. Orate pro me pctōre ꝑ que ꝟba ſacerdos īplorat auxiliū circūſtantiū ꝓpter altitudinem ſacrī. Et debēt iſta ꝟba ſonoroſe ⁊ expſſe dici. Et tunc ꝟtit ſe ſacđos ad alterā parteꝫ dicens. Dn̄e exaudi orationē meaꝫ. qꝛ tūc orat ſingulari orōne. Et in h̄ multi errāt ſuppſſe illa verba dicētes ⁊ cū hoc nolētes ſeꝟtere ad pplm nec ad alteram partē altarſ qđ nō ē ſine pctō Iſta aūt ꝯuerſio ad pplm cū ſilētio ſubſeqnte ſignificat occultā apparitionē xp̄i qua apparuit petro: qꝛ licet certū ſit ꝙ ei in die reſurrectionis apparuit: vt dꝛ. Luc vlti. tñ īcertū eſt vbi ꝫ fit ſub ſilētio. Un̄ q̄nto ſeqtur ſecreta qꝛ ſecrete dꝛ vt notet̄ mentalis ꝯuerſio ad deū: vt ſit ſacrificiū añ deū gratū. Debēt ei tot dici ſecre

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

te q̄not fuerūt in pricipio col
lecte ⁊ eodem ordine poni et
cōcludi. Sed tñ in fine omni-
um dicitur expreſſe. p omnia
ſecula ſeculorū. ſcʒ ad ſignifi-
candum ꝙ licʒ ſacerdos orat
vt pſona ſingularis tñ exquo
ꝓ toto populo orat. iō occul-
te non debet finiri. Uel ad in
nuēdū ꝙ ſacerdos hic poſtu-
lat auxiliuʒ populi. vñ expſſe
reſpondet clericus amen. ad
deſignanduʒ ꝙ poſt lazari re
ſuſcitationem chriſtus publi-
ce predicauit.

r Eſtat nūc
videre de quinta
parte tercie partiſ
que dicit ſequens oratio vel
prefatio. que habet quattuor
partes. Jn pma pplus ſaluta
tur cū dr. Dñs vobiſcū. Jn ſe
cunda ratio aſſignat. ibi vere
dignū ⁊c. Jn tercia laus diui
na a populo cãtatur: cum dr.
ſctūs ſctūs ſctūs ⁊c. Jn quar
ta canō ipe inchoatur ibi. Te
igit clemen. ⁊c. Quātū ad p-
mum ſacerdos ſalutando po
pulū pmo excitat eū ad atten
tionem dicens dñs vobiſcuʒ.
Scdo ad mentis erectionem
ibi. ſurſum corda. Tercio ad
grārū actōes ibi. grās agam⁹
Excitat aūt ad attētōeʒ pro-
pter reuerentiaʒ ſacri in quo
xpus ſumit ipe fons bonitatiſ
iō ſacerdos dicit. Dñs vobiſ-
cum. Deinde dicit. ſurſū cor-
da. ad deſignādū ꝙ circa hoc
ſacrm debem⁹ habere altitu-
dineʒ cōtemplatōis. ⁊ ea que
ſurſuʒ ſunt appetere: vt dicit
Col. iij. Et etiā qꝛ iſtud ſacra
mentū nō pōt rite pfici ſine il
lo q̄ eſt ſurſuʒ a q̄ cūcta bona
ꝓcedūt: vt dic Grego. Et a q̄
omne bonū ꝓcedit vt dicitur
Jaco. j. Et ad deſignanduʒ ꝙ
hoc ſacrm nō ꝓdeſt niſi habē
tibus corda ſurſuʒ. Ad qd ſta
tim rñdet miniſter. habemus
ad dñm. Et eſt ſenſus. i. habe
mus corda nr̄a ad dñm leua-
ta. Sʒ forte in h multi menti-
unt hñtes corda depſſa. q̄s ar
guit ppha dicēs. Fili hoīum
vſqʒ q̄ graui corde. Tertio ex
citat ppls ad grārū actiones.
ibi. grās agam⁹ dño deo nr̄o.
Ubi vide, cōgruentiā laudis
quia em̄ eſt dñs ergo a ſeruis
vult laudari. Malach. j. Si
ego ſuʒ dñs vbi eſt honor me
us. Et qꝛ deus ideo vult coli
⁊ qꝛ noſter eſt. idō ſpecialiter
vult honorari vł venerari. Et
qꝛ taʒ innocētes q̄ȝ penitētes
habēt laudare deū. ideo dr re
cte. dignū ⁊ iuſtū eſt. Et certe
dignū ratione ſue maieſtatis
iuxta illō Apoc. vij. Benedi-
ctio ⁊ claritas ⁊ ſapia ⁊ grāꝝ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

actio honoꝛ ⁊ v̄tus ⁊ foꝛtitudo deo nr̄o. dignum etiā pꝛo tantis beneficijs nobis impēſis dignū rōne ſupabundantiſ charitatis. ex quo ꝓpꝛio filio ſuo nō pepcit de⁹ ⁊c̄. Quarto ſtatim rō aſſignat̄ huius a ſacerdote cū d̄r. Vere dignū Et hic incipit pꝛefatio q̄ repſentat illud gaudiū pueroꝝ cantātiū in die palmarū. Benedictus q̄ venit in noīe dn̄i. Tēpoꝛe aūt quo cantat̄ pꝛefatio debent man⁹ eleuari ad deſignandū ꝙ tunc ſacerdos vult oꝛare ꝓ celeſtib⁹. Et per iſta v̄ba ſacerdos appꝛobat p̄mo deū digne eſſe laudādū Scd̄o inuitat angeloꝝ exemplo cum dicit. quā maieſtatez tuam laudant angeli. q. d. ſm Inno. dignū eſt: qꝛ mera nos voluntate feciſti. Juſtū. quia mera miſericoꝛdia redemiſti. Equū qꝛ gratuitate nos viſitaſti. Salutare: quia ꝑpetue nos ſaluaſti. Nos tibi ſemꝑ id eſt in omni tp̄e. ⁊ vbiqꝫ id ē in omni loco. Et ſi nō actualiter tn̄ habitualiter: nō ponendo vibelꝫ obicē moꝛtalis peccati. Vn̄ non ceſſat oꝛare qui non ceſſat bn̄ facere ſm Aug

Circa quod ſciendū ꝙ tātum decē ſunt p̄fationes. Pelagius em̄ papa ſtatuit nouē ſ vrban⁹ papa anno dn̄i. cccc xliiij. addidit decimā de btā v̄gine. Quotidianā aūt p̄fationē fec̄ Symach⁹ natōe ſard⁹ anno dn̄i. cccc. cxiij. Pꝛima ē de natiuitate. ſcd̄a de epiphania. tertia de quadrageſima. quarta de reſurrectione. quīta de aſcēſione. ſexta de penthecoſte. ſeptima de trinitate octaua de ſancta cruce. nona de apl̄is. decima de beata virgine. de hoc habet̄ de pſe. di. j. inuenimus. Ex quo pꝫ pꝛefationē nouiter inuentam de dedicatione eccl̄ie eſſe ſuperfluā ⁊ erronee introductā: niſi al's interueniret auctoꝛitas pape. de qua tn̄ vſqꝫ mō non conſtat. Unde illi ea vtentes grauiter peccant. Cū em̄ vnā collectā minimā non poſſunt mutare vel addere. multomagis tam ſolennē pꝛefationem ꝓ ſuo libitu īmutare qs p̄ſumat. Deinde ſeqtur ſanctus. quod Sixtus pꝛim⁹ āno dn̄i cxxix. inſtitut. per qd̄ ſacerdos oꝛat vt laus noſtra ⁊ voces noſtre laudib⁹ ⁊ vocibus angeloꝝ aſſocient̄. qꝛ angeli ſemꝑ cātant ſanctus. Ter autem canit̄ ad honoꝛē trinitatis. Oſanna. bis ad deſignādum duplicē ſtolā ſeu gaudium coꝛpoꝛis. ſ. ⁊ anime. ⁊ ſignificat tantuꝫ id eſt obſecro ſalua.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sequitur ſexta

ſ pars tertie partis pn cipalis miſſe.ſ. ablutio manuũ. Primario ei ſacerdos abluit man⁹ ad ſignificandũ ꝙ dꝫ carere mortalibus:ꝫ in hoc loco abluit quia iuxta poſſe ſuũ dꝫ etiã carere venialib⁹.Et ideo ſolũ capita digitoꝝ perfundit.Et licet aliq̇ dicũt tũc verſiculũ. lauabo inter innocẽtes man⁹ meas:tñ cõuenientius obmittit̃ ꝓpter continuationẽ ſeqntis canonis q̇ incipit.Te igit̃:cuius ꝑludiũ fuit ſctũs. Sẽſus eñ eſt.Te igit̃ clementiſſime id eſt te q̇ ſanct⁹ es dñs de⁹ ſabaoth deprecor qḋ ꝯgrue fieri nõ poſſet interpoſitis aliq̄bus v̇bis.puta. Lauabo inter innocẽtes man⁹ meas ⁊c. que faciunt notabilẽ diſcontinuationẽ illarũ orationũ pncipaliũ.⁊ ideo cautius obmittitur ꝙ̄ dicitur.

De q̄rta parte miſſe.

Sequit̃ quar

ſ ta pars principalis miſſe.ſ.canõ.Ad cuius euidentiã ſciendum ꝙ canon grece interꝑtatur regula latine:q² multũ regulate cõpoſitus eſt.Dicit̃ aũt ꝙ Gelaſius papa canonẽ principalit̃ ordinauit:licet a pluribus ſit aliq̄d additũ in eo:tñ ab vno eſt compoſitus.Dicitur autẽ ꝙ Clemens ſcḋus anno.lxxi. poſt Cletum inſtituit canonẽ ante ꝯſecrationẽ:⁊ ita dr canon q̄ſi ex regulis ſctõꝝ patruꝫ editus ⁊ cõpoſit⁹. Dicit̃ etiam ſub ſilentio ſꝫm Inno. primo ad ſignificandũ ꝙ xp̄s ſeceſſerat in Effrem a iudeis Secundo ꝓpter maiorem cõuerſionẽ mentis ad deum:q² tunc ſacerdos dꝫ intrare thalamũ cordis.⁊ oſtio ſenſuum clauſo deũ orare.Tertio propter ꝑiculi euitationẽ.ne vſu q̄tidiano v̇ba ſacra vileſcant Quarto propter maiorẽ reuerentiam quia que in publico fiunt citius vileſcunt.Hec Bernardus de parantinis. Incipit autem ab illa littera T. que valde repreſentat ſignum crucis ad ſignificandũ ꝙ hoc ſacramẽtũ ſeu ſacrificium fit ad memoriam paſſionis chriſti in cruce.Et fit circa canonẽ ymago crucifixi vt tanto meli⁹ imprimat̃ memoria xp̄i paſſionis in cruce ipſi celebranti.Accedẽs autẽ ſacdos poſt ablutionẽ p̄mo bñdicit ſe. ſecundo compoſitis manibus oſculat̃ ymaginem crucifixi.inclinãdo ſe humilit̃ deſignãs humilẽ iclinationẽ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quam fecit chriſtus ante ſuā paſſionē: in qua factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſanguis decurrētis in terrā. ſicut habetur Luc. xxij. Alij aūt oſculantur altare: ad ſignificandū ꝙ ꝑ hoc ſacramentū acquirimus verā dilectionē cū xp̄o q2 miniſter non dꝫ eſſe infidelis: vt iudas. Deinde incipit dicēs. Te igit̄. Circa qḋ notandū ꝙ illa ꝯiūctio igit̄ eſt illatiua reſpectu p̄cedentiū. vnde exq̄ dixit prius: ſanct⁹ dn̄s: nūc infert. Te igit̄ clemētiſſime pater qui es ſctūs. Dicitur aūt clementiſſim⁹ quaſi in miſericordia ſumme abundans. Et hec v̄ba dicens ſacerdos ſe inclinat, deſignans xp̄i humilitatē ſeu humiliationem ad paſſionē. Addit̄ etiam per ieſum xp̄m filiū tuum dn̄m noſtrū. Hoc fit idō: quia xp̄s docuit in ſuo nomīe omnia eſſe petenda. iuxta illud. Joh. xvj. Amen amē dico vobis ſi q̄d patrē petieritis ī nomine meo ⁊c. Deſcribit̄ autē quadruplicit̄. Primo vt ſaluator: q2 ieſus Math. primo Vocabis nomen eius ieſus. qḋ interpretat̄ ſaluator. Secundo vt rex: q2 xp̄s quod interp̄tat̄ vnctus. Pſal. Unxit te deus deus tuus. Tertio vt patri naturaliter dilect⁹. q2 filiū. Quarto vt nobis prelat⁹ q2 dn̄m noſtrū. Supplices. i. humiles rogamus ſm̄ Bern̄. de parantinis. rogamus ꝓ illis que nobis deficiunt. ac petimus ꝓ illis que ad ſalutem noſtrā nobis neceſſaria ſūt. Uti accepta habeas. i. accipias ſeu grata habeas. Et aliq̄ hic oſculantur altare q̄ſi oſtēdentes ſe cōpati xp̄o. ſed nō eſt de eſſentia. Et dꝫ ꝓduci illa dictio vti in fine. Nam licꝫ idem valet vt ⁊ vti tamen pl⁹ eſt expreſſiua. Hec dona dicunt̄ dona q̄ dant̄ a ſuperioribus: q2 hoc ſacrificiū fit virtute ſupremi dei. ideo dr̄ donū. Munera dicuntur munera: q2 dantur ſeu offerunt̄ ab inferioribus. hoc em̄ ſacrificiū miniſterio ſacerdotū offertur deo pr̄i. Hec ſancta ſacrificia dicuntur: q2 fiunt ꝓ pc̄tis noſtris. Dicuntur autē illibata id eſt incorrupta nō ꝙ illa accidentia non poſſunt corrūpi ſꝫ ꝙ contentū ſub eis ſcꝫ corpus chriſti ⁊ ſanguis non corrumpitur iuxta illud. Nō dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Fiūt aūt tres cruces in verbis iſtis. Hec dona. hec munera. hec ſancta ſacrificia illibata. Pro quo ſciēdum ꝙ ſacerdos ideo vtitur ſepiſſime ſigno crucis circa

hoc sacr̄m magis ꝙ circa aliō
qꝛ iſtud sacramētū eſt magis
memoꝛiale paſſionis xp̄i que
ad crucem eſt terminata. ¶Fi=
unt autem hic p̄mo tres cru=
ces ad deſignandū triplicem
xp̄i traditionem. quarū p̄ma
fuit gratioſa a deo p̄re ex di=
lectōe. qui ꝓpꝛio filio ſuo nō
pepꝛcit ſꝫ ꝓ nobis tradidit illū
Secunda fuit a iuda que fu=
it ex auaricia ꝛ cupiditate. eo
ꝙ pecuniam pꝛo eo recepit:
quā appellat mercedē iniq̄ta
tis. ¶Tertia fuit a iudeis q̄ fu=
it ex inuidia qꝛ ſciebat pilat⁹
ꝙ p̄ inuidiā tradidiſſent eum
¶Quia igit̄ de⁹ pater dedit eū
nobis in donū. iō p̄ma crux
fit cū dꝛ hec dona. ¶Et quia iu
das ꝓ munere tradidit eum.
iō ſcd̄a crux fit cū dꝛ hec mu
nera. ¶Quia v̄o iudei ad moꝛ
tem tradiderūt eū. vt crucifi=
geret̄ in ſacrificiū illibatū. iō
tertia crux fit cum dꝛ. hec ſctā
ſacrificia illibata. ¶Uel etiam
ſm̄ Guil̄. manitinenſem. tres
cruces fiūt i reuerētiā ei⁹ qui
eſt trinus de⁹ in perſonis. cu
ius potentia fit cōuerſio pa=
nis ꝛ vini. ¶Et ſm̄ Bern̄ de pa
rantinis ſignificat crucifixio=
nem triplicem quarū pꝛima
fuit i volūtate ꝛ affectu quā=
do collegerunt. ponfices con
cilium Joh. xj. ꝛ Math. xxvj.
Secunda fuit in vocibus cla
mantium. crucifige crucifige.
Luc. xxiij. ꝛ Joh. xix. ¶Tertia
in crucifixiōe manuū ꝛ pedū
Luce. xxiij. ¶Eſt itaq̄ ſenſus
iſtoꝛum v̄boꝛum quantū ad
triplicem effectum. ¶Nā quia
xp̄us datus eſt liberaliter: iō
dꝛ dona pluraliter. qꝛ v̄o dat⁹
eſt vtiliter. iō dꝛ munera: ꝛ qꝛ
datus eſt vt nos ſanctificaret
mētaliter ideo dꝛ ſacrificia illi
bata. i. imaculata. ¶Sꝫ quare
dꝛ pluraliter dona munera ꝛc̄
ꝛ nō donū munus ꝛc̄. cum hic
non fiunt plura ſacrificia ſeu
ſacramenta ſed vnum tantū
¶Reſpondet̄ ꝙ licet coꝛpus et
ſanguis xp̄i ſint ꝓpꝛie loquē=
do cōpoſita diſtincta. tamen
dicūtur vnū integritate. ſicut
comeſtio in vna menſa ꝙ̄tun
cūq̄ fercula ſunt diuerſa aut
potus diuerſi nihilominus dꝛ
vna comeſtio ꝛ hoc vnitate i
tegritatis. qꝛ cibus ꝛ potus ſi
mul integrant refectionem: ꝛ
habent vnū effectū ꝛ nutriti=
onem. ¶Et iſto modo iſtud ſa=
cramētū dicit̄ vnū. ¶Cū ergo
dicunt̄ dona munera pluralr̄
refert̄ ad illas ſubſtātias / pa/
nis ꝛ vini q̄ plura ſunt ꝯpoſi=
ta p̄ ſe ꝛ nōdū ſūt coꝛp⁹ ꝛ ſan
guis xp̄i vnū. ¶Uñ ſm̄ Goꝛrā
ſup Math. ꝙ̄uis ibi ſint plu=
ra materialiter. nō tn̄ foꝛma=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

liter ꝓpter vnaȝ operationē quā intendunt.ſ. refectioneȝ ſpiritualem.

Equit. In

ꝑmis que tibi offerim⁹.vbi ponit op tatio ſalutis.eoꝝ pro quibus offert hoc ſacrificiū ⁊ cui: qa deo patri.vn̄ dicit in ꝑmis. i. principaliter tibi.Scḋo quis offert q₂ ſacerdos ex pte toti us eccl'ie.iō dicit' offerim⁹ nō offero. Ex q̄ patet ꝙ malicia ſacerdotis nō viciat effectionē ꝯſecratōis q₂ nō offert ex bonitate vel malicia ꝓpa: ſed ex officio qḋ gerit ex perſona eccleſie.Tertio ꝓ quo offert Et ꝑmo q₂ generaliter ꝓ tota eccl'ia.vn̄ dicit ꝓ tota eccl'ia catholica.i.vniuerſaliter toto orbi terraꝝ diffuſa: ⁊ fidei ſacris vnita. nō ꝓ ſynagoga iudeoꝝ abiecta ⁊ diſpſa vbiꝗ̄ p diabolū.Quarto oſtendit q̄d petit.vn̄ dicit quā ſcilȝ eccleſiaȝ pacificare digneris. vt ſcȝ pacē habeat ab hereticis ⁊ ſciſmaticis. digneris etiā eam adunare.i.in vnitatē col ligere q̄ diſpſa eſt iter pfidos vel paganos. Vel ſm Guill'. manitin̄.orat hic pſbiter ꝓ inuicē diſcordātib⁹: vt vniātur in charitate. Addit aūt vt cuſtodire digneris.ſ.a vicijs et demonib⁹: ⁊ regere.ſ.in ꝓſperis. Deide orat ꝓ pſonis ſingularib⁹ ⁊ ꝑmo ꝓ capitaneis eccl'ie.ſ.papa. q̄ vba addidit Clemēs ⁊ poſtea Pelagi⁹ papa ꝯfirmauit.vn̄ idē dic. Conſtat ab vniuerſo orbe ſepatū eſſe q̄ ob qualȝ diſſenſionem inter ſacra myſteria apl'ici pōtificis ſm ꝯſuetudinē meōriā nō frequētat. Deide ꝓ ep̄o ꝓprio.vn̄ dicit ꝓ antiſtite nr̄o. qḋ ep̄s celebrās obmittit cuȝ ſit met antiſtes. Poſt h̄ addit de ſeculari ꝑncipe. vn̄ dicit. ⁊ principe nr̄o hoc em̄ eſt cōſilium apl'i.j.ad Thi.ij.c.vbi inquit. Obſecro ꝑmo oīm fieri obſecrationes.oꝛ̄ones.poſtulationes ⁊ grār̄ūactiones ꝓ oībus hoībus ꝓ regib⁹ ⁊ pro oībus qui in ſublimitate ſunt ꝯſtituti: vt quietā ⁊ trāquillā vitā agamus in oī pietate et caſtitate. Debet autē intētio celebrātis fieri ad pſonā illi⁹ ep̄i in cuius dyoceſi celebrat. Rome tn̄ nō dr̄ ꝓ ātiſtite nr̄o q₂ ibi papa ē ep̄s. Sil'r dicendum de principe illo in cuius regno vl' ducatu celebrat. deinde deſcēdit general'r orādo ꝓ oībus fidelibus. Vn̄ dicit ⁊ ꝓ oīb⁹ orthodoxis.i.veris catholicis nō ſciſmaticis vel hereticis. Vn̄ orthodoxus dr̄ ab orthos ti.qḋ ē rectū. ⁊ doxis

gloria vel doctrina quaſi recta gloria vel doctrina. Qui ergo recte glorificāt deū ⁊ rectam fidei doctrinā ſequūtur orthodoxi vocant̄: atq3 apl'ice ⁊ catholice fidei .i. p apl'os fundate ⁊ predicate fidei cultoribus

Memento etiam dn̄e famulorum famularūq3 tuaru3: vbi iterū deſcendit in ſpeciali ad memoriā certarū perſonarū. Vn̄ licet de⁹ noſcat oia nec opus eſt ſibi demōſtrare pſonā p qua orat pſbiter: cū oia nuda ſint oclis ei⁹. Heb. iiij. S3 tn̄ obliuiſci dr illoꝝ q̄bus grām ſuā nō īfundit. Similiter dr illoꝝ recordari quibus grām ſuā ⁊ dona largit̄. Et eſt mod⁹ vulgariū q̄ coiter dicunt tribulati: de⁹ oblitus eſt mei. Petit ḡ hic duo. Primo explicite p q̄buſdam ſcd̄o p oībus circūſtantibus Vn̄ dicit. Memento dn̄e famuloꝝ famularūq3 tuarū. nō dicit ſuoꝝ: qꝛ ſuitus pctī̄ deſignat Jo. viij. Qui facit peccatū ſuus eſt pctī. Et tales q̄ diu ſunt in pctis obliuiſcunt̄ a deo. iuxta illd̄. Pctōres nō exaudit de⁹. Job. ix. Sed famulus dr a fauore: qꝛ eſt in fauore ⁊ grā dn̄i, vt ſūt pctōres cōuerſi ⁊ penitētes p pctis: ⁊ tales de⁹ nouit. vn̄ petit pbr̄ recordari taliū. Et ſciendū q̄ ſacerdos d3 facere memoriam ordinate vt. ſ. pmo oret p illis q̄ ſunt maiori charitate diligendi. Et qꝛ ordinata charitas icipit a ſe. iō primo facit memoriā ſuijpſi⁹. cogitādo tm̄ mente vel expmendo vt deus ſui miſereat̄: ⁊ dimittat pctā ⁊ tribuat grām. Dei de orat p pr̄e ⁊ matre parētibus ⁊ fratrib⁹ atq3 ſororibus Tertio p bn̄factorib⁹. Quarto p inimicis ⁊ p pſecutorib⁹ Quito p infidelib⁹ vt cōuertant̄ ad fidem. Et hic q̄dē faciunt eis diſpoſitionē in mente ſatis pulchrā: faciētes talē memoriā ad ſimilitudinē ordinis caſuū quoꝝ Prim⁹ eſt noiatiu⁹: i quo ſuijpſi⁹ recordant̄. Scd̄s eſt genitiu⁹ et ſignificat genitorē. i. parentes. Terti⁹ dtūs ⁊ ſigt datorē vel bn̄factorē. Quart⁹ actūs: et ſigt accuſatorē vel inimicum. Quit⁹ vtūs: ⁊ ſigt vocādos ad fidē. Sext⁹ ablatiu⁹ ⁊ ſigt mortuos a nobis ablatos Et de iſtis fit mentio in ſcd̄a memoria. S3 quare prius p viuis q̄ p mortuis oram⁹? Rn̄deo qꝛ viui ſūt in maiori periculo. qꝛ pn̄t dānari. Mortui ſūt p q̄b⁹ orat̄ ſūt i purgato

rio. de q̄bus nō timet. Et de iſta memoria dz ſe cito expedire ꝓpter diſtractionē mentis ⁊ euagationē. nō ſicut quidam faciūt dormitantes in tali memoria: ita ꝙ qn̄qꝫ populares recedūt a miſſa tedio victi. ⁊ hoc eſt ſcandalū: ⁊ ꝑ cōſequens fugiendū.

Equit. Et

f oim circunſtantiū id eſt audientium miſſā digneris eē ꝓpicius q̄s vides in te credere recte ⁊ te deuote diligere. Et ex h̄ pꝫ ꝙ valde vtile ē intereſſe miſſe: qꝛ ꝓ talibus ſpecialiť orať. Vn̄ ſtatutū eſt vt oēs fideles audiāt miſſaꝫ dn̄icis diebus ⁊ feſtiuis diebus. de ꝯſe. di. j. oēs fideles. ⁊ cap. miſſas. Et dicunt doctores h̄ idem eſſe preceptū vt ibideꝫ pꝫ. Sequit. pro quib9 tibi offerim9: vel qui tibi offerūt. id ē nō ſolū illis digneris miſereri ꝓ q̄bus hoc offerim9 ſacrificiū laudis. ſ; etiā illis qui ſoli hoc offeřt ꝓ ſe ſuiſqꝫ omnib9 videlꝫ ꝯſanguineis ⁊ affinibus familiarib9 ⁊ amicis. ꝓ redēptione aiarū ſuarū. q. d. nō ꝓ tꝑali lucro: ſ; ꝓ ſpe ſalutis ⁊ icolumitatis ſue. i. pro ſalute ⁊ incolumitate ſua ſperanda. Et qꝛ bona hoīs triplicia ſunt: ideo ꝓ eternis ṗus orat. ſ. ꝓ ſpe ſalutꝭ. ſcďo ꝓ corporalib9: ideo dicit īcolumitatis. i. corporalis ſanitatis. tertio ꝓ ſpūalib9. īďo dic̄ ſeu addit ꝓ redēptione aiarū ſuarum. Seq̄tur q̄ reddūt vota ſua eterno deo viuo ⁊ vo. Vota dicunť illa q̄ voluntarie ꝓmittunť. Dicunť aūt vota nr̄a qꝛ fiūt a nobis ex libertate arbitrij ſine coactōe. Dicunť etiā dei. qꝛ ꝑ grām eius fiunt quā dat illis q̄ vouent: vt poſſiut etiā ea perficere.

Sed circa ṗdicta q̄ritur q̄re preſbiter nō orat ṗmo pro ſe ſ; prius ⁊ ṗncipaliť orat ꝓ papa. ⁊ ſe obmittit. Ad qď dicē dum ꝙ ibi orat vt ꝑſona publica. ideo publicū bonū ſeu cōe pretulit ꝓprio bono. hic aūt orat vt ꝑſona ſingularis intrādo memoriā ſingulariū ⁊ priuatarū ꝑſonarū. et ideo preponit ſe oibus.

Ommuni

c cātes. Poſtq̄ꝫ poſuit cōmemorationē illoꝝ q̄ ſalute indigēt. hic ponit illos q̄ ad ſalutē adiuuāt. vt ſunt ſancti Et ṗmo ponit eos in generali. Scďo in ſpeciali. Dicit ergo: coicantes. Et h̄ cōpoſuit Lin9 papa. Cōmunicantes.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

id eſt participãtes cũ ſctis in hoc ꝙ deũ videm⁹: lʒ differenter q2 nos ꝑ fidẽ: ipſi ad oculum. tñ exq̃ idem obiectũ habemus cũ illis. ſ. vnũ deum: ꝙ participam⁹ cũ eis: ⁊ memoriã venerãtes. i. venerãter colimus. Jmp̃mis gl'ioſe virginis marie genitricis dei ⁊ domini nr̃i ieſu xp̃i: ſꝫ ⁊ beatorũ apl'oꝝ ac martyꝝ tuoꝝ Petri ⁊ Pauli: vbi põit. xij. apoſtolos ⁊. xij. martyres. Confeſſores aũt nõ ponit. cui⁹ rõ eſt q2 tp̃e quo poſitus eſt canon nõ celebrabat̃ memoria ↄfeſſoꝝ ita ſolenniter: vel ideo ponũtur martyres: q2 imitati ſunt xp̃m in paſſione. ⁊ maximũ honorẽ oſtẽderũt ꝓ ipſo morientes. qđ nõ fecerunt confeſſores. h̃ aũt ſacrificiũ ẽ maximi amoris. Ponuntur etiã aliq̃ martyres min⁹ notabiles. qđ factũ ẽ diuina diſpenſatione. Nã vt đr dũ ſcti p̃res deleuiſſent iſtos: ⁊ alios ſcribere vellent cras inuenerunt illos deletos aureis litteris ſcriptos. Vñ bonũ ẽ etiam aliqñ min⁹ ſctis reputatis reuerentiã impẽdere ⁊ eorũ ſuffragia poſtulare: quia ſm Tho. q̃buſdã ſanctis datuʒ ẽ patrocinari ſpecialiter ⁊ i ſpecialib⁹ negocijs. vt btõ Anthonio ↄtra ignẽ ⁊c̃. Prepo-nit̃ aũt oĩbus ſctis beata v̓go maria: q2 ipſa eſt ſalutis nr̃e p̃cipua adiutrix. ⁊ ipſa in celo primũ locuʒ tenet poſt dei filiũ. deinde ponũtur apl'i: q2 ipſi tradiderũt nobis formaʒ ⁊ ritum hui⁹ ſacrificij. deinde martyres q̃ ꝓ illo q̃ ẽ in h̃ ſacramento ſe obtulerũt hoſtiam viuẽtẽ. Petimus aũt hic eorũ ſuffragiũ ſignificãtes ꝙ q̃diu ſum⁹ in hac vita neceſſe habem⁹ eoꝝ ſuffragia poſtulare cũ ipſi xp̃o ſint in gloria ꝓpinqui. vñ poſſunt nob impetrare gloriã. Poſt eleuationẽ v̓o petim⁹ eoꝝ cõſortium deſignãtes ꝑ hoc ꝙ poſt reſurrectionẽ iũgemur ſctõꝝ ↄſortio ⁊ nõ indigebim⁹ ſuffragio. Nõ dirigim⁹ aũt orões nr̃as ad ſãctos vt ꝑ eos impleant̃ q̃ poſtulamus. ſꝫ vt eoꝝ p̃cibus nr̃e orões ſortiantur effectũ. Jn q̃buſdam libris ponit̃ hic ſignũ crucis cũ đr muniamur auxilio: ſꝫ non hʒ fundamentũ cũ nõ petim⁹ hic muniri ſigno crucis ſꝫ patrocinio ſanctoꝝ. Quõ autẽ ſancti vident orationes noſtras dicit hic Bern̄. de parãtinis ꝙ nõ cognoſcũt eas cognitione naturali vel btã: ſed v̓tute reuelationis ꝑ quã cognoſcunt orões nr̃as vocales ſiue mẽtales. Fit etiã ad-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ditio in quibuſdā feſtiuitatibus: q2 ibi petim9 ꝓtectionē diuinā ſpālē. vt i natali. i epyphania. i paſcha. aſcēſione et penthecoſte. in qb9 ſpecialia dona circa nos facta recoluntur q̄ nob dari tūc poſtulam9 In fine aūt hic nō dr amē. q2 angeli reſpondēt amen.

Hanc igitur

oblationē. h̄ addidit Leo papa āno dñi. cccc. xliiij. vbi q̄ſi cōphendendo oia ſupradicta ſūmarie ꝯcludit. Petit ḡ quattuor Pmo petit acceptatōez oblationis. vñ dicit. Hāc igit̄ oblationē ſuitutꝭ nr̄e. Et vide q̄re hic pbr̄ ſpecialiter appellat ſe ſuū: ſuperi9 v̄o alios appellat famulos. Nō q2 q̄libet dz ſe reputare pctōrē ꝛ nō alios Dicit̄ aūt hec oblatio ſuitus q2 ſum9 empti iſta oblatione iuxta illō. Empti eſtis precio magno. Sed ꝛ cuncte familie tue q̄ tibi famulant̄ ꝛ ſuiunt. vt placat9 accipias. lz eñ de9 ſit ſemꝑ placat9. i. miſicorſq̄ tū eſt in ipō ſacrificio. tñ ſepe offendit̄ ex parte miniſtrorū q̄ñ ſūt in pctō. Seq̄tur: dieſq̄ nr̄os. vbi petit fed9 pacꝭ. Vñ dicit. dieſq̄ nr̄os in tua pace diſponas. ꝛ loq̄tur nō ſolum de pace tpis. ſ; etiaz pectoris q̄ ē ceſſatio a pctis: atq̄ ab eterna dānatione Nos eripi: vbi petit euaſionē carcerꝭ. ſ. dānationē ꝑpetuā. Et in electoruz tuoꝝ iubeas grege numerari. vbi petit adiūctionē cū electis ꝑ ieſum xp̄m dñm noſtrū Et iſtā particulā ſctūs Greg. cōpoſuit. Fit autez appoſitio iſti9 particule certꝭ dieb9: vt i reſurrectione ꝛ penthe. Ex q̄ eñ petim9 remunerationem q̄ fit ꝑ reſurrectionē xp̄i ꝛ ſpirituſſcti miſſionē. iō tūc fit additio. ſm alios etiam in cena dñi: q2 per illō ſacrificiuz tunc iſtitutū dat̄ remuneratio iux̄ illō. Qui mādūcat hūc panē ꝛc. Hec aūt v̄ba dicēs ſacdos ſe ꝓfunde īclinat ſignificans q̄ legalis ſacdos ſūmo conamine obūbrabat̄ ne videret̄. vel q2 orauit xp̄s ꝓfūde ſe inclinādo ꝛ humiliādo ante horam paſſionis.

Seq̄tur ſcda ps canonis

Quam oblationez

ꝛc. Hec eſt ſcda pars canōis in q̄ ponit̄ ſacrificij ꝯſecratio ꝛ hz tria dicta. Pmo nāq̄ v̄t9 ꝯſecrādi petit̄. Scdo ipa ꝯſecratio ꝑficit̄ ibi qui ꝑdie. Tercio rei ꝯſecrate cōmemoratō exp̄mit̄ ibi. vñ ꝛ mēores. Circa ꝑmū primo ponit ſacrificij

oblatiōnē. Scđo oblatōis bñdictionē. ibi q̄ſum⁹ bñdictā3. Tertio ſacrificij trāſſubſtātiationē. ibi. vt nob. Dicit ḡ quā oblationē. i. terrenā materia3 ad corp⁹ filij tui deſtinatā ſm Guil'. manitiñ. Tu deus q̄ſumus in oib⁹. i. tota cogitatione. tota cognitiōe. tota mēte. ⁊ toto intellectu digneris facere bñdictā. i. p quā hoies bñdicant. Aſcriptā. i. p quā homines aſcribūtur in celo. Ratā. i. p quā de viſcerib⁹ xp̄i eē cēſent. Rationabilē. i. p quā a beſtiali ſenſu exuant. Acceptabilē vt q̄ nobiſmetipis diſplicem⁹ per hāc acceptabiles vnico filio ei⁹ ſim⁹. Ita exponit Aug. de ɔſe. di. ij. vtrū ſub figura. ƀ Inno. exponit referendo ad xp̄m. bñdictā. i. immunē a pctō. aſcriptā. i. ſcripturis prenūciatā ⁊ figurata3. Ratā. i. nō trāſitoriā ſicut vetus lex. Rationabilē. i. q̄ſi nō peculiarē ſicut erat hoſtia legalis q̄ nō mundabat a pctō. acceptabilē ɔtra illā d̄ q̄ Iſa. ⁊ Ihiere. dicūt. Obtuliſti hoſtiā nō acceptā. Cōmunit̄ tñ ħ referf ad differentiā oblationis iude. Illa ei traditio fuit maledicta: ideo iſta ſit bñdicta. Illa aute3 ɔſcripta vel diſcripta de libro viuētiū. ido digneris facere aſcriptā illa3. Illa fuit irrita. i. iniq̄ et deteſtabilis. ido de⁹ fac iſtā ratā. Itē illa fuit irrationabilis: ió deus fac iſtā rationabilē. id ē ratione plenā. vt fiat rationabile nr̄e ſuitutis obſequiū. Ille reddidit mala p bonis ꝓpter qđ reprobat⁹ eſt: ƀ tu deus fac hāc acceptabilē p quā tibi nos reddas acceptos. Fiunt aūt hic q̄nq3 ſigna crucis tres cōmunes ſup panē ⁊ calicem ſimul. q̄rta aūt ſup panem: ⁊ quita ſup calicē per ſe Et ſignificāt quīq3 loca vulnerum eius. Uel ſm Innocentium tres ſignificant triginta denarios pro quibus venditus eſt xp̄us. Due aūt venditionē ⁊ emptionem ſiue venditorē ⁊ vēditū. Uel ſm Bernardum de parantinis et ſm Guill'. manitiñ ſignificāt tria que chriſt⁹ fecit circa hoc ſacramentū. Nam accepit. benedixit ⁊ dedit. Ecce tria. Et ſpecialit̄ fit crux ſup oblatam ⁊ vna ſup calicē. q2 dixit. Hoc eſt eñ corpus meū. ⁊ iterum bibite ex hoc oēs. Et ſeq̄tur: vt nobis corp⁹ ⁊ ſanguis fiat dilectiſſimi filij tui dñi noſtri ieſu xp̄i. Ubi petit traſſubſtātiationē panis in corpus xp̄i p hoc v̄bum cū dicit fiat. Illud eñ eſt v̄bū creatiōis ſiue creatoris. Geñ. j. vbi dixit. Fi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

at lux. ꝛ ſequit̃ ꝛ factũ eſt ita. Et nõ dicit ſacerdos. vt faciã corpus xpi: qꝛ nõ eſt niſi miniſter hui⁹ ↄuerſionis. Ideo nõ i ꝓpa perſona: ſ; in pſona xpi dicit fiat. Dicit autez dilectiſſimi filij tui: qꝛ nullus ꝑt eſſe dilect⁹ deo q̃tũcunq; ſanctus ſicut xpus. rõne cui⁹ dilectionis ꝓpter ipm toti⁹ mũdi peccata indulſit. Fiũt autẽ due cruces. vna ſup panem. alia ſuper calicem: ad ſignificandum ꝙ hoc ſacramentum valet ad ſalutẽ corporis ꝛ aie

Equitur q̃ ſ pridie. Hec verba addidit alexãder ꝑmus. anno dñi. cxxij. Et hic ꝑficit̃ ↄſecratio. Circa qđ primo repñntat̃ qđ xps in cena fecit. Vñ dicit. Qui pridie. i. vna die añq; paſſus ẽ vl' vna die precedente ante paſſionẽ accepit panẽ. ꝛ i hoc loco terſis digitis ſup corporale accipit ſacerdos hoſtiam reuerẽter. Et debet eam tenere ſubmiſſe non oſtendẽdo populo vel miniſtro ne videat̃ aliquo modo ante cõſecratiõez. Vñ dicit. accepit panẽ in ſanctas ac venerabiles manus ſuas: et eleuatis in celuz oculis ad te deũ patrem ſuũ omnipotẽtem. Et hic eleuat ſacerdos oculos ſupra celũ in quo xps ſignificat̃: qꝛ oculos mẽtis debem⁹ eleuare in celũ vñ venit auxilium nobis. vt đr. ps. Qꝛ oĩe bonũ deſurſũ deſcẽdit. Seqtur. Grãs agẽs nõ ꝓ ſe ſ; ꝓ noſtra redẽptõe. bñdixit ꝛ fit ibi crux ſup hoſtiaz q̃ ſignificat ꝙ chriſtus paſſus ẽ in natura humana. ſ. in corpore ꝛ anima. qꝛ dixit. Triſtis ẽ anima mea vſq; ad mortem. Et ideo p ſe bñdicit̃ hoſtia et per ſe calix. Et nõ intelligas ꝙ xps benedixit. i. crucẽ fecit ſup panem cum v̾tus crucis nulla fuit ante paſſionẽ eius ſed bñdixit. i. v̾ba cõſecrationis. ſcilicet illa. hoc eſt eñ corpus meũ. ſup panem ꝓtulit. quoꝝ v̾tute v̾boꝝ facta ẽ ſtatim bñdicta trãſſubſtantiatio panis in corpus xpi. vñ expone. bñdixit. i. vim bñdictõnis verbis p ipſuz prolatis dedit vt trãſſubſtantiaret̃ panis in corpus xpi veruz. Sequit̃. ac fregit deditq; diſcipulis ſuis dicens. Accipite ꝛ comedite. Ubi ſciendũ ꝙ licet hic dicat̃ ꝙ xps ꝑus fregit ꝛ tũc ↄſecrauit. tñ ita nõ intelligendũ eſt ꝙ xps p⁹ fregiſſet ꝛ tũc bñdixiſſet: ſ; ꝙ xps p⁹ bñdictõez ꝛ ↄuerſionẽ fregit. Vñ ſic conſtrue lr̃az. Accepit panẽ ꝛ bñdixit. ſ. dicẽs h̾ ẽ ei corp⁹ meũ

⁊ tunc fregit deditqꝫ diſcipu/
lis ſuis dicēs. accipite ⁊ come
dite hoc eſt eñ corpus meuꝫ
Prius ergo ꝓtulit illa verba
vt eis vim conficiendi tribue
ret: deinde ea ꝓtulit vt ap̄los
formā ꝯficiendi doceret. Ita
dicit Guill. Cōmuniter tñ dr̄
ꝙ ſel' ꝓtulit xp̄s illa v̄ba. tunc
ſcꝫ qñ voluit dare ap̄lis. Vñ
dando eis tunc bñdixit ꝑ illa
v̄ba iam dicta. ſ. hoc eſt enim
corpus meū. Itē dicit Gorra
ſuper Math. Et ita ꝑ illa ver
ba ſemel ꝓlata ſimul confecit
⁊ formā ꝯficiēdi dedit vt dicit
Bern̄. de parantinis. Vñ ſen
ſus eſt. bñdixit fregit deditqꝫ
diſcip̄lis ſuis. ⁊ tūc dixit. Hoc
eſt enim corpus meū. Et iſte
eſt verus intellectus.

h Oc eſt eñ

corp⁹ meū. Iſta ē
forma ꝯſecratōis
venerabilis ſacri euchariſtie
quā dicens ſacerdos habeat
intētōeꝫ verā ꝯſecrādi corp⁹
chriſti. Non obmittat autem
illā ꝯiunctionē eñ. q̄r lꝫ nō ſit
de ſubſtātia ſacri eſt tamē de
eſſentia precepti. vñ grauiter
peccaret obmittēs eam. Aliq
v̄o dicētes iſta v̄ba tenēt ho
ſtiaꝫ in manibus. ita ꝙ poſſit
videri a circunſtātibus: qd̄ ē
graue periculum quia tūc po
teſt adorari ꝑ ſimplices ante
conſecrationeꝫ qd̄ erit graue
pctm̄ idolatrie. Et ideo tene=
at eā valde depreſſe in altari
ne videat. Fit autē eleuatio
hoſtie ſctiſſimi corporis xp̄i
vt oſtēdat oībus oblata eſſe
ad ſaluteꝫ iuxta illud. Ego ſi
exaltat⁹ fuero a terra ⁊c. Se/
cundo vt extunc populus co
gnoſcat eſſe veritatē ſacramē
ti que nō ꝑus facta eſt: ſꝫ mo=
do vt iam ſciat veraciter ado
rare deū preſentē. Expoſitio
autem iſtius forme verborūꝫ
requiratur ſupra in tractatu
de ſacramētis circa ſacrm̄ eu
chariſtie. vbi ſufficiēter expe
dita eſt. Sequitur. ſil'r ⁊c. vbi
ponit forma ꝯſecratōnis ſan
guinis xp̄i. Vbi ſciendū ꝙ ſa
cerdos volēs ꝓferre iſta ver
ba debet ipſum calicē accipe
ambab⁹ manib⁹ ⁊ cū dic. Bñ=
dixit dꝫ facē crucē ſuꝑ calicē
tenendo caliceꝫ in manu ſini
ſtra ne tactu vel ipetu cadat.
Crux ſuper calicem ſignificat
paſſionem xp̄i in anima vt di
ctū eſt. ⁊ etiā noſtrā ſalutē in
anima. Et facta cruce debet
tenere calicem ſicut ꝑus. Et
hoc facto ꝓfert v̄ba ꝯſecrati=
onis habēdo intētionē conſe
crādi ſanguineꝫ xp̄i. Et ſi pōt
habere actualē eſt tāto meli⁹
Debet aūt ꝓferre v̄ba iſta ſi=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ne aſpiratione magna. nõ ſic quidã fatui faciũt faciẽteſ anhelitũ magnũ ac peſſimũ i hoſtiam vel calicẽ: ita ꝙ aſtãtes ſcandalizanť. Uñ dicit. Similiter poſtq̃ȝ cenatũ eſt accipiens hũc preclaꝝ calicẽ. Et ponit hic ptinẽs ꝓ ptẽto. i. vinũ cũ aq mixtũ in calice ad trãſſubſtantiãdũ in ſanguinẽ ſuũ Dicit etiã hũc calicẽ: qꝛ idẽ ẽ nũc ꝗ fuit tũc in ſpecie ſimilis q̃tũ ad materiã calic. q̃tum vo ad ptentũ xp̃i ſanguinem idẽ eſt in nũero nũc ꝗ fuit tũc Addit aũt p̃clarũ: qꝛ iſtd ſacrificiũ inter oĩa eſt p̃clariſſimũ. vñ pš. Calix me⁹ inebriãs q̃ȝ p̃clarus eſt. Seq̃tur in ſãctas ac venerabiles manus ſuas. ꝗ tẽpoꝛe recipiat ſacerdos calicẽ in man⁹. Seq̃tur. Jtẽ tibi grãs agẽs qd referas ad illd qd dictũ ẽ. ſimili mõ. ꝛ facit ſicut pri⁹ agẽdo grãs deo prĩ. Sequiť. Bñdixit deditq̃ȝ diſcipulis ſuis dicẽs. Accipite ꝛ bibite ex hoc oẽs ꝛc.

hIc eſt eniȝ

calix ſanguis mei noui ꝛeterni teſtamenti myſteriũ fidei ꝗ ꝓ vob ꝛ ꝓ mult effũdeť in remiſſionem pctõꝝ. Hoc totũ ẽ de foꝛma ꝯſectionis ſãguis. ꝛ exponiť. hic ẽ calix ſanguinis mei. id eſt hic ẽ ſanguis me⁹ in calice cõtentus noui. i. vltimi ꝛ eterni. i. ꝑpetui teſtamẽti myſterium fidei. i. habẽs ſecretã ꝛ abſconditã intelligẽtiam tenendã ꝑ fidem: qꝛ aliud videtur ꝛ aliud ſub viſis ſpecieb⁹ firmiter eſſe crediť ꝗ pꝛo vob ꝛ ꝓ multis effundeť in remiſſionẽ pctõꝝ. Dicit notãter ꝓ multis. ꝛ nõ dicit ꝓ oĩbus. qꝛ licet ꝓ oĩbus effuſus eſt q̃tũ ad ſufficientiã, ita ꝙ ſufficiẽs eſt ſaluare oẽs nõ tamẽ q̃tũ ad efficaciã: qꝛ nõ omnes efficiũtur ſaluati ꝑ ipſum. Dicit aũt ꝓvobis. q. d. iudeis quia apl̃i iudei erant: ꝛ ꝓ multis. ſ. gentilib⁹ in remiſſionẽ pctõꝝ. id ẽ ꝓpter remiſſionẽ pctõꝝ. His dict eleuat ſacerdos calicem vt populus adoꝛet ſciens iam ibi vaciter eẽ ſanguinem xp̃i. Aliqui aũt eleuãt tectum calicem. Aliqui diſcoopertũ: ſed nõ eſt vis. Naȝ coꝑtus deſignat occultũ ꝛ difficile myſteriũ ſacri hui⁹ diſcooꝑtus aũt ſignificat ſeꝑationẽ ſanguis xp̃i a ſuo coꝛpoꝛe tꝑe paſſionis. Et ob hanc etiam cauſaȝ ſeꝑatim ꝯſecratur coꝛpus xp̃i ꝛ ſanguis: vt ſignificatio exp̃matur: vt dicit Gloꝛa ſup Math. xxvj. cap. Hec quotienſcunq̃ȝ feceritis in mei memoꝛiaȝ facietis. hec

clauſula quia tam conſecrati onis corporis ꝙ etiã ſangui= nis reſpicit complementum. ideo poſt vtrũqꝫ eſt dicenda. Sciendũ etiã ꝙ tpe eleuatio nis dꝫ fieri a populo deuota ĩ clinatio. vt dr in.c.ſane.de ce le.miſ. ⁊ poſſũt dici hec v̾ba a pplo: vt dicit glo. ibidẽ. Sal/ ue lux mũdi v̾bũ pr̃is hoſtia v̾a viua caro. deitas integra ver⁹ hõ. Poſſũt etiã dici iſta Tranſſubſtantiant̃ res iſte in corp⁹ ⁊ ſanguinẽ tuũ dñe ad honorẽ ⁊ laudẽ noĩs tui. ad remiſſionẽ peccatoꝝ ⁊ ad ſa= lutẽ animaꝝ noſtrarũ. Põt etiã dici tunc pater noſter ⁊c̃. Vñ ⁊ memores dñe nos ſui tui. vbi ponit̃ ꝯſecrate rei cõ= memoratio quia eni͂ chriſtus dixit. Hoc facite in meã com memorationẽ ideo p̃ſbiter di cit. Vñ ⁊ mẽores nos ſui tui Hoc dicũt miſtri cauſa hũili= tatis vocãtes ſe ſuos. Sed ⁊ hec plebs tua ſctã. i. p baptiſ= mum ſctificata eiuſdem xp̃i fi lij tui dñi dei nr̃i tã btẽ paſſio nis. Et hic ſacerdos man⁹ ex tendit ad modũ crucis: vt p illã extenſionẽ manuũ ſuarũ extẽſionẽ manuũ xp̃i repſen= tet in cruce ꝯ qd tñ faciũt illi q̃ vix manus mouent verecũ dantes man⁹ extẽdere in hoc loco. Sꝫ tu miſer ſicut et ego vt q̃d vereris tanti dñi et dei tui repſentare figurã ⁊ diſpo ſitionẽ qua te redemit: ⁊ non vereris circa illicitas choreaſ ⁊ forſan ãplexus mulieꝝ ex= tendere man⁹ pedes brachia atqꝫ totũ corp⁹ et repſentare diaboli figurã. Seq̃t̃. necnon ab inferis reſurrectõis vbi ſa cerdos ꝯhit ad ſe brachia ⁊ ſi gnificat ab inferis reſurrecti/ onem. Sequit̃ ſed ⁊ in celos glorioſe aſcẽſionis. vbi ſacer dos erigit altius manus vſqꝫ ad humeros. in ſignũ ꝙ xp̃us eleuatis manib⁹ ferebat̃ ĩ ce= lum. Et ab h̾ loco ſtringũtur digiti. ſcilꝫ pollices ⁊ indices vtriuſqꝫ man⁹. nec diſiũgunt̃ niſi qñ opus eſt tãgere ſacra mentũ: qd fit ob reuerentiã ſacri. ne digiti aliquid tãgant poſt cõtactũ corporis xp̃i. ne etiã eis incaute aliq̃d coher e at qd p diſiunctionẽ depdat̃ qd eſſet magnũ peccatũ. ido ſit ſacerdos in h̾ multũ caut⁹ Seq̃tur. Offerim⁹ p̃clare ma ieſtati tue. i. pre omibus alijs clare. q2 licet corpora ſctõrũ crũt clara. tñ deus preclarior eſt in ſua maieſtate: q2 eſt ſpe culũ ſine macula. Sequitur de tuis donis: qd dicit ratiõe ſpũaliũ ac datis ratione tem poraliũ in preſenti. Et quid offerimus ſubdit hoſtiam pu

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ram: qꝛ xp̄us ꝯceptus eſt ſine
originali pctō de virgine. ſan
ctam. ſine mortali. imaculatā
ſine veniali. panem ſctm̄ vite
eterne. panē viatoribꝰ p̄ſent
vite ꝑ vita eterna cōſeqnda
preparatū: ꝛ calicē ſalut ꝑpe
tue: qꝛ ipē eſt reficiēs ꝛ iebri=
ans i patria ſm̄ Bern̄. de pa
rantinis. Fiunt aūt hic quinqꝫ
cruces ad deſignādū ꝙ xp̄us
in quinqꝫ ſenſibꝰ patiebat̄. vel
etiam plagas ꝛ vulnera duas
manuū ꝛ duas pedū. et vnaꝫ
lateris ſm̄ Guill'. Manitiū.
Facit autē tres cruces ſuper
vtrūqꝫ. ſ. corpꝰ ꝛ ſanguinem.
ꝛ duas ꝑ ſe quālibꝫ ſingulari
ter. Scdm̄ aūt Bern̄. de parā
tinis ſignt q̄nqꝫ effuſiones ſā
guinis xp̄i. ſ. in circūciſione. i
ſudore. in flagellatione. i cru=
cifictione. ꝛ in lateris aptōe.

Seqtur tertia ps canōis

ſ Upra que ꝓpicio ac ſereno
vultu ꝛc. Hic po=
nit̄ tertia pars ca=
nonis in q̄ ponit̄ effectꝰ ſacri
q̄ eſt res tm̄. Et ſunt tres par
ticule. Primo petit̄ donoꝝ
acceptatio. ſcdo diuine miſi=
cordie iploratio ibi: ſupplices
tertio collatio glorie. ibi. me
mēto dn̄e. Dicit ḡ. ſupplices
te rogamꝰ. Ubi ſacerdos cā=
cellat manꝰ in modū cruc ele
uādo eas: ita ꝙ aliqlit̄ ad mi
niſtrū ꝓtrahi pn̄t. ꝛ eſt ſenſus.
Supplices te rogamꝰ vt ſup
iſta dona propicio ac ſereno
vultu reſpicere digner. ꝓpi=
cio. i. accipiendo ea tanq̄ tibi
gratuite placita ac ſereno. i.
miſericordi iuxta illud. Illu=
minet vultū ſuū ſup nos ꝛc.
Reſpicere digner. i. accepta
habere digneris. vn̄ ſeqtur: ꝛ
accepta habere ſicut accepta
dignatus es habere munera
pueri tui iuſti abel De iſto a=
bel habet̄ hyſtoria Gen̄. iiij.
vbi dꝛ. Reſpexit dn̄s ad abel
ꝛ ad munera eiꝰ. ꝛ ita fuerūt
duo accepta. Sequit̄. ꝛ ſacri=
ficiū patriarche nr̄i abrahe q̄
filiū ſuū voluit imolare. Gen̄.
xxij. qd̄ reputatū eſt ei ad iu=
ſticiam. Sequit̄. ꝛ qd̄ tibi ob=
tulit ſacerdos tuꝰ ſummꝰ mel
chiſedech. De iſto dic̄ Bern̄.
de parantinis ꝙ fuit p̄mo ge
nitus noe q̄ vixit tēporibus
abrahe. ꝛ iſte obtulit panē et
vinū in ſacrificiū grās agēs
deo ꝓ victoria abrahe cōceſ=
ſa ſup q̄nqꝫ regibꝰ ꝑ q̄ omnis
deſignat̄ iſtiꝰ ſacri grata deo
acceptabilitas. Nā ſicut abel
obtulit grata p̄mo genita: ſic
xp̄s oblatus eſt p̄mogenitus
in multis fratribus. Et ſicut
abrahā vnicū obtulit filiū: ſic

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

xp̄s vnic⁹ dei p̄ris oblatus ē. Et ſicut melchiſedech obtulit panē ⁊ vinū.ſic xp̄us in pane ⁊ vino h̄ ſacr̄m inſtituit.de q̄ dr̄. Tu es ſacerdos ineternuꝫ ſm ordinē melchiſedech. Vocat aūt abel puerū nō a puericia: qꝛ fuit vir.xx.annoꝝ. ſꝫ a puritate innocētie. Abrahā autē dr̄ patriarcha.i. pr̄ fidei catholice: qꝛ p̄m⁹ in deū credidit: ⁊ p̄mus incarnationem p̄cognouit Joh.viij. Vidit ⁊ gauiſus ē. Sctm̄ ſacrificiū immaculatā hoſtiaꝫ. Hoc addidit Leo papa.

Supplices

r⁹ Hic petit̄ diuine gr̄e infuſio. Unō dicit.ſupplices.i. humiles te rogam⁹ omp̄s deus. vbi ſacerdos humilit̄ iclinatur cancellatꝭ manib⁹ poſitis ſup altare: q̄ cancellatio ſicut ⁊ p̄ma ſignificat ꝙ p crucē ⁊ paſſionem petit offerre iſta Siniſtra aūt ſupponit̄ p quā ſignificat̄ paſſio xp̄i. Sꝫ dextera ſupra ponit̄ p quā xp̄i reſurrectio deſignatur. Seqtur Jube hec p̄ferri p man⁹ ſancti āgeli tui qō exponit Tho. in.iiij.ſniaꝝ.di.xiij.nō ꝙ angelus iſta ꝯſecret cū poteſtatem nō habeat: ſ̄ oꝛonē ſacerdotis ⁊ ppl̄i deo p̄ſentat ſ̄ꝫ illud Apo.viij. Aſcēdit fumus aromatū in ꝯſpectu dn̄i.i.vota vel ſupplicationes fideliuꝫ de manu āgeli q̄ ſunt oꝛones ſanctoꝛum. Exponit̄ ḡ. Jube hec vota vel ſupplicatiōes fideliū p̄ferri p man⁹.i.p myſteria angeloꝝ in ſublime altare.i.in eccl̄iam triūphātem vel in plenā participationeꝫ deitatis qō eſt ſublime altare Vn̄ ſeqtur in ꝯſpectu diuine maieſtatꝭ tue. Vel iube p̄ferri hec.i. eccl̄iam militantē in ſublime altare.i.in triūphātē ⁊ hoc fac p man⁹ angeli.i.filij tui. Sequit̄. Et pꝛeſta vt qtquot.ſ.fideles ex hac altaris participatiōe ⁊c̄. Et hic p̄mo ſacerdos diſiungit manus et oſculat̄ altare in dextera parte p qō repꝛeſentat̄ oſculū iude qō dedit xp̄o cum ſurrexit ab oꝛone. Et fit h̄ in deteſtatōeꝫ ipſi⁹ iude. Sequit̄ ſacroſctm̄ filij tui coꝛp⁹. ⁊ hic facit crucē ſup hoſtiā. Seqtur ⁊ ſāguinē. ⁊ hic facit aliā crucē ſuper calicē. Sequit̄ ſūpſerim⁹ omi bn̄dictione celeſti et gr̄a repleamur. hic ſignat ſe ante faciē. Crux ſup hoſtia deſigt vincula quib⁹ alligatum fuit coꝛp⁹ xp̄i. Crux ſup calicē deſignat flagellū q̄ educt⁹ ē ſanguis de coꝛpoꝛe. Crux ſup faciē deſignat ſputa i facie xp̄i.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vel ſignt iſte cruces qꝫ xp̄us ter orauit: vl' etiã q2 tria v̾ba dixit i cruce p̄mũ pat' dimitte illis. ſcd̄m in manus tuas. tercium: vt quid dereliquiſti me

Memẽto eti

m etiã dñe famuloꝝ famularũqꝫ tuarũ vbi petit' collatio glie. z p̄mo mortuis poſtea viuis. Unde dicit. memento dñe famulorũ famularũqꝫ tuarũ. Ubi ſciendũ qꝫ licet quidã mortui ſunt i celo. q̄dã in inferno z q̄dã in purgatorio. tñ q2 nob̄ nõ conſtat de ſingulis in ſp̄ali. iõ q̄ſi eſtimãtes eos eſſe i purgatorio. oram⁹ ꝓ oibus. iõ dicim⁹ Memẽto dñe zc. q̄ nos p̄ceſſerunt cũ ſigno fidei. i. oñdert aliqd̄ ſignũ fidei. puta habuerunt cõtritionẽ vel deuotõez decedẽtes. Nã de talibus ad huc ẽ ſpes. Et dormiũt i ſompno pacis. i. ſine pctõ mortali ſm Berñ. de parantinis. Et debet hic fieri memoria eodẽ modo ſicut ſupra. Prio ꝓ illiſ ꝓ q̄bus ſpecialiter miſſa legitur vel q̄ in ſpeciali memoria ſunt tibi cõmendati. Scd̄o ꝓ parentibus mortuis. Tertio ꝓ benefactorib⁹. Quarto ꝓ omnibus fidelib⁹ defunctis. Nõ autẽ ꝓ inimicis ſm quoſdaz. Et hoc dico de illis de q̄bus certũ eſt qꝫ non reconciliati deceſſerũt. Quia ꝓ illis nominatim non eſt orandum imo nec generalit' niſi ſub cõditione inq̄tum ſunt ſuſceptibiles ſuffragij. Sequit' ſecunda memoria. Ipſis z oibus in xp̄o req̄eſcentib⁹. i. i fide xp̄i q̄eſcentibus locũ refrigerij lucis z pacis vt indulgeas dep̄camur. Et nõ eſt opus dicere ipſis dñe. q2 p̄mittit' p̄us. memento dñe. Uñ illud qd̄ ſeq̄tur. ſcꝫ indulgeas refertur ad illud dñe. aliter vñ illoꝝ ſuper flueret. Et dicit locũ refrigerij. Unde regnuz celoꝝ dicit' locus refrigerij reſpectu purgatorij qui eſt locus ardoris maximi z caloris: q2 ſm Aug ibi eſt pena maior q̄ꝫ aliq̄ que poteſt excogitari in mundo. Dicit' etiã locuz lucis q2 purgatoriũ ẽ locus obſcuritatis. Dicit etiã locũ pacis q2 purgatoriũ eſt locus inquietudinis q2 nunq̄ꝫ anime habẽt pacem: nec quietẽ. nõ ſicut q̄dã fingũt dicẽtes eos feria ſcd̄a quieſcere aliquiv̾o dñico die que omnia ſunt friuola ac inſana z ſacris ſcripturis cõtraria. Sequitur. Nobis quoqꝫ peccatoribus vbi petit glorie collationez viuis. Primo eñ petit collationẽ eiuſdẽ glorie Secundo glorie ſocietatẽ cũ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſanctis apoſtolis. Tertio ponit mediatorē p quē hoc exe qui poſtulat dicēs p dn̄m ꝛc. Circa primum nota ꝙ ſacerdos dicēs iſta verba eleuata modicū voce tūdit pect⁹ ſuū p qđ interrumpit ſilentium. ſignificās p hoc cōfeſſionem ꝛ cōtritionē latronis. penitētis in cruce. qui increpans aliuz dixit. Nos qdē. ſ. tanq̈ pctōres digna factis recipimus. Vnđ ſacerdos dicit nobis q̈ peccatoribus famulis tuis de multitudine miſerationū tuarum ſperantib⁹. ſ. ſicut ille latro ſperauit. Percuſſio autē pectoris ſignificat illam tunſionē pectoris illorum q̄ aderant ad ſpectaculū paſſionis xp̄i ꝛ percutiētes pectora reuertebantur in ihrl̄m. Exaltatio vero crucis ſignificat clamorem centurionis dicentis. Uere filius dei erat iſte. Sequitur partem aliquam ꝛ ſocietatez donare digneris. Licet tn̄ de⁹ ſit ſimplex nō hn̄s ptes tn̄ dic̄ ptē aliquē. ppt̄ h̄ q2 ql3 ſm̄ merituz habebit diuie faciei viſionē. ita ꝙ vn⁹ alio pfectius videbit deū: vl̄ q2 ſcti videbūt deū totū. nō tn̄ totaliter. i. nō ſm̄ oēs modos quibus eſt viſibilis: q2 eſt infinitus: ꝛ cū cōprehēdi nō poſſit ergo q̄ſi partez dabit nobis. Totaliter aūt non eſt cōprehēſibilis de⁹ niſi filio ſuo qui eſt in ſinu ſuo vt đ2 Joh. pmo Seq̈tur. cū Johe ſm̄ Bern̄. đ parātinis. ſ. Johe baptiſta. Et p̄fert̄ ſtephano. nec mirū: q2 ꝛ aplis prefert̄. Adiūgitur ſtephano: q2 iſti duo erāt primi martyres noui teſtamenti Inno. tn̄ dicit ꝙ hic repetitur Johes euāgeliſta ꝑpter p̄uilegiū v̄ginitatꝭ. quia v̄gines ſequūtur agnū quocūq̈ ierit Ante v̄o cōſecrationē ponit̄ ꝑpter p̄uilegiū apoſtolatus. Sed credit Bern̄. ꝙ melius intelligat̄ de baptiſta q̄ ꝑpt̄ excellentiā ſingularis ſctitatꝭ non debet excludi a canone. Poſtea ponūtur duo apoſtoli. ſ. mathia ꝛ barnaba q̄ ideo poſt ꝯſecrationē ꝛ nō āte ponunt̄ q2 iſti poſt aſcenſionem dn̄i fuerūt electi. Deinde ponit̄ Ignatio. de q̄ legit̄ ꝙ cuz eſſet deuot⁹ xp̄o ꝛ btē v̄gini: poſt ei⁹ mortē inuentū ē hoc nomē ieſus aureis lr̄is ſcriptum in corde ſuo i oib⁹ partibus. Ponūtur aūt q̄nq̈ martyres poſt mortē xp̄i ꝑpt̄ q̄nq̈ vulnera xp̄i. Itē ꝑpt̄ ſeptē dona ſp̄ūſcti ponunt̄ ſeptem v̄gines ibidē q̄ ſequūtur. Sequit̄. Nō eſtimator meriti: q2 nō ſm̄ exigentiā meritoꝝ retribuis. ſ magis p̄miando q̄

quiſq meruit. Deide ↄcludit p xpm dñm noſtrū. Et non dr amē: qr ſm doctores illud reſpondent angeli: qr fit ↄtinuatio ad pcedētia. vñ ſtati ſeqt. in cui9 vtute h petim9 cū dr. p quē. ſ. xpm hoc ſacramētū habet originē quo ad plura. Et pmo quo ad eſſe nature. vñ dicit. creas. Scdo quo ad eſſe ſacri: vñ dr ſctificas. Tertio quo ad eſſe vtutis. vñ dr. viuificas. Quarto quo ad effectū gratie q eſt vita aie. vñ dr bñdicis Qnito quo ad augmentū gratie eiuſdē. Et qtū ad opationē ꝛ vſum. vñ dr ꝛ preſtas nobis. Eſt ergo ſenſus. p quez. ſ. chriſtū tu deus pater oia bona creas condēdo naturā. viuificas cōſubſtātiando naturā. bñdicis accumulando gratiā: ꝛ pſtas qtū ad vſum. Oia em̄ creata ſunt p chriſtū. Johis. j. Oia ſctificantur: qr a plenitudine eius accipiūt vniuerſi. Oia viuūt qr ipſe eſt vita. Johan. xiiij. Oia bñdicūtur qr ipſe ē bñdictus fructus vētris. Lu. pmo Et aliqui dicūt per quez hec oia dñi ſemp bona creas. Et eſt ſenſus. hec omnia. ſcz panem ꝛ vinum ꝛ aquam creas ſm cauſas primordiales ꝛc. ſctificas ſm cauſas ſacramentales. viuificas vt transferantur in corp9 xpi ꝛ eius ſanguinez. Et ideo bñdicis vt nos p ipſa bñdicamur. Scdm alios h ↄnomē hec nō ponit ibi in q ſequēda ē ↄſuetudo eccle. Seqtur ꝛ pſtas nobis. vbi ſacerdos remouet corporale de calice ad denotandū q xpus emiſit ſpm: ꝛ velū tēpli ſciſſuz eſt: ꝛ apta ſunt nobis abſcondita lege myſteria. Accepta q hoſtia dic. ꝛ pſtas nobis p ipſum. ſ. tāq mediatorē. ꝛ hic facit vnā crucē p totū os calicis ↄcedēdo vltra calicē. Vñ dicit. Et cuz ipſo. Et hic facit minorē crucē. ſ. a labio calicſ ad aliud. Poſt h dic. Et i ipo ꝛ hic facit adhuc minorē crucē. ſ. in calice. Tādez ſubdit: ē tibi deo pri oipotēti. vbi iterū facit magnā crucē ſup primū labiū calicis incipiēdo ab extremo calicis labio vſus ſe ipm. Deinde ſubinfert. i vnitate ſpūſcti ois honor ꝛ glia ꝛ hic facit paruā crucem i pedem calicis. Eſt autez ſenſus verborum. p ipſum tanq mediatorē cū ipſo tanq cū equali. ꝛ in ipſo tanq in cōſubſtantiali. Vel hic ſignificant tres pſone ſctē trinitatis. vñ patri attribuit auctoritas. vñ dicit p ipſuz filio equalitas. ido dr cum ipo ſpūiſancto cōmunitas. ideo dicitur i ipo. Signa

vo crucis tria ꝑus facta ꝑ illa vba ſctificas ⁊c. q̄ fiunt coop to calice ſignt tres crucifixiones ſm Tho. Nā hora tercia crucifixus eſt linguis iudeoꝝ clamantiū crucifige ⁊c. Hora ſexta manib⁹ gentilium: vt dicit Johes. Hora nona emiſit ſpiritū. Et quia poſt interuallū triū horarū xp̄s crucifixus eſt manib⁹ gētiliuꝫ. cū milites crucifigerēt ieſum. ideo iterū ſacdos facit tres cruces ſuꝑ calicē diſcooꝑtū ſuꝑ trib⁹ verbis. ſ. ꝑ ip̄ꝫ: cū ip̄o ⁊ in ip̄o deſignans illā crucifixionē q̄ facta eſt poſt tres horas interpoſitas inter tertiā ⁊ ſextam. Quia vo ibi fuit diuiſio corporis ⁊ aïe. iō iteꝝ facit duas cruces vt dictuꝫ eſt. Uel ſm Guill. manitiū. tres cruces ꝑ illa vba ꝑ ip̄m ⁊c. ſignificāt fidē cēturionis q̄ credidit vnū deū in trinitate. Due vo alie ſignificāt duo ſacramēta que fluxerūt de latere xp̄i. videlꝫ aqua regeneratōis baptiſmi ⁊ ſanguis redēptōis generis hūani. Uel ſignāt qnq̄ cruciatus xp̄i ante morteꝫ tres ſcꝫ alapas: ſputa ⁊ flagella. i morte crucifixionē: ⁊ poſt morteꝫ lateris aꝑtionē. quarta vo ſigt aïe a corpore ſepatōeꝫ. q̄nta deſcēſū i limbū. Seq̄tur ꝑ oīa ſecl'a ſeculorū. qd̄ dꝫ dici alta voce. Sed anq̄ h̄ dicat ponatur reuerēter hoſtia añ calicē in ſuo loco. Et tūc ſtatim debet coopiri calix: q̄ facto. d̄r ꝑ oīa ſecl'a ſecloꝝ. Et h̄ alta voce ad deſignādū q̄ chriſt⁹ clamans alta voce emiſit ſpiritū Et rñdet amē ad ſignificādū clamorē mulierū lamentātiū dñm. vnde ⁊ tunc chorus lamentabiliter reſpondet.

Quita ps p̄cipalis miſſe.

Oremus p̄ce- ptis ſalutaribus ⁊c. Hic ponit ſacramenti ꝑceptionē. Circa quam p̄mittūtur m̄lte ꝑpatōnes. ſ. tā generales: vt ſunt pr̄ nr̄ ⁊c. q̄ſpeciales: vt alie orōnes. Dicit ergo. Oremus p̄ceptis ſalutarib⁹ moniti. Circa quod ſciendū q̄ hec orō ꝑus nō dicebatur in miſſa. ſ; Gregori⁹ fecit eam dici: q̄ʒ non' fuit dignum eam obmittere in hoc officio cum ſit noſtri ſaluatoris. Greci aūt nō per ſacerdotem ſ; per ſe clamant eam in miſſa. Apud nos vo; ſacerdotes. Et h̄ cū magna reuerētia vñ q̄ſi nō p̄ſumēs ſubito ſubrūpere i eā p̄mittit p̄refatōeꝫ dicēs. Orem⁹ p̄cepti ſalutaribus moniti. nō ſimplr̄ nō nr̄a auctoritate vl' temeritate: ſ; p̄ceptis ſalutarib⁹ moniti. p̄ce-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ptis.ſ.dñi ꝛ moniti.ſ.magiſtri nr̄i q̄ ſūt ſalutaria.i.ad ſalutē diſponentia formati.i.inſtructi intus et exterius. Et dicit formati q̄ iformatio ſigt ſolū exteriorē doctrinā. Ad oñdēdū aūt ꝙ nos ſum⁹ a deo formati i.inſtructi int⁹.ſ.in intētōne. ꝛ extra.i.i opatōe:iō dicit.audemus dicere.q.d.ex q̄ habem⁹ p̄ceptū ꝛ monitōem de iſta orone dicēda.ꝛ ex q̄ illa oro ē ꝯpoſita p illū q̄ errare nō pt iō audem⁹ cū fiducia dicere. Dicit aūt alte.qꝛ xp̄s palā predicauit. Uel ſ3 Joh beleth.qꝛ ſumpta ē de euāgelio qd̄ ē predicandū ſupra tecta ꝛ etiā oī creature. Dic̄ etiam ſacdos ſol⁹ ī fine amē.ſub ſilētio. Cuius rō ē. qa in alijs oronib⁹ amē exp̄mit affectu3 optantis. iō a pplo vel a clero d̄r. in hac aūt amen ſignat ꝯcluſionē affirmantis. vn̄ hic valet tm̄.i.exaudita ē oratio S3 ne h videat̄ preſūptuoſe aſſerere dicit amen ſub ſilentio ad euitandum oſtentationem ꝓpriā. Sequitur oratio Libera nos q̄ſumus dn̄e.vbi petit̄ petitionū explicatio:qꝛ eñ i orone tria mala petim⁹ a nobiſ remoueri.iō hic explicant̄ q̄ ſint vn̄ dicit. Liba nos q̄s dn̄e ab oībus malis preteritis p̄ntibus ꝛ futuris. Et qa nos non ſum⁹ digni hoc ex ſe ꝓmereri niſi donet̄ nob o ſoe btē v̄gis marie ꝛ aploꝝ Petri ꝛ pauli atq3 andree ꝛ alioꝝ rū.iō eos hic ī auxiliū iploramus. Et rect⁹ ordo eſt.ex quo eñ pacē q̄rim⁹ a malis merito d3 implorari v̄go beata q̄ eſt mater veri ſalomonis pacifici.ſ.chriſti:cū aplis trib⁹ ſequētib⁹ q̄ ſunt teſtes pacis.ſ. Petr⁹ paulus ꝛ andreas. Et ponūtur ibi tres ꝓpt̄ ſpecialē rōnē. Nā petr⁹ ꝓpt̄ p̄uilegiū p̄rogatiue dignitat̄ Paulus ꝓpter p̄uilegiū predicatōis ꝛ imēſi laboris. ꝛ Andreas propter nimiū affectū concupiſce crucifixionis. Dicit̄ autē ſub ſilētio illa oro:qꝛ deſignat qe te3 triduanā in ſepulchro vbi tūc ſiluit a p̄dicatōe. Cū autē ſacerdos dicit. Da ꝓpici⁹ pacem dn̄e in dieb⁹ nr̄is accipit patena3 de altari ꝛ oſculat̄ ſignū crucis faciēdo.p qd̄ deſignat̄ ꝙ ſum⁹ reconciliati deo per paſſionē chriſti. Tandem ſacerdos in fine diſcoopit calicē ꝛ hoſtiā reuerēter accipit ꝛ eam ſup calicē frangit.p̄mo p medium ꝛ tunc dicit.p dn̄m nr̄m ieſum xp̄m filiū tuū.poſtea medietatē que erat in dextera manu ponit ſuper patenā ꝛ frangit illā que erat i ſiniſtra manu p mediū dicens. q̄

tecū viuit ac regnat. ⁊ coiūgē do illā pticulā q̄ eſt in ſiniſtra ad illā q̄ ē in patena admodū lune dicit. in vnitate ſpūſſcti deus. Illā vō vltimā quaꝫ hꝫ in dextra manu tenēs ſup calicē: dicit. p oīa ſecula ſecloꝝ. Et tādē erecto modicū calice cū illa pticula quā tenet i dextera manu ſubiūgit. pax dñi faciēs crucē magnā ſup cali/cem a labio ad labiū. deinde ſubdit. ſit ſemp. faciēs minorem crucē. tertio addit vobiſcuꝫ faciēdo tertiā intra calicē Et q2 alta voce iſta fiunt ideo p h ſignat̄ gaudiū qd habuerunt apl'i de reſurrectōne dñi nri ieſu xp̄i. Et ideo q2 gauiſi ſunt viſo dño. popul9 clamat dicens. ⁊ cum ſpū tuo. Sciendum autē eſt de ſignificatiōe oīum iſtoꝝ predictoꝝ q2 p calicē paſſio xp̄i deſignat̄ ⁊ eterne btitudinis fruitio. Vñ ps. Calix me9 inebriās q̄ preclarus ē. Per patene rotūditatē ſignat̄ bonoꝝ operū pfectio. Sacerdos aūt volēs frangere hoſtiā. pmo eā ſup patenā locat. deinde eā tollēs ſup calicē: frāgit ad ſignificandū q2 nemo paſſionib9 hui9 mundi meritorie ſe valet expōere vl' ad eterne fruitiōis btitudinē admitti niſi pus in bonorum operū pfectōe fuerit ſolidat9 Vñ apl'us. Eph. vj. Accipite armaturā fidei vt poſſitis reſiſtere in die malo ⁊ in oībus perfecti ſtare. Patena g̊ hoſtie ſupponit̄. ⁊ hoſtia ſup calicē frangit̄. q2 xp̄us ex latitudine charitatis q̄ ſignificatur per patenā ſe ſuppoſuit paſſioni. Super calicē vō frangit̄ ne minutie aliq̄liter ſpargāt̄. Frāgit̄ aūt in memoriā ei9 q2 xp̄us fregit ⁊ dedit diſcipulis ſuis ⁊c. Frangit̄ autē pmo in duas partes ad ſignificandū duplicē predeſtinatoꝝ ſtatū ſcꝫ eterne gl'ie ⁊ tēporalis miſerie. Subdiuidit̄ ātvna me/dietas in duas partes quarū vna offert̄ p illis q̄ ſunt i purgatorio. alia p illis qui ſunt i mūdo. Pars aūt illa q̄ poſt pmam fractionem remanet in manu dextera ⁊ ponit̄ ſup patenam deſignat illos qui iam ſunt in glīa. ⁊ iam tenēt illā rectitudinē cui nulla obliquitaſ admiſceri pōt ⁊ iō dextre cōparant̄. Illi aūt q̄ adhuc ſunt in miſeria per ſiniſtrā ſignant̄ vbi ſunt multa obliq̄. Subdiuidit̄ aūt illa q̄ eſt in ſiniſtra ⁊ nō q̄ ē i dextera: q2 illi q̄ ſunt in celo ſtatū vniformē iam tenent. ⁊ vna btitudine fruūtur Illi aūt q̄ ſunt in miſeria ſunt diuerſi ſeu diuiſi: q2 q̄dā ſunt in miſeria purgatorij. quidaꝫ

ſunt in miſeria huius mundi. Particula aũt illa que eſt i ſiniſtra poſt diuiſionẽ additur ad illã que eſt in patena. Qꝛ ſm Aug. deus habꝫ duas manus: dexteraꝫ qua miſeretur. ⁊ ſiniſtrã qua punit. Illis ergo qui ſunt in purgatorio in quantũ ibi purgãtur reſpondet ſola punitio. ⁊ ideo pticula q̃ in ſiniſtra manu tenetur illos figurat. Illi vͦo q̃ adhuc ſunt in pſentivita in qua ẽ ſtatus merendi conſequi poſſũt miſericordiã: ⁊ ideo ipſi p aliam particulã q̃ in manu dextera remanet deſignant. Qꝛ vͦo abſqꝫ dubio illi qui ſunt i purgatorio cõiungẽtur eis q̃ ſunt in celo. iõ pticula ſiniſtre manus cõiungit illi q̃ eſt i patena. Sed qꝛ illi q̃ ſunt in hac vita egẽt multũ paſſiõis xpi. q̃ ex effuſione ſanguis eiꝰ pceſſit. ideo particula q̃ in dextera manu remãſit q̃ ſignat illos qui ſunt in mũdo: mittit in ſanguinẽ xpi in calicẽ. Itẽ ſacerdos dicẽs hec vͦba tenet hoſtiã ſup os calicis. p quod ſignat ꝙ viuentes in corpore indigent miſericordia dei ⁊ meritis xpi paſſionis. Sacerdos autẽ volens dicere. p omnia ſecula ſeculoꝝ erigit ſe ad ſignificandũ ꝙ vult petere exiſtentiam ppetuã, dñi nobiſcũ vnde ſubdit. Pax dñi ſit ſemper vobiſcũ. ad ſignificanduꝫ ꝙ dñs poſt reſurrectionẽ pacem dedit. Sꝫ ſciẽdũ ꝙ ſacerdos dicẽdo. per oia ſecula ſeculoꝝ eleuat modicũ calicem ad ſignificãdũ populo vt populus pacẽ cõſiderãs hoc intelligat ⁊ dicat amen. Particula aũt quã tunc ſuper caliceꝫ tenet ſignificat ꝙ viuẽtes adhuc petunt iuuari merito paſſionis ⁊ effuſionis ſanguinis xpi. Itẽ per hoc ꝙ ſacerdos alte dicit. pax dñi repreſentat pſonã xpi. qui poſt reſurrectionẽ dixit aplis. Pax vobis. q. d. Do vobis pacem pectoris in via ⁊ pacẽ eternitatis in patria. Eſt ergo ſenſus. Pax dñi. i. pax pectoris qd eſt a vicijs ſit i preſenti vobiſcũ ⁊ in futuro pax eternitatis. Ille autẽ tres cruces ſup ſanguinẽ xpi ſignificãt triduum ſepulture. vel tres mulieres q̃ erant circa monumẽtũ xpi. Deinde ſacerdos mittẽs corpus xpi in ſanguinẽ dicit. Fiat hec cõmixtio corporis ⁊ ſanguinis dñi noſtri ieſu xpi mihi ⁊ oibus ſumẽtibus ſalꝰ mentis ⁊ corporis. ⁊ ad capeſcendã vitaꝫ eternã preparatio ſalutaris q̃ cõmixtio ſignificat ꝙ aĩa vnita eſt corpori chriſti in reſurrectõne. Et bñ

hoc fit poſt. Pax dñi: q2 poſt ꝙ dñs pacificauit oia que in celo ⁊ in terra ſunt pmo vni= uit aiam corpori. Hec omnia vvilhelmus. Deinde ſequit agnus dei. Et ſciendum ꝙ an teꝙ dr agnus dei fit modicuz ſilentiū dicendo hanc oronez Fiat hec ꝯmixtio ad deſignā dum illud manifeſtū ſilentiū aploꝝ qd fuit ante reſurrecti onē xpi anteꝙ ſcirent apli: nec eſſent certificati poſtꝙ appa ruit mulieribus. ſm Bern. de paratinis. Dicit āt xps agn9 q2 agnouit patrē ſibi obediē do. Itē matrē in cruce pēdē= do. Uel dr ab agnō grece qd eſt piū latine: q2 pie p nobis ſe obtulit. Canit aūt trib9 vi cibus ppt tres rōnes ſm. In no. ſ. ppt obedientiā patris. pter noticiaz matris: ⁊ ppt redēptionē generis humani. Uel ſm Rauan. dr ter pter tres ptes corporis xpi miſti/ ci. ſ. in celo. in terra: ⁊ dormiē tiū ſiue in purgatorio. Dicit aūt pmo. miſerere nobis bis vltimo aūt dona nobis pacē. ſm Tho. Rō eſt q2 per pma duo petim9 amotōez culpe ⁊ pene. p tertiū āt. ſ. p pacē pe= tim9 aſſecutōez ois boni ⁊c. vel q2 ipe redemit nos a miſe ria culpe ⁊ pene: ⁊ dedit ple= nitudinē grē. Illud tamē do= na nobis pacē additū eſt pro pter pſecutionē tyrannorum Poſt hoc ſequit oratio. Dñe ieſu xpe q dixiſti apoſtolis tu is pacē meā do vobis ⁊c. vbi poſtꝙ ſacerdos venit ibi. eā ꝙ pacificare et adunare ⁊c. etiā oſculat patenā i ſiniſtra parte ad ſignificanduz ꝙ per hoc ſacramētū vult vniri xpo in charitate. poſtꝙ vo cōple uerit vba oſculatur reliqas: vel crucē ſi habet. ſi nō habet oſculat altare in dextera pte. qd fit ad ſignificādū antiquū ritū. vbi pus ſingulis diebus coicabāt: ſed cum nec hoc po tuit fieri ſine periculo ordina tū fuit: vt in trib9 feſtiuitatib9 cōmunicarēt. ſcilz natiuitate. paſcha ⁊ penthecoſtē. Reliqs tamen diebus oſculum pacis reciperēt ⁊ panē bñdictū. Sz q2 h fieri n poſſet i: xl. vbi nō pt ſumi panis bñdict9 ordīa= tū fuit vt p eo fieret collecta in fine ſup populū dicēdo in/ clinate capita veſtra deo. Et ſcienduz ꝙ pax dñi nō dat in miſſa defunctoꝝ: ſed dr dona eis requiē q2 mortui nō indi gent pace tpali: q2 nō ſunt in perturbatione huius mundi: vel quia nō ſunt in pace: ſed in penis ſm. Bern. de paran tinis. ideo dicimus. dona eis requiē. Aliq aūt dicūt in offi=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cio mortuoꝝ. dona eis re〈que〉z ſempiternā ꝛ locū indulgētie qđ tñ diſſonat q2 ibi nō eſt locus indulgentiarū. eo ꝙ illi q̄ ſunt i purgatorio ſūt extra locū militātis eccl'ie vbi ſolū eſt locꝰ merēdi indulgētias. vnđ q2 illi q̄ ſunt i purgatorio nullo mō merent eis ꝑ modū ſuffragij. vtiq3 ſatis iꝓpe optatur locꝰ indulgētie. Si tñ illđ dictū intelligat ſicut dona eis locū indulgētie. i. locū in quo indultis culpis ꝛ penis eos recolloces. ſ. in celo ꝛ tūc bñ pt̄ ſuſtineri. Jte3 dicēde ſunt ille tres orones. ſ. Dñe ieſu xp̄e filii dei viui: q̄ ex voluntate patris. ꝛ dirigit ad filium: ꝛ alie ſc3. Dñe ſctē pater oꝑs eterne deus da mihi h̄ corpꝰ ꝛc. Et poſt hoc dicit. Dñe nō ſu3 ꝛc. Deide ſūpto corpore xp̄i ꝛ ſanguie abluat calicē pmo: ꝛ ablutionē ſumat. ſcđo abluat intus ꝛ etiā ſumat: qđ tñ in die natiuitatis xp̄i nullo mō facere d3 q2 tūc nullā ablutionē d3 ſumere ſi vult aliā miſſam celebrare ſ3 d3 ablutōem dare coicātibus ſubditis vel reſeruet in vaſe mūdo. ſc3 in ampulla ſi non habet calice3.

Sexta pars miſſe

Exta parſ

miſſe eꝑtū ad grarum actiōes q̄ dicit cōmunio q̄ fit in memoriā eiꝰ ꝙ pplus olim ſingulis diebꝰ cōmunicabat ſm Joh. beleth: vl' idō: vt ꝑ eā cōmunicemus deo et ſctis. Dicit etiā ꝯplēda: q2 ꝑ eam cōplet miſſa. S3 tñ ꝯplēda potiꝰ dr collecta poſt coionem. Tot aūt fieri debēt complēde q̄t ſunt orones añ epiſtolā: ꝛ ſignificat grām ſubſequentē nobis neceſſariā ꝛ dr in dextra pte ꝯuertēdo libꝝ ꝑ qđ ſignat ꝙ adhuc in fine ſeculi iudei ꝯuertēt ad dexterā fidei q̄ nūc ſunt i ſiniſtra. Juxta illud ad Ro. ix. Reliquie iſrl' ſalue fient. Deinde ſacerdos oibus pactis ꝯuertit ſe ad ppl'm dicēs dñs vobiſcum Ubi ſciendū ꝙ ſacerdos ſalutat ppl'm ſepties in miſſa: primo ante pmā collectam. ſcđo ante euāgeliū. tertio poſt credo. q̄rto in pncipio pfationis q̄nto poſt pax dñi. ſexto poſt cōmunionē. ſeptimo hic in fine miſſe ad ſignificādū ꝙ tūc eſt dñs nobiſcū qñ habemus ſeptiformē grām ſpūſſancti. Deinde ſacerdos vertit ſe ad populū cantans. Jte miſſa ē. ꝛ hoc tēpore ſuo cuiꝰ ſenſus ē ſm Bern̄. de parātinis. ꝛ Johannem beleth. Jte ad ꝓpa quia miſſa eſt cōſummata. vl' ite miſſa eſt. i. hoſtia cōſūma-

ta eſt vel hoſtia ⁊ oblatio eſt
miſſa igit̃ ſequimini ⁊ ite poſt
eam. Jſte aũt regreſſus a miſ
ſa ad ꝓpria ſm Johẽꝫ beleth
ſignificat regreſſũ ppli iſrl' de
captiuitate babilonica cũ gr̃i
arũ actõe ideo dicit̃. Deo gra
tias. Dicitur aũt ſemper. Jte
miſſa eſt quãdocũqꝫ. Te deũ
laudamus dr̃. vel gloria in ex
celſis quãdo aũt nõ dicantur
tũc dr̃ bñdicamus dño. Et eſt
ſumptũ de aplo vel ꝺ Judith
ca. vij. vbi dicũt captiui bene
dicamꝰ dño. Et eſt ſenſus re=
feramus gr̃as vl' laudes deo
Et eſt vox humilioꝛ ꝙ ite miſ
ſa eſt. Et iõ nõ ꝟtit ſe ſacdos
ad populũ dicẽdo bñdicamꝰ
ꝛc. ad ſignificandũ ꝙ nũqꝫ de
bemꝰ ceſſare referre. gr̃as ꝺo
Walden. autẽꝫ ſup ps. xxvij.
Berengarius dicit inſtituiſſe
ita dicẽdũ. bñdicamꝰ dñm et
nõ dño. qꝛ bñdictio nõ fit ad
vtilitatẽ dei ſ; ad nr̃aꝫ. nos ãt
dicimꝰ indifferẽter ꝙ vtrũqꝫ
põt dici. Creatura nãqꝫ bñdi
cit creature bonũ optãdo cre
atura aũt creatoꝛẽ dupl'r. ſcꝫ
laudando ⁊ bonũ ei tribuẽdo
Creatoꝛ aũt creaturã bonuꝫ
augẽdo. Et h̃ dupl'r vel in nu
mero vel i merito ſicut ei cre=
ſcit bonum ſic ⁊ merita. Hec
Walden. Sꝫ Bern. de parã=
tinis dat tres rõnes. Pꝛĩa qñ
celebꝛamus de ſctis i celo di=
cimꝰ. Jte miſſa eſt qſi ꝓuocã
tes populũ. Jte. i. feſtinate il
luc vbi illi ſunt. Qñ aũt ꝓ vi
uis i mũdo. bñdicamus dño:
qꝛ neſcimus an ſumꝰ in gr̃a.
iõ timere debemꝰ ne effectus
miſſe euaneſcat in nobis. Sꝫ
cũ celebꝛamus ꝓ moꝛtuis di=
cimus. Requieſcãt in pace: qa
eis h̃ cõpetit. His expeditis
bñdicit populũ ſacdos dicẽs
Celeſti bñdictõne. Pꝛĩo ſtãs
añ altare bñdicit ſeipm. dein
de dicit reuertẽdo ſe ad pplꝫ
in dexterã partẽ altaris: ⁊ cõ
ſequẽter ad populũ i medio
altaris. ⁊ filiꝰ: ⁊ vltimo redeũ
do: ⁊ ſpũſſanctꝰ amẽ. ꝑ qð de
ſignat̃ miſſio ſpũſſctĩ i apoſto
los. licet autẽ ſpũſſanctus ibi
tm̃ datus eſt: tñ qꝛ tota trini=
tas miſſionem operata eſt. iõ
dicitur pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſan=
ctus. Poſt hec oĩa ſacerdos
flectẽdo ſe coꝛã altari humili
ter dicat. Placeat tibi ſancta
trinitas obſequiũ ꝛc. Et dein
de hymnũ triuꝫ pueroꝝ cum
pſalmis ⁊ orõnibꝰ conſuetis.
Cõtra h̃ tñ multi ſacerdotes
peccãt qui nõ ſe flectũt dicen
tes iſtã orõnem. Placeat tibi
ſancta trinitas ꝛc. cũ tñ flecte
re cõgruit ꝓ eo ꝙ tunc gr̃arũ
actões referũtur ſctẽ trinita=
ti pro beneficijs in miſſa exhi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bitis.Et qđ deteri⁹ ē ꝙ aliqui obmittūt hāc orōnē in q̄ grauiter peccāt.Uñ legiẗ ꝙ quidā obſeſſus a demone poſtq̄ adduct⁹ eſſet ad quēdā ſacerdotē i eccl'ia ille volēs certificari a diabolo q̄d d' ei⁹ vita ſētiret.q̄ſiuit de ip̄o q̄ſi de alio dicens.quid tibi videẗ de Jacobo ſacerdote.Rñdit demō Olim fuit noſter ꝟ iam ē dei. Deinde idez ſacerdos q̄ſiuit de ſocio ſuo dicēs.Quid tibi videẗ de Bartholomeo ſocio meo.Rñdit demon.ſi nō ſubtraheret bonus eſſet.Jlle xͦo fuit valde admirat⁹ ꝙ diceret eū furem cū tñ ſciret eū ſctm̄ hoiem.Jnterrogauit igiẗ q̄d nā ſubtraheret.Rñdit demō ſubtrahit deo illā orōnē poſt miſſam.Placeat tibi ⁊c.Qđ multū nob placet: ⁊ deo maxime diſplicet.q̄ oia fuerunt ita cōperta ſicut ille dixit.iō caueat ſacerdos ne aliq̄d obmittat qđ ē de ꝯſuetudine eccleſie circa miſſam obſuādū.

Cautelle ſuande in celebratione miſſe.

ſ Equuntur cautele circa miſſā obſuāde. Et p̄mo generales tā laycis q̄ cleric neceſſarie.Prima igiẗ cautela generalis eſt:vt taz clerici q̄ layci eccl'iam precipue tempore celebrationis miſſe humiliter ⁊ deuote frequētent: ⁊ quieta ꝯuerſatione deo g̃ta: atq̄ inſpicientib⁹ placita proximū non ſolum inſtruāt.ꝟ et reficiant.de emunitate ec.ca. decet domū.li.vj.Scđa vt/audientes miſſam quotiens audierit a preſbitero dici nomē dñi nr̄i ieſu xp̄i flectāt genua: ⁊ caput inclinent reuerenter. vt d' ibidē.Tertia vt nulla ꝓphana ⁊ multo fortius feda colloquia ꝓferant vt ibidem pulchre d'.Quarto caueant ne aliquis āte finē miſſe recedat ſine mag̃ neceſſitate.Jdē ſi exit de ſmone. qđ ſi fecerit excoicetur.maxime ſi hoc fe/cerit ꝯtēnendo ſacerdotē predicantē tanq̄ min⁹ ſcientem. ſicut ſolent facere quidā laici litterati dicendo. quid audirem iſtū ribaldū cū ego plus ſcio de ſcriptura q̄ ip̄e Cōtra quos eſt canon.xxxvij.di.ſe/dule.⁊ c.cū ex iniuncto.de heretic.vbi talia ꝓhibenẗ.Sed ꝙ tales poſſent excoicari habes exp̄ſſe de ꝯſe.di.j. vbi ſic d'.Oēs fideles qui ꝯueniunt in ſolennitatib⁹ ſacris ad eccleſiam ⁊ ſcripturas ap'loꝝ ac euāgeliū audiāt.Qui aūt nō pſeuerauerit in orōne vſq̄ dū miſſa pagaẗ nec ſctā ꝫ coiōnē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝑcipiũt velut ĩq̃etudies ecclie cõmouẽtes ꝯuenit coione ꝓ/uari. Et iſte eſt canon aploꝝ. Et ibidẽ in cõcilio carthagi=nenſi dr. Sacerdote in ecclia ꝟbuꝫ dei ꝓponẽte q̃ egreſſus fuerit de auditorio excoicet. Et ex ꝯcilio agatẽſi ibidẽ ha betur. Miſſas die dñico ſecu laribus totas audire ſpeciali ordine ꝑcipimus: ita vt ãte ſa cerdotis benedictionẽ egre=di pplus nõ ꝓſumat. qḋ ſi fe=cerit ab epo publice ꝯfundat vbi dicit glo. h̃ dico ꝑceptum eſſe. Vñ ꝯ ꝑceptũ faciũt qui dieb⁹ dñicis miſſam nõ audi=unt. Hoc etiã eſt ꝯtra illos q̃ venientes ad miſſam nõ au=diunt q̃d ibi legit aut ꝑdicat. ſ circũeũt eccliam ſicut iudei ſynagogã cuꝫ tñ dicat in ps. Stãtes erant pedes noſtri in atrijs tuis. Et de talibus põt dici illud ps. In circuitu ipij ambulant. Cõtra q̃s expreſſe eſt canon Anaſtaſij pape. de ꝯſe. di. j. aplicam. vbi dr ꝙ cuꝫ legit euãgeliũ nõ ſedẽtes nec ſtantes: ſ curui debem⁹ audi re. Si aũt ſeſſio ꝓhibet mul=to magis diſcurſus ⁊ circuit⁹ Hoc idẽ habes in ca. q̃ñ autẽ ibidẽ: vbi Cyꝑanus dicit eſſe ſtandũ ad orõnem ⁊ vigilan=dũ ⁊ incũbendũ ad ꝑces toto corde. nec aliq̃d carnalis ho minis ⁊ ſeculař eſſe cogitan dum. Q ſi ꝓhibet carnalis co gitatio q̃to pl⁹ carnalis locu tio ⁊ ꝯfabulatio. Quo caue at layc⁹ ne vacu⁹ die feſtiuo ad miſſam veniat. de ꝯſe. di. j. Oẽs xpiani. Qꝛ ſcriptũ eſt. Nõ apparebis i ꝯſpectu dei vacu⁹ h̃ tñ eſt ꝯſilium ſm glo ibidẽ dieb⁹ ꝑuatis. ſ diebus feſtiuis videt eſſe preceptum Vñ videt ꝙ oblationes ſint exigẽde: ⁊ ꝙ parrochiani ſint ad eas cogẽdi. vt. xvj. q. j. ſta tuimus. Eſt tñ argumẽtũ cõ=tra. xij. q. j. duo. Dicit tñ glo. in ca. oẽs xpiani. vbi d̃ ꝙ ſi ſa cerdos eſt paup põt diuina ſubtrahere parrochianis niſi dent. vt de ſymonia. c. cum ſit Sexto caueat q̃libet ne alibi niſi in ꝓpa parrochia die fe/ſtiuo miſſam audiat. als po=terit excoicari. vt de parro=chijs c. j. Septimo caueat q̃ſ=ꝙ ne audiẽdo miſſam ꝓpe al tare nimis appropiquet. vt d̃ vita ⁊ hone. cleri. ca. j. Et iſta ſunt intimẽda poplo ſepi⁹: vt debita reuerẽtia circa ſacra=mẽta eccliaſtica habeat.

Equuntur

ſ nũc cautele clericꝭ neceſſarie. Et pri/mo caueat ſacerdos ne i ve=ſtibus vel ornamentis ſordi-

dis celebꝛet:ſed oꝛnamēta ꝑ
dicta iuxta melioꝛē diſpoſiti=
onē mūdet ⁊ iuxta facultateꝫ
bonoꝝ eccleſie melioꝛa q̄ po
terit cōparet. Vn̄ dicit. Ste=
phanus ep̄us familiari ami=
co hylario ꝙ veſtimēta eccle
ſie quelibꝫ dūmodo miniſtrā
tur ſacramēta debēt eſſe mū=
da ⁊ honeſta. Hoc eſt contra
illos qui de bonis eccleſie cō
parāt eis tunicas ꝑ decē mar
cis ⁊ oꝛnamentū ꝑ miſſa pꝛo
media marca aut ſexagena.
Nec debent in alijs q̄ȝ aureis
vel argenteis calicibus cele=
bꝛare permittit tamen canon
ſtagneū habere calicē ꝓpter
paupꝛtatem. de cōſe. diſtin. j.
calix. Scd̄o caueat ne plures
miſſas celebꝛet ꝑter diē nati=
uitatis xp̄i vbi tres celebꝛant
⁊ ſine neceſſitate magna. Et
hoc fit in iſtis caſibꝰ vt ſi poſt
miſſaꝫ celebꝛatā de die occur
rit funꝰ tūc ī ꝑma miſſa nō ſu
mēdo aquā ablutōis ꝑt poſt
ea celebꝛare requiē. Itē ſi oc
curreret hoſpes magnꝰ vt pn
ceps vel magnus dn̄s q̄ non
audiuit miſſam. Iteꝫ ſi occur
rerint ſponſi volentes audire
miſſam. Itē ſi aliq̄s habuerit
plures eccleſias pꝛopter pau
pertatem vni commēdatas.
Itē ſi ſuperuenerint peregri=
ni. adhibita ſemper pꝛedicta
cautela ne aq̄a ablutōnis ꝑ
oꝛis miſſe ſumat:de his habe
mus. c. j. de cele. miſ. c. cōſulu
iſti. Dicit tn̄ Franciſcꝰ de ſara
bellis. ibidē ꝙ h̄ ē fugiēdū ni=
ſi neceſſitas ſuaderet. Tertio
caueat celebꝛās ne ſine luie
⁊ cāpana celebꝛet. vt de cele.
miſ. c. j. qꝛ xp̄us candoꝛ eſt lu
cis eterne: vt ibidē dꝛ in. c. ſa=
ne. Quarto caueat ne plꝰ po
nat de aqua q̄ȝ de vino. qꝛ di=
cit. Joh̄. an. i. c. ꝑniciosus. de
cele. miſ. ꝙ credere debemus
ꝙ de latere xp̄i maioꝛ quāti=
tas exiuit ſanguis q̄ȝ aque vt
dꝛ in. c. iij. ibidē. Quito caue
at ille q̄ ſolus eſt ī eccleſia ne
ꝓpter miſſam peculiarē. i. ꝑ=
uatā ſeu ex deuotōe celebꝛā=
dam obmittat miſſam de die
vt dꝛ in. c. quidaꝫ de cele. miſ.
Sexto caueat ne legat miſſā
ad alicuiꝰ petitōnes ꝓpt̄ hoc
ꝙ haberet bonos ſegetes vel
vt ſibi in haſtiludio bn̄ ſucce=
deret: qꝛ iſta ſm̄ Inno. repꝛe
hendūtur in. c. quidā. de cele.
miſ. Multo foꝛtius aūt caue
at ne legat miſſam vt deꝰ ali/
q̄s ꝑdat qꝛ taliſ ḡuiter peccat
Et eſt deponēdus ſm̄ Joh̄.
an. i. c. q̄dā: vbi ſupꝛa ꝑ quo
allegat. xxvj. q. v. q̄cūq̄ȝ. Se=
ptimo caueat ne nimis mane
celebꝛet. ſ. ante diē: qꝛ ſꝫ ſctm̄
Tho. iſtō ſacr̄m ꝑtinet ad diē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

gratie ſicut dicit aplus. Ro. xiij. Nox pceſſit ⁊c. Cōtra illos qui canunt. Rorate ante diē. cū tñ in aurora cantari dꝫ Excipit tñ natiuitas xpi. in q̄ canit miſſa poſt medium noctis. que ſignificat ſtatū ante legē qui fuit in tenebris: vt dicit glo. de cele. miſ. Uerūtñ epis cōceſſum eſt. vt videt ꝑꝫ Jo. an. q̄ ſunt i via ꝙ pñt maturi⁹ q̄ȝ alij audire. vt de ꝑui. ca. vl. li. vj. Octauo caueat ne legat q̄s miſſam niſi poſt matutinuꝫ ꝑmā ⁊ tertiā. ideo ex quo hora tertia dicit paſſus ⁊ crucifixus linguis iudeorū: videt ꝙ tūc eſt hora conueniens celebrandi ſcḋm doctores modernos.

De dicēdis horis canonicis

Oportet ſemper orare. Lu. xviij

Sicut dicit. Henricus de vrimaria de perfectōe interioris hoīs. li. ix. c. j. cuiuſlibet iuſti hoīs ſui cordiſqȝ ꝑfectio ad iugem ⁊ indiſruptā orationis perſeuerantiaꝫ tendit. Et quantū humane fragilitati conceditur ad continuā tranquilitateꝫ mentis niti debet ⁊ ad eius perpetuam puritatem. propter quam poſſidendam ⁊ omnem laborē corporis ⁊ contritioneꝫ ſpiritus indefeſſe querimus ⁊ iugiter exercemus. Et ſicut ad orationis perfectioneꝫ tendit ſtructura virtutum. ſic nec ipe vͥtutes abſqȝ orationis iugitate ⁊ perſeuerantia poſſunt cōpleri. Quo circa ſaluator noſter nos ammonens vt hanc perſeuerantiaꝫ orandi teneamus dicit. Oportet ſemꝑ orare. Non eſt autem intelligendū ꝙ hō ſic quotidie debeat orare: vt nec dormiat: nec comedat: vel nec laboret: ſed ꝙ inſtanter temporibus congruis oret. Un̄ lyra dicit ſuꝑ Lucam ſuper loco thematis noſtri ꝙ hec dictio ſemꝑ non iportat continuitatē tēporis qꝛ oportet orōnē interrumpi tpe dormitōis ⁊ aliquaꝝ aliarum neceſſitatū: ſꝫ iportat cōſtantiā ſiue inſiſtentiā orōnis tēporibus ⁊ horis ad hoc cōgruis. Hic dicit Beda ſuper locū iſtum. Dicendū eſt eum ſemper orare ⁊ nō deficere q̄ canonicis horiſ rogare nō deſiſtit. Pro quo facit illud qḋ i collationibus patrum legitur de albate Lucio qui iactitantes quoſdam monachos ꝙ ſine intermiſſione orarēt ⁊ nullum aliud opus facerēt corripiēs dicit. Qñ manducatis ⁊ bibitis q̄s ꝑ vob orat: q̄ audito illi obmutuerūt. Ille vero

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝯſequēter ſubiūxit. Ego oſtē
dā vobis q̄ꝛ operās manibus
meis ſine itermiſſiōe oꝛo. Se
deo eñ iuuāte deo infundēs
mihi paucas palmulas et fa-
cio ex eis plectā. ⁊ dico. Mi-
ſerere mei de⁹ ⁊c. Et illas ꝑple
ctas vēdēs ꝑ ſedeci nummis
duos pono añ oſtiū domus ⁊
q̄ recipit oꝛat ꝑ me tp̄e q̄ ego
māduco vel doꝛmio. atq̧ ita
ipleť a me ꝙ ſine intmiſſione
oꝛo. Iſte pater laboꝛioſus ni
hil aliō ſignificabat niſi ſtatū
laicalē opoſum ⁊ manualr̄ la-
boꝛe inſudātē. q̄ vt dic̄. Hoſt.
nō valēs cōtinuis tp̄ib⁹ oꝛoni
bus vacare laboꝛat manualr̄
⁊ coꝛpoꝛaliter ⁊ de laboꝛe ſuo
bona tempoꝛalia: poſſeſſiōes
oblationes ⁊ multiplices red
ditus. ⁊ ꝓuētus perſonis ſpi-
ritualibus perſoluit. hac ita-
q̧ intentione vt eo deficien-
te vel deſiſtente a iugi oꝛatio
ne. ſpirituales deū exoꝛēt: vt
ſic ſemꝑ oꝛare videatur. Qui
quidem ſtatus ſp̄ualis ſemꝑ
oꝛare dr̄ cū hoꝛis tam nocte
q̄ȝ die competenter diſtinctis
ſeptē vicib⁹ hoꝛas canonicas
ꝑſoluit qua rōne iura canoni
ca dictū ſeptē hoꝛarū canoni
carū officium penſuȝ ſeruitu-
tis appellāt. vt in c. j. de cele.
miſ. Ex quo patet totū clerū
in ſacris inſtitutū obligari ad
hoꝛas canonicas ſingulis die
bus dicēdas. Circa quoꝝ ꝯſi
deratione: vt facilius memo-
rie commēdentur q̄ ſequunť
ponūtur aliqua dubia ꝑ que
ſtiunculas breuiſſimas cū ſo-
lutionibus earūdē. Et pꝛimo
q̄ritur an oēs clerici in ſacris
inſtituti tā bñficiati q̄ȝ nō bñ-
ficiati ad hoꝛas canonicas te
neātur. Et dicēdū eſt ſm̄ Io.
an. i c. j. de cele. miſ. ⁊ in gloſa
vj. cle. j. de cele. miſ. ꝙ ſic. Idē
notat archi. xcj. di. eleuterius
vbi ipſe dat hui⁹ dicti rōnem
dicens q̄ꝛ oꝛdini ſacro officiū
eſt ānexū. vñ ſubdyacono dr̄
in oꝛdinatōe ſua vide ſi hacte
nus fuiſti ad eccľiam tardus
modo ſis velox. ſi ſomnolēt⁹
modo ſis vigilans. Et ſi dr̄ tñ
foꝛte nō hȝ bñficiū de q̄ viuat
Rñdeo ꝙ imputeť ſibi ⁊ ep̄o
q̄ eū ſine titulo oꝛdiauit Cle-
rentñ dicit archi. xcij. di. in. c.
Si q̄s p̄ſbiter. ꝙ licet q̄s ſpon
te oꝛdinē accipiēs ſe huic ne-
ceſſitati ſupponit: nō tñ teneť
intereſſe eccleſiaſticis officijs
ſicut ille qui eſt ad hoc depu-
tat⁹ ſm̄ Hugo. q̄ etiā credit ꝙ
is q̄ nō ē alicui⁹ eccľie cleric⁹
dȝ cogi intereſſe diuinis offi-
cijs. ⁊ hoc ſi cōmode pōt iter-
eſſe. Scd̄o q̄ritur quid ſi cleri
cus bñficiatus neſcit hoꝛas le
gere. Rñdeo nō excuſať q̄ꝛ d

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bet ſcire legere. alſ puat̃ bñfi
cio. cum tales habere debent
cõpetentẽ ſcientiã: vt dr in. c.
cũ in cũctis. de electõe. Com
petẽs ãt ſcia ſz Archi. xxxvj.
di. Jllitteratos. eſt vt ſciat ca
nones penitẽtiales. pſalteriũ
omelias ꝛ hmõi. xxiij. di. ca. q̃
eps imo dicit Hug. lxxxv. di.
in c. Archi. ꝛ i. c. oẽs. xxxviij.
di. Non ſolũ requirit̃ ꝙ ſacer
dos ſciat i libro legere pfecte
ſ etiã dꝫ corde tenus ꝑ maio
ri pte ſcire pſalteriũ: Verun
tñ dicit Jnno. ꝙ licet clericus
cantans cum alijs nõ omnia
intelligit que canũtur. tñ non
peccat mortaliter dummodo
cor ſuum ſurſuꝫ ad deũ habe
at culpam dicens. Eſt tamen
clericus ſi iſta cõmunia igno
rat q̃ ad eius officiũ ſpectant
ſm Hoſtiẽ. de q̃litate ꝛ etate
ordinandoꝝ. eã te ꝛc. Tertio
q̃ritur q̃d ſi aliq̃s puer maior
ſeptẽnio ex diſpẽſatione obti
net bñficiũ nõ curatũ ꝛ neſcit
horas legere. Rñdeo poteſt
cũ eo eps diſpẽſare ex cauſa
neceſſaria vl vtili: vt aliquas
alias orationes loco horarũ
dicat Ratõ magiſtri ſtaniſlai
de ſcabinũ dñi mei in quadaꝫ
poſitione ſua eſt. qꝛ ex quo di
ſpenſat epiſcopus in pncipa
li ſcꝫ in bñficio. diſpenſare po
teſt ꝛ in acceſſorio. ſcꝫ officio

Quarto q̃rit̃ quid ſi quis eſt
infirmꝰ. Rñdeo ſm Jnno. de
cele. miſ. c. j. ſi ẽ talis infirmi
tas q̃ impedit a dicendo vel
audiendo horas excuſat̃ ĩfir
mus: nec tenet̃ poſtea aliq̃d
dicere: nec ꝓ iſto penitere: qꝛ
neceſſitas legẽ nõ hꝫ. de obſ
uatione ieiunioꝝ. cõſiliũ. Se
cus eſt ſm Hoſti. ſi eſt aliqua
infirmitas q̃ ſolũ ĩpediret di
cere: ſ non audire: tũc eñ ſa
cerdos debet aliquẽ aliũ co
ram ipſo legentẽ audire ſi eũ
habere põt. Vel ſi ẽ ĩfirmitas
leuis ſicut vetus. quartana. i
qua etiaꝫ ſua negocia ꝓcura
ret. tunc oẽs horas legere te
netur ꝛc. Quito q̃ritur quid
de illo qui amiſit librum ĩ via
eundo. Reſpondeo ꝙ ſi caſu
hoc accidit põt excuſari ꝓ il
la vice ab horis. ſ nihilominꝰ
dicat illa q̃ ſcit. puta oꝛones
vel paẗ noſter ne vacet ocio.
Rõ huius dicti quare iſti nõ
ĩputat̃: qꝛ per eũ non ſtat. er
go ſibi nõ debet ĩputari ex re
gula iuris. li. vj. Quod ꝑ me.
Sexto q̃ritur an clericus bñ
ficiatus in ſcolis ſtãs de licen
tia epi vel peregrinãs ad cu
riam excuſat̃ ab horis cano
nicis dicẽdis. Rñdeo. licꝫ ali
q̃ dicũt ꝙ tales excuſant̃ ſi ꝑ
alios loco ſui in ecc̃lijs ꝯſtitu
tos cõpleant̃: ꝛ h̃ ſi eſt clericꝰ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

beneficiat⁹ in minorib⁹ cōſtitutus ꝑut recitat Archi. xcj. di. Eleutheri⁹. allegando dictum abbatiſ ⁊ Petri de ſamprana. de cele. miſ. c. j. Tu dicas audacter ꝙ talis clericus ſiue ſit bñficiatus ſiue nōdū ſit in maiorib⁹ ꝯſtitut⁹ ſiue in minorib⁹. nec ꝑpter ſtudium nec ꝑpter laborē pegrinationis ab horis canoniciſ excuſatur. nec archieps nec eps poſſit ſup his diſpēſare: aut i aliud cōmutare. Nec abbas cū monacho ꝑpt̃ ſtudiū. ita ſcribit Archi. in dicto c. Eleutherius. ⁊ Raymūd⁹ in ſuma: in titulo de officijs clericoꝝ. ca. nunqd. ⁊ ſeqntib⁹. Ex his oībus ſumit̃ iſtud documētū ꝙ obmittēs horas ex volūtate: aut ex accurata negligentia peccat mortalit̃. Tenet̃ etiā eas reſumere vel diſpēſatiue in alio genere ſatiſfactiōis recōpenſare. Nō qꝛ ex quo talis ſoluere tenet̃ ⁊ non ſoluit. neceſſe eſt vt ſoluat. Verūtñ ſi fieret multitudo negligētiarum pōt diſpēſari ſecū vt alio die ſecus nō faciet: niſi ſatiſfaciet. vt dicit Jo. an. in c. dolētes. ⁊ Inno. in c. j. de cele miſ. Et idē dicit Hoſti. ꝙ ſi eſt tanta diuerſaꝝ horarū negligētia ꝙ q̃ſi impoſſibile ē eas redicere cōmutet̃ in aliam penitentiā. Septimo q̃ritur an ille q̇ ex occupatiōe liciti opis vt qꝛ multū ſcripſit vel audiuit cōfeſſiones vel aliud fecit per qḋ neglexit horas mortaliter peccet: Rñdeo nō qꝛ talis per ignorantiā ꝓbabilē excuſatur. de clerico excoīcato miniſtrāte. aplica. Octauo q̃ritur an tot qͣs pctā cōmittit mortalia q̃t horas vnius diei obmiſit vel neglexit: Rñdeo ꝙ lꝫ officiū totū vni⁹ diei ſit quoddā totū integratū ex ſuis partib⁹ et vno p̄cepto p̄cipiatur. ⁊ ꝑ cōſeqns. tranſgrediens oēs ſimul vna die non peccat niſi vno pctō mortali. tñ ſi qͣs negligit vnā horam: vtputa primā vel tertiā ⁊c. et alias cōplet etiā peccat mortaliter: ſ; nō ita grauiter ſicut obmittēs vel negligēs oīes horas. vñ vnū pctm̄ mortale eſt graui⁹ alio. Eſt āt veritas ꝙ ꝑ negligētia horarū vnius diei integre īcurrit qͣs mortale graui⁹ q̃ ꝑ negligētia vnius hore canonice diei illius. Nō qꝛ maior eſt contēpt⁹ diuine laudis in toto q̃ in parte. Nono q̃ritur an attentio mentis in horis ſit neceſſaria Rñdeo ſ; Tho. ij. ij. q. lxxxiij ꝙ duplex eſt attētio. vna q̇ attenditur ad v̓ba ne qͣs in eis erret. Scda qua attendit̃ ad

finem oꝛationis.ſ.ad deum ⁊
ad rem ꝓ q̄ oꝛatur. q̄ quidē
maxime ē neceſſaria. Et hāc
etiā ydiote pñt habere. Quā
do ḡ euagatio mentis fit in
orone ex ꝓpoſito ē pctm̄ moꝛ
tale ⁊ impedit oronis fructū.
vnde pcipit clericis vt officiū
diuinū q̄tū de⁹ dederit ſtudi
oſe celebꝛent pariter ⁊ deuo-
te. de cele.miſ.dolentes. Hoc
aūt ꝯtingit qñ hoꝛe canonice
trāſcurrūtur ⁊ ſincopant. vł
extranea ⁊ ꝓphana: vana et
inhoneſta colloq̄a intermiſcē
tur. vt dr ex ꝯcilio pmo vien.
de cele.miſ.graui.in cle. Eua
gatio tñ q̄ fit pꝛeter intētionē
oronis fructū nō tollit. q2 di-
cit Baſili⁹ ꝙ cū homo ex fra-
gilitate neq̄t oꝛare attēte de-
us illud ignoſcit. vñ dicit glo.
v.in cle. graui pmo allegata
ꝙ in tali caſu ſatis eſt ex labi
ꝭ ſuis ſuire deo in diuinis of
ficijs. lꝫ coꝛ diuertat ad alia:
ſm Inno. ⁊ Hoſt. de cele.miſ.
in ca. dolētes q̄ tenent ꝙ ta-
lis nō peccat moꝛtalit maxie
cogitādo ſpūale quid vel tē-
poꝛale qđ de ſui natura nō ſit
malū: ſicut ille qui i veſperis
cogitat de ſermone faciendo
poſt veſperas pcipue ſi eſſet
fatigatus. de quo p Tho.iiij.
ſententiaꝝ di.xv. Ex qb⁹ om
nibus infertur ꝙ ſi ſubeſt ne-
ceſſitas q̄ dilationē nō capit
poſſūt licite tūc alia negocia
expediri. Scđo infert ꝙ ſi q̄s
ſtudioſe incipit legere hoꝛas
⁊ tandē in medio errat: ſꝫ in fi
ne ſe recolligit: merito nō fru
ſtratur apud deuꝫ. Ratio q2
non ſemper requiritur inten
tio per actus eſſentiales. Nā
pꝛopheta dauid de ſe dixit.
Coꝛ meum dereliquit me pſ.
xxxix. Satis eñ eſt ꝙ mane-
at per virtutem quod fit quā
do cum bona intētione quis
accedit ad oꝛandum. licet in
ꝓſecutione mens ad alia ra-
piatur. Semp eñ vis pꝛime
intentionis manet: niſi tanta
eſſet euagatio ꝙ attentio om
nino periret. Et tunc notum
eſt quod dicit Cypꝛianus.li.
vj. de oꝛatione dominica. Ut
quid audiri poſtulas a deo:
cum teipſum non audis. Et
Caſſian⁹ dicit. Nunq̄d oꝛat
etiaꝫ quiſq̄ flexis genibus ſi
per diuagationem diſtrahit
Hec in gloſa magna in clem.
Si dominum. de reliquijs et
veneratione ſanctoꝛum. Ex
quo patet ꝙ hic ſolum negli-
gentia accurata ⁊ craſſa dam
natur ſm Innocentiū in ca.
dolentes. Decimo q̄ritur qđ
de illo qui non interfuit pꝛin
cipio hoꝛe alicuius: vt q2 ne-
glexit: ſed non malicioſe: q̄s

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

foꝛte pulſum tā cito nō audi= uit vt ſic induat. Nūquid ille dꝫ pn̄cipiū repetere? Rn̄deo ꝙ nō opꝫ a capite incipere: niſi magnā partem obmitteret: qꝛ tūc deberet repetēdo adimplere ꝺꝫ Inno. Et ſilr dico de fine hoꝛe: ſi aliqs ex neceſſitate exit choꝛo: tūc em̄ reſiduuꝫ supplet p alios: qꝛ om̄s ſunt vnū coꝛp⁹ in dn̄o. de ꝯſtitutionib⁹. cū oēs. Undecimo q̄ritur an ſi obmiſſus vel neglectus eſt vn⁹ pſalm⁹ debeat fieri repeticio i choꝛo? Rn̄deo ꝺm Inno. ꝙ nō eſt tāta obmiſſio pſalmi vni⁹ ꝙ deberet repeti ſi ſcandalū in populo immineret. Un̄ meli⁹ eſt obmittere ꝛ nō repetere ꝑpter ſcādalum ppl̄i. qꝛ merito dicerēt Ecce clerici nr̄i aut ſuffuſi ſūt aut ignari neſcientes qd' cantandū ſit. Ex quo dicto arguendi ſunt illi cauillatores nō cātores choꝛi q̄ ꝑpter vnum accentū aut tonū variatū vel erratū faciūt ſilētiū. qꝺ tn̄ ſepe cōtingit ꝛ male. ꝛ iterū reincipiunt: qui potius dicendi ſūt diuinoꝝ turbatores q̄ cā toꝛes. Ueruntn̄ vbi hec ſine ſcandalo fierēt. vt ſi populus deeſſet meli⁹ fit repeticio pſalmi q̄ obmiſſio ꝺm Jo. an. i c. dolētes. Duodecimo q̄ritur an degradat⁹ ab oꝛdie ſuſpē ſus ꝛ excōmunicatus: ꝛ quilibet criminoſus teneat ad horas canonicas? Reſpōdeo ꝙ ſic q̄diu tolleraꝛ ab eccleſia. ptꝫ ꝙ non dꝫ eſſe melioꝛis cōditionis malus q̄ bon⁹. Si ḡ bonus obligat multo magis malus. Un̄ lꝫ iſti amiſerūt honorem nō tn̄ onus. als ex malicia cōmodū repoꝛtāt tales. tn̄ in hoꝛis nō debēt dicē dn̄s vobiſcū ꝛc. Tredecimo q̄rit vtrū qs habens plura beneficia i plurib⁹ eccl̄ijs dꝫ plures dicere hoꝛas? Rn̄deo non: ſ ſolum ſimplices. Nec obſtat illud Greg. Cū creſcūt dona: rōnes etiā creſcūt donoꝝ. Illud em̄ fit ꝑpter impoſſibilitatem facti ad qꝺ nemo obligatur. videant tn̄ tales qui diuites ſunt. qꝛ tales occupāt ꝛ ſbtrahūt alijs paup̄ib⁹ neceſſaria: vt in alijs bonis operibus recōpenſent. Et dꝫ dicere illius eccl̄ie hoꝛas in q̄ maioꝛem hꝫ gradū dignitatis vl̄ officiū. vt ſi es decan⁹ in vna ꝛ in alia canonic⁹: dicas illi⁹ eccleſie hoꝛas vbi habes decanatuꝫ. vn̄ qꝛ laudes dat vt vn⁹ hō. ideo ſimplas non duplas hoꝛas teneꝛ dicere. Si eccleſie diuerſe ſunt eiuſdem dignitatis: vel aliq̄lia beneficia hꝫ in diuerſis: tūc ſi eſt ab vtraqꝫ eccleſia abſens eligat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

qđ officiū voluerit. Si tñ habet eccl'iam parrochialem in vna dyoceſi ⁊ in alio p̄bendā dicat horas ẜm eccl'ie parrochialis ꝯſuetudinē ⁊c. ꝓ quo facit illđ Amb. ad quācūq₃ eccleſiam deueneris: eiuſdē morem ẜua. xij. di. illa. Ex quo infertur ẜm vvilhelmū laudiñ. in c. dignemini. de cele. miſ. in cle. ꝙ aduene comedētes carnes vel alia q̄rta feria vel ſabbato die in loco vbi nō eſt cōſuetudo peccarēt. l₃ in patria ſua comedat de ꝯſuetudine. Nō q2 d₃ ſe ꝯformare his cū quibus ꝯuerſat. xij. di. ca. j. et đ ſtatu regulariū. c. ij. Quartodecimo q̄rit̄ vtrū monach9 exiſtens p̄lat9 eccl'ie ſecular̄ regat eā in horis ẜm ꝯſuetudinē illi9 eccl'ie vel ẜm officiū monachale.: Rñdet̄ ẜm Jo. an. in cle. de cele. miſ. in ꝟ. licite ꝙ nō reget ẜm monachale officiū ẜ ẜm clericale. Hoc dicit placere Joh. xvj. q. j. c. iij. Goffre. de ſtatu monachorū. in ſūma c. ẜ nūquid. ⁊ Hoſti. in ſumma eiuſdē c. ij. Quitodecimo q̄rit̄ q̄ ſit cōpetēs hora ꝓ q̄libet hora canonica regulariter dicēda: Rñdeo ꝙ ſeptē ſunt hore canonice ſcil₃ matutinū. p̄ma. tertia. ſexta. nona. veſpe. ⁊ cōpletoriū. vt in c. j. de cele. miſ. xc. di. preſbiter. Et ſunt iſte hore inſtitute in memoriā paſſiōis xp̄i. Nā matutinū ſignificat detentionem xp̄i q̄ fuit poſt cenā ī media nocte. Vñ tali hora d₃ q̄libȝ dicere matutinū: vt ei cōueniat illđ. Media nocte ſurgebā ad cōfitendū tibi. Tho. tñ dicit ꝙ ſufficit matutinū dicere poſt tres partes noctis. id ē āte aurorā. ⁊ h̄ hodie approbat̄ q̄ſi per oēs doctores. Q3 tñ ꝯ multos eſt qui cōſūpta nocte in potatiōe gula ⁊ ebrietate nō niſi clara die dicunt matutinū. q̄s arguit illđ ꝓpheticū. Vbi eras cum me laudarēt aſtra matutina. Cōtra q̄s ē decre. đ cele. miſ. dolentes. vbi d2 ꝙ tales circa comeſſatōes ſupfluas ⁊ ꝯfabulatiōes illicitas. vt de alijs taceā fere medietātē noctis expendunt. ⁊ ſōno reſiduū relinq̄ntes vix ad diuturnu₃ concentū animū excitāt trāſcurrentes vndiq₃ ꝯtinua syncopa matutinū. Prima vero canitur in aurora orto ſole ī memoriā reſurrectiōis xp̄i q̄ tūc d2 ſurrexiſſe x̄pm ad noticiam mulierū: q̄ orto ſole venerūt ad monumētum. Prima etia₃ hora viſus eſt in littore poſt reſurrectōnē. Prima hora conduxit ꝓcurator vinee operarios. Math. xx. ⁊ ſigni

ficat laudē hoīs quā deo ī pu ericia impendit. Tertia canit̄ in memoriā ſue crucifixiōis. q2 tūc eſt ore blaſphemantiū ⁊ accuſantiū iudeoꝝ crucifixus. Tūc etiā ſpm̄ſctm̄ miſit apl'is. Et ſignificat laudē hominis in adoleſcētia. Sexta canit̄ in memoriale corporalis paſſionis. tūc em̄ tenebre facte ſūt a ſexta hora vſq; ad nonam. Eadē hora diſcubuit cū diſcipulis in aſcēſione. Et ſignat laudē hoīs ī iuuētute. Nona canit̄. q2 tūc xp̄s emiſit ſpm̄. ⁊ lat⁹ eius fuit pforatū. Un̄ pfluxerūt ſacra. ſ. ſanguis in redēptionē. ⁊ aqua in ablutionē. Et ſignat laudem hoīs in virilitate. Veſpere dicuntur in memoriā depoſitionis xp̄i de cruce. Et ſignificat laudē hoīs in ſenectute. Cōpletoriū aūt canit̄ in memoriam ſepulture xp̄i. Et ſignificat laudē hoīs in decrepita. Un̄ v̄ſus. Jn matutino dānatur tp̄e xp̄s. Qn̄ ſurrexit prima cantat ordo fidelis. Tertia cū canit̄ tunc eſt cruciamina paſſus. Tenebre ſunt ſexta p mūdi climata facte. Emiſſus nona diuin⁹ ſpūs hora. Veſpere claudūtur xp̄i mēbra ſepl'chro. Xp̄o biſſena cuſtodia ponit̄ hora. Quāuis aūt horis cōpetentib⁹ ⁊ diſtictis hore canonice in eccleſijs cathedralib⁹ vel collegiatꝭ regulariter ſunt cōplēde pt tn̄ in horis canonicꝭ dicendis ex cauſa rationabili: vt q2 pleban⁹ hꝫ viſitare infirmos ⁊ eos pcurare ſacr'is. vel habꝫ audire ꝯfeſſiones. ⁊ cū hoc aſpicere licitos labores corporales oēs horas iclu'ſiue dicere etiam ante diē. Silr̄ qui hꝫ p̄dicare vel aliqd legere in facultate vtili ſcolarib⁹ pōt etiā ſimul āte diē oēs ꝯplere. Qui v̄o hoc facit cauſa laſciuie: vt ſcꝫ expeditis horis ante dieꝫ in die liberi⁹ vacet ocio ⁊ vanitatib⁹ ſeculi nō pōt hoc facere ſine pctō ſm Tho. in q̄dam quodlibeto. Sunt etiaꝫ aliq̄ qui āte mediū noctꝭ oēs horas euadūt. Et hi ſimiliter peccant cū adhuc nō ſunt digeſti: vt legitur in vitaſpatrū ꝙ quidā pater qn̄ orabat valde mane angelus ſibi portabat vuas nō maturatas: quādo v̄o nimis tarde tūc portabat putridas: qn̄ vero cōpetēti tp̄e tunc portabat maturas ⁊ valentes. Sꝫ quare in q̄dragesima dicunt̄ veſpe ante prādiū ferialib⁹ dieb⁹ cū miſſa? Rn̄deo ſm Archi. de ꝯſe. di. j. Solet em̄ ieiuniū q̄drageſime magꝭ celebrari ad imitationē xp̄i. Et q2 xp̄us ieiu-

nauit.xl.dieb⁹ ⁊.xl.noctib⁹ ni
hil comedēs ōberem⁹ nos to
to illo tp̄e ieiunare nulla die
vel hoꝛa comedētes ſicut ipe
nō comedit.Et qꝛ hoc facere
nōpoſſum⁹ ꝓpt̄ defectū natu
re ſaltē toto die ieiunādo vo
lumus eū imitari:⁊ qꝛ inſtāte
⁊ vꝛgēte famis neceſſitate nō
poſſumus expectare vt finia
tur dies.expectamus ſaltem
ꝙ hoꝛe diurnales finiant̄. ho
re ſcꝫ q̄ in die ſunt celebꝛāde
quarū vltima eſt officiū veſꝑ
tinū.Cōpletoꝛiū eīn qđ ſequi
tur licet deputet̄ huic diei q̄ſi
complēs ipſam.nō tñ decan=
tatur in hac die: ſꝫ poſt finem
ipius i ꝑncipio ſequētis diei.
qꝛ ſm̄ cōputationē canonicā
a veſꝑtino tp̄e incipit ſequēs
dies.Ar.lxxv.diſt.qđ a patri
bus . Et ideo ſtatutū eſt ꝙ in
q̄drageſima veſꝑe poſt miſſā
nonalē ſtatim celebꝛentur ſi=
ne interuallo.qđ nō fit i alijs
ieiunijs q̄ nō cū tanta diſtri=
ctione ſeruantur hec archi.

De modo dicendi hoꝛas canonicas.

C onſequē=
ter q̄rit̄ de mō di=
cendi hoꝛas cano
nicas.Eſt āt mod⁹ dicēdi ho
ras ſm̄ modū ⁊ foꝛmā ⁊ diſpo
ſitionē eccl'ie cathedralis ſi in
ea habeatur ſpecialis rubꝛi=
ca.alioquin recurritur ad me
tropolitanā eccleſiā. cui⁹ ru=
bꝛica ab oībus eſt ſeruanda.
vt dꝛ in concilio toletano.xij.
di.de his.qua deficiēte recur
ritur ad romane eccleſie con
ſuetudinē.Hoc eſt cōtra mul
tos romipetas qui in patrijs
noſtris volunt dicere hoꝛas
canonicas ſm̄ modū romane
curie:cū tñ habeāt ſpecialem
modū ⁊ foꝛmā ⁊ rubꝛicam in
eoꝝ cathedralib⁹ aut metro=
politanis eccleſijs.Et hi inci=
dunt in penā dicti cōcilij.ſ.ſu
ſpēſionis a cōmunione ꝑ ſex
mēſeſ.Nā lꝫ eccleſia romana
ſequēda eſt i ſacris: nō tamē
in diuis officijs.vt notat Jo.
an.de cele.miſ.c.j. Monachi
aūt oꝛabūt ſm̄ rubꝛicā ſui oꝛ=
dinis vt ibidem dicitur. Jtē
querit̄ vbi hoꝛe canonice ſūt
dicende. Rñdeo in cathedra
lib⁹ eccleſijs dicēde ſunt. imo
etiā i parrochialib⁹ eccleſijs ſi
fieri poteſt ꝯgrue.iuxta illud
In eccleſijs bñdicite deo dño
Verūtñ qꝛ curatī parrochia
lib⁹ debēt occupari ꝓfeſſioni=
bus ⁊ ꝓcuratōe ſacramētoꝝ
tam circa ſanos ꝙ̄ infirmos.
ideo ſufficit eis oꝛare ꝓuate i
eccleſijs vel in domib⁹. dū tñ
in loco honeſto ſit et q̄eto nō
ſicut q̄dā diſcoli cōſueuerunt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

horas dicendo pellere ſcro-
phas vel vachas ad paſcua ⁊
in pellēdo rūpere verba hora
rum ꝑ clamores ⁊ ꝑ minatio-
nes ſcropharū vel vacharū.
¶ Quidā etā in lecto iacentes
ſpodiati: ⁊ qđ deteriꝰ eſt dice
re iacētes ſupini in dorſo po-
ſito libro viatico ſupra pectꝰ
murmurāt horas. Alij vo de
domo in domū diſcurrētes ꝑ
villā vel opidū clamitāt i pla
teis ſonoroſe vt more phari-
ſeoꝝ orare videātur. Alij vo
ante fores eccłie ſtantes aut i
cimiterijs circūeuntes ſalutā
tes pſonas ad eccłias deſcen
dentes: vnđ fit aliqñ vt dicat
dñs vobiſcū ⁊ reſpondeat. bo
nū mane dña gratioſa. q poti
us errare ꝙ orare dicēdi ſūt.
Nam hore cū magna reuerē
tia ⁊ etiā attentōe dicēde ſūt
Que aūt reuerētia eſt in tali
bus locis cū tantis ſtrepitibꝰ
De qbꝰ dicit Iſi. de ſum. bo.
Quid ꝓdeſt ſtrepitꝰ labiorū
vbi cor ē mutū. Sicut ei vox
ſine modulatōe fit vox porco
rum. ſic orō ſine deuotiōe eſt
vox boum. Et qđ deteriꝰ eſt
nōnulli inter iſta ſordida ⁊ ab
horrenda ⁊ abbominā da opa
vbi etiā cū cane loquiverent
cū deo i orōne loquūtur. Cer
te mētior: ſi nō audiui quēdā
pſbiterū voce alta veſpas di-
cere. b. vginis ſedēdo in cloa
ca ⁊ purgando aluū. Qđ ne-
phas ꝗtū pudoris habeat et
culpe attēdere pōt vnuſqſqꝫ
ſenſatus. Ideo corrigat tā in
epta corruptela ne deꝰ vnde
placari debuit acriꝰ ꝓuocet.
Uerūtamē qđ dictū eſt de at
tentōe interptationē recipit
mitiorē. Nā dicit ſctūs Tho.
ij. ij. q. j. ꝙ licet in orōnibus ꝑ
uatis debeat eē magna deuo
tio ⁊ attētio orātis. qñ eīn ſen
tit abeſſe deuotio dimittēda
eſt. Non tñ ſic eſt in horis ca-
nonicis in qbus nō requirit
deuotio ex neceſſitate debiti
vel precepti eccleſiaſtici: ſꝫ ex
ꝯſilio. vñ ſiue ſit deuotus ſiue
nō nihilominꝰ ſunt hore dicē
de a pſbiteris alioquin expe-
ctādo deuotionē q nō ē i po-
teſtate noſtra raro oraremꝰ.
Intētio tamen oīno requirit
vel actualis vł habitualis. vt
videlicet intēdat deū orare ꝓ
ſalute ꝓpria ⁊ aliorū. Et ꝑ hͦ
patet etiā ꝙ ſacerdos orans
in pctō mortali ꝗuis fruſtrat
deuotōe ⁊ grā dei. tamen ipe
horas dicere tenet. q licet nō
nō exaudit ꝓ ſe tamē ex quo
orat in pſona totiꝰ eccłie pro
alijs exaudit. Uñ in hoc caſu
cōpat faci accēſe q ſeipam cō
ſumit ⁊ alijs lucet: ⁊ canali qđ
alijs aquā influit ⁊ in ſe putre

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cit. ⁊ cineri ſeu lixiuio qđ alios mūdat. et in ſe ſordidatur. Pro iſto igit᷑ facit qđ ſcripſit in cle. Jo.an. Si dūm.in glo. magna. vbi querit an orōnes maloꝝ pſint his ꝑ qb⁹ orāt. Et dr ꝙ ſic. niſi ſcienter malū eligerent. Ad hoc etiam facit qđ ſcribit Archid.iij.q.vij.in grauiorib⁹. Facit etiā ad hoc expreſſe glo.xlix.di.ca.j. vbi dr ꝙ ſi ex certa ſcientia mal⁹ eligit᷑ a pplo: ⁊ ſit ꝯformis eorum morib⁹. nocet ſubditis. alr̄s ſpūſſctūs eq̄ per malū ſicut per bonū opat᷑ remiſſiōez pctōꝝ. vt.j.q.j. Si fuerit. arg. ad hoc. vj.q.j. ex merito. viij. q.j. audacter. Vñ illđ dictum Greg. in paſtorali q̄ dicit. Cū his q̄ diſplicet ad intercedendum mittit᷑ irati anim⁹ ad deteriora ꝓuocat᷑. xlix. di. cap. j. ſic intellige fm Arch. ad deteriora ꝓuocat᷑. ſ ꝯtra eū q̄ mittitur: nō ꝯtra eum qui mittit. niſi ſcienter mittat᷑ indignus. Et ſic hoc videtur intelligere Hugo Laurenti⁹ ⁊ Johānes maxime qñ ſcīēter ordinatur indign⁹ aut pſentat᷑ ad ordines vel beneficiū. His eñ modis aliqs mittit᷑ ad intercedēdum ꝓ pplo. Itē q̄rit᷑ an hore canonice legēde ſunt alta voce vt ab alijs audiant᷑: vel potius ſubmiſſa vt a ſolo deo audiant᷑. Rñdeo fm Jo. an đ in dicta glo. mag. ꝙ lȝ de⁹ agnoſcat cordis deuotionē: nō tñ fruſtra vox adiungit᷑. vnde dicūt theologi ꝙ orō q̄ fit per miniſtros eccl̄ie id ē preſbiteros q̄lis eſt in horis canonicis ideo fit vocalr̄ ⁊ expreſſe: q̄a talis orat in pſona tot⁹ eccl̄ie ac ppl̄i. vñ vt pplo innoteſcat ꝙ ꝓ eo orat ſacerdos merito fit expreſſe et vocalr̄ orō. tñ nō eſt ſic de illa q̄ ꝑuate fit ꝓ alio. De neceſſitate adiungit᷑ tñ vox ꝑme ad excitandū interiorē deuotionē. Verbis eñ ⁊ ſignis noſmetipſos interi⁹ excitamus ad ſctm̄ deſideriū augendū. vt dicit btūs Aug. ad ꝓbam q̄ fuit vxor adariſi ꝓcōſulis. vt dicit Jſido.li.v. virorum illuſtriū. Scđo ad reddictionē debiti: vt. ſ. ſuiat deo orans fm ſe totū in corde et corpore. de ꝯſe. di. v. nunq̄d. Tertio ex quadā redundantia ab aīa in corpus ex vehementi affectione. Vñ pſalmiſta pſ. xv. Letatū eſt cor meum: ⁊ exultauit ling̃ mea ⁊c. Et tūc q̄rit᷑ an accoliti tenent᷑ dicere ſeptē pſalmos. Rñdet᷑ fm Paulū aluor ratiſpaneñ. epm in tractatu ſuo de hereſi ꝙ ſic. Cui⁹ rō precipue inter ceteras eſt q₂ ex quo dicūtur clerici a cleros quod eſt ſors

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

qꝛ in ſortẽ ⁊ in partẽ dñi ſunt
vocati. rõnabile videt̃ vt di-
cãt aliquid ratione ſui officij.
Hoc tñ depẽdet ad ꝯſuetudi
nẽ an ſingulis dieb⁹. an tm̃ fe
ſtiuis dicere debeãt. Eſt tñ cõ
ſonũ rõni ꝙ qui nõ ſtudẽt in
ſcolis aut ſtudijs. vt ſingulis
dieb⁹ orẽt ſeptẽ pſalmos. iux̃
illõ Ambroſij: qꝛ ſemꝑ pecco
debeo ſemꝑ hr̃e medicinam.
de ꝯſe. di. ij. in fine. Itẽ q̃rit̃
an ſacerdos tenet̃ ad horas
btẽ ꝟginis marie? Rñdeo ſꝫ
eũdẽ vbi ſ̃ ꝙ ſic. lꝫ nõ de iure
tñ de optima ꝯſuetudine q̃ iã
ꝓ lege putãda ẽ. vt dic̃ Aug.
ad ꝯſulariũ preſbiterũ. xij. di.
in his reb⁹. vñ in hoc caſu nõ
valet illoꝝ excuſatio q̃ dicũt
ꝙ hore btẽ ꝟginis nõ precipi
unt̃ ꝑ aliquã ꝯſtitutionẽ au-
tẽticã eccl̃ie vniuerſalis. nec
ꝑ ſacrã ſcripturã. g̃ ſunt in be
neplacito. Quib⁹ reſpondẽ-
dũ eſt ꝙ multa fiunt in eccl̃ia
dei q̃ nõ ſunt de inſtitutione
eccl̃ie vel p̃cepto ſcripture: ſ;
ex ſolo ꝯſuetudinis vſu anti-
quo: q̃ p̃termitti nullo mõ de
bent ſine ꝑiculo ſalutis. vt ſi-
gnatio crucis q̃ fideles ſignã
tur. ꝟba ꝓlixa orõnis ſuꝑ pa
nem ⁊ ſuꝑ calicẽ. bñdictio fõ-
tis. trina vnctio olei illoꝝ q̃s
baptiſam⁹. q̃ oia vt dic̃ Aug.
xi. di. eccl̃iaſticarũ. obſeruata
ſũt reuererẽter a patrib⁹ mag̃
ſilẽtio ꝙ publicata ſcripto. vt
dicit Paul⁹ de leazarijs. Ste
phanus ꝓuincialis gentinus
in cle. graui. de cele. miſ. ꝙ vbi
eſt ꝯſuetudo ꝙ p̃lati ⁊ maio-
res eccl̃iarũ dicunt horas btẽ
ꝟginis obmitẽtes eas peccãt
mortalit̃. niſi ſubſit cauſa rõ-
nabilis. An aũt iſte hore dñt
dici i feſtis btẽ ꝟginis. ex quo
tũc totũ officiũ eſt de beata ꝟ
gine. Dicendũ eſt ꝙ ibi recur
rendũ eſt ad cõſuetudinẽ ca-
thedralis eccleſie. Nã in qui-
buſdã eccleſijs dicũtur nõ ob
ſtante officio ſolẽnitat̃. i qui-
buſdã nõ. Et ſic ſtatur ꝯſuetu
dini eccleſie cathedralis q̃ eſt
mater oim̃ inferioꝝ: a q̃ non
licet diſcedere. xij. di. nõ dicet
Itẽ q̃rit̃ an oẽs ſacerdotes
tenentur ad vigilias mortuo
rum. Reſpondeo ſm vvilhel
mum ꝙ curati tenentur ad vi
gilias mortuorũ ordinarias
iuxta conſuetudinem eccleſie
cathedralis. vbi eſt ꝯſuetudo
ꝙ maiores p̃lati dicãt vigilias
ſingulis dieb⁹ q̃drageſime. in
aduẽtu. ⁊ in vigilijs aploꝝ de
bent etiã ipi curati dicere vbi
cunqꝫ ſint ſiue circa eccleſias
ꝓpas ſiue in ſtudijs. Verun-
tñ ad extraordinarias nõ te-
nent̃ ſm ipm curati in ſtudijs
exiſtentes aut alij beneficiati

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Extraordinarie vocãt q̃ dicũtur ſpecialiter ꝓ aĩa cuiuſlibꝫ defuncti: ad q̃s dicendas ſolũ illi aſtringunt qui circa eccleſias ſunt pñtes. ſimiliter qui in illis ſunt in anniuerſarijs defũctoꝝ. Uñ vlteri⁹ q̃rit an aliquis dicendo horas de ſctis vel de martyrib⁹ quãdo dicẽde eſſent de feria peccet mortaliter? Rñdeo lꝫ ſm vvilhelmũ nõ refert ꝑ q̃s pſalmos laudet̃ de⁹. tñ determiatio eccl'ie maioris eſt ſeq̃nda Nã ſm ꝯſuetudinẽ eccl'ie maioris iuſtũ ẽ vt vnuſquiſqꝫ inde ſumat regulas magiſterij vñ honoris ꝯſectõem accepit xij. di. de his. Et btũs Berñ. dicit. Spũſſctũs illas horas gratas ñ recipit qui qñ aliõ q̃ debes neglecto eo qd debes obtuleris. Uñ iſtud viciũ reprobat̃ exꝓſſe de ꝯſe. di. v. i die. vbi dicit Greg. ſeptimus ꝙ illi qui i dieb⁹ quotidianis tres tñmodo lectiones legũt nõ ex regula ſctõꝝ patrũ: ſed ex faſtidio ⁊ negligẽtia ꝓbãtur hoc facere. hec ibi. Item q̃ritur de illis qui dicunt nouas hyſtorias non approbatas ꝑ epm? Rñdeo ꝙ peccãt mortaliter ſm Berñ. ſup Cãti. ſermone. xxvj. vbi dicit ꝙ quicq̃d ſine voluntate ſuperioris fit vane glorie deputabitur nõ mercedi. Epũs tamen poteſt inducere ꝯſuetudineꝫ nouam in eccleſia ſua quo ad officia celebrãda xij. di. nouit ⁊ de cõſe. diſt. iij. c. j. Et exꝓſſe in glo. xcj. di. Eleutherius. ſuper ver. vigilijs. qd ſic intelligit̃ ſm Archi. ibidẽ ꝙ epi in his que circa ſolennitatem eccleſie tñ conſiſtunt q̃ cõſuetudine nõ precepto maioꝝ ſũt introducta mutare poſſunt: ⁊ ſtatuere vt dicit Jacobus de alberga. Statutuꝫ tamen ab epiſcopis vel ſanctis patrib⁹ non poſſunt imutare. hec ibidem. Item q̃rit̃ quid de illis qui obmittũt dicere ſuffragia ſanctoꝝ? Rñdeo ꝙ peccãt ſi hoc faciũt ꝯtra ꝯſuetudinẽ eccleſie cathedralis, vt s̃ dictuꝫ eſt ſm dñm Paulũ aluoꝝ. q̃a cõtẽptores laudabilis cõſuetudinis ſicut ⁊ legis puniunt̃ di. xj. In his. Et h̃ ſi faciũt ex negligẽtia affectata: q2 nõ curant. vel vt citi⁹ ꝑcurrant horas ⁊ vacẽt potib⁹ vl' ocio ⁊c̃. Sꝫ q̃d de illo q̃ ꝑus orauit cõpletoriũ q̃ veſpas ⁊c̃. vtꝝ teneat̃ redicere vo mõ. Rñdeo ſm dñm Paulũ vbi s̃: ꝙ non tenetur: ſꝫ caute implebit veſperas quas incaute obmiſit. et penitebit de negligentia.

Itẽ queritur an dicere pater noſter ãte horas ⁊ poſt ſit

preceptū? Rn̄deo q̄ hoc poſt horas exp̄ſſe p̄cipitur in con=cilio gerūdenſi. de ꝯſe. di. v. c. id ſemꝑ vbi ſic dr. Illud ſemꝑ placuit obſeruari. vt oīb⁹ die bus poſt matutinas ⁊ veſpas oratio dn̄ica a ſacerdote p̄fe=rat̄. An̄ vo horas dicere pat̄ noſter. licet nō appeat eſſe p̄=ceptū ſcriptū. apparet tn̄ lici=tum dignū ⁊ iuſtū. Nā p̄us i=uocand⁹ eſt oīum rerū pater quo p̄termiſſo nullū rite bo nū fundatur exordiū. vt dic̄ Boeti⁹ in de conſo. phie. lib. iij. Rōnabile aūt eſt vt prius orō illa p̄cedat quā auctor ſa lutis dictauit ⁊ inſtituit. q̄ȝ il=le quas ſcti patres poſtea di=ctauerūt. Itē expedit prius petere ea q̄ ſunt magis neceſ ſaria ⁊ vtilia ad ſalutem q̄ȝ q̄ ſunt minus neceſſaria. Ma=gis aūt neceſſaria ſunt q̄ po=nūtur in dn̄ica orōne ⁊ vtilia q̄ȝ que ponūtur in alijs. cū ibi ſūma toti⁹ ſalutis ⁊ p̄fectōis ꝯſiſtat. Petim⁹ eīn ibi ſctifica ri nomē dei i nobis ⁊ adueni=re regnū celoꝝ. qđ p̄mo eſſe querēdū ſaluator docuit: vt habetur Math. vj. Itē cōcili um eſt vt illa orō premittat̄ q̄ diſponit hoīem ⁊ aptū reddit humiliādo ad effectū orōnis cōſequendū. hmōi autem eſt orō dn̄ica. in qua petimus di mitti nobis debita noſtra ⁊ a malo liberari. qb⁹ nondū ex=peditis orōnis effect⁹ fruſtra retur niſi eīn nobis p̄us debi ta dimitterētur ⁊ a malo cul/pe liberaremur nullaten⁹ ali=quid ip̄etrarem⁹ cū dr Iohā. ix. Deus pctōres nō exaudit ⁊ pš. Peccatori dicit de⁹. q̄re tu enarras iuſticias meas. et aſſumis teſtamētū meū ꝑ os tuū. Adiūgitur etiā Aue ma ria in p̄cipio horarum: qꝫ di gnū eſt vt illā ſalutem⁹ in p̄n=cipio noſtri opis ꝑ quā ſalus noſtra exordiū ſumpſit. Di=cit eīn Bern̄. quia deus nihil nos vult habere ſalutis qđ ꝑ manus marie nō trāſiret. Ali qui vo incipiūt horas ꝑ illū verſiculū. Scti ſpiritus aſſit nobis gratia. Sed non ē vis Ego incipio ꝑ aue maria iſta rōne qꝫ nec grām ſpiritusſan cti me poſſe obtinere puto ſi/ne marie ſuffragio. ideoq̄ȝ ad eam primo recurro: quia im=petrare niſi per eam melius non dubito.

Cautele in dicendis horis canonicis ſeruande

ſ Equuntur cautele circa horas canonicas obſuā de Et p̄io ſeptē impedimēta quib⁹ fruſtrat̄ effect⁹ orōnū

De quib⁹ habetꝛ in cle. graui. de cele. miſ. Caueat ꝙ quilibꝫ ne legat traſcurrēdo ſiue ſincopādo ſicͭ aliqui faciūt dicentes. Dixit dñs a dextris meiſ aut extranea: aut prophana colloquia itermiſcēdo: qꝛ dicͭ Frāciſc⁹ xteley. Friuola q ꝓfert dum ſacra pſbiter auffert Lectio ſacra dei nō deputaꝛ ei. Tarde ad choꝝ veniendo ante finē officij ſine cauſa exeūdo. aues i horis portando ſeu venaticos canes. ſine tonſura vel veſte cōpetēti horis intereſſendo. Et hͦ eſt ꝯtra cāpanatores: criſpatos: comatos: manicatos miſtrantes celebrātibus pſbiteris q grauiꝛ peccāt: vt pꝫ vbi ſupra. Scđo caueat horas canonicas cantans ne laſciuos ⁊ diſſolutos cant⁹ ibi pſonet. ſicut quidaꝫ theatrales. i. ſeculariū chorearū cantilenas cōfictis modulationib⁹ ſpūalium cōſonātiarum diſcātilant. Cōtra quos eſt apl's ad Eph. v. dicēs. Cātantes ⁊ pſallētes i cordibus veſtris dño vbi dicit Hiero. ⁊ ponitur. xcij. di. c. Cantantes vbi dicit. Audiant hec adoleſcentuli. audiant hi quibus in eccl'ia eſt pſallendi officiuꝫ deo nō voce ſed corde cantādum: nec in tragediarum modum guttur ⁊ fauces medicamine liniēde ſunt: vt in eccl'ia theatrales moduli audiātur. ⁊ cantica. ⁊ Greg. dat hui⁹ rōnem dicēs. xcij. di. c. in ſancta vbi dꝛ plerunqꝫ fit vt in ſacro miſterio dū blanda vox queritur cōgrua vita negligatur Et cantor miſter deum moribus ſtimulet: cū populū vocibus delectat. Hoc etiā ꝓhibetur de celeb. miſ. in cle. j. vbi a cantilenis ꝓhibꝫ abſtinere ꝓ quo facit. xxviij. di. pſbiteꝝ. ⁊ de conſe. diſt. v. non oportet. Et. xxvij. di. ca. ij. hodie ꝓuiſum eſt hoc optime per Ioh. xxij. in extrauagāti q incipit. dicta ſanctoꝝ patrū decreuit auctoritas: i qua reprobat cātū cantilenaꝝ in triplis ⁊ mutetis vulgarib⁹ infra ſolēnia miſſarū ⁊ horarum canonicarum. Et pcipit tales ſuſpendi ab officio per octo dies. Permittit tamē diebus celebrib⁹ ⁊ feſtiuis in miſſa ⁊ in diuinis officijs aliquas fieri conſolatiōes. videlicet cōſonātias: q melodiā faciūt infra octauaꝫ quarte ⁊ qnte ⁊ hmōi ſup eccleſiaſticum officium ⁊ cantū ſimplicē. ita tñ ꝙ ipſi⁹ integritas illibata ꝑmaneat. hec ibi. Tertio caueat ne incongrue verba tam in horis ꝙ in alijs diuinis officijs ſiue cantando ſiue dicendo ſubmiſſe ꝓferat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

hoc eñ multũ ſcãdalizat au-
dĩetes. Et lʒ hoc oibus cleri-
cis generalit̃ ſit cauẽdũ: tñ ab
ipſis canonicis ⁊ p̃latis eccleſi
arum cathedraliũ maxie ẽ vi
tãdũ. Tales arguit Caſſio. ſu
per illõ pſ̃. xlvj. pſallite ſapiẽ
ter: dicẽs. Nemo ſapiẽter fa-
cit qd̃ nõ intelligit. Signũ au
tem nõ itelligẽtie eſt incõgru
itas. vñ credit ſtephan⁹ ſcri-
bens ſup cle. ne i agro. de ſta
tu monachoꝛuꝫ. ꝙ ignoꝛãtia
grãmatice q̃ maxime in incõ
gruitate ꝯſiſtit repellit quẽ a
canonicatu eccłie cathedra-
lis. Ar. xxiiij. di. qñ. ⁊ de eta. ⁊
q̃li. c. fi. de ꝯſan. ⁊ affi. c. j. et de
reſcri. c. ſtatutũ. li. vj. ⁊ c. j. ⁊ c.
fi. ſi coꝛpoꝛe. li. vj. vbi pꝛobat̃
hoc p arg. Quarto caueat
clericus oꝛãs ne in hoꝛis reſu
met vnũ ⁊ idẽ v̾bum pluries:
qꝛ dꝛ Eccłi. vij. Ne iteres ver
bum in orone tua. Cõtra qd̃
faciũt quidã dicẽtes pr̃ nr̃ pa
ter nr̃ qui es ſexies aut ſepti-
es. Et non dico ſepties tm̃: ſʒ
etiaꝫ ſeptuageſies ſepties. q̃
iterãtia ꝓcedit ex inaduertẽ-
tia. ex indeuotione ac mẽtis
diſtractione: qꝛ dũ alia cogi-
tant in vno v̾bo linguã tan-
diu figũt donec cogitationes
ꝑtrãſibũt: ⁊ hi poti⁹ irritãt de
um ꝙ oꝛent. Nã dicit Sene-
ca. Perturbat mentẽ audito
rũ qd̃ ſepe dꝛ vna. ſ. ⁊ eadẽ vo
ce: imo quodãmõ in h̃ deus
blaſphemat̃ dũ p h̃ videt̃ ſe-
mel dictũ nõ audire vel intel-
ligere: niſi ſepius ei reſumat̃.
cũ tñ dicat̃. Scit eñ pr̃ veſter
celeſtis q̃bus indigetis. Mat.
vj. Videat q̃lib; tam cleri
cus ꝙ laycus vt in orone ſtet
vel ſedeat quiet⁹. aut flectat
deuot⁹ manus leuãdo. pect⁹
tũdendo. ſuſpirãdo. ⁊ ſurſum
inſpiciendo. Iſti eñ ſunt mo
di oꝛãdi in ſcripturis ſctis ap
pꝛobati. Nã dꝛ in pſ̃. Stãtes
erant pedes nr̃i. ⁊ Math. xj.
Cũ ſtabitis ad oꝛãdũ dimitti
te ⁊c. Sic martha ſtetit ⁊ ait
ad xp̃m. Dñe nõ eſt tibi cure.
⁊c. Lu. x. Sic lepꝛoſus genu-
flexit: ⁊ impetrauit curationẽ
Mar. j. ydropic⁹ ſtans ante
xp̃m obtinuit ſanitatẽ. Luce.
xiiij. De ſedendo. Mat. xxvj
dꝛ vbi xp̃s dixit apłis. Sede-
te hic. ⁊ ſeq̃tur. ⁊ oꝛate ne in-
tretis in tẽtationẽ. Idẽ Mar
ci. xiiij. de quiete dꝛ. Mat. vj.
Cũ oꝛaueris itra in cubiculũ
tuũ: ⁊ clauſo oſtio oꝛa. Cubi-
culũ aũt eſt loc⁹ quietis ⁊ loc⁹
pacis. De flexura dꝛ de lepꝛo
ſo. ꝓcidẽs adoꝛauit. Luce. v.
qd̃ vtiq; flectere eſt neceſſari
um ſicut Paulus de ſe dicit.
Flecto genua mea ad deũ ꝓ
vob Eph̃. iij. Et idẽ d̾ ſctõ ſte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

phano q̄ poſit̄ genit⁹ orabat
Actu.vij. De eleuatione ma=
nuū habet̄ Exo.xvij. vbi moi
ſes eleuatis manibus orauit.
Et dd. Eleuatio manuū mea
rum ſacrificiū veſptinum. pš
cxl. De tunſione pectoris ha=
bet̄. Luc.xviij. vbi publican⁹
pcutiēs pect⁹ orabat. De ſu=
ſpiratione. Joh.xj. vbi xp̄us
īfremuit ſpū ⁊ turbauit ſeipm
volēs lazarum ſuſcitare. De
ſurſū īſpiciēdo dr̄. Joh.xj vbi
xp̄s ſuſpiciēs in celū dixit. pr̄
ḡtias tibi ago qm̄ exaudiſti
me. De excōicatione.

Si quis eccle
ſiam nō audierit ſit
tibi ſicut ethnicus ⁊
publican⁹ mat.xviij. ⁊.xxxiiij
q.j.oībus. Qm̄ vt ait doctor
ſubtilis in.iiij.ſniaꝝ.di.xix.q
j.ar.v. Jn eccl'ia eſt duplex fo
ruȝ. vnū ſecretiſſimū in q̄ idē
eſt accuſator ⁊ re⁹.: ⁊ ad iſtud
ꝑtinēt claues eccl'ie. Aliō eſt
foꝝ publicū in quo hȝ eccl'ia
auctoritatē corrigēdi publica
debita. Et talis auctoritas co
gnoſcēdi in cauſa ⁊ ſentētiē=
di publice q̄dā mō pōt etiā di
ci clauis. Prima dr̄ clauis or
dinis. Scd̄a clauis iuriſdicti=
onis: ad quā q̄dē clauē iuriſ=
dictionis ꝑtinere videt̄ dictū
nr̄i ſaluatoris ſupra p̄miſſum
ſi qs eccleſiā nō audierit ſit ti
bi ſicut ethnic⁹.i. excōicatus
⁊ gētilis. ⁊ publican⁹.ſ. vt pu
blic⁹ pctōr vitet̄. Per eccleſiā
aūt ītelligit̄ p̄lat⁹ eccleſie vt
exponit Beda ⁊ hylari⁹. cu=
ius.ſ.p̄lati lata ē ſnīa. ſic ſta=
tim ibidē dicit ſaluator. Amē
dico vob̄ q̄dcūq; ligaueritis
ſup terrā erit ligatū ⁊ in celis
ſm hylariū talis ſnīa iudicio
diuino approbet̄. Cōformit̄
aūt iſtā iuriſdictionē tā xp̄us
q; apoſtoli exercuerūt. Nam
dn̄s mulierē dep̄hēſam i adul
terio p̄ſētētiā abſoluit dicēs.
Nemo te ꝯdēnauit mulier. q̄
ait. nemo dn̄e. ⁊ ipſe ſubiūxit
nec ego te cōdēnabo. Johā.
viij. Sicut autē tūc abſoluit
eaȝ: ita potuiſſet ꝯdēnare eā
De petro q; legit̄ q; publice
ananiā ⁊ ſaphirā ad mortem
ſententiauit. vt dr̄ Act.v. De
paulo etiā legit̄ q; Corithiuȝ
fornicantē publice excōmuni
cauit. vt dr̄.j. Choꝝ.v. Jtem.
j. ad Thim̄.j. hymeneū ⁊ Ale
xandrū tradidit ſathane pro
pter blaſphemiā. Jdē etiā ꝓ=
hibet communicare notorijs
peccatoribus.j. Choꝝ.v. ⁊.ij.
Thes.iij. ⁊.ij. Thim̄.iiij. facit
vitare Alexandrum erarium
Jtem ad Tytum.iij. hereticū
poſt alteram monitionem fa
cit vitare. Jdem quoq; ad

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Gal.j.ſcribens ait.Si angel⁹
vobis de celo aliđ euãgeliza=
uerit p̃terq̃ qđ euãgelizaui/
mus vobis anathema ſit . ſic
ergo anathema tenetꝯtra an
gelum ⁊ ꝯtra hoiem. Deniq̃
Joh.Chorinthum hereticuꝫ
publice excõmunicauit:⁊ vi/
tare p̃cepit.q̄ oia arguunt he
reticoꝝ modernoꝝ v̓ſutias q̄
eccleſie detrahẽtes dicũt eam
nõ habere auctoritatẽ excoi=
candi:ſuſpendendi:⁊ interdi
cẽdi:⁊ ꝑ ꝯſequẽſ dogmatizãt
nõ eſſe curandas eccl̄iaſticas
cenſuras:cũ tñ dicat Criſoſt.
xj.q.iij.c.nemo cõtemnat vbi
dicit̃:Nemo ꝯtemnat vincu=
la eccl̄ie.nõ eñ homo eſt q̄ li/
gat:ſed xp̄s qui hanc poteſta
tẽ dedit:⁊ dñs fecit homines
eſſe tanti honoris. Circa igit̃
ꝓſecutionem huius materie
breuiter de tribus principali=
bus eſt ꝯſiderãdũ p̄mo q̄dez
de excoĩcatione.ſecũdo de ſu
ſpenſione.tertio ⁊ vltimo de
interdicto.Eſt aũt excõmuni
catio a qualibet licita coione
⁊ legitimo actu ſeꝑatio. xj.q.
iij.euidenter.Alibi eñ vocat̃
eterne mortis dãnatio .xj.q.
iij.nemo epiſcopoꝝ. Alibi ei
d̄r aĩe ⁊ corporis detrimẽtum
ij.q.j.đ manifeſta. Itẽ deijcit
de eccl̄ia ⁊ tradit diabolo .xj.
q.iij.audi.Et breuit̃ excoica=
tio q̄ dicit̃ alio nomie anathe
ma nõ eſt niſi a deo ſeparatõ
xxiiij.q.iij.Certuꝫ eſt.Et hoc
eſt magna pena.Nã qñ q̄ſ ex
cõmunicat̃ ſtatim mẽbrũ dei
eſſe deſinit ⁊ incipit eſſe mem
brũ diaboli.xj.q .iij.excellen=
tiſſimus.Morq̃ vt ab eccl̄ia
repellit̃ rapido ore demonuꝫ
deuorat̃.xj.q.iij. abſit . Sunt
autẽ due ſpẽs excoĩcationis.
vna q̄ ſeꝑat a ſacris eccl̄ie ⁊ a
participatõe fidelium ⁊ ab in
greſſu eccl̄ie.Et hec đ2 maior
ſeu anathema.Alia ẽ que ſe=
parat ſolũ a ſacramẽtis : vt ẽ
quodlibet pctm̃ mortale.Eſt
hec d̄r minor.de vtraq̃ dicit̃:
iij.q.iiij.engeltrudã.A prima
nõ abſoluũt ſimplices ſacer=
dotes:ſ; a ſecũda in caſib⁹ tñ
ipſis permiſſis a iure. Unde
ſciẽdũ q̄ q̃ttuor ſunt genera
excoĩcatoꝝ:vt colligit̃ .xj.q.
iij.ad menſã.Prio qñ q̄s pec
cat ⁊ de⁹ recedit ab eo.Scđo
qñ q̄s de ꝯſilio ſacerdotis ab
ſtinet ab euchariſtia. Tertio
qñ q̄s eſt excoicat⁹ minori ex
coĩcatione.vt q2 coĩcauit ex=
coicato in locutiõe vel cõmi=
ſit ſacrilegiũ vel eſt ſymonia=
cus.Quarto qñ q̄s eſt excoĩ
catus excõmunicatõe maiori
⁊ tũc ꝓprie đ2 excoĩcatus et
etiã vitandus ſm̃ Johẽm de
deo q̄ ita notauit in p̄dicto ca

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nonē.ad mēſaʒ.τ archi.ibidē poſt eum. Circa iſtā materiā eſt vidēdū de quattuoꝛ. Pri=mo ꝙ ſint caſus in quib⁹ quis ipſo facto incidit in ſniam excoicatiōis a iure. Scdo quis ſit effect⁹ excoicatōis. Tertio in quib⁹ caſib⁹ ꝑticipans ex=coicatis incidit in eādē ſniam excoicatiōis. Et in quibus ꝑmittit quis ꝑticipare licite excoicato. Quarto de foꝛma ferendi ſniam excoicatōnis. et impendēde abſolutionis. De pmo ſciēdū ꝙ quiqginta ſūt caſus in quib⁹ ipo facto quis ſniam excoicatōis incidit qs bñ enumerat. Jo.an.i.c.eos. qui de ſen.ex.li.vj.i glo.iij.et eodē ti.i cle.in.j.glo. Et ſciendū ꝙ pm⁹ eſt qñ quis incidit hereſim dānatā.vt.iiij. q.iij.c ij.τ.iij.aut qui nouā hereſim fingit.de here.ad abolendaʒ eſt ſic excoicat⁹. τ ſiir credēs hereticis vł eos receptās:aut eis fauens.de hereti.ſicut ait Secūdus cū quis aſſerit ro=manaʒ eccľiam nō eſſe caput omniū: nec ei tāq̄ capiti obediendū.di.xix.nulli phas. vñ hodie diffinitū habet τ declaratū ꝑ Bonifaciū octauuʒ ꝙ ſubeſſe romano pōtifici omi hūane creature ē de neceſſitate ſalutis.vt patet i ſua extrauagāti ꝙ incipit vnam ſctām

Terti⁹ caſus qñ rectoꝛes ciuitatis faciūt exactōes indebi=tas in clericos τ admoniti nō deſiſtūt: vt ꝺ emunitate eccleſiarū.nō minus. Quartus caſus eſt.cū quis non electus a duab⁹ ꝑtib⁹ cardinaliuʒ gerit ſe ꝑ papa de elec.licet. Quī=tus cū qs magiſter ſcolariuʒ tractat cuʒ aliq̄ ciue bononie de ꝯductōe hoſpitij irreq̄ſit° i q̄linis niſi tp̄s fuerit elapſum vt ꝺ locato τ ꝯducto ex reſcripto. Sext⁹ cum monachi: canonici regulares:archidiaconi:ꝑpoſiti:plebani:cātoꝛes:τ alij clerici ꝑſonatus habētes aut etiā q̄cunq̄ ꝑſbiteri audiunt leges τ phiſicam. ne clerici vel monachi τc. cū magnopere.τ.c.ſup ſpecula. Sec⁹ ſi hñt tñ eccľiam parrochialem τ nō ſūt ꝑſbiteri nec clerici vł monachi τc.ſtatutum.lib.vj. Septim⁹ cū quis ꝑticipat cū excoicato i crimie. ꝑpter qꝺ excōmunicat dando ei ꝯſiliū auxiliū vel fauoꝛē de ſen. ex. ſi cōcubine. Octauus ſtatuē=tes ſtatuta ꝯ libertatē eccľie. tam ꝯſules q̄ eoꝝ ſcriptoꝛes de ſen.ex.nouerit.τ.c. grauē. Nonus qui vtunt oꝛdinationib⁹ a ſciſmaticis factis de ſciſmaticis.c.j. Decim⁹ quicūq̄ loquit ſecrete vel mittit ſcri=pturas vel nūcium alicui car

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dinali qñ ſunt recluſi occaſione electõis pape: vt de electione. vbi piculũ. li. vj. Et idem de dñis rectorib⁹ ⁊ officialib⁹ ciuitatis q̃ iminẽte ipa electione nõ ſeruauerint ipam conſtitutionẽ. Undecim⁹ de his qui grauãt aliquos q̃ cũ pro vno rogabãtur eligere noluerunt. de elec. ſciãt cũcti lib. vj. Duodecim⁹ de rectorib⁹ ad regimẽ vrbis romane electis ⁊ de fautorib⁹ q̃ fecerũt cõtra cõſtitutionẽ ſup h̄ factã vt de elec. fũdata li. vj. Tredecim⁹ de his q̃ vocant̄ ad dirigẽdas moniales in electiõib⁹ niſi abſtineãt ab his p q̃ poſſit i eis diſcordia oriri vel nutriri: vt de electõe indẽnitatibus. Decimuſq̃rtus de his q̃ ꝓcurant ꝯſeruatores dari: ⁊ intromittũt ſe de his q̃ nõ licẽt de offi. dele. ſtatuim⁹ li. vj. Decimuſquitus de his q̃ abſolutionẽ de aliqua excoĩcatõe vel reuocatõe eius: aut etiã ſuſpẽſionis vel interdicti extorquẽt p vim aut p metũ. Nam hec abſolutio nõ valet ⁊ incurrit̄ noua excoĩcatio: vt de his q̃ vi metus ve cauſa fiũt. c. vnico. lib. vj. Decimuſſextus qui fingit fraudulenter aliquem caſum p quẽ aliq̃s iudex vadat ad aliquã mulierẽ ꝓ teſtimonio: vt de iudicijs mulieres. Decimuſſeptim⁹ de his q̃ ꝓlatos vel capitula vel alias ꝑſonas eccliaſticas cõpellũt ad ſubmittẽdũ laicis vel alienãduꝫ bona imobilia eccleſiarum. Et ſilr laici qui vſurpãt ſibi hmõi illicite: niſi admoniti deſtiterit. de rerꝫ alienatõe hac conſultiſſima li. vj. Decimuſoctau⁹: q̃cũq; i ꝑſonis eccleſiaſticis vel eccliјs p ſe vel p aliũ ſuo nõie vel alieno pro ꝑſonis vel reb⁹ q̃s non cauſa negociatõis deferunt vel deferri faciũt ſeu trãſmittũt exigunt aliquod pedagium. de cenſibus q̃q; li. vj. Decimuſnonus de his qui ĩpediũt iudiciuꝫ delegati vel cuiuſcũq; iudicis eccleſiaſtici de imunitate eccleſiaꝝ. qm̃. Uigeſim⁹ de his qui iubẽt ſubditis ſuis ne ꝑſonis eccleſiaſticis vẽdãt aliquod bladũ vel ſimilia de imu. ec. c. ſi. li. vj. Uigeſimuſp̄mus de religioſis qui habitũ ſue religionis dimittũt. vel q̃ accedũt ad ſtudium ſine licẽtia ſui ꝓlati vel cõuentus vel qui coraꝫ talib⁹ legit ſcienter qui dimiſerũt habitũ ne clerici vel monachi ⁊c. nec piculoſo li. v. Et ſicut recitat Jo. an. in nouella ſup regula. li. vj. referens Guill. de lata petri diſputaſſe de monacho q̃ bñ defert habitũ monachalem ſed

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

opertuꝫ habitu clericali ꝙ ſit
apoſtata. Qđ hodie videt̃ ap
pꝛobatū de vita ꝛ ho.cle.qm̄
in pͥncipio in cle.in ꝟ.a religi
oſis.ꝗ oia ꝟa ſunt ſm̄ Johã.
an.qn̄ monach⁹ iuſtã cauſam
trãſformatõis nõ allegat. Ui
geſimuſſecūdus ꝗ hereticos
ſeu fautoꝛes.credentes.rece
ptatoꝛes vel defenſoꝛes eoꝝ
ſciēter tradiderint eccłiaſtice
ſepulture.de here.ꝗcunqꝫ.li.
vj. Nec tales debent abſolui
niſi pͥus talē ſepultū pꝛopꝛijs
manib⁹ extumulent. Jdeꝫ de
illis laicis qui publice vel pꝛi
uatiꝫ de fide catholica diſpu=
tant: vt dꝛ ibidē. Dicit tamen
Jo.an.ꝙ in iſtis caſib⁹ eſt ca
nõ ferende ꝛ nõ late ſentētie
ꝛ hoc eſt tenēdū. Uigeſimuſ=
tertius: ꝗcunqꝫ rectoꝛ ſecula=
ris vel ꝗcunqꝫ officialis eius
cognoſceret de crimine here=
ſis.aut captiuos liberaret vł
dyoceſanoꝝ inqͥſitoꝝ officiū
impediret de here.inquiſi.li.
vj. Uigeſimuſquart⁹ ꝗ ꝑ aſſi
ſimos vel aſſaſſimos aliqueꝫ
xpianum interfecerit. Dicun
tur aūt aſſiſimi vł aſſaſſimi ꝗ=
dam infideles qui ex ꝗbuſdã
falſis opinionib⁹ ꝗb⁹ fuerunt
enutriti facile mittebāt̃ ad oc
cidēdum quecūqꝫ xpianū nõ
curantes niſi ob hoc ipſi occi
dendi eſſent.de homicidio ꝑ
humani li.vj. Uigeſimuſqui=
tus de clericis qui manifeſtis
vſurarijs ad fenus exercēdū
domos locãt.vel alijs titulis
ꝯcedūt.de vſuris.vſurarum.
li.vj. Uigeſimuſſext⁹ de his
ꝗ ꝯcedūt repſſalias ꝯ̄ pſonas
eccłiaſticas ſpãliter ſiue gene
raliter: vt de iniurijs ꝛ dãno
dato: ꝛ ſi pignoꝛationes.li.vj
Dicūtur auteꝫ repꝛeſſalie qn̄
vnus oꝛiundus de vna terra
ſpoliat̃ ab alio de alia t̃ra oꝛi
undo.ita videlꝫ ſi debituꝫ nõ
ſoluit̃ ei tūc dat̃ ptãs ipi ſpo=
liato ꝙ ſatiſfaciat ſibi ꝯ̄ quelꝫ
de terra illa vn̄ ē ille debitoꝛ:
vł ſpoliatoꝛ. Uigeſimuſſepti
mus ſi dn̄s vł rectoꝛ tpalis nõ
fecerit ea obſuare ꝗ ſtatuūt̃
ꝯ̄ inſecutoꝛes cardinaliū ſeu
alicui⁹ de familia eoꝝ vel pa
pe.de penis felicis.li.vj. Uige
ſimuſoctau⁹ ꝗcūqꝫ dat licētiã
occidēdi ſeu accipiēdi vel alꝰ
i pſonis vł bonis ſuis vel ſuo
rū guãdi eos ꝗ ꝯ̄ reges baro
nes nobiles vł ꝗſcūqꝫ tulit ex
coicatõis ſuſpēſionis vel iter
dicti ſnĩas.ſiue iſtos ꝗꝝ occa
ſione ſunt ꝓlate vel eos qui
eos obſuãt: aut eos ꝗ taliter
excoicatis communicare vo
lūt niſi licētiã ipam reintegra
liter reuocēt.ꝛ ſi qua ſunt ab
lata reſtituant ſiue ꝓ illis ſa=
tiſfaciãt. Et ſimiliter ꝗ dicta li

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

centia vſi fuerint. vel etiã ſine licentia ſuo motu h fecerit ex coĩcatõez incurrũt. In qua ſi pmanſerint p duos mẽſes nõ niſi p papã abſoluũtur. de ſẽ. excõ. qcũqꝫ li. vj. Uigeſimuſ nonus qñ quis ab excoicatione fuit abſolutus in mortis articulo vel alio ĩpedimento ſi ceſſante articulo vel alio im pedimẽto nõ pñtet ſe qꝫtocitius poterit illi a q̃ abſolui debuerat reĩcidit ĩpo facto i eã dem ſñiam. de ſen. excõ. eos li. vj. Trigeſimus qñ aliq abſoluuntur a ſede apoſtolica: qꝫ ſe preſentent ordinarijs vł vel a legatis ꝛ iniungitur eis alijs ſuſcepturis penitẽtiam ꝛ paſſis iniuriã ſeu eis qbus obligati ſunt ſatiſfaciant. ſi h nõ faciãt cũ pmo poterint re incidunt in eandẽ ſentẽtiã: vt in dicto ca. eos q. li. vj. Trigeſimuſprim⁹ de his qui in cimiterio ſepeliũt corpora tpe interdicti: vel vſurarios maniſeſtos ſcienter ſepeliũt a q̃ excoĩcatione nõ debent abſolui: niſi prius ad arbitriũ dyoceſani ſatiſfecerint quib⁹ premiſſa fuit iniuria irrogata. d ſepulturſ. eos. in cle. Trigeſimuſſcõs de religioſis qui decimas ecclĩe debitas ſibi appropriãt vel vſurpãt: ſiue qui nõ pmittũt ſolui eccleſijs decimas quib⁹ tenent iuxta tenorem clemẽtine. de decimis religioſi. Trigeſimuſterti⁹ de monachis ſiue canonicis regularib⁹ q nõ habẽt adminiſtratiõẽs. ꝛ pferũt ſe ad curias pncipũ ſine licẽtia platoꝝ vt dãnũ aliqđ inferant platis ſuis aut mõaſterio. vt de ſtatu mo. ne in agro. in cle. Trigeſimuſ quart⁹ de monachis q ĩtra ſepta monaſterij arma tenẽt ꝛc. vt i dicto c. ne i agro Trigeſimuſqnt⁹ de his q ĩpediũt viſitatores monialiũ vł canonicoꝝ: niſi moniti deſtiterit. vt de ſtatu mõachoꝝ accedẽtes in cle. Trigeſimuſſextus de qbuſdã mulierib⁹ q̃ dicunt beguine. ſilr ꝛ religioſi q eas in tali ſtatu fouẽt. de religioſis domib⁹. cũ de qbuſdã. in cle. Trigeſimuſſeptim⁹ de illis q ſciẽter ꝯhũt mrimoniũ in gdu ꝯſanguinitatſ vel affinitatſ phibitſ. vel cũ monialib⁹. vel ꝯhẽtes q ſũt religioſi vel moniales. ſiue etiã clerici in ſacris. vt de ꝯſan. ꝛ af. eos. i cle. Trigeſimuſoctau⁹ de inqſitorib⁹ hereticoꝝ: q ptextu inqſitiõis officij qbuſuis modis illicitſ pecuniã extorqnt. vel etiã bona eccĩaꝝ ob delictũ clericoꝝ applicãt fiſco. de hereticſ. volẽtes. i cle. Trigeſimuſnonus: ptãs. capitanei.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rectores: ꝓsules ⁊ iudices: cōſiliarij ⁊ alij officiales q̄ ſtatuta ſcribūt. faciūt ⁊ dictāt per que q̄s compellit̄ ſoluere vſuras vel ſolutas nō repetere ⁊ q̄ ſm ea iudicant. ⁊ qui habēt ſup hoc poteſtatē niſi ſtatuta ipſa deleuerint/ſunt excōicati vt de vſur ex graui in clemē. Quadrageſim⁹ de religioſis mendicātib⁹ q̄ domos ad habitandū de nouo recipiūt. vl' receptas mutāt ſeu alienant. de exceſ. pla. c. vno. li. vj. ⁊ de penis c. cupiētes in cle. Quadrageſimuſprim⁹: de religioſis qui. ſ. dicūt aliq̄ v̄ba q̄bus retrahūt audiētes a ſolutiōe decimaꝝ: vt in dicto. c. cupiētes. Quadrageſimuſſecūd⁹ q̄ ꝯfitētib⁹ ſibi n̄ faciūt ꝯſciam de decimis ſoluēdis q̄ ſuſpenſi ſunt a p̄dicatōis officio donec ſi cōmode pn̄t faciant eis ꝯſciam. Et ſi interim p̄dicent excōicati ſunt: vt habet̄ ibidē Quadrageſimuſterti⁹ de religioſis q̄buſcūq; q̄ nō ſeruāt interdictū q̄d ſuat mat̄ eccleſia d̄ ſen. ex. c. j. i cle. Quadrageſimuſquart⁹ de fratrib⁹ minorib⁹ q̄ tp̄e iterdicti recipiūt ad officia diuia fratres vl' ſorores de tertio ordine q̄ptinētes dicunt̄ de ſen. ex. cū ex eo Quadrageſimuſquit⁹ oppo nens ſeu impugnās l̄ras pape nouiter electi etiā ante coronationē ſuā excōicatus eſt ꝑ extrauagantez. xj. Benedicti: que incipit quia nonnulli Quadrageſimuſſext⁹ v̄berāſ clericū diabolo inſtigāte: puta ex ira aut aīo vindicādi vl' vlciſcendi ſe in eo ip̄o facto ē excōicatus. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadēte diabolo. ⁊ de ſen. ex. cum illoꝝ. Et notanter d̄: inſtigante diabolo ⁊ ex ira ſec⁹ ſi iocoſe aliq̄s clericū in ludo honeſto offēderet nō aīo iracūdo nec ex malo ꝓpoſito nō incidit excōicatōez. d̄ ſen. ex. cum volūtate. Dicit̄ etiā aīo vlciſcēdi ſe in eo: q: ſec⁹ ſi de mādato ſupioꝝ q̄s capiat clericū incorrigibilē vt ad iudiciū eū ptrahat. talis eīn nullā ſniaz incurrit: vt de ſen. ex. vt fame Nā tales pn̄t etiā ab eccl'ia extrahi etiā violēter. vt dicit glo. ibidē Sup hec dicta poſſūt excuſari magiſtri p̄lati cōſanguinei ⁊ alij i iure exp̄ſſi q̄b⁹ p̄mittit̄ correctō clericoꝝ q̄ ſi etiā aīo iracūdo clericum v̄berāt: ⁊ de correctōne actu nō cogitāt excuſant̄ ƀz hoſt. Nō eīn poſſūt dici ex ira corrigere clericos cū dol⁹ n̄ aſſit ⁊ ꝑ cōſeq̄ns nec violētia ſufficit eīn q̄ correctiōez habeāt i habitu. Quadrageſimuſſeptimus de iſtis laicis qui colle

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ct as tallias ⁊ onera imponūt
eccleſiaſticis pſonis: ab ipſis
ſuoꝝ ꝓuētuū vel bonoꝝ dimi
diā dcimā ſeu vigeſimā extor
quētes. d imu. ec. clerici. li. vj
Quadrageſimuſoctauus de
plati ⁊ de illis pſonis q̄ hmōi
laici elemoſynas vł collectas
q̄ſcūqꝫ pſoluūt. vt habeť ibi=
dem. Hodie vero ſolū locum
habet in exigētibꝰ laicis qui
ſoli incidūt in excoīcationem
nō tñ habet locū in ſoluētibꝰ
vel recipiētibꝰ a ſponte ſoluē
tibus: vt de imu. eccle. qm̄. in
cle. Quadrageſimuſnonꝰ p=
cutiens aliquē qui nouiter ē
religionē ingreſſus. lꝫ nondū
ſit ꝓfeſſus incidit in excoica/
tionē de ſen. ex. religioſa. lib.
vj. Quīqageſimꝰ de illo qui lꝫ
nō mādauit pcutere clericuꝫ
aliquis tñ noīe ſuo: puta fa=
miliaris eiꝰ vel ꝯſanguineus
pcuſſit clericū: ⁊ ille ratū ha=
buit poſtea excoicationē in=
currit ipo facto. de ſen. ex. cū
quis li. vj. Alios caſus quere
ſupra in. c. de ſacramento pe=
nitentie. Et qꝛ dictū ē i. xlvj.
caſu ꝙ nō ois pcutiens cleri=
cū incidit in canonē late ſnīe.
Ideo vidēdū ē breuiteꝛ ꝙ q̄t
tuordecim ſūt caſus i quibus
pcutiēs clericū nō icidit in ex
cōmunicationē. Prio quādo
quis ignorabat an clericꝰ eſſꝫ
puta qꝛ comam nutriebat de
ſen. excō. ſi vo. Scdo ſi nō de
fert habitū vł tonſurā nec ali
q̄d de clericatu oñdit ſi tertio
ammonitꝰ non ſe corrigat. de
ſen. ex. c. ꝯtigit. ⁊. c. i audiētia
Tertio in clerico qui ꝯtēpto
habitu fert arma. ⁊ tertio mo
nitus nō corrigiť: vt i pdicto
c. i audiētia. Et etiā ſi nō mo=
nitꝰ ſit ⁊ ſe imiſceat tyrannidi
de ſen. excō. cū nō ab homie.
Quarto i clerico exercēte ne
gocia ſecularia: vt i. c. ſacdoti
bus ne clerici vł monachi. et
ꝑus requiriť monitio: vt i. c. i
audiētia de vita ⁊ ho. cle. c. ſi.
Quito in clerico cōiugato ſi
non fert habitū clericalem de
cleri. ꝯiuga. li. vj. Sexto i cle
ricis buffonibus: macellariis
goliardis: qui ſi per annū ex=
ercuerint artē ſuam: vel ſi mi
nori tpe admoniti nō deſtite
rint. de. vi. ⁊ hone. cleri. li. vj.
c. ſi. Septimꝰ i illis qui nō ex
ira ſed iocoſe ſe pcutiūt vt de
ſen. ex. c. j. debet tñ attēdi q̄li
tas iociꝫ rō fallendi de ꝑſūp.
c. j. Octauꝰ i magiſtro qui tñ
h̄ facit leuiť cauſa diſcipline.
de ſē. ex. cū volūtate. c. ſi. No
nus ē i eo q̄ viꝫ vi ex incōtinē
ti repellit tēpate. de ſen. ex. ſi
vo. Decimꝰ qñ quis cū vxo=
re iuenit clericū turpiter age
re: vel cuꝫ mr̄e vel ſorore vel

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

filia: vt in dicto.c.ſi vero ⁊.c. nec ille. Undecimꝰ ſi fiat de ꝑlato aut mandato ipſius ca uſa correctõis. vt in dicto.c.cũ volũtate.⁊ c.ex tenore. Et ſi nõ fiat cauſa correctiõis tam ꝟberãs ꝙ ꝑcipiẽs icurrũt excõicationẽ de ſen.ex vniuerſitatis. Quod ſi cauſa ſubeſt põt clericũ cape ⁊ incarcerare etiã p laicũ de ſen.ex.ſi laicus li.vj. Sȝ ꝑcutio nõ dȝ fieri p laicũ alioqui ambo icurrũt excõicationeȝ. vt in dicto ca.vniuerſitatis.niſi clericus eſſet adeo id eſt intantũ icorrigibilis ꝙ aliter capi ⁊ corrigi non poteſt de ſen.excõ. vt facit. Duodecimus in turbãte diuina officia queȝ pſbiter vel alius ad quem ſpectat poteſt eijcere de eccl'ia d' ſen.ex. veniens. Similiter cum quis rõne officij qd' in eccleſia obtinet ꝑcutit clericũ. aut etiã cũ ſenior cauſa deuotõis hoc facit: aut dñs ⁊ pater ſiue ꝓpinquꝰ familiariter corrigit. Hec oĩa intellige cũ ſint in minoribus ordinibꝰ cõſtituti. vt i dicto.c.cum volũtate. Tredecimus ſi clericꝰ ſit depoſitꝰ ſiue degradatus: vt de iudicijs cũ non ab hoĩe ⁊ de penis degradatio in ſi.li.vj. Et hoc intellige ſi talis clericus depoſitus eſt icorrigibilis ⁊ noluit viuere ſub regula clericali: vt notatur.in.c.cũ ꝯtingit ꝑmo de ſen.ex. ⁊ nouellator ſup regula delictũ li.vj. ⁊ Joh.an.xvij q.iiij.ſi quis deinceps. ⁊.xxiij q.v.excõicatoꝝ. Als autem ſi eſt corrigilis nõ licet eũ percutere: licet eſſet excõmunicatus.vt in iuribꝰ predictis. Et ratio qꝛ adhuc licȝ excõicatꝰ ſit dũmodo ſit corrigibilis et nondum degradatus retinet ꝑuilegiũ canonis. ſi quis ſuadente qd' eſt ꝯceſſuȝ i fauoreȝ ordinis ⁊ nõ ꝑſonarũ. vt i di.ca.ꝯtingit Uerũtñ. Inno.v. credit ꝙ ꝟberãs hereticũ clericũ nõ incidit canonẽ. ⁊ hoc ipſe notauit de ſen.ex.ſi vero quod tñ intelligẽdũ eſt de heretico depoſito per ſententiã Qd' etiã ſentiũt Goffre. Uincen. ⁊ Bern. Dicit tñ archid. xvij.q.iiij.ſi quis deinceps ꝙ laicus iudex põt expellere ꝑcutere capere ⁊ occidere clericum ſi oĩno ẽ incorrigibilis: ⁊ aliter corrigi nõ ꝑt recepta tñ licẽtia ab eccl'ia. al's nõ lȝ.xvij q.j.ſi qs.xxiij.q.v.vbi de liguribus.c.circũcelliões. Quartuſdecimꝰ qñ clericꝰ tranſfert ſe ad actuȝ prorſus ordini cõtrarium. vt puta erat in minoribus ⁊ factus eſt miles vel bigamus.lxxxiiij. diſtinctiõe quiſquis.⁊c.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

De effectu excoicatiōis

E ſecundo d

ſcꝫ de effectu excō municatōis Sciē dum eſt ꝙ excoicatus maiori excoicatiōe nō pōt eligere neqꝫ eligi.neqꝫ beneficiū eccłiaſticū acquirere: nec de beneficijs ſuis aliqd pcipere. vt de appellationib⁹. paſtoralis.in fi.Et hoc qñ eſt in mora petende abſolutōis: de pceſſione pbendarū. qꝛ diuerſitatē. Item nemo dꝫ ſibi participare loqndo orādo.ſalutādo.bibendo. comedēdo. xj.q.iij.ſicut aplī. Itē nō pōt pſtitui pcurator neqꝫ pcuratorē pſtituere ad agendū nec ferre aliquā ſententiā. Itēꝫ ſi ipetrat aliud reſcriptū pterqꝫ ſup articulo excoicatiōis nō valet.de reſcri.ipo iure.li.vj. Itē ſi pfert alter qđ ſacrm cū ſolēnitate:aut ſe ingerat diuinis irregular eſt.vt de cle.ex miniſtrāte.c.aplīce. Nec pōt per eū diſpēſare niſi p papaꝫ de ſen.ꝛ re iudi.cū eterni.li.vj.

Itē excoicatus eſt ſuſpēſus tam ex officio ꝙ ex beneficio vt in glo.vlti.c.cum bone. de eta.ꝛ qli.xj.q.iij. rurſus. vbi dicit Arch.ꝙ etiā ſol⁹ lapſus anni abſqꝫ ſnia canonis a bñficijs ſufficit.Et vlterius non audiat ſup bñficijs.ꝛ ita videtur loqꝫ iſtud ca.rurſus ſꝫ Inno.q̄ b notat in dicto ca.cum bone. Oibus eñ bñficijs tā habitis ante excoicationē ꝙ poſtea acqſitis dꝫ ſpoliari p ſententiā. Si p annū in excoicatione vel interdicto pmanſerit ꝛ poſt taleꝫ ſniam latam poſt annū ſup amiſſione bñficiorꝫ nō audiat vlteri⁹ ſuper eis.vt dic.c.rurſus. Que aūt dicunt in excoicatione eadeꝫ intellige in ſuſpēſione.ar.pdicti ca.cū bone.vbi ſic notauit Inno.Et etiā intellige de illo qui excoicat p cōtumacia.et qui citat⁹ ſup crimine nō cōparuit. Talis eñ habet p cōuicto vel p pfeſſo. Et priuat beneficijs poſt annū.ꝛ vt hereticus cōdēnat.vt de hereticis.Cū ptumacia.li.vj. Item effect⁹ excoicationis ē ꝙ licꝫ ſit in iuſta ex ordine vel cauſa.tñ ligat.xj. q.iij.c.j.ꝛ đ officio legati.cū ptingat.đ ſen. excō.cū p tuas. ꝛ ca.ſecrete vbi de b. Sꝫ diceres nōne iudiciū eccłie dꝫ ſe pformare iudicio dei? xj.q.iij.tūc vꝫa.ij.q.j.deus ops.de ſen.excō.a nobis.ꝙ deus nullū ligat iniuſte de pe.diſt.iij.ſi ex bone.ḡ eccleſia nullū dꝫ ligare iniuſte. Item deficiente cauſa ppter quā aliqd dꝫ fieri iuſte deficit

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

⁊ effectus lxi.di.his oībus de bigamis.debitū.de apel. cuꝫ ceſſante. Sed cauſa excoīcatōis dꝫ eē pctm̄ mortale. xj.q iij.nemo epoꝝ.h aūt ceſſat in excōmunicatione iniuſta:ergo nō debet ligare. Dicendū eſt ad hoc ꝙ licet nullus debet excōmunicari iniuſte: tn̄ ſi excoicetur tenet excōmunicatio apud eccleſiā militantē licet non apud deū. Et hoc fit ideo vt eccliaſtica cenſura eo plus timeat̄. Et vt homo creſcat ꝑ obedientie meritū iniuſte ſentētie parēs. Unde dic̄ glo.xj.q.iij.nihil ꝙ licet iniuſta ſentētia ſit timenda ⁊ tenēda q̈tum ad militantis eccleſie iuſticiā nec miruꝫ ꝙ apud deū nō tenet q̄ nō falli: ſ apd eccl̄iam tenet q̄ fallit̄ ⁊ q̄ fallit de ſen.excō.a nobis. Non eſt tamen intētio eccleſie aliquē iniuſte excōmunicare im mo punit acriter iniuſte excōmunicātes.vt pꝫ.xj.q. iij. illd ⁊ de ſen.ex.cū medicinalis li. vj. Quando ergo dicit̄ ꝙ excōmunicatio eſt eterne mortꝭ dānatio.intellige ſi cōtēnitur als non. Et ita ſolus ꝯtēptus inducit damnationem.xxiiij. q.iij.notandum ⁊ habetur in glo. nemo epoꝝ.xj.q.iij.

De participatione cum excommunicatis.

Conſequēter de tertio. ſ.de ꝑticipatiōe cū excoīcatis eſt ſciendū ꝙ q̄dā ꝑticipatio ē illicita.ſ.cū q̄s participat excoīcato in crīmie ꝓpter qd̄ excōmunicatus ē:ſcꝫ dando ei cōſiliū auxilium vel fauorem ⁊ talis incurrit eandem ſnīam de ſen.ex.ſi cōcubine.⁊.c.nuꝑ. Secundo quā participat in crimine mortali ſ nō in illo ꝓpter qd̄ excoicatus eſt:⁊ talis mortaliter peccat:ſ nō incurrit eandē ſnīaꝫ excōmunicatōnis. Tertio qn̄ ꝑticipat ei in diuinis. ſ.recipiendo eū ad diuina officia.vel ad ſacramēta vel ad ſepulturam. Et lꝫ talis nō ſit irregularis p̄ma vice tn̄ ꝓpinquus eſt irregl̄aritati. Et ſi celebrauerit in tali peccato erit irregularis.de ſen.excom.is qui. li.vj. Quarto qn̄ quis participat nō in crimīe ſed in loqndo orando vel bibendo ſecū. Et de tali participante dicit Tho.ꝓbabiliter poſſe dici ꝙ nō peccat mortalit̄ niſi ex cōtēptu vel ꝯtra ꝓhibitionē ſuperioris. Un̄ regulare eſt ꝙ ꝑticipās ꝑtinacit̄ excoicatꝭ peccat mortaliter:⁊ pōt excoicari maiori excoicatione. Non ſic aūt eſt de ꝑticipante qua=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dam leuitate in v̓bo vel in cibo aut potu ꝛc. cū valde graue eſſet ꝙ q̇s ꝓ vno leui v̓bo incideret excoicationē vel mortale pctm̄. Per hoc pōt ſolui illō dubiū qđ cōmuniter iter dentes multoꝝ voluit̄. vtruꝫ ſcꝫ participans excoicato vt iam dictū eſt peccat mortalit̄ Et an ſentētiā incurrit. Hoſt. videtur tenere ꝙ tunc peccat mortalit̄ qñ hoc facit pertinaciter in cōtēptū ꝛ ꝯtra ꝓhibitionē ſupioris ſpecialiter vel generaliter factā. Nā in h̄ caſu eſt excoicādus participās alij ſm ipſuꝫ vt de cleri. excō. miniſtrante ſi celebrat. in fi. ꝛ de ſen. excō. ſtatuim⁹. in fi. et eo. ti. ꝯſtitutionē. li. vj. Ex quibus infert̄ hoc ſalubre documentū ꝛ ſalutare ꝯſiliū ꝙ ex quo ante ammonitionē factā participās excoicari nō pōt. vt dic̄ Arch. vbi ſupra. reſtat ꝙ venialit̄ peccat. Ex quo autem poſt āmonitionē factam ꝛ ſpretā excoicari pōt. planū eſt ꝙ tūc peccat mortalit̄. Nā etiā excoicationis ſententia non eſt ferenda niſi ꝓ mortali pctō. Sic ḡ ſm Arch. ꝯtinacia eſt cauſa ꝓ qua ſola fert̄ hec ſentētia. ſic itelligit Hoſt. c. ſacris. qđ vi metus ve cauſa ꝛc. Et ex his ꝑtꝫ ꝙ ſi q̇s excōmunicat⁹ eſt pro ꝯtumacia vel alio crimīe. vel vt ſatiſfaciat: ꝛ ex ꝓceſſu nō eſt ꝓhibitio generalis vł ſpecialis participātib⁹ facta. participās cū tali. in locutione: comeſtione ꝛc. nō peccat mortalit̄ ſ₃ veniāliter. Nō q₂ nō facit ꝯtra ꝓhibitionē ſuperioris: cum adhuc nō ſit ꝓhibitū. Ideo dicendū eſt ſm Arch vbi s̄ ꝙ ſi q̇s cōmunicat excoicato contra ꝓhibitionē canonum peccat venialit̄. niſi forte nimis freq̄nter vel in ꝯtēptū canonum: q₂ tūc eſſet mortale. ſic pōt intelligi. xj. q. iij. excellentiſſimus. ꝛ xxv. di. c. als. Sed ꝯtra ꝓhibitioēꝫ hoīs mortalr peccat. Vn̄ ꝯſueuit dici ꝙ minius agit̄ cū lege q̄ꝫ cum miniſtro legis. ff. de arbi. l. celſus. Ita notauit Hoſti. in ca. ꝙ in dubijs. de ſnīa excō. ꝛ hoc teneas Nec aduertas illū mōachum Raymūdū cū lata cappa ꝛ ſtricta ꝯſciētia q̇ in ſūma ſua dic̄: ꝙ ſi aliq̇s cōmunicat excoicato in caſu non ꝯceſſo ſcienter: ſi nouit ius: vel ſi eſt clericus ſemꝑ peccat mortaliter quē ſecutus ē Inno. quartus vt ipſe notauit de dolo et ꝯtu. v̓itatis in glo. vlti. iuxta fi. ꝛ in ca. ſacris. qđ met⁹ cauſa. applicando textualia ꝑut potuit ꝓ ſua opinione facienda Contra quos eſt hodie to

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ta ſchola iuriſtarū ꝛ theologoꝝ: qui ſeq̄ntes btm̄ Tho. i iiij. ſententiarū dicūt ꝓ ꝯcluſione ꝙ q̄uis q̄s ſcienter excoīcato cōmunicet ñ peccat mortalit̄: niſi in trib⁹ caſib⁹ ſcȝ qñ coīcat in crimine: vel in cōtē/ptum ſupioris: aut in cōtem/ptū clauiū. vel ſi coīcat in diuinis: qđ teneas ſm Archid. Ubicūq; ḡ iuenies in iure ꝙ cōmunicare excoīcato ē peccatū mortale: itellige cū h̄ ex ſtudio fit ꝛ in ꝯtēptum: ita in/telligit̄ ca. excellentiſſim⁹. xj. q. iij. vt Hugo ibidē notauit. Si̇l̄r in diuinis cōmunicare ē mortale vt dicit Hugo. xj. q. iij. rogo. Simil̄r in crimie eſt mortale. vt de ſen. ex. nuper.

Preterea ſciēdū ꝙ nō dicor cōmunicare excoīcato: lȝ ego ꝛ ipe ſum⁹ in eadē domo. ego ꝓ meis negocijs: excoīcatus autē ꝓ ſuis. Sȝ ſi ego ꝛ excoīcatus irem⁹ ad papam vel ad aliū dñȝ vt ꝓ eodē rogarem⁹ bene inciderē excoīcationem ꝛc. Itē ſi ego ꝛ excoīcat⁹ habemus vnā camerā cōmunē bñ lȝ mihi cū excoīcato eē in eadē camera ꝛ iacere ꝛ comedere: ſ; nō in eadē menſa vel in eodē lecto. q: hoc nō pt eē ſine volūtaria coīone: ſm Archid. qui ita notauit. xj. q. iij. apli. Sȝ diceres tñ ſctūs Johānes euāg. exiuit balneū ꝓpter cherinthū excoīcatum. xxiiij. q. j. oīs q̄. Dicēdū ꝙ illud fuit ex ſupabūdātia iuſticie: ꝛ cū h̄ q: aliud eſt dimittere delicias ꝓpt̄ p̄ſentiā excoīcati: qđ ē bonuȝ ſic fecit beat⁹ Johs. aliđ ius ſuū dimittere: qđ nō ē bonū ſm Inno. q̄ ita notauit. de ſen. ex. nup. Preterea ſciēdū ꝙ ſi excoīcat⁹ intrat eccliaȝ oēſ exibūt eccliaȝ ſ; glo. xj. q. iij. ſic apli. Sacerdos tñ ſi icepit miſſaȝ nō exibit. q: nō relinq̄t officiū inexpletū. vij. q. j. nihil. Hugo aūt notauit in c. cū excoīcato. ibidem. xj. q. iij. ꝙ ſacerdos remanebit cū duob⁹. Hoſt. v̄o i ſūma. de ſen. ex. c. fi. dicit ꝙ ſi excoīcat⁹ eijci non pōt de eccleſia. ꝛ p̄ſbiter nōdū incepit canonem veſtes exuat ꝛ recedat. Si v̄o incepit ꝑficiat miſſaȝ. ꝛ ab ipo excoīcato oc̄los auertat. ꝛ tuti⁹ ē vt ſtati ſumpta coīone ſacri vadat ad ſacriſtiā ꝛ ibi miſſaȝ cōpleat. de ꝯſe. dj. ij. relatum. Concordat Hoſt. ꝛ Goffre. Dic̄ tñ Inno. de ſen. ex. nup. ꝙ ſi in eccleſia eſſet excoīcatus nō tñ cā orā di. ſ; ꝓ alio ſuo negocio nō videt ipe Inno. q̄re in eadē eccleſia orare nō poſſem cū nō participo ſibi i orone. ex q̄ nō orat. licet alij ꝯdicant. Dicit

etiã ſi excoicat⁹ eſſʒ extra ec/ cleſiã ⁊ audiat miſſam ſtatim ſacerdos debet ceſſare ⁊ alij orantes recedere: niſi forte in cepiſſet canonez miſſe: vt di= ctũ eſt ⁊ hoc ne relinq̃t officiũ inexpletũ. Sciat etiã excoica tus ꝙ non licet ſibi ingredi ec cleſiã aliqua hora. Et ad hoc facit. xxv. di. c. j. poſt ꝑncipiũ xxiiij. q. iij. cleric⁹. ⁊. j. q. j. non lʒ. Niſi cauſa audiẽdi v̾bũ d̾i de ſen. ex. rñſio. de cõſe. diſt. j. ep̃s. xxxv. q. iiij. de his ſʒ Ho ſtienſez qui ita notauit de cle rico excoicato. illud Vñ dicit Egidius cardinalis ꝙ ſi excõ municat⁹ ſicut priuata pſona vult dicere horas canonicas dʒ hoc facere extra eccl'iam ⁊ nõ intra ex cauſa ſupradicta q: ſepat⁹ ẽ ab ingreſſu eccl'ie. Sʒ circa p̃miſſa eſt ſciendum ꝙ q: m'ti ex leuitate: ⁊ ex cau ſis vel ſignis leuibus vitãt ali os tanq̃ excoicatos. id expe dit ſcire qñ quis eſt vitãdus. Pro q̃ ſciendũ ſm Hoſtiẽ. de ſen. ex. cuʒ nõ ab hoie a coio ne illi⁹ qui ꝑ ſacrilega manuũ iniectõe in clericũ in edictum ſeu canonẽ excoicationis ici dit. lʒ denũciat⁹ nõ ſit debes abſtinere dũmõ in iudicio ſit vel h̾ ſciat. ſ. q: vidiſti qñ cle= ricum ꝑcuſſit ⁊ publica ſuper hoc laborat infamia donec ſe purgauerit. ꝑ q̃d allegat. c. cum deſideras. de ſen. ex. ⁊ h̾ vult etiã glo. j. predicti. c. cuʒ nõ ab homine. que dicit ꝙ q̃ꝫ= cito ſcio vnũ excoicatum de= beo ipſum ſtatiʒ vitare q̃uis nõ ſit denũciat⁹. niſi ſol⁹ hoc ſciaʒ. Et h̾ ẽ ꝯtra Johẽz fauẽ tinum ſm Hoſti. ⁊ glo. ſupra dicti. c. qui dicũt ꝙ excoicat⁹ nõ eſt vitãdus quouſq; denũ ciatus ſit. q̃d omnino falſum eſt. Denũciatio aũt nõ fit niſi ꝓpter ignorãtes. argu. de iu= dicijs. ita quorũdam. Et cuʒ q̃ certus ẽ certiorari nõ opor tet. de regulis iuris eũ q̃. li. vj deus eum ligat in hac ſñia ⁊ nõ homo. xj. q. iij. nemo. Vñ ⁊ ſecum trahit executionem. nec ampli⁹ ligat̃ ꝑ denũciatio nem. de appellatõib⁹. paſto ralis. Debʒ ergo vnuſquiſq; vitare excõmunicatuʒ. ⁊ ſi de nunciatus nõ ſit dũmodo ſci at hoc taliter ꝙ ip̃m conuin= cere poſſit. vel etiam ſi famo= ſum ſit vt dictuʒ eſt. ſecus vbi occultum eſt. Et hoc eſt verũ de excoicato in ſpecie. i. noia tim: nõ aũt in genere. Et etiã vbi tibi conſtat tanq̃ homini vel ſi ſit infamatus de hoc pu blice. Secus ſi tibi conſtaret tanq̃ deo. puta in cõfeſſione quia tunc nec in publico: nec in priuato ipſuʒ vitare debes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Item ſi audis hoc ab alijs nõ ſis facilis ad credendum: niſi prelatus hoc tibi nunciet. tũc oino credendũ ẽ.xj.q.iij. cure. Scire tñ debes ꝙ aliqs ꝓpter famã publicã vitaẗ tãꝗ̃ excoĩcatus. lȝ excoĩcatus nõ ſit. ẜm Hoſt. in c. cũ deſideras. de ſen. excõ. vt etiã dicit glo. Q̃d ſi fama eſt aliquẽ eẽ excoĩcatũ vitand⁹ eſt. Et ita fama facit ꝓbationeȝ. Et iſta oĩa intellige quo ad publicaȝ vitationẽ. nã ſi qs ſol⁹ nouit aliquẽ excoĩcatũ. ⁊ hoc ꝓbare nõ põt de facili. ip̃e ſol⁹ eũ vitabit alioqn ſi nec ꝑ aliquẽ ꝓbare poterit: nec ipſe eũ vitabit publice ſꝫ tm̃ occulte. et vbi poterit facere ſine ſcãdalo. Vñ tene ꝓ regl'a ẜm Raymundũ ꝙ ſi manifeſtũ eſt aliquẽ eſſe excoĩcatũ alij teneñt exire de eccleſia vel ꝓcurare ꝙ exeat. Si vo nõ eſt manifeſtum: tunc illi q̃ ſciũt exibunt caute ⁊ ſecrete ita tñ ꝙ nõ ſequaẗ manifeſtatio illi⁹. ſi cõmode poſſunt. als ſi timetur manifeſtatio ei⁹ nõ exibunt. vj.q.ij. ſi tm̃ eps. Occulte nãꝗ̃ excoĩcatus dȝ occulte moneri vt exeat. Cõcordat Goffredus Hodie ꝑ ſtatutũ cõſtãtieñ. bene ꝓuiſum eſt ꝙ null⁹ aliquẽ vitare dȝ vel ꝓ excoĩcato hr̃e: niſi denũciat⁹ ſit et declarat⁹. Et hoc intellige q̃tũ ad publicã vitationẽ. als ſi tibi cõſtat aliquẽ incidiſſe canonem late ſentẽtie debes eũ vitare nõ expectãdo aliquẽ denunciationẽ ꝑ iura ſupius dicta. eo tñ modo q̃ dictũ eſt ſupra. Idem dicẽdũ eſt ſi fama publica eſt: vel audio a fidedignis aliqueȝ excoĩcatũ ẜm Raymũdũ teneor eũ vitare.

Et vt melius iſta recolligas ponunẗ q̃nq; regule de hoc. Quarũ p̃ma talis ẽ. excoĩcato participãs i crĩe icurrit eãdẽ ſñiam excoĩcatiõis. vt de ſen. ex. c. ſi cõcubine. ⁊ c. nuper. Q̃d itellige ſic. ſi dat cõſilium. auxiliũ. vel fauorẽ. ſine q̃bus ille non feciſſet. Scd̃a regula. participans excoĩcato nõ in crĩe: in cõtẽptũ tñ clauium incurrrit mortale pctm̃ Tertia regula. participãs excõmunicato in diuinis. ſcȝ admittẽdo eũ ad diuina. vel ad eccl'iaſtica ſacramenta vel ad ſepulturã peccat mortaliẗ. Et lȝ p̃ma vice nõ ſit irregularis vt de ſen. excõ. is q̃ lib. vj. tñ ingreſſus eccleſie eſt ei interdictus. Vñ ingerens ſe ſcd̃o ad diuina ſit irregular'. de ſe. excõ. is qui. li. vj. Et ſi ſic decedit nõ debet in cimiterio ſepeliri: vt dr̄ ibidem. imo vt in vltimo caſu ſepeliens excoĩca=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tū in caſu nō cōceſſo excōica
tus eſt. vt de ſepultur. eos q̄
in cle. Quarta regula. parti-
cipās excōicato in ꝯtēptū ſu
perioꝝ peccat mortalit̄. xj. q.
iij. nemo. Quita regula. par-
ticipans excōicato bibendo:
comedēdo: loq̄ndo ſemel tm̄
vel ex caſu neceſſario: non tm̄
in ꝯtemptū peccat venialiter
ꝫ patet qꝛ veniale fit mortale
dū placet. ⁊ freq̄ntia delicti fa
cit ꝯtemptū. vt dicit Augꝰ de
fide xp̄iana. Tūc em̄ dr̄ q̄s ex
ꝯtēptu facere qn̄ volūtas eiꝰ
ordinatur ad obuiandū legi.
Sciendū tm̄ circa p̄miſſa ꝙ in
oībus caſibꝰ p̄terq̄ in p̄mo ta
lis participās pōt abſolui a ꝓ
prio ſacerdote. ꝫ in p̄mo caſu
qn̄ cōmunicat in crimie nō pt
abſolui ab alio niſi ab illo qui
excōicauit p̄ncipalē. tm̄ ſi ille
cōmunicās cōmode non pōt
accedere ad excōiatorē pt ab
ſolui a ꝓpo ſacerdote: vt dr̄ i
ca. nup. de ſen. excō. In arti-
culo tm̄ mortis pōt ab omi ex
cōmunicatione maiori p ſim-
plicē ſacerdotē abſolui: ſerua
ta tm̄ forma de q̄ habes s. cir-
ca ſacr̄m penitētie. Preterea
ſciendū ꝙ q̄nq3 pſone excuſā
tur a pctō participationis cū
excōicato. Primo ſi q̄s cauſa
vtilitatis participat. vt ſi loq̄
tur de his q̄ ſunt de ſalute ex
cōmunicati: vel ad ſalutē ꝓ-
priā ſi aliū nō h3 vt loquat̄ ꝓ
debitis. q̄ tenet̄ ſibi excōica-
tus. Scd̄o excuſat̄ vxor par-
ticipās viro excōicato vel ecō
uerſo tm̄ q̄tū ad redditionē3
debiti nō excuſat̄: qꝛ nō tene
tur viro excōicato reddē de-
bitū. ille tm̄ excōicatus tenet̄
vxori petēti reddere. xj. q. iij.
qm̄ multos. in glo. ſup ꝟ. vxo
res. finali. Tertio excuſantur
ſui. ancille. filij. ruſtici. ſuien-
tes. ⁊ oēs familiares q̄ nō de
derūt cauſā3 dn̄o ꝓpter quā
excōicat̄. Et itellige de ſeruis
q̄ ante excōicatōē3 dn̄i ſuire
ceperūt. ⁊ de filijs nō emanci
patis. i. non diuiſis a p̄re: qui
ſūt adhuc in p̄rna ptāte. Ru
ſticos itellige colonos agroꝝ
ſuoꝝ dn̄oꝝ: ⁊ alios q̄ tm̄ in his
laboribꝰ ad q̄s de iure tenen
tur pn̄t participare dn̄o. p̄res
tm̄ nō excuſant̄ ꝑticipātes cū
filijs excōicatis. nec dn̄i cū ſuis
ſm Raymūdū: q̄ tenent̄ ſuos
corrigē minores. Tm̄ dic Hoſt.
ꝙ dn̄i ſuis mercenarijs quos
ſuo magno incōmodo vitare
nō poſſunt: pn̄t cōmunicare
ſimiliter ſocij habentes aliq̄d
in cōmuni. Quarto exuſant̄
illi qui ignorāter cōmunicāt
excōmunicatis. Quito excu
ſantur illi qui i neceſſitate eis
cōmunicant. vt ſi quis com-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

munícans iret ꝑ terrã excõ-
municatoꝝ ⁊ nõ haberet ali-
bi emere victualia. ꝑt i tali ne
ceſſitate ab excoicatis emere
⁊ cuꝫ illis etiã comedere. Ul-
timo ſciẽdũ ꝙ ſepe epi vl' eoꝝ
officiales cõmittũt plebanis
abſoluere aliq̃s excoicatos.
iõ de mõ ⁊ forma abſoluendi
taliũ eſt videndũ. Ubi eſt no
tandũ ꝙ in abſolutõe a maio
ri excoicatione q̃ttuoꝛ ſũt ſer
uanda. Primũ vt excoicatus
ꝑus iuret ſtare mãdatꝭ ecclie
licꝫ hoc nõ ſit de ſubſtãtia ab
ſolutõis. Scdo ſi q̃s ꝓ mani-
feſta offẽſa excoicat' nõ abſol
uatur niſi ꝑus ſatiſfaciat. Si
aũt eſt occulta ſufficit iurato
ria cautio. Tertiũ ẽ vt abſol-
uat' ꝑ eum qui tulit ſniam cũ
pſalmis ⁊ orõnibꝰ circa h' cõ-
ſuetis. Prio ꝑmittẽdo. deus
miſereat' nrĩ. vſqꝫ ad finem. vel
ſm aliquos. miſerere mei deꝰ
deinde. Kyrieleiſon. Pat' nr̃
Saluũ fac ſeruũ tuũ dñe ſpe-
rantẽ in te. Mitte ei auxiliuꝫ
de ſctõ. ⁊ d' ſyõ tuere eũ. Eſto
ei turris fortitudis a facie ini
mici. Dñe exaudi orõnẽ meã
Oremus. Preſta queſumus
oipotẽs deꝰ huic famulo tuo
dignũ pnĩe fructũ. vt eccleſie
tue a cuiꝰ ꝟitate deuiauerat
peccãdo admiſſoꝝ reddat' in
noxius veniam ꝯſequẽdo ꝑ
xp̃m dñm noſtrũ. Tũc ſequit'
forma abſolutõnis. De oipo
tentis dei gratia ⁊ miſcordia
ꝯfiſus auctoritate dñi nr̃i ihũ
xp̃i ⁊ beatoꝝ aploꝝ Petri et
pauli. necnon auctoritate or-
dinaria mihi in hac ꝑte cõceſ
ſa a ſnia excoicatõnis quã in
cidiſti ꝓpt' iniectõeꝫ manuuꝫ
in clericũ ordinatũ: ego te ab
ſoluo ⁊ reſtituo te in ſinũ ma
tris ecclie ⁊ ꝑticipationeꝫ ſa-
cramẽtoꝝ ⁊ coĩonem fideliũ.
In no. p. ⁊ fi. ⁊ ſſ. amẽ. Et idẽ
modꝰ ſeruãdꝰ ẽ circa mortuũ
excõmunicatũ abſoluẽdo ni-
ſi addẽdo ꝟſiculo s ⁊ pſalmos
q̃ ſiũt circa cõmẽdatõeꝫ mor-
tuoꝝ addẽdo collectã. Incli-
na dñe aurẽ tuã. cum illa. Da
q̃ſumus dñe aĩe famuli tui re
frigerij ſedẽ. q̃etis btitudineꝫ
veri lumis claritatẽ. ꝑ xp̃ꝫ do
minũ nr̃m. Quartũ ẽ vt ꝑci-
piat illi ſic abſoluto. ſi erat ab
ſolutꝰ a ſnia canõis vt nũq̃ꝫ ꝯ
illũ canonẽ excedat. ſ. vt nõ ꝑ
cutiat clericũ aliquẽ vl' ꝯſile.

De ſuſpenſionis ſententia.

Circa ſuſpẽ
ſionis ſentẽtiã eſt
ſciẽdũ ꝙ ſuſpẽſio
eſt ꝓhibitio qua q̃s aſtringit'
abſtinẽ ab aliq̃ certo actu le-
gitimo. Et ẽ multiplex. nã tot
ſunt ſingulares ſuſpenſiones

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quot ſunt act⁹ legitimi vñ ꝑt qs ſuſpēdi a bñficio ⁊ officio ⁊ iuriſdictiōe. ab ingreſſu ec/ cleſie ⁊c. Pro quo ſciendū ꝙ Jo. an. in cle. cupiētes de pe/ nis. in glo. magna enumerat xxv. ſuſpēſionis ſpēs Eſt aūt ſuſpēſio a coīone fratrū ſim= plex. xviij. di. ſi qs autē. Alia determinata ꝑ duos menſes ea. di. c. fi. Eſt autē ſuſpēſio a coīone euchariſtie donec pe= niteat de elec. oſius. de his ꝙ fiūt a maiori pte capituli. c. j. in fi. Itē ad oblatōes altaris xvij. q. iiij. miror. Item a pce ptōe ſacroꝝ. xj. q. iij. ſic apli. ⁊ ca. ſequēti. de cle. excō. mi. c. fi. Item a cōſecratione epoꝝ ſimpliciter. de tranſlatione. c. ij. ⁊ determinate ad annū. de elec. puida li. vj. Itē a collati one ordinū oim ⁊ ſimpliciter ꝺ tpibus ordinationū vel nō eſt. ⁊. c. dilectus. ⁊ cū determi natōe anni. eo ti. eos ꝙ li. vj. ⁊ ad trienniū de ſymonia. c. pe. Qñꝙ certoꝝ ordinuꝫ tm̄. de tem. or. c. lr̄as qñꝙ clericalis tonſure tm̄ eo ti. null⁹. lib. vj. Item ab eoꝝ executōe qñꝙ ſimpliciter eo ti. nullus. li. vj. qñꝙ certi ordinis tm̄ ſimpli= citer: eo. ti. lr̄as. vel ad temp⁹ eo. ti. vel nō eſt. de ſymonia. c penulti. Qñꝙ a pōtificalib⁹ tm̄ de trāſla. c. ij. Qñꝙ ab of= ficio ſacdotali. de officio. dele gati. ſane. ij. ⁊ eo. ti. c. ij. li. vj. Qñꝙ nō a toto ſacdotali of= ficio ſ ſolū a celebratiōe miſ= ſarū. qñꝙ tm̄ ꝑ duos mēſes. de clerico pcuſſo ꝑterea. qñꝙ ꝑ annū. lv. di. null⁹. ꝺ ꝯſe. di. ij relatū. qñꝙ ꝑ duos annos. ꝺ clerico pcuſſo ꝑſentiū. Itē eſt ſuſpē ſio ab igreſſu ecclie. qñ= ꝙ ſimpliciter. xvj. q. iiij. null⁹ ⁊. c. ſi qs. deinceps de pe. ⁊ re miſ. oēs. de offi. dele. c. ij. li. vj qñꝙ determinate ad menſeꝫ ꝺ ſen. ex. ſacro: qñꝙ quouſꝙ ſatiſfecerit de cenſib⁹. exigit. li. vj. qñꝙ ſuſpendit̄ quis ab igreſſu ecclie ⁊ diuinis p⁹ mē= ſem. de ſen. ex. c. j. li. vj. Et qd iportat ſuſpēſio ab igreſſu ec cleſie habet̄ de ſen. ex. is cui. li. vj. Itē ē ſuſpēſio ab officio qñꝙ ſimpliciter. de vſu. q; in oībus in fi. cle. de reb⁹ ec. non alie. ca. j. qñꝙ ꝑ annū. de offi. dele. c. vlt. §. vt aūt li. vj. de re iudi. cū eterni eo. li. qñꝙ per trienniū. de clan. deſpon. c. fi. ⁊ de here. c. fi. in cle. ad fi. Itē eſt ſuſpenſio a voce capituli. donec qs ordinet̄ ſupra eadē ꝯſti. de eta. ⁊ qli. or. vt. hi. ꝗ. ij rñſiōe Itē a bñficio ſimplicit̄ de elec. nihil eſt. Et determi= nate puta ad ſex menſes ⁊ an num in cle. de vit. ⁊ hone. cle. c. ij. ad trienniū de reb⁹ ec. nō

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

alie.c.ij.li.vj.de elec.cũ in cũ=
ctis eo.ti.c.j.ꝛ c.cupientes.§.
ceterũ li.vj. Ad tpus incertuꝫ
ſcꝫ ꝙdiu tacuerit de elec. ge/
nerali li.vj. determinate etiã
quo ad partẽ diſtributionum
vt in predicta decre.vt hi qui
ſecunda rñſione. Suſpẽditur
etiã qs a bñficio obtinendo ꝑ
ſex menſes ꝛ ꝑ annũ:vt i pre
dicta decre.ij.de vi.ꝛ ho. cle.
qñq ꝑ annũ ꝛ bienniũ:de ſta
tu monachoꝛuꝫ ne in agro.§.
ſi quis. Suſpẽditur etiam qs
a bñficio obtinẽdo per ſepteꝫ
mẽſes:ꝛ ꝑ annuꝫ;vt in ꝑdicta
decre.ij. Jtẽ ẽ ſuſpẽſio ab offi
cio ꝛ bñficio ſimplr de teſtib9
tam lr̃is in fi.de ſe.nup.c.j.de
ꝑuilegijs tuaꝝ.qñq determi
nate ad temp9 ſatiſfactionis:
vel reſtitutõis de elec.qꝛ ſnie
de cenſib9.exigit li.vj. Et qñ
q hec ſuſpenſio dꝛ ab oꝛdine
ꝛ dignitate de ſciſmaticſ.c.j.i
fi. Et quãdo ſumit alt̃natiue:
vtputa aut ab officio ſuſpen=
dat aut a bñficio de vi. ꝛ ho.
cle.a crapula. Jteꝫ ſuſpendit
quis ab adminiſtratõne ſim=
pliciter:vt de ſolutõib9.ca.ij.
ꝛ cũ determinatione triennij
de re.ec.nõ alie c.ij. Interdũ
ſuſpendit ab officio admini=
ſtrationis:ꝛ a bñficio vſq ad
ſatiſfactionẽ:i cle.de decimis
c.j. Jtem ſuſpẽdit quis a pri=
uilegio clericali:qñq in pſo/
na:qñq in rebus:de vi.ꝛ ho.
cleri.c.vlti.ꝛ in cle.eo.ti.ca.j.
Jtẽ ſuſpẽdit qs a collatõe be
neficioꝝ ſimplicit: de ꝑbẽdis
graue.ne ſede vacãte ca.vno
li.vj. Etiã cũ determiatiõe an
ni vel biẽnij:i cle.de ſtatu mo
nachoꝝ:ne i agro.§.ſi qs. Jtẽ
ſuſpẽdit qs aꝯfirmatõe epoꝝ
ſimpliciter de trãſlatõne ca.ij
Qñq ꝑ annũ de elec. ꝓuida
li.vj. Et qñq a ꝯfirmatõe in=
ferioꝝ de elec.nihil eſt. Jtẽ ſu
ſpẽdit ꝑlatus regularis a ꝑce
ptõne ꝓfeſſionis de regulis
iuris:nõ ſolũ.n fi.li.vj. Jtem
ſuſpendit officiũ legati mino
ris ꝑſente legato maioꝛe de
latere:de officio legati nolen
tes. Jtẽ ſuſpẽditur ſtatus ca=
nonicoꝝ alemanie de elec.in
demnitatib9.§.penulti.lib.vj
ꝛ in cle.de ſtatu regulariũ at/
tendẽtes.§.illos ꝙ. Jtẽ ſuſpẽ
ditur quis ab officio aduoca
tionis ꝛ notarie, de hereticis
ſi aduerſus. Jtem a collatiõe
magiſterij in clemen.de magi
ſtris.cum ſit. Jtem ab officio
predicãdi:vt in clemẽ.cupien
tes.de penis. Ut autẽ facili9
iſta materia capiat: notande
ſunt regule ſubſcripte. Pꝛia
regula. Suſpenſus ab officio
ꝛ iuriſdictõe ſiue ab homine
ſiue a canõe nec excoicat nec

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bñficia ꝑfert de ꝯceſ.p̄ben. q̄ꝛ diuerſitatē3. Ex q̄ em̄ talis caret iuriſdictõe excõicare non põt de exceſ.pla.tãta. Sc̄da regula. Suſpẽſus ab igreſſu eccl'ie tm̄ talis excoicat ꝛ abſoluit. Ratõ q̄ꝛ adhuc retinet iuriſdictionẽ vt i ca. ſacro. de ſen.ex.iũcto c. ab excoicatis: ꝛ de reſcriptis vbi ad talẽ ſuſpẽſum q̄ incidit ſuſpẽſionem ab ingreſſu eccl'ie: q̄ꝛ excoicatus ꝯ nulliũ caſu3 c.ſacro. fieret remiſſio pro abſolutione. Tertia regula ſuſpẽſus a bñficio põt bñ eligere: vt i ca. cũ in cũctis de electõe. Quarta regula. Suſpẽſus ab officio ſi talis ẽ ſuſpenſus quo ad ſe ꝛ quo ad alios: nec eligit nec eligiẗ vt i c. cũ dilect⁹ de ꝯſuetudine ꝛ de elec. cu3 nunc. Et hoc eſt verũ qñ eligit rõne ꝑuati officij. Si aũt eligit rõne publici officij põt eligere dũmodo ſit occultus facit de re iudicata. approbandũ. Quita regula. Suſpenſus q̄ ad ſe tm̄: vt ille qui eſt ſuſpẽſus ꝑpter ꝑticipatõem excõmunicati talis eligit ꝫ non eligitur de cle. excõ. minil. ſi celebret. Sexta. Suſpẽſus ab ingreſſu eccl'ie in ea celebrans irregularis eſt de ſen. ex. is cui li. vj. Septima. Suſpẽſus ab officio tam a celebratõne miſſe q̄ꝫ a collatione ſacramẽtoru3 ꝛ a quol3 actu ſacerdotali puta a baptizando ſolẽniter intelligitur ſuſpẽſus ꝛ ꝯtra faciens ſit irregularis. Octaua regula. Sacerdos ſuſpẽſus ſacerdotalib⁹ officijs miniſtrãs in inferiori ordine nõ eſt irregularis. Quãdo võ ẽ ſuſpenſus a collatõe ſacroꝝ ꝯferẽs aliquod ſacramẽtũ ſolẽniter ſit irregularis. Nona regula. Licet ſuſpẽſus nõ perdit iura ſpiritualia nec poſſeſſionẽ beneficij: tm̄ fructus bñficij ſui ꝑdit ẜm Inno. de appella. paſtoralis. Et hoc ſi eſt ſuſpẽſus ab officio ꝛ ex graui cauſa: puta ꝑpter ſcandalũ ppli vel infamiã ſolam ẜm Hoſt. de quo plene p Jo. an. c. cupiẽtes de penis in glo. magna ad finem. Decima regula. Suſpenſus a canone ꝑpẗ participationẽ excoicati põt eligere ꝛ alia facere q̄ ſunt iuriſdictiõis. Sed ſi ab hoie vel a iure vel al's ex alia cauſa tũc nõ põt ẜm Jo. an. in glo. magna vbi ſupra.

De forma ferende excommunicationis.

Eſtat nũc r videre de q̄rto. ſ. d̄ forma ferẽde excoicatõis. Pro q̄ ſciẽdũ q̄ꝫ ad ferendũ ſniam excoicationis

nō dꝫ feſtinare iudex ſ; matu
re ꝓcedere: nec ꝓ q̊lꝫ delicto
dꝫ eā ferre iuxta illō poeticū.
Si quotiēs peccāt hoies ſua
fulmīa mittat Jupitͤ: exiguo
tpe null⁹ erit. de q̊ i glo. mag̃.
xxxiiij. di. valētino. Debꝫ igi
tur p̄mitti triplex monitio vl
vna ꝓ trib⁹. aľs iniuſta. ē ex=
coicatio: ⁊ iudex ē ſuſpēſus p
mēſem. qui ſi ingerat i officio
ſuo. ſ. in diuis agēs ſicut p̄us
irregularis efficiť ⁊ p ſoſū pa
pam abſoluēdus. Et ideꝫ eſt
de ſnia ſuſpēſionis ⁊ iterdicti
de ſen. ex. cū medicinalis. lib.
vj. hec tñ pena nō tāgit epos
cū de eis nō loquať expreſſe
Preterea ē ſciendū q̇ ſnia ex
coicatōis ferenda ē ex tribus
cauſis. Pria ē cōtumacia: qñ
q̇s fuerit admonit⁹ vel citat⁹
p iudicē trib⁹ vicib⁹ ſiue edi=
ctis: vľ vno ꝓ trib⁹ ⁊ ipſe fuit
inobediēs vel ꝯtumax. Scða
cauſa qñ ꝓ aliq̇ certo damno
vel offenſa aliq̇s nō vult ſatiſ
facere. tūc ei p̄t licite excoica
ri. Et ē rō ſꝫ Tho. i. iiij. ſniaꝝ
di. xviij. qꝛ talis peccat in ꝑri
mū cui facit iiuriā. ⁊ iō meri=
to ē excoicād⁹. Tertia cā qñ
pſona ignorať ſic excoicať in
generali vt q̇cūqꝫ furtū fece=
rit reſtituat. vel q̇ ſcit ⁊ nō re=
uelat. d̃ ſen. ex. a nob. Nemo
aūt dꝫ excoicari ꝓ pctō alte=
rius. xxiiij. q. iij. ſi ab his. lꝫ bñ
p̄t iterdici. Sūt autē q̇nqꝫ ca=
ſus in q̇bus ſnia excoicatiōis
nulla eſt ipo iure. Primus eſt
ſi ille qui tulit eā nō habuerit
ptātē ferēdo ſniam. vt qꝛ non
erat ei⁹ iudex vľ qꝛ erat excoi
catus. Secundus quia ē lata
poſt appellationē legittimā i
quo caſu etiā vt notat Arch.
xj. q. iij. cure. dicēdo q̇ licꝫ ſit
ordinario credēdū denūciati
aliquē excoicatū. tñ ſi ſcis ꝓ
certo denūciatū añ excoicāti
oneꝫ appellaſſe. ſecure illi po
tes cōmunicare. vt de appel.
ad nr̃am ſm Goffre. q̇ ita no=
tauit i p̄dicto. c. dilect⁹. Iſtud
vltimuꝫ intellige: vt notať de
ſen. ex. ſolet. li. vj. §. vlti. Con=
cordat ad h̃ glo. antiq̃. Bern̄.
de appel. paſtoralis. dicēs q̇
ſi q̇s excoicať poſt appellati=
onem ꝓbabilē. lꝫ excoicatus
ſit: nō tñ eſt ꝓ excōmunicato
habēdus: quin liceat ei com=
municare in omnib⁹ ſacramē
tis. Hoc idē ſentit glo. finalis
in. c. dilect⁹. ibidem dicens. q̇
licet ꝓ ſnia ſit p̄ſumendum in
dubio. magis tamē ſtanduꝫ ē
appellationi q̃ꝫ denūciationi
excoicationis Tertius caſus
eſt qñ ſnia ꝯtinet intolerabilē
errorem. vt de ſen. ex. p tuas
vt ſi excoicať q̇s ideo: qꝛ non
furať vel qꝛ nō ducit epo ali=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quã meretricẽ: ꝛ ſic de aliis. ꝑ ut exẽplificat glo. ibid. Quartus caſus: qñ aliqs excoicat maiori excoicatione illos qui excoicato participãt: non in crimie: ſ in locutione. Nã talis ſnia nõ tenet: niſi premiſſa trina monitiõe vel vna ꝑ tribus. ꝛ cũ hoc niſi noiatim exprimant participãtes. de ſen. ex. ſtatuim⁹. ꝛ c. ꝯſtitutionẽ. ꝛ c. ſtatutũ. li. vj. Quit⁹ caſus: qñ ꝓlatus interdicit ſuis ſubditis ne exponant ſuis ſupioribus ab inqſitoꝛib⁹ ſtatutũ eccliarum ſuaꝝ ſub pena excoicationis. nã talis excoicatio nulla eſt. vt de of. oꝛ. q: pleriqꝫ. li vj. Ultio ſciendũ ꝙ ſm emericuꝫ in ſũma ſua regulariter epũs ꝛ qlibet iferioꝛ parrochialis pſbiter pt abſoluere a ſententia excoicationis etiã maioꝛis lata a iure: vbi ſibi ſuperioꝛ abſolutionẽ nõ reſeruat. Nec obſtat dictũ Joh. an. in glo. in ca. ſi epũs. de pe. ꝛ re. li. vj. vbi ipſe dicit ꝙ abſoluere excoicatos a maioꝛi excoicatione nõ ꝯpetit ſimplici ſacerdoti: ſ epõ. vt de ſen. ex. nup. Sꝫ tu dic audacter ꝙ verum eſt ꝙ nõ cõpetit hoc ſimplici ſacerdoti ſimpliciṫ. Et etiam vbi ꝓhibeṫ ſpecialiṫ. Sec⁹ autem vbi nõ ꝓhibeṫ. Sic etiãꝫ dicim⁹ de epõ ꝙ nõ cõpetit ſibi abſoluere a ſnia excoicationis maioꝛis. vbi. ſ. papa ſpecialiṫ reſuauit. in ceterꝭ nõ ꝓhibeṫ. Siṁr dꝛ de epõ ꝛ ſimplici ſacerdote. iſtd tñ indigeret melioꝛi declaratiõe ꝑ papã ꝓpter ſimplices. Scias etiã ꝙ abſens põt abſolui ab excoicatiõe ꝑ ꝓcuratoꝛẽ ſm Guil. nazonẽ. tñ ſolẽnis recõciliatõ in introductiõe in eccliaꝫ nõ põt fieri eo abſente. Et ita intelligiṫ dictũ Inno. q ꝓlixe d hoc ſcpſit. d ſẽ. ex. cũ deſideras.

De eccliaſtico interdicto: qliter ſit obſuandum

Inreꝫ opuſculo iponere cupiẽtes: de eccliaſtico interdicto aliq ſubiiciam⁹ Circa qd ſciẽdũ ꝙ interdictuꝫ ſm Inno. nõ eſt niſi ꝓhibitio hoim habitãtiũ in loco a ſacramẽtis ibi accipiẽdis: ꝛ a ſepultura. ꝛ ne clerici celebrẽt diuina vel miniſtrẽt ſacra. Et eſt duplex. qddã generale. qddã ſpeciale ſiue particulare. Generaliṫ interdiciṫ regnũ ſiue ꝓuincia ſiue etiã ciuitas vel caſtrũ. Particulare vo interdictũ ẽ qñ de multꝭ ecclijs vna due vel tres interdicũṫ. vt hꝛ de v. ſig. cũ i ptib⁹. ſic etiã ſpeciale dꝛ qñ oms eccleſie ciuitatis vel ꝓuincie interdicũtur. vt ſit ꝑ ex

ecutores graꝝ. vnd generale dr̄. iō qn̄tū ad illū locū vbi nullus excipit̄. Vn̄ ſm dn̄m aluarum. lʒ pſona interdicat̄. vt. ſ. q̄diu i tali loco moꝛat̄: vel ad quecūq₃ puenerit q̄diu ibi ſuerit ſuet̄ interdictū in h̄ lʒ ꝓpter pſonā ſpālē ceſſeat̄ interdictū. tn̄ q̄ ad obſuationē generaliter intelligit̄ iterdictuʒ ꝓlatū. vn̄ oia q̄ ſuāt̄ur tp̄e interdicti generalis tūc etiā obſeruabūtur. Spāle aūt ē in q̄ aliq̄ eccl'ie excipiūtur. ⁊ vbi ſolū terra eoꝝ q̄ interdicitur ſpecificat̄. Pōt tn̄ poni interdictū ex rōnabili cauſa ꝓpter culpā dn̄i loci alicui⁹: ſiue capituli: ſiue cōmunitatſ. nō tn̄ pōt poni p ordinariū vl' p delegatū ꝓ pecuniario debito: vel cuiuſuis pecunie q̄ntitate niſi de auctoꝛitate ſedis aplice ſpāli ⁊ expſſa. p extuagāteʒ bonifacii octaui: q̄ incipit ꝓuide attēdeū. ⁊ h̄ itellige de interdicto generali: q̄ ſpāle bn̄ pōt poni ꝓpt̄ debitū pecuniarū: vt q̄ pleban⁹ nō ſoluit aliquā collectam ſedi aplice vel epo p̄t iterdici tn̄ illa eccl'ia illius plebani nō aūt alia i illa ciuitate. Ita notauit Jo. an. in nouella. de ſen. ex. li. vj. Et differt interdictū ab excoicatione vel ſuſpēſione: q̄ excoicatur vel ſuſpēdit̄ pſona: ſed interdicit̄ loc⁹ vel regnuʒ vel ꝓuicia: caſtrū: eccl'ia: villa: ciuitas: coitas: clerus: vel ppl's Pōt etiā h̄ interdictū poni p epm. de caſu epi p̄t capitulū iterdicere. videlʒ qn̄ ꝓcedit ex mero officio. als āt ſine caſu capituli p̄t iterdicere ſup notoꝛiis delictſ. h̄ idē pōt facere elect⁹ ꝯfirmat⁹: lʒ nōdū cōſecrat⁹. q̄ h̄ ē iuriſdictōis ⁊ nō oꝛdinis. vacāte vō ſede p̄t h̄ etiā facere capitulū. De oib⁹ iſtis ſunt iura q̄ obmitto cauſa breuitatſ. Foꝛma aūt iterdicti ē hec. Nos ꝓpt̄ talē cauſam. ſ. occiſiōis ſacdotſ i ciuitate facte ipā₃ ciuitatē ſuppo nimus iterdicto eccleſiaſtico His p̄miſſis ponūt̄ aliq̄ regle de obſuatōne iterdicti. Pria regula ē. Intdicto clero ſpāliter nō ꝓpt̄ h̄ ppl's itelligit̄ interdict⁹ nec ecōuerſo. vn̄ i tali caſu laici pn̄t audire diuina: vt de ſen. ex. ſi ſnīa. li. vj. Cuʒ vō alicui⁹ ciuitatis vel terre popul⁹ ē iterdict⁹ ſingulares pſone intelligūtur eſſe interdicte. Secūda regula. Licet generale interdictū clerici tenēt̄ obſuare: tn̄ eoꝝ pſōe nō ſunt intdicte. Et iō alibi exiſtentes pn̄t celebꝛare. Tercia regula. Interdicta terra ꝓpt̄ delictū dn̄i ſubditi ipſi⁹ alibi pn̄t audire diuina niſi culpa=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

biles exiſtãt: vel niſi ipi fuerit interdicti ꝓpt̃ dñm in eis puniendũ de ſen. ex. ſi ciuitas li. vj. Quarta regula. Ciuitate vel caſtro iterdicto vel villa: ſuburbia illoꝝ ꝛ ꝑtinẽtia edificia itelligũtur iterdicta: vt i dicto ca. ſi ciuitas. Suburbia aũt ſm Jo. de deo itelligũtur loca extra ciuitatẽ: vt ipa edificia q̃ ſunt extra vltimã portã ciuitatꝫ ſiue ſit porta clauſa ſiue apta: qḋ alio noie dicimus ingreſſũ vel introitũ ciuitatis ꝑncipalẽ vel finalẽ de q̃bus edificijs vocãtur omẽs hoies ad cautionẽ ciuitatis ꝛ ſoluũt cõmunes pẽſiones cẽſus vl' tributa vel q̃ſcũq; exactões cũ ciuib⁹ ciuitatꝫ. Quinta regl'a. Jnt̃dicta eccl'ia nec in ipſa nec in ei⁹ capella pt̃ celebrari nec in ei⁹ cimiterio cũtiguo poterit ſepeliri: vt dꝛ in dicto. c. ſi ciuitas li. vj. Sexta regula. Jnterdicta ciuitate ꝓ pctõ ciuiũ q̈ꝗ cives nõ ſunt ꝓprijs noib⁹ expſſi: tñ quocũq; vadũt iterdicti ſũt: nec dñt admitti ad diuĩa: qꝛ iterdict⁹ in vna eccl'ia iterdict⁹ ẽ i alia iiij. q. v. q̃ſqs. Si autẽ ꝓpter peccatũ ꝑncipũ: tunc popul⁹ nõ eſt interdict⁹ niſi in eadẽ ciuitate ſm Joh. de deo Similiter etiã in tertia regula ſuperi⁹ dictũ eſt. Septima regula. Tp̃re interdicti generalis: puta cũ loc⁹ eſt interdict⁹: vt ciuitas: caſtruꝫ: villa. ſingulis dieb⁹ in monaſterijs ꝛ alijs eccleſijs pñt celebrari miſſe ſub miſſa voce ianuis clauſis. excoĩcatis ꝛ interdictꝫ excluſis. cãpanis etiã nõ pulſatꝫ. Tp̃e etiaꝫ p̃dicto canonici debent cõuenire ad eccl'iam als amittũt: diſtributões q̃tidianas q̃ intereſſentib⁹ tñ danť ſi non eẽt iterdictũ. Pñt etiã tũc ſolũ in feſtiuitatib⁹: natalis: reſurrectõis dñi: penthecoſtes aſſũptõis btẽ v̓ginis pulſatis cãpanis ianuis aptis alta voce diuina cãtari. excoĩcatꝫ excluſis ꝟ iterdictꝫ admiſſis. ita tñ ꝙ illi ꝓpt̃ q̃s latũ eſt interdictũ altare nõ appropiquẽt Qḋ ſic itelligiť ſm nouellatoreꝫ i ca. alma. ḋ ſen. ex. li. vj. ꝙ reliq̃ nõ culpabiles pñt orare ad altare ꝛ oblatõeꝫ ſup altare offerre ꝛ ſilia facere. Hodie etiã p extrauagãtẽ Martini pape q̃nti moderni extẽdiť iſta idulgẽtia ad feſta corporꝫ xp̃i ita ꝙ tp̃e interdicti generalis lꝫ etiã celebrare. etiã alta voce ꝛ pulſatis cãpanis vſq; ad octauas. nullũ tñ p̃miſſoꝝ pt̃ fieri qñ eccl'ia ſpecialiter ẽ interdicta. Octaua regula. Tẽpore generalis iterdicti i ſolẽnitatibus q̃ttuor: ſcꝫ natalis:

paſche:pẽthecoſtes ⁊ aſſũpti
onis marie licitũ ẽ cãtare ve/
ſpas p̃mas ⁊ ſcd̃as: ꝫ nõ com
pletoriũ.al's icurreret irregu
laritatẽ ꝑ errorẽ opinioni ful
citũ eo ꝙ doctores i ħ diſcor=
dant.Ex quo nõ in cõteptum
clauiũ facit eſſe diſpẽſabile ꝑ
legatũ:vt in clem̃. d᷑ de cleri.
ex.miniſ.clerici.hec Jo.an.i
nouella.i c.alma. d ſen. ex.li.
vj.Sabbato ẜo magno ſcilꝫ
reſurrectõis xp̃i nõ p̃nt i hoc
caſu veſpe p̃me cãtari. Ratõ
q᷑ terminãtur cũ cõplẽda miſ
ſe:⁊ ita q̃dãmõ ſunt pars miſ
ſe.Sꝫ i feſto corporis xp̃i taꝫ
p̃me ꝙ̃ ſcd̃e veſpe cuꝫ oĩbus
horis miſſis ⁊ ꝯpletorio vſqꝫ
ad octauã incluſiue p̃nt cele=
brari.p̃ter tñ cõpletoriũ ipſo
die octaue qđ videtur ad diẽ
ſequentẽ ꝑtinere. Nullum tñ
p̃dictoꝝ p̃t fieri tp̃e ſp̃alis in=
terdicti. Nona regula. In fe
ſtiuitatibꝰ q̃ttuor p̃dictis nõ
poſſũt ſani percipere corpus
xp̃i:nec etiã hoĩes mortui ſe=
peliri ſm Jo.an.in nouella i
dicto.ca.alma.Et notãt hec
de ſepulturis.eos qui. in cle.
in glo.q̃ ħ dicit.Et idẽ.Hoſt.
in.c.⁊ plãtare.de p̃uilegijs ſu
per.ẜ.defunctoꝝ q̃uis Joh.
cal.tenet ꝯ̃riũ cuiꝰ dictũ nõ ꝑ
ualet tanꝙ̃ ſingulare. Decia
regula. Tẽpore generalis in=
terdicti poſſun t iſta ſacramẽ=
ta cõferri baptiſmus paruu=
loꝝ ⁊ adultoꝝ.penitẽtia tã ſa
nis ꝙ̃ infirmis. viaticum ſeu
corpꝰ xp̃i ꝓ infirmis tm̃ ꝯfir/
matio i frõte ⁊ ꝯſecratio criſ=
matꝭ feria q̃nta magna ꝑ epꝫ
vt notat̃ in glo.magna.ſuper
ẜ.ſacramẽtis i dicto.ca.alma
Undecima regula. Licet qui
dam antiq̃ vt Petrꝰ de ſam=
prana ⁊ alij opina bãtur tẽpo
re generalis iterdicti in eccle
ſijs mõ ſupradicto non poſſe
celebrari diuina:niſi a ꝓprijs
clericis eccleſiaꝝ ſcꝫ vt nõ ni=
ſi in eccleſijs parrochialibus
plebani cũ vicarijs deberent
celebrare diuina ſubmiſſa vo
ce:⁊ ianuis clauſis: ⁊ ꝙ cleri=
ci extranei non poſſunt ibi
celebrare nec eis intereſſe tñ
ſm Jo.an.in nouella.c.alma
p̃nt extranei clerici hec oĩa
facere q᷑ nimis durũ eſt ꝙ be
neficiatꝰ vniꝰ eccl'ie in alia tũc
celebrare nõ poſſit:⁊ i his ſm
ip̃m nimis emungit' vel elicit
ſanguinẽ.imo ſm Jo.cal.qđ
plus eſt p̃nt clerici diuerſaruꝫ
eccl'iaꝝ ſm ꝯſuetudinẽ quam
habẽt ꝯuenire in feſtiuitatibꝰ
vel diebꝰ certis anniuerſario
tp̃e interdicti ſeruata forma
decretalis.alma.ſvt ſubmiſſa
voce celebrent: ⁊ ſine pulſu ⁊
ianuis clauſis.Hec Johãnes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cal. in tractatu de interdicto. q.
lxxxv. Duodecia regula. qn̄
eccleſia ſpecialit̄ ē interdicta.
tūc in eadē in his dieb⁹. ſ. q̄t-
tuoꝛ feſtiuitatib⁹: ⁊ alijs durā
te interdicto nō poterit cele-
brari: etiā baſſa voce et ianu
is clauſis: ſ ex eā in loco alio
etiā poſſet alta voce celebra-
ri ſub tētorio: vel in alia eccle
ſia ſi ē ibi nō interdicta ſm Jo.
an. i nouella dicti capli. alma.
Tredecima regula. interdicto
populo vel vniuerſitate ⁊ nō
loco nec eccleſia poterūt cle-
rici ianuis aptis ⁊ pulſatis cā-
panis ſingulis dieb⁹ alta vo-
ce celebrare. interdictis tn̄ ⁊ ex
coīcatis expulſis cū h non ſit
ꝓhibitū. ſ interdicto loco nō
pōt ibi celebrari: niſi mō ſu-
pra exp̄ſſo. ḡ illa que ibi dicta
ſunt intelligēda ſunt de locali
interdicto qn̄ loc⁹ eſt generalit̄
interdict⁹. Quartadecia re-
gula. exiſtēs culpabilis: vtpu
ta cōſiliari⁹ vel ꝓcurator vel
capitane⁹: cui⁹ ꝯſilio vel auxi
lio latū eſt iterdictū. lꝫ ab eo
cautio recipiat̄ de ſatiſfactio
ne: ⁊ ei penitētia iniūgat̄: nō
tn̄ ꝓpter h relaxabit̄ interdi-
ctum niſi p̄ncipalis ſatiſfece-
rit: quo ſatiſfaciēte tollet̄ iter
dictū. p glo. dicti c. alma. ſup
ꝟ. relaxatio. Quītadecia re-
gula. etſi in piculo mortis ali
quis interdict⁹ accipiat peni
tentiā tpe interdicti: ⁊ iuret ſta
re mādatis ecclie: nō tn̄ admit
tit̄ ad eccleſiaſticā ſepulturā.
cū hoc ſit ꝯtriū iuri. de pe. ⁊ re
miſ. ꝙ in te ſm Johā. de deo.
Sedecima regula. tpe inter-
dicti nō debēt audire ꝯfeſſio
nem illi quoꝝ culpa vel dolo
latū eſt interdictū: vel q̄ pbuerīt
ꝯſiliū auxiliū vel fauorē. niſi
p̄us ſatiſfecerint: vel de ſatiſ-
faciendo dederint ydoneam
cautionē: vel ſi hoc nō poſſūt
ſaltē iurabūt ꝙ cū poterit ſa-
tiſfaciant: ſi ad ſatiſfactionē
faciendā p illos q̄ tenent̄ da-
būt ꝯſiliū auxiliū vel fauorē.
⁊ laborabūt p poſſe: nō tamē
erit relaxatio interdicti. vt in di
cto ca. alma. Decimaſeptima
regula. tpe interdicti nō debēt
decedētes tam clerici ꝙ layci
extrema vnctione inungi. de
pe. ⁊ remiſ. ꝙ in te. Decima-
octaua regula. tpe interdicti
poſſunt matrimonia p inter-
dictos ꝯhi: tn̄ ſine ſolennitate
qꝛ etiā ab excoīcatis ꝯcta te-
nent. vt de eo q̄ duxit in ma-
trimoniū. ſignificaſti. Ita no-
tat Jo. an. in dicto c. alma. in
glo. ſup ꝟ. ſacramēta. Johes
tn̄ de lignano dicit ꝙ in feſto
aſſumptiōis marie pōt matri
moniū ſolēniter bn̄dici. Deci
manona regula. licꝫ ſm q̄ſdā

tẽpore interdicti poterit vna cãpana pulſari ꝑ conuocãdis canonicis ad horas canonicas vt dicit dñs aluar⁹. melius tñ ⁊ ſecuri⁹ ẽ ſi nõ pulſet. ne populus relaxationẽ credẽs interdicti cõueniat ad diuina. vt dicit Jo. caldarini. Uigeſima regula. Tpe interdicti põt cãpana pulſari ꝑ dicẽda orõne ꝑ pace. ſ. ꝑ aue maria ſiue d mane ſiue de ſero: ſꝫ Jo. cal. Uigeſimaprima regula. Tempore interdicti clerici pñt ad vlteriores ordines ꝓmoueri ſed non ſpecialiter interdicti. Laici tpo interdicti nõ poſſũt ꝓmoueri. Uigeſimaſecunda regula Tẽpore interdicti licꝫ laici ſepeliri nõ pñt in cimiterio. etiã qui nõ dederũt cãm interdicto. pñt tñ clerici ſepeliri ſed ſine pulſu campanaꝝ ⁊ ſine omni ſolẽnitate. de pe. ⁊ remiſ. ꝙ in te. Poteſt tñ ſubmiſſa voce ꝑ clericis decedẽtibus dici requiem ⁊ vigilie ⁊ orare ianuis clauſis. ꝓut notauit Bartholome⁹ de piſ. in ſumma ſua de interdicto. §. iij Idem dicendũ eſt de laicis q̃ nõ dederũt cauſaꝫ interdicto vel ſi dederũt ſufficiẽter emẽdauerunt ⁊ penituerunt. Nã ꝑ talibus poteſt orari i ſecreto ⁊ eoꝝ mortuaria ſunt recipienda: licet non ſepeliantur in cimiterio: q̃a tales ſunt in ſtatu ſaluandoꝝ: ſm dominũ Aluaruꝫ. Dicit tñ Joh. an. in clemẽtina. j. de ſepul. ꝙ hoc intelligendũ eſt de mortuarijs que ipẽ moriẽs reliquit loco interdicto: vel etiaꝫ de illis q̃ poſtea data ſunt cum fuerũt ſepulti in cimiterio poſt relaxatum interdictum. De funeralibus vero que dantur cuꝫ funere ſepulto defuncto tempore interdicti nõ putat clericos licite recipere poſſe: quia vident ꝑticipare delicto. Idẽ dicit Stephan⁹. Et addit Johannes andree in nouella in fine gloſe magne ꝙ ſi recipiũtur nõ tenẽtur ſoluere quartam: vt in cle. dudũ de ſepulturis. ibidẽ. Pro quo allegat Oldradũ inducenteꝫ legẽ. ff. ꝓ ſocio. cum duduꝫ: vbi ſoci⁹ omniũ bonoꝝ nõ cogitur cõferre ea q̃ ex cauſis ꝓhibitis acq̃ſiuit. Uigeſimatertia regula. Sepulti extra cimiterium in quibus apparuerũt ſigna ꝯtrictõnis tpe interdicti. relaxato interdicto ſepeliunt in cimiterijs. ſi aũt fuerint ſepulti i cimiterio nõ ſunt relaxato interdicto extumulandi ſm dñm aluaꝝ. Uigeſimaq̃rta regula. Qñ terra aliq̃ ſingulariter ẽ interdicta i penaꝫ ⁊ ſi ex eis multi nõ deliquerit

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vel forſitan vniuerſitas vl' magna ps. vel forte deliqt dñs ⁊ in h tūc puniūtur parrochiani nō pñt i aliena ecclia etiaꝫ nō interdicta alibi eligere ſepulturā niſi forte etiā ex puilegio. vt de pui. vt priuilegia Si vo ē iterdicta ppt delictū clericoꝝ tm: vel ppt h qꝛ violata fuerit: tunc parrochiani pñt in alia non interdicta eligere ſepulturā ⁊ audire diuina. Hec Inno. Uigeſimaqnta regula. Si alicui pſone cōceſſum eſt vt tpe iterdicti poſſit celebrare aut audire diuia voce ſubmiſſa. tūc ei⁹ familiares ad audiēdū cū illo ⁊ celebrandū ſibi admittūtur. in abſentia tm dñi tales familiares hoc facere nō pñt ſm Jo. an. in nouella. de puilegijs. lꝫ. li. vj. Nō ſic aūt de familiarib⁹ alicui⁹ collegij: qꝛ niſi puilegiati fuerint nō admittant. Tali em cōceſſione gaudere nō pōt q dedit cauſam iterdicto vel cuius cōſilio: culpa: fraude: dolo latū eſt interdictū vt de puilegijs. licet. li. vj. Familiares aūt intellige nō ſolum ppetuos ſ etiaꝫ mercēnarios ſm Archi. Jlli etiā qui ſucceſſerunt alijs qui nō fuerūt tpe dati puilegij ſed ex cauſa neceſſaria ſunt aſſūpti cēſent familiares ſꝫ Egidiū de cremona: ſ nō illi q voluntate nūda ſunt aſſūpti. Uigeſimaſexta regula. Tpe iterdicti pñt epi qcūqꝫ ierit corā ſe facere celebrare diuia: ſ tm ſubmiſſa voce ⁊ oſtio clauſo. vt de puilegijs. li. vj. in vlt. glo. nec pñt p alios dyoceſanos i eoꝝ dyoceſi phiberi ſm Jo. an. in nouella ibideꝫ. Uigeſimaſeptia regula. Religioſi exēpti i capellis ſuis qs hñt in locis nō exēptis tpe iterdicti non pñt facere nec p ſe celebrare diuina. vt de puilegijs. auctoritate. lib. vj. Hodie aūt religioſi violātes interdictū poſituꝫ p ſedē aplicā vel ordinariū loci vel generalē ceſſationē diuinoꝝ factā p puinciale ɔciliū ſunt excoīcati ipo facto: non obſtantib⁹ puilegijs ⁊ exēptionib⁹ qbuſcūqꝫ p clemētinaꝫ pmā. d ſē. ex. Uigeſimaoctaua regula. Tpre interdicti nō licet ſecularib⁹ extra eccleſiā auſcultare ſeu audire diuina q fiūt i ecclia. nec lꝫ feneſtras nec foramia facere ad vidēdū in figura hmōi diuia ⁊ corp⁹ xpi: vt colligit de pe. ⁊ remiſ. ꝙ in te. de ſen. ex. c. j. i cle. Uiceſimanona regula. Clericus nō ſolū celebrās ſ etiā agens aliqd in ſuo officio publice tēpore interdicti violat iterdictū. Uñ nō ſolū cantās miſſā

vt ſacerdos: ſ etiã afferẽs calicem vt ſubdiacon⁹ violat interdictũ. Silr celebrando pncipaliter veſperas vel matutinũ. xj. q. iij. ſi quis epiſcop⁹. Idem Guilhelm⁹ in ſpeculo titu. ij. §. iuxta ꝑpoſitionis. x. quid ſi. Si quis tñ intereſt diuinis etiam cantãs cum alijs nõ tamen agẽs in ſuo officio nõ credit Hoſti. talem irregularitatem incurrere vel ſuſpẽſionem: niſi faceret ex contẽptu. Clericus tamẽ in minoribus agens in ſuo officio irregularis eſt ſm ipſum. de ꝑuilegijs. tanta. ⁊ c. fi. ꝑ. Inno. Trigeſima regula. Tempore interdicti poteſt menſa benedici ſimiliter aqua cũ ſale ſub ſilentio. nõ tñ ſacerdos populum debet aſpergere publice ſi tamen aſpergat nõ eſt irregularis. quia aſperſio nõ eſt alicui ordini annexa. non obſtãte dicto Innocẽtij ⁊ Guilhelmi in ſpeculo q₂ loquũtur ſm antiqua tempora. Hodie autem ex quo permittit̃ miſſa ſub ſilentio: quod maius eſt: ergo ⁊ benedictõ aque qđ minus eſt. Trigeſimaprima regula. tẽpore interdicti clerici bini ⁊ bini expſſa voce horas dicẽtes ambulãdo vł ſedẽdo in eccłia vel iuxta eccleſiã vel alibi vbi ab aſtãtib⁹ laicis audiunt̃ credunt̃ violare iterdictum: ſm Iohãnẽ caldarini. Ex quo ſequit̃ ꝙ tunc cleric⁹ volẽs dicere horas debet a ſe remouere familiam laicalem põt tñ cum alio clerico dicere horas a ſecreto vbi a nemine audirent̃. Trigeſimaſecunda regula. Tpe interdicti pñt tã clerici ꝙ laici publice orare ꝑuatas orones in eccłia niſi ipſis ſpãliter eſſet ꝓhibitus ingreſſus eccleſie ſm monaldũ. Melius tamẽ faciunt clerici abſtinẽtes ab orone cõmunicum laicis ꝓpter ſuſpitionez. Illi tñ qui ſunt ꝓpter culpaz interdicti vel excoicati non poſſunt in eccleſia orare. imo nec eccleſiã intrare. ſm arch. xj. q. iij. ſi quis. Si tñ excoicatus eſt in eccleſia: ſed nõ orat nõ videt Innocẽ. quare non poſſuz eo pſente orare: cũ nõ cõmunico ſibi in oratiõe. Ita recitat Arch. xj. q. iij. ſicut. ꝙ ego in eadem domo pro meo negocio ⁊ ille ꝓ ſuo nõ ſibi cõmunico. Sed ſi in eodem negocio vtputa ambo imus ad regem ad petenduz ꝓ aliquo tunc dico ꝯmunicare. Dicit inſuper ibidẽ ꝙ poſſum cũ excõmunicato in eadem camera comedere ſ nõ in eadẽ mẽſa. ſimiliter dormire ſed nõ in eodez lecto. Trigeſimatertia

regula. Licet tpe iterdicti layci pulſantes funeri vel ꝑ alia cauſa nō fiūt irregulares: nō tñ habeant orōnē. Tñ ex quo violant ꝑ hoc interdictū: grauiter ſunt puniēdi ſm Inno. ꝛ Hoſt. Cleric⁹ tñ pulſans tēpoꝛe diuinoꝝ irregularis eſt. Secus ſi ibi nō celebꝛant de facto diuina. Trigeſimaquarta regula. Tempoꝛe interdicti pñt pꝛelati excōmunicare ꝛ abſoluere cū hoc ſit iuriſdictionis: ſꝫ non cum ſolennitate id eſt ſine ſtola pſalmis et orōnibus: nec pñt excōicatū in eccleſiā introducere: quia hoc eſt oꝛdinis. vñ hoc faciēs ē irregularis ſm Inno. ꝛ Hoſt ꝛ Guilhelmū. Nec etiā poſſunt mulieres poſt partū introducere i eccleſiā ſm Berñ quod intellige cū pſalmis et orōnibus. poſſunt tñ introducere tñ pꝛemiſſa ꝯfeſſione nihil dicendo: nec ſtola vtendo Trigeſimaqnta regula. Tpe iterdicti ſpecialis qñ eccleſia eſt ſpecialiter interdicta pōt in ea baptiſari ꝛ criſmari. honeſtius tñ hoc fieret extra ꝓpter ſuſpitionē criſmatiſ. Trigeſimaſexta regula. Sacdos celebꝛās ſubmiſſa voce ꝛ ianuis clauſis tpꝛe interdicti pt habere ſecū vnū ſcholarē ad hoc deputatū ad miniſtrādū ſibi ſm Inno. de ſen. excō. nuper. de quo etiā p Archid. xj. q. iij. ſicut apoſtoli. Caueat ſacerdos tñ ne vocet aliq̄s litteratos laicos d ſua parrochia ſibi ad miniſtrādū. hodie iſtū cras illū ꝛc. qꝛ hoc eſſet i fraudem interdicti. vñ ſolum magiſtrū ſchole vel cāpanatoꝛē qui ſibi ꝯſueuit miniſtrare ꝓ tunc tm̄ habeat. ꝛ hoc ſiue ſit clericus ſiue miniſter. et ipſo recedente pōt aliū ſubſtituere. dū tñ ſit de loco nō interdicto ſm Johēm cal. Si tñ laycus miniſtrat ſacerdoti q̄ nō fuit ante hoc ſuus miniſter: licet nō ſit irregularis tñ grauiter peccat. pōt tñ ſine diſpenſatione ꝓmoueri penitētia ꝑacta. Ubi tñ ſunt plures ſacdotes melius fieret ſi vnus alteri miniſtraret excluſis clericis vel cāpanatoꝛib⁹ ſi cōmode fieri pōt. Ita ē intētio Johannis calda. in ſuo tractatu de interdicto. Trigeſimaſeptima regula. Tpꝛe interdicti nō pōt ſacerdos officiū ꝓ baptiſmo in ſabbo ſcō facere cū ſolennitate. Criſma tñ in die cene pōt ꝯfici. Nec etiam fiat bñdictio cādelarū in purificatione: aut etiā palmarū i dñica palmarū ſm Johēm cald. nec ꝯſecratio eccleſiarū. altariū. ꝛ calicū. nec etiā viaticoꝝ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Trigeſimaoctaua regula. ꝫ tẽpore interdicti põt dari viaticum.i.corp⁹ xp̄i ſanis dãnatis ad mortẽ.nõ tñ intrantib⁹ mare vel pugnãtib⁹ in bello: aut obſeſſis i ciuitate: nec etiam p̄gnantib⁹ mulierib⁹ partui vicinis.cũ ſm Johẽm cal. ⁊ Jo.an.nõ poſſunt in hoc caſu dici decedentes q̄bus ſolũ hoc ꝑmittit̃ a iure. Si tñ pregnanti mulieri iminet graue periculũ: vt q̄ ꝑ fetũ in vtero fatigata laborat graui ifirmitate: de qua veriſſimilit̃ timet̃ põt ꝓcurari ſacro. dũ tñ hoc in fraudẽ non fiat. Hoc videt̃ velle Joh̄.cald.dum dicit niſi piculũ imineat. Trigeſimanona regula. Tp̄e interdicti põt v̄bum dei oibus indifferẽter tam intẽdictis q̄ nõ interdict̃ q̄ etiam excoĩcatis predicari de ſen.excõ.reſpõdeo. Indulgentie aũt q̄ dant̃ hoibus audientib⁹ p̄dicationẽ excoĩcatis ⁊ interdictis ꝓpter quoꝝ culpã latũ eſt interdictũ non ſunt dande: cũ earũ capaces nõ ſunt donec abſoluant̃ ſm dñm aluaꝝ: ⁊ vt etiã per hoc compũgant̃. Et põt etiã dari exhortatio: ſ; tp̄e exhortationis debent exire interdicti ⁊ excoĩcati culpabiles.q̄ nõ ſũt capaces ꝓfeſſionis generalis q̄ ibi fit: ⁊ etiã cuꝫ exhortatio fit nõ debem⁹ cum excoĩcat̃ orare.põt etiam pulſari cãpana ꝓ hortando ſeu vocando populo ad ſermonẽ: tuti⁹ tñ ẽ dimittere pulſum ⁊ dicere populo certã horã puta primaꝫ vel tertiã q̄ ꝯuenient. Quadrageſima regula. Tp̄e interdicti põt corp⁹ xp̄i portari ad infirmũ ꝑ ſacerdotem cum cãpana ⁊ lumine p̄cedentib⁹.p̄t etiam dari in preſentia aſtantium vt dicit Joh̄.cal. Indulgentie tñ q̄ ꝯceſſe ſunt ſeq̄ntibus ⁊ comitantib⁹ corp⁹ xp̄i nõ ſunt dande excoĩcatis ⁊ interdictis culpabilibus: ſ; aliis oibus qui non dederũt cauſã interdicto ſm Aluaꝝ ⁊ Joh̄. cal.q.xxvij. Quadrageſimap̄ma regula. Licet tp̄e interdicti clerici nõ ſepeliãt aliquẽ ꝓpriis manib⁹: tñ ſi ꝑmittant ſolũ intercedere ⁊ ſepelire in cimiterio icurrũt penã clemẽti.eos q̄.de ſepul.ſ.excoĩcationẽ ipſo facto. Et ſi ſunt exẽpti etiã adhuc ẽ ſuſpẽſus ab ingreſſu eccleſie. vt de p̄uile. epoꝝ.lib.vj. Quadrageſima ſcd̃a regula. Interdicto loco q̄diu quis ibi morabit̃ ipo recedẽte relaxabit̃.⁊ non eſt neceſſaria alia relaxatio. vt de vſur.cap.j.in glo.q̄diu.li.vj. Quadrageſimatertia regula Interdicta terra alicui⁹ dñi i

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

telligit̃ de terra q̃ eſt ſua quo ad dñiū ꝫ iuriſdictõnis: ⁊ quã tenet in feudū vel emphiteo= ſim. ⁊ quam habet noīe dotis vxoris ſue: ⁊ illa quã hꝫ ī vſu fructū. Sꝫ pignorata nõ ītel= ligit̃: ſi dr̃ interdico terrã tuã. Secus ſi dr̃ terrã iſtã quã te= nes in pignore. vt ſi hꝫ terras in diuerſis ꝓuincijs ꝑ parte: ⁊ ꝑ indiuiſo. oĩs ille partes ſubiacẽt interdicto. ſ. ⁊ ſi ter= ram iſtã vendidit vel ꝑdidit: nõ ꝓpter hoc tollit̃ ĩterdictū. ꝟ ſi nouã acquirit illa nõ ītel/ ligitur interdicta. Hec Johs calda. q. xxviij. Quadrageſi maq̃rta regula. Si cleric⁹ tp̃e interdicti intereſt diuinis ex q̃dam ſimplicitate: nõ eſt irre gularis. ꝟ ſi facit contẽnendo vel p̄ſtando auctoritatẽ vl̃ fa ciendo corã ſe celebrare eſt ir regularis ſm̃ Jo. cald. q. xxix Quadrageſimaq̃nta regula Interdicto collegio ſeu vni= uerſitate: poſtea factus aliq̃s de vniuerſitate intͣdict⁹ cenſe tur ſm̃ Jo. cal. q. xxix. Qua= drageſimaſexta regula Cleri cus nõ ſuãs intͣdictū: vtputa celebrãs in loco ĩterdicto ſciẽ t er vbicūq; irregularis effici tur. ⁊ ẽ ſuſpẽſus. de cleri. ex. cõ. miniſtrãte. poſtulãte. §. vl= ti. de ſen. ex. is q̃. li. vj. Et h̃ te neas ſm̃ Arch. xj. q. iij. ſi q̃s. etiã ſi nulla ſnĩa ſup h̃ ſit lata vt de cle. excõ. miniſ. aplice. ⁊ de poſtu. p̄la. c. ij. Qui em̃ ce lebrat in loco interdicto nõ a canone: ꝟ a latore intelligitur eſſe ſuſpenſus. vñ cuꝫ ſit irre= gularis nõ põt diſpenſari cū eo. vt dicit ibidẽ Arch. Talis etiã nõ põt eligere nec eligi. vt de ꝯſuetudine. cū dilectus . §. q̃ Nobis. ⁊ in dicto. ca. is q̃. Nec poſtulare. de poſtu. ca. j Nec bñficia ꝯferre. de cõceſ. p̄bẽ. q꞉ diuerſitatẽ. ⁊ d̃ exceſ. p̄la. q꞉ tãta. imo remouẽdus eſt a ſuo bñficio. d̃ cleri. excõ. miniſ. poſtulaſti. §. vlt. Qua= drageſimaſeptia regula. Ce= lebrans ſcienter in aliq̃ eccl̃ia q̃ nõ ꝓp̃e dr̃ interdicta ꝟ poti us violata ſeu polluta ſemine aut ſanguine. nõ incurrit irre gularitatem de ſen. excõ. is q̃ li. vj. vñ talis grauiter peccat vt ibidẽ dr̃. Idẽ vvilhelm⁹ in ſpeculo. ti. ij. §. iux̃ ꝓpoſitiõis v̄. illd̃ q̄ꝫ. ⁊ Berñ. de ꝑuil. tua rum. in glo. Idẽ dicit vvilhel mus. Si eps̃ ꝓpter patrono= rum diſcordiã clauſerit eccle= ſiam celebrans in ea nõ ſit ir= regularis. ſecus ſi dr̃: interdi= co talẽ eccleſiã: q꞉ tūc ſit irre= gularis. Quadrageſimaocta ua regl̃a. Celebrans in eccle= ſia non interdicta p̄ſentib⁹ ꝑ= ſonis intͣdictis vel excoicatꝭ

lꝫ grauiter peccet celebrando corã eis nõ tñ ſit irregularis. q2 hoc nõ habet in iure. Sed tñ talis ſm Archi.xj.q.iij.ſic apoſtoli.cenſeri dꝫ ſicut ille q̃ cõmunicat excoĩcato in orõne.qui tñ minori excoĩcatõe eſt excoĩcatus.et de iſto conſtat:q2 nõ eſt irregularſ.vt de cle.excõ.miniſtrãte. Si celebret. Nam hec interpretatio ſiue extenſio de irregularitate nõ eſt facta vſq3 ad excoĩcatos ſiue celebrãtes corã excõmunicatis.imo ecõtra ſtatutũ eſt ꝙ nõ ſũt irregulares Et cũ iſta irregularitas nõ ſit niſi ꝑ pſtitutionẽ eccleſie ⁊ de celebrãtibus corã excoicatis nõ ſit ſtatutũ ꝙ ſint irregulares:non debẽt haberi ꝓ irregularibꝰ ſm Inno.qui ita notauit.de exceſ.ꝑla.c.fi. Si tñ talis ingerat ſe ſecũdo officio ſuo. ſicut priꝰ erit irregularſ. vt dicit glo.ij. de ſen. ex.is q̃ li.vj.Quadrageſimanona regula. Si publice excoĩcatus vł interdictꝰ ꝓpter culpã intrat eccleſiã oẽs debent exire ſi cõmode nõ poteſt expelli. xxiiij.q.j.oẽs qui.⁊ xj.q.iij. ſicut in glo.ſi g̃. Sacerdos tamen ꝓpterea nõ dimittat miſſam inexpletã ſi iam icepit canonem dꝫ cõmunionẽ cũ ſeq̃ntibus orõnibꝰ in ſacriſtia ſumere.Si aũt occultus ſit ille qui ſcit eũ ſolꝰ caute exire dꝫ: ita tñ ꝙ crimen nõ ꝓdat. Facit ad hoc.vj.q.ij. ſi tantũ et qð ibi notatur in ꝑma gloſa. Quinq̃geſima regula. Quilibet q̃ſtũcũq3 exẽptꝰ celebrãs ſcienter ſiue in loco intdicto ſiue corã pſonis interdictis ab ordinarijs delegatis vel a iure.ſimiliť recipiens intdictos publice ad diuina officia ſiue ſacra ſiue ſepulturã eſt interdictus ab igreſſu ecclie vltra alias penas in iure poſitas. vt de ꝓuilegijs.ca.epoꝝ.li.vj Et ſi ſe ingerat officio ſuo ſic prius ſit irregularis.vt de ſẽ. ex.is qui.li.vj. Et nõ itellige ꝙ iſti ſic delinq̃ntes in oibus ꝑdictis caſibꝰ tñ puniantur pena iterdicti ab ingreſſu eccleſie.ſꝫ ꝙ vltra penas alias iſta eis infligitur. vñ lꝫ celebrans in loco interdicto vt ſupra dictum eſt in caſu nõ cõceſſo ſit irregularis.de ſen.ex.is qui. li.vj.tñ vltra illã penã irregularitatis ꝓhibetur ſibi igreſſus ecclie.qð nõ ſit alijs irregularibus.Similiter celebrãs coraꝫ excoĩcato vel intdicto publice,lꝫ nõ ſit irregularis prima vice:tñ incidit excoĩcationem minorẽ.vt de cleri. excõ miniſtrãte.Si celebret. Vnde poſſet pnia pacta poſt hoc mini

ſtrare in eccl'ia. ſi nõ eſt pena
iſti⁹ capituli q̃ tñ obſtat eis:
q̄ tales nõ pñt miſtrare i ec-
cleſia q̃ntũcũq̧ peniteãt: cũ ni
hilomin⁹ ē eis igreſſus eccl'ie
interdict⁹: donec de trãſgreſ
ſione hmõi ad arbitriũ cuius
ſnĩaʒ ꝓtẽpſerũt ſatiſfaciãt cõ
petẽter. Licʒ aũt iſta ꝓcedãt
q̃ ad exẽptos: vt dicũt quidã
tñ quo ad illaʒ partẽ. ſ. de ad
miſſione diuinoꝝ. Johẽs mo
nachi Archidiacon⁹ ⁊ Johẽs
andree i nouella dicũt nõ ex=
emptos non ligari iſta pena.
vñ ipi volũt ꝙ nõ exẽpt⁹ ad=
mittẽs interdictuʒ ad diuina
officia nõ incurrat hãc penaʒ
ſcʒ. vt non arceat̃ ab ingreſſu
eccleſie. lʒ peccet grauiter. vt
dictũ ē qđ ꝓbat Jo. an. in no
uella dicti c. epoꝝ cõcludens
poſt multa ꝙ exẽq̃ nõ põt exẽ
ptis ſuffragari ignoſcant ſibi
ſciẽtes ꝙ ocul⁹ ipſoꝝ nequaʒ
nõ erit. cũ etiã habeant maio
ra remedia ꝓ minoꝛe ſup ab
ſolutõnibus ⁊ diſpẽſationib⁹
ipſis ab apoſtolica ſede con=
ceſſa: ⁊ cõpꝛomiſſiones q̃ fa/
cile ſuis maioꝛib⁹ circa talia
fieri ſolent. Hec ille.

De irregularitate.

a D habẽdã
aliquã noticiã de
irregularitate no
tande ſunt aliq̃ regule ꝑus ꝓ
miſſa breui deſcriptõe irregu
laritatis. Sciendũʒ igit̃ eſt ꝙ
irregularitas eſt nota. i. infa=
mia vel ipedimẽtũ canonicũ
ex vicio ſeu defectu ꝓueniẽs
qua q̃s ꝓhibet̃ ad eccleſiaſti=
cos oꝛdines ꝓmoueri: ⁊ i eiſ=
dẽ miſtrare. Ita diffinit vvil/
helmus durãdi in ſpeculo. ti/
tulo de diſpẽſatiõib⁹. §. iuxta
de ꝓpoſitionis. Dicit̃ aũt ca
nonicũ impedimẽtũ: q̄ oꝛtuʒ
hʒ a iure canonico: lʒ incepit
a veteri teſtamẽto quo ad ali
qua. q̄ dictũ eſt dauid. Non
edificabis mihi tẽpluʒ. q̄ vir
ſanguis es. j. Paral. xxviij. c.
⁊ in cano. xlix. di. Hinc etẽm
vbi habet̃ ꝙ in leuitico etiam
multi a ſacerdotio repellebã
tur ꝓpt̃ defect⁹ naturales ſic
ꝓpt̃ ſcabiẽ ⁊ gibboſitateʒ ⁊c.
Et dr̃ irregularitas ab i qđ ē
ſine ⁊ regula quaſi ꝯtra regu
lam eccleſie nat⁹. ſiue ꝓpt̃ fa
ctũ vel defectũ extra eccleſiã
poſit⁹. Sumit̃ aũt tripliciter
Pꝛio ꝓ defectib⁹ qui ſunt in
hoĩe ſine pctõ. puta qui ē bi=
gamus vel maritus vidue. vl̃
illegitimus. ⁊ hmõi. vt de re=
nũciatione. niſi cũ pridẽ. §. ꝑ=
ſone. Scđo dr̃ irregularitas
pſone. vbi generaliter ꝓhibe
tur q̃lʒ oꝛdinari vel celebꝛare
in oꝛdine iã ſuſcepto ſine di=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſpenſatione dñi pape ne pati atur defectū ꝛc. de qbus īfra patebit. Tertio dicūtur irregulares oēs illi qui nō pñt remanere in ſuſceptis ordinib⁹ nec ad maiores ꝓmoueri: etiam poſt actā pniam: ſine diſpēſatione dñi pape ꝛ aliorū ꝑlatoꝝ. de quo dātur regule. Prima regula. Oīs furioſus ebrioſus illiterat⁹ impudicus ꝑcuſſor litigioſus neophicus ꝛ generaliter ql̄ibꝫ in mēbris naturalib⁹ defectuoſus irregularis eſt ad ſacros ordīes ſuſcipiēdos. pꝫ hoc ī decre. late incipiēdo a. xxvj. diſt. vſqꝫ lxix. ꝑ totū vbi iſta ſigillatim ꝓbantur. Scḋa regula. Accuſans vel deferēs aliquē de crimine corā iudice ꝑ quo pena capitis debetur vel trūcatio mēbri irregularis eſt. v. q. vj. delatori. ꝛ. vj. q. j. in ſūma. de accuſa. accuſaſti. Tertia regula. Percutiens aliquē ſiue in ꝓpa ꝑſona ſiue ꝑ aliū ei⁹ mādato ſi ſequaꝛ inde homicidium vel mēbri mutilatio. ſi h̄ facit abſqꝫ ineuitabili neceſſitate irregularis eſt. de homi. ꝑſbiteri. ꝛ. c. Petrus. l. di. miror. Quarta regula. Percutiens abſqꝫ mortiſ ꝑiculo vl' ſanguinis effuſione vel trūcatione: habēs ad hoc ꝑtātem nō eſt irregulariſ vt de raptorib⁹ in archiepātu. ꝛ. xxiij. q. viij. ſepe. Quinta regula. Judex actor vel ꝓcurator notarius ſiue dictator vl' ꝓmulgator ſi in mēbris ſecuta ē mutilatio irregularis eſt. l. diſt. ſi qs. ne clerici vel monachi ſentētiā de homici. poſtulaſtis. l. diſ. c j. Et generaliter purgationē vulgarē que fit in torneamētis vel alio mō: ꝛ qcunqꝫ vindicte ſanguis auctoritatē benedictionē ſeu patientiā ſui exhibētes: irregulares ſunt. de exceſ. ꝑla. ex lr̄iſ. Sexta regula. Licet cleric⁹ non debeat interesse vindicte ſanguis: ſi tñ ex ſola curioſitate vel leuitate interfuerit vbi latro ſuſpendiꝛ vel vbi quis in duello occiditur. licet peccet grauiter. nō tamē ſit irregularis. ſi nec auxiliū vel conſiliū vel auctoritatē ꝑſtiterit: ſm vvilhelmū in ſpeculo ti. de diſpenſatione. §. iuxta ꝓpoſitionis. Septima regula. Judex vel officialis ſeu aduocat⁹ q tractauerūt cauſam criminis dātes operā vt ſanguis effūderetur. licet nec mors nec ſanguis effuſio fuerit ſubſecuta irregulares ſunt. pōt tñ in talibus ꝑ epm diſpēſari ſꝫ vvilhelmū. ſīr cū illo q nō ex officio ſuo ſed ex odio dedit operam ꝛ fecit qḋ potuit vt occi-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dereť.nõ tñ occidit vl' mutila
tur.idiget ei talis diſpēſatōe
ſꝫ vvil.Octaua regula.Exer
cēs artē cyrurgie ſi ꝓpť iperi
tiā ⁊ negligētiā eius ſit mors
ſubſecuta ab inciſiōe aduſtio
ne vel potione quā dedit īfir
mo.irregularis eſt. vt de ho=
micidio.tua.§.j.Si tamē peri
tus exiſtēs fleubotomat ſan=
guinē vel ſecat adhibēs oēm
diligentiā nō eſt irregularis.
etiaꝫ ſi mors fuerit ſubſecuta
q2 potiꝰ p̄ſumiť caſu etī culpa
patientis euenisse.xxiij.q.v.
de occidendis.Secꝰ ⁊ p eius
negligentiam: ſm vvilhelmū
Nona regula.Licet laicꝰ ex=
ercēs artē cyrurgie nō fiat ir
regularis.ſi nō ꝓpť eiꝰ icuri=
am multi obierūt.clericꝰ tñ ſi
ſub eiꝰ cura aliq etiā p̄ter eiꝰ
culpā obierūt irregularis eſt
ſm.Inno.q hec notauit in.c.
tua.'de homici.ne cle.vel mo
nachi ſniam. Decima regula
Extrahēs ſagittam vel telum
vel gladiū infixū in corpore a
licuiꝰ:ſi ꝓpter hoc vulneratꝰ
citius moriť:irregularis ē de
homi.tua.Undecima regula
Cuſtodiens infirmuꝫ ⁊ dans
ei bibere īperite.vel aliqd ali
ud ꝯtra ꝯſilium medicoꝝ faci
ens ꝓpť qð mors ſit ſubſecu=
ta irregularis fit ꝓpter impe
ritiā ⁊ negligentiā diſſolutaꝫ
ſi tamē qð facit bona fide cir=
ca egrotuꝫ nō dꝫ eē facilis ad
faciendā ꝯſciam ſcrupuloſam
q̄uis in aliquo ſit erratum:ſi
ibi non ſit lata culpa cū negli
gētia diſſoluta q̄ ꝓpe dolū ē.
⁊ hmōi ſcrupulū de facili de=
ponere dꝫ ad ꝯſiliū ſapientis
Si tamē tāta culpa fuerit vel
negligentia diſſoluta.⁊ certū
eſt ꝙ mors fuit inde ſubſecu=
ta.irregularitas contrahitur
Si vo nō ſit certū tūc diſtin=
guendū eſt.aut eñ dubitať.ꝓ
babiliter ſm iudiciuꝫ medico
rū:⁊ tūc abſtinēdū eſt ab offi
cio.ſi aūt nō dubitať: tunc de
poſita erronea cōſciētia pote
rit admiſtrare ⁊ etiā ꝓmoue=
ri.al's nō ſm Ray.l.di.hi qui
arborē.⁊.c.ſepe.Et ſm qˀdaꝫ
ſolus papa cū talibꝰ diſpēſat
Duodecima regula.Cōſulēs
aliquid vnde ſequiť homici=
diū irregularis eſt:vt ſi ſuaſit
iactū baliſte machine lapidis
vel ꝙ qs iret ad capiendū ca
ſtrum qð capi nō poteſt ſine
hominis morte.vnð ſi ſeqtur
mors ex illo ꝯſilio irregularis
eſt ſm vvilhelmū.Idem ſi fa
cit vel cōſulit furtiue vel ꝓdi
tionaliter capi caſtrū.ſi mors
inde ſequiť irregularis eſt qꝛ
debuit veriſſimiliter p̄ſumere
h̄ euenire poſſe.In talibꝰ eñ
puniť q remotā cauſaꝫ homi

cidio dedit ſicut q̄ ꝓpinquaȝ
vt notať de homicidio pſbite
ris. Tredecima regula. Mā=
dans aliquē vberari. ſi vbe=
rās occidit vberatū: irregula
ris ē q̄ mādauit. niſi expſſiſſ3
ne oc[illegible]eret. de homicidio. ſi
gnificaſti hodie. ō homicidio
is q̄ mādauit. lib. vj. in fi. vlt.
glo. Sec9 tñ ō illo q̄ ꝯſulit ali=
quē capi vtputa malefactorē
q2 tūc nō fit ꝯſulens irregula
ris. etiā ſi capiens occidit illū
q2 hoc nō ꝯſulit. ar. ō homici.
ca. fi. Abſit eñ vt ea que pro=
pter bonū facimus: ſi pter vo
lūtatē noſtrā quicq̄d mali ac=
ciderit nobis debeat imputa
ri. xxiij. q. v. ō occidēdis. ſem
per tñ fit irregularis dās dire
cte ꝯſilium in morte alterius
vt ne clerici vel monachi. ſen
tentiā. Nec itereſt ſiue is cui
datū eſt conſiliū ſtatiȝ fecerit
homicidiū vel etiam diu poſt
niſi pus cōſiliū reuocauerit ꝛ
cōtrariū ſuaſerit. vt de homi
ci. Petrus. imo niſi firmiter ꝛ
ꝓbabiliter credat ꝙ poſt re/
uocationē cōſilij nō reuoceť
is cui datū eſt cōſiliū a ꝓpoſi
to occidēdi: neceſſe eſt vt de=
nūciet illi de cuius morte tra
ctatuȝ eſt ꝙ caueat ſibi. in eo
aūt ꝙ mandauit p ſe fieri ho=
micidiū: videť ſufficere ſi ꝯſi/
lium mādat tñ de regulis iu
ris. oīs res: vel ſi ſciēte eo cui
mandatū eſt iuit eū occidēdo
vt. xxij. q. j. Omne qđ vel parē
telam vel amicitiā cū eo ꝯtra
hat: licȝ ei hoc nō ſignificaue
rit: q2 qui eſt cert9 certiorari
nō debȝ. de elec. inter vniuer
ſas. Quartadecima regula.
Conſulens alicui vt occidat
aliquē: ſi ipe cui ꝯſultū eſt oc
cidere occidať ab illo occidē=
do: ſm opinionē mitiorē non
iudicať ille cōſulens irregula
ris. Ratio q2 fines cōſilij ex=
ceſſit exquo egreſſus ē ad oc
cidenduȝ: nec ſibi bene cauit.
niſi excitaret eū ad occidēdū
aliū forte in tali loco vbi peri
culū eſſe poſſet: tūc eſſet irre=
gularis. etiā ſi is cui ꝯſului oc
cidať ſȝ vvilhelmū vbi ſupra
ſm rigorē tñ iuris hodie talis
conſulens irregularis eſt per
Joh. an. in nouella de homi=
cidio. is qui mandauit. lib. vj
Quītadecima regula. Si q̄s
ſuadet alicui ꝙ. p patria vel
p ꝓximo ſuo vel p iure ſuo
vel p iure eccľie ſue piculo ſe
exponat: nō ob h̄ fit irregula
ris: etiam ſi ibi moriať. xxiij.
q. iij. p mēbris: ꝛ. c. ſequenti.
Si tamen ſciret vel crederet
eum ibi moriturum: tunc vi=
deť ꝙ fiat irregularis: ſȝ vvil
helmum. Si autē conſulat ꝙ
indubitata morte ſe exponat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝓ honore xp̄i vel fide vel ſtatu eccleſie: nō fit irregularis. etiā ſi mors inde ſequat̄. xxj. q. j. ſunt q̄dam. xj. q. iij. nō ſolum. Hac ratiōe excuſantur inq̄ſitores heretice prauitatꝭ. ſciētesq̨ ſtatim poſtq̄ȝ aliquē ꝓnunciauerint hereticū eſſe ille morti tradet̄. hoc etiā al's multipliciter ꝓcurando. Ad hoc etiā accedit. xxiij. q. viij. legi. ⁊ q. v. Si audieris. Illi tn̄ clerici q̄ portauerūt ligna cauſa indulgentiarū ad hereticos cōburēdos irregulares ſunt: nec cū eis diſpenſat̄ niſi per papā. Sedecima regula. Dans operā rei licite. vtputa edificando eccleſiā vel domum adhibita omni diligentia quā potuit habere: ſi occidat aliquē caſualit̄ nō efficit̄ irregularis. Si tn̄ dat operaȝ rei illicite. nec adhibuit oēm diligentiā quā debuit fit irregularis. vt de homici. lator. ⁊ c. ex litteris. ⁊ c. ſi dignū. ⁊ ca. preſbiterum ⁊ c. continebat̄. ⁊ ca. ad audientiā. Hinc ē q̨ medico operanti ſm̄ regulas artis ſue non imputatur ei ſi quis ſub eo morit̄. ſ ſi negligentiā commiſit ꝯſulit̄ ſibi vt non ꝓmoueat̄ ad ordines. ð q̄li. ordi. ad aures. Sed q̄d de illo medico qui ꝟtit infirmuȝ ad aliud lat⁹ vt citi⁹ moriatur. Rn̄deo q̨ irregularis eſt tā ip̄e qui fecit q̄ȝ ipſe qui ꝯſuluit: ſi ex h̄ mors fuit ſubſecuta: q2 forte via anhelitus precluditur: vel apoſtema rūpitur ex violētia motus: vel ſuffocatur. Si aūt non citius moritur ex hac cauſa: non fit irregularis: ſ penitere debet de facto. Deciaſeptima regula. Non ſolū ē irregularis q̄s ſi ex ei⁹ ꝑcuſſione eſt mortu⁹ aliq̄s: ſ etiā ſi ex hac ꝑcuſſiōe ifirmitatē ꝯtraxit vn̄ mortu⁹ ē: vt de homici. ꝓſbiter. ⁊ ca. ad audientiā. ⁊. l. dj. di. ſtudeat. Deciaoctaua regula. Defendēs ſe i caſu euitabili ⁊ occidēs aliquē irregularis ē. l. di. ſi q̄s viduā. ⁊ talis ad ſuperiora nō aſcendat. ⁊ in ſuſceptis nō facile diſpēſat̄. Sȝ ſi neceſſitas fuit ieuitabilis dat̄ ꝯſilium ei vt nō miniſtret. l. di. de his clericꝭ. nō tn̄ ꝓpt̄ h̄ deponit̄. imo i ſuo ordine adminiſtrās tolerat̄ ð iure coi abſq̨ diſpēſatōe ſm̄ Laurē. l. di. q2 tua. Sic loq̄tur de homi c. ij. ꝑut ꝓſeq̄t̄ ibi Hoſt. Et q̄daȝ dicūt ep̄ȝ poſſe in tali caſu diſpēſare. lȝ h̄ nō poſſit ſm̄ Jo. de deo qui dicit ſolū papā h̄ poſſe. Hodie dicit̄ ſimpliciter irregularitatē nullam incurrere ille qui ꝑſonā ſuā defendendo in caſu ieuitabili occi

dit.de homi.ſi furioſus.i cle. Decimanona regula. Infãs furioſus cõmittẽs homicidiũ nõ ẽ iregularis.vt in cle.ſi furioſus.de homici. Idẽ eſt de dormiente ſi aliquẽ occidat q̃ tñ nõ habuit ꝓpoſitũ occidẽdi eũ. Uigeſima regula. Potens hoiem liberare a morte ⁊ nõ faciẽs irregularis ẽ.qꝛ q̃ põt defendere ⁊ nõ defendit: occidit.de homici.ſicͣ dignuꝫ. qꝺ intellige ſm glo.cap.iij.de ſen.ex.de ill ad quẽ ex ꝑtãte:ex officio vel dignitate ꝑtinet realiter defendere. ⁊ non ſimpliciť de quocũqꝫ. vbi dicͣ ibidẽ glo. ꝙ ſi ego nõ habeo aliquã ꝑtãteꝫ: video ꝙ aliq̃s vult verberare clericum ſine auxilio meo aut ꝯſilio nõ credo ꝙ ſum excoĩcatus ſi nõ ꝓhibeo illũ:lꝫ alˢ forte peccem qꝛ nõ defendo cũ poſſem. Uigeſimapͥma regl̃a. Retrahẽs a ꝓpoſito liberãdi homiem a morte irregulariſ eſt.qꝛ q̃dam modo indirecte homicidium cõmiſit.l.diſt.ſi q̃s viduã. ⁊ ꝺ pe.di.j.ꝑiculoſe. Uigeſimaſecũda.ꝑcutiẽs aio occidẽdi latronẽ ſi ex aliq̃rũ vulneribus latro obijt: irregularis eſt vt colligiť de homici.ſignificaſti rñ.j. Ideꝫ etiã ſi nõ ꝑcuſſit:ſꝫ aliquid opis impẽdit in mortem eius: puta qꝛ latronẽ detinuit:vel ꝯ euꝫ clamauit. alˢ aũt ſi clamaſſet ꝯ eum non in morte ei⁹ ꝫ ꝙ caperet vel detinuit eũ. vel ſe leuẽ extẽdit. irregularis nõ ẽ de morte ei⁹ vel etiam fit in neglectu alˢ ſi malicia ei⁹ ꝑpetreť homicidium. ⁊ idem ſi negligentia ei⁹ committať.l.diſt.hi qui Et iõ ſi clamat ꝯtra latronẽ ſiue eũ capiat ſi alˢ quocũqꝫ mõ potuit itelligere ex clamore ſuo vel alio actu homicidiũ ſequi irregularis eſt:niſi forte faciat ꝓpter periculum corporis ſui: vt ſi videt ꝙ aliq̃s eũ occidere vult. tũc eñ põt bene inuocare ⁊ clamare pro auxilo qꝛ nõ intendit in alioꝝ mortẽ ꝫ in ſuã liberationẽ.ſecus ſi h̃ faciat ꝓpter periculũ rerũ ſuaruꝫ ſi fuge preſidio euadere põt.de homi.ſuſcepim⁹. Uigeſimatertia regula. Cleric⁹ ligãs cũ ſocio latronẽ ſi poſtea timens ne occidať a latrone ipſe poti⁹ occidit eũ irregularis eſt.de homici.vbi ſupra. Uigeſimaq̃rta regula.ſi clericus nõ valẽs aliter recuperare res ſuas tenet furẽ nec cũ reb⁹ fugiat donec eũ exhibeat iudici vel eius auxilium inuocet ad res ſuas recuperandas:nõ eſt irregularis. licet poſtea fur a iudice puniatur.dũ intẽtio eius nõ ſit cor=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rupta intēdēdo ad furis mor tē vel mutilationē ꝛc. Idē di cēdū ē ſi cleric⁹ credit vel tra= dit ſecularꝭ ꝑtāti latronez pe- tēs ꝙ eū puniat citra ſangui/ nis effuſionē. vel petēs rē ſb- tractā ſibi reſtitui ſi ꝑtās i la- tronem aīaduertat. i. puniat eū morte: nō ꝓpꝫ hoc cleric⁹ erit irregularꝭ. vt de homici. delatoris. li. vj. nec etiā nocet illi ſi ad cōuincēdū latronem tradidit interſignia. Et idē ſi ſimplr̄ deponit qrelā de iniu/ riantib⁹ ſibi ꝛ eccl'ie ſue ꝙuis tales vix abſqꝫ ſanguis effuſi one valeāt coartari. de homi cidio tua nos. §. vlt. ꝛ. c. poſtu laſti. xxiij. q. iiij. maximian⁹ ꝛ q. v. c. v. ꝛ. c. vnū ꝛ. c. pena. Et hec oīa ꝟa ſūt qn̄ nō intendit ad mortē: nec h̓ in aīo gerit. ꝫ ꝓteſtatur publice ꝙ citra ſan guis effuſionē caſtigetꝰ nō ē ꝫ irregularꝭ curialiter agens ꝯ furē nō criminalr̄ ad mortem vel ſanguinē. lꝫ eū iudex cā ꝓ babili ſuſpēdet ab officio ſu o vt ō homici. poſtulaſti. Ex q̄ vlteri⁹ pꝫ ꝙ null⁹ notā irregu laritatꝭ icurrit q̄ ꝓ extortores ſiue exactoreſ alicui⁹ curie cu rauit aliquē capi ꝓpꝫ delictū tale ꝓpꝫ qꝺ nec mori nec mu tilari poſſꝫ. lꝫ iudex iueniens eū alia cōmiſiſſe ꝓpꝫea ſuſpē dit eū. ſi tn̄ nec ille crediderit: nec cogitauit illꝺ ꝯtigere poſ ſe. Uigeſimaqnta regula. Si iudex officialis inſeqꝰ furē fu giētē ꝛ qrit a me vtrū viderim illum. ꝛ ego ſciēs ꝙ fur ille ad mortē qritꝰ iſtruo eū. ſi ꝑ meā rn̄ſionē fur inuēt⁹ ē ꝛ occiſus ſuꝫ irregularis. Secus ſi nec ſciui nec ſuſpicatus ſuꝫ ꝙ ad mortē vel penā ſanguis qritꝰ vn̄. Aliꝰ in caſu h̓ cū aliquis ſcit aliquē ad mortem fugere niſi ꝑ alterā de duab⁹ vijs nō ꝺꝫ dicere ꝑ hāc nō fugit qꝛ ſic ꝑderet eū ꝑ alterā fugientez ꝫ aut taceat aut qrētē curiali ter euadat: dicēdo nūqd ego cuſtos illi⁹ ſuꝫ. vel alio modo Uigeſimaſexta regla. Si cle ricus q̄ egit ad res ſuas recu pandas ex poſt facto ratū hꝫ ꝙ ſuſpēſus latro eſt ꝛ hoc ſibi placet. ſi talis nullū cōſenſum habuit i mortē illi⁹ nec quicꝙ̄ coopatus ē nō ē irregularis ꝫ vvilhelmū ꝛ hoc ſi gaudet ꝙ maleficiū ē punitū nō autē pſona. cū ſm ipm irregulari= tas ex homicidio ſolo nō cō= trahitꝰ niſi culpa vel voluntas ꝑcedat vel ſcādalū ſequatꝰ. vt notatꝰ. l. di. hi q̄. ꝛ de homici. ex lr̄is. ꝛ. c. verūtn̄. Hodie ꝟo iure cautū ē ꝙ ſi qs abſqꝫ mā dato meo. manus iniecit i cle ricū meo noīe violentas. ſi h̓ ratū habeo excōmunicatōis

canonē incurro. ꝛ h ꝓpter ra
tihabitionē q̄ retro trahit et
mādato cōparat. Si aūt hoc
meo noīe nō eſſet factū. lȝ ra/
tum haberē peccarē: ſ nō in=
currerē excoīcationē vt dr ex
preſſe i c. cū q̄s. d ſen. ex. li. vj
Ut intelligas pono tibi caſū
Aliq̄s amicus vel ſuitor tu⁹
ſciēs aliquē clericū tibi feciſſe
iniuriā vbalē vel realē pcuſ=
ſit: quē tu poſtea receptando
magis amicū habuiſti vel ga
uiſus es. ꝛ hoc factū cōmēda
ſti vel laudaſti tu es excoīca=
tus ꝓpter ratihabitionē acſi
mādaſſes. Sȝ vn⁹ extrane⁹ p
cuſſit clericū. ꝛ tu audiēs q̄tū
habes ꝛ gratularis de hoc. lȝ
nō es excoīcat⁹ tn̄ peccas ad
minus venialiter ſm Jo. an.
in nouella ſupradicti ca. cum
quis. li. vj. Uigeſimaſeptima
regl'a. Si q̄s mādat capi vnū
clericū de trib⁹ ſimul incedē=
tib⁹: ꝛ alios duos nō graua/
ri. ſ mādatari⁹ excedit fines
mandati alios duos capiēdo
iſte mādās nō erit excoīcat⁹
ſm Jo. de deo. li. iij. ſuarū q̄=
ſtionū. q. xiiij. Et rō eſt q2 ca=
ptio ꝯtra volūtatē eius ē fa=
cta. Petrus tn̄ de ſamprana.
al's ſanſona putat ꝙ de dāno
tenet q̄ illi paſſi ſunt. de iiu=
rijs. c. fi. xxiij. q. viij. ꝓpterea
Ex hoc infert per ſimile de ir
regularitate: ꝙ irregularitas
rōne homicidij nō ꝯtrahit ſo
la volūtate: niſi hō actu occi=
dat. de homici. ſicut dignū. §. j
vbi de h. in glo. ex corde. xv.
q. j. ſi quis nō irat⁹. Sed nec
fit quis irregularis ꝓpter ſo
lum homicidiū: niſi culpa vel
volūtas p̄cedat. vel al's ſeq̄t
ſcandalū. vt notat. l. diſt. hi q̄
p̄oris. de homi. ex litteris. de
clerico egroto. tua. Ex h di/
cto ſoluitur q̄ſtio q̄ q̄ritur an
clericus qui volebat interfi=
cere hoīem ſ nō potuit q2 in=
uenit eum iam mortuū. q̄ vo
lens nihilominus ſatiſfacere
ire ſue amputauit caput mor
tui. Dicendū ꝙ licet volūtas
occidendi fuit tamen non eſt
irregularis ſm Archid. xv. q.
j. ſi q̄s. Nō q2 ad hoc ꝙ homi
cidiū cōmittat requirit ꝙ hō
aīatus occidat. de homi. ſicut
dignum. xxij. q. ij. Moyſes.
vbi aborſus fet⁹ inaīati non
iputat ad homicidiū. ſicut eti
am notāt Aluar⁹. Inno. Ber
nar. de homici. ſi aliq̄s. Uige
ſimaoctaua regl'a. Si quis in
rixa mortu⁹ ē. neſcitur tamē
quis illum interfecit: licet ſm
quoſdā ſcȝ Johēȝ omnes ir=
regulares ſunt q̄ ad ꝓmotio
nem ad ordines ꝓpter incer
titudinē. vt. xxiij. q. vlti. ca. ſi
tn̄ ꝓbabilius eſt ꝙ in tali caſu

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quilibet ſue ꝯſcie ē relinquen
dus:ſʒ vvilhelmū in ſpeculo
⁊ hoſt.i ſumma.de homi.§.q̄
pena.Uigeſimanona regula
Si amici mei occidūt aliquē
mihi iiuriātē me iuito ⁊ cōtra
meā ꝓhibitionē mihi nō no=
cet.vt de homici.Petr⁹.iij.q
iij.q̄a ꝑſulatus.Idē eſt ſi me
ignorāte.de ſymonia.nob.⁊.
c.de regularib⁹.Sʒ ſi tributa
ſit.puta q2 nō expſſe cōſenſi:
nec ꝯdixi iputabit.ar.d̄ ſymo
nia.Mathe⁹.imo etiaʒ dicūt
q̄dā ꝙ ſciēs ꝯtractū de morte
habitū nō reuelaui:nō ſuʒ ir=
regularis:q2 homicidiuʒ non
cōmiſi facto mandato:ꝯſilio:
vel defenſiōe.l.di.ſi q̄s viduā
⁊ de homici.Petr⁹ Alij dicūt
ꝯtra ſi credidi ꝙ nō obſtante
mea ꝓhibitōe mei iuuitu iter
ficeret:⁊ h̄ eſt tenēdū.Nā in
tali caſu tenebar reuelare illi
ꝯtra quē ꝯtractū eſt.Trigeſi/
ma regula.Si aliq̄s vadit ad
interficiēdū aliquē:⁊ tu ei ſci=
enter ꝑſentias.nō tñ eū icitas
ad homicidiū ꝑpetrandū nec
cū eo ſup hoc aliqua v̄ba ha=
buiſti:vel ſi habuiſti ſemp ex
aio hoc ei diſſuaſiſti.ſ; cū nol=
let tibi acq̄eſcere timēs de ip/
ſo eū aſſocias eo ꝓpoſito.vel
ſi forte eū q̄s inquireret defē=
das ⁊ tūc homicidiū ꝑpetrat
vere irregula ris ē ſm hoſti.

ad q̄d facit de homi.ſicut di/
gnū.§.illi q̄.Trigeſimaprima
regula.Cleric⁹ miniſtrans ar
ma pugnātib⁹ ſi aliq̄s interfi=
citur irregularis eſt ar.xxiij.
q.j.Niſi bella.c.ſi.noīe autē
armoꝝ intelligūtur fuſtes la=
pides ligna ⁊c.Trigeſimaſe=
cūda regula.Judex eccleſia=
ſticus pōt hortari brachiū ſe
culare cōtra violātes ⁊ here=
ticos vel paganos:nō vt occi
dat vel mutilet:ſed vt de ter=
ris fideliū expellant.nec etiā
eſt irregularis ſi aliq̄ hincide
ſunt occiſi.xxiij.q.v.de occi/
dendis.⁊.xxiij.q.iij.maximi=
anus.imo ſm Inno.de homi
ci.petitio.licet aliquis i bello
iuſto aliq̄s ꝑcuſſerit:ſi tamen
inde nullus eſt mortuus:non
fit ex hoc irregularis.Idē ſi
quis accedit ad bellū iuſtum
cauſa pacificādi vel ex alia iu
ſta cauſa:lʒ ex ei⁹ ꝑſentia ali=
quod robur accreſcit ſuis.vt
timor icutiat aduerſarijs nō
eſt ſibi imputanduʒ dūmodo
dol⁹ ⁊ etiā lata negligētia ab
ſit oīno ſm vvilhelmū.Trige
ſima tertia regula.Cleric⁹ q̄
intereſt iuſto vel iiuſto bello
in armis vel ſine armis ſi aliq̄
ſunt hincinde interfecti irre=
gularis eſt:licet ipe nō occi/
dat.lj.di.ſi q̄s.xxiij.q.iij.porro
xxiij.q.vlt.q̄cunq3.j.q.j.ca.ſi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Trigeſimaqta regula. Clericus defendēs ſe vel ſuos: licȝ tūc ex defendētib⁹ aliqs iterfectus eſt ex aliqua parte nō eſt irregularis: vt illi q̄ nō interfecerunt nec interfectores q̄ adiuuabāt ſunt irregulares lȝ voluntatē occidēdi habuiſſent: qꝛ lex ꝓmotōis factū requirit. xv. q. j. ſi qs nō iratus. Trigeſimaquita regula. Clericus in bello iuſto qd nō ad occidēdū: ſꝫ ad defendēdū geritur miſtrans ſagittā baliſtario ſuo ad ſui defenſionē. ſi ille baliſtari⁹ aliquē interfecerit. ſꝫ ille cleric⁹ nō intēdebat ꝙ ipe aliquē interficeret: ſꝫ ꝙ illos detinuiſſet ⁊ ſua defendiſſet aut recupaſſet non eſt irregularis ſꝫ vvilhelmū. Idē dicit de illo q̄ i bello iuſto prepoſit⁹ fuit exercitui ⁊ ſūptus facit ⁊ cūcta diſponit: ſi forte eū ꝯtigat lāceas vel ſagittas emere ⁊ miſtrare ⁊ ad exercitū vel ad cuſtodiā caſtri mittere. vel ſi hortaf ad currendū poſt hoſtes vt eis p̄da hominū vel aīaliū auferaf. ⁊ tūc forte aliqs iterficeref: dūmō ſolū itēdit ad recupatōeȝ prede nō ad vīdictā. talis ei cauſa remota nō nocet. Trigeſimaſexta regula. Qui mulieri facit ne ꝯcipe vel generare vł poſt ꝯceptū parere p̄t ⁊ q̄ pregnātē mulierē ꝑcutit. ita ꝙ facit abortiuū ſi fet⁹ iā fuit viuificat⁹ irregularis ē: ſed ſi nōdū fuit viuificat⁹: ſolūȝ mortalit̄ peccat. de homici. Si aliqs. ij q. v. ꝯſuluit vł ſi ꝓbabilr dubitat vł credit an ſit mortu⁹ vel viu⁹ fet⁹ ex illa ꝑcuſſione: vel vtrū ꝯcept⁹ fuit aīat⁹ vel nō. in tali dubio dȝ a ꝓmotōe ⁊ a miniſterio abſtinere: nec periculo ſe cōmittere. Si vo leuē vel temerariā habȝ opinionē deponat eā ſi pōt. ⁊ ſic poterit ꝓmoueri ⁊ admiſtrare. al's nō. ar. de ſen. excō. inquiſitio ⁊ de ſymonia per tuas. ij. Trigeſimaſeptima regula. Licet clericus aliquē occidēs ꝓ defenſione rerū ſuarū irregularis eſt. de homici. ſuſcepim⁹. vbi dꝛ poſt tunicā relinquēduȝ eſt palliū ⁊ melius eſt rerū iacturam pati ꝙ̄ ꝓ ſeruādis vilibus reb⁹ ac tranſitorijs acriter i alios exardeſcere. Clericus tū ꝑſonā ꝓp̄ā defendendo neceſſitate ineuitabili repellēs vim vi cū moderamīe inculpate tutele ꝑcutiens aliquē ſi inde mors ſeqtur non iputatur ei: vt notaf ī homi. ſignificaſti. ij. ⁊. iij. c. interfeciſti. Vn̄ dicit Archid. xxiij. q. iij. c. j. ꝙ cleric⁹ etiā interficere pōt vt nō interficiaf. argu. de fur. c. iij. dū tū hoc faciat ꝓ ꝑ-

p

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſona ꝓpa. Hodie expſſe i cle. ſi furioſus. de homicidio. ⁊ di=co pſonã ꝓpriã. nã ſecus eſt ſm Jo. an. in nouella ſup cle=men. ſi furioſus. de homici. ſi nõ valens euitare mutilatio nez. lz mortem poſſet euitare mutilauit vel occidit aliquez inuaſorẽ. ⁊ idẽ ſi aliter nõ va lens ſaluare res ſuas eũ occi derit q̃ deportare volebat. ſe cus etiã ſm glo. dicte clemẽ. ſup. v̄. ſuo. de illo q̃ occidit il luz q̃ occidere volebat prẽm filiũ cõiugẽ vel pſonã coniun ctam quã aliter iuuare nõ po tuit. Qđ putat Jo. an. q̃ſi ca=ſus ille nõ includat̃ ſub neceſ ſitate ineuitabili. Intelligit̃ aũt neceſſitas ineuitabilis ſz Jo. an. ibidẽ ſup. v̄. nõ valẽs vt q2 iangulat⁹ erat. vel ſic ar tat⁹ ꝙ fugere nõ poterat: nec clamore iuuari. Intelligitur aũt cũ moderamĩe inculpate tutele ſi fiat ex incõtinenti, nõ ex iteruallo: ⁊ cauſa defẽſiõis nõ vltiõis: ⁊ ſi equaliter ſe de fendat ſicut infeſtat̃. vt ſi gla=dio pcutit̃. ⁊ ipẽ gladio percu tit: vel ſi lineo baculo et ipſe econuerſo baculo: aut ferreo baculo pcutit̃ ⁊ ipẽ ecõuerſo ne amplius pcutiat̃ ad mortẽ Si aũt pcutiat̃ paruo ligneo baculo a q̃ non timeat̃ mors vel depilat̃ vel p veſtẽ trahit̃ ⁊ ipſe repcutiẽs ferro occidit ſuũ inuaſorẽ irregularis ẽ q2 nõ eſt moderamẽ iculpate tu tele. debuit ei ſe moderate te nere ⁊ nõ exceſſiue vltra vio lentiam ſibi illatã. aut ſi pcuſ=ſus eſt ſemel ⁊ ſic dimiſſus ẽ. nec vlterius ſe credit pcuti ſi etiã incontinẽti repcutit ⁊ oc cidit irregularis ẽ. Nã nõ de bet occidere inuaſorẽ ex q̃ ab eo non credebat ſe occidi. vñ exceſſit in moderamine q2 ꝑ vna pcuſſione non letali occi dit. Hec oĩa colligũtur i glo. ſignificaſti. ij. de homi. Trige ſimaoctaua regula. Prelat⁹ ſpũalis hñs iuriſdictõez tpalẽ i ſuo dñio ſi fur vel latro depꝛ=hẽſus i furto vel maleficijs ad ducit̃ ad pſentiã eius ⁊ petit̃ puniri iuxta condignum ſui exceſſus. nõ debet ipẽ pſona liter de h̓ cognoſcere: iudica=re aut ſententiare. ſz debz hoc ꝯmittere ſuo ꝓcuratori: dicẽ=do iſta v̄ba. Fiat iuſticia. ge=neraliter nõ deſcẽdẽdo ſpeci aliter qua morte ſit moritur⁹ ne clerici vel monachi. c. vlti. li. vj. Nec per hoc etiã ẽ irre=gularis ſi ſequatur ſanguinis pena. vnde põt fieri ſpecialis cõmiſſio ſup tali caſu: ſed nõ expreſſa pena ſm. Goffreduz Idem tenet nouellator in di=cto. c. vl. li. vj. Dicit tamẽ no=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

uellatoꝛ in nouella ibidem ꝙ ſi epus vel platus mādat notario ſuo vt i tali caſu ſcribat cōmiſſionē ꝓcuratoꝛi epi: v ſup his faciat iuſticiam. talis notari⁹ eſt irregularis: qḋ ꝓbat ex eo quia talis non habꝫ facere quicꝙ̄ ex officio ſue iuriſdictōis. qḋ requirit illa decretalis. Sit ergo epus cautus vt nō inijciat laqueū clericis. vñ cōmittat iſtam iuriſdictionē laico ꝑ ſeipm imediate ꝛ ꝑ aliū laicū. nō aūt ꝑ clericū. Et ſcias ꝙ h̄ nō ſolū veritatē hꝫ in plato habente iuriſdictionē tēpoꝛalē rōe bñficij ſed etiam rōne patrimonij ſm nouellatoꝛē ibidem. ꝛ qḋ plus eſt: dicit idem ꝙ exq̄ clerici tales cauſas ſine metu irregularitatꝭ pñt alijs delegare. ſatis videt̃ ꝙ ſi laicus talē iuriſdictionē hñs ſed ꝓbabilē. cauſas ſanguinū criminat poterit hoc nō obſtante oꝛdinari. q: non fit irregularis ea rōe. Caueat ergo plat⁹ cū int̃rogatus fuerit a iudice ne reſpondeat malū eſt ſi ille malefactoꝛ remāſerit ipunitus. nā tūc eēt irregularꝭ vt de exceſ. pla. ex lrīſ. Trigeſimanona regula. Si iudex hñs latronem captum q̄rit de aliquo perito quid debeat fieri de tali ꝛ ille rñdet talē eē moꝛte puniēdū vel ſimile. iudex autē ſecutus eius cōſiliū latronē punit ad moꝛtē irregularis eſt cōſulēs q: fuit i culpa in caſu q̄ de facto nō erat rñdēdus vt de exceſ. pla. ex lrīs. ſi tñ nō ē caſuſ de facto. ſ; iudex q̄rit ſimpliciter qualiter ſint tales punien di. ꝛ cleric⁹ rñdet ꝙ ad moꝛtē vel ad ſanguinē. ſi rñdens rñdet ſm verā iuris ſniam vt expt̄us iuriſcōſultus nō ē irregularis. ꝛ maxīe ſi extra iudicium. vt dicit glo. i dicto. c. ex lrīs. Si aūt errans in iure dixit cū tamē aliter iura diſponant. irregularis eſt. vt colligit̃ ꝑ vvilhelmū in ſpeculo. ti. ij. §. iuxta ꝓpoſitōis. Si autē qui nō reputat̃ iuriſcōſultus interroganti rñdet nō vt iuriſcōſultus: ſed ſimpliciter dicit quid de talib⁹ ſentiat. nec pſumit ꝙ iudex eius ſequatur reſpōſionē nō ē irregularis ex quo nō rñdet ad caſuꝫ q̄d ſit de facto. Nā ſi ꝯſuleret ad caſum de facto irregularis eſſet ſm Raymundū. Quadrageſima regula. Suſpenſus ab officio celebrando fit irregularis. vt. xj. q. iij. ſi quis damnatus. ꝛ. c. ſi quis epiſcopus; in conſilio. Et licet illi canones loqunt̃ de excōmunicato ſcienter ꝛ in cōtemptū clauium celebrante. hodie tamē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

idem irregularis eſt in ſuſpẽſione a diuinis. vt de re iudi. cum eterni. ꝛ de ſen. excõ. cuꝫ medicinalis. li. vj. ꝛ i hoc caſu ſol⁹ papa diſpẽſat vt notauit vvilhelm⁹ in ſpeculo. titu. ij. §. nunc de epoꝝ. v. eſt inquam. Suſpenſus autẽ a beneficio tantũ non fit celebrando irregularis: quia hoc nullo iure cauetur ſm Innocentiuꝫ. de elec. cũ in cunctis. §. clerici. et c. ſtatuimus. de ꝓceſ. ꝑben. qꝛ diuerſitatem. Minori quoqꝫ excoĩcatõne ꝓpter participationem excõmunicati in locutione vel ſimilib⁹ ligatus. licꝫ celebrãdo grauit̃ peccet: non tñ efficit̃ irregularis. qꝛ h̃ nullo iure cauet̃ ſm Inno: imo ſi medio tpe poſtqꝫ cõmunicat excoĩcato celebrauerit bñ ꝑt pniã pacta ſine pape diſpenſatione celebrare vt de cle. ex com. miniſ. ca. ſi. xj. q. iij. ſi qs ꝑſbiter. Inno. tñ ꝛ Hoſtiẽ. dicunt ꝙ tales nõ ꝓpt̃ ſuſpẽſioneꝫ a iure celebrare ꝓhibent̃ cũ nõ ſint ſuſpenſi a iure nec ſuſpendendi ſed ſoluꝫ ꝓpter peccatũ ꝓhibent̃ cum fuerint ſuſpenſi quo ad deuꝫ a ſacramentis ꝛ a ꝓmotione. ſi eniꝫ a iure ſuſpenſi eſſent celebrãdo fierent irregulares. per. c. cum eterni. de re iudi. li. vj. et de ſen. excõ. cum medicinalis eodem li. vj. Ex quibus oib⁹ hoc colligit̃ ſm abbatẽ in diſtinctiõib⁹ ſuis. ꝛ. c. ſi celebrat ꝛc. de cle. excõ. miniſ. ꝙ celebrans in mortali peccato nõ incurrit irregularitatem poſt pñiam ꝛ recõciliationẽ obtẽtam ſuꝑ peccato mortali vel excõmunicatiõe minori ex q̃bus celebrans poterit ſine aliqua diſpẽſatione ſupioris celebrare nec obſtãt noua iura ſcꝫ. c. cum eterni. de re iudi. et c. cuꝫ medicinalis. de ſen. ex. lib. vj. que loquuntur de illis qui ſunt ingreſſu eccleſie priuati: ꝛ a diuinis ſuſpẽſi quod non eſt in iſtis. cum iſti nec ingreſſu eccleſie ſunt ꝓuati. nec etiã a collatione ſacramẽtoꝝ ſ ſolũ a ꝑceptõe ſunt ſuſpẽſi. Quadrageſimapꝛima regula. Notori⁹ fornicator a iure ſuſpenſus celebrans nõ fit irregularis ſm vvilhelmuꝫ in ſpeculo. ti. ij. §. iuxta ꝓpoſitionis nec obſtat ꝙ q̃dã dicũt quod libet pctm̃ notoriũ facit hominem irregularem. vt de tẽpo. ordi. c. queſitũ. hoc em̃ veruꝫ eſt ſi ibi nõ intelligit̃ irregularitas talis que requirit pape diſpenſationem. Unde dicit abbas vbi ſupra ꝙ in illa irregularitate quã quis incurrit ex notoria fornicatiõe ꝛ i tali celebrat põt epus diſpenſare

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

poſt pniam.p.ca.acn.de litis ptes.Et ita hodie ſuat. Et q̄uis qdā nimis rigidi. vt Hoſtiē.⁊ Inno.dicūt contrariuz tn̄ nō ſunt audiendi:quia qui nimis emūgit elicit ſanguinē iiij.di.deniqz. Nec aduertas rōnez illaz qua dicūt.Omnis ſuſpēſus ab officio p canonē celebrando fit irregularis:vt dr in.c. cū clerici. de re iudi.⁊ c.medicinalis.de ſen.ex.li.vj ſed talis ē fornicator notori⁹ vt ptz in.c.qſitū de coha.cle. ⁊ mu.⁊.xxxiij.di. ppt h ergo efficit irregularis celebrādo. Ad hoc reſpōde audacter ſz Franciſcū de ſarabel. i.c.veſtra.⁊.c.queſitū.de cohabitatiōe clericoꝝ q ſuſpēſus a canone celebrās tūc ſolū incurrit irregularitatē qn̄ p modū ſnie fit a canone ſuſpēſus:vt in dicto.c.cū eterni.li.vj. Sic aūt nō eſt i fornicatore notorio ⁊ ſymoniaco: quia nō per modū ſnie ſed enūciatiue dicunt a canone q ſint ſuſpenſi vt patet in.c.queſitum. de cohabitatōe clericoꝝ.ergo celebrando nō fiunt irregulares. de ſen.excō.li.vj. Tene ergo ſm Franciſcum q ſi in canone dicit penam imponente q talis ſit ſuſpenſus ab officio vel dr ſuſpendimus talem ab officio ſi hoc fecerit.tūc talit ſuſpenſus celebrās fit irregularis:vt in dicto. c.cuz eterni Sed ſi dicit in canone penaz approbāte vel enūciante ſeu recitāte aliquē eſſe ſuſpenſuz ſicut dicit de fornicatore notorio.in.c.queſitū. vbi tn̄ recitat notoriū fornicatorem eſſe ſuſpenſuz.talis celebrādo nō fit irregularis. Pro iſto dicto eſt famoſiſſimus ille doctor Guido de bayſio:archidiaconus nuncupatus.xxxij. diſti. ad hec vero.vbi ipe notat in fine glo.que incipit iſtud itelligit.q notori⁹ fornicator nō eſt pncipaliter ſuſpenſus a canone:ſ a deo.qđ patet ex eo: quia q̄cito penitet licite celebrat.de coha.cle.ca.vlti.licet in odium criminis p canones aliquid ſit additū quo ad vitationem eoꝝ.vt ſcz nō audiantur ab eis diuina. vt in ca. veſtra.⁊ in.c.tua.de cohabi. cleri.xxxij.diſt.nulla.⁊.c.pter hec.⁊ hoc ſm Innocentium. Licet aūt Hoſtiē.notauit cōtrariū in ſpeculo.ti.ij.§.iuxta ppoſitionis.⁊.§.nunc de epiſcoporuz.verſu.xxvj.⁊ hanc viam tanq̄ mitiorez puto ꝯplectendā. Quadrageſimaſcđa regula.Suſpenſus a canone nō pp̄ter crimen:ſed ppt aliquem defectū.vtputa illegitime nati ⁊ corporeviciati non

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

incurrūt nouā irregularitatē ſi ante obtentā diſpēſationez celebrāt ſm vvihelmū in ſpeculo.ti.ij.§.iuxta ꝑpoſitionis ṽ.porro.⁊ idē notat̄ p archidiachonum.lvj.diſti.apoſtolica in principio.⁊ hoc ſeruat curia.q2 qñ diſpēſat cū talibꝰ ſimplicit̄ diſpēſat ſup defectu nulla facta mētōne de irregularitate:q2 nullam incurrunt lvj.diſt.apoſtolica.⁊.c.cenomanēſem de filijs pſbiterorū. veniens. Ideo dicit intelligēdum eſſe ſpeculator de illis q̄ ꝑpter infamiaz ſuſpenſi ſunt a canone.ſicut ſunt illi quorū crimina ſunt notoria:⁊ q̄ etiā poſt peractā pniaz celebrare ꝑpter ſcandalū ⁊ infamiaz ꝓhibent̄:vt in.c.fi.de coha.cle.⁊ mu.⁊ de homicidio ex lr̄is.c.fi.⁊ tñ ante diſpenſatōnē celebrando nouaz irregularitatem non incurrunt. quia hoc non inuenitur iure cautum. ſm vvilhelmū in ſpeculo vbi ſupra ⁊ archi.lvj.diſ.apoſtolica ⁊c. Quadrageſimatertia regula. Suſpēſus a ꝓfeſſionibus audiēdis celebrans ante reconciliationē non efficitur irregularis ſm vvilhelmum. q2 hoc nō inuenit̄ iure cautū xj.q.iij.§.euidenter. De hac ſuſpenſione habet̄.xxvj.q.j.⁊.v.q.vj.ꝑ totum. Quadrageſimaquarta regula. Recipiens beneficiū in irregularitate:impetrata abſolutōe ſuper irregularitate nō indiget alia diſpēſatione ſup bñficio obtēto.ſm Raymūdū ⁊ vvilhelmū in ſpeculo. Caueat tñ q̄libet ne in pctō mortali vel ſuſpenſione bñficium recipiat.vñ ſecurius eſt vt talis ꝯfiteat̄ āte receptionē ne collatio ſit vicioſa ſ3 vvilhelmū in.c.ſi celebret.de cle.excom.miniſ. Licet hoc ſit perduruz eſt tñ verum ꝑpter rōem ibi poſitam.q2 ſc3 eligi non poteſt in peccato mortali ad illa a quoꝝ perceptōne a ſanctis patribus eſt priuatus. Verū tamen abbas ibi moderatur hoc dicens ꝙ ſi cui exiſtēti in occulto colatum ſit ſed ipſe recipit illud poſt peractā penitentiam poterit retinere.⁊ allegat de tempo.ordi.queſitum de ſen.excom.c.vltimo. Sed propter peccatuz enorme.vt puta propter homicidiuz ipſo iure perdat beneficium. vt notatur per Archidiachonū.l.di.ſtudeat que incipit i glo.hic diſpenſat vbi dicit gloſa: quia de iure debet eo carere: quod expōit archidiachonꝰ per ſententiam non ipſo iure Nam homicidium non inducit ipſo iure priuationem be-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

neficij ſm Bern̄. compoſtella
num q̄ ita notauit. de electio
ne ꝙ ſicut. in gloſa. j. §. ſi vo.
v̄. alia aūt. Et ideƺ ſentit In=
nocenti⁹ dicēs: ꝙ in homici=
dis irregularibus cadere pōt
ius cuiuſlibet dignitatꝭ: qꝛ eti
am iuſte habēt eā: ſi cum eis
fuerit diſpenſatum. Et etiam
ſine diſpēſatione iuſte tenent
predicti dignitates ſuas quo
uſqꝫ renūcient vel deponant:
ſm Innocentiū q̄ ita notauit
de exceſ. prel. cū in ꝑncipio.
Contra tñ iſtud dictū faciunt
multa iura: vt de clerico pu=
gnāte in duello. ca. henricus.
in fi. Item lv. diſt. ſi euangeli
ſta. v̄. in loco cuƺ diſpenſatio
requirat̄ vt homicida bñfici=
um recipiat. videt̄ ſecus de iu
re cōmuni. Item cum homici
da miniſtrare non pōt: etiam
poſt penitētiam ſine diſpenſa
tione. de tempo. ord. quo ſu=
ſpenſus eſt a beneficio qđ da
tur ꝑpter officiū. ꝛ ſic etiā ac
cedit: lxxxj. diſt. eos. ꝛ notat̄
de ꝯſuetudine. cū dilectus. in
gloſa. ſuſpenſus eſt. Tu dic
breuiter ꝙ hic nulla eſt cōtra
rietas. Nam Bernard⁹ ꝛ In
nocentius intelligūt ꝙ homi=
cida iuſte tenet ꝛ recipit bene
ficiū quouſqꝫ deponit̄ ꝑ ſen=
tentiā. Iura aūt in cōtrariuƺ
inducta dicunt ꝙ debet care=
re ꝛ priuari beneficio de iure
qꝛ de iuris rigore eſt inhabi/
lis ad illud. Nō tamē hoc ne
gat quin hoc fiat per ſententi
am: ꝛ ſic idem ſentiunt. Qua
drageſimaquita regula Preſ
biter excommunicatus vel ſu
ſpenſus ſimpliciter ab ordini
bus ſuis adminiſtrās in ordi=
ne accolitat⁹ efficit̄ irregula/
ris ſm vvilhelmum. Secus ſi
tantum a miſſarum celebrati
one fuerit ſuſpēſus. Quadra
geſimaſexta regula. Clericus
in minoribus conſtitutus ex=
communicatus miniſtrās ſa=
cerdoti ad altare portādo a=
quam: lumen ꝛ alia ſimilia nō
eſt irregularis ſm vvilhelmū
Idē putat de p̄ſbitero dyaco
no ꝛ ſubdiacono. Nō: qꝛ iſta
nulli ordini ſunt annexa: cū ꝛ
per laycos lr̄atos expediunt̄
Quadrageſimaſeptima re/
gula. Epiſcopus ſuſpenſus a
pontificalibus celebrando in
eis nō fit irregularis: quia pō
tificalia non ſunt de ſubſtan=
tia ſm vvilhelmū. Quadra=
geſimaoctaua regula. Suſpē
ſus ab ingreſſu eccleſie ſi i ea
celebrat irregularis eſt. ꝛ ſi in
tali ſuſpenſione decedit non
ſepelitur in cimiterio. vt de
ſententia excommuni. is cui.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

li.vj. Notat tñ nouellato in nouella q̃ põt in eccleſia audire diuina ſine metu itregularitatẽ.ſ nõ ſine pctõ.lz Hugo ꝛ Raymundus aliud notauerũt quoꝝ opinio refutatur ꝑ modernos. Quadrageſimanona regula. Excoicat⁹ vel ſuſpenſus baptizãs ſolenniter in ſuppellicio ꝛ ſtola puplice irregularis efficitur ſm vvilhelmũ. Sec⁹ ſi alit.ſ.ſimpliciter baptizat: ꝛ maxime i neceſſitate. Quinq̃geſima regula. Quicũq; nõ põt ꝓmoueri ad ordines ſine diſpẽſatiõe nec etiã ad honores. ꝛ quicũq; eſt illegibilis irregularis ẽ ſm vvilhelmũ.. Idẽ intellige de oibus caſib⁹ q̃ impediunt ꝓmouẽdos vel deijciũt iã ꝓmotos: vel qui penã depoſitionis merent. Unũ regulare ẽ q̃ q̃cũq; poſt peractã penitẽtiam nõ hñt ordinis executionem irregulares ſũt: ſicut homicide.l.di.§.j.erga. de ſymonia.tãta. Itẽ excoicat⁹ interdictus ſuſpẽſus in cõtemptũ clauiũ ſe faciens ordinari. de ſen.excõ.cũ illoꝝ. Itẽ ſi etiaz preſumit celebrare.xj.q.iij.ſi q̃s.de vi.ꝛ ho.cle.vt clericorum.§.ſi q̃s igit. Itẽ violãs interdictũ. de exceſſ.pla.tanta. Itẽ falſari⁹ litterarũ pape.d crimine falſi. ad falſarioꝝ.§.j. talis tñ ſm Innocen.ſi occultus eſt poſt abſolutionẽ ꝛ penitentiã põt ordinari: q2 nullo iure cauet q̃ ſit infamis ipſo iure. Itẽ hereticus de purgatione.c.inter ſolicitudines vel exhibẽtes hereticis ſacra de hereticis excoicatis.§.ſiuero. Itẽ ſodomita.de exceſ.ꝑla.clerici. Itẽ preſbiter denudãs ꝯfeſſionẽ.de pe. ꝛ remiſ. oẽs.c.fi. Itẽ incorrigibilis in ꝯtumacia ꝑſeuerãs.de dolo ꝛ ꝯtu.veritatẽ.§.fi. Itẽ notoriũ crimẽ de iure vel facto: de tẽ. ordi.c.fi. Itẽ vtẽs officio aſſaſinoꝝ vel defendẽs: receptãs occultans eos.lz mors nõ ſequat ide.de homici.ꝓ humani.li.vj. Itẽ apoſtata.de apoſtatis.ca.fi. Itẽ ſciſmatic⁹.de ſciſmaticis.ca.j. Item intruſus volũtarie ꝑ ꝑtãtem ſecularẽ.vij.q.j.fact⁹ de elec.q̃ſq̃s Itẽ omne crimẽ qđ ipo facto iducit infamiã ciuilẽ.ij.q.vij.§.porro. Itẽ ifamia deſcendens ex delicto ꝑ ſententiam declarato: q2 pena põt demi culpa ꝑmanente.ij.q.iij.§.hic colligit. Infamis eñ eſt irregularis: ſiue infamis ſit iuris ſiue facti.vt de accuſa.omps. de teſtib⁹.teſtimoniũ. Quinq̃geſimapꝛima regula. Excommunicatus maiori excoicatione ſiue ab homine ſiue a iu=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

re ſcienter: durante excõmunicatione celebrans ſemp fit irregularis. z eſt deponẽdus de cle. excõ. miniſt. latrones. ſecus ſi ignorãter. vt eo. ti. c. apoſtolice. Si aũt dubitaret pbabiliter de ſententia excõmunicationis pſertim qñ conſcius eſt de culpa ſua pter quã iuſte potuit excõmunicari: neſcius tñ exponit ſe diſcrimini z celebrat cũ ſit excõicatus: irregularis eſt z indiget diſpenſatione pape ſm vvilhelmũ. vt in dicto ca. apoſtolice. Craſſa aũt ignorãtia i talibus iudicat. vt ſi citat⁹ pemptorie nec iuit: nec miſit ad terminũ. z ſic celebrat. lz nihil de excõmunicatione ſciat Circa premiſſa ſciendũ q ſuſpenſus a iudice ſiue ad certam diẽ ſiue ppetue ſiue quouſq peniteat ſemp ſi celebrat eſt irregularis: q2 talis nõ deberet celebrare niſi prius ſententialiter abſoluat ſicut ſententia ſuſpẽdit. In vltimo tñ caſu quidã ꝯtradicunt. vt. ij. q. v. preſbiteris. vbi d2 q taliſ ad arbitriũ ſuſpendentis facere debet. z ſi ante abſolutionem celebrat irregularis eſt. z idem de re iudica. dilectus. de exceſ. pla. apoſtolice. Suſpenſi vero a deo. vt ſunt omnes pctõres celebrãtes i peccatis nõ fiunt irregulares. licet peccent: niſi celebrarẽt in criminalib⁹. vt in homicidio: in ſymonia: z ſimilibus. z quibus etiã acta penitẽtia executio interdicit. vt ſupra dictum eſt. Suſpenſi aũt ab officio a canone pter crimẽ ſi celebrant irregulares ſũt. Et hoc intellige ſi ſuſpendunt a canone penã imponẽte: non autẽ approbante. vt in ca. cũ eterni. de re iudi. li. vj. q2 etiã in minori excõmunicatione exiſtẽtes ſuſpenſi ſunt a canone nõ imponẽte penam ſ approbante. z ꝯſcito penitet pt celebrare. de ſen. excõ. nuper vñ potius d2 ſuſpenſio dei ꝗ canonis ſz vvilhelmũ. Et nota ſm Johem and. in cle. j. de decimis. in glo ſup v. donec. q cũ alquis ſuſpendit donec ſatiffecerit ſufficit iudicis declaratio ſup ſatiſfactione ſine alia abſolutione. In excõmunicatis vo eſt neceſſaria abſolutio poſt ſatiſfactionẽ. Cõcordat ad hoc glo. Jo. an i c. ſepe q2. de elec. li. vj. ſuper v. donec plene. vbi dicit q illi q occupant bona eccleſiarũ vacantiũ. z ea diſtrahũt. tandiu ſunt a beneficijs z officijs ſuſpenſi donec ea plene reſtituerint. ipſis autem reſtituentibus ipſo iure ſine alia ſentẽ

tia reſtituti erunt: vt notauit Joh. an. lxxxj. di. ſi qui. Preterea ſciendum eſt ꝙ ſm glo. xxvj. di. deinde. īfamia ⁊ irregularitas ꝯtracta ante baptiſmum tollit̄ poſt baptiſmum. ⁊ hoc ſi ꝓuenit ex ꝓprio delicto. qꝛ dona baptiſmi ſunt ſine om̄i penitētia ⁊ ſatiſfactione: vt de ꝑſe. diſti. iiij. ſine. Si em̄ peccatum non deletur ꝗ̄tum ad infamiā: adhuc poſt baptiſmum obeſſet. quod negat Ambro. xxvj. diſ. vna. vn̄ ſi aliquis occidit mille homines ante baptiſmū: ois infamia ⁊ irregularitas tollit̄. vt lj. diſt. ſi quis poſt acceptum. vt patꝫ de paulo qui ante baptiſmū fuit homicida ⁊ tamē poſtea factus eſt aplus. vt. l. diſti. §. econtra. Huic tn̄ dicto aduerſant̄ doctores. nā archidiachonus in dicto. c. deinde dicit ꝙ bn̄ infamia exquo nō deſcēdit niſi ex peccato deletur in baptiſmo ſicut ⁊ peccatum ſed nō irregularitas que nō fundat̄ ſuper peccato. vn̄ ita irregularis eſt qui occidit cuꝫ peccato: ſicut qui occidit ſine peccato vt iudex ne clerici vel monachi. c. ſententiam et bigami: ⁊ corpore viciati. ⁊ ita i ꝑe Innocētius notauit de diuortijs. gaudem⁹. Ipſe tn̄ notauit. de homici. ꝑſbiterum. ꝙ homicidiū ante baptiſmum ſiue ex officio: ſiue ex voluntate fecerit homicidiū nō eſt poſt baptiſmū irregularis: qꝛ ois ſeq̄la pcti deleta eſt. Sed Goffredus de cōuerſione infideliū. c. j. notauit ꝙ pctm̄ ⁊ ſequela peccati bene delentur in baptiſmo ꝟ nō defect⁹ ſiue impedimentū. Prima via cōmuniter approbat̄ Speculator tn̄ i titulo de diſpenſationib⁹. §. iij. ver. is aūt videt̄ declinare ⁊c̄.

Cautele circa predicta obſeruande.

Prima cautela eſt. Eps ⁊ qlibꝫ iudex nō pt neq3 dꝫ excoīcare vniuerſitateꝫ vel collegiuꝫ. Et hoc ideo ne innocentes puniant̄ cū nocētibus. vt dicitur in. c. romana de ſen. excom. li. vj. Interdici tn̄ poſſunt innocentes cū nocentibus. de ſponſalibus. nō eſt. Et hoc ideo. quia ibi non eſt tantū ꝑiculuꝫ anime ſicut in excoīcatiōe que eſt eterne mortis damnatio: per quam quis tradit̄ ſathane. vt ſupra dicit̄. Secunda cautela. Caueat iudex ne ferat ſententiā excōmunicatōnis niſi ꝑmiſſa monitione. ſi tn̄ h̄ fecerit: licet ſen tentia ſit iuſta. ſed tn̄ puni

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tūr lator pena c.ſacro.de ſen.
ex.l.ſuſpenſione ab ingreſſu
eccl̄ie infra menſem. Tertio
caueat ne ferat ſn̄iaꝫ excoīca
tionis: ſuſpenſionis vel inter
dicti pro futuris delictis. pu=
ta ſi tale quid fecerit. nec pro
p̄ñtib⁹ ſub ea forma: ſi de illis
infra talem terminuꝫ minime
ſatiſfecerit. vt in.c.romana ꝺ
ſen.ex.li.vj. Vñ ſm Ioh.an.
in nouella ſup dicto.ca. valde
ridiculoſum eſſet ſi diceret p̄=
latus.excōmunico petrum ſi
furtum fecerit. ſi adulterium
cōmiſerit: cum tñ ad talia pa=
ratus ſum vel ſuſpectus: ſi tñ
mora cauſa vel culpa p̄ceſſit.
bñ potest excōmunicari ſub
illa forma. Exemplū vt q̄ de
mora condēnatus in actione
pſonali non ſoluit infra quat
tuor mēſes vt debuit. poſtea
iudex debꝫ p̄cipere vt ſoluat
infra certū tps al's ſit excoica
tus. hic enim mora preceſſit.
Siſr de culpa: vt q̄ negligen
tes fuerunt clerici ī diuis offi
cijs dicēdis: poterit iudex di=
cere. Excōmunico oēs q̄ non
itererūt canonicis horis. hic
eñ culpa p̄ceſſit. Siſr de offē
ſa: vt in coniugato qui tenuit
cōcubinā ſepareꝫ ab ea ne ex
cōmuniceꝫ ſi vlterius redeat
ad ipſam. Al's preter iſtos ca
ſus iudex nō debet ferre ſen/
tentiam excommunicationis
ſub certo termino ꝛc. vñ ma=
le faceret ſi ſtatim poſt condē
nationem factam in perſona
li iudex preciperet infra cer/
tum tempus ferendam ſentē
tiam excommunicationis. cū
tamen nō preceſſit mora. Et
in hoc ſepiſſime iudices no=
ſtri temporis excedūt moduꝫ
Ideo hec dixi p generali do
ctrina. Circa diſpenſationem
predictarum cenſurarum eſt
ſciendum q̄ licet ſm quoſdaꝫ
doctores epiſcop⁹ nō poteſt
diſpenſare ſup irregularitate
ꝛ alijs defectib⁹ niſi vbi exp̄ſ=
ſe ſibi a iure pmittiꝫ ſm vvil=
helmum nazonem Goffredū
Iohem de deo ꝛ Innocenti=
um. Al's ſm iſtos ep̄us diſpē=
ſans in caſibus ſibi a canone
exp̄ſſe non pmiſſis. videtur ī
pugnare canones vel eos tol
lere. Tu tamē dicas q̄ vbicū=
q̄ expreſſe a canonib⁹ pote=
ſtas diſpēſandi nō phibetur
epiſcopis. epi poſſunt diſpen
ſare. Et hoc dictū per docto=
res cōmuni⁹ approbatur Ita
dicunt Iohes. Laurentius.
Hugo. Tan. Berñ. vvilhel=
mus in ſpeculo. ti. de diſpen=
ſationib⁹. §. nunc de epoꝝ. et
ille famoſiſſimus doctor dñs
archidiachon⁹. l. di. ꝺ p̄miſſis
vbi late pſequiꝫ iſtā materiā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

improbando opinionē cōtra
riam qui etiā dicit dñm ſuum
Hoſtienſem dixiſſe ꝙ in his i
quibus pctm̄ mortale eſt ſm
leges diuinā: ſicut in furto ra
pina. vt. xiiij. q. v. penale. di=
ſpenſare nō poteſt nec etiam
papa vt aliqui dicūt. niſi pe/
nitentiā agant ⁊ reſtitutio fi=
at. de vſu. cū tu. ⁊. xiiij. q. v. ſi
qd. ⁊ c. multi. ⁊ ea. q. vj. ſi res
In his vero in quibus pctm̄
mortale eſt ſm ius poſitiuū
vt vbi eſt epiſcopis vel inferi
oribus pape interdicta diſpē
ſatio nullus diſpenſat niſi ſo=
lus papa: vel is cuiꝰ ſpeciali=
ter cōmiſerit. Si vero non eſt
interdicta poteſtas diſpēſan
di. tunc poteſt. Hec archidia/
conus. Pro iſta ſententia fa=
ciunt multa iura: vt de hereti
cis. excōmunicamus. §. ſane.
de ſen. excom. nuper. ⁊ cap. a
nobis: ⁊. ca. cum illorum. ⁊ de
ſponſalibus. cū apud. xvj. q
j. ſunt nonnulli. ff. ex quibus
cauſis maiores. l. necnon. §. j.
Nam ⁊ apoſtolus dicit. Om
nia mihi licent. xj. q. j. aliđ. Et
ex his pꝫ ꝙ̄ lata ſit poteſtas
epiſcoporū quia omnia poſ
ſunt: niſi expreſſe prohibean=
tur. Sunt autem multi caſus
in iure expreſſi in quibus eis
conceditur auctoritas diſpē=
ſandi quos licite ſcripſit vvil
helmus in ſpeculo iuris. de q̄
bus hic ſuperſedere cenſuit
ſcribētis ſedulitas: ſciens q̄a
epiſcopi non egent vt q̄s eos
doceat: ſed ipſi aliorum ſunt
doctores. j. q. vj. ꝯuenientibꝰ
preſertim cum preſentis opu
ſculi principalis intentio fue=
rit ſimplicibus ſimplicia tra=
dere rudimēta non perfectis
ſubtilia: vt cum apoſtolo lac
potum daret non eſcam par=
uulis. propter quod etiam ſti
lus eiuſdē non indoctis aut
perſuaſibilibus humane ſapi
entie verbis: ſed in doctrina
ſpiritus excurrit. eo ꝙ iuxta
Iſid. de ſum. bono li. iij. Hor
ret ſacra ſcriptura ſpumeum
ſapientie ambitū. Ignoſcāt
igitur doctores ſuper ſtili et
materie ruditate. que non ip
ſis ſed ſimplicibus dirigitur.
Grati ſint ſimplices quorum
profectui preſens opuſculū
deſtinatur. Sed ⁊ ipſi reuerē
diſſimi patres ⁊ domini archi
epiſcopi: epiſcopi: ceteriq̄ p̄=
lati doctores et magiſtri ſi q̄
bene ſcripta in preſenti tra=
ctatu inueniāt approbare di=
gnentur gratioſe. que vero du
bioſa: vndoſa aut pplexa de=
clarent: delucident ⁊ interpre
tentur. Inſuper que minꝰ be
ne poſita fuerint corrigant ⁊
emendent occupationi potiꝰ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝙ ignorantie aſcribentes er
rorem. Teſtis em̄ deus eſt et
angeli eius me grauibus ⁊ ar
duis nō ſolum diuerſis: verū
etiam ſibijnuicē aduerſis pro
tunc occupatum fuiſſe nego=
cijs. ⁊ niſi pia duxiſſet manuz
ſedulitas: niſi diuine grē miſe
ratio animū laceſſitū confor=
taſſet. neq̄ ꝙ naufragoſa ibe=
cillis animi tūba ꝓprijs cona
tibus ſub anhelo pectore ſa=
lutarem euecta fuiſſet ad por
tum. Hortor poſtremo vt qſ=
quis iſta legeris mei peccato
ris recorderis: exorās dn̄m vt
nō ꝓ tam induſtrioſo labore
ꝙ pie mētis deuotione ⁊ bo=
ne volūtatis affectu quo cun
ctis xp̄i fidelibꝰ ꝓficere cona
bar mercedem ꝑpetuam om=
nibꝰ fideliter in vinea ſua la
borantibꝰ ꝓmiſſam largiri di
gnetur tēpore oportuno.

Suſcipe cōpleti laudes o
chriſte laboris.
Quas cordis leti vox ſub
dita reddit amoris.
Sit merces operis oratio
ſancta legentis:
Que iungat ſuperis nos
toto robore mentis.

Finit tractatꝰ ꝑutilis de
adminiſtratione ſacramētoꝝ
de expoſitiōe officij miſſe. de
dicendis horis canonicis. de
ꝙ cenſuris eccleſiaſticis ca=
nonice obſuādis Impreſſus
Pampilone ꝑ magiſtrū Ar=
naldū guillermū de brocario
Anno dn̄i. M.cccc. xcix. die
vero penultima Januarij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula huius tractatus.

De ſacramētis ī genere.fo.iij
Quid ſit ſacramentū ꝛ quot ſint.fo.iij.
De ſacro baptiſmi.fo.iiij.
Baptiſmus quomodo diffiniatur.fo.v.
Qꝫ triplex ē baptiſmꝰ. fo.vj
De baptiſmi accñtibꝰ. fo.vij.
De cautelis circa h̄ ſacramētum ſeruandis.fo.vij.
De cathecismo ꝛ exorciſmo. folio.ix.
De modo baptiſandi.fo.ix.
De ſacramento confirmationis.fo.xiij.
Que ſunt de ſubſtantia huiꝰ ſacramenti.fo.xiij.
De accidentibus circa ſacramentum ꝯfirmationis.fo.xv.
Cautele huiꝰ ſacri.fo.xv.
De ſacro euchariſtie.fo.xvj.
De credēdis circa hoc ſacramentū.fo.xix.
De cautelis ſeruandis circa hoc ſacramētū ex parte ſumētium.fo.xxj
De cautelis ſeruādis ex parte ſacerdotis h̄ ſacr̄m cōferētis vel ꝯficiētis.fo.xxv.
De ſacro penitētie. fo.xxviij
De ꝯtritione q̄ eſt p̄ma pars penitentie.fo.xxix.
De ꝯfeſſiōe nūc ſeq̄t.fo.xxx.
De modo audiendi confeſſiones.fo.xxxj.
De caſibus ad papam pertinentibꝰ.fo.xxxiij.
Caſus epiſcopales nunc ſequunt̄.fo.xxxiij.
De ſatiſfactione que eſt tertia pars penitētie. fo.xxxiiij.
De penitētijs iniūgendis ſm canones.fo.xxxvj.
De reſtitutiōe ablatoꝝ in ſatiſfactione.fo.xl.
Cautele ex parte ꝯfitētis ſeruande.fo.xl.
De cautelis ſeruādis ex parte cōfeſſoris.fo.xlij.
De penitentijs īfirmoꝝ ꝛ decedētiū de hac vita.fo.xlv.
Quō ſacerdos ſe h̄re debeat erga īfirmos.fo.xlv.
Regule q̄bus pctā mortalia atq; venialia ſunt cognoſcenda.fo.xlvj.
De ſacramēto extreme vnctionis.fo.xlix.
De ſacro ordinis.fo.lj.
De accidentibꝰ huiꝰ ſacramēti.fo.liij.
De cautelis hic obſeruandis folio.liiij.
De ſacro mr̄imonij.fo.liiij.
De ſponſalibꝰ.fo.lv.
De diffinitione matrimonij. folio.lvj
De impedimentis matrimonij.fo.lix.
De cautelis huius ſacramenti.fo.lx.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tabula

De expoſitione miſſe.fo.lxiij
De p̄ma pte miſſe.fo.lxiiij.
De ſcd̄a parte miſſe.fo. lxvj.
De tertia pte miſſe.fo.lxvij.
De q̄rta pte miſſe.fo.lxx.
Sequitur ſcd̄a pars canonis folio.lxxiij.
Sequit̄ tertia pars canonis. folio.lxxvj.
De q̄nta parte p̄ncipali miſ=ſe.fo.lxxix.
De ſexta pte miſſe. fo.lxxxj.
Cautele ſuāde in celebratione miſſe.fo.lxxxij.
De dicendis horis canonicis. folio.lxxxiiij.
Cautele in dicēdis horis ca=nonicis ſuāde.fo.xc.
De excōmunicatiōe. fo.xcij.
De effectu excōicatiōis.xcvj
De participatione cū excommunicatis.fo.xcvij.
De ſuſpēſionis ſnia.fo.c.
De forma ferende excōmu=nicationis.fo.cj.
De eccleſiaſtico int̄dicto q̄lit̄ ſit obſuandū.fo.cj
De irregularitate.cviij.
Cautele circa p̄dicta ſeruāde folio.cxviij

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

DE
SACRAMEN
ET EORUM
ADMINIST

83

Ministerio de Educación, Cu